

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

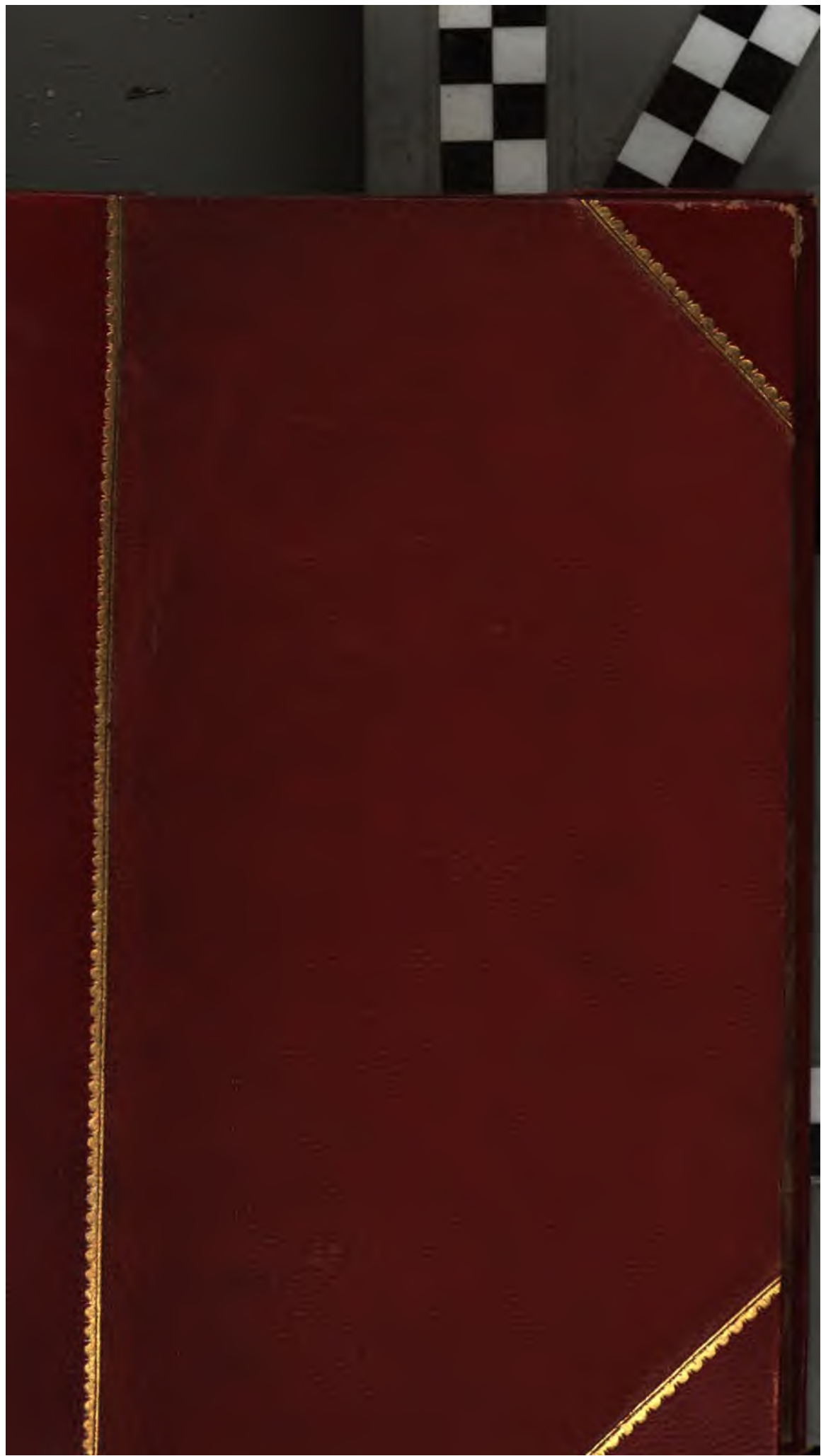
Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsatt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsatt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk <http://books.google.com/>

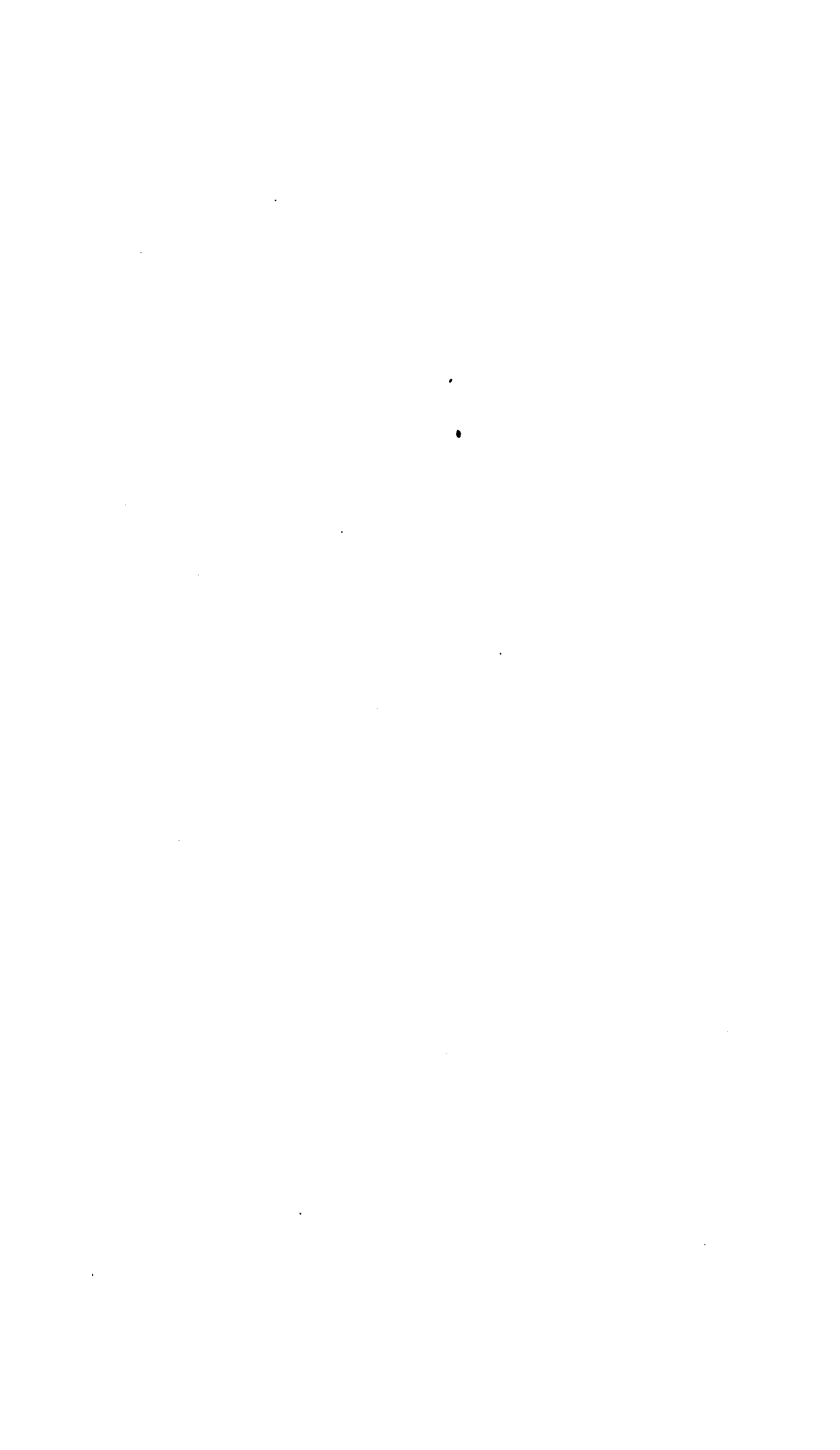

689

HiL

302196933-

SVERIGES
OCH
SVENSKA KONUNGAHUSETS
MINNESPENNINGAR
PRAKTMYNT OCH BELÖNINGSMEDALJER.

BESKRIFNA

AF

BROB EMIL HILDEBRAND.

FÖRSTA DELEN.

STOCKHOLM

KONGL. VITTERHETS HISTORIE OCH ANTIQVITETS AKADEMIENS FÖRLAG
1874.

STOCKHOLM

IVAR HÄGGSTRÖMS BOKTRYCKERI

1874.

Hundra år äro förflutna sedan Kanslirådet Carl Reinhold Berchs »Beskrifning öfver Svenska Mynt och Kongl. Skådepenningar» från trycket utkom (Upsala 1773). Under tiden hafva de offentliga samlingarne inom och utom fäderneslandet vunnit betydlig tillväxt och många enskilda uppstått, hvarigenom äfven för äldre tid mycket, som för Berch var okänt, efter hand kommit i dagen. Med all aktning för denne utmärkte forskares förtjenster af den Svenska myntkunskapen, kan man icke förbise de brister hans nämnda arbete röjer, med afseende på så väl plan som kritik och beskrifningarnes noggrannhet. Dessa brister hafva icke blifvit afhjelpa i Bankokommissariens Fredrik Silfverstolpes utgifna »Supplement och Fortsättning» (tryckt i flera häften af »Journal för Svensk Litteratur», Norrköping 1809—1812), innehållande några tillägg för äldre tid ur Berchs efterlemnade handskrift samt fortsättning till år 1812. Det torde således icke kunna anses för tidigt att företaga en ny beskrifning af Sveriges mynt och minnespenningar. Ämnet är dock, om det skall rätt behandlas, af så stor omfattning, att det måste delvis bearbetas. En början gjordes af mig år 1860 genom beskrifningen af »Minnespenningar öfver enskilda Svenska män och qvinnor». I ordning följa nu »Sveriges och Svenska konungahusets minnespenningar, praktmynt och belöningsmedaljer», för hvilket arbete jag samlat materialier icke blott under fyratioårig anställning vid och vård af Svenska statens båda hufvudsamlingar, Kongl. Myntkabinettet

och Riksbankens Myntkabinett, utan äfven genom forskning i de flesta öfriga offentliga och enskilda samlingar inom fäderneslandet samt flera bland de förnämsta offentliga och äfven några enskilda samlingar i främmande länder. Beskrifningen af Sveriges mynt skall, om lif och helsa förunnas, framdeles blifva föremål för bearbetning*.

Lika som förut, i beskrifningen af Svenska privatpersoners minnespenningar, har jag här utgått från den åsigten, att minnespenningar eller medaljer icke böra betraktas som blotta kuriositeter och föremål för samlingsvurm, i värde förnämligast uppskattade efter deras sällsynthet, utan som goda hjälpkällor för historiska studier, som praktfulla illustrationer till landets, folkets och kulturens historia. De flesta af våra Svenska medaljer återkalla minnen, som äro eller åtminstone borde vara dyrbara för hvarje fosterlandsvän. Många bland dem erbjuda derjemte genom sinnrika inskrifter samt lyckligt valda och smakfullt utförda sinnebilder rik njutning för den som älskar konst och poesi. Men för att lära uppskatta detta mångsidiga värde, är en naken katalog, sådan som Berchs eller Silfverstolpes, icke tillräcklig. Man kan icke antaga att hvarje samlare är i tillfälle att sjelf skaffa sig alla de upplysningar, som för sådant ändamål äro behöfliga och mången gång måste hemtas ur källor, hvilka icke utan stor möda kunna för honom blifva tillgängliga**.

* De Svenska kopparmynten och polletterna hafva redan på ett förtjenstfullt sätt blifvit beskrifna af Hr Ceremonimästaren m. m. Friherre August Vilhelm Stjernstedt i en prisbelönt afhandling i Kongl. Vitterhets Historie och Antiquitets Akademien, tryckt i Akademiens Handlingar, 23:e och 24:e delarne, 1863, 1864, samt i särskild ny upplaga 1871, 1872.

** Berch insåg sjelf denna brist i sin medaljbeskrifning och utarbetade därför särskildt sina »Utkast till Konungarnes och deras Gemälers Lefvernesbeskrifning i anledning af de öfver dem slagne Skåde-Penningar», från och med Gustaf II Adolf till och med Fredrik I, tryckta efter författarens död, med fortsättning af Shering Rosenhane för Adolf Fredrik och Lovisa Ulrika

I allmänhet har jag sökt iakttaga den kronologiska ordningen, der jag icke, för att undvika oreda, onödigt upprepande eller svårighet att uppsöka en beskrifven minnespenning, ansett mig böra sammanföra flera af samma slag, ehuru möjligen af olika år, i en gemensam grupp. Äfven i en senare tid präglade medaljer hafva blifvit intagna under de år eller den grupp, till hvilka de på grund af ämnet, inskrifter eller figurer äro att hänföra. Detta iaktogs redan af Berch i vissa afseenden. Jag har endast gått ett steg längre, då jag ansett följdriktigt att på vederbörliga ställen beskrifva äfven de medaljer och jettoner, som tillhöra gravörerne Karlstens, Hartmans och Enhörnings så kallade regentlängder*, inom hvilka medaljerna icke hafva annat sammanhang med hvarandra, än genom den lika storleken**. Hvarje grupp har sin särskilda öfverskrift och under denna meddelas i korthet nödiga historiska upplysningar.

Utan att ingå på ovigtiga eller betydelselösa en-

Men båda författarne hafva i dessa utkast gått till en motsatt ytterlighet derigenom att de utarbetat ett slags Svensk Historia, i hvilken de knapphändigt beskrifna minnespenningarne försvinna som en ringa aktad bisak.

* Alla dessa regentlängder börja med K. Gustaf I. Karlsten utgaf två sådana längder, båda slutande med Carl XII. Den ena består af större medaljer (17 $\frac{1}{2}$ lin. diam.), en för hvarje regent. Den andra, hvars utgifvande besörjdes af Hofjunkaren Abel Reenstjerna, innehåller 86 små jettoner (9 lin. diam.), graverade dels af Karlsten sjelf, dels af hans elever. Bland dessa jettoner äro några endast repetitioner af äldre medaljer. Hartmans längd (12 $\frac{1}{2}$ lin. diam.), en för hvarje regent, slutar med Dr. Christina. Enhörnings längd (8 lin. diam.), en för hvarje regent, men 2 för Gustaf III, slutar med K. Gustaf IV Adolf.

** Endast för Hedlingers, af Daniel Fehrman och hans son Carl Gustaf fortsatta regentlängd kommer undantag att ega rum af det skäl, att dessa minnespenningar icke afse någon särskild historisk tilldragelse och dessutom genom utsatt nummerföljd och inre sammanhang medelst hänvisning till närmast föregående nummer utgöra en serie, som icke lämpligen kan skingras. — Äfven de här ofvan nämnda fyra regentlängderna kunna och böra i samlingen uppläggas oförskingrade, för att undvika en för ögat mindre behaglig inblandning af nyare arbeten med de äldre, hvilken anordning jag så mycket hellre tillstyrker, som den blifvit af mig iakttagen i de samlingar jag har under min vård.

skildheter, har jag sökt göra beskrifningen af hvarje medalj så fullständig, att icke blott grundtanken i densamma, utan äfven sättet huru denna blifvit af artisten utförd, må klart framstå, på det man, äfven utan att hafva originalet under ögonen, må kunna erhålla en tydlig föreställning om dess utseende. För detta ändamål är i de flesta fall frånsidans beskrifning den viktigaste. Men äfven åtsidan eller bildsidan har mången värderik upplysning att lemna om snakens och modets vexlingar under flera århundraden, innan man, så som i vår tid, nöjt sig med att framställa endast en naken bröstbild, och bör dessutom så beskrifvas, att den kan skiljas från andra mer eller mindre liknande. Den ringa uppmärksamhet Berch i allmänhet egnat åt minnespenningarnes bildsida har haft till följd, att både medaljpräglare och samlare icke alltid vetat hvilka åtsidor och frånsidor rätteligen höra tillsamman. Denna okunghet har föranledt godtyckliga, stundom orimliga sammanpräglingar, hvilka icke förtjena att här upptagas, alldraminst då stamparne ännu finnas i behåll. I vissa fall har dock användandet af en främmande åtsida blifvit nödvändig därför att den ursprungliga stampen blifvit obrukbar eller förkommit. Sådana sammansättningar upptagas här som variationer under den ursprungliga medaljen, i synnerhet om exemplar deraf förvaras i Kongliga Myntkabinettet eller i Riksbankens samling.

Efter hvarje medaljbeskrifning uppgifves diametern eller, om medaljen är oval, höjden i Svenska decimallinier. Inom parentes uppgifves äfven storleken efter Berchs skala, upptagande 26 olika storlekar, hvilka, ehuru af honom godtyckligt bestämda, ännu anföras icke blott i dagligt tal, utan äfven i officiella handlingar. Det bör dock anmärkas, att medaljer från äldre tid, och i allmänhet sådana som icke äro präglade i ring, stundom mer eller mindre variera i omfång. Både linie-

måtten och Berchs skala äro tecknade på en bifogad planch. Vidare lemnas uppgift om gravören och stället der stamparne förvaras, om sådant är känt, samt förklaring af inskrifter och sinnebilder, då detta ansetts behöfligt. Det hade varit önskligt att äfven kunna meddela namnet på den person, som uppgifvit förslaget till hvarje minnespenning, så mycket hellre, som flertalet af de Svenska medaljerna i afseende på smak och sinnrikhet ega obestriddigt företråde framför de flesta andra länders konstalter af denna art. En sådan uppgift är dock icke möjlig, aldraminst för äldre tid. Blott i allmänhet må erinras, att vi för denna utmärkelse stå i stor förbindelse till Nils Keder, Carl Reinhold Berch och Gudmund Göran Adlerbeth, hvilkas snille och klassiska smak röjas i en stor mängd af våra inhemska medaljarbeten, samt till Konung Gustaf III, som, i afsigt att fortfarande upprätthålla fäderneslandets ära och anseende äfven inom denna gren af vitterhet och konst, uppdrog åt Kongl. Vitterhets Historie och Antiquitets Akademien, vid dess stiftelse den 20 Mars 1786, att uppgifva eller granska förslag till skådepenningar och jettoner. Detta förordnande är ännu gällande, så att på kongl. myntverket icke någon minnespenning får präglas, som icke af Akademien blifvit gillad.

Mina beskrifningar hafva, så vidt möjligt varit, blifvit gjorda efter egen granskning af medaljerna. Endast högst få, som jag icke haft tillfälle att sjelf se, äro beskrifna efter andras angifna tryckta arbeten eller teckningar, när jag ansett dessa ega full tillförlitlighet. Af skyldig aktning för mina berömliga föregångare citeras städse Elias Brenners »Thesaurus Nummorum Sveo-Gothicorum vetustus», 2:dra upplagan, Stockholm 1731, (Br.) samt Berchs och Silfverstolpes (Sst.) ofvan omnämnda arbeten, så framt hos dessa författare finnes en verklig beskrifning. De ofullständiga uppgifter Berch

VIII

i noter anført har jag, med några få undantag, lemnat utan afseende.

Då mitt arbete tillika är att betrakta som en katalog öfver Svenska statens båda offentliga samlingar, har allt som i dessa förvaras blifvit citeradt, med signaturerna K. Mk. (Kongl. Myntkabinettet) och B-n (Bankens Myntkabinett). För allmänna eller föga sällsynta medaljer inskränkas citaten till hvad som finnes i dessa två samlingar. För mindre allmänna eller mera sällsynta anföras äfven en eller flera andra samlingar, i hvilka jag haft tillfälle granska der förvarade exemplar. Någon gång har för mycket sällsynta medaljer raritetsgraden blifvit antydd med ett, två eller tre B.

Af minnespenningar, som utomlands blifvit präglade i anledning af fredsslut eller andra historiska tilldragelser, i hvilka vårt land eller våra regenter tagit del, har jag upptagit endast sådana, på hvilka förekomma Sveriges eller dess regents namn eller vapen eller andra inskrifter och sinnebilder, som direkte afse ett sådant deltagande. I följd af denna plan hafva åtskilliga af Berch och andra författare upptagna allmänna minnespenningar blifvit uteslutna, men deremot andra, af dem förbisedda eller för dem obekanta, blifvit här intagna. För ingen del har jag kunnat förmå mig att, efter Berchs föredöme, upptaga fiendtliga minnes- och smådepningar, slagna i anledning af våra i krig lidna motgångar. Må hvem som vill vanpryda sin Svenska samling med dessa icke sällan om råhet och hätskhet vitnande arbeten. I de samlingar jag vårdar hafva alla dylika blifvit utgallrade ur Svenska serien och inlagda på de länder, från hvilka de utgått eller i hvilkas intresse de blifvit förfärdigade. Det har för mig varit tillräckligt motbjudande, att af dessa alster från en äldre tids skandalpress upptaga sådana, som vitna om väl-

vilja för Sverige och bitterhet mot dess fiender. Till heder för vårt land och Svenska folkets karakter må anmärkas, att dylika smutsiga konstalster aldrig utgått från Svenska medaljpressar.

Äfven sådana minnespenningar, som blifvit präglade öfver Svenska regenter och furstliga personer innan de kommit till vårt land eller sedan de lemnat detsamma, hafva här erhållit plats. Ingen har tvekat att i Svenska samlingen upplägga de minnespenningar, som i Rom blifvit präglade öfver Drottning Christina sedan hon nedstigit från Sveriges thron, ehuru de flesta icke hafva afseende på Sverige, utan uteslutande på Drottningens person, medan man å andra sidan tycks hafva velat förgäta att Sigismund burit Sveriges konungakrona. Brenner har för honom icke upptagit någon enda medalj. Berch har varit mera obeslutsam, då han, ehuru till det mesta utan beskrifning, intagit fem, bland hvilka två utkommit efter 1600. Sigismund var dock Svensk konungason, under åtta år erkänd Svensk regent, och upphörde aldrig att anse sig som sådan, till följd hvaraf han ock fortfarande bibehöll Sverige i sin konungatitel. Det af Brenner för Sigismunds uteslutande anförda skälet, att hans medaljer icke blifvit präglade inom vårt land, kan icke anses giltigt, då för Gustaf II Adolf, Christina, Carl XII m. fl. upptagas många minnespenningar, som blifvit i främmande länder präglade. På dessa grunder, och då här afses icke blott Sveriges utan äfven Svenska konungahusets medaljhistoria, har jag ansett mig böra upptaga alla Sigismunds af mig kända minnespenningar, som bära hans bild eller namn eller angå hans person. Af samma skäl komma i arbetets fortsättning att upptagas senare Svenska konungars och furstars i Norge präglade minnespenningar, så framt på dessa finnas namn och bild eller annat, som på regentens eller furstens person har afseende.

Från äldre tid finnas många medaljer, som icke varit präglade, utan endast gjutna. Dessa hafva icke kunnat uteslutas, äfven om de, så som stundom är förhållandet, endast hafva inristade eller inslagna inskrifter, så framt blott på ena eller båda sidorna finnas upphöjda figurer. Släta metallplattor, som hafva både figurer och skrift inristade (några sådana förekomma i Berchs arbete) kunna deremot icke anses som medaljer och hafva därför här endast som kuriositeter blifvit i noter ömnämnda.

Några medaljer, som blifvit upptagna i min beskrifning öfver enskilda Svenska mäns och kvinnors minnespenningar, förekomma äfven här, då de med lika mycket skäl kunna anses tillhöra fäderneslandets allmänna medaljserie. Det må bero på hvarje samlares smak och plan att bestämma i hvilken af dessa båda serier han vill upplägga dem.

Stundom är svårt, om icke rent af omöjligt, att säkert bestämma gränsen mellan hvad som bör kallas medalj eller mynt. Både i äldre och nyare tid har man präglat historiska mynt, slagna i myntmetall och till normal myntvigt, men med afseende på någon viss historisk person eller tilldragelse, vanligen med andra typer än de för det kurserande myntet bestämda. Dessas upptagande i beskrifningen öfver ett lands minnespenningar torde väl icke af någon anses oberättigadt. Men i äldre tid, då regenterne icke hade ordensdekorationer att utdela, var det sed att till främmande makters sändebud och jemväl andra personer, dem man företrädesvis ville utmärka eller belöna, utdela icke blott präglade eller gjutna medaljer med regentens bild samt miniatyrporträtter, utan äfven kontanta penningar, stundom till högst betydliga belopp. För sådant ändamål användes icke blott historiska mynt, utan äfven större guld eller silfvermynt, icke sällan slagna med vanliga myntpräglar,

men till varierande, stundom ferdubblad vigt, eller i dyrbarare metall än den för prägeln normala. Sådana praktmynt kunna, om man så vill, uppläggas i en myntsamling och som mynt beskrivas, ehuru deras vexlande vigt och metall måhända aldrig varit i någon myntordning bestämda och fastän de sparsamt torde hafva förekommit i den allmänna rörelsen. Men på grund af deras användande till hedersbelöning eller minnesgåfvor, och då de flesta tillkommit med anledning af någon märklig historisk tilldragelse, kunna de äfven med skäl intagas i beskrifningen öfver landets minnespenningar. Några bland dem äro till omfånget större än det största vanliga guld- eller silfvermyntet, och kunna därför så mycket hellre uppläggas bland medaljerna, som det är svårt att i ett för vanliga mynt inredt skåp åt dem finna lämplig plats.

Först i medlet af adertonde århundradet inkom hos oss bruket att för olika slag af förtjenster låta prägla särskilda belöningsmedaljer, bestämda att utdelas icke blott af regenter, utan äfven af embetsverk samt offentliga eller enskilda samfund och föreningar. Äfven dessa, ehuru de flesta hafva föga annat än kulturhistoriskt intresse, komma att i arbetets fortsättning upptagas.

Till undvikande af missförstånd må anmärkas, att i beskrifningarne orden höger och venster hafva samma betydelse som i heraldiska skrifter, och att således höger betecknar den sida af medaljen, som för åskådarens öga är till venster, och tvärtom venster hvad som ses till höger. Brösbildens högra eller venstra sida (h. s., —v. s.) angifves sådan den verkligen ses. — Då det skulle varit alltför kostsamt att låta gjuta särskilda typer i olika stilsorter för alla i medaljernas inskrifter förekommande sammanbundna bokstäfver, har dylik sammanbindning blifvit betecknad genom en båge (—) öfver de i originalet förenade bokstäfverna.

För detta arbete hafva följande offentliga och enskilda samlingar blifvit af mig genomforskade och, när så ansetts nödigt, här citerade.

A. Inom fäderneslandet.

a) *Offentliga samlingar.* Kongliga Myntkabinetttet och Riksbankens kabinettt; Upsala Universitets myntkabinettt, grundadt genom inköp af Riksrådet Grefve Carl Didrik Ehrenpreus's rikhaltiga samling; Lunds Universitets myntkabinettt; Elementar-läroverkens samlingar i Calmar, Hernösand, Linköping och Strengnäs, den sistnämnda riktad genom Prosten Hyckerts gåfva af en vacker Svensk samling. Ur myntsamlingen i Göteborgs Museum, betydligt riktad sedan jag såg densamma, har jag genom Hr Kammarherren Magnus Lagerbergs välvilja fått mottaga till granskning öfversända dels originaler dels fotografier af sällsynta medaljer.

b) *Enskilda samlingar.* Hans Maj:t Konung Carl XV:s samling, som äfven innehöll några medaljer, hvilka nu mera, dels på grund af H. Maj:ts testamente, dels genom gåfva af H. Kongl. Höghet Kronprinsessan Lovisa af Danmark, ingått i Kongl. Myntkabinetttet; Hans Maj:t Konung Oscar II:s samling, grundlagd af framlidne H. Kongl. Höghet Hertigen af Upland Prins Gustaf; De Geers rika samling, grundlagd af Hofmarskalken Friherre Charles De Geer af Leufsta eller af hans son Kammarherren Friherre Charles De Geer, nu tillhörig f. d. Utrikes Statsministern Grefve Balzar Julius Ernst von Platen; Friherre Bondes samling, grundlagd af Ryttmästaren David Henrik Hildebrand eller dess son David Gotthard Henrik Hildebrand, betydligt tillökt genom inköp år 1808 af Vinhandlaren Daniel Georg Neschers äldsta samling, nu tillhörig Öfverste Kammarjunkaren Friherre Carl Jedvard Bonde och förvarad på

Eriksberg i Södermanland; Silfverstolpes samling, bildad af Bankokommissarien Fredrik Silfverstolpe, nu tillhörig f. d. Statsrådet Fredrik Otto Silfverstolpe; Handelsbokhållaren Henrik Oldenburgs samling, för närvarande den största enskilda Svenska medaljsamling inom landet; Andre Sekreteraren i Kongl. Utrikes Departementet Grefve Carl Johan Gustaf Snoilsky's samling, rik på Svenska privatpersoners medaljer och Svenska mynt; Grosshandlaren John Arfwedsons dyrbara Svenska myntsamling, hvilken nyligen fått en värderik tillökning genom inköp af en i Tyskland af Hr Schultze bildad vacker samling af Gustaf II Adolfs medaljer; Revisions-Sekreteraren Johan Otto Wedbergs samling; Bokhållaren i Stockholms Förmyndarekammare Carl Fredrik Hjertbergs och brodern Kopisten i Kongl. Justitie-Revisionen Ernst Gustaf Hjertbergs samling; Öfverste Kammarjunkaren Friherre Bernhard von Beskows, Cereimonimästaren Friherre August Vilhelm Stjernstedts, Protokolls-Sekreteraren Vilhelm Theodor Strokirks, f. d. Landshöfdingen Sven Vilhelm Gynthers, Studeranden Fredrik Carl Erik von Ehrenheims jemte några andra mindre samlingar.

B. I främmande länder.

a) *Offentliga samlingar.* Rikskabinetten i Köpenhamn, Berlin, Dresden, Wien, München och Paris; Stortertigliga Museet i Schwerin; f. d. Kurfurstliga Museet i Kassel; Hertiglaga Myntkabinettet i Gotha; Museet i rådhuset i Stralsund samt Universiteternas myntkabinett i Christiania och Leipzig. De värdefulla rikskabinetten i Petersburg, Bruxelles och Haag samt Universiteternas samlingar i Helsingfors, Greifswald och Leyden har jag väl haft tillfälle besöka, men icke med den noggranhet granska, att jag ur dem kunnat hemta materialier för detta arbete.

b) *Enskilda samlingar.* Svenske Hofintendenten Per Magnus's samling i Berlin; Hr Sekreteraren V. Sterns i Kassel, Hr Senator Fr. Culemanns och Notarien Reinmans samlingar i Hannover.

Samtliga vårdare och egare af de anförda offentliga och enskilda samlingarne får jag betyga min lifliga tacksamhet för den utmärkta välvilja, hvarmed deras samlingars skatter hållits för mig tillgängliga.

Stockholm den 1 December 1873.

Bror Em. Hildebrand.

ÖFVERSIGT.

	Sid.
GUSTAF I	5.
» och sonen ERIK	15.
ERIK XIV	21.
» och brodern JOHAN	28.
JOHAN III	33.
» och hans gemål KATARINA	41.
» och brodern CARL	44.
SIGISMUND	49.
» och hans gemåler ANNA och CONSTANTIA	75.
CARL IX	81.
» och sönerne GUSTAF ADOLF och CARL FILIP	92.
CHRISTINA, K. Carl IX:s gemål	94.
GUSTAF II ADOLF	101 och 621.
» och hans gemål MARIA ELEONORA	225.
» och dottern CHRISTINA	243.
» och brodern CARL FILIP	243.
MARIA ELEONORA, K. Gustaf II Adolfs gemål	244.
CHRISTINA	253.
—————	
CECILIA, K. Gustaf I:s dotter	327.
ELISABET, » »	329.
JOHAN, K. Johan III:s son	330.
CARL FILIP, K. Carl IX:s son	332.
—————	
CARL X GUSTAF	337.
» och hans gemål HEDVIG ELEONORA	363.
» » » » samt sonen CARL	366.

	sid.
HEDVIG ELEONORA, K. Carl Gustafs gemål	367.
» och sonen CARL	373.
CARL XI	381.
» och hans gemål ULRIKA ELEONORA	457.
» och sonen CARL	461.
ULRIKA ELEONORA, K. Carl XI:s gemål	462.
CARL XII	481.
» och system ULRIKA ELEONORA	610.

MARIA EUPHROSINA, K. Carl Gustafs syster	616.
ADOLF JOHAN, K. Carl Gustafs broder	618.
ADOLF JOHAN och GUSTAF SAMUEL LEOPOLD, K. Carl Gustafs brorsöner	619.

KONUNG
GUSTAF I.

*Gustaf. Född på Lindholmen i Upland d. 12 Maj 1496—
Son af Riksrådet, Riddaren Erik Johansson (Wase) till Rydbo-
holm och Cecilia Månsdotter (till Eka). Vald till Riksförestån-
dare på riksdagen i Vadstena d. 24 Augusti 1521 och till Ko-
nung på riksdagen i Strengnäs d. 6 Juni 1523. Krönt i Upsala
domkyrka d. 12 Januari 1528. Död i Stockholm d. 29 Septem-
ber 1560. Begrafven i Upsala domkyrka d. 21 December sam-
ma år.*

*Förmäld 1:o i Stockholm d. 23 Sept. 1531 med Katarina
(f. 1513, † d. 23 Sept. 1535), dotter af Hertig Magnus I af Sach-
sen Lauenburg och Katarina af Braunschweig. — 2:o I Upsala
d. 1 Oct. 1536 med Margareta Lejonhufvud, (f. d. 1 Jan. 1514,
† d. 26 April 1551), dotter af Riksrådet, Riddaren Erik Abra-
hamsson till Loholm och Ebba Wase. — 3:o I Vadstena d. 22
Aug. 1552 med Katarina Stenbock (f. d. 22 Juli 1536, † d.
13 Dec. 1621), dotter af Riksmarsken, Riddaren Gustaf Olofs-
son, Friherre till Torpa, och Brita Lejonhufvud.*

*Valspråk: Omnis potestas a Deo est. — Beatus qui timet
Dominum. — Si Deus pro nobis quis contra nos. — Domini est
terra et coelum.*

*Fullständiga titeln: G. Dei gratia Svecorum Gothorum Wan-
dalarumque Rex.*

ANORDNING.

Gustaf Eriksson, Sveriges befriare och Riksföreståndare	N.	1.
Konung Gustafs fortsatta, framgångsfulla kamp för fäderneslandets befrielse från politiskt och andligt förtryck	„	2—6.
Religions reformationen grundlagd på riksdagen i Vesterås 1527	„	7.
Praktmynt, utdeladt vid Konungens kröning i Upsala domkyrka d. 12 Jan. 1528	„	8.
Arfföreningen, afslutad i Örebro d. 4 Jan. 1540, stadfästad på riksdagen i Vesterås d. 13 Jan. 1544 ...	„	9.
Konungens död d. 29 Sept. 1560 och begrafning d. 21 Dec. s. å.	„	10—13.
Konung Gustafs minne	„	14—18.
<hr/>		
Konung Gustaf och hans son Konung Erik	„	19, 20.

GUSTAF I.

Gustaf Eriksson, Sveriges befriare och Riksföreståndare.

Återkommen som flykting ur fångenskapen i Danmark, Åt han genom förräderi blifvit förd, samlade Gustaf Sveriges allmoge till strid för fäderneslandets sjelfständighet. Genom hans val till Riksföreståndare d. 24 Augusti 1521 upplöstes för all tid den för Sverige städse olyckliga föreningen af de tre nordiska rikena.

1.

Åts. GVSTAF° ERICSEN° G° R° S° (- - Gubernator regni Sveciæ). Bilden till midjan, framvänd, i harnesk och hatt med hängande fjädrar, svärd i högra handen. Vid sidan en liten sköld innehållande Gustafs släktvapen, en vase. Deröfver en stjerna. Under bilden: 1522.

Fråns. PROTEGE NOS° IESV° En krönt vapensköld på ett kors med utsirade armar. I skölden Dalarnes vapen, två korslagda pilar; i öfra vinkeln: G, i de andra vinklarne Sveriges tre kronor. Öfver skölden två stjernor.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Präglad, utan tvifvel i en något senare tid. Eftergjorda och cicelerade kopior förete små olikheter. — Dalarnes vapen afser det biträde Gustaf i första rummet erhöill af detta landskaps inbyggare. — Berch 45: 1. Hildebrand, Minnesp. öfver enskilda Sv. män och qvinnor, pag. 9. — **RR.** — K. Mk. ett originalexemplar och en cicelerad kopia i silfver. B-n af sednare slaget i silfver. Frih. Bondes saml. en dylik i koppar.

**Konung Gustafs fortsatta, framgångsfulla kamp
för fäderneslandets befrielse från politiskt och
andligt förtryck.**

Sedan Gustaf på riksdagen i Strengnäs d. 6 Juni 1523 blifvit vald till Konung och de främmande förtryckarne blifvit förjagade, företog han med mod och ihärdighet, under långvarig kamp mot inre fiender både inom kyrkan och borgerliga samhället, sitt genomgripande ombildningsarbete, hvarigenom Sverige, efter den långvariga unionsdvalan, reste sig i föryngrad kraft och efter hand vann sådan betydighet, att dess ord och vapen en lång tid egde afgörande inflytande på den politiska ställningen i Europa.

2.

Åts. GVSTAVVS. I. D. G. REX SVE. Bröstdilden, h—
s., i harnesk och mantelveck.

Fråns. ARMIS. HIS. PATEFACTA. VIA. Två korslagda pilar (Dalarnes vapen); i öfra vinkeln en slutet konglig krona, i de öfriga vinklarna Sveriges tre kronor.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2dra regentlängd. St. i Banken. — Jfr anm. vid n. 1. — Berch 328: 2. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

3.

Åts. GVSTAVVS. I. D. G. REX SVECIAE. Bröstdilden, h. s., i harnesk och mantelveck. — Nedanför: c. o.

HARTMAN.

Fråns. NVNC. FORTVNATA. RESVRGES. Konungen stående, lagerkransad, i antik drägt och mantel, i venstra handen en uddlös lans (hasta pura), uppreser med den högra en knäböjande, krönt qvinna (Sverige), som håller ett labarum, i hvilket ses Kristi monogram mellan Sveriges tre kronor. Mellan Konungens fötter en vase. — I afskärn.: N. KEDER INV.

Diam. 12½ lin. (10:e storl.). Grav. år 1701 af C. G. Hartman för hans Svenska regentlängd, efter Assessor N. Keders förslag. St. i Banken. — Berch 326: 1. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

4.

Åts. Densamma som till n. 2.

Fråns. FELIX. TEMPORVM. REPARATIO. En krönt kvinna (Sverige), i antik dragt, sitter på en kub märkt med tre kronor, hållande i högra handen en glob, på hvilken står en fenix i strålsken, i den venstra ett ymnighetshorn.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Frånsidans inskrift och sinnebilder, syftande på fäderneslandets förnygrade styrka, äro lånade från Romerska mynt under Constantinernas tid. — Berch 327: 1. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

5.

Åts. GVSTAVVS. I. REX. SVECIAE. Bröstkilden i harnesk och mantelveck. — Nedanfö: \mathcal{A} .

Fråns. OB. PATRIAM. FIDEMQVE. STRENVE. VINDICATAS. En prydlig triumfport, på hvilken öfverst ses Konungens bildstod till häst mellan den krönte Sveaskölden och Kristi monogram.

Diam. 17 $\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). Grav. af Arv. Karlsten för hans 1:sta regentlängd. St. i Banken. — Berch 325: 1. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

6.

Åts. Densamma som till n. 2.

Fråns. OB. PATRIAM. FIDEMQVE. STRENVE. VINDICATAS. Triumfporten m. m. som på N. 5, men mera enkelt utförd.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 328: 4. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Religions reformationen grundlagd på riksdagen
i Vesterås 1527.**

Reformationens grundläggare i Sverige, bröderne Olaus och Laurentius Petri, smedsöner från Örebro och Luthers lärjungar, samt Laurentius Andreæ, Archidiaconus i Strengnäs, vunno snart Konungen på sin sida. Genom det riksdagsbeslut och den kyrkoordning (Vesterås recess och ordinantia), som 1527 affattades i Vesterås, blef katolska presterskapets makt bruten och vägen öpnad för den rene lärans allmänna antagande.

7.

Åts. Densamma som till n. 2.

Fråns. HAC. REGVLA. ET. LVCE. En uppslagen bok (bibeln), med Kristi monogram på ena samt A och Q (alpha och omega) på andra bladet, ligger på ett altare.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 328: 3. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Praktmynt, utdeladt vid Konungens kröning i
Upsala domkyrka den 12 Januari 1528.**

Kröningen skedde med stor prakt i Rådets och Rikets Ständers närvaro. Predikan hölls af Biskopen i Strengnäs Magnus Sommar och invigningsakten förrättades af Biskopen i Skara Magnus Haraldsson. Efter aktens slut blefvo tretton män af adeln slagna till Riddare. Vid återtagtet från kyrkan utkastades kröningspenningar af härolden Olaus Petri. Festligheterna fortforo under flera dagar.

8.

Åts. GOSTAVS. . D. . G. . SVECORVM. REX (en blad-sirat). Konungen stående, framvänd, i harnesk och mantel, med krona på hufvudet, svärdet och riksaplet i händerna. Mellan fötterna en bugtad sköld innehållande slägtvapnet, vasen.

Fråns. MONET . . NOVA * . STOKOL . 1528 (ett ornament). En krönt sköld, innehållande riksvapnet, fyrdeladt med vasaskölden i midten, ligger på ett stort, likarindadt kors.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). — Uppenbart är att denna penning, som blifvitpräglad både i guld och silfver af olika vikt, icke varit ett mynt i vanlig mening, utan ett praktmynt, sådant som i äldre tid icke sällan förfärdigades, att vid högtidsfester eller andra tillfällen utdelas till personer af olika värdighet eller förtjenst. Sådana praktmynt kunde vid denna tid, då man föga kände skilnaden mellan medaljer och mynt, med samma skäl som ett gångbart mynt kallas »moneta», så mycket hellre som de vanligen präglades i myntmetall. Brenner uppgifver, att Stockholms stad, som af Konungen fått myntningsrätt, af tacksamhet låtit prägla dessa penningar till utdelning vid kröningsfesten. Här af förklaras hvarför denna stads namn förekommer i omskriften på frånsidan. Något annat Konung Gustafs mynt, passande till utdelning vid en sådan fest, var vid denna tid ännu icke prägladt*. — Br. pag. 59. Berch 45: 2. — R. — K. Mk. en i guld ($7\frac{1}{16}$ Dukater), en i silfver, väger 6 ort 10 korn (Rdr). B-n afgjutning i silfver. Frih. Bondes saml. i guld med ett borrhål i öfra kanten ($9\frac{3}{8}$ Duk.). De Geers saml. i silfver (Rdr). Grefve C. Snoilsky's saml. i silfver, väger 3 ort 5 korn ($\frac{1}{2}$ Rdr.).

* Visserligen hade redan år 1523 blifvit i Stockholm prägladt ett större mynt, om 3 orts vikt, liknande Riksföreståndaren Sten Sture den yngres s. k. riksdalersmynt: men då detta var prägladt medan Gustaf ännu var Riksföreståndare, kunde utdelning deraf vid hans konungakröning icke hafva varit lämplig. Då denna penning är ytterst sällsynt (ett exemplar i silfver förvaras i Frih. C. J. Bondes samling), torde dess beskrifning förtjena här anföras:

Åts. GVBERNATE: SWEDEN . R . * Riksföreståndaren stående, i fullt harnesk, med ett upprätt svärd i hand, på hufvudet en hatt med uppvikta brätten. Inom skriften en perling och en omfattning af små bågar. Mellan fötterna: G.

Fråns. MONE NOVA STOC: H 1523 * På ett stort kors en enkel sköld innehållande 3 kronor och mellan dem: S. — Diam. $10\frac{1}{2}$ lin. ($7\frac{1}{2}$ storl.). Ungefär $\frac{1}{2}$ Rdr.

**Arfföreningen, afslutad i Örebro den 4 Januari
1540, stadfästad på riksdagen i Vesterås den 13
Januari 1544.**

Beslutet i Örebro, att Svenska kronan skulle gå i arf till Konung Gustafs manliga efterkommande, fattades af Rådet och bekräftades fyra år senare i Vesterås af Rikets Ständer, hvilka vid samma tillfälle hyllade Konungens äldsta son Hertig Erik som närmaste thronföljare, samt beslöto att de öfriga Prinsarne skulle åtnjuta förläningar och Prinsessorna erhålla brudskatt, när de ingå giftermål.

9.

Åts. Densamma som till n. 2.

Fråns. MARIB. GVST. DOMVS. HÆREDITARIAM. DICO. En krönt qvinna (Sverige), i antik drägt, med venstra handen på Sveaskölden, framräcker med den högra en sluten konglig krona. I afskärn.: 1544.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 328: 5. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Konungens död i Stockholm den 29 September
och begrafning i Upsala domkyrka den 21 De-
cember 1560.**

Konungens krafter voro redan brutna, då han den 25 Juni 1560, stödd på sina söner, uppträdde på rikssalen och höll sitt oförgätliga afskedstal till Ständerna. Sjukdomen öfvergick till hetsig feber och slutade med döden den 29 Sept. Liket fördes till Upsala och nedsattes mellan Konungens båda första gemdlers stoft i domkyrkans grafchor bakom altaret.

10.

Åts. GOSTAWS: D G: REX: SWECIE: Bröstmilden, h. s., lagerkransad, i harnesk. Nedanför: 1560.

Fråns. DEVS :: DAT :: CVI :: WLT. Konungens slägtvapen, en vase på en snedbjelke, i en oval, ornerad sköld under en öppen krona. Öfver kronan två punkter.

På båda sidor en perlring efter kanten, hvilken vanligen omslutes af en trinnrand.

Diam. 11 lin. (8:e storl.) utan rand; 12 lin. (9:e storl.) med trinnrand. Gjuten. Orden på frånsidan, hemtade ur Profeten Daniels bok, kap. 4. v. 14, 22 eller kap. 5, v. 21, antogos till valspråk af Konung Erik, som förmodligen låtit förfärdiga denna och de tre nästföljande penningarne, att utdelas vid fadrens begrafning. — Br. pag. 60; tab. III, n. 1. Berch 45: 5. — R. — K. Mk. en i guld med kantrand och i denna tre öglor, i hvilka äro fästade tre guldkedjor förenade i en ring. Upsala Univers. i silfver.

11.

Lik n. 10; men Konungens hufvud utan lagerkrans. Kring kanten vanligen en trinnrand.

Diam. 11—12 lin. (8—9:e storl.). Gjuten. Årtalet på åtsidan är på somliga exemplar otydligt. Om det någon gång helt och hållet saknas, torde detta bero på fel i gjutningen. Är allmänna än n. 10. — Berch 45: 4. — K. Mk. 3 ex. omslutna af en spiralstrierad trinnrand, deraf 2 med ögla och det tredje med spår af en bortbruten ögla; ett ex. med slät rand och ögla, utan perlring; ett ex. med kanten bortskuren ända intill omskriften, — alla af förgylt silfver. B-n 2 ex., det ena med ögla, i förgylt silfver. Hertigl. kab. i Gotha i guld.

12.

Åts. Densamma som till n. 11.

Fråns. DEVS :: DAT :: CVI :: WLT. Kristus på korset i mycket upphöjdt arbete.

På båda sidor en perlring efter kanten, som omslutes af en trinnrand.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Gjuten. — Berch 46: 6. — K. Mk. 2 ex. i silfver. B-n i silfver, förgylt. Upsala Univers. i silfver, der årtalet ej kan ses.

13.

Åts. Densamma som till n. 10.

Fråns. BEATVS :: QVI :: TIMET : DOMINVM. Vasen på en snedbjelke i en oval, ornerad sköld m. m. som på N. 10.

På båda sidor en perlring efter kanten, som avslutas af en trinnrand.

Diam. 11—12 lin. (8:e—9:e storl.). Gjuten, förmodligen för samma ändamål som de tre föregående. Valspråket begagnades, jemte flera andra, af Konung Gustaf och förekommer på åtskilliga hans mynt. — **B.** — Göteborgs Museum i silfver med ögla på randen. Rikskab. i Dresden i silfver. Univers. saml. i Leipzig i brons.

Konung Gustafs minne.

14.

Åts. Densamma som till n. 2.

Fråns. GVSTAV. I. NAT. D. 12. MAIL. A. 1490. CORON. D. 12. IAN. A. 1528. OBIT D. 29. SEPT. A. 1560. i 7 rader. Derunder två korslagda palmqvistar.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Om Konungens födelseår finnas olika uppgifter. Många antaga att han var född 1490. — Berch 328: 6. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

15.

Åts. .GVSTAVVS. D. G. REX. SWECIE. Brösthilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med mantelveck öfver ryggen och från venstra axeln, uppfästade under högra armen.

Fråns. Inslagen skrift: FILIVS. ERICI. DE. WASA. EQVITIS. AVRATI. NATVS. A. 1490. CORONATVS. A. 1528. PATRIAM. FIDEMQVE. STRENVE. VINDICAVIT. OB. QVAE. IN-SIGNIA. MERITA. SVETICVM. REGNV. MARIB. GVSTAVIANAE. FAMILIAE. FACTVM. EST. HAEREDITARIVM. E. VITA. EXCESSIT. A. 1560. i 13 rader.

Diam. 32 lin. (26:e storl.). Åtsidan gjuten och sammanlödd med en slätlipad silfverplatta, på hvilken frånsidans inskrift är inslagen. Det på föranstaltande af Presidenten i Bergs-Colle-

gium Friherre Gustaf Klason Rålamb tillverkade original-exemplaret, i silfver, åtföljde hans af sonen Friherre Klas Gustaf Rålamb år 1756 till Rikets Ständers Bank försålda myntkabinett, der det ännu förvaras. — Berch 46: 7. — K. Mk. en dålig kopia i tenn.

16.

Åts. GUSTAVUS- I. D. G. REX SVECIÆ. Bröstdilden, h. s., i mantelveck. — Nedanför: e.

Fråns. NATUS- 1490 DENATUS 1560 inom en gles lagerkrans, hopbunden endast vid nedra kanten.

På båda sidor kring kanten en perlring.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Grav. af C. Enhörning för hans Svenska regentlängd. Detta första prof blef dock förkastadt, emedan årtalen ansetts böra tecknas med Romerska siffror. — B. — K. Mk. (2 ex.) o. Silfverstolpes saml. i silfver.

17.

Åts. Densamma som till n. 16.

Fråns. NATUS MCCCCXC. DENATUS MDLX inom en tätbladig lagerkrans, upptill och nedtill hopfästad med band.

På båda sidor kring kanten en perlring.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Grav. af C. Enhörning, i stället för n. 16, för hans Svenska regentlängd. St. hos Hr. Oldenburg. — Sst. n. 1. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

18.

Åts. GUSTAVUS. I SUECIÆ REX. Bröstdilden, h. s., i harnesk. På ryggen nedhånga ändarne af den öfver venstra axeln tillbaka kastade fältbindeln. — Nedanför:

SALMSON. F.

Fråns. NATUS IN ARCE LINDHOLM IN UPLANDIA. AN. M. D. LXXXIII. OBIT AN. M. DC. LIV. — Derunder: SERIES MUMISMATICA UNIVERSALIS VIRORUM ILLUSTRUM. — M. DCCC. XXVI. — Nederst: DURAND EDIDIT.

Diam. 14 lin. (11:e storl.) Grav. i Paris 1826 af Svensken Joh. Salmson för Durands allmänna serie af minnespenningar

öfver utmärkta män. — De anförda årtalen vitna om en utomordentlig brist på historisk kunskap, eller rättare om stor vårdslöshet. Det tycks att man åt Konung Gustaf af misstag gifvit Axel Oxenstiernas födelse- och döds-år, hemtade från dennes i samma serie präglade minnespenning. (Se Hildebrand, Minnesp. öfver Sv. män och qvinnor, pag. 24, n. 5). — B-n, H. K. H. Hertigen af Östergötland Prins Oscars saml. i brons.

18. a.

Åts. GUSTAVUS I REX SVECLÆ. I öfrigt lik n. 18.

Fråns. Densamma som till n. 18.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Grav. af samma Salmson för Durands ofvan nämnda serie. — Rikskab. i Paris i brons.

Konung Gustaf och hans son Konung Erik.

19.

Åts. Densamma som till n. 10.

Fråns. ERICVS XIII. D. G. SVECLÆ. REX. Konung Eriks bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk.

Diam. 11—12 lin. (8:e—9:e storl.). Gjuten. Frånsidan förekommer som åtsida på Konung Eriks minnespenning n. 4. Har förmodligen blifvit utdelad till minne af thronskiftet, måhända vid Konung Gustafs begrafning eller K. Eriks kröning. — Br. pag. 75; tab. (Erik) n. 3. Berch 57: 1. — K. Mk. en i guld med ögla och 2 i förgylt silfver, den ena med ögla. B-n i silfver. Frih. Bondes saml. i förgylt silfver med trinnrand kring kanten.

20.

Åts. GOSTAVS: D: G: SVE * * GOT: WAN: REX + Konung Gustafs bild, h. s., i harnesk, med öppen krona på hufvudet, svärd i högra och riksaplet i venstra handen. Nedra hälften af figuren täckt af riksvapnet.

Fråns. * ERICVS * XIII * D * G * SVE * GOT * WAN * QZ * REX. Konung Eriks bröstbild, h. s., i prydligt harnesk, med sluten krona på hufvudet, svärd och riksaple i händerna.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Genom sammanprägling af åtsidorna till K. Gustafs Riksdaler af 1559 och K. Eriks Riksdaler af 1561 har detta praktmynt uppkommit, hvilket förmodligen var bestämdt att utdelas vid Konung Eriks kröning den 29 Juni 1561. — B. — K. Mk. o. De Geers saml. i silfver (Dubbel Rdr). Hr. Arfwedsons saml. i silfver, förgylt (Enkel Rdr).

1

KONUNG
ERIK XIV.

Erik. Född i Stockholm d. 13 Dec. 1533. Son af Konung Gustaf I och Katarina af Sachsen Lauenburg. Förklarad Thronföljare d. 13 Jan. 1544. Hertig af Småland 1557. Konung d. 30 Sept. 1560. Krönt i Upsala domkyrka d. 29 Juni 1561. Af-satt d. 29 Sept. 1568. Tillbragte sitt återstående lif i fängelse på Stockholms, Åbo, Kastelholms, Gripsholms och Vesterås slott samt på Örbyhus i Upland, der han afled d. 26 Febr. 1577. Be-grafven i Vesterås domkyrka d. 13 Mars samma år.

Förmäld i Stockholm d. 4 Juli 1568 med Katarina Måns-dotter af låg börd (f. 1549, † 1612).

Valspråk: Deus (יהוה) dat cui vult.

Fullständiga titeln: Er. XIII dei gratia Svecorum Gotho-rum Vandalorumque rex.

ANORDNING.

Svenska Flottans segrar öfver Danmarks och Lybecks flottor åren 1563—1566	N.	1.
Minnespenningar med Konungens valspråk "יהוה" (Je- hovah) dat cui vult" och bildlig framställning af den kongliga spirans öfverlemnande från Gud.....	„	2—5.
Konungens benägenhet för astrologiska studier	„	6.
Konungen blifver skild från regeringen d. 29 Sept. 1568 ..	„	7—9.
Konung Eriks minne.....	„	10, 11.
Ensidiga minnespenningar med Konung Eriks bild	„	12, 13.
—		
Konung Erik och hans broder Konung Johan	„	14.

!

-

ERIK XIV*.

Svenska flottans segrar öfver Danmarks och Lybecks flottor åren 1563—1566.

Svenska flottan vann, under Amiralen Jakob Bagges befäl, en lysande seger öfver den Danska vid Bornholm d. 30 Maj 1563. Sedan Bagge följande året, efter en för-tviflad strid med öfverlägsna fiender, måst lemna sitt brinnande fartyg och gifva sig fången, uppdrogs högsta befälet öfver flottan åt den tappre Klas Kristersson Horn, hvilken under de tre åren 1564—1566 vann talrika segrar öfver Danmarks och Lybecks flottor, så att dessa, till slut betydligt försvagade, ej mera vågade visa sig i Östersjön.

1.

Åts. ERICVS. XIV. D. G. REX. SVE. Brösthilden, h. s., i harnesk och mantelveck.

Fråns. PONTVM. IVBET. ESSE. QVIETVM. Neptunus, med säfkrans på hufvudet, treudden och tyglar i händerna, står på en snäcka dragen af två sjöhästar öfver böljorna. På fästet simmande moln.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 328: 9. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silver.

* Jfr K. Gustaf I, n. 19, 20.

**Minnespenningar med Konungens valspråk: "יהוה
(Jehovah) dat cui vult" och bildlig framställning
af den kongliga spirans öfverlemnande från Gud*.**

Detta valspråk, hvilket (med Deus i st. f. יהוה) förekommer på många af Konung Eriks mynt, torde hafva blifvit valdt med afseende på Konungens bröder och särskildt Hertig Johan, som ansågs hafva varit mera gynnad af fadern och af Erik ständigt fruktades som en farlig medtäflare om spiran.

2.

Åts. ERICVS. XIII. D: G. SVE. GOT. VAN: QZ. REX -
Bröstbilden, h. s., i harnesk, med slutna konglig krona på hufvudet.

Fråns. יהוה DAT. CVI. VVLT. Från det öfverst strålande Guds namn faller genom molnen en spira ned till jordgloben.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). — Erik var den förste Svenske Konung, som begagnade slutna krona. — Br. pag. 74; tab. n. 2. Berch 57: 2. — RRR. — K. Mk. ett original exemplar (helt tunnt) i silfver samt 2 tjocka, gjutna kopior, olika gjorda, en i silfver, en i tenn. B-n en dylik kopia i silfver.

3.

Åts. Densamma som till n. 1.

* Samma valspråk jemte den bildliga framställningen af spirans öfverlemnande från Gud förekommer äfven på tre af Konung Eriks mynt af år 1562 och 1568:

1:o. Ett större silfvermynt af 1562, som af Brenner (pag. 77) och Berch (58: 3) orätt kallas Tvåmark. Genom Docenten Dr. H. Forssells forskning är upplyst, att detta mynt, som i samtida handlingar kallas »krigsmynt», var en Tremark, präglad af sexlödigt silfver. Åtsidan är lika med 16-öret eller Tvåmarken. På frånsidan ser man spiran, som genom skyn nedfaller öfver Stockholm, der en manlig figur (utan tvifvel Konungen) står på stranden färdig att mottaga henne.

2:o. Ett mindre silfvermynt på 1½ Mark af samma år och samma slags silfver och med lika föreställning, som på Tremarken. Af Berch (58: 8) orätt kalladt Enmark.

3:o. En Ungersk Gyllen af år 1568, med Konungens bild och namn på åtsidan och på frånsidan spiran nedfallande till en bafsstrand, der icke några hus eller någon människofigur ses på stranden, men på vattuet en liten båt med segel eller en simmande fogel med uppslagna vingar. Jfr Berch 57: 3.

Fråns. יהוה DAT. CVI. VVLT. Från det strålande Guds namn faller en spira genom skyar ned till ett segment af jordklotet, tecknad med Sveriges tre kronor.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 328: 7. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

4.

Åts. ERICVS. XIII. D. G. SVECIÆ. REX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk.

Fråns. יהוה (sic) DAT. CVI. VVLT. Från det strålande Guds namn faller en spira genom skyar ned mot en hafsstrand, der man ser på marken träd och stenar, vid sidan ett berg, på vattnet en större och två små farkoster. Kring kanten en perland.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Gjuten. Åtsidan är densamma, som blifvit förenad med faderns bildsida (Gustaf I n. 19). — B. — K. Mk. o. B-n i bly. Upsala Univers. i silfver.

5.

Åts. * ERIC. 14 D: G. REX. SWECIE. (Inskriften börjar öfver Konungens hjessa). Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk. Nedanför: 1568.

Fråns. יהוה DAT * CVI VVLT. Från det strålande Guds namn nedfaller genom skyar en spira mot en hafsstrand. På marken en liten otydlig, upprätt figur, som tycks föreställa en menniska. På vattnet en båt med utspändt segel.

Diam. $7\frac{1}{2}$ lin. ($4\frac{1}{2}$ storl.). — Brenner och Berch antaga, måhända på grund af någon gammal sägen, att figuren på stranden skall föreställa Konungens älskarinna Katarina Månsdotter, som mottager den från himmelen nedfallande spiran. Förklaringen är lika apokryfisk som sjelfva penningen, hvilken utan tvifvel är en senare fritt gjord kopia efter det i föregående not omnämnda guldmyntet af år 1568, hvilket lätt särskiljes derigenom att åtsidans omskrift börjar bak om Konungens axel. Man kan icke ens antaga att detta mynt blifvit prägladt med särskild afsigt att utdelas vid förmålningen, ty denna skedde den

4 Juli, men nämnda Ungerska gyllen lemnades Konungen först under Augusti och September månad samma år*. — De exemplar jag sett af kopian (n. 5) bära alla spår af cicelering. — Br. pag. 73; tab. n. 1. Berch 57: 3. (Ingendera författaren synes hafva iakttagit skillnaden mellan det äkta myntet och kopian, hvilken af Brenner blifvit aftecknad). — R. — K. Mk., de Geers, Frih. Bondes saml. i guld. Hrr Hjertbergs saml. i silfver.

Konungens benägenhet för astrologiska studier.

Erik hade af sin lärare Dionysius Beurresus inhemtat goda kunskaper i vissa ämnen, men äfven smak för astrologien, hvilken för honom blef en källa till olyckor. Det snart sagdt dagliga studerandet af planeternas ställning närde vidskepelse och misstänksamhet, hvarigenom mången beklagansvärd handling föranleddes. Så t. ex. är det bekant, att förföljelsen mot brodern, Hertig Johan, till väsentlig del hade sin grund i de skräckbilder Konungen tyckte sig skåda i stjernorna.

6.

Åts. Densamma som till n. 1.

Fråns. * NOS. A. TE. CONSVLI. TIBI. NON. CONSVLTVM. Himmelsgloben full med stjernor.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 328: 8. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

* I Kammar-Archivet förvaras en original räkenskap rörande myntningen af dessa Ungerska gyllen, der det läses: »Lefvererades till H. Erich på Stockholms slott d. 2 Aug. Ung. Gyllen 973 st. — 10 Aug. d:o 2275 st. — D. 4 Sept. 100 st. — 24 Sept. 1684 st. Summa lefvererade anno 68 5032 str. vogo 100 ~~///~~ 10 lodh 3⁴/₂₅ ortter.»

**Konungen blifver skild från regeringen den 29
September 1568.**

Konungens bemödande att inskränka brödernas hertigliga rättigheter, våldsamheterna mot Hertig Johan, Sturarne, Beurreus m. fl., hans sinnesförvirring och slutligen giftermålet med Katarina Månsdotter beröfvade honom brödernas och öfriga undersåtars aktning och tillgifvenhet. De missnöjde samlades omkring Hertigarne i Östergötland. Upprorshären, anförd af Hertig Carl, ankom d. 17 Sept. 1568 till Stockholm. Den 29 i samma månad togs Konungen till fånga i sitt slott och förklarades afsatt, hvar- efter han hölls i fängelse på flera ställen, sist på Örbyhus i Upland, der han afled d. 26 Febr. 1577.

7.

Åts. ERICVS. XIV. D. G. REX. SVECIAE. Bröstbilden, h. s., i harnesk och mantelveck. På bröstet hänger en medaljong. — Nederst: \mathcal{A} .

Fråns. RIGORE. SVO. DISSILVIT. NIMIO. En afbruten värja ligger på ett bord.

Diam. $17\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). Grav. af Arv. Karlsten för hans 1:sta regentlängd. St. i Banken. — Berch 325: 2. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

8.

Åts. Densamma som till n. 1.

Fråns. RIGORE. SVO. DISSILVIT. NIMIO. Den afbrutna värjan m. m. som på n. 7.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 328: 10. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

9.

Åts. ERICVS. XIV. D. G. REX. SVECIAE. Bröstbilden, h. s., i harnesk och mantelveck. — Nedanfö: c. o. h.

Fråns. NIMIS. DVRVS. MINVS. DVRAT. En afbruten värja ligger på en fotställning, som står på ett rutadt plan. — I afskärn.: N. KEDER INV.

Diam. 12½ lin. (10:e storl.). Grav. af C. G. Hartman för hans Svenska regentlängd, efter Assessor N. Keders förslag. St. i Banken. — Berch 326: 2. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silver.

Konung Eriks minne.

10.

Åts. · ERICVS. XIII. D: G: SVE GOT: VAN. QZ: REX. Bröstkilden, h. s., lagerkransad, i prydligt harnesk och rik drägt. Kring halsen en kedja, i hvilken hänger en medaljong.

Fråns. Utan inskrift. En man (Konung Erik) i lätt draperi sitter, med högra armen stödd på en afbruten, kanelerad pelare, hvilande hufvudet i venstra handen. Vid foten af ett lågande altare sitter en Amor eller bevingad genius, hvilande högra armen på en döds-kalle. Bakom ses ruiner af ett tempel öfvervesta med nedhängande löfverk.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Gjuten; vackert arbete, möjligen Franskt eller Italienskt, från 1600-talet. Artisten synes hafva velat framställa Konungen sörjande öfver sin förspilda lycka, sysselsatt med tankar på döden och den trogna makans kärlek. — **RRR.** — Rikskab. i Paris i brons.

11.

Åts. ERICUS XIV. D. G. REX SVECIAE. Bröstkilden, h. s., i harnesk, med mantelveck öfver skullran. — Under axeln: z.

Fråns. NATUS MDXXXIII. DENATUS MDLXXVII inom en lagerkrans.

På båda sidor kring kanten en perling.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Grav. af C. Enhörning för hans Svenska regentlängd. St. hos Hr Oldenburg. — Sst. n. 2. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Ensidiga minnespenningar med Konung Eriks bild.

12.

Ingraverad skrift: √ ERICVS √ DEI G √ SVECIÆ √ REX (en bladsirat). Bröstkilden, h. s., i hatt med hängande fjäder och hög, uppstående halskrage.

Diam. 19¹/₂ lin. (19:e storl.). Gjuten; gammalt arbete. — Sst. n. 4. — De Geers saml. i silfver, förgyld. Silfverstolpes. Hrr Hjertbergs saml. i tenn. Rikskab. i Wien i silfver.

13.

· ERICVS XIII D. G. SVECIÆ REX. Bröstkilden, h. s., lagerkransad, i harnesk och mantelveck.

Diam. 31¹/₂ lin. (öfver 26:e storl.). Gjuten. Det mycket råa arbetet har slägttycke med Konung Gustaf I:s n. 15. Sannolikt har äfven denna minnespenning tillkommit genom föranstaltande af Presidenten Friherre Gustaf Klason Rålamb. — Sst. n. 5. — R. — K. Mk., Silfverstolpes saml. i tenn.

Konung Erik och hans broder Konung Johan.

14.

Åts. ERICVS: XIII (bladsirat) D: G: SVE. GOT. VAN: QZ. REX. Konung Eriks bröstbild, h. s., i pryddligt harnesk, med krona på hufvudet, svärd och riksäpplé i händerna.

Fråns. IOHANNES. III. D: G. SVE CIE. GOT. VAN. REX och i en inre omgång: DEVS PROTECTOR. NOSTER. Konung Johans bild, h. s., i harnesk, med krona på hufvudet, svärd och riksäpplé i händerna. Nedra delen af figuren från midjan täckt af den mångbugtade riksskölden.

Diam. $14\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Detta praktmynt, bildadt genom sammanprägling af åtsidorna till båda Konungarnes Riksdalrar, var måhända bestämdt att vid Johans kröning utdelas som minne af thronskiftet. — **RR.** — K. Mk. i silfver, väger 15 ort 20 korn ($2\frac{1}{4}$ Rdr).

KONUNG
JOHAN III
OCH HANS GEMÅL
DROTTNING
K A T A R I N A.

Johan. Född på Stegeborgs slott d. 21 Dec. 1537. Son af Konung Gustaf I och Margareta Lejonhufvud. Hertig af Finland d. 27 Juni 1556. Hölls af brodern Konung Erik i fängelse på Gripsholms slott från d. 29 Aug. 1563 till d. 22 Oct. 1567. Konung, efter Eriks afsättning, d. 29 Sept. 1568 och som sådan af Rikets Ständer erkänd d. 26 Jan. 1569. Krönt i Upsala domkyrka d. 10 Juli s. å. Död i Stockholm d. 17 Nov. 1592. Begravden i Upsala domkyrka d. 1 Febr. 1594.

Förmäld 1:o i Wilna d. 4 Oct. 1562 med Katarina Jagellonica († d. 16 Nov. 1583), dotter af Polens Konung Sigismund I och Bona Sforza af Mailand. — 2:o i Vesterås d. 21 Febr. 1585 med Gunnilla Bielke (f. d. 25 Juni 1568, † d. 19 Juli 1597), dotter af Riksrådet, Riddaren Johan Axelsson Bielke och Margareta Posse.

Valspråk: Deus protector noster.

Fullständiga titeln: Joh. III dei gratia Svecorum, Gothorum Vandalorumque rex.

ANORDNING.

Bröderne Johans och Carls vänskapsförbund (1568)	N.	1, 2.
Konungens anträde till regeringen d. 29 Sept. 1568	„	3—6.
Konungens och Drottning Katarinas kröning i Upsala domkyrka d. 10 Juli 1569	„	7.
Konung Johans praktmynt	„	8—10.
Minnespenningar med Konungens släktvapen eller riks- vapnet, utan omskrift, på frånsidan	„	11, 12.
Konung Johans minne	„	13.
—		
Konung Johan och hans gemål Drottning Katarina	„	14—17.
—		
Konung Johan och hans broder Hertig Carl (1583)	„	18.

JOHAN III*.

Bröderne Johans och Carls vänskapsförbund (1568).

Enigheten mellan bröderna Johan och Carl blef ej långvarig. När beslutet om uppresningen fattades, var öfverenskommet, att de, efter Konung Eriks afsättning, skulle gemensamt föra regeringen; men knapt hade spiran blifvit ryckt ur Eriks hand, förr än den greps af Johan ensam. Oenigheten, framdeles underhållen genom tvister om Carls fursteliga rättigheter, om liturgiens införande m. m., hotade mer än en gång att urarta till inbördes krig. Först under de senaste åren af Johans lefnad föranledde hans missnöje med Rådet och stormännen ett förnyadt anslutande till Hertigen.

1.

Åts. IOHANNES. III. D. G. REX SVE. Konung Johans bröstbild, h. s., i harnesk och mantelveck.

Fråns. CHARA. EST. CONCORDIA. FRATRVM. En krönt vase mellan brödernas namnbokstäfver I och C, förenade genom en bandslinga**.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. Frånsidan är efterbildad de af Hertigarne Johan och Carl under uppresningen mot brodern slagna mynten, de s. k. »blodsklippingarne.» — Berch 328; 11. — K. Mk. (2 ex.) i silfver.

* Jfr K. Erik XIV, n. 14.

** Denna frånsida har någon gång oriktigt blifvit sammanpräglad med K. Carl IX:s bildsidor, n. 5 (K. Mk. o. B-n i silfver) och n. 9 (K. Mk. i silfver).

2.

Åts. IOAN. D. G. REX MAGNÆ SVECLÆ. Bröstbilden, h. s., i harnesk, med konglig krona.

Fråns. NEC QVICQVAM NISI EMISISSEM. Fem stjernformigt lagda, på midten hopbundna pilar.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Gjuten i en senare tid. Framställningen på frånsidan, en vanlig sinnebild af enighetens styrka, lär väl hafva afseende på Konungen och Hertig Carl. — Br. pag. 89; tab. I, n. 1. Berch 63: 2. — K. Mk. en i tenn, brunmålad; en i silfver, dåligt cicelerad. B-n en af sistnämnda slag i silfver.

Konungens anträde till regeringen den 29 September 1568.

Konung Eriks hat och fruktan för Johans anspråk på thronen stegrades genom Hertigens förmälning med Polska Prinsessan Katarina, och funno i hans bemödande att bringa Finlands invånare till uppror en giltig orsak att anklaga honom inför Rikets Ständer, hvilka undertecknade hans dödsdom. Konungens trupper eröfrade Åbo slott d. 12 Aug. 1563, hvarefter Hertigen och hans gemål fördes till Gripsholm, der de höllos i fängelse ända till hösten 1567. Följande året utbyttes brödernas roller, då Erik insattes i lifstids fängelse och Johan besteg hans thron, hvilken förändring af Rikets Ständer bekräftades d. 26 Jan. 1569.

3.

Åts. IOHANNES. III. D. G. REX. SVECIAE. Bröstbilden, h. s., i harnesk och mantelveck. — Nedanför: \mathcal{A} .

Fråns. INIVSTI. CARCERIS. IVSTVM. PRÆMIVM. En stor konglig krona.

Diam. 17 $\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). { Grav. af Arv. Karlsten för hans 1:sta regentlängd. St. i Banken. — Berch 325: 3. — K. Mk. (2 ex) o. B-n i silfver.

4.

Åts. Densamma som till n. 1.

Fråns. INIVSTI. CARCERIS. IVSTVM. PRÆMIVM. En konglig krona.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 329: 12. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

5.

Åts. IOHANNES. III. D. G. REX. SVECIAE. Bröståbilden, h. s., i harnesk och mantelveck. — Nedanför: c. g. h.

Fråns. PROVIDENTE. DEO. IMPROVISA. OBTIGIT. Konungen stående, i antik krigaredragt, med släpande mantel, håller i venstra handen en strålkrona, den högra handen uppsträckt, blickande upp mot ett från höjden strålände sken. — I afskärn.: N. KEDER INV.

Diam. 12 $\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). Grav. af C. G. Hartman för hans Svenska regentlängd, efter Assessor N. Keders förslag. St. i Banken. — Berch 327: 3. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

6.

Åts. Densamma som till n. 1.

Fråns. PROVIDENTE. DEO. IMPROVISA. OBTIGIT. En konglig krona på en altarlik fotställning bestrålad från höjden.

Diam. 9 lin. (6:te storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 329: 13. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Konungens och Drottning Katarinas kröning i
Upsala domkyrka den 10 Juli 1569.**

Kröningen förrättades af Ärkebiskopen Laurentius Petri och åtföljdes af storartade högtidligheter. Grefve-Friherre- och Riddare-värdigheter utdelades. De förut begagnade riddarekedjorna hade af Konungen blifvit ändrade och försedda med en hängprydnad innehållande Lammet med korsfanan, till följd hvaraf någre forskare trott sig kunna antaga, att Konungen stiftat en ny orden med benämning "Guds Lams orden."

7.

Åts. IOHANNES. III: D: G SVEC: GOTH. WAND: REX. Bröstdilden, h. s., i harnesk, med veck af fältbindeln bakom axeln.

Fråns. DE VS PROTECTOR NOS TER. Riksvapnet, under en stor konglig krona, i en fyrdelad sköld med vasavapnet i midten. Kring skölden en ordenskedja. Vid sidorna: I R.

På båda sidor kring kanten en perkring.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Gjuten. Man kan icke tvifla, att den praktälskande Konung Johan vid sin kröning, enligt vanlig sed, utdelat minnespenningar. Att den här beskrifna blifvit till sådant ändamål använd är troligt därför att riksvapnet omgifves af en sådan kedja, som bars af de vid kröningen slagna Riddarne. Denna kedja, som tydligare ses i Konungens stora sigill, utgöres af en lagerkrans under konglig krona hållen af ett lejon med lyftadt svärd i tassan och af en drake, satta skiftevis med en krönt vase, och öfver denna ett änglahufvud. Under kedjans midt hänger en af två bevingade änglar uppehållen medaljong, i hvilken ses Kristus med ett kors på armen; under medaljongen hänger Lammet med korsfanan. — Br. pag. 89; tab. II, n. 1. Berch 63: 1. — K. Mk. 2 i silfver, den ena för-gyld. B-n i silfver.

Konung Johans praktmynt.

Dessa praktmynt hafva vid flera olika tillfällen blifvit utdelade. Brenner uppgifver, att Sigismund, när han år 1587 afreste till Polen, att mottaga dess krona, medförde ett stort antal praktmynt i guld och silfver, dels af n. 9 och 10, dels ock af andra slag, till ett betydligt värdebelopp.

8.

Åts. IOH. 3. D: G. SVE. REX. Bröstbilden, h. s., i harnesk, med krona på hufvudet, svärd och riksäpke i händerna. Omkring kanten, utanför bilden och inskriften, en krets af 23 små krönta sköldar innehållande Svenska landskaps vapen.

Fråns. SALVATOR. MVN DI. SALVA. NOS ☼. Frälsarens bild, framvänd, med gloria och omstråladt hufvud, högra handen uppsträckt för att välsigna, i venstra handen världsgloben, utan annan dragt än en mantel hopfast öfver bröstet, kring midian en bindel; nedra delen täckt af riksskölden med vasen i midten. Vid sidorna: 15 76.

Diam. 14 lin. (11:te storl.). Präglad i guld och silfver till olika vigt. Frånsidans stamp har blifvit omgraverad med ringa skilnad i interpunkteringen. Ehuru frånsidans omskrift och Kristusbild (dock utan riksvapnet) tillhör Konung Johans vanliga riksdalerstyp, kan detta praktmynt icke anses som en Riksdaler, då vigten icke dermed öfverensstämmer. — Br. pag. 94. Berch 65: 7. — R. — K. Mk. en i guld ($4\frac{1}{8}$ Duk.), en i silfver, väger 10 ort 20 korn ($1\frac{1}{2}$ Rdr). B-n i silfver, väger 12 ort 90 korn (nära 2 Rdr). De Geers saml. i silfver, väger 7 ort (något öfver 1 Rdr).

9.

Åts. Densamma som till n. 8.

Fråns. (1) ☼ BENE ☼ FACIENDO ☼ NEMINEM ☼ TIMEMVS ☼ (2) ☼ DEVS ☼ PROTECTOR ☼ NOSTER. i två omgån-

gar kring en krönt, hjertformig, fyrdelad sköld innehållande riksvapnet med vasaskölden i midten.

Diam. $13\frac{1}{2}$ — $14\frac{1}{2}$ lin. (11:e—12:e storl.). Stampen till fransidan har blifvit omgraverad med små variationer, t. ex. en ros mellan orden i inre omskriften m. m. Slagen i guld och silfver till olika vikt. — Br. pag. 91. Berch 64: 6. — K. Mk. 2 i guld ($4\frac{11}{32}$, $4\frac{7}{32}$ Duk.); 5 i silfver (4, 3, 2 och två $\frac{1}{2}$ Rdr). B-n en i guld ($4\frac{1}{4}$ Duk.); 2 i silfver (2 och $\frac{1}{2}$ Rdr). Upsala Univers. en i guld ($4\frac{1}{2}$ Duk.), 4 i silfver ($3\frac{7}{8}$, $1\frac{15}{16}$, 1, $\frac{1}{2}$ Rdr). De Geers saml. en i guld ($4\frac{3}{8}$ Duk.); 2 i silfver (3 och 1 Rdr). Frih. Bondes saml. i guld ($4\frac{3}{8}$ Duk.). Grefve Snoilsky's saml. i guld ($4\frac{1}{4}$ Duk.). Hr Arfwedsons saml. en i guld ($4\frac{3}{8}$ Duk.); 3 i silfver (4, 2 och 1 Rdr). Frih. Stjernstedts saml. i silfver (2 Rdr). Hertigl. kab. i Gotha i guld ($4\frac{3}{8}$ Duk.).

10.

Åts. ❀ IOHANNES. 3. D. G. SVEC ❀ ORVM GOTOR. VAN. ♀ RX. Bröstbilden, h. s., i harnesk, med krona på hufvudet, svärd och riksäpplé i händerna. Kring kanten, utanför omskriften, en krets af 23 små krönta sköldar innehållande Svenska landskaps vapen; mellan hvarje sköldpar en spira.

Fråns. (1) ❀ MISERICORD: ET. VERITS: (veritas) CV-STOD: REG: ET. ROBOR. CLEM. THRON: EIVS. (2) BENE ❀ FACIENDO ❀ NEMINEM ❀ TIMEMVS. (3) DEVS ❀ PROTECTOR ❀ NOSTER i tre omgångar kring en krönt sköld sådan som på n. 9.

Diam. 17—18 lin. (15:e— $16\frac{1}{2}$ storl.). Stamparne hafva blifvit omgraverade med små skiljaktigheter i afseende på interpunktering, ornament och ordens ställning. Ett par något mer i ögonen fallande variationer upptagas här nedan. — Präglad i guld och silfver till olika vikt. — Br. pag. 90; tab. II, n. 3. Berch 64: 5. — K. Mk. en i guld ($9\frac{5}{8}$ Duk.); en annan i guld, omsluten af en strierad trinnrand med ögla ($12\frac{27}{32}$ Duk.); 4 i silfver ($6\frac{3}{4}$, 4, 3 och 2 Rdr). B-n en i guld ($9\frac{3}{4}$ Duk.); 3 i silfver (två st. 4 och 2 Rdr). Upsala Univers. en i guld ($10\frac{1}{8}$ Duk.), 3 i silfver (4, $2\frac{13}{16}$, 2 Rdr). H. K. H. Hertigen af Östergötland Prins Oscars saml. i silfver (2 Rdr). De Geers saml. en i guld (20 Duk.), en i silfver (3 Rdr). Frih. Bondes saml. en i guld (10 Duk.), 2 i silfver (4 och 2 Rdr). Hr Arfwedsons saml. 3 i silfver (4, 3, 2 Rdr). Grefve Snoilsky's, Hr Strokirks, Hr v. Ehrenheims saml. i silfver (2 Rdr). Rikskab. i Berlin 2 i silfver (4 och 2 Rdr).

10. a.

Lik n. 10; men i första afdelningen af omskriften på frånsidan står: VERTS i st. f. »verits.»

Diam. 17—18 lin. (15:e—16½ storl.). — K. Mk. 2 ex i silfver (2 Rdr). Hrr Hjertbergs saml. i silfver (2 Rdr).

10. b.

Lik n. 10; men i omskriftens andra afdelning på frånsidan står: TIMEMS i st. f. »timemvs», och i tredje afdelningen: PROTEC: TOR.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). — K. Mk. i silfver (2½ Rdr).

—————

**Minnespenningar med Konungens slägtvapen
eller riksvapnet, utan omskrift, på frånsidan.**

11.

Åts. IOHANNES: III: D: G. SVE: GOTH: WAND: REX:
Brösbilden, h. s., i harnesk med ett veck af fältbindeln bakom ryggen.

Fråns. Utan inskrift. En krönt ornerad sköld innehållande vassen på en snedbjelke.

Diam. 11½ lin. (8:e storl.). Gjuten. Tiden, när denna minnespenning blifvit gjuten, kan ej bestämmas. Möjligtvis utdelades den redan vid kröningen åt personer, som icke ansågos berättigade att erhålla den större (n. 7). — Berch 63: 3. — R. — K. Mk. i tenn, brunmalad. B-n i guld.

12.

Åts. IOHANNES: III: D. G. SVE: GOTH: WAND: REX:
Brösbilden, h. s., i harnesk, med ett veck af fältbindeln bakom ryggen.

Fråns. Utan inskrift. Svenska riksvapnet i en fyrdelad, oval sköld omsluten af en rikt ornerad ram, under konglig krona.

Kring kanten på åtsidan en dubbel, på frånsidan en enkel perlring.

Diam. $12\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). Gjuten efter en särdeles vacker brädspelsbricka af trä. En sådan bricka, af Enkedrottning Hedvig Eleonora skänkt till hennes Hauptman på Drottningholm Mårten Törnhjelm, kom, när hans samlingar på Malmvik skingrades, till Drottning Lovisa Ulrika och slutligen med hennes myntsamling till Kongl. Myntkabinetet, der den förvaras jemte afgjutningen. — Berch 63: 4. — K. Mk. 2 ex i silfver. B-n, Upsala Univers. i silfver, förgyld.

Konung Johans minne.

13.

Åts. IOHANNES III. D. G. REX SVECIAE. Brösthilden, h. s., i harnesk och smala mantelveck. — Under axeln: z.

Fråns. NATUS MDXXXVII. DENATUS MDXCII. inom en lagerkrans.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Grav. af C. Enhörning för hans Svenska regentlängd. St. hos Hr Oldenburg. — Sst. n. 3. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Konung Johan och hans gemål Drottning Katarina.

Dessa med Konungens och Drottningens bilder försedda penningar utdelades som minnesgåfvor. Att åtminstone några deribland blifvit burna som prydnader bevisas deraf att exemplar finnas försedda med ögla i kanten.

14.

Åts. IOHANNES: III: D: G. SVE: GOT: WAND: REX.
Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i pryddigt harnesk.

Fråns. KATRINA: D: G: SVE. GOTH: WAND: REGI.
Drottningens bröstbild, h. s., i enkel dragt, med pryddig, platt och rund hufvudbonad. Kring halsen, utanpå kragen, en kedja, i hvilken hänger ett smycke.

Kanten är vanligen omsluten af en strierad trinnrand.

Diam. $10\frac{1}{2}$ —11 lin. ($7\frac{1}{2}$ —8:e storl.); med kantrand 12 lin. (9:e storl.). Gjuten. — Br. pag. 90; tab. (Johan) II, n. 2. Berch 70: 1. Silfverstolpe (70: 1) uppgifver att »i Kejsrerliga kabinettet i Petersburg finnes denna minnespenning större än en Riksdalers», — förmodligen till följd af en anbragdt tjockare eller bredare kantrand. — K. Mk. 2 i silfver, den ena förgyld. B-n i silfver. Upsala Univers. i silfver, utan kantrand. Strengnäs Elementarlärov. i brons förgyld, utan kantrand.

15.

Åts. IOHANNES: III: D: G. SVE: GOTH: WAND: REX.
Konungens bröstbild, h. s., i harnesk, med ett veck af fältbindeln bakom ryggen.

Fråns. KATRINA: D: G: SVEC. GOT: WAND: RIGIN.
Drottningens bröstbild nästan som på n. 14.

På båda sidor en perling kring kanten, som vanligen omslutes af en strierad eller flätad trinnrand.

Diam. 10—11 lin. (7:e—8:e storl.); med kantrand 11—12 lin. (8:e till 9:e storl.). Gjuten, stundom cicelerad, med obetydliga variationer. Är allmännare än den föregående. — Berch 70: 2. — K. Mk. 2 i silfver med ögla på randen (på den ena af dessa är å fränsidan ingraveradt: 1568); en dylik med spår af en bortbruten ögla; en i silfver med perlingen bortskuren; en i silfver, utan kantrand, infattad i en genombruten ram med ögla i öfra och nedra kanten, — alla förgyllda. B-n 2 i silfver, förgyllda, med kantrand, och en i silfver utan rand. De Geers saml. i silfver, förgylld med kantrand, deröfver en kula och i denna en ring. Rikskab. i Köpenhamn i silfver med omfattning af löfverks ornamenten och ögla.

15. a.

Dylik; men bokstäfverna något mindre och arbetet vackrare; utan perling och kantrand.

Diam. nära 10 lin. (7:e storl.). — K. Mk. i silfver.

16.

Åts. IOHANNES. III. D: G: SVECORV: GOTHO: VANDALO: Q: E⁸ REX (- - et cetera rex). Konungens bröstbild, h. s., i harnesk, med en fyrbladig rosett på axeln.

Fråns. CATHARINA D: G: SVE: GOT: VAN: Q E⁸ REG: INF: POLO: (- - infans Poloniae). Drottningens bröstbild, h. s., som på n. 14; men drägten prydligare. Kring halsen en kedja, i hvilken hänger ett smycke.

Oval, 14¹/₂ lin. hög. (12:e storl.). Gjuten. — Den i Drottningens titel intagna erinran om hennes börd från Polen har måhända haft till ändamål, att särskilja henne från Konung Eriks lågättade gemål med samma namn. — Br. pag. 90; tab. I, n. 2. Jfr Berch 70: 3. — K. Mk. en i tenn, vackert arbete, och en i silfver, cicelerad. B-n i silfver.

17.

Åts. IOHANNES. III. D. G. SVECORVM. GOTHORVM. WANDALORVMQ. E⁸ REX (framför inskriftens början en vase). Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i har-

nesk, med fältbindel. Omkring halsen ett band, i hvilket hänger en medaljong.

Fråns. CATHARINA. D. G. SVECORVM. GOTHORVM. WANDALORVMQ. E^z REG. INF. POLO. (Framför inskriftens början en örn). Drottningens bröstbild, v. s., i prydlig drägt, nästan som på n. 16, med halskedja och smycke.

Diam. 29 lin. (25 $\frac{1}{2}$ storl.). Beskrifven efter teckningen hos C. G. Heræus, Bildnisse der regierenden Fürsten und berühmter Männer vom vierzehnten bis zum achtzehnten Jahrhunderts in einer Folgereihe von Schaumünzen. (Wien 1828), tab. 35, n. 5, senare kopierad i Eduard Raczynski, Le Médailles de Pologne, (Berlin 1845) I, n. 30. a. Fastän det kan vara tvifvel, huruvida Heræus alltid noggrant afbildat originaler, har dock denna teckning ansetts böra här beskrifvas, för den händelse ett original någon gång skulle anträffas.

Konung Johan och hans broder Hertig Carl (1583).

Hertig Carl reste år 1583, jemte sin gemål och ett anseeligt följe, till Heidelberg, att öfvervara sin svärfaders Kurfursten Ludvig VI:s förmälning med Prinsessan Anna af Ost-Friesland, Konung Gustaf I:s dotterdotter. Det är antagligt, att denna penning, med de sammanpräglade bilderna af den unga brudens mäktiga morbröder, var bestämd att under denna festresa som praktmynt bortskänkas. Att den icke varit ett inom landet gängbart mynt, kan man sluta redan deraf, att det enda kända exemplaret väger 4 ort 98 korn, således icke fullt motsvarande $\frac{3}{4}$ Riksdaler.

18.

Åts. * IOHANNES * 3 * D * G * SVE CIAE * GOTTORVM * VAN * R EX och i en inre omgång: ⊗ DEVS * PROTECTOR * NOSTER * Konung Johans bild, till midjan, h. s., i harnesk, med krona på hufvudet, svärd i högra och riksgloben i venstra handen. Nedra delen af kroppen täckt af en bugtad rikssköld med vasen i midten.

Fråns. ⊗ CAROLVS. D. G. REG. SVÆCI. PRIN. HÆREDIT RIVS. (sic) DV. SVDERMAN. NERIC. WERMELAN och i en inre omgång: DEVS * * MEVM * SOLATI: VM * 1583 * Hertig Carls bild till midjan, v. s., i harnesk, med bart hufvud, pipkrage, fältbindeln med fladdrande ändar och ett fritt veck bakom ryggen, kommandostafven i hand. Nedra delen af kroppen täckt af en krönt, bugtad sköld innehållande i fem fält: 1) Sveriges tre kronor, 2) Göta lejon, 3) Södermanlands, 4) Nerikes, 5) Vermlands vapen; i midten vasen på två snedbjelkar i en liten sköld.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). — Bokstäfverna äro mindre än på Konungens och Hertigens riksdalersmynt; äfven bilderna äro olika. Arbetet tyckes vara af utländsk gravör. — **RRR.** — Hr Arfwedsons saml. i silfver.

KONUNG
SIGISMUND
OCH HANS GEMÅLER
DROTTNINGARNE
ANNA och CONSTANTIA.

Sigismund. Född i föräldrarnes fängelse på Gripsholms slott d. 20 Juni 1566. Son af Hertig Johan af Finland (sedan Konung Johan III) och hans första gemål Katarina Jagellonica af Polen. Förklarad Svensk Thronföljare på riksdagen i Stockholm 1569. Vald Konung i Polen d. 19 Augusti 1587. Krönt i Krakau d. 27 December samma år. Konung i Sverige d. 18 November 1592. Krönt i Upsala domkyrka d. 19 Februari 1594. Afsatt från Sveriges thron genom Rikets Ständers beslut i Linköping d. 19 Mars 1600. Död i Warschau d. 30 April 1632.

Förmäld 1:o i Krakau d. 21 Maj 1592 med Anna (f. d. 16 Aug. 1573, † d. 10 Febr. 1598), dotter af Ärkehertig Carl af Österrike och Maria af Baiern. — 2:o d. 11 Dec. 1605 med Constantia (f. d. 24 Dec. 1588, † d. 10 Juli 1631), syster till Konungens första gemål.

Valspråk: Pro jure et populo. — Cor regis in manu Domini. — Coelitus sublimia dantur.

Fullständiga titeln. I Sverige: Sig. Dei gratia Svecorum Gothorum Vandalorum et Poloniae Rex. — I Polen: Sig. III Dei gratia Rex Poloniae et Sveciae, Magnus Dux Lituaniae Russiae Prussiae Masoviae Dessuviae Samogitiae Livoniaeque, — stundom med tillägg: Nec non Svecorum Gothorum Vandalorumque haereditarius Rex, m. fl. variationer.

ANORDNING.

Sigismund, vald till Konung i Polen, krönes i Krakau d. 27 Dec. 1587	N. 1.
Minnespenning af år 1588, med valspråket: "Coelitus sublimia dantur"	„ 2.
Konungens förmälning med Anna, Ärkehertiginna af Öster- rike, firad i Krakau d. 21 Maj 1592	„ 3, 4.
Konungens och Drottning Annas kröning i Upsala dom- kyrka d. 19 Febr. 1594	„ 5.
Konungens önskan att bibehålla fred (1594, 1598)	„ 6, 7.
Konungens omsorg för sjöfartens och jordbrukets för- kofran (1595, 1596, 1598 och u. å.)	„ 8—12.
Konungen bygger en kyrka åt Jesuiter-orden i Krakau år 1597	„ 13.
Konungens afsättning från Sveriges thron genom Rikets Ständers beslut på riksdagen i Linköping d. 19 Mars 1600.....	„ 14—16.
Konungen nedlägger grundstenen till en byggnad för Jesuiter-orden år 1604	„ 17.
Konungens orubbliga fasthet i den katolska religions- bekännelsen	„ 18.
Konungens förmälning med sin svägerska Constantia, Ärkehertiginna af Österrike, d. 11 Dec. 1605	„ 19.
Eröfringen af staden Smolensk i Ryssland d. 13 Juni 1611	„ 20—24.

Staden Danzigs invånares trohet och tillgifvenhet (1619) N.	
Minnespenningar och praktmynt med riksvapnet, på olika sätt anordnadt, å frånsidan. (Af flera år).....	„ 26—
Konung Sigismunds minne	„ 49—
Ensidiga minnespenningar med Konung Sigismunds bild och namn	„ 51,
<hr/>	
Konung Sigismund och hans första gemål Drottning Anna ..	„
Konung Sigismund och hans andra gemål Drottning Constantia	„ 54,

SIGISMUND.

**Sigismund, vald till Konung i Polen, krönes i
Krakau den 27 December 1587.**

*Så snart Polens Konung Stefan Bathory d. 2 Dec. 1586
afstod, uppmanade hans enka, Drottning Anna, Katarina
Jagellonicas syster, svågern Konung Johan att skicka sän-
debud och arbeta för Sigismunds val. Rådet följdes, ehuru
med vankelmod å både Johans och Sigismunds sida. Se-
dan konungavalet skett d. 19 Aug. 1587, afreste slutligen
den sednare och kom d. 19 Sept. till Danzig, der vilkoren,
efter långvarig strid, särdeles med anledning af Polack-
arnes yrkande att Sveriges andel i Litland måtte införlif-
vas med Polen, uppgjordes, hvarefter han d. 29 Nov. höll
sitt högtidliga intåg i Krakau. Kröningen förrättades af
Ärkebiskopen af Gnesen Stanislaus Karnkowsky.*

1.

Åts. ● SIGISMVND: III. D: G: REX. POL. ET. DES.
SVECLÆ. MAG: D: LITVA. Bröstdilden, h. s., i konglig
krona och harnesk.

Fråns. ● PRO ● IVRE ● ET ● POPVLO ● 1587 ●
Ett upprätt svärd med rak parerstång. Vid fästeknap-
pen en liten sköld innehållande ett kors eller en ned-
vänd dolk mellan två halfmånar.

På båda sidor utefter kanten en fin bladkrans.

Diam. 13 $\frac{1}{2}$ lin. (11:e storl.). Var kastpenning vid kröningen.
— Svärdet och inskriften på fränsidan hafva ansetts innebära
en hotande protest mot den mäktige medtäflaren, Österrikiske
Ärkehertigen Maximilians anspråk på Polska kronan. — Den

lilla skölden var Polske Skattmästaren Johannes Dulskis märke. — Berch 71: 1. — K. Mk., B-n, De Geers samling i silfver. Hertigl. kab. i Gotha i guld.

1. a.

Dylik; men med inskrift på frånsidan: ✠ PRO ✠ — IVRE ✠ ET ✠ POPVLO ✠ ANNO — ✠ DOMI ✠ 15.87.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Beskrifven efter »Die Reichelsche Münzsammlung», 2: 140, n. 746.

Minnespenning af år 1588 med valspråket: "Coelitus sublimia dantur".

På Sigismunds Svenska mynt förekommer icke något hans eget valspråk. Att de inom kransarne anförda orden äro att anse som sådant, synes så mycket mera sannolikt, som samma ord förekomma på hans under n. 5 upptagna minnespenning, hvilken utdelades vid kröningen i Upsala.*

2.

Åts. + SIGISMVN. III. D. G. RE. POLONI. M. D. L. RVS. PRVS. MASV. & DESSV. REX i två omgångar. Bröstbilden, h. s., i hög hatt med juvelband och fjädrar, prydlig drägt med pelsbräm.

Fråns. * ANNO * * SALVTIS * * 1588 * Tre lagerkransar och inom hvardera ett af orden: COELITVS SVBLIMIA DANTVR. Kring kanten en fin lagerkrans.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). — R. — De Geers saml. i silfver. Rikskab. i Köpenhamn o. Wien, Hertigl. kab. i Gotha i guld.

2. a.

Åts. SIG III D. G. REX. POL. M. D. L. PROX. HÆ-(R)ES. REG. SV. Bröstbilden, h. s., i konglig krona, har-

* På ett par Svenska mynt af år 1593 förekommer Konung Johans valspråk »Deus protector noster»; men dessa mynt voro slagna innan Sigismund personligen tillträdte regeringen i Sverige, och valspråket kan således icke anses vara af honom begagnadt.

nesk med lejonhufvud öfver axeln, fältbindeln uppfästad genom ett smycke ofvan lejonhufvudet.

Fråns. Densamma som till n. 2.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). — Beskrifven efter teckningen i Gabinet Medalów Polskich, zeszyt II, pl. XI, n. 45.

2. b.

Åts. SIG. III D. G. REX POL. M. D. L. PROX. HERES. REG. S. Brösbilden, h. s., i hög hatt omgifven af ett juvelband med en upprätt fjäderbuske vid sidan, pipkrage och prydlig dragt.

Fråns. ANNO SALVTIS 1588. Tre lagerkransar med inskrifter som på n. 2. Kring kanten en lagerkrans.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). — **BB.** — Silfverstolpes saml. afgjutning i tenn.

Konungens förmälning med Anna, Ärkehertiginna af Österrike, firad i Krakau den 21 Maj 1592.

Konungens val af en gemål inom Österrikiska huset af-såg att söka försoning med den undanskjutne thronkandidaten Maximilians mäktiga anhängare, men väckte ovilja och starkt motstånd inom Konungens eget parti bland Polska adeln med Storkansleren Zamoiski i spetsen.

3.

Åts. Ⓞ SIGISMVND: III. D: G: REX. POL. MAG. DVX. LIT. RVSSL. P. Brösbilden, h. s., i konglig krona och prydligt harnesk, med fältbindeln uppfästad och omknuten öfver axeln.

Fråns. AVSPICATA PRINCIPVM CONNVBIA REGNO-RVM INCREMENTA AÑO: CIO. IO. XCII inom en myrtenkrans med bandslingor öfver och under inskriften. På nedra kanten af kransen står Danzigs vapen.

Diam. $13\frac{1}{2}$ lin. (11:e storl.). Slagen af borgarne i Danzig. — **RB.** — Hertigl. kab. i Gotha i guld. Silfverstolpes saml. afgjutning i tenn.

4.

Åts. + AMOR * DISTANTIA * IVNGIT. Två palmträd, hvilkas kronor förenas öfver en mellan dem flytande ström. På sidorna, nära marken: 15 92.

Fråns. + POST * ANIMOS * SOCIASSE * IVVABIT. Den Österrikiska och den Polska örnen med krönta hufvud. Nederst mellan dem en bugtig sköld innehållande Österrikiska husets ättevapen, en bjelke.

Diam. $10\frac{1}{2}$ lin. ($7\frac{1}{2}$ storl.). — Var kastpenning vid förmälningfesten och Drottningens kröning. — K. Mk., Rikskab. i Berlin, Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

Konungens och Drottning Annas kröning i Upsala domkyrka den 19 Februari 1594.

Messenius uppgifver i Scandia illustrata, tom. 8, pag. 20, att minnespenningar med de här anförda inskrifterna utkastades bland folket vid Sigismunds och hans gemäls kröning i Upsala. Förmodligen hade Konungen, innan han i September 1593 reste från Polen, låtit för sådant ändamål prägla dessa penningar, i tanke att kröningen skulle redan samma år hinna verkställas. Men Konungens obenägenhet att godkänna Upsala mötes beslut och andra tvister föranledde uppskof till följande året. Kröningen förrättades af Biskopen i Strengnäs Petrus Jonæ, emedan Konungen icke ville mottaga kronan af den hatade, samma dag till Ärkebiskop invigde Abraham Angermannus. Stora högtidligheter följde på kröningsakten; men till följd af Konungens missnöje öfver det motstånd han rönt, skedde icke något riddarslag eller någon utnämning till adelig värdighet.

5.

Åts. SIG. III. D: G: REX. PO. M. D. L. ET. REX. SVE.
Brösbilden, h. s., i tidens drägt, med hög hatt och pipkrage.

Fräns. ☉ COR REGIS ☉ IN MANV ☉ DOMINI. 93 ☉
Tre lagerkransar med inskrifter: COELITVS SVBLIMIA DAN-
TVR som på n. 2.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Beskrifven efter Raczynski, *Le Médailler de Pologne* 1: p. 317, fig. 67, der det antages, att de tre kransarne beteckna de tre länder, Sverige, Polen och Lithauen, som voro förenade under Konungens spira.

Konungens önskan att bibehålla fred. (1594 och
1598).

6.

Åts. ☉ SIGISMVNDVS ☉ III ☉ ET ☉ ANNA ☉ D ☉
G ☉ POLO ☉ ET ☉ SVETI ☉ REX ☉ ET ☉ REGINA ☉ Ko-
nungens och Drottningens bröstbilder förenade, h. s.,
hans i harnesk, med uppfästad faltbindel, hennes i pryd-
lig drägt, med hög hårprydnad och pipkrage. — Under
Konungens arm: R.

Fräns. ☉ NON SINE PACE SALVS (ett bladornament)
NON SINE REGE FIDES. En ornerad, fyrdelad sköld inne-
hållande Polska riksvapnet under konglig krona med
två qvinliga sköldhållare, Tapperheten, som håller ett
upprätt svärd öfver vasaskölden, och Freden, som
håller en olivqvist öfver Österrikiska familjskölden. I
afskärn.: * 1 * 5 * 9 * 4 *

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Slagen år 1594. — R. — Silfver-
stolpes saml. afgjutning i tenn. Fanns i Reichels samling i
guld, emaljerad, och i silfver (Katal. 2: pag. 143, n. 779 och 780).

7.

Dylik; men i fränsidans afskärning årtalet: * 15 * 98 *

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Slagen år 1598. Tecknad i Cabinet Medalów Polskich, zeszyt II, pl. XIII, n. 52.

Konungens omsorg för sjöfartens och jordbrukets förkofran. (1595, 1596, 1598 och utan år).

De här upptagna minnespenningarne (n. 8—12) hufva tydligen afseende på sjöfart och åkerbruk, och blefvo måhända utdelade som uppmuntran åt personer, hvilka egnat sig åt dessa näringsgrenar. Grefve Raczynskis förmodan (Le Médailler de Pologne I, p. 313), att de blifvitprägade i Danzig med anledning af Sigismunds thronbestigning i Sverige, vederlägges redan genom årtalen. Enligt hans mening betecknar den första figuren Sverige, mäktigt genom sin flotta och sin handel, den andra Polen, hvars rikedom bestod i åkerbruk.

8.

Åts. SIGISMVN. 3 D: G: REX POLO: MAG. DVX. LIT. RVS. PRVS: MAS: SAMO: LIVO. Bröstkilden, h. s., i harnesk, med uppfästad fältbindel.

Fråns. CRESCIT. GEMINATIS. GLORIA. CVRIS. Tre mångbugtiga sköldar innehållande Svenska riksvapnet, Polska örnen, Lithauiska ryttaren, satta 2 och 1, under en stor konglig krona. Till höger sitter en qvinna (Sjöfarten) på en delfin, med högra armen hvilande på en strömmande urna, i venstra handen en upprätt Nep-tuni treudd, öfver hufvudet ett skepp. Till venster sitter en qvinna (Landtbruket) på en oxe, stödjande foten på nedra ändan af ett ymnighetshorn, med en upprätt långskaftad spade i högra handen, med venstra armen omfattande en sädeskärfve, öfver hufvudet en tornbyggnad. Vid sidorna af kronan: 15 95.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Slagen år 1595. — **RR.** — Riks. kab. i Paris i silfver.

8. a.

Åts. Ⓢ SIGISMVNDVS. III. D. G. POLONIAE. ET. SVECIAE. [REX]. Bröståbilden, h. s., i pryðligt harnesk, med uppfästad fältbindel. Under axeln: 15 HD 95.

Fråns. Densamma som till n. 8.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Beskrifven efter Raczynski, Le Médailles de Pologne, 2, Supplement, pag. 417, fig. 66. a. och Gabinet Medalów Polskich, zeszyt II. pl. XI, n. 18. Fanns i Reichels samling i silfver, enl. Katal. 2: pag. 144, n. 787.

9.

Åts. SIG. III. & ANNA. D: G. POLO: & SVET: REX. REGI: Konungens och Drottningens bröstbilder förenade, h. s., hans i pryðligt harnesk, med fältbindeln uppfästad genom en rosettknut på axeln, hennes i pryðlig drägt, med diadem och Gyllene Skinnets ordenskedja. Under Konungens arm 15 R 96.

Fråns. CRESCIT. GEMINATIS. GLORIA. CVRIS. Sveriges, Polens och Lithauens vapensköldar samt de sittande qvinnofigurerna som på n. 8. Mellan Svenska och Polska sköldarne en liten sköld innehållande Österrikska familjevapnet (en bjelke) och der under samma monogram (R L eller L R) som under Konungens arm. Vid sidorna af kronan: 15 96. Nederst: H R vid sidorna af en liten sköld innehållande en blomma på sin stängel.

Diam. 14 $\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Slagen år 1596. Arbetet mindre godt. Signaturen H R på frånsidan torde möjligen beteckna Herman Rytker, som vid denna tid var myntmästare i Krakau. — RR. — Hertigl. kab. i Gotha i guld. Silfverstolpes saml. afgjutning i tenn.

10.

Åts. Lik åtsidan till n. 9; men under Konungens arm, vid sidorna af monogrammet, årtalet 15 98, och vid nedra kanten: P M.

Fråns. Lik frånsidan till n. 9; men med årtalet: 15 98.

Diam. $14\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Slagen år 1598. — **BBB.** — Rikskab. i Berlin i guld.

11.

Åts. Ⓞ SIGISMVNDVS * III * D * G * POLONLÆ * ET * SVECLÆ * REX. Brösbilden, h. s., i harnesk, med fältbindeln uppfästad på axeln genom ett smycke.

Fråns. CRESCIT * GEMINATIS * GLORIA * CVRIS * Två qvinnor, den ena (Sjöfarten) sittande på en delfin, med Neptuni treudd i venstra handen, hvilande högra armen på en strömande urna, öfver hufvudet ett skepp; den andra (Landtbruket) sittande, med en lång, upprätt spade i högra handen, med venstra armen omfattande en sädeskärfve, hvilande foten på den nedra, krumböjda ändan af ett ymnighetshorn.

Oval, 16 lin. hög (14:e storl.). — **R.** — K. Mk., Rikskab. i Paris i silfver. Hr Senator Fredr. Culemanns saml. i Hannover i silfver förgylt med ögla på en kula i öfra kanten, alla gjutna.

12.

Åts. + SIGIS: III. D: G: REX. POL. ET. SVET. MAG: DVX. LIT. RVS: P. Brösbilden, h. s., i konglig krona och harnesk, med uppfästad fältbindel och pipkrage.

Fråns. CRESCIT. GEMINATIS. GLORIA. CVRIS. Neptunus, sittande på en delfin, håller i venstra handen sin treudd med ett fladdrande band; öfver hufvudet ett skepp. Vid andra sidan sitter Ceres på ett ymnighetshorn, hållande i högra handen en lång spade med ett fladdrande band; öfver hufvudet en tornbyggnad. Vid öfra kanten staden Danzigs vapen i en liten bugtad sköld.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Slagen i Danzig. — **R.** — Rikskab. i Wien i guld. Enligt Vossbergs Münzgeschichte d. St. Danzig förvaras i stadens Gymnasii samling ett ex. i guld om 10 dukaters vikt.

12. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 3.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Upptages i Vossbergs Münzgeschichte d. St. Danzig, pag. 41, tab. VIII, n. 526, efter ett original på 5 dukater.

12. b.

Åts. SIGIS: 3. D: G: REX. POL: [ET] SVET: MAG. DVX. LIT. R^{VS}: P. Brösthilden som på n. 12.

Fråns. Lik fråns. på n. 12; men, som det tycks, af annan stamp.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Upptages efter Gabinet Medalów Polskich, zeszyt II, pag. 38, pl. XII, n. 49.

**Konungen bygger en kyrka åt Jesuiter-orden i
Krakau år 1597.**

Sigismunds varma tillgifvenhet för jesuiterna gaf protestanterna anledning att kalla honom "Jesuiterkungen", hvilken benämning han sjelf förklarade sig anse som en herstitel.

13.

Åts. SIGISMVNDVS. III. POL. ET. SVEC. REX POTENT. AN. REG. POL. X. SVĚC. IV. (- - anno regiminis Poloniae X. Sveciae IV). Brösthilden, h. s., i harnesk. med uppfästad fältbindel. — Under axeln: HR.

Fråns. + AD DEI OPT. MAX. GLORIAM SOCIETATI IESV M.D.XCVII. Der inom på fältet: DEVS REGI TRIBVIT REGNŪ (regnum) REX DEO STATVIT TEMPLVM SIC DEVS IN COELIS HONORAT REGEM: SIC REX IN TERRIS HONORAT DEŪ (deum). Öfver denna skrift två stjernor och under densamma en stjerna mellan två kors. Kring kanten en krets af omvexlande punkter och kors.

Diam. 19 lin. (18:e storl.). Gjuten. Om signaturen H R se n. 9. — K. Mk. i koppar förgylt. Silfverstolpes saml. i tenn. Rikskab. i Paris i silfver.

**Konungens afsättning från Sveriges thron genom
Rikets Ständers beslut på riksdagen i Linköping
den 19 Mars 1600.**

Rikets Ständer hade i Jönköping d. 1 Febr. 1599 afdit skrifvelse till Sigismund, med anhdllan att han måtte antingen komma sjelf och stanna i Sverige eller skicka sin son Uladislaus att här uppfostras i evangeliska läran. Då denna skrifvelse ej besvarades, uppsade Ständerna i Stockholm d. 24 Juli samma år Konungen tro och lydnad, men erbjödo regeringen dt Uladislaus, om han inom ett års förlopp ville hitkomma, att här uppfostras. Slutligen beslöts på riksdagen i Linköping d. 19 Mars 1600, att hvarken Sigismund eller hans son skulle komma till Sveriges rikets spira och regemente, samt att Hertig Carl skulle fortfara för riksstyrelsen och efter honom hans son Gustaf Adolf. Sedan Sigismunds broder, Hertig Johan, på riksdagen i Norrköping år 1604 d. 6 Mars afsagt sig sina anspråk på thronen, utropades Carl d. 22 Mars till Konung med arfsrätt för hans efterkommande. Den 17 Juni 1605 afgick Rikets Ständers slutliga uppsägningsbref till Konung Sigismund, med anförande af de orsaker, som föranledt hans och hans arfvingars uteslutande från Svenska thronen.

14.

Åts. SIGISMVND. D. G. REX. SVECIAE. Bröstitlen, h. s., i harnesk och mantelveck. — Nedanför: λ .

Fråns. HOC. TECTVS. NVDATVR. AVITO. Polska riksvapnet i en oval, fyrdelad sköld med ornerad omfattning.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Grav. af Arv. Karlsten för hans 1:sta Regentlängd. St. i Banken. — Berch 325: 4. — Raczynski (Le Médailler de Pol. I, pag. 307) förklarar helt naivt, att inskriften innehåller ett upprop till Polackarne om hjälp mot Svenskarnes, som ville beröfva Sigismund hans ärfda krona. — K. Mk. (2 ex) o. B-n i silfver.

15.

Åts. SIGISMVND. D. G. REX SVE. Brösthilden som på n. 14.

Fråns. HOC. TECTVS. NV DATVR. AVITO. Polska riksskölden som på n. 14.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra Regentlängd. St. i Banken. — Berch 329: 14. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

16.

Åts. SIGISMVND. D. G. REX. SVECIAE. Brösthilden i harnesk och mantelveck. — Under axeln: c. o. n.

Fråns. ALTERO. TECTVS. PRIMARIO. NV DATVR. Två ovala med bandöglor prydda sköldar, i den ena Svenska, i den andra Polska riksvapnet. — I afskärningen:

N. KEDER INV.

Diam. 12 $\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). Grav. af C. G. Hartman för hans Svenska Regentlängd efter Assessor N. Keders förslag. St. i Banken. — Berch 327: 4. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Konungen nedlägger grundstenen till en byggnad för Jesuiter-orden år 1604.

17.

Åts. SIGISM: III. POL: ET SVEC. REX. AN: REG: POL: XVII: SVEC: XI. Brösthilden, h. s., i ribbharnesk, med uppfästad faltbindel. På ena sidan om hufvudet ses Polska örnen, på den andra Lithauiska ryttaren. Vid inskriftens början en liten krönt vasasköld. Vid nedra kanten en liten sköld under en biskopsmössa.

Fråns. IHS. AD. DEI OPT: MAX: GLORIAM. SOCIETATI. IESV M. DC. IV. Der inom på fältet: SACER. AD TENEBRAS DESCENDO LAPIS NON ME SOL ITERVM VIDEDIS

(videbit) DONEC EXTREMO QVASSA TVMVLTV TERRA REVOMET. OMNIA.

Diam. 19 lin. (18:e storl.). Gjuten. — R. — Upsala Univers. i brons. Frih. Bondes saml. i tenn.

Konungens orubbliga fasthet i den katolska religionsbekännelsen.

Redan från barndomen hade Sigismund af föräldrarne blifvit fostrad i katolska läran, mdhända med beräkning. att han en gång skulle komma att bestiga Polens thron. Beherrskad af jesuiterna tillät han grym förföljelse mot protestanterna och ådrog sig härigenom hat icke blott i Sverige, utan äfven af sina Polska undersåtar.

18.

Åts. SIGISMVNDVS. III. D. G. POLONLÆ ET SVECIÆ REX. Bröstbilden, v. s., i harnesk och mantelveck.

Fråns. DVM. SPIRITVS. HOS. REGET. ARTVS. (Vid omskriftens början och slut ett bladornament). En stående qvinna i antik dräkt (Religionen) pekar uppåt med högra handen och håller i den venstra en kalk, öfver hvilken ses en hostia.

Diam. 20 lin. (20:e storl.). Gjuten. Beskrifven efter Raczynski, Le Médailler de Pologne I, pag. 319, fig. 68. Från sidan är imiterad efter en minnespenning öfver Polens Konung Sigismund August. (Anf. verk fig. n. 24).

Konungens förmålning med sin svägerska Constantia, Ärkehertiginna af Österrike, den 11 December 1605.

Vossberg antager att denna minnespenning blifvitpräg-lad år 1589, för att ådagalägga huru Danzigs invånare ståndaktigt afslagit Svenskarnes uppmaning att affalla från

Sigismund. Men nämnda år fanns icke för Svenskarne anledning till en sådan uppmaning. Då frånsidans inskrifter tyckas innehålla en ordlek med Constantia, namnet på Sigismunds andra gemål, synes mig med bättre skäl kunna antagas, att minnespenningen blifvitpräglad som en hyllningsgård af Danzigs invånare i anledning af Konungens förmälning med denna Prinsessa.

19.

Åts. SIGISMUND: 3: D: G. REX P: M. D: L. R. PR. Konungens bild till midjan, h. s., i konglig krona och harnesk, med spira och riksäpple i händerna, fältbindel och värja.

Fråns. + OMNES FORTVNÆ FLVCTVS CONSTANTIA FRANGIT. Ett slags platt pelare, upptill slutande i en krönt kvinnobild, utan armar, mellan skyar eller rök-moln, står på en fyrkantig bas försedd med staden Danzigs vapen på ena sidan. På pelaren: HOC CONSTANTIS FIDEI MONVMENTVM och på basen: SENATVS GEDANENSIS DEDICAVIT. Bredvid detta monument, som står på hafvet, ses på ena sidan Lyckans gudinna på förstäfven af ett sjunkande skepp, på andra sidan ett skepp, som under fulla segel går ut åt hafvet.

På båda sidor kring kanten en bladkrans (af myrten?).

Diam. 15 lin. (13:e storl.) Präglad i Danzig. Jfr Raczynski, Le Médailler de Pologne, I, pag. 361, fig. 85. — **RR.** — Vossberg, Münzgeschichte d. St. Danzig, pag. 40 (der omskriften på frånsidan saknas), omnämner ett ex. i guld om 16 dukaters vikt i Furst Radziwills samling. — Silfverstolpes saml. afgjutning i tenn.

19. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 3.

Diam. 14 lin. (11:e storl. — **RR.** — Rikskab. i Berlin i guld.

**Eröfringen af staden Smolensk i Ryssland den
13 Juni 1611.**

Medan falska pretenderer kämpade om herraväldet i Ryssland blandade sig Sigismund i striden, med afsigt att vinna detta lands thron åt sin son Uladislaus. Under detta krig belägrade hans trupper länge förgäfvets Smolensk, hvars försvarare, då staden slutligen måste uppgifvas, till en stor del sprängde sig med hustrur och barn i luften.

20.

Åts. SIGISMVNDVS III. D. G. REX. POL. MAG. DVX. LITV. RVSS. PRVSS. MASSOV: SAMOGIT. LIVONLÆQ. NEC. NON. SVECOR. GOTTOR. VANDALORQ. HÆREDITARIVS. REX. (en bandslinga). Konungens bild till knät, nästan framvänd, lagerkransad, i full och prydlig rustning, med värja, fältbindel och mantel samt deröfver Gyllene Skinnets ordenskedja, kommandostafven i högra handen, den venstra stödd på höften. Vid sidan stå kronan och hjälmen under ett draperi.

Fråns. DVM. VINCOR. LIBEROR. (Före och efter skriften ett bladornament). Den till en del brinnande staden Smolensk och dess fästningsmur begränsad af Dnieperfloden, på hvilken läses: BORYSTHENES FLVVIVS. Nederst: SMOLENSCVM. CAPTVM DIE 13 JVNY ANO 1611. Nederst en bladsirat.

Diam. 43 lin. Gjuten. — **R.** — Hr Oldenburgs saml. i brons. Fanns i Reichels saml., enligt Katal. 2, pag. 150, n. 881, i silver förgylt. I Rikskab. i Wien lär förvaras ett exemplar i guld om 300 dukaters vikt.

21.

Åts. ⦿ SIGISMVNDVS III. D: G: POLONLÆ ET. SVECLÆ. REX. Brösbilden, h. s., i prydligt harnesk, med uppdragen fältbindel och Gyllene Skinnets ordenskedja.

Fråns. Inskrift och teckning som på n. 20; men allt i mindre skala.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). — Gabinet Medalów Polskich, zeszyt II, pl. XIV, n. 56. Fanns i Reichels saml. i silfver, enligt Katal. 2, pag. 150, n. 882.

22.

Åts. SIGISMVNDVS III D. G. REX POLONIÆ. M. D. L. (Rosett före och efter inskriften). Brösbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med Polska örnen öfver axeln, pipkrage och uppfästad fältbindel.

Fråns. SMOLENSCIA CAPTA. Den tätt bebyggda staden med omgifvande fästningsmur. I afskärningen ett ornament.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Beskrifven efter Raczynski, Le Médailles de Pologne, I, pag. 337; fig. 75.

23.

Åts. Densamma som till n. 22.

Fråns. SMOLENSCIA. CAPTA. 1611. Stadsmuren och inom denna blott några få kvarstående hus mellan buskar och örter.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Beskrifven efter Raczynski, anf. st. pag. 339; fig. 76.

24.

Åts. SIGISMVNDVS. REX. ET. CONSTANTIA. REGINA. POLONIA. ET SVECIA. ARCHI DVX. AVSTRIA. XC. Konungens och Drottning Constantias bröstbilder vända mot hvarandra, hans, h. s., i harnesk, med uppfästad fältbindel; hennes, v. s., i mantel och nätformig hufvudbonad; båda med pipkrage.

Fråns. MAG: DVCES: LITVA: OB. SMOLEŃ: RECVPERATV: DEO. GRACIA AGVNT. ANNO. DO: En krönt fyrdelad sköld innehållande Polska riksvapnet omslutande det Svenska, i hvars midt är en liten klufven

sköld och i denna till höger en vase, till venster en bjelke (Konungens och Drottningens ättevapen). Öfver kronan: 16 11.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Den dåliga gravyren motsvarar de vårdslösa, felaktiga inskrifterna. — RR. — K. Mk. i silfver.

Staden Danzigs invånares trohet och tillgifvenhet. (1619).

25.

Åts. ⦿ SIGISMVNDVS. III. D: G: POLONIE. ET. SVECLÆ. REX. D: PRVSSLÆ ⦿ Bröstbilden, h. s., i pryddigt harnesk, med fältbindeln uppfäst på axeln genom ett smycke och med Gyllene Skinnets ordenskedja.

Fråns. CIVITAS. GEDANENSIS. F: F: (- - fieri fecit). Staden Danzig med fästningsvall och graf. Bort om staden ses hafvet med skepp. Öfver staden uppbäres dess vapensköld af två genier hållande, den ene en palmqvist, den andre en lagerqvist. På en byggnad å förgrunden: 1619.

På båda sidor kring kanten en ornamentsrand.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Gjuten. — Jfr. Berch 71: 5. — K. Mk., De Geers, Frih. Bondes saml., Rikskab. i Köpenhamn i silfver. B-n i bly. Upsala Univers. i koppar förgylt. Rikskab. i Berlin i silfver förgylt.

Minnespenningar och praktmynt med riksvapnet, på olika sätt anordnadt, å fransidan. (Af flera år).

26.

Åts. SIGIS: III. D: G. REX. POL: MAG: DVX. LIT. Bröstbilden, h. s., med hög, rund hatt och upprätt fjäderbuske, pipkrage, harnesk och pelsfodrad drägt öfver axlarne.

Fråns. ⊗ RVSSLÆ. PRVSSLÆ. MASOVI. SAMOGITLÆ. LIVONLÆ:. Polska fyrdelade skölden, ornerad, under konglig krona; i midten en liten sköld innehållande Sveriges tre kronor. Vid sköldens sidor: 15 87. — Uti inskriften efter »Masovi» en liten sköld innehållande Johannes Dulskis märke (se n. 1). Under skölden den-
sammes namnbokstäfver: 1 D.

Kring kanten på båda sidor en bladkrans.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Slagen 1587. — **RB.** — Rikskab. i Berlin och Wien i guld (10 Duk.).

27.

Åts. SIGISMVN: III. D: G. REX. POLON: M: D: LIT: RVS: PRVS: MAS:: SAM: LIVON: Bröstdilden, h. s., med hög hatt och i denna en fjäderbuske samt pryddlig drägt.

Fråns. : PROX. HÆRES: REG: SVETLÆ: ETC: ET: FVTVRVS. REX. Stora Polska riksvapnet, omslutande det Svenska, i en ornerad sköld under konglig krona.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Präglad före år 1592. — **RB.** — Hertigl. kab. i Gotha i guld.

27. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 26.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). **RB.** — Rikskab. i Wien i guld.

28.

Åts. SIGISMVNDVS ⊗ III. D ⊗ G ⊗ REX ⊗ POL ⊗ M ⊗ D ⊗ LIT. Konungen stående, framvänd med hufvudet vridet åt venster, i fullt harnesk, med krona på hufvudet, spiran i högra handen, den venstra stödd mot höften; värja vid sidan.

Fråns. ⊕ RVSSLÆ ⊕ PRVSSLÆ ⊕ SAMO ⊕ MASO ⊕ LIVO ⊕ Krönt sköld, med ett litet ornament vid vardera sidan, fyrdelad, innehållande Polska riksvapnet med vasaskölden i midten. Vid kronan: 15 92. — Vid sidorna af skölden: H W.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Slagen 1592, sannolikt i Riga. — RR. — K. Mk. i guld ($9\frac{13}{16}$ Duk.) med lemning af en fastlödd ögla. Rikskab. i Wien i guld.

29.

Åts. Densamma som till n. 28.

Fråns. (En lilja eller vase). * MONET + NOVA + AVREA + CIVITAT + RIGENSIS + Staden Rigas vapen, hållet af två resta lejon. Nedanfö: 1592.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Slagen 1592 i Riga. — RR. — Rikskab. i Wien i guld.

30.

Åts. SIGISMV × III D × G × REX × POLO × M × D × L × Konungens och Drottning Annas bröstbilder förenade, h. s., hans i harnesk, med fältbindeln uppknuten öfver axeln; hennes i prydlig dragt.

Fråns. RVSSI: PRVSSI: MASOVI: SAMOGI: LIVONI & Två bugtade sköldar innehållande, den ena Polens, den andra Lithauens vapen, under en stor konglig krona. Nedanfö dessa en liten krönt sköld innehållande en vase. Vid sidorna af kronan 15 95.

Rutformig klipping, $9\frac{1}{2}$ lin. i diam., hörnvis 13 lin. Slagen år 1595. — RR. — Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

31.

Åts. SIGIS. 3. D: G. REX. POL. ET. SVE. M. D: L^{IT}. Bröstbilden, h. s., med krona och veckad krage, i harnesk; fältbindeln uppdragen öfver bröstet och axlarna. Uti omskriften står efter »Pol.» en liten sköld innehållande ett rest, gående lejon.

Fråns. * RV: PRV: D: NEC. NON. SVE. CO: (Go) VAN: HÆ. REX. * Polens fyrdelade rikssköld, med vasavapnet i midten, ornerad, under konglig krona. Vid sköldens sidor: 15 98.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Slagen år 1598. — RR. — Rikskab. i Wien i guld.

32.

Åts. + SIGISMVNDVS ∴ III ∴ D ∴ G ∴ POLONIÆ ∴
ET ∴ SVECLÆ ∴ REX. Brösthilden, h. s., i harnesk, med
bred pipkrage och uppfästad fältbindel.

Fråns. Utan omskrift. Tre ornerade, bugtade sköld-
dar innehållande 1) Svenska riksvapnet, 2) Polska ör-
nen, 3) Lithauiska Ryttaren, satta 2 och 1, under en
gemensam konglig krona; — allt omslutet af en gles
lagerkrans. Vid sidorna af kronan: *16 08*.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Slagen 1608. Beskrifven efter
Raczynski, *Le Médailler de Pologne I*, pag. 329, fig. 71. b. —
Fanns i Reichels saml. i guld, enligt hans Katal. 2, pag. 149,
n. 874.

33.

Åts. SIGISMVN. 3. D: G: REX. POLO: MAG. DVX. LIT.
RVS: PRVS: MAS: SAMO LIVO: &. Brösthilden, h. s., i har-
nesk, med fältbindeln uppfästad genom en rosett öfver
axeln.

Fråns. NEC NON: SVECO: GOTO: WANDALORVMQ: HÆ-
REDITA: REX. En krönt sköld innehållande Polska riks-
vapnet omslutande det Svenska med vasen i midten.
Vid hvardera af sköldens sidor ett litet ornament.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). — R. — Rikskab. i Wien i guld.
Rikskab. i Paris i brons.

34.

Åts. SIGIS. III. D. G. RE. PO. MA. DUX LIT. RUS:
PRUSSIÆ. MASOVLÆ. SAMG: LIVON. i två omgångar. Bröst-
bilden, h. s., i harnesk, pipkrage och hög hatt omgifven
af ett juvelband med fjädrar.

Fråns. NEC NON. SVECORVM. GOTOR. VANDALORVM.
Q. ETC. REX. Riksvapnet m. m. ungefär som på n. 33;
men den kongliga kronan öfver detsamma mindre bred.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). — Beskrifven efter Gabinet Me-
dalów Polskich, zeszyt II, fig. 59. Jfr. Schulthess-Rechberg,
Thaler-Cabinet, I, pag. 494, n. 1641.

35.

Åts. SIGISMVNDVS. III. D. G. REX. POL: ET. SVE:
Bröstkilden, h. s., med krona och pipkrage, fältbindeln
upplagd öfver bröst och axlar.

Fråns. M. D. LIT: RVSIE: PRV: MAS: SAM: LI: XC.
En fyrdelad krönt sköld innehållande 1) Polska örnen,
2) Sveriges tre kronor, 3) Lithauiska ryttaren, 4) Ett
upprest lejon (Göta rikets vapen, men utan strömar);
i midten vasaskölden. Kring stora skölden hänger Gyl-
lene Skinnets ordenskedja. Vid sidorna af kronans öfra
kant: 16 11.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). — Slagen 1611. — RR. — K. Mk.
i guld (5 Duk.).

36.

Åts. SIGISMVNDVS. III. D. G. REX. POLO: ET. SVEC.
Bröstkilden, h. s., i harnesk, med krona, pipkrage och
veck öfver axeln.

Fråns. M. D. LITVA: RVSI. PRVSI: MASO: SAM: LI-
VON: XC. Riksskölden fyrdelad som på n. 35, men i 4:e
fältet Göta lejon öfver tre strömar. Kring skölden,
som är obetydligt ornerad, hänger ordenskedjan. Under
skölden: . 16. X. 12.

Diam. 12½ lin. (10:e storl.). — Slagen 1612. — RR. — Riks-
kab. i Wien i guld.

37.

Åts. SIGISMVN: III: D: G: POLONI: -ET. SVECIAE.
REX ☉ Bröstkilden, h. s., med bart hufvud, i harnesk
och pipkrage, med fältbindel.

Fråns. MAG: DVX: L: RVS: PRVS: MAS: SAM: LIVO:
614. Polska riksvapnet fyrdeladt, med vasavapnet i
midten, i en krönt sköld omgifven af ordenskedjan.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Slagen 1614. — RR. — Rikskab.
i Berlin i guld 9¼ Duk.).

38.

Åts. SIGISMVNDVS. III. D: G. POLO. ET. SVE. REX. Brösthilden, h. s., i harnesk och bred pipkrage; fältbindeln upplagd öfver axlar och bröst, med fladdrande ändar bakom ryggen.

Fråns. * MAG * DVX * LIT * RVS * PRVS * MAS * SAM * LIVO. Polska riksvapnet fyrdeladt, med vasa-vapnet i midten, i en ornerad med ordenskedjan omsluten sköld under konglig krona.

Diam. 14½ lin. (12:e storl.). — RR. — Rikskab. i Wien i guld.

39.

Åts. SIGISMVNDVS. III. D: G: REX. POLONIÆ. MAG. DVX. LIT: RVS: PRVSSLÆ. (Ornamenter vid inskriftens början och slut). Brösthilden, h. s., i krona, pipkrage och harnesk, med Gyllene Skinnets ordenskedja; fältbindeln uppfästad med en fyrbladig rosett på axeln.

Fråns. EX. AVRO. SOLIDO. CIVITAS. GEDANENSIS. FIERI F. (Ornamenter vid inskriftens början och slut). Staden Danzigs vapen i en oval sköld hållen af två resta lejon stående på ett orneradt underlag. Öfver skölden qvistar af palm och lager. I underlagets öppningar: 16 14.

Inom och utom skriften på båda sidor en krans.

Diam. 14½ lin. (12:e storl.). Slagen af staden Danzig 1614. — RR. — Rikskab. i Wien i guld.

40.

Åts. * SIGISMVNDVS. III. D. G. POLONIÆ. ET. SVECLÆ. REX. Brösthilden, h. s., i pryddigt harnesk, med Gyllene Skinnets ordenskedja samt fältbindeln öfver axlar och bröst, uppfästad med en rosett öfver axeln.

Fråns. * MAGNVS. DVX. LITVA: RVS: PRVS: MAS: SAM: LIVONZC. Polska riksvapnet, omslutande det Svenska, under konglig krona: Vid sidorna af kronan: 16 17;

längre ned vid sidorna af skölden: R: V: E och der under: M S. Nederst ett bevingadt änglahufvud.

Diam. 16. lin. (14:e storl.). Slagen 1617. — R. — Rikskab. i Wien i guld. Fanns i Reichels saml. i guld, enligt Katal. 2: pag. 343, n. 2794.

41.

Åts. SIGISMVNDVS. III. D. G. POLONIE. ET SVETIE. REX. M. D. LITV. Brösthilden, h. s., i harnesk och pipkrage, med fältbindeln uppfästad genom ett fyrbladigt smycke på axeln.

Fråns. RVSIE. PRVSIE. MAZOVIE. SAMOGI. LIVONIE. ETC. Polska riksvapnet, omslutande det Svenska, i en krönt sköld, kring hvilken hänger ordenskedjan.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). — RR. — Frih. Bondes saml. i guld (något öfver 10 Duk.).

42.

Åts. SIGISMVNDVS. III D: G: POLONIE ET SVECLÆ REX Brösthilden, h. s., i praktfullt harnesk, med fältbindel och Gyllene Skinnets ordenskedja.

Fråns. MAGNVS DVX LITVAN: RVSS: PRVSS: MAS: SAM: LIVON: zc: En krönt med ordenskedjan omgifven, ornerad sköld innehållande Polska riksvapnet omslutande det Svenska. Öfver kronan: 16 21.

På båda sidor kring kanten en bladkrans.

Diam. 22½ lin. (21½ storl.). — Präglad 1621. Raczynski (Le Médailler de Pologne, I: pag. 345) uppgifver att denna minnespenning, slagen i guld till mer än 100 dukaters vikt, utkom i anledning af kriget och freden detta år med Turkarne. — RR. — Rikskab. i Paris i brons.

43.

Lik n. 42, med undantag af orden: LITVA: RVS: PRVS: i frånsidans omskrift, samt storleken.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Slagen 1621. — R. — De Geers saml. i silfver. Rikskab. i Paris i brons.

44.

Åts. SIGISMVND^o. 3. D G: REX. POL: MA: DVX. LITVA. Brösbilden, h. s., i harnesk, med krona och pipkrage; bakom ryggen fladdra ändarne af den upplagda fältbindeln.

Fråns. + RVSS: PRVSS: SAMO: MASO: LIVO: EC. NEC. NON. SVEC: GOT: VAN: HÉR: REX + En krönt, obetydligt ornerad, fyrdelad sköld innehållande 1) Polska örnen, 2) Sveriges tre kronor, 3) Lithauiska ryttaren, 4) Göta lejon öfver tre strömar, och i midten vasavapnet. Kring skölden hänger ordenskedjan. Vid sidorna af kronans nedra kant: 16 21.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Slagen 1621. — RR. — Rikskab. i Wien i guld.

45.

Åts. SIGISMVNDVS + III + D G: REX + POL: MAG: DVX + LITV: Brösbilden i krona och prydligt harnesk, med Gyllene Skinnets ordenskedja; fältbindeln uppfästad med en knut bakom ryggen.

Fråns. RVS: PRVS: MA: SA: LIVO. NE: NO: SV. GO: VA: H: R: Krönt, ornerad med ordenskedjan omgifven, fyrdelad sköld, med vapen som n. 44, men Göta lejon utan strömar. I sköldens nedra kant två fiskar. Vid kronans sidor: 16 21. — Vid sidorna af skölden: H T.

Diam. 9½ lin. (6½ storl.). Slagen 1621. — RR. — K. Mk. i guld (nära 5 Duk.).

46.

Åts. SIG: III. D G: REX. PO: MA: D: LITVA: Brösbilden, h. s., i krona, pipkrage och prydligt harnesk, med ordenskedja; fältbindeln uppdragen och knuten med en rosett öfver axeln.

Fråns. RVS: PRVS: SAM: MA: LI: EC. NEC. NO: SVE: GO: V: HÉ: REX. En krönt ornerad sköld m. m. som på n. 45, men Göta lejon öfver tre strömar. I ornamenterna vid sköldens sidor: 16 22.

Diam. $13\frac{1}{2}$ lin. (11:e storl.). Slagen 1622. — RR. — K. Mk. i guld med lemming af en fastlödd ögla (10 Duk.).

47.

Åts. * SIG: 3. D G: REX. POL: M: DVX. LIT: RVSS: PRVSS: Brösbilden, h. s., i pryddigt harnesk, krona, pipkrage och ordenskedja; fältbindeln uppknuten med en rosett öfver axeln.

Fråns. * SA: LI: NEC: NO: SVE: GOT: VAN: HÆR: REX. * En krönt, ornerad sköld m. m. som på n. 44. Vid kronans sidor: 16 22.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Slagen 1622. — R. — K. Mk. i guld, med en stämpel RB inslagen på två ställen på åtsidan ($4\frac{15}{16}$ Duk.). Frih. Bondes saml. i guld (5 Duk.).

48.

Åts. SIGISMVNDVS. III. D. G. REX. POLONLÆ. M. D. Konungens bild till midjan, h. s., i harnesk, med fältbindel, krona på hufvudet, spiran och riksäplet i händerna, värja vid sidan.

Fråns. . LIT. RVS. PRVS. MAS. SA. LIV. XC. NEC NON. SVEC. GOT. VAN HAERE. REX. Polska riksvapnet, omslutande det Svenska, i en ornerad sköld under konglig krona. Kring skölden hänger Gyllene Skinnets ordenskedja.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). — RR. — Rikskab. i Wien i guld.

Konung Sigismunds minne.

49.

Åts. SIGISMUNDUS. III. Brösbilden, h. s., i hatt med fjäder samt Gyllene Skinnets ordenskedja.

Fråns. JOANNIS. REG: SVECILÆ FILIUS. SIGISMUNDI. I. JAGEL: EX MATRE CATHARINA NEPOS ELECT. A. D. 1587. D. 19. AUG: CAP:TO SCEPTRI ÆMULO MAXIMIL AUSTRIO

CORON: 27. DEC: SVEC: REG-NUM AMISIT OB FIDEM CATHOLICĀ CONSTANTER PROFESSAM, EJUS AUSPICIIS VICINI POLON: HOSTES SÆPE PROFLIGATI, SMOLENSCUM AB IPSO MET CAPTUM, CŪ TURCIS DECORA PAX ARMIS PARTA CIVILES MOTUS COMPRESSI OBIIT VARSAVLĒ IN ARCE QUAM INSTAURAVIT A. D. 1632. ÆT. 66. R. 45. DIE. 30. APR: i 18 rader.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af J. Reichel. — Hör till en serie af minnespenningar öfver Polens Regenter från och med Boleslaus den tappre († 1025) till och med August III († 1763), på befallning af Konung Stanislaus August graverad af Joh. Filip Holzhausen och J. Reichel. — Beskrifven efter Katalogen på J. Reichels samling (2, pag. 310, n. 2679), der den fanns i silfver.

50.

Åts. SIGISMUND. D. G. REX SVEC. POL. Bröstbilden, h. s., i harnesk och mantelveck, med smycke vid axeln.
— Under axeln: z.

Fråns. NATUS MDLXVI. DENATUS MDCXXXII inom en lagerkrans.

På båda sidor kring kanten en perling.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Grav. af C. Enhörning för hans Svenska regentlängd. St. hos Hr Oldenburg. — Sst. n. 4. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Ensidiga minnespenningar med Konung Sigismunds bild och namn*.

51.

SIGISMUNDVS. III. D. G. POLONĒ R. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i stor pipkrage, harnesk och mantelveck uppfästade genom ett smycke på axeln.

* Berch omnämner (71: 2) en ensidig oval minnespenning af 13:de höjden, hvilken utan tvifvel är åtsidan till n. 11.

Diam. 33 lin. Gjuten. Af samma fabrik som Gustaf I:s 15 och Erik XIV:s n. 13. — RR. — Silfverstolpes saml. i te

52.

SIGIS. III. D. G. POL. ET. SVEC. REX. Brösbilden. s., i harnesk, med fältbindel, pipkrage och Gyllene Sk i nets ordenskedja. Bakom bilden ett otydligt årtal (kans 1614).

Oval $3\frac{1}{2}$ lin. hög. Är densamma, som blifvit sammanprälad med Drottning Constantias bild (se n. 55). — RR. — Mk. brakteat-afprägling i guld.

Konung Sigismund och hans första gemål Drottning Anna*.

53.

Åts. SIGISMVNDVS * III * D: G: POLO * ET * SVE * REX * Konungens bröstbild, h. s., i harnesk, med fältbindeln uppfästad öfver axeln.

Fråns. ANNA * D: G * REGNI * POLO * ET * SVETI * REGINA. Drottningens bröstbild, v. s., i prydlig dräkt, med pipkrage och hög hårprydnad.

Diam. 14½ lin. (12:e storl. — Beskrifven efter Raczynski, Le Médailler de Pologne, I, pag. 301, fig. 62.

Konung Sigismund och hans andra gemål Drottning Constantia.**

54.

Åts. ⦿ SIGISMVNDVS. III. D: G: POLONIÆ. ET. SVECLÆ. REX ⦿ Konungens bröstbild, h. s., i harnesk med lejonhufvud öfver axeln, fältbindel, pipkrage och Gyllene Skinnets ordenskedja.

Fråns. CONSTANTIA. D: G: POLONIÆ. ET. SVECLÆ. REGINA ⦿ Drottningens bröstbild, v. s., med diadem och örhänge, i prydlig dräkt, med stor pipkrage, band och smycken.

Diam. 15—16 lin. (13—14:e storl.). Gjuten. — Upsala Univers. i silfver. Rikskab. i Köpenhamn i silfver, förgylld. Riks-

* Jfr n. 3—7, 9, 10, 30.

** Jfr n. 19, 24.

kab. i Berlin 2 ex. i silfver, det ena förgyldt. Hr Per Magnus's saml. i Berlin i silfver förgyld med ögla i öfra kanten.

55.

Åts. Densamma som n. 52.

Fråns. CONSTANTIA D. G. POLO. ET SVEC. R. Drottningens bröstbild, v. s., med diadem, i tidens drägt med stor pipkrage.

Oval. $3\frac{1}{2}$ lin. hög. Beskrifven efter Raczynski, *Le Médailler de Pologne*, I, pag. 325, fig. 71. I Reichels Katalog upptagas båda sidorna, hvar för sig, åtsidan i guld (pag. 151, n. 892), frånsidan i silfver (pag. 156, n. 980) med årtal vid Konungens hufvud: 1614, vid Drottningens: 1626. Jfr föregående n. 52.

KONUNG

CARL IX

OCH HANS GEMÅL

DROTTNING

CHRISTINA.

Carl. Född i Stockholm d. 4 October 1550. Son af **Konung Gustaf I** och hans andra gemål **Margareta Lejonhufvud**. Hertig af **Södermanland, Nerike och Vermland** genom fadrens testamente af d. 1 Juli 1560. Förestod riksstyrelsen under **Konung Sigismunds frånvaro 1592—1594**. Riksföreståndare 1594—1604. Utkorad Konung d. 22 Mars 1604. Krönt i **Upsala domkyrka** d. 15 Mars 1607. Död i **Nyköping** d. 30 October 1611. Begrafven i **Strengnäs domkyrka** d. 16 April 1612.

Förmäld 1:o i **Heidelberg** d. 3 Maj 1579 med **Maria** (f. 1562, † d. 29 Juli 1589), dotter af **Kurfursten Ludvig VI** af **Pfaltz** och **Elisabet** af **Hessen**. — 2:o i **Nyköping** d. 22 Aug. 1592 med **Christina** (f. d. 12 April 1573, † d. 8 Dec. 1625), dotter af **Hertig Adolf** af **Holstein Gottorp** och **Christina** af **Hessen**.

Valspråk: יהוה יְהוָה ist mein Trost. — *Jehovah solatium meum.*

Fullständiga titeln. Som Hertig: *C. dei gratia regni Sveciæ Hereditarius, Sudermannicæ Nericiæ Vermelandiæ Dux.* — Som Konung: *C. dei gratia Svecorum Gothorum Vandalorum Finlandiæ Careliæ Lapponiæ septentrionalis Caianæ et Esthoniæ Livoniæque Rex.*

ANORDNING.

Minnespenningar med Hertig Carls valspråk: "יהוה! ist mein Trost" (1573, 1574, 1605 och u. å.)	N. 1—4.
Augsburgiska bekännelsens antagande, jemte öfriga be- slut till protestantiska lärans skydd, på mötet i Upsala d. 20 Mars 1593	„ 5.
Konung Carls och Drottning Christinas kröning i Up- sala domkyrka d. 15 Mars 1607	„ 6.
Minnespenningar med Konung Carls valspråk: "Jehovah meum solatium"	„ 7, 8.
Konungens vård om lagarne och stränghet vid deras tillämpning	„ 9—11.
Anläggningen af staden Göteborg omkring år 1607	„ 12—14.
Konung Carls praktmynt	„ 15—18.
Konung Carls minne	„ 19.
—————	
Konung Carl och hans båda söner Hertigarne Gustaf Adolf och Carl Filip	„ 20, 21.
—————	
Drottning Christina, Konung Carls gemål	„ 1.

CARL IX*.

**Minnespenningar med Hertig Carls valspråk "יהוה
Jehovah) ist mein Trost" (1573, 1574, 1605 och
utan år).**

*Dessa minnespenningar utdelades som gåfvor och hafva,
inestone en del, burits som hederstecken. Att den annars
nksinnade Hertig Carl begagnat ett Tyskt valspråk för-
ras deraf, att vid denna tid Tyskan, näst efter Latinet,
Vorden betraktades som universalspråk.*

1.

Åts. + CAROLVS. D. G. SV. HE. SV. NER. Z. VER. DVX.
bilden, h. s., i tidens drägt, med hög pipkrage.
nför: . 1573. — Under axeln en ingraverad otydlig
af, kanske ett o.

Fråns. יהוה IS MIN TROST. Begynneordet יהוה
i midten af en rik strålkrets, som upptager hela
. De öfriga orden, i omskriften, skiljas från hvar-
t genom långa bladrankor.

ism. 11 lin. (8:e storl.). Gjuten år 1573. — **BR.** — Göte-
museum i silfver, förgylt, med ögla i kanten.

2.

Åts. CAROLVS. D. G. SV. NER. ET VER. DVX. Bröst-
n, h. s., i harnesk och pipkrage.

Fråns. יהוה IST MEIN TROST. Begynneordet יהוה
upadt i midten på en rund, kullrig yta omgifven

Jfr K. Johan III, n. 1, 2, 18.

af breda och smala strålar. Mellan orden i omskriften ett litet ornament. Vid nedra kanten: 1574.

Oval, 10 lin. hög (7:e storl.). Gjuten år 1574, sedan förmodligen den föregående blifvit ogillad i följd af språkfelen i fransidans omskrift. — Br. pag. 117; tab. IV, n. 1. Berch 75: 1. — K. Mk. en i tenn, en i silfver, cicelerad. B-n, De Geers, Frih. Bondes saml. i silfver.

3.

Åts. CAROLVS. D G REGN SV. HÆ. SYD. DVX. Brösbilden, h. s., i prydligt harnesk, med fladdrande veck öfver skullran uppfästade på axeln genom en knut.

Fråns. יְיָ IST MEIN TROST. Begynnelseordet יְיָ i en rund fördjupning i midten inom strålar. Ofvan och nedan ett ornament i renässansstil.

Oval, 13½ lin. hög (11:e storl.). — Gjuten. — RR. — K. Mk. i silfver med ögla. I Statens Historiska Museum en i silfver, fästad i en halsring af samma metall*.

4.

Åts. CAROLVS. D. G. REGN. SV. HÆR. SYDER. DV. Brösbilden, h. s., i harnesk, med fältbindeln fladdrande bak om ryggen, uppfästad genom en knut på axeln.

Fråns. יְיָ IST MIN TROST. Ordet יְיָ i midten, omgifvet af strålar. Hvarje ord i omskriften är omsluttet af en fyrkantig, ornerad ram. Vid nedra kanten inom en dylik ram: 1605.

Oval, 14 lin. hög (11:e storl.). Gjuten år 1605. — Jfr Berch pag. 76. — Carl bibehöll, äfven efter 1604, sin hertig-titel ända till kröningen, vanligen likväl och alltid i officiell stul derjemte kallande sig *utkorad Konung*. — R. — K. Mk. i bly. Upsala Univers. i silfver, förgylt. Frih. Bondes saml. i silfver.

* Denna halsring är tjock, ihålig, på yttre sidan kullrig, på inre sidan platt, med ledgång på midten, samt en liten hasp för hophåkning af de tvärhuggna ändarne. På yttre sidan simpla linie- och grop-sirater samt in-graverad skrift: VPRICHTIGHEET. MANDOM. OCH. TRO. GOTT. AER. HOCS. THEM. PA. IORDEN. BO. 1605. Enligt en gammal uppgift har detta halssmycke burits af någon Hertig Carls hofman.

Augsburgiska bekännelsens antagande, jemte öfriga beslut till protestantiska lärans skydd, på mötet i Upsala den 20 Mars 1593.

På presterskapets anhållan sammankallade Hertig Carl och Rådet en riksdag eller rättare ett kyrkomöte i Upsala, för att ordna den protestantiska religionsfrågan innan Sigismunds ankomst från Polen och tillträde till regeringen, emedan man fruktade att Konungens tillgifvenhet för katolska läran skulle öka den oreda, som uppkommit genom de liturgiska striderna under Johans regering, och möjligen föranleda katolicismens återinförande. Professorn och Domprosten i Upsala Nicolaus Bothniensis valdes till mötets ordförande. Augsburgiska bekännelsen antogs till rättesnöre, och beslutet undertecknades d. 20 Mars af de närvarande, hvarefter afskrifter utsändes till stiftet, att af prästerskapet undertecknas.

5.

Åts. CAROL. D. G. PR. HAER. SVE. GOTH. VAND. Q. DVX. SVD. N. & W. Fem små sköldar innehållande Svea, Göta, Södermanlands, Nerikes och Vermlands vapen, och i midten vasaskölden, satta 2, 1 och 3, under en öppen krona.

Fråns. CONFESSIO. AVGVSTANA. PLANE. FVNDATA. En kvinna med omstråladt hufvud (Religionen), stående lutad mot en pelare, håller i högra handen ett dokument (mötesbeslutet), i den venstra en kotte (Augsburgs vapenmärke)*.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Sköldgruppen på åtsidan är afbildad efter en Hertig Carls Tvåmark af år 1587. — Berch 329: 15. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

* Af oförstånd har man på Kongl. Myntet sammanpräglat åtsidan af n. 5 dels med åtsidan af n. 10, dels med åtsidan af Johan III:s n. 1; samt från sidan af n. 5 med åtsidan af n. 10. Exemplar af sådana finnas i K. Myntkabinettet och andra samlingar.

**Konung Carls och Drottning Christinas kröning
i Upsala domkyrka den 15 Mars 1607.**

Konungen, Drottningen och den öfriga kongliga familjen jemte ett talrikt sällskap företogo från Stockholm till Upsala ett storartadt högtidståg, som erfordrade fyra dagar. Sedan en häröld uppläst orsakerna till Sigismunds afsättning och Carls utkorande till Konung, hölls predikan af Ärkebiskopen Olaus Martini, som derefter förättade kröningen. Efter aktens slut framkallades Hertigarne att mottaga de dt dem förlänade landskapens fanor, Gustaf Adolf Finlands, Carl Filip Södermanlands och Johan Östergötlands. Riksråden och Ständerna aflade trohetsed d. 18 och Konungen afgaf ny försäkran d. 27 Mars.

6.

Åts. PROVIDENTIA. ET. AVXILIVM. Der inom: CAROLVS. IX. REX. SVECIAE. Brösbilden, v. s., lagerkransad, i harnesk, med uppfästad fältbindel. Öfver hufvudet ett strålände יהוה.

Fråns. VIRTVS. ET. FORTITVDO. En qvinna i antik drägt (Tapperheten), gående, bär på axeln öfra delen af en bruten kolonn, hvars nedra del står på marken. Vid sidorna: 16 07. Öfverst en liten sköld innehållande Folkungaslågtens lejon mellan tre kronor, satta som i Konung Magnus Ladulås's sigill, allt inom en ring, med omskrift: SIGIL. MAG. LADEL. R. (Sigillum Magni Ladulås Regis). På marken vexe örter.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Präglad i guld och silfver till olika vigt. Stamparne hafva blifvit omgjorda med obetydlig skiljaktighet. — Afbildningen af Magnus Ladulås's sigill insattes som protest mot Danskarnes grundlösa påstående, att våra tre kronor endast betecknade de tre genom Calmar union förenade rikena, och mot dessa kronors intagande i Danska riksvapnet. — Br. pag. 129; tab. III, n. 1. Berch 79: 1. — K. Mk. 5 ex. i silfver (två $\frac{1}{2}$, tre $\frac{1}{8}$ Rdr) samt en söndrig af förgylt silfver omsluten af en trinnrand. B-n en i guld

(1½ Duk.), en i silfver (⅛ Rdr). De Geers saml. i guld (1½ Duk.). Frih. Bondes saml. i förgylt silfver med trinnrand och ögla.

**Minnespenningar med Konung Carls valspråk:
"Jehovah meum solatium". (Utan år).**

Carl behöll som Konung sitt furstliga valspråk, men öfversatt på Latin.

7.

Åts. CAR. IX. D. G. SVE GOTH. VAND. FINN. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med lejonhufvud öfver axeln och mantelveck.

Fråns. CARE. LAPP. SEPT. CAI. & ESTH. LIV. REX. En vase under konglig krona; bak om densamma ett svärd och en lagerqvist lagda i kors. Öfverst ett fördjupadt יהוה omgifvet af strålar. På midten i två, uppåt och nedåt från hvarandra böjda rader: IEHOVAH MEVM SOLA TIVM.

Oval, 14½ lin. hög (12:e storl.). Gjuten. — Carl hade vid sin kröning upptagit i sin kongliga titel orden: »Konung öfver de Kajaner och de Lappar i Nordlandens». Detta jemte hans år 1610 utgångna befallning till sina fogdar att upptaga lika skatt, som Danska Konungen uppbar, af de Lappar, som bodde vid hafvet mellan Titis fjord och Waranger, blef en af orsakerna till det år 1611 af Danskarne började kriget. — Måhända blef denna minnespenning, lika som den föregående, utdelad vid kröningen. — Br. pag. 132; tab. IV, n. 2. Berch 80: 2. — K. Mk. o. B-n i silfver.

8.

Åts. + CAROLVS + IX + D: G + SVECORVM + GOTHORVM + VANDALORVM + ETC + REX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, med två smala hårflåtor knutna öfver den kala hjessan, i harnesk, med fältbindeln uppfästad i en knut öfver axeln.

Fråns. IEHOVAH MEVM SOLATIVM omkring en lagerkrans. Inoin kransen: (Bladsirat) TIME DEVM DILIGE IVSTITIAM PACEM QVÆRE PATRIAM DEFENDE. Under ett strålande יהוה ett svärd och en lagerqvist korslagda, från hvilka nedhänger en våg.

Oval, 15 lin. hög (13:e storl.). Gjuten. — Br. pag. 133; tab. IV, n. 3. Berch 80: 3. — K. Mk. o. B-n i silfver. De Geers saml. i guld med ögla.

Konungens vård om lagarne och stränghet vid deras tillämpning.

Konungen lät från trycket utgifva icke blott åtskilliga af de gamla landskapslagarne, utan äfven den gällande Landslagen af år 1442, hvilken, med undantag af några få punkter, å nyo stadfästades till efterlefnad d. 20 Dec. 1608. Det i samma stadfästelseskraft gifna löftet att öfverse och förbättra denna lagbok, "hvilket medh thet förste skeep skal", kom ej till slutlig verkställighet förr än 1734. Konungens stränghet i lagskipning är allmänt bekant.

.9.

Åts. CAROLVS. IX. D. G. REX. SVECIAE. Bröståbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk och mantelveck. — Under axeln: ∞ .

Fråns. LEGES. DEFENDERE. NOSTRVM. En hand ur skyn håller ett upprätt svärd öfver lagboken, som ligger uppslagen på en fotställning.

Diam. 17½ lin. (16:e storl.). Grav. af Arv. Karlsten för hans 1:sta regentlängd. St. i Banken. — Berch 325: 5. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

10.

Åts. CAROLVS. IX. D. G. REX. SVE. Bröståbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk och mantelveck.

Fråns. LEGES. DEFENDERE. NOSTRVM. En hand ur skyn hållande ett svärd m. m. som på n. 9.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 329: 17. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

11.

Åts. CAROLVS. IX. D. G. REX SVECLÆ. Brösbilden, h. s., i harnesk och mantelveck hopfastade öfver axeln genom ett smycke. — Under axeln: c. a. n.

Fråns. FERRO. LEGES. TVTAE. Ett svärd på lagboken, som ligger uppslagen på en fotställning. — I afskärn.: NICOL. KEDER INV.

Diam. 12 $\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). Grav. af C. G. Hartman för hans Svenska regentlängd, efter Assessor N. Keders förslag. St. i Banken. — Berch 327: 5. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Anläggning af staden Göteborg (omkring år
1607).

Det Göteborg, Konung Carl anlade och till en del befolkade med Holländare, Tyskar och Skottar, med beviljande af skattefrihet i 20 år samt tullfrihet och fri religionsöfning, var beläget i Lundby socken på ön Hisingen, gent emot gamla Elfsborg. Sedan denna stad år 1611 blifvit förstörd af Danskarne, anlades det nu varande Göteborg 1620 af Konung Gustaf II Adolf längre upp vid elfvens södra sida.

12.

Åts. CAROLVS. IX. DE. G. SVECOR: GOTHOR: VANDAL: ETC. REX. CIVIT: GOTHOB: PRIM: FVND: & COND. (--- civitatis Gothoburgensis primus fundator et conditor). Der inom: • IEHOVAH • SOLATIVM • MEVM. Konungen, i krona, harnesk och hermelinsmantel, står på ett rutadt plan, med lyftadt svärd i handen. Vid sidorna, till hö-

ger riksvapnet i en sköld under en öppen krona; till venster spiran och riksaplet på ett bord, på hvars sida står: 1610. Öfverst ett strålande ירוה.

Fråns. QVÆ. PRÆBET. LATAS. ARBOR. SPATIATIB⁹
VBRAS QVO. POSITA. E. PRIMV. TĒPORE. VIRGA. FVIT. (---
spatiantibus umbras qvo posita erat primum tempore
virga fuit). En lummig ek, på hvars stam hänger Göte-
borgs vapensköld, står mellan höga berg. Vid sidan
ses den nyanlagda staden, med brygga utskjutande i
elfven, på hvilken ligga fartyg och båtar. I förgrun-
den, på motsatta stranden, ses gamla Elfsborgs torn-
prydda fäste.

Diam. 19 lin. (18:e storl.). Präglad efter Konung Carls död,
sedan det nya Göteborg hade blifvit anlagdt. — K. Mk. en i
guld (13 Duk.), en i silfver. B-n, Upsala Univers. i silfver.

12. a.

Lik n. 12; men åtsidan af omarbetad stamp. Öfver
riksskölden är en sluten konglig krona. Konungen håller
sin svärdsknapp tätt intill denna krona. Inskriften som
på n. 12, med små variationer i interpunkteringen.

Diam. 19 lin. (18:e storl.). — K. Mk., Silfverstolpes, Hr
Oldenburgs, Hr Strokirks saml. i silfver.

13.

Liknande n. 12; men af andra stampar. Inskrif-
terna de samma, men med större bokstäfver. Tecknin-
gen äfven något skiljaktig, i synnerhet på frånsidan.
Trädet har utseende af en tall full med kottar i en
oval krets. Husen i staden äro färre, men tydligare;
fartygen bättre tecknade och i olika läge; Elfsborgs
fästningsbyggnader större och fullständigare afbildade.

Diam. 20 lin. (20:e storl.). Förmodligen hafva stamparne al-
drig blifvit härdade. — Br. pag. 130; tab. III, n. 3 (icke fullt
trogen teckning). Berch 80: 4. — K. Mk., De Gøers, Silfver-
stolpes, Frih. Bondes, Hr Oldenburgs saml. i bly och tenn.

14.

Åts. Densamma som till n. 10.

Fråns. ROBORIS. ATTOLLAR. INCREMENTO. En ek, på hvars stam är fästad Göteborgs vapensköld (ett upp-rest krönt lejon öfver tre strömmar, med svärd i ena och Sveaskölden i den andra framtassen). På sidorna skyar. I afskärn.: GOTHOB. FVND. CIRCA. 1607.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra re-gentlängd. St. i Banken. — Berch 329: 16. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Konung Carls praktmynt.

Dessa praktmynt äro till prägeln fullkomligt lika med Carls verkliga mynt, utom deri att värdebeteckningen är utelemnad. De skilja sig dessutom bestämdt genom vigten, de flesta äfven genom metallen.

15.

Åts. CAROLVS. D. G. REG. SVEC. GOTH. VAN. DESIG. REX. ♀ PR. HÆR. DVX. SVDRM. NER. ♀ VERM. och i en inre omgång: • IEHOVAH • SOLATIVM • MEVM • Konun-gen stående, lagerkransad, i harnesk och mantel, håller i högra handen ett upprätt svärd, i den venstra riks-äplet. På ett bord vid sidan ligga kronan, samt spiran och nyckeln i kors. Öfverst ett strålande ☉.

Fråns. Utan omskrift. Svenska riksvapnet i en enkel krönt sköld. Omkring kanten 29 landskaps va-pensköldar i två omgångar, 14 i den yttre, 15 något mindre i den inre. Mellan hvarje sköldpar i den yttre kretsen en staf eller spira. Vid kronans sidor: 16 06.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Liknar fullkomligt 20-marken af år 1606; men värdebeteckningen på åtsidan finnes icke. (Den är icke bortmejslad och har således icke funnits i stampen). — Jfr Br. pag. 119; tab. II, n. 2 och Berch 78: 2. — RR. — K. Mk. i guld ($5\frac{21}{32}$ dukat).

16.

Åts. CAROLVS. IX. D: G. SVECORVM. GOTHORVM. VANDALORVM. ETC. REX och i en inre omgång: • IEHOVAH • SOLATIVM • MEVM • Konungen stående, i harnesk och mantel, med krona på hufvudet, upprätt svärd i högra och riksaplet i venstra handen. På ett bord vid sidan ligga spiran och nyckeln i kors. Öfverst ett strålande יהוה.

Fråns. Lik frånsidan af n. 15; men årtalet vid sidorna af kronan: 16 07.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). — Berch 81: 2. — **RR.** — K. Mk. en i guld ($5\frac{23}{32}$ Duk.), en i silfver väger 13 ort 60 korn (2 Rdr)*.

17.

Åts. CAROLVS. IX. D G. SVECORVM. GOTHOR. VANDAL. ꝛ C. REX. 1608. och i en inre omgång: IEHOVAH. SOLATIVM. MEVM. Bröstdilden, v. s., i harnesk, med krona på hufvudet, upprätt svärd i högra handen; venstra sidan dold af den mångbugtade riksskölden. Öfverst ett strålande יהוה.

Fråns. • INSIGN. REGNI. SVEC. TEMP. MAGNI. LAD. SVEC. GOTHQꝛ. REGIS och i en inre omgång: • QVI REGNAVIT. ANNO. CHRISTI. MCCLXXVII. En enkel sköld innehållande Göta rikets vapen, ett upprest krönt lejon öfver tre strömmar (egentligen Folkungaättens vapen) och deromkring tre kronor, satta en öfver skölden och en vid vardera sidan, så som i K. Magnus Ladulås's sigill.

Diam. $15\frac{1}{2}$ lin. (13:e storl.). Liknar fullkomligt K. Carls VIII-mark af detta år, men utan värdebeteckningen under skölden på frånsidan. — Kon. Magnus's sigill finnes afbildadt i Hildebrands »Svenska Sigiller från medeltiden», 1:a serien, pl.

* Normala vigten af Carl IX:s 20-mark är 23 ort eller några korn mera. I Hr Arfwedsons samling förvaras ett mynt af 2 Riksdalers vikt af år 1611. slaget med 20-marksstämpeln, men värdebeteckningen är bortmejslad. Obestriddigt är att denna Konungs 20-marker, äfven med bibehållen värdebeteckning, blifvit präglade att användas som praktmynt, af olika värde. Så t. ex. förvaras i K. Mk. af 1611 års 20-marks-stampar en afprägling i guld, vägande $23\frac{2}{32}$ dukater, och i Upsala Universitets samling en dylik i guld, vägande 10¹/₄ dukater. I B-n förvaras ett dylikt exemplar i silfver, vägande endast 8 ort 90 korn (något öfver $1\frac{1}{4}$ Rdr).

5, n. 25. De der i Folkungavapnet förekommande ginbalkarne hade senare förändrats till strömmar, då detta vapen gjordes till Göta rikets vapen. — Br. pag. 133. Berch 81: 1. — K. Mk. i guld ($5^{11/16}$ Duk.). B-n i guld med lemning af en ögla fäst i ett borrhadt hål ($5^{3/4}$ Duk.). Grefve Snoilsky's saml. i guld (6 Duk.).

18.

Lik n. 17; men med årtalet i åtsidans omskrift: 1609, och omfånget något mindre.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Är fullkomligt lik Konungens VI-mark för detta år; men utan värdebeteckningen under skölden på fränsidan. Jfr Br. pag. 137 och Berch 83: 11. — K. Mk. i guld ($5^{9/16}$ Duk.). B-n i guld ($5^{1/4}$ Duk.). Upsala Univers. i guld ($5^{3/4}$ Duk.). De Geers saml. i guld (6 Duk.).

Konung Carls minne.

19.

Åts. CAROLUS IX. D. G. REX SVECIÆ. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk och mantelveck uppfästade genom ett smycke öfver axeln. — Under axeln: x.

Fräns. NATUS MDL. DENATUS MDCXI. inom en lagerkrans.

På båda sidor kring kanten en perling.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Grav. af C. Enhörning för hans Svenska regentlängd. St. hos Hr Oldenburg. — Sst. n. 5. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Konung Carl och hans båda söner Hertigarne
Gustaf Adolf och Carl Filip.**

20.

Åts. Inristad skrift: CAROL DVX D. G. SWE GOT WEN (Wan.) FIN GAR (Car.) LA. SE. C. ET E. LI. REX på ett band. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk med lejonhufvud öfver axeln; fältbindeln uppfäst genom ett fyrkantigt smycke på axeln.

Fråns. Utan inskrift. Prinsarne Gustaf Adolfs och Carl Filips bröstbilder, i harnesk, med uppfästad fältbindel, vända mot hvarandra; den förra med rund krage och om halsen en dubbel kedja, i hvilken hänger en medaljong; den sednare med uddad krage.

Diam. $15\frac{1}{2}$ lin. (13:e storl.). Gjuten efter Konungens kröning, ehuru hertig-titeln af gammal vana eller af misstag bibehållits jemte den kongliga. — Sst. n. 1. b. — R. — Upsala Univers. i tenn. De Geers saml. i silfver. Frih. Bondes saml. i förgylt silfver med ögla.

20. a.

Åts. Inristad skrift: CAROL. DVX. D. G. SWE. GOT. WEN (Wan.) FIN GAR (Car.) LA SE. S (C.) ET. A (E) LI. REX. på ett band. Konungens bröstbild som på n. 20.

Fråns. Lik frånsidan af n. 20; men Gustaf Adolfs bröstbild utan kedja och medaljong.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Gjuten. — R. — K. Mk. i silfver. Upsala Univers. i tenn.

20. b.

Åts. Konungens bröstbild, med inristad onskrift, som på n. 20.

Fråns. Inristad skrift: GVSTAWS. ADOLPHVS. CAROLVS. PHILIPVS. Prinsarnes bröstbilder som på n. 20. a.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Gjuten. — **BR.** — Hr Per Magnus's saml. i Berlin i silfver förgyld.

21.

Åts. CAROL. IX. D. G. SUEC. GOTT. WAND. FINN. CAR. LAPP. SEPT. CAY. & ESTT. LIU. REX. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk, med fältbindeln uppfästad genom ett fyrkantigt smycke på axeln.

Fråns. Gus. Ado. & Car. Phil. FF. (fratres) Regn. SUEC. GOTH. WAND. &^o PR. HÆR. Prinsarne Gustaf Adolfs och Carl Filips bröstbilder, i harnesk, med uppfästad fältbindel och kantig krage, vända mot hvarandra.

Diam. 15—15½ lin. (13:e storl.). Gjuten efter Konungens kröning. K. Mk. en i guld med inläggning af grön, blå, hvit och gul emalj, på botten graverade bladrankor; en i koppar, försilfrad. B-n i silfver, förgyld, med spår af grön och röd emalj. Upsala Univers. i silfver. Rikskab. i Köpenhamn i guld.

21. a.

Åts. CAROLVS IX. D. G. REX SVECLÆ. Konungens bröstbild som på n. 21.

Fråns. Densamma som till n. 21.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Gjuten. — Denna åtsida är utan tvifvel yngre än den föregående. — Br. pag. 129; tab. III, n. 2. Berch 84: 1. — K. Mk. o. B-n i silfver.

CHRISTINA

KONUNG CARL IX:S GEMÅL.

Ensidig minnespenning.

D. G. SUÆC. GOTT. WAND. R. CHRISTINA. Drottningens bröstbild framvänd, med juvelsmycke på håret och stor, utvikt spetskrage. Två änglar hålla en krona öfver Drottningens hufvud. Frånsidan slät.

Diam. 24 lin. (22½ storl.). Gjuten. — Berch, pag. 84. — K. Mk. i silfver. Silfverstolpes, Hr Oldenburgs, Hrr Hjertergs saml. i tenn och bly.

KONUNG
GUSTAF II ADOLF
OCH HANS GEMÅL
DROTTNING
MARIA ELEONORA.

Gustaf Adolf. Född i Stockholm d. 9 December 1594. Son af Hertig Carl af Södermanland, Nerike och Vermland (sedan Konung Carl IX) och Christina af Holstein-Gottorp. Förklarad Thronföljare d. 19 Mars 1600. Konung d. 31 October 1611. Förklarad myndig d. 26 December s. d. Krönt i Upsala domkyrka d. 12 October 1617. Ledare af religionskriget i Tyskland från Juni 1630. Stupade, segrande, i fältslaget vid Lützen i Sachsen d. 6 November 1632. Begrafven i Riddarholmskyrkan i Stockholm d. 22 Juni 1634.

Förmäld i Stockholm d. 25 November 1620 med Maria Eleonora (f. d. 11 Nov. 1599, † d. 18 Mars 1655), dotter af Kurfursten Johan Sigismund i Brandenburg och Anna af Preussen.

Valspråk: Gloria Altissimo Suorum Refugio (Begynnelsebokstäfverna gifva: Gustavus Adolphus Svecorum Rex). — יהוה (Deo eller Cum deo) et victricibus armis. — Gott mit uns.

Fullständiga titeln: G. A. dei gratia Svecorum Gothorum Vandalorumque Rex, Magnus Princeps Finlandiæ, Dux Estoniæ et Careliæ, Ingridiæ Dominus.

ANORDNING.

Fred med Danmark afslutad i Knäröd i Halland d. 26 Jan. 1613	N. 1.
Konungens kröning i Upsala domkyrka d. 12 Oct. 1617 ..	2—4.
Konungens förmälning med Maria Eleonora af Branden- burg i Stockholm d. 25 Nov. 1620	„ 5—7.
Staden Riga i Lifland eröfras af Svenskarne d. 16 Sept. 1621	„ 8.
Konungen skänker Vasaättens arfvegods till Upsala uni- versitet, och utfärdar nya privilegier 1624	„ 9.
Staden Stralsund i Pommern befrias, med biträde af Svenska och Danska trupper, från Österrikiska ar- meens belägring d. 24 Juli 1628	„ 10—13.
Gustaf Adolf uppträder med Svenska hären i Tyskland till försvar af protestanternas religionsfrihet 1630... ..	„ 14—25.
Konungens förbund med Kurfursten Johan Georg af Sachsen, afslutadt d. 1 Sept. 1631	„ 26.
Konungens och Svenskarnes seger vid Breitenfeld, nära Leipzig, öfver Österrikiska hären d. 7 Sept. 1631... ..	„ 27—40.
Tyska protestanternas glädjebetygelser öfver Gustaf Adolfs segerrika kamp mot trosfrihetens fiänder	„ 41—67.
Staden Augsburg öppnar sina portar för Konungen d. 14 April 1632	„ 68—70.
Konungen försvarar Nürnberg mot till antalet öfverlägsna fiender 1632	„ 71.

Konungens tapperhet, högsinhet och rättrådighet..... N.	72—83.
Minnespenningar med Konungens valspråk: “יהוה et victricibus armis“ omkring Hoppet och Tapper- heten	„ 84—90.
Minnespenningar med Konungens valspråk “Deo (eller Cum Deo) et victricibus armis“.	
a) På frånsidan ett lejon bärande svärd och la- gerkrans	„ 91.
b) På frånsidan ett lejon bärande svärd och en oval sköld tecknad med Guds namn יהוה ..	„ 92, 93.
c) På frånsidan ett lejon bärande svärd och en rund, kullrig sköld med pigg på midten	„ 94—100.
d) På frånsidan ett lejon bärande svärd och en åt båda ändar spetsad kullrig sköld med pigg på midten	„ 101, 102.
e) På frånsidan ett lejon, vanligen krönt, bärande svärd och en bugtad, åt båda ändar spetsad kupig sköld tecknad med Sveriges tre kronor ..	„ 103—113.
f) På frånsidan ett lejon bärande svärd och en sköld innehållande stora Svenska riksvapnet fyrdeladt med vasen i midten.....	„ 114—116.
g) På frånsidan utan lejon.....	„ 117—120.
Minnespenningar upptagande på frånsidan begynnelse- bokstäfverna af Konungens namn eller af namnet och titeln.	
a) På frånsidan ett monogram innehållande G A (Gustavus Adolphus).....	„ 121—129.
b) På frånsidan ett monogram innehållande G A R (Gustavus Adolphus Rex).....	„ 130, 131.
c) På frånsidan G A R S (Gustavus Adolphus Rex Sveciæ).....	„ 132—154.

Minnespenningar och praktmynt, som icke hafva afseende på någon viss historisk tilldragelse, de flesta med Svenska riksvapnet på ena eller andra sidan	N. 155—175.
Konungens hjeltedöd på slagfältet vid Lützen i Sachsen d. 6 Nov. 1632 och begrafning i Riddarholmskyrkan i Stockholm d. 22 Juni 1634	„ 176—226.
Konung Gustaf Adolfs minne	„ 227—253.
Ensidiga minnespenningar med Gustaf Adolfs bild.....	„ 254—278.

Konung Gustaf Adolf och hans gemål Drottning Maria Eleonora.

A. Med Konungens bild på åtsidan och Drottningens på frånsidan.	
a) Drottningens bröstbild, venstra sidan, utan uppstående spetskrage	„ 279—283.
b) Drottningens bröstbild, v. s., med uppstående, utböjd spetskrage, liknande en utslagen solfjäder	„ 284—293.
c) Drottningens bröstbild, v. s., med uppstående, utböjd krage af tunga, släta veck, utan spetsar ..	„ 294, 295.
d) Drottningens bröstbild, v. s., med uppstående, utböjd krage, men endast öfver ryggen, slutande vid axlarna ..	„ 296, 297.
e) Drottningens bröstbild och ansigte framvända ..	„ 298—303.
f) Drottningens bröstbild framvänd, men hufvudet vridet åt högra sidan	„ 304—312.
B. Konungens och Drottningens bröstbilder, förenade, på åtsidan ..	„ 313—315.

Konung Gustaf Adolf och hans dotter Drottning Christina N. 31

Konung Gustaf Adolf och hans broder Hertig Carl Filip „ 31

DROTTNING MARIA ELEONORA.

Drottningens förmälning d. 25 Nov. och kröning i Stockholms storkyrka d. 28 Nov. 1620 „ 1

Drottningens sorg öfver sin gemåls död..... „ -

Drottningens död d. 18 Mars och begrafning i Riddarholmskyrkan d. 13 Maj 1655..... „ 4

Ensidig minnespenning med Drottning Maria Eleonoras bild „

GUSTAF II ADOLF*.

**Fred med Danmark afslutad i Knäröd i Halland
den 26 Januari 1613.**

Efter blodiga härjningar å ömse sidor under det redan i Carl IX:s tid började Danska kriget, öppnades underhandlingar i Ulfsbäck, hvarefter freden afslöts i Knäröd. Sverige förband sig att inom sex år till Danmark erlægga en million riksdaler, för hvilken betalning Elfsborgs fäste med några kringliggande häradar lemnades som pant, samt uppgaf sina anspråk på Sonnenburg och Lapparnes område mellan Titis fjord och Waranger. Gustaf Adolf afsade sig titeln af "De Lappars och Cajaners Konung" samt medgaf att tre kronor måtte bibehållas i Danska riksvapnet.

1.

Åts. GVST. ADOLPH. D. G. REX. SVECIAE. Bröst-
lden, h. s., i harnesk och mantelveck.

Fråns. INTER. SE. AMPLEXANTVR. En med två or-
ar omslingrad merkuriistaf står på ett monogram inne-
llande Konungarne Gustaf Adolfs och Christian IV:s
änbokstäfver G och C vända mot hvarandra. I af-
:ärn.: POSITIS. IRIS. A. 1613.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra re-
gentlängd. St. i Banken. — Berch 329: 18. — K. Mk. (2 ex.)
o. B-n i silfver.

* Jfr K. Carl IX, n. 20, 21.

**Konungens kröning i Upsala domkyrka den 12
October 1617.**

Konungen afreste från Stockholm d. 10 Oct., åtföljd af Enkedrottning Christina, brodern Hertig Carl Filip, sød-gern Pfalzgrafven Johan Casimir och hans gemål, m. fl. och en stor del af Rikets Ständer till Upsala, der kröningen firades med stor högtidlighet. Ärkebiskop Petrus Kenicius Bothniensis höll tal från predikstolen, förrättade smörjelsen och påsatte kronan. Hertigarne Carl Filip och Johan, den sednare frånvarande, mottogo bekräftelse på sina förläningar. Ärkebiskopen och tre andra andlige promoverades till Theologie Doktorer.

2.

Åts. GVSTAVVS. A DOLPHVS. REX. Bröstbilden, v. s., lagerkransad, i harnesk. Der under tre bugtade sköldar innehållande 1) Sveriges tre kronor, 2) Konungens släktvapen, en vase, 3) Göta lejon. Öfverst ett strålande יהוה.

Fråns. FLOREBO. PRO SPICIENTE. DEO. En nejlika, vexande i en kruka, skjuter upp sin blomstängel genom en strålkrona. Öfver densamma lyser solen. På fältet, vid sidorna: 16 17.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Präglad i guld till olika vikt. — Sst. n. 1. a. — K. Mk. 3 i guld (5, $1\frac{7}{16}$ och $1\frac{3}{8}$ Duk.). B-n i guld ($1\frac{3}{8}$ Duk.) Frih. Bondes saml. i guld ($3\frac{1}{2}$ Duk.).

3.

Åts. Lik åtsidan af n. 2; men mellan sköldarne står årtalet 1617.

Fråns. Lik frånsidan af n. 2; men utan årtal.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Präglad i mynthsilfver till olika vikt. Stamparne hafva blifvit omgraverade med obetydlig skiljaktighet. — Br. pag. 144; tab. II, n. 1. Berch 85: 1. — K. Mk. 6 i silfver (1 Rdr, två $\frac{1}{2}$ Rdr, $\frac{1}{4}$ Rdr, två $\frac{1}{8}$ Rdr. B-n 4 i silfver (1, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$ Rdr).

3. a.

Åtsidan af n. 2 och frånsidan af n. 3 sammanpräglade; således utan årtal på båda sidor.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). — Sådän sammanprägling har förmodligen tillkommit genom myntarbetarnes misstag. — K. Mk. (2 ex.), De Geers saml. i silfver (1 Rdr)*.

4.

Åts. Densamma som till n. 1.

Fråns. FLOREBO. PRO. SPICIENTE. DEO. Nejlikan i sin kruka m. m. som på n. 2, utan årtal.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 330: 19. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Konungens förmålning med Maria Eleonora af
Brandenburg i Stockholm den 25 November
1620.**

Konungen hade under ett besök i Berlin på våren 1620 trolofvat sig med Maria Eleonora. Prinsessan, åtföljd af sin moder, moster och syster m. fl., afhemtades af Rikskansleren Axel Oxenstierna, gick i Wismar ombord på en Svensk eskader förd af Riksamiralen Gyllenhjelm, och ankom d. 7 Oct. nämnda år till Calmar, der Gustaf Adolf var henne till möte. Intåget i Stockholm skedde d. 25 Nov. och bilägrat firades samma dag. Tre dagar senare blef Drottningen krönt. Jfr Maria Eleonora n. 1, 2.

* Brenner omnämner, pag. 145, en variation af denna kröningspenning, der blomkrukan på frånsidan omgifves af en hägnad, utanför hvilken står ett löfrikt träd och der nedanför årtalet 1617. Denna variation har jag aldrig sett i någon samling eller i någon katalog, och befarar derfor att uppgiften icke är tillförlitlig.

5.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk med lejonhufvud öfver axeln och mantelveck.

Fråns. Utan omskrift. Ett bevingadt, lågande hjerta under en konglig krona; bakom hjertat två palmqvistar i kors; der under två hoplagda händer, framsträckta ur skyar; öfver och omkring kronan en strålkantad båge. Allt omgifves af en oval krets, bildad, nedtill af två ymnighetshorn, hvilkas spetsar äro hopbundna, upptill af en med rosor prydd myrtenkrans. Det hela omslutes af molnskyar, öfver hvilka ses ett strålande ☉. Vid nedra kanten: *Anno 1620.*

Oval $14\frac{1}{2}$ lin. hög (12:e storl.). Gjuten 1620. — Br. pag. 146; tab. III, n. 3 (frånsidan). Berch 87: 8. — RR. — K. Mk. i silfver.

6.

Lik n. 5; men på frånsidan årtalet 1627.

Oval $14\frac{1}{2}$ lin. hög (12:e storl.). Gjuten 1627. Anledningen till det ändrade årtalet är icke känd. Det må anmärkas att många minnespenningar med Konungens bild på ena och Drottningens på andra sidan hafva samma årtal (1627). Måhända hafva dessa penningar, jemte den ändrade förmålningsmedaljen, i större mängd blifvit utdelade med anledning af Rikets Ständers detta år afgifna försäkran i afseende på Konungens dotters arfsrätt till thronföljden. — Mindre sällsynt än den föregående. — K. Mk. i silfver. De Geers saml. en i silfver med ögla, en i tenn. Göteborgs Museum, Frih. Bondes saml. i tenn.

7.

Åts. Densamma som till n. 1.

Fråns. VIRTVTIS. CONIVNXIT. AMOR. Konungens och Drottningens namnbokstäfver G A M E sammanbundna under en konglig krona. I afskärn.: 1620.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 330: 20. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Staden Riga i Lifland eröfras af Svenskarne den
16 September 1621.**

Efter långvariga underhandlingar och strider i anledning af Sigismunds anspråk på Svenska kronan, gick Gustaf Adolf år 1621 med en ansenlig här till Lifland. I medlet af Augusti börjades belägringen af Riga, hvars starka fästningsverk och modiga försvarare länge gjorde motstånd. Först sedan Svenskarne intagit utanverken och dagen för en ny stormning blifvit bestämd, öppnades slutligen stadsportarne d. 16 Sept. för Konungen och hans tappra krigare.

8.

Åts. GUSTAVUS ADOLPHUS MAGNUS DEI GRATIA SUECOR: GOTHOR: ET VANDALOR: REX AUGUSTUS (en blomma vid inskriftens början). Konungen, i harnesk, med fladdrande lifskärp, kommandostafven i hand, rider på en galopperande häst. Två änglar på skyar nedsänka en lagerkrans öfver Konungens hufvud. I bakgrunden ser man trupper, tält, skansar, och längre bort staden Riga. — I afskärn.: .s. d.

Fråns. RIGA DEVICTA VICTORIA VENIT AB AXE, LAVRV VBI GVSTAVI CIXIT RADIANTE CAPILLOS (en blomma vid inskriftens början). Svenska trupperne på fältet framför den af Dünaflo den omslutna staden. Öfverst nedsänka två änglar en lagerkrans öfver Rigas vapensköld, som uppehålles af två lejon stående på molnbäddar. — I afskärn.: .h. w.

Diam. 20 lin. (20:e storl.). Grav. af Seb. Dattler i Dresden, men slagen i Riga, sedan Henrik Wulf der blef myntmästare. Ordet »Magnus» bevisar att minnespenningen blifvit senare präglad, emedan denna hederstitel sannolikt icke begagnats redan år 1621. De högre bokstäfverna, som hafva talvärde, i fransidans omskrift gifva sammanlagda årtalet 1621. — Br. pag. 149; tab. VI, n. 1. Berch 87: 9. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Konungen skänker Vasaättens arfvegods till
Upsala universitet och utfärdar nya privilegier
1624.**

Gustaf Adolf upprättade det förfallna läroverket i Upsala, afsatte odugliga och trätgiriga Professorer, gaf nya stadgar och privilegier samt skänkte till universitetets underhåll de s. k. Gustavianska arfvegodsens, som voro hans enskilda tillhörighet, 313 hela hemman jemte fyra qvarnar och andra lägenheter. Exemplet af Konungens storartade frikostighet följdes af enskilda personer, främst af hans forndne lärare Riksrådet Joh. Skytte, som förordnades till universitetets Kansler och der gaf medel till stiftande af en särskild profession, hvilken ännu bär hans namn.

9.

Åts. GVSTAVVS ADOLPH. D. G. REX SVECIAE. Bröstdilden, h. s., lagerkransad, i harnesk och mantelveck uppdragna öfver axlarne.

Fråns. FELICITAS MVSARVM VPSAL. En Sångmö, i antikt draperi, sittande på en kub, håller i högra handen sin lyra, i den venstra ett ymnighetshorn. I afskärn.: MVNIF. AVG.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. år 1733 af J. C. Hedlinger. St. på K. Myntet. — Berch 87: 10. — K. Mk., Strengnäs Elementarlärov., De Geers saml. i silfver.

9. a.

Åts. GVST. ADOLPH. D. G. REX SVECIAE. Bröstdilden, h. s., i harnesk och mantelveck. — Nedanför: I. C. H.

Fråns. Densamma som till n. 9.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. af J. C. Hedlinger. — K. Mk. o. B-n i silfver.

9. b.

Åts. Lik n. 9. a.; men bilden lagerkransad. — Gravörens signatur i. c. n. under axeln.

Fråns. Densamma som till n. 9.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Denna åtsida hör till Hedlingers serie af minnespenningar öfver Sveriges Regenter och har af misstag blifvit begagnad. — K. Mk., De Geers saml. i silfver.

Staden Stralsund i Pommern befrias, med biträde af Svenska och Danska trupper, från Österrikiska armeens belägring den 24 Juli 1628.

Emedan Stralsunds fästningsverk och hamn ansågos särdeles vigtiga för Kejsar Ferdinands och Wallensteins krigsplaner, sändes Arnheim med en ansenlig truppstyrka att eröfra desamma. Belägringen började d. 12 Maj; men staden försvarades tappert med biträde af hjälptrupper, som Konungarne af Sverige och Danmark lemnat, de Svenska under befäl af Alexander Leslie och Nils Brahe. Då Arnheim misslyckats, framryckte Wallenstein med sin här, bedyrande att han skulle intaga staden, "om den också vore med diamantkedjor fästad vid himmelen." Men efter flera misslyckade stormningar måste han, med förlust af 11,000 man, den 23 Juli 1628 draga sig tillbaka. Den 24 Juli ansågs dock senare som den egentliga befrielsedagen, och ännu firas årligen i Stralsund denna dag som en högtidsfest med gudstjenst och inställning af allt arbete. Både den 23 och 24 Juli anföras på minnespenningarne.*

* Att den 23 Juli från början ansågs som den egentliga befrielsedagen, inhämtas af följande utdrag af Senatens i Stralsund protokoll för d. 2 Dec. 1629: »In Senatu conclusum, Regis Sueciae Legato, Dmno. Stenoni Bielken, Freiherrn vff Krockorum, einen guldenen Schaupfenning zu verehren, darauf man der einen Seite gepräget werden soll das Strahl, vnd in margine: *Deo. Caesari. foederi. posteritati.* Auf der andern Seite: *Stralsunda anno MDCXXVIII*

10.

Åts. * DEO OPTIM: MAXIM: IMPER. ROMANO: FOEDERI POSTERISQ̄. Stralsunds vapenbild, en stråle, inom en tät lagerkrans.

Fråns. MEMORLÆ. URBIS. STRALSUN=DÆ. AN: MDCXXVIII. DIE. XII. MAY. A: MILITE. CÆSARIANO. CINCTÆ: ALI=QUOTIES. OPPUGNATÆ. SED. DEI. GRATIA. ET. OPE. INCLYTOR. REGUM. SE=PTENTRIONAL. DIE. XXIII. IULI. OBSIDIO=NE. LIBERATÆ. S: P: Q̄: S: P: P: (- - Senatus populusque Sundensis publicari procuraverunt) i 12 rader.

Diam. 14¹/₂ lin. (12:e storl.). Präglad i myntsilfver. — RRR. — Rikskab. i Berlin i silfver (dubbel Rdr).

11.

Åts. * DEO. OPTIM: *etc.* som på åtsidan af n. 10. Strålen inom en krans af glesbladiga lagerqvistar.

Fråns. MEMORLÆ. VRBIS. STRAL:SVNDÆ. AO: M. DC. XXVIII. DIE. XII. MAI. A. MILITE. CÆSARIA:NO. CINCTÆ. ALI=QVO TIES. OPPVGNATÆ. SED. DEI. GRATIA. ET. OPE. IN CLYTOR. REGVM. SE=PTENTRIONAL: DIE. XXIII. IVLI. OBSIDIONE. LIBERATÆ. S: P: Q̄: S: F: F: (- - - Senatus populusque Sundensis fieri fecerunt) i 14 rader.

Diam. 19 lin. (18:e storl.). Präglad i myntsilfver. — Jfr Berch 88: 12. — K. Mk., De Geers. Hr Oldenburgs saml. Museet i Stralsunds rådhus i silfver (2 Rdr). Rikskab. i Berlin (1 Rdr).

12.

Åts. + DEO: OPTIM: MAXIM: IMPER: ROMANO: FOEDERI: POSTERISQ̄. Strålen inom en tät lagerkrans.

Fråns. ** MEMORLÆ URBIS STRAL SUNDÆ AŌ MDCXXVIII DIE XII MAII A MILI=TÆ (sic) CÆSARIANO CINCTÆ ALI=

»XII maii. obsessa. oppugnata, dei. gratia. et. ope. inclitorum. regum. viciorum. obsidione. liberata. XXIII. Iulii anni eiusdem.» Utdraget förekommer i J. A. Dinnies, Verzeichniss der von der Stadt Stralsund geprägten Münzen, uti Pommersche Sammlungen, herausgegeben von T. H. Gadebusch, 2:r Band (Greifswald 1786), pag. 49. — Man ser af minnespenningarne. att Senatens in-skriftsförslag blifvit i någon mon justeradt.

UOTIES OPPUGNA=TÆ. SED DEI GRATIA ET OPE INCLY-
 YORUM RE-GUM SEPTENTRIO=NALIUM DIE XXIV. IULII OB-
 IDIONE LIBERATÆ. S: P: Q: S: F: F: i 14 rader.

Diam. 19 lin. (18:e storl.). Präglad i myntsilfver. — Jfr Berch 87: 11. — K. Mk. (2 ex.), De Geers, Hrr Hjertbergs saml., Hertigl. kab. i Gotha, Museet i Stralsunds rådhus i silfver (1½ Rdr). Rikskab. i Berlin (2 Rdr).

13.

Åts. ☉. DEO OPTIM. MAXIM. IMPER. ROMANO. FOE-
 ERI. POSTERISQ. Strålen, med årtalet 1628 vid si-
 orna, inom en krans, bildad af två upptill och ned-
 ll hopbundna lagerqvistar med långa, vikta blad. Kring
 anten en pertring.

Fråns. MEMORLÆ VRBIS STRALSVNDÆ: etc. som på
 . 11, med obetydlig variation i interpunktering. Kring
 anten en dubbel pertring.

Diam. 21 lin. 20½ storl.). Gjuten. — K. Mk. i silfver, för-
 gyld. B-n i tenn. Museet i Stralsunds rådhus båda sidorna
 gutna hvar för sig och hopnaglade. Ett ex. i guld, skänkt af
 Gustaf Adolf till Alexander Leslie, förvaras ännu hos dennes
 efterkommande i Skottland.

**Gustaf Adolf uppträder med Svenska hären i Tysk-
 land till försvar af protestanternas religionsfrihet
 1630.**

Sedan Sverige år 1629 erhållit stillestånd med Polen, och Danska Konungen Christian IV samma år, fullkomligt slagen af kejsrerliga armeen, nödgats förbinda sig till översamhet, beslöt Gustaf Adolf att öfvergå till Tyskland och öfvertaga ledningen af befrielsekriget, emedan han insåg att Kejsar Ferdinands planer hade till mål icke blott enväldsmakt öfver detta lands småstater, utan äfven protestantiska lärans fullkomliga utrotande. I Maj 1630 framlade Konungen för den Svenska riksdagen sitt beslut och vann Ständernas bifall samt nödiga gärder. Der efter

inskeppades oförtöfvadt trupperne på flottan, som låg i Elfsnabbens hamn. Den 24 Juni, midsommardagen, ankom Konungen med sin här till ön Ysedom i Pommern, der han, så snart han satt foten på Tysklands jord, föll på knä, i brinnande bön tackande Gud för den lyckliga färden öfver hafvet, anropande dess bistånd i det vidtutseende företaget att försvara de betryckta trosförvandternas frihet.

14.

Åts. * · GVSTAV: ADOLPH: D: G. SVECO: GOTHO: WANDALO: REX. MAG. Bröstd bilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med lejonhufvud öfver axeln och uppfästad fältbindel.

Fråns. NON. EXORATVS. EXO:RIOR på ett veckadt band. Solen går upp (från venstra sidan) öfver hafvet, der ett krigsfartyg afseglar från en tretornad borg (Stockholm). På hafvet ser man äfven mindre farkoster och en uppdykande tumlare.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Sannolikt, att döma af arbetet, präglad i Augsburg. Sista ordet i åtsidans inskrift »Magnus» (»den Store») bevisar att denna medalj icke blifvit slagen af Konungen, utan af hans Tyska beundrare och vänner. Detta är ock utan tvifvel förhållandet med de flesta, om icke alla, under denna afdelning upptagna minnespenningar. — Br. pag. 146, tab. II, n. 2. Berch 89: 17. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

15.

Åts. . GVSTAV: ADOLPH: D: G. SVECO: GOTHO: VANDALO: REX. MAG. Bröstd bilden m. m. som på n. 14.

Fråns. NON. EXORATVS. EXO RIOR på ett veckadt band. Solen går upp (från högra sidan) öfver hafvet, der ett krigsfartyg afseglar från en vik, omgifven af tallbeväxta klippor (Elfsnabben). På hafvet ses äfven små farkoster.

Oval, 11 lin. hög (8:e storl.). Stamparne hafva blifvit skadade. — K. Mk. en i guld med ögla i öfra och nedra kanten, en i silfver. B-n i bly. Frih. Bondes, Hr Oldenburgs saml. Rikskab. i Berlin, Wien, München o. Paris, i silfver. Hrr Hjert-

bergs saml. i silfver, förgylld, med stor ögla, på hvilken är inslaget: v. G.

16.

Åts. Utan inskrift. Konungen med obetäckt hufvud, i harnesk, med fältbindel, kommandostafven i hand, rider på en gående häst, hvars hufvud är prydt med fjädrar. På afstånd ses trupper och kanoner inom fästningsbastioner.

Fråns. CVM DEO PLVS VLTRA. En stad bakom ett vatten, på hvilket trupper öfverföras.

På båda sidor kring kanten en perling.

Präglad på en rutformig plants af $8\frac{1}{2}$ —9 lin. diameter, med rosett-ornamenter på hörnen. Stundom träffas exemplar, der hörnen äro afhuggna efter penningens runda kant. Man har trott att denna lilla penning har afseende på Konungens och armeens ankomst till Tyskland. — Br. pag. 149; tab. V, n. 5. Berch 89: 18. — K. Mk. 2 i silfver, den ena med afhuggna hörn. B-n en i silfver, en i tenn, den sednare rund genom hörnens borthuggning.

17.

Åts. GUST. ADOLPH. D. G. SUEC: GO. W. R. Bröstbilden nästan framvänd, i harnesk.

Fråns. PRIVATA. RELINQUO PUBLICA. DEFENDO. Ett upprest, stående lejon håller i högra tassan ett lyftadt svärd, i den venstra en öppen bok (bibeln). På marken ligger en strålkrona. Öfverst $\overline{\text{m}}\overline{\text{m}}\overline{\text{m}}$ inom en ring, hvars strålar genombryta molnen.

Oval, 16 lin. hög (14:e storl.). Gustaf Adolf och Sverige betecknas på de i Tyskland slagna minnespenningarne icke sällan genom ett lejon (ødet nordiska lejonet.) — Berch 89: 19. — K. Mk. 2 i silfver, den ena med spår efter en ögla. H. Majst Konung Carl XV:s saml. i silfver i en stor praktfull ram, filigrans arbete, af förgylt silfver med fyra infattade granater. Frh. Bondes, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

18.

Åts. GVSTAVVS. ADOLP: D G: SVEC: GOTH. WAND: Q: REX. Bröstbilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. PRIVATA. RELINQVO PVBLICA. DEFENDO. Ett upprest lejon med svärd och bok som på n. 17. På marken ligga en strålkrona, en kedja med en rund medaljong, en upprättstående och en kullfallen säck, ur hvilken sednare penningar falla. På afstånd ses vatten med farkoster. Öfverst יהיה i skyar.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Gjuten. Sakerna på marken antyda förmodligen hvad Gustaf Adolf äfventyrat eller uppoffrat för religionsfrihetens försvar. — R. — K. Mk. i silfver. B-n, Rikskab. i Berlin och München i bly.

19.

Åts. ☉ GVSTAVVS ADOLPHVS: D: G: SVEC: GOTH: VAND: REX MAG: P: FINL: D: ETH ET CA NE NO INGR (- - - nec non Ingriæ). Brösbilden, v. s., i harnesk, med fältbindel.

Fråns. ☉ VON MITTERNACHT ICH KOMM HEREN: WILL GOTTES WORT BESCHVTZER SEIN. På toppen af en klippa, med tre afsatser, står en bok (bibeln) utsatt för stormen från fyra i molnen blåsande ansigten.

På båda sidor en upphöjd ring inom skriften.

Diam. 14½ lin. (12:e storl.). Gjuten. — Berch, som (90: 23) hemtat sin beskrifning från det s. k. »Coburgska manuskriptet». uppgifver, att på klippan skulle stå i. n. s. På det af mig granskade exemplaret — det enda kända — kunde dessa bokstäfver icke upptäckas. — RRR. — Rikskab. i München i silfver*.

20.

Åts. + GVSTAVVS. ADOLP̄: D: G: SVĒD: GOTHOR. VANDALOR. REX. MAG. P. FINLAND. DVX. ETHONI CARELL. NĒC NO INGRI. Brösbilden nästan framvänd, lagerkransad, i harnesk, med fältbindel; högra handen hvilande på kommandostafven. — Under axeln: l. s.

Fråns. + *Von mitternacht kom ich daher Zu Streiden Ist mein Gantz Beger Will allzeit Halten Guthe Wacht*

* Sannolikt är detta exemplar detsamma, som af författaren till Coburgska manuskriptet blifvit beskrifvet. Flera af de medaljer, hvilka Berch hemtat ur nämnda manuskript, alla högst sällsynta, har jag funnit förvarade i Rikskabinettet i München.

Gottes auge nim mich in acht i två omgångar. Ett upprest, krönt lejon står på en strand nedanför ett skogbevext berg, med lyftad sabel i högra tassen, den venstra hvilande på en bok (bibeln). Öfverst strålar Guds öga genom moln.

Diam. $13\frac{1}{2}$ —14 lin. (11:e storl.). Stampen till åtsidan förvaras, enligt Berchs uppgift, i Kassel. Måhända är den graverad af Lorens Schilling i Frankfurt am Mayn. Af frånsidan har jag aldrig sett andra än gjutna exemplar. — Br. pag. 148; tab. V, n. 1. Berch 89: 20. — **RR.** — K. Mk. åtsidan ensam, präglad på en fyrkantig plyplatta, samt 2 fullständiga, gjutna exemplar i silfver. De Geers saml. i koppar, förgylld, gjuten, med borradt hål i kanten. Rikskab. i Köpenhamn, München och Paris i silfver, alla gjutna.

21.

Åts. GVSTAVVS. ADOLPHVS. Brösbilden, h. s., i kyller.

Fråns. Utan inskrift. Ett upprest lejon håller i högra tassen ett lyftadt svärd, på den venstra en uppslagen bok.

Oval, $11\frac{1}{2}$ lin. hög (8:e storl.). Gjuten — **RRR.** — Rikskab. i München i bly.

22.

Åts. * GVSTAVVS ADOLPHVS. D: G: SVEC. GOTH. VAND. REX MAGN: PRINC. FINL. DVX ETH: ET CAREL. INGR D: Brösbilden nästan framvänd, lagerkransad, i harnesk, med fältbindel; högra handen hvilande på kommandostafven.

Fråns. DAS AVG GOTTES DES HERRN SEHE MICH AN IN GENADEN DAS ALLES GLUHLICH MÖG ZV SEINER EHR GERATHEN SEIN WORT ERHALTE ER VND STERCKHE MEINE HANDT DER EDLE WERTHE FRID GRVNE IM TEVTSCHEN LAND i tre omgångar på ett bredt band. Ett krönt lejon står upprest, hållande en lyftad sabel i högra tassen, den venstra hvilande på den igenknäppta bibeln. Strålar från Guds öga genombryta molnen. Bakom lejonet ett träd. På marken: 1630.

Diam. 14—14½ lin. (11—12:e storl.). Sannolikt präglad i Stettin. Inskriften på denna minnespenning innehåller ett sannt uttryck af Gustaf Adolfs tänkesätt, dem han efter uppträdandet i Tyskland vid flera tillfällen uttalat. Det är ock känt att han själf burit en penning af detta slag om halsen. En sådan tog han af sig och gaf till staden Qverfurts Schultheiss Scholis, då denne icke ville mottaga betalning för lemnad undfägnad. Både åtsidans och frånsidans stampar hafva blifvit omgraverade. — Berch 90: 21. — R. — K. Mk. i silfver.

22. a.

Åts. Lik n. 22; men af annan stamp. Inskriften lika, med undantag af CAR. i st. för Carel och någon variation i interpunkteringen. Framför inskriftens början ett litet kors i st. f. stjerna. Äfven bröstbilden företer små olikheter, i synnerhet på kragen.

Fråns. Densamma som till n. 22.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). — R. — K. Mk. o. Rikskab. i München brakteat-afprägling af båda sidorna i silfver. Jag eger ett vackert gipsaftryck, taget någonstädes i Tyskland, af ett prägladt original, som i öfra kanten haft 3 öglor med ringar för kedjor. I Hr Oldenburgs saml. fins åtsidan, gjuten, med slät frånsida, i en pryddlig genombruten omfattning med ögla och ring, af silfver. Hertigl. kab. i Gotha vacker afgjutning i silfver förgyld.

22. b.

Åtsida och frånsida som n. 22; men bröstbilden utan lagerkrans.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). — K. Mk. brakteat-afprägling af åts. i silfver och ett fullständigt gjutet ex. i tenn. B-n i bly, gjuten.

22. c.

Åts. Som n. 22. a.; men utan lagerkrans.

Fråns. Som n. 22; men med någon variation: GNADEN — — GLÜCHLICH — — STÄRCKE — — HAND.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). — Frih. B. v. Beskows saml. (nu i Upsala Univers.), Silfverstolpes saml., Rikskab. i Berlin i tenn med ögla.

23.

Åts. * GVSTAWS. ADOLPVS. D. G. SVEC GOTH VAND REX MAGN. PRINC FINL. DVX ETH ET CAR IN: * Konungen, lagerkransad, i harnesk, med fältbindel, kommandostafven i hand, sitter på en åt venster galopperande häst. I bakgrunden en stad, som beskjutes från två batterier.

Fråns. * DAS AVG GOTTES DES HERRN SEHE MICH AN INGENADEN DAS ALLES GLVCHLICH MÖG ZV * * SEINER EHR GERATHEN SEIN WORT ERHALTE ER VND STERCKHE MEINE * * HANDT DER EDLE WERTHE FRID GRVNE IM TEVTSCHEN LAND * i tre omgångar på ett bredt band. Lejonet m. m. som på n. 22; men på marken: G T P (icke årtal).

Diam. 15½ lin. (13:e storl.). Präglad i Stettin. — R. — K. Mk. i tenn Rikskab. i München i silfver. Fanns i Reichels samling i silfver (Kat. 5:r Th. pag. 168, n. 422).

24.

Åts. GVSTAVVS. ADOLPH. D: G. SVEC. R. Bröstdilden nästan framvänd, lagerkransad, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. + FVR. DIE EHRE GOTTES. VND SEIN WORT. En hand ur skyn håller ett upprätt svärd, stödjande fästknappen på en liggande, igenslagen bok (bibeln).

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Gjuten. — Jfr Berch 98: 56. — R. — K. Mk. i silfver, förgyld, med bortskuren ögla. Rikskab. i München i silfver, förgyld, med ögla.

25.

Åts. Ingraverad skrift: * GVSTAVVS. ADOLPHVS. Bröstdilden nästan framvänd, lagerkransad, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. Ingraverad skrift: FVER GOTT VND SEIN WORT. En hand ur skyn håller ett upprätt svärd.

Oval, 6½—7 lin. hög (3—4:e storl.). Gjuten. — Jfr Berch 99: 56, not. — R. — K. Mk. i silfver. Rikskab. i München en i silfver, en i bly.

**Konungens förbund med Kurfursten Johan Georg
af Sachsen, afslutadt den 1 September 1631.**

Tillys inbrott med kejserliga armeen i Sachsen nödgade den vacklande Kurfursten Johan Georg att vända sig till Gustaf Adolf med anhållan om förbund och hjälp. Svenska Konungen, ädelmodigt förlåtande Kurfurstens förut iakttagna tvetydiga, att icke säga fiendliga, hållning, afslöt förbundet på vilkor, att hela Sachsiska armeen skulle ställas under Konungens omedelbara befäl, att alla fasta orter vid Elbeflodens skulle för honom stå öppna, samt att Svenska hären, så länge den befann sig inom Sachsens område, skulle af detta land underhållas; hvaremot Gustaf Adolf lofvade, att icke nedlägga vapen förr än fienden blifvit förjagad ur Kurfurstens land.

26.

Åts. * EINTRACHTIGKEIT * VERZEHRT ALS LEID * på ett band vid öfra kanten. På ett dylikt band vid nedra kanten: IN LIEB VND LEIDN. FVRS WORT WIR STREITN. Konungen och Kurfursten, i krigaredragt, stående på ett rutadt golf vid sidorna af ett altare, höljdt af en duk, lägga hvar sin hand på ett lågande hjerta, som står mellan två korslagda svärd på en å altaret liggande uppslagen bok, på hvars blad läses: BIBLIA. På altarets framsida ett serafshufvud mellan Sveriges och Sachsens vapensköldar.

Fråns. *Siehe Ich Habe Euch gebotten Dasz Ihr getrost ünnd Frewdig seyet. Lasset Euch nicht grauen und entsetzet Euch nicht. Denn Der HERR Ewer GOTT ist mit Euch in allem was Ihr thün weret. Jos. 1: w. 9. Der under en sirat.*

Diam. 16 lin. (14:e storl.). — Berch 91: 27. — R. — K. Mk. brakteat-afprägling af åtsidan och ett fullständigt ex. gjutet i tenn. B-n i silfver, gjuten. Frih. Bondes saml. i tenn, gjuten.

Konungens och Svenskarnes seger vid Breitenfeld, nära Leipzig, öfver Österrikiska hären den 7 September 1631.

Österrikiska hären anfördes af den gamle, segervane Tilly och under honom af Pappenheim, Fürstenberg m. fl. Gustaf Adolf gick i spetsen för Svenskarnes, ordnande och uppmuntrande öfver allt, understödd af Horn, Hepburn m. fl. Sachsarne flydde kort efter stridens början, anförde af sin Kurfurste. Segern var fullständig. Tilly undkom sjelf med nöd. På fältet lågo döda 6300 Kejsersliga, 2000 Sachsare och 700 Svenskar. Det rika fiendtliga lägret blef segrarens byte. Gustaf Adolf helsades af protestanternas jubel och samtidens beundran.

27.

Åts. GVSTAVVS ADOLFVS SVECORVM ETC. REX och under bilden: RESTIT. LIBERT. GERM. Bröstbilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel, inom en oval, ornerad ram omgifven af fanor, vapen och blåsinstrumenter.

Fråns. AVSPICIO. IOVÆ. VIRTVTE. REGIS. SVECORVM (ett ornament). Slagfältet med ridande, gående och skjutande trupper, fallna krigare, vapen m. m. På afstånd ses tornen i Leipzig. I afskärn.: VICTORIA. LEIP. PARTA. 1631. Der under tre punkter.

Diam. 19½ lin. (19:e storl.). — »Jovæ» är en sammandragning af »Jehovæ». — Br. pag. 150; tab. VI, n. 3. Berch 96: 46. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

28.

Åts. IVSTITIA ET PIETAS CONSTANS ANIMVSQVE TRIUMPHANT. Tre qvinnor i antik drägt, Rättvisan med svärdet, Tapperheten med hjälm på hufvudet, stödjande en lutande kolonn, Gudsfruktan med en olivgren, gifva hvarandra handen. Öfverst på kolonnen står en krona, som skyddas af Guds ur skyn fram-

sträckta hand. Der öfver ett genom molnen strålände יהיה. I bakgrunden ses staden Leipzig med dess fästningsverk. Vid nedra kanten inom en ornerad ram: *Gott mit uns* och s. d.

Fråns. AVXILIANTE DEO PRESSIS VICTORIA VENT AN: MDCXXXI VII SEPT.: En ängel med flammande svärd, omgifven af sju stjernor och moln, flyger öfver slagfältet, som är uppfyllt af trupper, enskilda ryttare, kanoner m. m. På afstånd ses tornen i Leipzig och en kyrka.

Diam. 22 lin. (21½ storl.). Grav. af Seb. Dattler i Dresden. Orden »Gott mit uns» voro Konungens och Svenskarnes lösen i detta slag och äfven vid andra tillfällen. I öfrigt har den försigtige Sachsiske gravören icke på något sätt antydtt hvem äran för den afgörande segern tillkom. — Br. pag. 151; tab. VII. n. 4. Berch 96: 47. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

29.

Åts. GVST: ADO: RE: SVE: ETC. Bröstbilden, h. s., i mantelveck.

Fråns. * VICTORI. VOR. LEIPZ: A: 1631 DE: 7: SEPT. En harnesk-klädd arm ur skyn håller ett svärd, hvars spets skjuter genom en krona.

Oval, 6 lin. hög (3:e storl.). Förträffligt gjuten. — Berch. 97: 48, not. — K. Mk. (2 ex.), Rikskab. i Dresden i guld med ögla i öfra och nedra kanten.

30.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., i harnesk, med fältbindel (knappt märkbart).

Fråns. VICTORI VOR: LEIP: A^o 1631: DE 7: SEPT. under en öppen krona. Nederst G A (monogram) mellan två punkter.

Oval, 5 lin. hög (1½ storl.). Gjuten. Små variationer i interpunktering m. m. förekomma på olika exemplar. — Berch. 97: 48. — K. Mk. en i guld med ornerad omfattning och ögla med ring; en i silfver, förgylld, med ögla i öfra och nedra kanten. B-n, Hertigl. kab. i Gotha i guld. Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Wien i guld med ögla i öfra och nedra kanten. Rikskab. i Köpenhamn i silfver, förgylld, omsluten af en

trinnrand med ögla. Rikskab. i Berlin i silfver, förgyld, med ögla. Christiania o. Leipzigs Univers. i silfver, förgyld, med spår af ögla.

31.

Åts. . G. A. D. G. S. G. W. REX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. GOTT. MIT. VNS. A^o 1631. D. 7. SEPTEMB. En öppen krona. Der under: VICTORIA. Nederst en spira och ett svärd korslagda.

Oval, 8½ lin. hög (5½ storl.). Gjuten. — Jfr Berch 97: 51. — K. Mk. i silfver. Rikskab. i Berlin i guld, cicelerad, med ögla i öfra och nedra kanten.

32.

Åts. Inristad omskrift: VICTORIA. VOR. LEIPZIGK. DEN. 7. SEPT: A^o: 16 . 31. Konung Gustaf Adolfs bröstbild, h. s., i mantelveck, med slåtkantad, enkelt strierad krage. Kring Konungens hufvud inristadt: GVS: AD. D. G. REX SVED.

Fråns. Inristad omskrift: SOLI DEO GLORIA, med blad mellan orden. Kurfursten Johan Georgs af Sachsen bröstbild, v. s., med mantelveck och krage som på åtsidan. Kring Kurfurstens hufvud inristadt: IO: GE: D. G. DVX SAX. EL.

Oval, 8 lin. hög (5:e storl.). Gjuten. — Kurfursten Johan Georgs likställighet med Gustaf Adolf på en minnespenning öfver Leipzigerlaget är alltför oförskyld. — RRR. — Rikskab. i Berlin (från Ben. Friedlaenders samling) i guld med ögla i öfra och nedra kanten; alla bokstäfver och bladsirater samt en del af dräkten fyllda med svart emalj.

33.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk, med veck af fältbindeln öfver axeln fästade genom en fyrbladig rosett.

Fråns. ·· DER. SIEG. KOMPT. VON. GOTT. Ett stort G A (monogram) under en öppen krona.

Oval, $11\frac{1}{2}$ lin. hög (8:e storl.). Gjuten. — RRR. — De Geers saml. i silfver.

34.

Åts. Utan omkrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, i kyller, med fältbindel.

Fråns. Inristad omskrift: * DER. SIEG. KOMPT. VON. GOTT. Der inom: G A (monogram). Botten uti och omkring monogramet är fördjupad och fylld med svartblå emalj. Bokstäfverna i omskriften fyllda med dylik emalj.

Oval, 7 lin. hög (4:e storl.). Gjuten, vackert arbete. — RRR. — K. Mk. i guld, löst infattad i en omslutande, 10 lin. hög lagerkrans äfven af guld, med ögla i öfra och nedra kanten, i den förra en ring, i den sednare en hängande äkta perla.

35.

Åts. Lik n. 34.

Fråns. Inristad skrift: * SIEG. KOMPT. VON GOTT. I midten G A (monogram) och der under en stjerna, allt inristadt på den släta ytan.

Oval, nära 7 lin. hög (4:e storl.). — K. Mk. en i silfver; en i silfver, förgylld, med vidfästade ögla och rör, för att användas som urnyckel. Upsala Univers. i guld. Frih. Bondes saml. i silfver med ögla i öfra och nedra kanten. Rikskab. i Wien och München i guld, bokstäfverna fyllda med svart emalj. Rikskab. i Berlin i guld med ögla i öfra och nedra kanten.

36.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild som på n. 34; men utan fältbindel.

Fråns. Inristad skrift: * DER. SIEG. KOMPT. VON. GOT. Der inom G A (monogram). Fältet i och kring monogramet och bokstäfverna i omskriften fyllda med svartblå emalj.

Oval, 6 lin. hög (3:e storl.). Gjuten, vackert arbete. — Berch 99: 58. — R. — K. Mk. o. B-n i guld med ögla i öfra och nedra kanten. Rikskab. i München i silfver, förgylld. med ögla.

37.

Åts. A DOMINO * FACTVM EST. ISTVD. tvärt öfver fältet. Der öfver ☉☉☉ i en strålgloria. Under skriften ett bladornament.

Fråns. * : DEO: * TER OPT. MAX: LAVS. ET. GLORIA. Q: GVSTAVO. ADOLPHO. SVECORVM. REGI. CON TRA. CÆSAREANVM. AC: LIGISTICVM. EXCERCI:TVM. VICTORIAM. TRIBVIT. AD LIPSIAM:. DIE: VII: SEPTEM::BRIS: ANNO: .16 * 31. på 12 rader.

På båda sidor kring kanten en fin krusad rand och utanför denna en lagerkrans.

Diam. $14\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). År en Riksdaler, slagen i Erfurt, äfven präglad i guld. Stamparne till denna och den följande hafva blifvit omgjorda, med små obetydliga variationer. — Orden på åts. äro tagna ur Psalt. 118, v. 23 (i Vulgata Ps. 117, v. 23): »A domino factum est istud; et est mirabile in oculis nostris». — Br. pag. 171. Berch 114: 32. — K. Mk. (4 ex.). o. B-n i silfver (Enkel Rdr). Rikskab. i München och Paris i guld.

37. a.

Dylik; men präglad på en fyrkantig plants.

Diam. 16 lin. — Hr Arfwedsons saml. i silfver (2 Rdr).

38.

Åts. A DOMINO FACTVM EST ISTVD på fältet. Guds namn och bladornament, ungefär som på n. 37.

Fråns. DEO TER OPT: MAX: GLORIA ET LAVS, QVI GVSTAVO ADOLPHO SVECORVM, GOTHORVM, WAND: QVE REGI CONTRA CÆSAREANVM AC LIGISTICVM EXERCITVM, VICTORIAM TRIBVIT AD LIPSIAM, DIE VII SEPT: ANNO: M:DC:XXXI. i 11 rader. Öfver skriften ett litet bladornament; under densamma en oval, af små bladsirater omgifven ring innehållande myntmästaren Weissmantels signatur.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Präglad i guld och silfver i Erfurt. — K. Mk. (3 ex.) i silfver (Rdr). B-n en dubbel och en enkel Rdr. De Geers saml., Rikskab. i Wien, Hertigl. kab. i Gotha i guld (10 Duk.).

39.

Åts. A DOMINO MISSUS VIVAT GUSTAVUS ADOLPHUS (ett bladornament). Der inom: DEXTERA TUA DOMINE PERCUSSIT INIMICUM på fältet under ett vidt strålande יהיה. Nedanför denna skrift ett ornament öfver en oval ring innehållande myntmästaren Weissmantels signatur.

Fråns. DIES PURIM. EUANGELICOR, A^o M.D:C.XXXII. VII SEPT. ERFFURTI CELEBRATI (bladsirat). På fältet under ett bladornament: DEO TER OPT. MAX. GLORIA ET LAUS, QVI GUSTAVO ADOLPHO SVECORUM GOTHORUM. WAND: QVE REGI, CONTRA CÆSARE. ANUM AC LIGISTICU EX-ERCITUM, VICTORIAM TRIBUTIT AD LIPSIAM DIE VII. SEPT. ANNO M.D.C.XXXI. Der under en bladsirat.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Riksdaler, slagen i Erfurt, äfven i guld, med anledning af en der firad årsfest d. 7 Sept. 1632 till minne af Gustaf Adolfs seger vid Leipzig. Stamparne hafva blifvit omgjorda. Många små skiljaktigheter i afseende på interpunktering, onvexling af u och v, ornamenten o. s. v., äfven skriffel (t. ex. ETERCITVM i st. f. exercitum) finnas på olika exemplar. — Om Judarnes Purimsfest, firad till minne af deras räddning från Hamans förföljelse, se Esthers Bok, kap. 9, v. 26—32. — Br. pag. 171. Berch 114: 31. — K. Mk. 6 ex. och B-n 4 ex., varierande, i silfver (Rdr). Upsala Univers. i guld (10¹/₄ Duk.). De Geers, Hr Arfwedssons saml. i silfver (1/2 Rdr). Hertigl. kab. i Gotha i guld (10 Duk.).

40.

Åts. Inristad skrift: GVSTAVVS. ADOLPHVS. SVEC... på ett band med tillbakavikta ändar. Bröstdilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med lejonhufvud öfver axeln och uppvikta mantelveck.

Fråns. Inristad skrift: .. [Sch]acht .. Regina tag den 7 Sept. v. st. A^o. 1631. Ridande trupper med högburna standar, i hvilka ses Sveriges tre kronor, förfölja fienden utanför Leipzigs fästningsverk. Öfver staden står namnet: LEYPZIG. Allt, äfven figurerna, svagt inristadt.

Oval, 14 lin. hög (11:e storl.). Gjuten. — Berch. 97: 49. — RRR. — K. Mk. i tenn, med omskrifterna till en del utplånade.

**Tyska protestanternas glädjebetygelser öfver
Gustaf Adolfs segerrika kamp mot trosfrihe-
tens fiender.**

Utomordentlig var den hänförelse Gustaf Adolfs ädla personlighet, tapperhet och krigslycka väckte bland Tysklands förtryckta invånare. Man ansåg honom som Guds utkorade redskap, en annan Gideon, sänd till deras räddning. Dessu tänkesätt uttalades icke blott muntligen och skriftligen, utan äfven på en stor mängd minnespenningar, slagna eller gjutna till hans ära. I afseende på de flesta bland dessa är icke möjligt att afgöra, om de tillkommit före eller efter slaget vid Leipzig eller med särskildt afseende på denna för Tysklands frihet viktiga och för Svenska Konungen och Svenska hären ärorika seger. Det har derför syns mig riktigast, att i en grupp sammanföra dessa minnespenningar, hvilka alla tillhöra den korta tiderymden 1630—1632. En och annan är försedd med ögla, hvilket antyder att sådana blifvit burna som hederstecken eller ett slags amuleter.

41.

Åts. HIC. DEVS. PRO. NOBIS. QVIS. CONTRA. NOS. Konungen, med bart hufvud, i antik rustning och fladdrande mantel, med kommandostafven i hand, rider på en galopperande häst, som trampar på en naken å marken liggande fiende. I bakgrunden ses en stad. I afskärn. en otydlig signatur.

Fråns. PER. DEUM. OPT: PER. ACTUM. Kejsar Carl V sitter på en thron, under den dubbelhöfdade riksörnen, vid ändan af ett bord, kring hvilket stå nio personer. Två pelare, med krona på toppen, äro omlindade ned band, på hvilka läses Kejsarens valspråk: PLVS LTRA. Vid sidorna en balustrad. I afskärn.: CONFESSIO UGSTANA. (sic) A^o 1530. D. 25 IUNI. CAROLO. V. EXHIBITA.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Det ansågs bland protestanterna som ett lyckligt förebud, att Gustaf Adolf med sin armé land-

steg i Tyskland på dagen ett hundra år efter Augsburgiska bekännelsens afgifvande. — Berch 100: 64. — Präglade exemplar har jag icke sett. — K. Mk. en i silfver och en i tenn, samt en i silfver, hvaraf man gjort en skrudosa, i hvilken förvaras små runda målade taflor med tänkespråk af andligt innehåll. B-n i silfver; — alla gjutna.

42.

Åts. Inslagen omskrift: *Nobis CVM DeVs atqVe GVstaVVs*. Gustaf Adolfs bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk, med fältbindeln uppfästad öfver bröst och axlar.

Fråns. Utan omskrift. En hand ur skyn håller ett upprätt svärd, stödjande fästeknappen på en uppslagen bok, på hvars blad står, med inslagna bokstäver: *RELIGIO*. Öfver armen en rund pelare, å hvars topp sitter frihetshatten, prydd med en fjäder. Der öfver är inslaget ordet *Libertas*.

Oval, 9 lin. hög (6:e storl.). Gjuten 1631. De höga bokstäfverna, som hafva talvärde, i åtsidans inskrift bilda detta årtal. — Jfr Berch 91: 28. — K. Mk. (2 ex.) i förgylt silfver. det ena med ögla i öfra och nedra kanten, i den förre en ring. B-n i bly.

43.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, i kyller.

Fråns. Utan omskrift. En ur skyn framsträckt arm håller ett upprätt svärd framför ett klart brinnande ljus i en stake, som står på en å marken liggande, igenknäpt bok med inskrift: *BIBLIA* på kanten.

Oval, 10 lin. hög (7:e storl.). Gjuten. — Jfr. Berch 92: 29*. — **RRR**. — K. Mk. i koppar förgylt, med ögla i öfra och nedra kanten.

* Berch anför i en not, efter en anteckning af Assessor N. Keder, att Superintendenten Orth i Marburg egt en Gustaf Adolfs medalj i silfver. »på »hvilken stod Evangelii Ljus, hvarefter en Orm flåsade til at utsläcka det »samma: men en hand ifrån Himmelen satte sig emellan och betäckte Ljuset.» Någon sådan har jag icke sett.

44.

Åts. GVST. ADOLP. D. G. SVEC. GOT. WAND. REX. Brösbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med mantelveck uppdragna öfver axlarne.

Fråns. COMPELLE INTRARE. Herkules, med brinnande fackla i venstra handen, lyfter sin klubba att krossa en månghöfdad drake (den Leerniska hydran), hvars ena hufvud är afhugget.

Oval, 14 lin. hög (11:e storl.). Gjuten. Frånsidans inskrift afser måhända Frälsarens ord i Lucæ Ev. kap. 14, v. 23, och kan i sådant fall anses innehålla en uppmaning till Gustaf Adolf, att nödgga de ännu tvekande protestantiska furstarne att med honom förena sig i kampen mot läroförbättringens fiender. Kanske har dock artisten endast velat uttrycka en önskan, att dessa fiender måtte af Gustaf Adolf trängas tillbaka inom deras eget område. — Br. pag. 148; tab. V, n. 2. Berch 92: 31. — K. Mk. 2 ex. i koppar, det ena förgylt, det andra försilfradt. B-n i silfver.

45.

Åts. GVST ADOLP D G SVEC GOT WAND REX. Brösbilden som på n. 44.

Fråns. Utan inskrift. Ett upprest, krönt lejon, med högburet svärd i högra tassen och en liten med Sveriges tre kronor tecknad sköld på den venstra, går på ett berg, stridande mot en framrusande björn och en örn, som bär krona och spira och synes hotande draga sig undan. En hand ur skyn räcker en lagerkrans åt lejonets hufvud.

Oval, 14 lin. hög (11:e storl.). Gjuten. — Det är sannolikt att denna odaterade minnespenning närmast haft afseende på Gustaf Adolfs tidigare, med framgång förda och lyckligt avslutade krig mot Ryssland och Polen, betecknade genom björnen och örnen. Men då den nästföljande, med samma figurer försedda minnespenningen bär årtalet 1631, kan man antaga att här åsyftas Konungens strid mot trosfienderna, Tyska Kejsaren (den krönte örnen) och hans bundsförvandter. — Br. pag. 148; tab. V, n. 3 (frånsidan). Berch 88: 13. — RR. K. Mk. i tenn.

46.

Åts. GVSTAVO. II. D. G. SUE. GOT. WAN. REX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. Utan omskrift. Lejonet stridande mot björnen och örnen, som på n. 45; men på berget, som är af något olika form, står årtalet: 1631.

Oval, 14 lin. hög (11:e storl.). Gjuten år 1631. Jfr Berch 88: 13, not. — Är allmännare än den föregående. — K. Mk., B-n, Rikskab. i Wien i silfver.

46. a.

Åtsidan af n. 45 och frånsidan af n. 46 förenade. Oval, 14 lin. hög (11:e storl.). Gjuten. — Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

47.

Åts. GVST. AD. D. G. SV. GOTH. VAND. REX. M. D. F. P. E. C. D. I. D. Konungen i fjäderprydd hatt och full rustning, med fladdrande fältbindel, kommandostafven i hand, rider på en åt höger galopperande häst. På marken trupper och fallna krigare. — Nederst på kanten: L H.

Fråns. MIT GOTT VND RITTERLICHEN WAFFN MACH ICH MEIN FEINDEN VIEL ZVE SCHAFFN FAHR FORT SVCH NICHTS DAN GOTTES EHR DEN WERTHEN FRIET VND REINE LEHR * 1631 i tre omgångar på ett bredt band. Svenska riksvapnet i en oval sköld omgifven af genombrutna ornament. — Der öfver: G. T. P. M.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Slagen år 1631 i Stettin, der G. T. var myntmästare (Pomeraniæ Monetarius). — Berch 98 55. — K. Mk. en i silfver, en i bly. B-n i tenn, gjuten. Rikskab. i Wien i silfver, förgyld. Leipzigs Univers. i brons. Rikskab. i München i silfver, gjuten.

47. a.

Åts. Inskrift och Konungens bild som på n. 47 men hästen galopperar åt venster. På afstånd ses trupper och längre bort en befästad stad omgifven af e graf.

Fråns. Densamma som till n. 47.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Slagen i Stettin. — Berch 98: 55, not. — K. Mk. i bly, gjuten.

48.

Åts. ☩ GVST. ADOLP. D. G. SVEC. GOT. WAND. REX.
M. P. F. &. Brösbilden nästan framvänd, i rock med sleifer.

Fråns. MIT GOTT WOLLEN WIR THATEN THVEN,
ER WIRD VNSERE FEIND VNDERTRE-TEN. PSAL: I.X. V. XIII.
(ett litet ornament) i 4 rader midt på fältet. Öfver denna skrift en strålande stjerna, med inskrift vid sidorna: .DE VS. ofvan en molnbädd, ur hvilken nedsträckas två armar hållande, den ena ett svärd och en lagerqvist, den andra en spira och en palmqvist. Under skriften en öppen krona på toppen af ett berg, utsatt för stormen från fyra i molnen blåsande ansigten. — Vid bergets sidor: r r.

Oval, 15 lin. hög (13:e storl.). Grav. af Fr. Fechter i Basel. — Berch 98: 54. — K. Mk. 2 ex. i förgylt silfver, det ena med ögla i nedra kanten. Frih. Bondes saml. i förgylt silfver, infattad i en trinnrand med ögla. Rikskab. i München i silfver.

49.

Åts. + GVSTAV⁹: ADOLPH⁹: D: G: SUECO: &c: REX.
Brösbilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindeln uppfästad öfver bröst och axlar. — Nedanför: . s. e.

Fråns. IMMOTA. TRIVMPHO vid nedra kanten. En öppen krona på toppen af ett högt berg, utsatt för stormen från fyra i molnen blåsande ansigten.

Diam. 7—8 lin. (4—5:e storl.). Gjuten. — K. Mk. (2 ex.), Hr Oldenburgs saml. i silfver. Rikskab. i München i silfver med ögla, utmärkt vacker.

50.

Åts. GUSTAU: ADOLP: D. G. REX SUE. Brösbilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. IMMOTA TRIVMPHO vid nedra kanten. En konglig krona på toppen af ett högt berg, utsatt för blåsten ur fyra moln. På bergets sida ses ett upprätt svärd, som skjuter upp genom kronan och ofvan denna genom bokstafven S.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). Gjuten. — Sst. n. 53. a. — RRR.
— De Geers saml. i tenn.

51.

Åts. Inristad skrift: GVSTAVVS. ADOLPHVS. D. G. S. G. V. REX på en slät rand ut efter kanten. Brösbilden nästan framvänd, i kyller, med fältbindel.

Fråns. ❀ IMMOTA ❀ TRIVMPHO ❀ på ett band vid nedra kanten. En öppen krona på toppen af ett ur hafvet uppskjutande högt berg, utsatt för stormen från fyra i molnen blåsande ansigten. Vid sidorna af klippan en lager- och en palmqvist; på hafvet två seglande farkoster.

Oval, 17 lin. hög (15:e storl.). Gjuten. Jfr Berch 98: 53.
— RRR. — Hr Oldenburgs saml. i silfver.

52. *

Åts. GVST: AD. D. G. SV. GOTH. VAND. REX. M. D. F. P. E. C. D. I. D. Konungen i fjäderprydd hatt och full rustning, med fladdrande fältbindel, upprätt svärd i handen, rider på en åt venster galopperande häst. På marken ses i förgrunden ett med palissader omgifvet läger, längre bort på en höjd en befästad stad, som beskjutes och hvars murar på stormstegar bestigas. — På fältet vid hästens bakben: G. T. P; på marken: L H.

Fråns. FÜR GOTTES WORTT DAS SCHWERT ICH FÜRER. HERR CHRISTE DIR GILTS VND NICHT MIR DEIN

* I Rikskab. i Berlin förvaras en oval, på båda sidor graverad silfverplatta, 20½ lin. hög. På ena sidan Gustaf Adolfs bröstbild, nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel och omskrift: GVSTAVVS ADOLPHVS SVECORVM GOTHORVM ET VANDALORVM REX. — På andra sidan en ingraverad rimad skrift på 10 rader: EIN BITTER WERTH, VON GOTT BESCHERT VON GOTT ERWELT. VND DAB ZV BSTELT, FÜRICH ICH KRIEG GOTT GIBT DEN SIG. DVCH IESVM CHRIST, DER MACHT MICH GRIST, VND WOLGEMVETH, DEN EVANGELISHEN ZV GVT. Der under med fin skrifstil på en rad: *Lucas Kilian sculpsit.*

WORTT MAG NIMMER VNTERGAHN. SCHWED HAT SEIN BESTS DABEY GETHAN i tre omgångar på ett bredt band. Två händer ur skyn hålla en öppen bok på toppen af en ur hafvet uppskjutande klippa. På bokens blad läses: V D M I Æ (verbum Domini manet in æternum). Öfver bokens kant står en korsformig spira, med en konglig krona på spetsen, mellan en palmqvist och ett nedvändt svärd. Vid spirans topp: 16 31, och nedanför vid sidorna: IN HOC SIGNO VINCES.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Präglad år 1631 i Stettin. — Orden vid den korsformiga spiran erinra om Kejsar Constantin den Stores syn före slaget år 312 utanför Rom, der Maxentius besegrades. — Berch 93: 34. — K. Mk. en i silfver, en i bly. B-n, Rikskab. i Wien o. München, Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

53.

Åts. GUSTAV, ADOLPH, D. G. SUEC: GOTH: VAND: REX. MAG: PRIN: FINL: DVX. ETHO: CAR: DOM: ING: Konungen i full rustning, men bart hufvud, med faltbindel, står på en strand, hållande i högra handen värjan, i den venstra spiran, hvilken han stöder på en rund kolonn stående på en klippa omgifven af brytande böljor. På kolonnen brinner en eld, i hvilken läses: VERBVM DEL. På en låg fot vid sidan står Konungens fjäderprydda hjälm. Ute på hafvet ses ett seglande skepp. Öfver Konungens hufvud läses: . CUM DEO ET VICTRICIBUS ARMIS. I afskärn.: ENSEM GRADIVUS SCEPTURUM THEMIS IPSA GUBERNAT.

Fråns. PRO VERBO FERRO. Für Gottes wortt das (Schwert) ich führ Herr Christe dir gifts, vnd nicht mir. Dein wortt mag nimmer vntergahn Schwed hat sein bests dabey gethan. Wider der welt gottlofs wessen (en sirat) Mitt Gott sich magt selv zu stellen. Herr Christ thu ihm glücklich beisthan Nim dich deins kleinen heulleins an Das dich Lob Ehr Preiss Jederman i 11 rader, med fantastiska slängar på en del bokstäfver. Efter orden »Für Gottes wortt das» är afbildadt ett långt svärd, som således supplerar inskriften. Öfverst, vid sidorna af ett strålande

kors med längre stam och med armarnes ändar något utsvängda: IN HOC SIG NO VINCES. Nederst ett litet enkelt sling-ornament med punkter.

Oval, 33 lin. hög. Slagen, enligt Brenners och Berchs uppgift, i Nürnberg, eller kanske snarare på samma ställe som n. 52. Båda stamparne hafva blifvit bräckta. — I ordet *Schwerd* i tredje versraden är bokstafven *r* mycket mindre än de öfriga, på det ordet må kunna läsas *Schwed* eller *Schwerd* efter behag, — en föga sinnrik ordlek. — Br. pag. 152; tab. IX. Berch 93: 33. — K. Mk. i silfver samt brakteat-afprägling af båda sidorna, äfven i silfver. Rikskab. i Paris o. Berlin, Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

54.

Åts. Densamma som till n. 53.

Fråns. Liknande fråns. till n. 53; men af annan stamp, med åtskilliga ändringar. I tredje versraden står *wort* i st. f. *wortt*. Efter femte versraden fins icke någon sirat. Ornamentet nedanför inskriften är större och olika. Korsets stam och armar äro jemnbreda ända ut i ändarne. All interpunktering är utelemnad. På bokstäfverna i orden »pro verbo ferro» finnas icke några slängar. Äfven i den Tyska skriften äro slängarne på bokstäfverna väsentligt olika. — Under slutornamentet: *r w*.

Oval, 33 lin. hög. Denna frånsida har blifvit gjord sedan stampen till n. 53 blifvit obruklig. Gravören är måhända den bekante Chr. Wermuths son Henr. Fredr. Wermuth, som stod i Kursachsisk tjenst. — K. Mk. (2 ex.) i tenn. B-n, De Geers saml. i silfver. Hr Oldenburgs saml. i brons.

55.

Åts. GUSTAV, ADOLPH D. G. SUEC. GOTH. VAND REX MAG. PRIN. FINL. DVX ETHO CAR. DOM ING. och i en inre rad: CUM DEO ET VICTRICIBUS ARMIS. Konungens bild m. m. dåligt kopierad efter n. 53 och med samma inskrift afskärningen.

Fråns. Inskriften som på n. 53, utom ordet *Her* i st. f. *Herr* i början af andra versraden, och med olikhet i slängarne på bokstäfverna. Korset i öfra kanter är nästan likarmadt, med utsvängda ändar. Siraten ef

ter femte versraden är olika. Nedanför inskriften fins icke något ornament.

Oval 31½ lin. hög (26:e storl.). Gjuten, förmodligen för att tillfredsställa samlare, som ej kunnat erhålla exemplar af n. 53 eller 54, sedan stamparne till dessa gått sönder. Arbetet är flackt och ofullkomligt, särdeles hvad åtsidan beträffar. — **R.** — Silfverstolpes, Hr Oldenburgs, Hrr Hjertbergs saml. i tenn.

56.

Åts. GUSTAVUS ADOLPHUS D. G. SVECORUM GOT: ET VAN REX. Konungen i full rustning, med bart hufvud och fältbindel, kommandostafven i hand, rider på en åt venster galopperande häst. En hand ur skyn ned-sänker en lagerkrans öfver Konungens hufvud. På afstånd ses marcherande trupper och flyende fiender, en borg omgifven af murar, tält på ett berg, på ett vatten fyra farkoster. I afskärn. inom en ram: MDCXXXI och utanför ramen: . I. G. L. F.

Fråns. Fyra ovala sköldar i ornerade ramar, den öfversta under en konglig krona. I 1:sta skölden Svenska riksvapnet. I den 2:dra en spira och ett svärd satta i kors, på midten hopbundna, med omskrift: * ENSEM GRADIVUS SCEPTUM TH: IP: GU. (jfr n. 79—83). I den 3:dje en krona på toppen af ett berg, utsatt för storm-ilar från fyra sidor ur molnen, med underskrift: IMMOTA TRIVMPHO. I den 4:de en inskrift: *Mit GOTT vnd Ritterliche Waffen.* I midten mellan sköldarne G A (monogram) med DE VS vid sidorna. Utanför sköldarne fyra trofeer af hvarjehanda vapen.

Diam. 16—17 lin. (14—15:e storl.). Grav. 1631, måhända af J. Gentil i Paris (i fall man får tolka signaturen I G L F: J. Gentil Lutetiæ fecit). — Br. pag. 150; tab. VI, n. 2. Berch 97: 52. — K. Mk. en i silfver och 3 i förgylt silfver (deraf 2 gjutna *, den ena med tre öglor i öfra och en i nedra kanten), samt en vacker brakteat-afprägling af åtsidan i silfver **. B-n, De Geers saml., Rikskab. i Berlin, i silfver förgylt. Storhertigl. saml. i Kassel i silfver.

* På det ena af de gjutna exemplaren är å åtsidan inristadt: »1632 Den 18 Mart. Ward geboren Maria Iacobin.» GEFATTERIN MARIA DAVITST EITLINE.

** I K. Myntkabinettet förvaras en s. k. »Skruftaler», gjord af en staden Angsburgs Thaler af år 1626, i hvars lock och botten är medelst särdeles fin

57.

Åts. GUST: ADOLPH^o D. G. SUEC: GOT: VAD: R. M: PRIC: FILAD: DUX ETHO: ET CARELLÆ. IGRIÆ D^o. Brösbilden nästan framvänd, med mantelveck öfver bröst och axlar, inom en oval praktfull ram med ett änglahufvud öfverst samt snäckornamenter och fruktklasar vid sidorna. Under ramen: 16 s d 31.

Fråns. MILES EGO CHRISTI, CHRO DUCE, STERNO TYRANNOS, HÆRETICOS SIMUL ET CALCO MEIS PEDIBUS PARCERE CHRISTICOLIS, ME DEBELLARE FEROCES PAPICOLAS, CHRIST^o DUX ME^o. EN ANIMAT. En krigare i antik rustning, med draget svärd och korstecknad sköld, omgifven af strålar från höjden och två ljungeldar, trampar på en nedslagen med svärd beväpnad fiende och vidunderliga mennisko- och drakfigurer. Skriften delas af en blomstjolk.

Diam. 19 lin. (18:e storl.). Grav. 1631 af Seb. Dattler i Dresden. — Ljungeldarne hafva utan tvifvel afseende på berättelsen i 2:dra Kon. Boken, kap. 1, v. 10 och 12, om Profeten Elia, som nedkallade eld af himmelen att uppfräta den från Israels Gud affallne Konung Ahasias' krigare. — Br. pag. 150; tab. VII. n. 1. Berch 92: 32. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

58.

Åts. Inskrift och bild som på n. 57; men ramen kring Konungens bild är något olika. Under ramen: 16 32. — Under bilden, inom ramen: s d.

Fråns. Densamma som till n. 54.

Diam. 19 lin. (18:e storl.). Åtsidan grav. 1632 af samme Seb. Dattler. — Jfr Berch 92: 32, not. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver. Hertigl. kab. i Gotha i guld.

59.

Åts. Utan omskrift. Konungens bröstbild, men endast efter bildens konturer, h. s., lagerkransad, i harnesk, med mantelveck uppdragna öfver axlarne.

graving, delvis förgylld, utförd en kopia af denna medaljs båda sidor, med någon variation i åtsidans omskrift och teckningen af marken m. m. utan afskärning.

Fråns. Utan omskrift. Ett upprest lejon, trampande på trosfrihetens fiende, en qvinna med klor, drakstjert och påfvemössa, liggande på ett dubbelkors, håller i högra tassan ett lyftadt svärd och hvilar den venstra på en uppslagen bok, å hvars blad är inristadt: *Pro lege et grege*. Vid sidorna af lejonet: GA RS. Vid öfra kanten, till venster, ett strålande יהוה.

Höjd 13 lin. (10:e storl.). — Gjuten. — Sst. n. 25 a. — **RRR.** — K. Mk. i guld med grön, hvit, blå och gul emalj på bilden, infattad å jour i en bred, oval lagerkrans, 16 lin. hög, med ögla i öfra och nedra kanten och med vacker inläggning af grön, gredelin och guldfärgad emalj samt fyra fembladiga blommor af gredelin emalj.

60.

Åts. GUSTAVUS ADOLPHUS. D. G. SUEC: GOTH: VA: REX. etc: Brösbilden, h. s., lagerkransad, i prydligt harnessk, med den spetskantade fältbindeln uppfästad öfver axlarne genom ett fyrbladigt smycke.

Fråns. DIRIGIT EX ALTO CHARI DEUS ARMA LEONIS. Ett upprest lejon, med lyftadt svärd i högra tassan, hvilar den venstra på en bok (bibeln). Öfverst Guds strålande öga.

Oval, 17½ lin. hög (16:e storl.). Gjuten, vackert arbete. — Berch 90: 22. — **RR.** — Rikskab. i München i silfver, förgylt, med ögla (under marken är senare ingraveradt: 1632.). K. Mk. åtsidan, afpräglad i tenn.

61.

Åts. Inslagen skrift: GVSTAVVS ADOLPHVS. REX. Brösbilden nästan framvänd, i kyller med axelrem.

Fråns. Inslagen skrift: ·:· GETRO: IST. D: GER: ALZEI: GLEI: W: E: IVN: LO: IN. STR: (Getrost ist der Gerrechte alzeit gleich wie ein junger Löwe in Streit). Ett upprest, krönt lejon går på marken med högburet svärd i högra tassan, — allt ingraveradt.

Oval, 8 lin. hög (5:e storl.). — Orden på frånsidan äro tagna ur Ordspr. Boken. 28 kap. v. 1. — **RRR.** — K. Mk. i förgylt silfver, infattad i en tåglik trinnrand med ögla i öfra och nedra kanten.

62.

Åts. GVSTAVVS. ADOLP: D G: SVEC: GOTH: WAND: Q: REX. Bröstbilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. CHRISTVS DVX. ERGO TRIVMPHVS på ett flygande band. En palm- och en lagerqvist i kors instuckna i en lagerkrans*.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). — De högre bokstäfverna i frånsidans inskrift gifva årtalet 1632. — Br. pag. 147; tab. II, n. 3. Berch 99: 57. — K. Mk. en i guld och brakteat-afprägling af åtsidan i förgylt silfver; en gjuten i guld med ögla; en gjuten och cicelerad i silfver med små olikheter. B-n i silfver. Upsala Univers. i silfver samt åtsidan med slät frånsida i silfver. De Geers saml. i silfver, förgylt, med ögla.

62. a.

Åts. GVSTAVVS. ADOLF D: G: SVEC: GOTH: WA. R. Bröstbilden nästan framvänd, i kyller.

Fråns. Densamma som till n. 62.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). — Rikskab. i Berlin i silfver med ögla i öfra och nedra kanten, i den förra en ring.

63.

Åts. GVST: ADOL: REX. PIUS FORTIS FÆLIX. Bröstbilden nästan framvänd, i kyller, med fältbindel.

Fråns. * *Hie schwerd des Hern vnd Gideon.* En hand håller ett upprätt svärd. Vid sidorna af svärdsknappen: 1632.

Kring kanten på båda sidor en lagerkrans.

Aflångt åttkantig, 10 lin. hög (7:e storl.), 9 lin. bred. Orden på frånsidan, tagna ur Domareb. kap. 7, v. 20, ansågos vara i mer än ett afscende tillämpliga på Gustaf Adolf. — Br. pag. 157; tab. I, n. 2. Berch 99: 59. — K. Mk. 2 ex. i silfver, det

* I Kongl. Myntkab. förvaras en tunn, hjertformig platta af förgylt silfver, med Gustaf Adolfs bröstbild, framvänd, i harnesk, med fältbindel. inristad på ena sidan: på frånsidan ingraverad skrift i 7 rader: *darumb seuffz. bett, rueff meniglich das Gott den helden mechtiglich (sic) von oben her sterckh sichtbarlich.* 9 $\frac{1}{4}$ lin. hög. 7 $\frac{1}{2}$ lin. bred.

ena med ögla, det andra förgylt. B-n afgjutning i silfver. Hr Hjertbergs saml. i silfver, förgylt.

64.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, i kyller, inom en dubbel, strierad rand.

Fråns. GLADIVS DOMINI ET GEDEON. En hand ur syn håller ett upprätt svärd genom en öppen krona. I sidorna af svärdet: 16 32. Nederst två stjernor.

Åttkantig, $7\frac{1}{2}$ lin. hög ($4\frac{1}{2}$ storl.). — Br. pag. 157; tab. XI, n. 5. Berch 99: 60. — K. Mk. 3 ex. i silfver, det ena med ögla och ring. B-n i silfver förgylt.

65.

Åts. Inristad skrift. GVSTAVVS ADOLF: D. G: SVEC. ROTH. WANDA RE. Bröstbilden nästan framvänd, med åltbindel.

Fråns. GOT MIT VNS på tre rader. Deröfver en stjerna.

Kring kanten på båda sidor en perling.

Oval, 7 lin. hög (4:e storl.). Gjuten, dåligt arbete. — Orden på fråns. begagnades som lösen i Leipziger-slaget, men användes af Svenskarne äfven vid andra tillfällen, och antogos som ett slags gemensamt valspråk af Konungens protestantiska vänner samt insattes på åtskilliga af hans i Tyskland slagna mynt (den s. k. Losungs dukaten och Losungs Thalern). — K. Mk. i silfver, infattad i en ornerad, genombruten ram, med ögla i öfra och nedra kanten. Hr Oldenburgs saml. i guld med ögla. Rikskab. i Wien i brons, infattad i en genombruten ram.

65. a.

Dylik; men utan inristad skrift på åtsidan.

Oval, 7 lin. hög (4:e storl.). Gjuten. — Rikskab. i Köpenhamn i förgylt silfver med ögla.

66.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, lagerkransad, i harnesk, med fältbindel. Kring kanten en lagerkrans.

Fråns. Ingraverad omskrift: • GVSTAVVS • ADOLPHVS. Bokstäfverna fyllda med svart emalj. I midten: GOTT MIT VNS i 3 rader. Botten omkring denna skrift fylld med blå emalj.

Oval, 6 lin. hög (3:e storl.). Gjuten. — Berch 97: 50. — R. — K. Mk. i guld med ögla och ring. B-n i guld med ögla både i öfra och nedra kanten, i den öfra en ring.

67.

Åts. GVSTAVVS. ADOLP. D: G: SVEC: GOTH: W: Q: REX. Brösbilden nästan framvänd, i kyller. Under axeln: 1632.

Fråns. GOTT MIT VNS. Der inom en ring omslutande ett strålande $\square \uparrow \uparrow$.

Diam. 12—12½ lin. (9—10:e storl.). Präglad sannolikt i Augsburg. — RR. — Rikskab. i München i bly, samt en brakteat-afprägling af åtsidan i silfver. K. Mk. en dylik afprägling af åtsidan i silfver.

Staden Augsburg öppnar sina portar för Konungen den 14 April 1632.

Augsburg, hvars innevånare till största delen voro protestanter, hade lidit svårt betryck af katolikerna samt erhållit katolska styresmän och Bäjersk besättning. Då Gustaf Adolf med sin armé lägrade sig omkring staden, både innevånarne om förskoning. Konungen inställde därför den tillämnade beskjutningen. Genom underhandling förmåddes Bäjerska befälhafvaren att med sin besättning dra bort, och Gustaf Adolf mottogs som befriare af borgerskapet, hvilket genom ed förband sig till trohet mot honom och Sveriges krona. Det högtidliga intåget skedde 14 April. Under Konungens vistande i Augsburg inföll sig hans gemål och uppehöll sig någon tid hos honom.

68.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel. Kring kanten en perling.

Fråns. Inristad skrift på den kullriga ytan: *A: 1632. den 12 April Ist ihme Augspurg ohn einige Blvedt Vergiessen Vber geben worden.*

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Gjuten. — Berch 99: 61. — RRR. — K. Mk. i silfver, åtsidan förgylt.

69.

Åts. POST NVBILA PHOEBVS på ett veckadt band omkring »der Augsburger Pyr» (kotten, staden Augsburgs vapenbild), hvars fjäll bestå af 13 små sköldar, af hvilka 12 innehålla magistratspersoners vapen, den 13:de och öfversta ett strålande יהיה. Kottens skaft, hvarpå läses: 1632, står på ett pelar-kapital, prydt med två vapensköldar. På ett band, bakom pelarens skaft: *Crescit et * florescit.* På ömse sidor ett dubbelt monogram af bokstäfverna G A, hvilka afse dels Konungens namn, dels stadens antagna benämning »Augusta Gustava» (i st. f. den äldre »Augusta Vindelicorum»).

Fråns. GVSTAVA. ET. AVG VSTA. CAPVT RELIGIONIS ET. REGIONIS på ett veckadt band, på hvilket hvilar Sveriges krönte riksvapen omgifvet af dubbel-monogramer, sådana som på åtsidan, men under kongliga kronor. Der under en planritning af staden med dess gamla och den tillämnade nya befästningen samt den förbiflytande Neckarfloden. Inom grundritningen äro fyra ovala vapensköldar: 1:o Frih. Bengt Oxenstiernas, 2:o Grefve Georg Fredriks af Hohenlohe, 3:o Johan Baners och 4:o Frans von Traytorrens's.

Diam. 24½ lin. (23:e storl.). Präglad 1632 i Augsburg, der stamparne ännu förvaras. — Gustaf Adolf hade uppgjort planen till den nya befästningen. Frih. Oxenstierna var Guvernör i staden, Grefven af Hohenlohe Ståthållare, Baner General af infanteriet. General-Quarttermästaren Traytorrens hade utfört ritningen. — Minnespenningen har blifvit slagen af Stads-

styrelsen, som, tacksam för Konungens beskydd och stolt öfver minnet af det för protestanterna viktiga mötet, hvilket här hölls år 1530, har velat smickra Konungen genom anagramet af hans och stadens namnbokstäfver. Grundlös är således den af Gustaf Adolfs ovänner yttrade meningen, att denna minnespenning skulle bevisa hans plan att blifva Tysklands Kejsare och att som sådan välja Augsburg till sin hufvudstad. Om detta varit förhållandet, skulle väl icke begagnats uttrycket »Caput regionis». — Berch 100: 63. Hildebrand, Minnesp. öfver ensk. Sv. män o. qvinnor, pag. 17. — K. Mk., B-n, Grefve Snoilsky's saml. i silfver.

70.

Åts. * GVSTAVVS. ADOLPHVS. ET. MARIA. ELEONORA. REX. ET. REGI: SVEC. Konungens och Drottningens bröstbilder förenade, h. s., hans lagerkransad, i harnesk, med uppfästad fältbindel, hennes med perlband och ett smycke på halsen.

Fråns. CONTRA. SPEM. .IN. SPEM * Två ovala, ornerade sköldar innehållande, den ena Svenska riksvapnet, den andra Brandenburgska vapnet, ställda bredvid hvarandra under en konglig krona. Under sköldarne i ett ornament Augsburgs kotte och dess myntmärke, en hästsko, samt året 1632.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Slagen år 1632 i guld, till Gustaf Adolfs och hans gemäls ära, sedan Augsburgs borgerskap aflagt trohetsed. — Br. pag. 163; tab. I, n. 1. Jfr Berch 99: 62. — K. Mk. en tredubbel dukat med ögla och en dubbel. B-n (dubbel dukat). Hr Arfwedsons saml. (enkel dukat).

**Konungen försvarar Nürnberg mot till antalet
öfverlägsna fiender 1632.**

Invånarne i den af Österrikarne och Bäjrarne hotade staden Nürnberg anropade Gustaf Adolf om hjälp och mottogo honom som en räddande ängel. Konungen lät utomkring stadens försvarsverk i hast uppföra nya, vidsträckta förskansningar, inom hvilka han förlade sina trupper. Mellertid hade den med Kejsaren försonade Wallen-

stein samlat en nybildad här och med denna, förstärkt af Bayerska Kurfursten Maximilians folk, tågat mot Nürnberg, upprättande vid Alte Veste ett starkt förskansadt läger. Ständiga skärmytslingar egde rum och slutligen kom det till blodig strid, men utan afgörande utgång. Härjande sjukdomar och hungersnöd tvingade slutligen både Gustaf Adolf och Wallenstein att i början af September tåga bort. Nürnberg var mellertid räddadt.

71.

Åts. GVSTAV ADOLPH. KÖNIG V. SCHWEDEN. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med lejonhufvud öfver axeln och uppdragna mantelveck.

Fråns. ZUM ANDENKEN AN DIE VERTHEIDIGUNG DER STADT NÜRNBERG DURCH GVSTAV ADOLPH VOM 21. MÄRZ BIS 6. SEPT. 1632 i 10 rader. Nedanföret ett litet ornament. Kring kanten en perlring.

Oval, 17½ lin. hög (16:e storl.). Gjuten, åtsidan cicelerad. Synes vara gjord i senare tid, ehuru inen i afseende på åtsidan velat imitera samtida arbeten — RRR. — Hr Oldenburgs saml. i tenn.

Konungens tapperhet, högsinnet och rättredighet.

De flesta af dessa minnespenningar äro slagna eller gjutna i Tyskland efter Gustaf Adolfs deltagande i trettioåriga kriget. De kunna ej hänföras till någon viss tilldragelse, utan afse den segerrika hjeltens ädelmodiga förfarande i allmänhet. Många deribland äro försedda med ögla och hafva således blifvit burna som hederstecken eller minnesgåfvor.

72.

Åts. 1618. GVSTAVVS ADOL. D. G. SVEC. GOT. WAND. REX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med

mantelveck uppfästade öfver venstra axeln genom ett rutformigt smycke.

Fråns. VIRTVTIS. FRVCTVS. HONOS. Ett upprätt svärd, på hvars spets sitter en lagerkrans.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Gjuten och cicelerad, dåligt arbete från en senare tid, än årtalet på åtsidan angifver. Sannolikt har man på ett exemplar af Gustaf Adolfs minnespenning n. 85 afslipat frånsidan och derefter upphöjdt graverat så väl inskriften som svärdet och kransen. — Berch 86: 2. — R. — K. Mk. i silfver. Sifverstolpes saml. afgjutning i tenn.

72. a.

Åts. Densamma som till n. 72.

Fråns. Inskrift och svärd m. m. som på n. 72; men allt endast ingraveradt på den släta ytan.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Gjuten. Förmodligen tillkommen på samma sätt som n. 72, fastän man icke gjort sig besvär att gravera bokstäfverna och figurerna upphöjda. — Upsala Univers. i silfver.

73.

Åts. GVSTAVVS ADOLP: D: G: SVEC: GOTH: WAND: Q: REX. Bröstdilden lagerkransad, nästan framvänd, i harnesk, med faltbindel.

Fråns. DEVM COLE AVRVM CONTEMNE VIRTVTIEM SECTARE ARGENTVM SPERNE PATRIAM DEFENDE*. Öfverst Guds namn יהוה, hvars strålar tränga ned i inskriften. som upptager fem rader, af hvilka den andra bildar en båge uppåt och den fjerde en båge nedåt. Nederst: 1629.

Kanten på båda sidor omgifves af en lagerkrans.

Diam. 21 lin. (20¹/₂ storl.). Gjuten år 1629. På åtskilliga mindre sorgfälligt cicelerade exemplar står OOLE genom fel i gjutningen i st. f. COLE. — Br. pag. 147; tab. IV, n. 1. Berch 88: 15. — K. Mk. en i silfver, förgylld, med ögla, och 2 i koppar, försilfrade, den ena med ögla, den andra med felet OOLE. B-n i silfver med samma fel. H. Maj:t Konung Carl XV:s saml. i silfver, förgylld, med ögla samt inläggning af grön och svartblå emalj.

* Berch omnämner, efter Tenzel, en varierande inskrift, som troligtvis icke finnes på någon minnespenning.

74.

Lik. n. 73; men med årtalet 1632 nederst på fransidan, i st. f. 1629.

Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). Gjuten. — RRR. — Rikskab. i Wien i silfver, förgylt.

75.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s. Af dräkten ses endast den spetskantade kragen.

Frånsidan är fylld med hvit emalj, på hvilken är med svarta bokstäver textadt i rätta rader: DEVM COLE AVRV̄M CONTEMNE VIRTVTĒ SECTARE ARGENTVM SPĒRNE PATRIAM DEFENDE. Der öfver יהוה, hvarifrån utgå röda strålar. Nederst Sveriges tre kronor.

Oval. $4\frac{1}{2}$ lin. hög (1:a storl.). Gjuten. — Berch 88: 16. — RRR. — K. Mk. i guld.

76.

Åts. Inristad skrift: . G. A. D. G. S. G. W. R. Konungens bröstbild, h. s., i harnesk.

Fråns. Inristad skrift: DEVM COLE VIRTVTĒ SECTARE PATRIAM DEFENDE i sex rätta rader. Der öfver en öppen krona, äfven inristad.

Diam. 5 lin. ($1\frac{1}{2}$ storl.). Förträffligt gjuten. — RRR. — K. Mk. i guld med blå emalj på Konungens harnesk; bokstäfverna fyllda med svart emalj. Infattad i en genombruten, pryddlig ram, $8\frac{1}{2}$ lin. hög, af guld med grön, grå, blå och brun emalj samt ögla i öfra och nedra kanten.

77.

Åts. GVSTAWS. ADOLPH. D. G. SVECOR. GOTH. VVAN-DAL. REX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i pryddligt harnesk med lejonhufvud öfver axeln och uppdragna mantelveck. Nedanföer i en ram: M. DC. XXXI.

Fråns. PARCIT. SVBIECTIS. DEBELLATVRA. SVPERBOS. En kvinna, Rättvisan, i antik dragt, står på en

fotställning, med flammande svärd i högra och vågen i venstra handen. Nedanför, till höger, ligga krigare, fallande tillbaka med nedlagda vapen; till venster magistratspersoner på knä, den främste framlemnande stadsnycklarna. I afskärn. i en rät rad: IVSTITIA. IMMOBILI.

Kring kanten på båda sidor en perlring.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). Gjuten år 1631, möjligtvis i anledning af Würtzburgs eröfring. Berch anser, utan bindande skäl, troligt att denna och den följande minnespenningen blivit gjorda i Frankrike. Utan tvifvel äro de förfärdigade i Tyskland, der man hade större skäl att prisa Gustaf Adolfs tapperhet och ädelmod. — Br. pag. 151; tab. VIII. Berch 93: 35. — K. Mk. 2 ex. i brons, det ena med hög ögla. B-n i silver.

78.

Åts. GVSTAVVS. ADOLPHVS. REX. ET MARIA. ELEON: REGINA. SVECIÆ. Konungens och Drottningens förenade bröstbilder, h. s., hans lagerkransad, i harnesk, med mantelveck uppfästade genom ett smycke på axeln; Drottningens med utstående krage samt smycke på håret och bröstet.

Fråns. PARCIT SVBIECTIS DEBELLATVRA. SVPERBOS. Figurer som på n. 77. I afskärn. i en böjd rad: IVSTITIA IMMOBILIS.

Kring kanten på båda sidor en perlring.

Diam. 21—22 lin. (20½—21½ storl.). Gjuten. — Berch 94: 35, not. — K. Mk. i koppar, försilfrad. B-n i koppar, förgylld. Rikskab. i Köpenhamn i brons med en ögla omgifven af två delfiner. Rikskab. i Paris i brons med ett borraradt hål i öfra kanten.

79.

Åts. GVSTAVVS. ADOLP. D: G: SVEC: GOT: WAND: Q: R. Bröstbilden nästan framvänd, i harnesk prydt med nagelrosetter.

Fråns. . ENSEM GRADIVVS SCEPTVVM THEMIS IPSA GVBERNAT. (en bladsirat). Ett svärd och en spira satta i kors, på midten hopbundna.

Oval, $9\frac{1}{2}$ lin. hög ($6\frac{1}{2}$ storl.). — Orden på frånsidan voro som tänkespråk anbragta på fanorna hos en del af Konungens trupper. — Br. pag. 149; tab. VII n. 3 (frånsidan). Berch 94: 36. — K. Mk. 2 ex. i silfver, förgyllda, det ena med ögla i öfra och nedra kanten. — B-n i silfver, förgylld.

79. a.

Åts. GVSTAVVS: ADOLP. D: G. SVEC: GOTH: WAND: Q: REX. Bröstkilden nästan framvänd, i slätt harnesk, med fältbindel.

Fråns. Densamma som till n. 79.

Oval, $9\frac{1}{2}$ lin. hög ($6\frac{1}{2}$ storl.). Åtsidan af vackrare arbete än n. 79. — R. — K. Mk. i silfver, förgylld, med märke efter bortskurna öglor. B-n i guld.

80.

Åts. Utan omskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, i kyller. Under axeln: 1632.

Fråns. * ENSEM GRADIVVS SCEPTVM THEMIS IPSA GVBERNAT. En spira och ett svärd satta i kors, på midten hopbundna.

Oval, $7\frac{1}{2}$ lin. hög ($4\frac{1}{2}$ storl.). Präglad år 1632. — K. Mk. 2 ex. i bly, det ena med ögla. B-n, Frih. Bondes, Hr Oldenburgs saml. i silfver. Rikskab. i Köpenhamn i silfver med ögla.

80. a.

Lik n. 80; men utan årtal under armen.

Oval, $7\frac{1}{2}$ —8 lin. hög ($4\frac{1}{2}$ —5:e storl.). — De Geers saml. i silfver, förgylld, med ögla i öfra och nedra kanten. K. Mk. gjuten, i förgylldt silfver med ögla i öfra och nedra kanten, i den sednare hängande en liten Nürnbergske silfverpenning af år 1601.

81.

Åts. Utan omskrift. Konungens bild till midjan, helt framvänd, i harnesk, med fältbindel. I afskärn.: 1. 6 . 31. På afskärningslinien: 1. B. P.

Fråns. * ENSEM GRADIVUS SCEPTVVM THEMIS IPSA GUBERNAT. En spira och ett svärd satta i kors, på midten hopbundna, hvilande på en krans bildad af en lager- och en palmqvist. I korsvinklarne: G (under en öppen krona) A R S. — På fältet vid sidorna: r r.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. 1631, frånsidan af Fr. Fechter i Basel; åtsidan måhända af Joh. Bensheimer. — K. Mk. en i silfver, en i bly. Rikskab. i Wien i silfver.

82.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, i harnesk med nagelrosetter; fältbindeln uppfästad öfver axlar och bröst.

Fråns. * ENSEM GRADIVUS SCEPTVVM THEMIS IPSA GUBERNAT. En spira och ett svärd korslagda, på midten hopbundna. Der öfver: G A (monogram) under konglig krona. Under korset: R S (monogram); — allt kransformigt omgifvet af en lager- och en palmqvist.

Oval, 11 lin. hög (8:e storl.). — **RR**. — K. Mk. i silfver. B-n i silfver, gjuten.

83.

Åts. * GVSTAVVS. ADOLPHVS D: G: SVECORVM. GOTHO: & VANDAL: REX. MAGN: PRIN: FINL: DVX. ETH: & CAR. NE: NO: IN: D: i två omgångar. Bröstbilden nästan framvänd, i harnesk, med uppfästad fältbindel, hvars broderade anda är tillbakalagd öfver venstra axeln. Under axeln: r. g. 1631.

Fråns. ENSEM. GRADIVVS. SCEPTVVM. THEMIS. IPSA. GUBERNAT * SIC. FORIS. ATQ. DOMI. TANDEM. BONA. CAUSA. TRIVMPHAT i två rader. En spira och ett svärd trädde i kors genom en öppen krona, som hvilar på toppen af ett högt berg, utsatt för stormen från fyra i molnen blåsande hufvud.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). — **RRR**. — Rikskab. i Berlin i silfver, gjuten.

**Minnespenningar med Konungens valspråk: "יהודה
et victricibus armis" omkring Hoppet och Tap-
perheten.**

*De under denna afdelning upptagna minnespenningar
äro gjutna, sannolikt alla före Konungens deltagande i
trettioåriga kriget.*

84.

Åts. GUSTAVVS ADOLF. D. G. Suec. Gott. Wandq7
REX. Brösbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med
mantelveck uppfästade genom ett fyrkantigt smycke på
högra axeln; slät, utstående krage.

Fråns. יהודה ET. VICTRICIBVS. ARMIS. MDCXIV. (Be-
gynnelseordet יהודה står i öfra kanten omgifvet af strå-
lar, hvarifrån inskriften omedelbart fortsättes). Hopp-
pet, en kvinna i lätt draperi, står med hoplagda hän-
der, stödjande armen och ena foten på sitt ankar, blic-
kande upp till Guds namn. Tapperheten, en kvinna
i antik drägt, med kask på hufvudet, står, hvilande
högra armen på en rund pelare och venstra handen
på hufvudet af ett halfrest lejon.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Gjuten 1614, vanligen cicelerad.
— Jfr Br. pag. 147; tab. IV, n. 3 (frånsidan) och Berch 94:
38. Sst. 38. a. — Både Brenner och Berch börja inskriften
med DEO, hvilket utan tvifvel är ett misstag. Jag har ännu
aldrig sett detta ord på något exemplar af dessa minnespen-
ningar med bilderna af Hoppet och Tapperheten. — K. Mk. i
silfver, förgyld, med ögla. Silfverstolpes, Hr Wedbergs saml. i
tenn.

85.

Åts. Densamma som till n. 72.

Fråns. יהודה (i strålar) ET. VICTRICIBVS. ARMIS.
M. DC. XVIII. Hoppet och Tapperheten som på n. 84.

Diam. 16—17 lin. (14—15:e storl.). Gjuten 1618. — Sst. n.
38. b. — K. Mk. o. Silfverstolpes saml. i koppar, förgyld. B-n,
De Geers saml. i silfver.

86.

Lik n. 85; men utan årtal på frånsidan.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). (Gjuten. — K. Mk., De Geers saml. i silfver.

87.

Åts. GVSTAVVS ADOLP: D: G: SVEC: GOTH: WAND: Q: REX. Bröståbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med mantelveck uppfästade genom ett rundt snyecke öfver axeln.

Fråns. יהוה ET VICTRICIBVS ARMIS. (En bladsirat: יהוה står öfverst i strålar; den öfriga inskriften, delad på båda sidor, börjar från höger). Hoppet och Tapperheten stående som på n. 84; men Hoppet är mera fullständigt klädd och Tapperheten bär harnesk. I afskärn.: M.DC.XXIX.

Oval, 16 lin. hög (14:e storl.). Gjuten 1629. — K. Mk. en i silfver, förgylld, med ögla; en i brons. B-n i guld. Rikskab. i Köpenhamn i förgylldt silfver. Rikskab. i Paris 3 ex. i brons. deraf ett förgylldt, ett annat med ögla. Hertigl. kab. i Gotha i guld med ögla i öfra och nedra kanten, i den sednare hänger en liten ensidig oval medalj med Drottning Maria Eleonoras bild (se Maria Eleonora n. 6).

88.

Åts. GVSTAVVS. ADOLF. D. G. SVEC. GOTH. VANDQ. REX. Bröståbilden, h. s., lagerkransad, i prydligt harnesk och mantelveck omvridna öfver axeln; kragen slät, utan spetskant.

Fråns. יהוה (i strålar) ET VIC TRICIBVS. ARMIS (Ett stort tomrum mellan יהוה och öfriga skriften, som är delad på ömse sidor och i afskärningen). Hoppet som på n. 87, men med håret utslaget åt sidorna; Tapperheten äfven som på n. 87, men öfver harnesket på axlarna en vinglik krage, handen (icke armen) hvilande på pelaren; från hjälmen nedhänger ett fladdrande band.

Oval, 16—16½ lin. hög (14½ storl.). Gjuten. — R. — K. Mk. i silfver. Rikskab. i Köpenhamn i guld.

89.

Åts. Lik. n. 88; men i inskriften: VANDQE.

Fråns. יהיה (i strålar, som fördrifva moln åt båda sidor) ET VICTRICIBVS ARMIS. (Inskriften fördelad som på n. 88). Hoppet, i fullständigare dräkt, med ett kläde öfver hufvudet, blickande rätt fram, står stödd vid sitt ankar. Tapperheten står som på n. 84, men öfver harnesket en bred utvikt krage; från hjälmen nedhänger ett långt band.

Oval, 16 lin. hög (14:e storl.). Gjuten. — RR. — K. Mk. i silfver. Silfverstolpes saml. i tenn.

90.

Åts. GVSTAVVS. ADOL. D: G. SVEC: GOT. W. REX. Brösbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk och mantelveck uppfästade öfver axeln genom ett rutformigt smyke; liten broderad krage utan spetskant.

Fråns. יהיה ET VICTRICIBVS ARMIS. (יהיה knapt urskiljbart, tecknad med orediga streck; inskriften fortsattes utan mellarum ut efter venstra kanten och i afskärningen). Hoppet, i lätt dräkt, med flygande hår, blickande mot den andra figurens ansigte, står, hvilande armen och ena foten på sitt ankar. Tapperheten, i antik dräkt och kask, utan harnesk, står, med högra handen stödd på en rund pelare, med venstra armen omslutande ändan af en kanon eller annan rund pjes.

Oval, 12½—13 lin. hög (10:e storl.). Gjuten och cicelerad. — R. — K. Mk. i silfver, förgyld. B-n i silfver.

**Minnespenningar med Konungens valspråk: "Deo
(eller Cum Deo) et victricibus armis."**

Dessa minnespenningar äro präglade eller gjutna både före och efter Konungens deltagande i trettioåriga kriget. Lika som de i föregående gruppen upptagna utdelades

dessa åt krigare, som visat prof på tapperhet, och andra personer, som gjort Konungen viktiga tjenester. Men derjemte har utan tvifvel mången enskild person, som icke stått i närmare beröring med Konungen, förskaffat sig sådana penningar eller kopior deraf, att bära som smycke eller amulet, till minne af den älskade och beundrade försvararen af protestanternas religionsfrihet. En och annan är i nedra kanten försedd med hängprydnad, i form af en döds-kalle på två korslagda ben, tillagd efter Konungens död.

a) På fränsidan ett lejon bärande svärd och lagerkrans.

91.

Åts. Inristad skrift. GVSTAVS. ADOL. Z. D. G. SWE. GOTO. WAND. REX på ett veckadt band. Brösbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med lejongap öfver axeln och löst uppfästade mantelveck knutna öfver axeln.

Fräns. Inristad skrift: DEO. ET VICTRI CIBVS. ARMIS. 1626 på ett veckadt band. Ett halfrest lejon, med lyftadt svärd i venstra och en lagerkrans i högra tassens, går på en grupp af vapen (gevär, fana, svärd, harnesk, hjälm, pik, korsgevär, pukor med pinnar). Öfver lejonet tre kronor, den mellersta något högre uppskjuten än de andra båda.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Gjuten 1626. — R. — Frih. Bondes saml. 2 ex. i förgylt silfver, det ena med ögla, båda med inläggning af grön, svart, hvit och brun emalj. De Geers saml. en i förgylt silfver med emalj-inläggning och ögla.

91. a.

Åts. Inristad omskrift: GVSTAVI ADOL. Z. D. G. SWE. GOTO. WAND. REX på ett veckadt band. Brösbilden som på n. 91.

Fräns. Inristad omskrift: DEO. ET. VICTRI CIBVS. ARMIS (utan årtal). Lejonet in. m. som på n. 91.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). — Gjuten. De Geers saml-silfver.

91. b.

Lik n. 91; men utan inskrifter, ehuru det veckade bandet för deras inristande finnes både på åtsidan och frånsidan.

Diam. 14—14 $\frac{1}{2}$ lin. (11—12:e storl.). Gjuten. — Berch 96: 45. — K. Mk. 2 i silfver.

91. c.

Dylik, med inristad skrift: *Gust. Adolph D: G: Svec: Goth Wand: Rex.* på åtsidan, och: *Virtus has sus tuiit alte* på frånsidan.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Gjuten efter Kongl. Myntkabinetts exemplar (n. 91. b.) och genom Presidenten Frih. Rålamb's försorg försedd med de anförda inskrifterna. — Jfr Berch 96: 45, not. — B-n i silfver.

- b) På frånsidan ett lejon bärande svärd och en oval sköld tecknad med Guds namn יהוה.

92.

Åts. GVSTAVVS. ADOLP. D. G: SVEC: GOT: WAND:
Q: R. Bröstdilden nästan framvänd, i slätt harnesk.

Fråns. DEO. ET. VICTRICIBVS. ARMIS. Ett upprest lejon, nästan framvändt, hållande i venstra tassen ett lyftadt svärd, i den högra en oval sköld med påskrift: יהוה, står på en kanon. Framför och vid sidorna ligga ett harnesk, kulor, puka, fanor, korsgevär, gevärskolf och en kanon.

Oval, 9 $\frac{1}{2}$ lin. hög (6 $\frac{1}{2}$ storl.). — Br. pag. 148; tab. VII, n. 2. Jfr Berch 95: 40, not. — **RRR**. — K. Mk. i guld.

93.

Åts. Utan omskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel. Vid sidorna G A (monogram) och R S (monogram).

Fråns. Utan omskrift. Ett upprest lejon, hållande i högra tassen ett lyftadt svärd, i den venstra en oval sköld med påskrift: יהודה, står på ett plan.

Oval, $8\frac{1}{2}$ lin. hög ($5\frac{1}{2}$ storl.). Gjuten. — Ehuru saknande omskrift, har denna minnespenning bordt åtfölja den nästföregående. — **RRR.** — Rikskab. i München i bly.

c) På frånsidan ett lejon bärande svärd och en rund, kullrig sköld med pigg på midten.

94.

Åts. GVST. ADOLF. D. G. SVEC. GOT. WAND. REX. M. P. F. D. E. ET. C. I. DO. Bröstdilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med mantelveck uppdragna öfver axlarna.

Fråns. DEO. ET. VICTRICIBVS. ARMIS. Ett upprest lejon, med lyftadt svärd i högra tassen och på den venstra en rund, kullrig sköld med pigg på midten, går på en rik grupp af vapen m. m. (kanoner, harnesk, kullor, kask, korsgevär, pikar, trumma, trumpet, fanor m. m.). Under början och slutet af omskriften står åtalet: 1631. — Under lejonets mage: κ s. *

Oval, 14 lin. hög (11:e storl.). Gjuten år 1631. — Br. pag. 148; tab. V, n. 4 (frånsidan). Jfr Berch 95: 42. — K. Mk. en i silfver med ögla; en i silfver, förgylld, med ögla och ring i öfra kanten, i den nedra ögla och hängperla af silfver. B-n i silfver. De Geers saml. en i silfver med ögla, en i silfver, förgylld. Hr Arfwedsons saml. i silfver, infattad i en praktfull ram af filigrans arbete med fyra röda stenar samt öglor och en lång silfverkedja.

* I Bankens samling förvaras ett ovalt, medaljformigt smycke skuret i mussleskal med kullriga sidor. På åtsidan Konungen, med rund hatt, värja vid sidan, kommandostafven i hand, sittande på en åt höger galopperande häst. Vid sidan: († A R S (monogram). I bakgrunden framskyntar otydligt en stad. På frånsidan omskrift: CVM DEO ET VICTRICIBVS ARMIS. Ett upprest lejon, med svärd och rund sköld, gående på en vapengrupp, allt kopieradt efter n. 94. Smycket, $8\frac{1}{2}$ lin. högt, är infattadt i en smal rand af förgylld silfver. Upptages som medalj af Berch, 95: 41, not. — Ett dylikt smycke, förträffligt skuret i mussleskal, i två hälfter, hvardera infattad i en silfverkapsel, förvaras i Svenska Statens Historiska Museum bland minnen från Gustaf Adolfs tid. Ett annat dylikt smycke, skuret i mussleskal, förvaras på samma ställe. frånsidan lik föregående; men på den kullriga åtsidan ses Gustaf Adolf stående, framvänd, med kommandostaf i högra handen, den venstra lagd på värjan, infattad i en guldrand med ögla upptill och nedtill, i den öfra ett ljusrödt sidenband.

95.

Lik n. 94; men kanten omslutes af en bred lagerkrans.

Oval $17\frac{1}{2}$ —18 lin. hög (16— $16\frac{1}{2}$ storl.). Gjuten år 1631. K. Mk. en i guld med grön, blå och hvit emalj samt ögla i öfra och nedra kanten; 2 andra i guld med dylika öglor, på den ena är yttre hälften af lagerkransen bortskuren; 2 i silfver, förgyllda, den ena med tre öglor i öfra kanten och en i den nedra. B-n i silfver, förgylld, med ögla i öfra och nedra kanten. Hertigl. kab. i Gotha i förgylldt silfver. Leipzigs Univers. en dylik, men den omgifvande kransen är genombruten. Christiania Univers. en i silfver, men kransen bortskuren, utom vid öglan i öfra kanten.

95. a.

Åts. GVSTAV. ADOLPHVS. D. G. SVEC. GOT. WAND. REX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med lejonhufvud öfver axeln och mantelveck uppdragna öfver axlarne.

Fråns. Lik n. 95; men utan bokstäfver under lejonets mage.

Oval, 18 lin. ($16\frac{1}{2}$ storl.). Gjuten. Åtsidan, cicelerad, tycks vara en senare tids arbete, af samma art som n. 71, utfördt efter en äldre bildsida. — **RRR.** — Hr Oldenburgs saml. i brons.

96.

Bröstbilden lik n. 94; men blott efter bildens konturer, således utan omskrift på båda sidor. Hufvudet är mindre. Frånsidan nästan som på n. 94, men inga bokstäfver synas under lejonets mage.

Höjd $11\frac{1}{2}$ lin. (8:e storl.). Gjuten. K. Mk., B-n i silfver. H. Maj:t Konung Carl XV:s saml. i guld. Rikskab. i Köpenhamn i guld med ögla samt blå och grön emalj på åtsidan. Rikskab. i Dresden i guld med grön, hvit, blå och svart emalj. Hertigl. kab. i Gotha i guld med ögla och ring i öfra kanten, i nedra kanten ögla, i hvilken hänger en dödska på två korslagda ben.

96. a.

Lik n. 96; men på Konungens axel ett rutformigt smycke.

Höjd $11\frac{1}{2}$ lin. (8:e storl.). — De Geers saml. i förgylldt silfver.

97.

Åts. Brösbilden blott efter konturerna, nästan framvänd, i harnesk, med mantelveck uppfästade öfver axeln.

Fråns. Ett upprest lejon med svärd och rund sköld som på n. 94, står bland vapen m. m. (korsgevär, kask, trumpet, trumma, standar, kanoner, harnesk, kulor m. m.).

Höjd 13 lin. (10:e storl.). — **RRR.** — I Svenska Statens Historiska Museum i guld, öppet infattad i en oval, strålkantad ram, 15 lin. hög, öfver hvilken sitter en genombruten konglig krona. I ramens inre kant är fästad en list med inskrift, på åts.: GUSTAVVS. ADOL. D: G: S: G: W: Q: REX. med guldbokstäfver i svart emalj; på fråns. ingraveradt: CVM. DEO. ET. VIC TRICIBVS. ARMIS, bokstäfverna fyllda med svart emalj. Smycket har i öf-rigt praktfull inläggning af hvit, blå, svart och grågul emalj samt på framsidan 75 verkliga tafelstenar. På baksidan en stor ögla.

98.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., i harnesk och uppdragna mantelveck.

Fråns. Utan inskrift. Ett upprest lejon, med svärd i högra tassens och en rund sköld på den venstra, går på en grupp af vapen (harnesk, kask, spjut m. m.).

Oval, 6 lin. hög (3:e storl.). — **RRR.** — De Geers saml. i silfver, förgylld, med ögla i nedra kanten och spår efter en dylik i den öfra.

99.

Åts. GVSTA^o ADOLP. D. G. REX SVEC. Brösbilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. CVM DEO. ET VICTRICIBVS ARMIS. Ett upprest lejon, med lyftadt svärd i högra tassens, i den venstra en rund sköld med pigg på midten, går på marken.

Oval $5\frac{1}{2}$ lin. hög (2:a storl.)*. — **RRR.** — K. Mk. i förgylt silfver, omsluten af en fin trinnrand med ögla i öfra och nedra kanten, i den öfra en ring.

100.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, mycket hög, i harnesk, med fältbindel. Omkring kanten är graverad en bred omfattning.

Fråns. Utan inskrift. På den släta ytan är ingraveradt, inom en flerbågig randprydnad, ett upprest lejon gående på marken, hållande i högra tassen ett lyftadt svärd, i den venstra en rund sköld med pigg på midten. Ur marken uppspira två lagerqvistar.

Oval, 14 lin. hög (11:e storl.). Gjuten och graverad. — **RRR.** — K. Mk. i silfver, förgylt, omsluten af en kedjerand af flätad silfvertråd med ögla och deri en stor ring.

- d) På frånsidan ett lejon bärande svärd och en åt båda ändar spetsad kullrig sköld med pigg på midten.

101.

Åts. GVST. ADOLP. D. G. SVEC. GOT. WAND. REX. M. P. F. D. E. ET. C. I. DO. Bröstbilden nästan framvänd, lagerkransad, i harnesk med nagelsirater och mantelveck löst kastade öfver axlarna.

Fråns. DEO. ET. VICTR. ICIBVS. ARMIS i en cirkelbåge omkring ett upprest lejon, som, med lyftadt svärd i högra tassen och i den venstra en bugtad, åt båda ändar något spetsad kullrig sköld med pigg på midten, går på en grupp af vapen m. m. (kanoner, fana, harnesk, korsgevär, hammare, spjut m. m.) Öfver denna grupp, som intager frånsidans nedra hälft, står i en rät

* I K. Myntkabinettet förvaras en kopia af denna minnespenning, skuren i mussleskal, med omslutande lagerkrans på båda sidor, infattad i en ram af guld med ögla i öfra och nedra kanten, i den förra en ring, i den sednare en hängande äkta perla. — En kopia, utan krans, skuren i mussleskal och infattad i en smal guldrand, omsluten af en trinnrand, $6\frac{1}{2}$ lin. hög, förvarad i Bankens Myntkabinett, citeras som medalj af Berch 95: 40, not. — I De Geers saml. förs en dylik kopia, skuren i hvitt mussleskal, fattad i en fin kantrand af guld med ögla i öfra och nedra kanten, i den förra en ring.

rad midt öfver fältet: LIBERATQ DEFENDATQ. Vid öfra kanten ett strålande $\overline{\text{Q}}\overline{\text{Q}}$.

På båda sidor kring kanten en perling.

Diam. 20—21 lin. (20—20½ storl.). Gjuten. Ordet »defendat» är språkfel i st. f. »defendit». — Br. pag. 147; tab. IV, n. 2 (frånsidan). Berch 96: 44. — K. Mk. 2 i silfver, den ena förgylld. B-n i silfver, förgylld. Rikskab. i Berlin i förgylld silfver med tre öglor i öfra och en i nedra kanten. Christiania Univers. i förgylld silfver (på kanten är inristadt: s. s. 1710).

102.

Åts. GVST. ADOLF. D. G. SVEC. GOT. WAND. REX. Bröstbilden som på n. 101, men mindre.

Fråns. Lik frånsidan af n. 101, men allt mindre.

På båda sidor kring kanten en perling.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Gjuten. — RRR. — Hr Per Magnus's saml. i Berlin i silfver, förgylld. Rikskab. i Paris i brons, cicelerad.

e) På frånsidan ett lejon, vanligen krönt, bärande svärd och en bugtad, åt båda ändar spetsad, kupig sköld tecknad med Sveriges tre kronor.

103.

Åts. GVSTAWS. ADOLPHVS. D. G. SVEC: GOTH: WANDAL: QZ: REX: 1627:: på en något upphöjd kantrand. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med ett otydligt lejonhufvud öfver axeln och uppdragna mantelveck samt bred pipkrage.

Fråns. DEO. ET. VIC TRICIBVS. ARMIS. Ett upprest krönt lejon, hållande i högra tassen ett lyftadt svärd i den venstra en aflång, åt båda ändar spetsad kupig sköld tecknad med Sveriges tre kronor, går på en mager grupp af vapen m. m. (ett harnesk hängande på en gevärsgaffel och bakom detta korslagda spjut, fana, kor-gevär, trumpet m. m.). Öfverst ett strålande $\overline{\text{Q}}\overline{\text{Q}}$.

Oval, 17 lin. hög (15:e storl.). Gjuten 1627. — Berch 40. — R. — K. Mk. o. B-n i silfver.

104.

Åts. Inristad skrift: GVSTAVS. ADOL. II. D. G. SWE. GOT. WAND. REX på ett band med flygande ändtofsar. Bröståbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med lejonhufvud öfver axeln och axelklaffar, smala mantelveck uppfästade genom ett fyrbladigt smycke på axeln; bred pipkrage.

Fråns. Inristad skrift: DEO. ET. VICTRICIBVS. ARMIS. 1628 på ett band med tillbakarullade ändar. Ett upprest, krönt lejon, hållande i högra tassén ett lyftadt svärd, i den venstra en med tre kronor tecknad aflång, kupig sköld, hvars öfra spets slutar i en fyrbladig rosett och den nedra i lagerblad, går öfver en mager grupp af vapen m. m. (harnesk och bakom detta korslagda en trumpet, en fana och två spjut).

Diam. 15½ lin. (13:e storl.). Gjuten. — K. Mk., Rikskab. i Berlin i silfver, förgylt, med inläggning af grön, blå och svart emalj. B-n, De Geers saml. dylik med ögla. Rikskab. i Köpenhamn i förgylt silfver med emalj och ögla.

104. a.

Åts. Lik åtsidan af n. 104.

Fråns. Inristad skrift: * DEO * ET * VICTRICIBVS * ARMIS 1629 på ett band med tillbakarullade ändar. I öfrigt lik n. 104.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Gjuten. — B-n i silfver, förgylt. *

104. b.

Dylik; men med inristad skrift på åtsidan: GVSTAVI. ADOL. II. D. G. SWE. GOT. WAND: REX. I öfrigt lik n. 104.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Gjuten. — K. Mk. i silfver, på åtsidan förgylt, med upphöjd kant på båda sidor och en stor ögla.

* Kring kanten är inristadt en egares namn: DAVID. BERRINGER. BVDE-
SINA LVSTATVS. 26 7 bris. ANNO. 1631.

104. c.

Åts. Inristad skrift: * GVSTAWS * ADOLVS (sic) * D * G * REX * S * G * W * på ett band med flygande ändar. Bröstmilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med mantelveck uppfästade genom ett fyrbladigt smycke på axeln.

Fråns. Inristad skrift: DEO ET VICTRICIBVS ARMIS. Lejonet m. m. som på n. 104.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Gjuten. — Rikskab. i Köpenhamn i guld med hvit, blå, grön och svart emalj; bokstäfverna på åts. fyllda med svart emalj; i smycket på Konungens axel och på öfra spetsen af skölden är infattad en verklig tafelsten.

105.

Åts. Inristad skrift: GVSTAVVS: ADOL: D G: SVVE: GOT: WAND: REX på en slät, upphöjd list med tvära ändar. Bröstmilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med stort lejonhufvud öfver axeln och mantelveck uppvikta ofvan lejonhufvudet.

Fråns. Inristad skrift: DEO. ET. VICTRICIBVS ARMIS på en sådan list som på åtsidan. Ett upprest, krönt lejon med svärd och sköld m. m. som på n. 104.

Diam. 15½ lin. (13:e storl.). Gjuten. — RRR. — K. Mk. i guld med grön, hvit, blå och guldfärgad emalj; alla bokstäfver fyllda med svart emalj.

106.

Åts. Utan omskrift, ehuru bandet för dess inristade är utprickadt. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i ribbharnesk, med slät, i kanterna simpelt uddad krage.

Fråns. Utan inskrift på det utprickade bandet. Ett upprest lejon, hållande ett lyftadt svärd i högra tassen, i den venstra en aflång med Sveriges tre kronor tecknad sköld, spetsig i båda ändar, den öfra slutande i lagerblad, under kronorna en liten krans eller ögla, går på en mager vapengrupp (harnesk upphängdt

på en gevärsgaffel och bakom detta korslagda ett spjut, ett svärd, en sabel och en fana).

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Gjuten. — RRR. — K. Mk. i silfver, förgyld.

107.

Åts. Inristad skrift: IVSTAFVS ADOLFVS på en upphöjd, slät kantrand. Brösbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med axelklaff, samt mantelveck uppdragna på axeln och der fästade genom en fyrbladig rosett, från hvilken nedhänger ett snöre med ändtofs; bred pipkrage.

Fråns. Lik frånsidan af n. 106.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). — RRR. — Gjuten; rätt arbete. — K. Mk. i tenn*.

108.

Åts. GVSTAVI ADOLPHI K. I. S (- - Königs in Schweden?). Brösbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med lejonhufvud öfver axeln, mantelveck upplagda öfver axlarne med öglor bakom ryggen; kragen slät med uddar i kanten.

Fråns. 1628 .DEO. ET. VICTRICIBVS. ARMIS. Ett upprest, krönt lejon, med upprätt svärd i högra tassens, i den venstra en palmqvist och en aflång, åt båda ändar spetsig sköld innehållande Sveriges tre kronor, går på en mager grupp af vapen m. m. (trumma, hjälm, fana, hammare, spjut, korsgevär, sabel, trumpet).

Oval, 16 lin. hög (14:e storl.). Präglad år 1628. — RRR. — De Geers saml. i silfver, förgyld, med ögla.

109.

Åts. GVSTAVI * ADOLPHI * K * I * S * D * Brösbilden som på n. 108.

Fråns. 1628. Derefter inristad skrift: DEO. ET. VICTRICIBVS. ARMIS på ett band med flygande ändtofsar.

* På bandet ut efter kanten på frånsidan är inristadt: MERTEN HOP, förmodligen någon egares namn.

Ett upprest, krönt lejon med sköld och palmqvist m. m. som på n. 108.

Oval, 16 lin. hög. (14:e storl.). Gjuten år 1628. — RRR. — Rikskab. i Berlin i tenn med ögla.

109. a.

Åts. Utan inskrift, ehuru för en sådan finnes ett band med tillbakaböjda ändar. Bröstbilden m. m. som på n. 108; men kragen spetskantad.

Fråns. 1628. Derefter följer ett tomt inskriftsband med tillbakaböjda ändar och flygande ändtofsar. Lejonet med sköld och palmqvist m. m. som på n. 108.

Oval, 16 lin. hög (14:e storl.). Gjuten år 1628. — De Geers saml. i bly med prickad botten på båda sidor.

110.

Åts. Inristad skrift. GVSTAVVS. ADOLPHVS: D G. SVEC. GOTH. WANDQ REX på ett band med inböjda ändar. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i ribbharnesk, med simpelt uddkantad krage*.

Fråns. Inristad skrift: DEO. ET. VICTRICIBVS. ARMIS. 1629 på ett band med inböjda ändar. Ett upprest, krönt lejon, med svärd, palmqvist och sköld som på n. 108, går på en mager grupp af vapen m. m. (kask på en trunna och der bakom korslagda hammare, spjut, korsgevar, fana, sabel).

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Gjuten. Åtsidan liknar nära n. 106, men är icke gjuten i samma form. — RR. — K. Mk. i silfver, förgyld, med ögla samt inläggning af grön och blå emalj; bokstäfverna fyllda med svart emalj.

111.

Åts. Inristad skrift: GVSTAVVS. ADOLP. D. G. SVEC. GOTH. WAND. O (Q) REX på ett band. Bröstbilden, h. s.,

* I Statens Historiska Museum förvaras en dylik åtsida, förgyld, utom ansigtet och kragens mellanstycke; frånsidan slät med inristad skrift: HINDRICH. WERTWEIN GOLT. SCHMIED FERRERET. DIS. SCHILT DEM. ERBAREN. WERCK. ZV: ERREN AÖ 1 x 6 x 31. Infattad i ett prydligt, genombrutet omr-

lagerkransad, i harnesk med lejonhufvud öfver axeln och mantelveck.

Fråns. 1630. Derjemte inristad skrift: DEO ET VICTRICIBVS ARMIS på ett band med veckade ändar slutande i en tofs. Lejonet med svärd, sköld och palmqvist m. m. som på n. 108.

Oval, $16\frac{1}{2}$ lin. hög ($14\frac{1}{2}$ storl.). — RRR. Gjuten år 1630. — Rikskab. i Köpenhamn i guld med fyra öglor.

112.

Åts. Inristad skrift: GVSTAVS. ADOLPHVS. D. G. S. G. W. RX på ett band. Brösbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med lejonhufvud öfver axeln och uppdragna mantelveck.

Fråns. Inristad skrift: DEO. ET. VICTRICIBVS. ARMIS på ett band, som går längre ned på ena sidan än på den andra, med ändsnören och dubbla, flygande ändtofsar. Det krönte lejonet med svärd, sköld och palmqvist m. m. som på n. 108.

Oval, $15\frac{1}{2}$ lin. hög (13:e storl.). Gjuten. — RRR. — K. Mk. i silfver, förgylt, med svart och blå emalj-inläggning, bokstäfverna fyllda med svart emalj.

113.

Åts. GVSTAVVS. ADOLP: D. G. SVEC: GOTH. WANDQ. REX. Brösbilden, h. s., lagerkransad, i prydligt harnesk och mantelveck uppfästade genom en stor rosett på axeln.

Fråns. DEO: ET. VICTRICIBVS. ARMIS. (Stora bokstäfver). Ett krönt lejon, med svärd i högra tassen, i den venstra en palmqvist och en aflång åt båda ändar spetsad sköld med tre kronor som på n. 108, går på en mager grupp af vapen m. m. (harnesk öfver en trumma och der bakom korslagda flagga, fana, spjut, gevär m. m.).

ment med en bevingad kvinnofigur på hvarje sida, öfverst ett bevingadt ansigte m. m., 36 lin. högt. — förmodligen en s. k. sköld, att hänga på guldsmedsskråets pokal eller s. k. »välkomst».

Diam. 13 lin. (10:e storl.). — **RRB.** — K. Mk. i silfver, förgylld, omsluten af en flätad trinnrand.

f) På frånsidan ett lejon bärande svärd och en sköld innehållande stora Svenska riksvapnet, fyrdeladt, med vasen i midten.

114.

Åts. GUSTAVVS ADOLPH: D: G: SUE: GOT: V: REX. Brösbilden, h. s., i harnesk med nagelsirater och veck af rikt spetsstygg uppfästadt och omlagdt öfver axlarne.

Fråns. DEO ET VICTRI CIBUS ARMIS. Ett krönt, upprest lejon, vändt åt venster, men blickande framåt, hållande i tassarne ett upprätt svärd och en åt båda ändar spetsad sköld, i hvilken ses hela Svenska riksvapnet, går på en uppstaplade hög af vapen m. m. (rund sköld, harnesk, trumma, gevär, trumpet, fanor, korsgevär, kanoner, hjälm, pukor med pinnar m. m.). Öfverst ett strålande יהוה. — Vid kanten, efter omskriftens slut: .H. V. P. .1632.

Diam. 19 $\frac{1}{2}$ lin. (19:e storl.). Grav. 1632 af Hans von der Putt i Nürnberg. Åtsidans stamp har blifvit bräckt. — Jfr Sst. n. 42. a. — K. Mk. 2 i silfver, den ena förgylld. B-n. De Geers saml., Rikskab. i Paris i silfver.

115.

Åts. Utan omskrift. Konungen, i rund hatt och kyller, med kommandostafven i hand, rider på en galopperande häst; i bakgrunden synas torn; — allt inom en praktig cartouche bildad af trofeer (hjälm, pukor, spjut, harnesk, trumma, fanor m. m.). På de båda sidor harnesken: G A (monogram) och R S (monogram).

Fråns. CVM DEO ET VICTRICIBVS ARMIS. Ett upprest lejon, med lyftadt svärd i högra tasserna och i den venstra en aflång, åt båda ändarne spetsad sköld innehållande hela Svenska riksvapnet, går på en rik grupp af vapen m. m. (harnesk, hjul, sköld, korsgevär, spjut, båge, pil m. m.). Från ett יהוה nedskjuta strålar öfver

lejonets hufvud; — allt inom en tjock krans af palm- eller lagerblad.

Oval, $15\frac{1}{2}$ lin. hög (13:e storl.). Gjuten. — Berch 95: 41. — K. Mk., B-n, Rikskab. i München i bly.

116.

Åts. GVSTAVVS. ADOLP: D: G: SVEC: GO: W: R. Bröstdilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel. — Under axeln: r g.

Fråns. CVM. DEO. ET. VICTRICIBVS. ARMIS. Ett upprest, krönt lejon, med lyftadt svärd i högra tassan, i den venstra en oval sköld innehållande hela Svenska riksvapnet, går på en rik grupp af vapen m. m. (harnesk, spjut, värja, trumpet, standar, korsgevär, kanon, trumma med pinnar m. m.).

Oval. 8 lin. hög (5:e storl.). — RR. — K. Mk. i silfver. Rikskab. i Köpenhamn i guld med ögla i öfra och nedra kanten.

g) På frånsidan utan lejon.

117.

Åts. GVSTAVVS. ADOLPH. D: G: SUE: GOT: V: REX. Bröstdilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med nagel-sirater, den spetskantade fältbindeln uppfästad och omlagd öfver axeln.

Fråns. DEO. ET. VICTRICI BUS. ARMIS. 1632. H. V. P. Svenska riksvapnet, fyrdeladt med vasen i midten, i en oval sköld med ornerad omfattning under konglig krona. Öfverst $\overline{\text{H}}\overline{\text{H}}\overline{\text{H}}$, hvars strålar skjuta ned genom och bak om kronan.

Oval, 13 lin. hög (10:e storl.). (Grav. 1632 af Hans von der Putt i Nürnberg. — Sst. 42. a. — K. Mk., B-n, De Geers saml., Hertigl. kab. i Gotha, Christiania Univers. i silfver. I K. Mk. förvaras äfven en brakteat-afprägling af åtsidan i guld.

118.

Åts. GVSTAVVS. ADOLP: D G. SVEC: GOTH: WAND Q REX. Bröstdilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. CVM. .DEO ET. VICTRICIBVS. ARMIS. i tre rader midt öfver fältet. Ofvanför läses יהיה öfver ett moln, ur hvilket nedsträckes en hand, som håller en lagerkrans samt en palm- och en lagerqvist. Nedanför skriften en rik grupp af vapen m. m. (ett snedt liggande harnesk, öfver hvilket ses en upprätt trumpet, samt vid sidan och bakom dessa en staf, kask, gevärsgaffel, vapen af flera slag, fanor och ett standar med ett lejon i duken, trumma med korslagda pinnar, 2 pukor, kanon och några få kulor).

Diam. $9\frac{1}{2}$ lin. ($6\frac{1}{2}$ storl.). — Br. pag. 149; tab. I, n. 5. Berch 95: 39. — K. Mk., Silfverstolpes saml. i bly. B-n i guld. I K. Mk. fins äfven en brakteat-afprägling af åtsidan i silfver. fästad på en slät silfverplatta.

118. a.

Åts. Densamma som till n. 118.

Fråns. CVM. DEO. ET. VICTRICIBVS. ARMIS. samt Guds genom molnen nedsträckta hand med krans m. m. som på n. 118. Vapengruppen nedanför skriften är olika. I midten står ett upprätt harnesk och öfver detta en kask. Vid sidorna och bakom harnesket äro vapen m. m. som på n. 118, men till det mesta i omvänd ordning. Vid nedra kanten och sidorna en stor mängd kulor.

Diam. $9\frac{1}{2}$ lin. ($6\frac{1}{2}$ storl.). — RR. — Silfverstolpes saml. i bly.

119.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk, med uppfästade mantelveck.

Fråns. CVM DEO ET VICTRIB⁹ ARMIS omkring ett monogram innehållande Konungens namnbokstäfver G A under en stor konglig krona; — allt omgifvet af en lager- och en palmqvist, nedtill hopbundna.

Oval, 11 lin. hög (8:e storl.). — RR. — K. Mk. i silfver infattad i en rand af koppar, hvilken omslutes af en bred ram af genombrutet, förgylt trådarbete med ögla. Rikskab. i Berlin i tenn.

120.

Åts. **Gustaus Adolp. d. g. suec. goth. wantq. rex.** Bröstbilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel, högra handen hvilande på ändan af kommandostafven. I afskärn.: 1633.

Fråns. **CVM. DEO. ET. VICTRICIBVS. ARMIS.** Konungen, med bart hufvud, i harnesk, med fladdrande fältbindel, kommandostafven i hand, rider på en åt venter galopperande häst. I bakgrunden ses trupper och en befästad stad.

Oval, 10 lin. hög (7:e storl.). Präglad 1633, således efter Konungens död. — Berch 105: 86. — **RR.** — Göteborgs Museum brakteat-afprägling i guld af båda sidorna, hopfästade, med ögla i öfra kanten. Berch omnämner ett exemplar i guld, om 3 dukaters vikt, i Geheimerådet von Cramms samling, såld på auktion i Wolfenbüttel år 1765.

Minnespenningar upptagande på frånsidan begynnelsebokstäfverna af Konungens namn eller af namnet och titeln.

Åfven minnespenningar af denna art träffas stundom försedda med ögla eller pryddlig omfattning, utvisande att de varit bestämda att bäras som smycken, hederstecken eller minnesgåfvor. Några hafva i nedra kanten en ögla, i hvilken hänger en döds-kalle på två korslagda ben, hvilken prydnad tillkommit efter Konungens död.

- a) På frånsidan ett monogram innehållande **G A (Gustavus Adolphus).**

121.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i mantelveck.

Fråns. **G A** (monogram), ingraveradt inom en oval, slät rand.

Oval, $3\frac{1}{2}$ lin. hög. — Gjuten. — **RRR.** — Rikskab. i Wien i silfver.

122.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. G. A. (monogram) på en oval, upphöjd botten.

Oval, 8 lin. hög (5:e storl.). — **RRR.** — Rikskab. i München i guld, omgifven af små ornament, med ögla i öfra och nedra kanten.

123.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk med fältbindel (dock otydligt).

Fråns. G A (monogram) under en konglig krona.

Oval, $4\frac{1}{2}$ —5 lin. hög ($1-1\frac{1}{2}$ storl.). Gjuten. — K. Mk. i guld med ögla i öfra och nedra kanten samt inläggning af blå, hvit och grön emalj; en dylik i guld med ögla endast i öfra kanten. Rikskab. i München dylik i silfver med öglor. B-n i koppar, förgylt, med två öglor.

123. a.

Dylik; men utan lagerkrans.

Oval, nära 5 lin. hög ($1\frac{1}{2}$ storl.). — K. Mk. i förgylt silfver med blå emalj. Hr Oldenburgs saml. i silfver, förgylt, med ögla i öfra och nedra kanten.

124.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, lagerkransad, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. G A (monogram) under en mer eller mindre öppen krona.

Oval, 5—6 lin. hög ($1\frac{1}{2}$ —3:e storl.). Gjuten. — Små variationer förekomma. Lagerkransen är stundom knapt märkbar; men vanligen ses dock bandet i nacken. Kanten är på några exemplar hög. — K. Mk. 2 i silfver med ögla och ring i öfra kanten; 5 i förgylt silfver, deribland en med ögla i öfra kanten och 2 med ögla både i öfra och nedra kanten. De Geers saml.

en i guld; en i förgylt silfver i pryddlig omfattning med ögla och ring. Hr Oldenburgs saml. 3 i silfver, den ena förgylt, alla med ögla. Rikskab. i Köpenhamn en i guld med svart och blå emalj i monogramet; en i guld med svart, hvit och grön emalj, infattad i en garnering af bågar och rosetter med 3 under hängande äkta perlor och i öfra kanten tre guldkedjor förenade i en ring. Rikskab. i Berlin 2 i guld, den ena med en, den andra med två öglor. Rikskab. i München i silfver, infattad i en genombruten ram. Hertigl. kab. i Gotha i guld med svart och hvit emalj i genombruten omfattning med ögla i öfra och nedra kanten, i den förra en ring.

124. a.

Åts. Inslagen skrift: GOTT. MIT VNS 1632. Konungens bröstbild ungefär som på n. 124, men harnesket, om det finnes, är otydligt.

Fråns. Inslagen omskrift: .II. D. G. SWE. GOT. WAND. REX. G A (monogram) under en öppen krona.

Oval, $5\frac{1}{2}$ lin. hög (2:a storl.). Gjuten. — Frih. Bondes saml. i guld med ögla i öfra och nedra kanten samt svart emalj i bokstäfverna och monogramet.

125.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, i kyller.

Fråns. G A (monogram) ingraveradt under en öppen krona.

Oval, 6 lin. hög (3:e storl.). Gjuten. — RRR. — Rikskab. i München i silfver, förgylt, med ögla i öfra och nedra kanten.

126.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild endast efter bildens konturer, h. s., lagerkransad, i harnesk, med mantelveck uppdragna öfver axeln.

Fråns. G A (monogram) under en öppen krona. Nedanför: 1632.

Höjd 12 lin. (9:e storl.). Gjuten år 1632. — R. — Sst. n. 24. a. — K. Mk. i silfver. Silfverstolpes saml. i tenn.

127.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nä ~~stan~~ framvänd, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. G A (monogram) under en hög konglig ~~krona~~ inom en lager- och en cypress-qvist, nedtill hopbundna.

Oval, 6 lin. hög (3:e storl.). — K. Mk. i silfver, förgyld. Hr Oldenburgs saml. i silfver, förgyld, med ögla i öfra och nedra kanten. Rikskab. i Wien o. München i silfver med dylika öglor.

127. a.

Lik n. 127; men med någon variation på Konungens krage och qvistarnes form; kronan något bredare.

Oval, 6 lin. hög (3:e storl.). Gjuten. — K. Mk. i silfver, förgyld, med ögla i öfra och nedra kanten.

127. b.

Dylik; men nederst under qvistarne står: F. F.

Oval, 7 lin. hög (4:e storl.). — Grav. af Fr. Fechter i Basel. Förmodligen äro flera af de öfriga utgångna från samma fabrik. — Leipzigs Univers. i silfver.

128.

Åts. Inslagen skrift: GVS. AD. D G REX. SVED. Br ~~öst~~ bilden som på n. 127.

Fråns. G A (monogram) under en öppen ~~kr~~ ~~on~~ inom en fördjupad lagerkrans, på hvilken äro ~~fäs~~ ~~ad~~ fyra rosor, — allt ingraveradt.

Oval, 8 lin. hög (5:e storl.). Förträffligt gjuten. — S = t. 100. — **RRR.** — K. Mk. i guld.

129.

Åts. Densamma som till n. 16.

Fråns. + GVSTAVUS ADOLPHUS D. G. SVECO: ~~GO~~ ~~HC~~ VANDA REX. G A (monogram) under en liten öppen ~~kr~~ ~~on~~ inom en mager lagerkrans.

Präglad på en fyrkantig plants, som n. 16, med sirater i hörnen. Diam. $8\frac{1}{2}$ lin. — **RR**. — K. Mk., Rikskab. i Paris i silfver.

b) På frånsidan ett monogram innehållande G A R (Gustavus Adolphus Rex).

130.

Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk och otydliga mantelveck.

Fråns. G A R (monogram) under en öppen krona.

Oval, 6 lin. hög (3:e storl.). Gjuten. — **RRR**. — K. Mk. i silfver, förgylt, med ett borrarad hål i öfra kanten.

131.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, endast efter bildens konturer, h. s., i harnesk med lejonhufvud öfver axeln och veck af fältbindeln. Bilden slutar nedtill i en båge liknande en Grekisk sköld.

Fråns. G A R (monogram) ingraveradt på den släta ytan.

Höjd 12 lin. (9:e storl.). — **RRR**. — Rikskab. i Berlin i silfver.

c) På frånsidan G A R S (Gustavus Adolphus Rex Sveciæ).*

132.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd. Af drägten ses blott spetskragen.

Fråns. G A R S (monogram) under en öppen krona, — allt inristadt på den släta ytan.

Oval, 6 lin. hög (3:e storl.). Gjuten. — **RRR**. — K. Mk. i silfver, förgylt, infattad i en genombruten ram af ornament

* Det var med afseende på dessa initialer G A R S som Konung Gustaf Adolf år 1620, under ett incognito besök vid hofvet i Heidelberg, hade antagit namnet *Gars*, uppgifvande sig vara Kapten i Svenska Konungens Lifgarde.

och rosor med ögla i öfra och nedra kanten. Ramens höjd 10 lin.

133.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, i kyller.

Fråns. G A R S (monogram) under en konglig krona, mera bred än hög.

Oval, 7 lin. hög (4:e storl.). — K. Mk. en i guld (präglad); en i silfver (gjutna), infattad i en trinnrand med ögla. Hrr Hjertbergs saml. i silfver. Rikskab. i Berlin i guld.

134.

Lik n. 133; men kronan på frånsidan mera hög än bred; monogramet något mindre.

Oval, 8—8½ lin. (5—5½ storl.). Kronans form varierar. — Hr Oldenburgs saml. i silfver. K. Mk. 2 i silfver, gjutna, den ena förgyld. B-n 2 i silfver, gjutna, den ena förgyld. Rikskab. i Wien i guld. Rikskab. i Berlin i silfver, gjuten.

135.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. G A R S (monogram) under en konglig krona.

Kring kanten på båda sidor en perlring.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). — Br. pag. 147: tab. II, n. 4 (frånsidan). Berch 90: 24. — K. Mk. 2 i silfver, den ena förgyld med ögla i öfra och nedra kanten. B-n i silfver.

135. a.

Lik n. 135; men utan perlring kring kanten.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). — Frih. Bondes saml. i guld.

136.

Åts. Utan inskrift. Bröstkilden, h. s. Af dragten ses blott fältbindeln och den spetskantade krage n.

Fråns. Under en öppen krona: G A R S (monogram af ovanlig form; — S och R stå lägre och äro upphängda på nedra ändan af A och G).

Oval, $5\frac{1}{2}$ lin. hög (2:a storl.). Gjuten. — **RRR**. — K. Mk. i guld, åtsidan med hvit emalj på grön botten, frånsidan med svartblå emaljbotten.

137.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., i harnesk, med uppfästad fältbindel.

Fråns. G A R S (monogram) under en konglig krona. Nedanför ett bevingadt ornament. — På vingarne *r. f.*

Oval, 6 lin. hög (3:e storl.). Grav. af Fr. Fechter i Basel. — **RRR**. — Frih. Bondes saml. i silfver, förgyld, med ögla, förträffligt gjuten, förmodligen efter ett prägladt original.

138.

Åts. Konungens bröstbild endast efter bildens konturer, h. s., lagerkransad, i harnesk, med uppdragna mantelveck fästade genom ett fyrkantigt smycke på axeln.

Fråns. På den släta ytan är ingraveradt ett monogram G A R S under en konglig krona.

Höjd 12 lin. (9:e storl.). Gjuten. — **RRR**. — Upsala Univers. i guld med en ögla i öfra kanten och tre i den nedra.

139.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild endast efter bildens konturer, h. s., lagerkransad, i harnesk och uppdragna mantelveck.

Fråns. På den släta ytan är ingraveradt ett monogram *G A* (mycket höga bokstäfver) under en stor, äfven ingraverad, öppen krona. Öfver kronan: R S. Allt fylldt med emalj.

Höjd 12 lin. (9:e storl.). Gjuten. — Svenska Statens Historiska Museum en i guld med inläggning af grön, hvit, blå och svart emalj på åtsidan samt en rad af verkliga tafelstenar i lagerkransen, kronan och bokstäfverna på frånsidan fyllda med svart, grön och blå emalj, med ögla i öfra och nedra kanten,

i den nedra hänger en döds-kalle af guld. K. Mk. en dylik förgylt silfver med ögla, utan hängprydnad, emaljen skadad, tafelstenarne bortfallna. B-n i guld med grön, hvit, blå och svart emalj och 5 rosenstenar i lagerkransen, utan hängprydnad. De Geers saml. i guld med hvit, grön, ljusblå och svartblå emalj, i kransen 5 rosenstenar, i öfra kanten ögla och ring, i den nedra ögla, i hvilken hänger en emaljerad döds-kalle på två korslagda ben.

140.

Åts. Utan inskrift. Bröstkilden framvänd, mycket hög, i kyller, med slät, i kanten uddad krage. Öfver och under en sirat af blad och kulor.

Fråns. G A (monogram) R S (monogram). Öfver och under en sirat af palmqvistar.

Oval, 9 lin. hög (6:e storl.). Gjuten. — **RRR.** — Rikskab. i München i bly.

141.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., i harnesk, med fältbindel och uddkantad krage.

Fråns. G A R S (monogram) under en konglig krona inom två lagerqvistar, nedtill hopbundna.

Oval, $5\frac{1}{2}$ —6 lin. hög (2—3:e storl.). Gjuten, vackert arbete. — **RRR.** — K. Mk. i guld med svartblå emaljbotten, kragen fylld med hvit emalj.

142.

Åts. Utan inskrift. Bröstkilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med fältbindeln uppfästad öfver axeln. — Nedanför: r g.

Fråns. G A R S (monogram) under en konglig krona nedifrån omslutet af en palm- och en lagerqvist, hvilka nedra ändar äro sammanbundna. Vid sidorna af kranen: 16 33.

Oval, nära 4 lin. hög, vacker prägel från år 1633. — **RRR.** — K. Mk. i guld med ögla i öfra och nedra kanten.

143.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., i harnesk och uppdragna mantelveck.

Fråns. G A R S (monogram) under en konglig krona. Der under en spira och ett svärd korslagda, på midten hopbundna.

Oval, 5—5½ lin. hög (1½—2 storl.). — K. Mk. 2 i silfver, präglade, den ena med ämne till ögla i öfra och nedra kanten; en gjuten i förgylt silfver med ögla i öfra och nedra kanten; en dylik med ögla blott i öfra kanten. B-n, Hr Oldenburgs saml. i silfver. Rikskab. i Berlin i silfver med ögla.

144.

Åts. + GVSTA. ADOL. D. G. SVECO. GOT. VAN. REX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med mantelveck uppdragna öfver axlarne.

Fråns. G A R S (monogram) under en konglig krona. Der under en spira och ett svärd korslagda, öfver midten hopbundna.

Oval, 11 lin. hög (8:e storl.). — K. Mk., Göteborgs Museum, De Geers saml., Rikskab. i Wien och Paris i silfver.

145.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk, med mantelveck uppdragna öfver axlarne.

Fråns. G A R S (monogram) under en konglig krona. Der under en spira och ett svärd korslagda, på midten hopbundna. Vid sidorna en lager- och en palmqvist (icke sammanknutna).

Oval, 6 lin. hög (3:e storl.). — R. — K. Mk., Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Paris i silfver.

146.

Åts. Utan inskrift. Bröstbilden, h. s., i harnesk och mantelveck uppdragna öfver axlarne, på högra axeln ett otydligt lejonhufvud.

Fråns. Monogram m. m. som på n. 145; men nederst: .f. .f.

Oval, 6 lin. hög (3:e storl.). Grav. af Fr. Fechter i Basel. — **RRR.** — K. Mk. i silfver, förgyld, med ögla i öfra och nedra kanten.

147.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., i harnesk; fältbindeln uppdragen äfven öfver ryggen och uppfästad genom ett fyrbladigt snycke öfver axeln. Kring kanten en krets af bågar.

Fråns. G A (monogram) under en konglig krona. Der under en spira och ett svärd korslagda, på midten hopbundna. Nedanför dessa: R S (monogram). Det hela omslutes af en lager- och en palmqvist, nedtill hopbundna. — Vid sidorna: .f. .f.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. af Fr. Fechter i Basel. — **RRR.** — K. Mk. i silfver.

148.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, i kyller, med fältbindel.

Fråns. Bokstäfverna G A R S i vinklarne, som bildas af en spira och ett svärd, lagda i kors, på midten hopbundna, inom en lagerkrans, — allt inristadt.

Oval, 6½ lin. hög (3:e storl.). Gjuten. — **R.** — K. Mk. i silfver, förgyld, med en inslagen 4 på åtsidan. Leipzigs Univers. i silfver förgyld.

149.

Åts. Densamma som till n. 147.

Fråns. G A R S (monogram) under en konglig krona. Der under en spira och ett svärd i kors, på midten hopbundna. Vid sidorna en lager- och en palmqvist, fästade i ett alltsammans omslutande ornament af bågar, masker m. m. Vid nedra kanten äro ytterligare två lagerqvistar fästade i samma ornament. — Nederst: .f. .f.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. af Fr. Fechter i Basel. — **R.** — **K. Mk.** i silfver, förgyld. Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Berlin i silfver.

150.

Åts. Utan inskrift. Brösbilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. **G A** (monogram) under en öppen krona, genom hvilken äro i kors satta en spira och ett svärd, på midten sammanbundna. Vid sidorna **R** och **S** under hvar sin krona. Der under en lager- och en palmqvist, i nedra ändan hopbundna. — Nederst: **.P. F.**

Oval, 6—6½ lin. hög (3:e storl.). Grav. af Fr. Fechter i Basel. — **R.** — **K. Mk.** en i silfver med ögla i öfra och nedra kanten; en dylik, men gjuten och förgyld; ännu en gjuten, i förgylt silfver, omsluten af en tunn rand, på hvilken ses spår efter bortbrutna ornament. Hr Oldenburgs saml. i silfver med ögla i öfra och nedra kanten.

151.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk, med mantelveck uppdragna öfver axeln.

Fråns. En vase under konglig krona. Vid sidorna samt öfver och under: **G A R S**.

Oval, 13½ lin. hög (11:e storl.). Gjuten. — **RRR.** — **K. Mk.** i silfver, förgyld.

152.

Lik. n. 151; men endast efter bröstbildens konturer.

Höjd 12—13 lin. (9—10:e storl.). Gjuten, med variationer uppkomna genom cicelering och emaljering, särdeles i afseende på kragen. — Berch 90: 25. — **K. Mk.** en i guld med ögla i öfra och nedra kanten samt grön, hvit, blå och svart emalj, frånsidans botten fylld med mörkblå emalj; en i guld med dylik emalj-inläggning, öppet infattad i en lagerkrans med ögla i öfra och nedra kanten, samt en kopia i tenn; 2 i silfver med ögla eller ämne dertill, den ena med kragen slät (ännu icke cicelrad); en i silfver, förgyld, med ögla och i denna en ring.

Statens Historiska Museum i guld med grön, vit, blå och svart emalj, ögla i öfra och nedra kanten, i den nedra en vit emaljerad döds-kalle på två korslagda ben, fransidans botten fylld med ljusblå emalj (Frih. v. Beskows gåfva). B-n 2 i silfver med ögla, den ena med slät krage. De Geers saml. 2 i silfver, förgyllda, den ena med ögla i öfra och nedra kanten, i den sednare hänger en döds-kalle på två korslagda ben. Hertigl. kab. i Gotha i guld med grön, vit och svart emalj, i öfra kanten ögla och ring, i den nedra ögla och deri hängande en vit emaljerad döds-kalle på två korslagda ben.

152. a.

Lik n. 152; men mantelvecken uppfästade på axeln genom ett fyrkantigt smycke eller fyrkantig sten i rund omfattning.

Höjd 12—13 lin. (9—10:e storl.). Gjuten. — K. Mk. i silfver, förgylld, med ögla i öfra och nedra kanten, i den förra en ring, i den sednare hänger en döds-kalle på två korslagda ben. De Geers saml. i silfver med ögla.

152. b.

Lik n. 152; men mantelvecken äro uppfästade på axeln genom ett fyrbladigt smycke. Kronan på fransidan är öppen.

Höjd 13 lin. (10:e storl.). Gjuten. — K. Mk. i silfver, förgylld.

153.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., i harnesk, med fältbindel.

Fråns. En vase, med bokstäfverna G A R S satta vid sidorna, upptill och nedtill, — allt i fördjupning ingraveradt.

Oval, $4\frac{1}{2}$ —5 lin. hög (1— $1\frac{1}{2}$ storl.). Gjuten, med små variationer på kragen. — R. — K. Mk. i guld med genombruten omfattning, på hvilken äro fästade 3 tafelstenar (en 4:de bort-fallen), ögla i öfra och nedra kanten, botten på åtsidan och bokstäfverna på fransidan fyllda med svart emalj, vasen med gul emalj. B-n i guld med brun emalj i vasen och svart emalj i bokstäfverna. Rikskab. i Köpenhamn i guld med ögla.

154.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, endast efter bildens konturer, h. s., lagerkransad, med mantelveck uppdragna öfver axeln, ungefär som på n. 152.

Fråns. Ett upprätt svärd, på hvars spets sitter en vase; fästknappen hvilande mot en uppslagen bok, på hvilkens blad är inristadt: PRO LEGE ET GREGE. Vid sidorna af svärdet och boken: G A R S.

Höjd 11½ lin. (8:e storl.). Gjuten. — K. Mk. och Svenska Statens Historiska Museum i silfver, svagt förgyllda, den ena med ögla i öfra och nedra kanten. B-n i silfver. Frih. Bondes saml. i silfver, förgylld, med stor ögla i öfra och en mindre i nedra kanten. Fanns i Benoni Friedlaenders saml. i Berlin i guld.

Minnespenningar och praktmynt, som icke hafva afseende på någon viss historisk tilldragelse, de flesta med Svenska riksvapnet på ena eller andra sidan.

De flesta af dessa till kongliga gåfvor bestämda minnespenningar och praktmynt präglades i guld eller silfver till olika vikt, som vanligen, men icke alltid, mer eller mindre närmar sig någon bestämd flerdubbling eller underafdelning af dukaten eller riksdalern. Den första är slagen med stampar, som nära likna kända myntpräglar, blott med uteslutande af det på dessa angifna myntvärdet.

155.

Åts. GVSTAVVS. ADOLF. D: G. SVEC. GOTH. VANDQZ DESIGN. REX. ꝛ. PRINCEPS. HÆRED och i en inre omgång: GLORIA. ALTISSIMO. SVORVM. REFVGIO. Konungen stående, lagerkransad, i fullt harnesk och mantel, med upprätt svärd i högra handen, den venstra hvilande på kronan, som jemte riksåplet, spiran och nyckeln (de

båda sista korslagda) ligger på ett bord. Öfver Konungens hufvud ett strålande יהוה.

Fråns. Utan omskrift. Svenska riksvapnet, fyrdeladt med vasen i midten, i en enkel krönt sköld. Kring kanten 29 landskaps vapensköldar i två omgångar, 15 i den yttre, 14 något mindre i den inre. Mellan hvarje sköldpar i den yttre kretsen en stjerna och en pil. Vid sidorna af kronan 16 17.

Diam. $17\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). Är fullkomligt lik 20-Marken af år 1617, men utan utsatt värde. Präglad i guld och i silfver (icke till 20-Markens vikt)*. — Jfr Br. pag. 167, o. Berch 115: 36. — K. Mk, 2 i guld, båda med lemning af en fastlödd ögla ($9\frac{29}{32}$ och $5\frac{9}{16}$ Duk.), en i silfver (2 Rdr). De Geers saml. en i guld (6 Duk.), en i silfver (2 Rdr).

156.

Åts. GVSTAWS. ADOL: D: G. SVE: GOT: VA: Q. REX. MAG: DVX. FIN: DVX. ES: ING: D. saint i en inre omgång: GLORIA . . . ALTISSIMO . . . SVORVM . . . REFVGIO. Konungen stående, i fullt harnesk och mantel, med krona på hufvudet, spiran och riksäplet i händerna. På ett bord vid sidan ligga svärdet och nyckeln i kors. Öfver Konungens hufvud ett strålande יהוה.

Fråns. Utan inskrift. Svenska riksvapnet i en enkel sköld under konglig krona. Kring kanten 30 landskaps vapensköldar i två omgångar, 16 i den yttre, 14 i den inre. Mellan hvarje sköldpar i den yttre kretsen en punkt och en stjerna. Vid början och slutet af den inre kretsen en stjerna.

Diam. $17\frac{1}{2}$ —18 lin. (16— $16\frac{1}{2}$ storl.). Slagen i guld och silfver. till olika vikt, efter Konungens kröning. Kallas vanligen, men

* Normala vigten af Gustaf Adolfs 20-Mark är något öfver $22\frac{1}{2}$ ort. Men man finner dylika, med utsatt värdebeteckning, äfven af annan vikt. t. ex. i K. Mk. en, som väger 13 ort 17 korn (således ungefär 2 Rdr); i De Geers saml. en, som väger nära 2 Rdr; i B-n en, som väger 45 ort 10 korn (således ungefär en dubbel 20-Mark). Detta tycks visa att äfven Gustaf Adolfs 20-Mark blifvit, lika som Carl IX:s, använd som ett slags praktmynt. — Berchs uppgift (109: 2, not.) att i Grefve Fr. Gyllenborgs samling funnits ett exemplar af Gustaf Adolfs Sextonmark, präglad till 24 dukaters tyngd, anser jag otrolig. En dylik oformlig, tjock klump skulle icke varit lämplig, patt som en nådepenning bortskänkas. Jag har anledning förmoda att Gr. Fr. Gyllenborgs samling blifvit införlifvad i De Geerska samlingen; men det finnes icke något dylikt mynt.

orätt, »Konungens 20-Mark efter kröningen.» Något värde finnes icke utsatt. Vigtan vexlar mycket, men öfverensstämmer icke med 20-Marken. — Br. pag. 163. Jfr Beich 109: 4 och förmodligen 115: 37. — K. Mk. en i guld med spår af en fastlödd ögla (10 Duk.); 5 i silfver (4, 3, två 2, 1 $\frac{1}{4}$ Rdr). B-n 2 i silfver (3 $\frac{1}{2}$, 2 Rdr). Upsala Univers. en i guld (11 $\frac{3}{4}$ Duk.), en i silfver (3 $\frac{1}{8}$ Rdr). De Geers saml. i silfver (3 Rdr). Hr Arfwedsons saml. 2 i silfver (3 $\frac{3}{8}$, 2 Rdr). Grefve Snoilsky's saml. i silfver (3 Rdr).

157.

Åts. Densauma som till n. 156.

Fråns. (1) MISERICORD: ET. VERITS: CVSTOD: REG: ET. ROBOR: CLEM. THRON. EIVS. (2) BENE ♣ FACIENDO ♣ NEMINEM ♣ TIMEMVS. (3) DEVS ♣ PROTECTOR ♣ NOSTER i tre omgångar kring den hjertformiga krönte riksskölden.

Diam. 17 $\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). Frånsidan tillhör K. Johan III:s n. 10. Det är icke troligt, att sammanpräglandet af denna Johan III:s frånsida med Gustaf Adolfs åtsida skett genom misstag eller ett infall af myntarbetarne. Exemplar af olika vikt förvaras i flera samlingar, alla tydligen präglade i en aflägsen tid. Man torde således kunna antaga, att Gustaf Adolf funnit dessa tänkespråk så vackra och med hans egna åsigt öfverensstämmande, att präglingen skett på hans befallning eller med hans tillåtelse. — Jfr Sst. p. 573, n. 37. a. — K. Mk. 4 i silfver (3 Rdr och tre 1 $\frac{1}{4}$ Rdr). Upsala Univers. i silfver (1 $\frac{1}{4}$ Rdr). De Geers saml., Rikskab. i Köpenhamn i silfver (3 Rdr). Hr Strokirks saml. (3 $\frac{1}{3}$ Rdr).

158.

Åts. GVSTAWS. ADOLPH: D: G: SVEC. GOTH. WAND: Q3: REX. Bröstbilden, h. s., i prydligt harnesk, med krona på hufvudet, spiran och riksäplet i händerna. Öfverst: יהוה inom en strålkrets.

Fråns. GLORIA. ALTISSIMO. SVORVM. REFGIO. Det fyrdelade Svenska riksvapnet i en enkel, krönt sköld, hållen af två resta, krönte lejon. Nedanför skölden:
* 16 * 20 *.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Präglad år 1620 i guld, måhända att användas till skänker vid Konungens förmålning. Sista siffran i årtalet ser nästan ut som 9 till följd af något fel i

graveringen. — Berch 88: 14 och 109: 5. — **R.** — K. Mk. ($4\frac{3}{4}$ Duk.). B-n ($4\frac{3}{8}$ Duk.). Hr. Arfwedsons saml. (5 Duk.).

159.

Åts. .GVST: ADOL: D G: SVEC: GOT: VAN: REX.
M: P: F: Riksvapnet i en bugtad sköld under konglig krona.

Fråns. . + . . GLORIA . . ALTISSIMO . . SVORVM . . REFV-
GIO . + . i fyra rader öfver faltet.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Slagen i myntsilfver till olika vikt. — Berch 112: 19 och 113: 22. — **R.** — K. Mk. i silfver ($\frac{7}{8}$ Rdr). B-n 2 i silfver $1\frac{1}{4}$ och ($\frac{1}{2}$ Rdr). Upsala Univers. i silfver ($1\frac{3}{16}$ Rdr).

159. a.

Lik n. 159; men präglad på en fyrkantig plants.

Höjd 17 lin., bredd 16 lin. — K. Mk. i silfver, väg. 9 ort 30 korn ($1\frac{3}{8}$ Rdr). B-n i silfver väg. 7 ort 30 korn (nära $1\frac{1}{8}$ Rdr).

160.

Åts. * GVSTAVUS: ADOLPHVS: D: G: SVEC: GOTH:
VAN: REX. M: D: F. Svenska riksvapnet i en ornerad sköld under konglig krona; under skölden ett bevingadt anghahufvud.

Fråns. * MONETA: NOVA: :CIVITAT. ELBING * Sta-
den Elbings vapen i en oval, rikt ornerad sköld; i ornamenterna öfverst ett framvändt kvinnohufvud prydt med bandrosetter och kring halsen ett perlband. Vid öfra kanten: 16 . . 28. — Nederst ett myntmästare-märke. en hacka öfver ett hjerta.

Diam. $14\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Är en Riksdaler slagen 1628 i Elbingen, äfven präglad i guld. — **RR.** — Hr Arfwedsons saml. en i guld (nära 5 Duk.), en i silfver*.

* Gustaf Adolfs Elbings Riksdaler, lik den ofvanstående, men med två lejon som sköldhållare på åtsidan samt årtal på båda sidor, finnes tecknad hos Br. pag. 170 och beskrifven hos Berch 113: 25. Af denna eger Hr Arfwedson en tredubbel, en dubbel och en enkel Rdr, samt en slagen på en fyrkantig plants till 2 Rdrs vikt; derjemte en liknande plants, slagen med halfriksdalers-stampen till en Rdrs vikt.

160. a.

Lik n. 160; men präglad på en fyrkantig plants.
Diam. 15 lin. — Hr Arfwedsons saml. i silfver.

161.

Åts. GUSTAVUS ADOLPHUS .D: G (en bladsirat vid skriftens början och slut samt efter de båda namnen). Bröstdilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. SUECORVM. GOTHORUM. WANDALORVM. Q. REX. M. P. FINLAN. Svenska riksvapnet i en prydligt ornerad sköld under en stor konglig krona.

Oval, 17 lin. hög (15:e storl.). — Berch 86: 3. — **RRR.** — K. Mk. i bly. Silfverstolpes saml., afgjutning i tenn.

162.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstdild nästan framvänd, i kyller: mycket hög.

Fråns. * GVSTAVUS. ADOLPH: D: G: SVECO: GOTH: WAN: REX. M: P: FINL: Svenska riksvapnet i en prydligt ornerad sköld under konglig krona.

Diam. 17—17½ lin. (15—16:e storl.). Gjuten. Bilden stundom ihålig. Förekommer af olika tjocklek och vikt, men synes vara gjuten af vanligt medaljsilfver. — Berch 86: 5. — K. Mk. 3 i silfver, deraf 2 förgyllda; en väger 46 ort 80 korn (omkr. 7 Rdr), en 22 ort (omkr. 3¼ Rdr), en 9 ort 70 korn (omkr. 1½ Rdr). B-n i silfver, förgylld, väger 9 ort 60 korn (1½ Rdr). De Geers saml. i silfver, förgylld (1½ Rdr) med ögla. Frih. Bondes saml. i silfver med ögla. I sistnämnda samling förvaras äfven bröstdilden uthuggen efter bildens konturer med slät baksida.

163.

Åts. GVSTAV ‡ ADOLPH ‡ D ‡ G. SVECO ‡ GOTHO ‡ VANDAL och i en inre omgång: DEO ET [VICTRI] CIVIS ARMIS. Bröstdilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med mantelveck uppfästade öfver axlarne.

Fråns. [M. PRINC.] FINLAND ... ET. CAR † DOM † ING. Svenska riksvapnet i en särdeles pryddigt ornerad sköld under konglig krona. Vid sidorna af kronans öfra kant årtalet: 16 ...

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Det enda kända exemplaret hade kommit från Skotland till Köpenhamn, där jag erhållit det genom byte. — **RRR**. — K. Mk. i koppar, skriften till en del utplånad genom hamring.

164.

Åts. * GVSTA * * ADO: D: G: S. G. W. Q. REX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i pryddigt harnesk, med veck af fältbindeln uppfästade genom ett fyrbladigt smycke på axeln, nedtill afslutad i ett ornament liknande en Grekisk sköld.

Fråns. Utan omskrift. Svenska riksvapnet i en oval, ornerad sköld uppehållen af två resta, krönta lejon stående på bergsspetsar. Bakom skölden uppskjuta två palmqvistar. Öfver skölden en konglig krona, ur hvilken band nedhånga. Nederst på fältet: 16 31.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Gjuten 1631. — Jfr Berch 86: 4. not. och 107: 93. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n (2 ex.) i silfver.

165.

Åts. GVS: ADOL. II. D: G. REX: SVE: M: D: F: Bröstbilden, h. s., med konglig krona, i harnesk och smala mantelveck uppfästade genom ett smycke på axeln.

Fråns. †: MONETA. CIVIT: ELBINGENSIS: 1631 + Staden Elbingens vapen i en oval sköld, hållen af två resta lejon stående på ett orneradt underlag. Öfver skölden ett ornament, som upptill slutar i en blomstängel mellan två blad. Öfverst i omskriften en liten sköld innehållande en figur, som liknar en kardinalshatt. — Nedanföret underlaget: M P.

Diam. 9 $\frac{1}{2}$ lin. (6 $\frac{1}{2}$ storl.). Slagen i Elbingen 1631 i guld. — Åtsidan har blifvit omgraverad. — R. — K. Mk. (5 Duk.)

165. a.

Åts. .GVST: ADOL. II: D: G: REX. SVE: M: D: FIN.
(äfvén FINL). Brösbilden som på n. 165, men bättre
arbetad.

Fräns. Lik n. 164.

Diam. $9\frac{1}{2}$ lin. ($6\frac{1}{2}$ storl.). — **R.** — K. Mk. ($5\frac{1}{8}$ Duk.).
Hr Arfwedsons saml. i silfver ($\frac{1}{4}$ Rdr).

166.

Åts. D: G: GVSTAVVS. ADOLPHVS. SVECOR. GOTHOR.
VAND: REX. Brösbilden, h. s., i prydligt harnesk, med
fältbield omvikt öfver axeln, kommandostafven i högra
handen, den venstra hållande om korset på riksäplet.
Inom skriften en bladkrans. Öfverst ett strålande יהוה.

Fräns. *Gott. mit. vns.* Svenska riksvapnet (vasa-
skölden i midten hjertformig med sirater) i en orne-
rad, krönt sköld omsluten af två kransformigt böjda,
nedtill hopbundna lagerqvistar. Vid öfverskriftens bör-
jan och slut: 16 31.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Är den vanliga Tyska s.-k. Lo-
sungs Thaler präglad i guld. Sådana Thalermynt slogos åren
1631 och 1632. På åtskilliga exemplar finnas å kransens nedra
blad bokstäfverna L M (eller M L eller blott L), hvilka måhända
beteckna Liborius Müller, som vid denna tid var myntmästare
i Berlin. — Jfr Berch. 113: 28. — **RRR.** — Rikskab. i Wien
i guld.

167.

Åts. D. G. GVSTAVVS. ADOLPHVS. SVE: GOT: VÂN:
REX. Brösbilden, h. s., i prydligt harnesk, med kom-
mandostafven i högra handen, med den venstra hål-
lande om korset på riksäplet. Inom omskriften en blad-
krans. Öfverst ett strålande יהוה.

Fräns. *Gott. mit. vns.* Svenska riksskölden m. m.
som på n. 166. Vid kronans nedra kant: 16 32.

Diam. $12\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). Är halfva Tyska Losungs
Thaler slagen i guld. Äfvén halfva Thaler präglades båda

ären 1631 och 1632. — Jfr Berch 114: 29. — **RRR.** — K. Mk. ($4^{15}/_{16}$ Duk.).

168.

Åts. GVSTAVS: ADOLPHVS: D: G: SVECORVM: ETC. Brösthilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. + GOTHORVM: VANDALORVM Q: REX: MAGNVS: D: FINL: Svenska riksvapnet i en oval, prydligt ornerad sköld. Vid sköldens sidor, nedtill: 16 32. — I sidornamenterna: M P.

Diam. $14^{1}/_{2}$ lin. (12:e storl.). Slagen i Elbingen 1632. — **RR.** — K. Mk. i guld (10 Duk.).

169.

Åts. * GVSTAV; ADOLPH; D: G: SUECO: GOTH: VANDALO: REX. MAG: Brösthilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med fältbindeln uppfästad öfver axlar och bröst; på högra axeln ett fyrbladigt smycke.

Fråns. PRINC: FINLAND: DVX: ETHO: ET. CAR: DOM: ING: Svenska riksskölden, med enkla ornamenten på hörnen och vid sidorna, under konglig krona. Vid kronans öfra kanter: 16 32.

Diam. $13^{1}/_{2}$ —14 lin. (11:e storl.). Slagen i Tyskland 1632 i guld och silfver. Man har antagit att stjernan i åtsidans omskrift var myntmästaren Hans Kristofer Lauers i Nürnberg signatur. — Jfr Br. pag. 168, och Berch 112: 18. — **R.** — K. Mk. en i guld ($4^{15}/_{16}$ Duk.), en i silfver (Rdr). Upsala Univers. De Geers saml. i silfver (Rdr). Rikskab. i Wien i guld.

170.

Åts. ∴ GVST. ADOLP. D: G. SVEC. GOTH. WAND. REX. MAG: P. FIN: D: ETH. ET. C. I. D^o och i en inre omgång: DEO ET VICTRICIBVS ARMIS. Brösthilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med mantelveck uppdragna öfver axlarne.

Fråns. MONETA NOVA. AVREA ∴ REGIS. SWECIÆ ∴ 1632. Svenska riksskölden, ornerad, under en stor, prydlig krona. — Vid inskriftens slut står Weismantels märke ∴.

Diam. $11\frac{1}{2}$ lin. (8:e storl.). Präglad i Erfurt 1632 i guld och silfver. — Berch 110: 6. — K. Mk. 2 i guld ($9\frac{7}{8}$, $7\frac{31}{32}$ Duk.). B-n en i guld ($10\frac{1}{4}$ Duk.), en i silfver ($\frac{1}{2}$ Rdr.). Upsala Univers. i guld (10 Duk.). De Geers saml. en i guld (8 Duk.), en i silfver ($\frac{1}{2}$ Rdr.). Rikskab. i Wien i guld.

171.

Åts. GVSTAVVS: ADOLF. D. G. SVEC. GOTH. WAND. Q. REX. Bröstdilden, h. s., lagerkransad, i prydligt harnesk, med fältbindeln uppfästad genom ett smycke på axeln.

Fråns. Utan inskrift. Svenska riksvapnet i en oval, prydligt ornerad sköld under konglig krona, med kordongslingor i sidornamenten och nederst ett bevingadt änglahufvud. Omkring kanten 30 små ovala, krönta sköldar innehållande Svenska landskaps vapen.

Diam. $16\frac{1}{2}$ — $17\frac{1}{2}$ lin. ($14\frac{1}{2}$ —16:e storl.). — Berch 86: 4. — K. Mk. 2 i silfver. B-n i silfver, gjuten. Hr Gynthers saml. i tenn, gjuten.

172.

Åts. GVSTAVVS ADOLF: D: G. SVEC. GOTH: WAND: Q: REX. Konungen, lagerkransad, i full rustning, med fladdrande fältbindel, rider på en åt höger galopperande häst. I bakgrunden ses en befästad stad.

Fråns. Utan omskrift. Svenska riksvapnet i en oval, prydligt ornerad sköld under konglig krona. Kring kanten 30 små krönta sköldar innehållande Svenska landskaps vapen, och utanför dessa en ornerad rand. Vid sidorna af kronans öfra kant: 16 32.

Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). Slagen 1632 i mynthsilfver. — Jfr Berch 101: 65. — K. Mk., B-n, Upsala Univers., De Geers saml. i silfver (4 Rdr.).

173.

Åts. GLORIA: ALTISSIMO SVORVM: REFUGIO. Konungen, lagerkransad, i rustning, med kommandostafven i hand stödd mot sadeln, rider på en åt höger gående häst.

Fråns. Lik frånsidan af n. 172.

Kring kanten på båda sidor en ornamentsrand.

Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). Präglad 1632 i myntsilfver. — RR. — K. Mk. i silfver (4 Rdr). Upsala Univers. i silfver ($2\frac{5}{8}$ Rdr).

174.

Åts. GVSTAUS ADOLPH. D. G. SUE. GO. W. Q. RE. M. P. FI. D. E. E. C. IN. Q. D. Konungen, med bart hufvud, i harnesk, med fladdrande fältbindel, kommandostafven i hand, rider på en åt höger galopperande häst. I bakgrunden ses en befästad stad; framför denna två marcherande truppafdelningar och mellan dessa tre enstaka ryttare.

Fråns. Utan omskrift. Svenska riksvapnet i en rikt ornerad sköld under konglig krona. Kring kanten 30 små, ovala, krönta landskaps vapensköldar. Vid sidorna af kronans öfra kant: 16 32. Kring kanten en ornamentrand.

Diam. 20 lin. (20:e storl.). Slagen 1632 i myntsilfver. Åtsidans stamp har blifvit omgjord med ringa olikhet. — R. — K. Mk., Upsala Univers., De Geers saml. i silfver (4 Rdr).

175.

Lik n. 174; men på frånsidan står årtalet 16 33 vid sidorna af riksskölden (icke vid kronan).

Kring kanten på båda sidor stundom en upphöjd, strierad rand.

Diam. $20\frac{1}{2}$ lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). Slagen i myntsilfver 1633, således efter Konungens död. — Berch 107: 92 och 115: 35. — K. Mk. 5 i silfver (två 4, tre 2 Rdr). B-n 2 (4 och 2 Rdr) Upsala Univers. ($1\frac{7}{8}$ Rdr). Strengnäs Elementarlärov. (4 Rdr). De Geers saml. 2 (4 och 2 Rdr). Hr Strokirks saml. 2 (4 och 2 Rdr). Grefve Snoilsky's, Hr Oldenburgs, Hrr Hjerterbergs saml. (2 Rdr). Rikskab. i Paris 2 (4* och 2 Rdr).

* På det tjockare exemplaret är i kanten inristadt: »*Clæs Willem van Dam den 6 Septemb. Anno 1673.*»

Konungens hjeltedöd på slagfältet vid Lützen i Sachsen den 6 November 1632 och begrafning i Riddarholmskyrkan i Stockholm den 22 Juni 1634 *.

För att rädda Sachsen från fiendens härjningar, beslöt Gustaf Adolf att vid Lützen angripa Wallensteins armé, ehuru denna var betydligt starkare än Konungens. Under sex timmar fortgick striden med utomordentlig häftighet, skiftande framgång och stor manspillan å ömse sidor. Svenskarne behöllo segern och slagfältet, ehuru Pappenheim i sista stund kom med friska trupper till Wallensteins undsättning. Men segern var dyrköpt, ty icke blott hela Svenska regementen utan äfven den Svenske Konungen föllo i striden. Konungens lik uppsöktes på valplatsen, bars till Meuchen och sedan till Weissenfels, der det balsamerades och de uttagna inelfvorna, med undantag af hjertat, begrafdes. Följande sommaren fördes liket till Wolgast, der det mottogs af Amiralen Gyllenhjelm på Svenska flottan, hvilken d. 8 Aug. 1633 anlände till Nyköping. Här kvarstod liket medan det nya grafkoret vid Riddarholmskyrkan fullbordades, der begrafningen skedde d. 22 Juni 1634.

176.

Åts. GUST: ADOLPH, D. G. SUEC: GOT: VAD: R. M: PRIC: FIN: DUX ETHO: ET CAREL: IGRIÆ D^r. Brösthilden nästan framvänd, lagerkransad, i harnesk, ued mantelveck upplagda öfver axlarne, inom en oval ram prydd med snäckornamenter, fyra fruktklasar, ett änglahufvud

* I Hr Oldenburgs samling förvaras en tunn, hjertformig silfverplatta, 7 linier hög, på hvars ena sida är ingraverad Gustaf Adolfs bild, och vid sidorna af densamma: G. A. R S æt 39 *Objt 1632 6 No.* I öfra kanten ses spår af ett bortbrutet ornament. — I Bankens kabinetts fins en rund, tunn silfverplatta, å hvilken är ingraveradt på ena sidan Gustaf Adolfs bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk med lejonhufvud öfver axlarne och fältbindel, utan omskrift: på andra sidan ingraverad skrift i 8 rader: GVSTAWS ADOLPHVS DEI GRATIA SVECORVM GOTHORVM VANDALORVM REX 1632 inom en dubbel rand. Diam. 8 lin. — Jfr Nst. n. 102.

öfverst, vid hvardera sidan en ängel; nederst en döds-
skalle på två korslagda ben. — Der under: s d.

Fråns. STANS ACIE PUGNANS VINCENS MORIENSQUE
TRIUMPHAT * NATUS 9 DEC: ANNO 1594 GLORIOSE MOR-
TUUS 6 NOU: AÑO 1632 i två omgångar begränsade af
en ornerad rand. En nedifrån uppsträckt hand håller
ett upprätt svärd, i hvars parerstång äro fästade en
lager- och en palmqvist; kring klingan svärfvar en la-
gerkrans, — allt i strålar från ett öfverst anbragt $\overline{\text{וֶרְבֵּי}}$.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af Seb. Dattler i Dresden.
— Br. pag. 155; tab. X, n. 2. Berch 101: 66. — K. Mk. (2 ex.)
o. B-n i silfver.

177.

Åts. Utan inskrift. Brösthilden m. m. som på
n. 176.

Fråns. Utan inskrift. Handen med svärdet m. m.
som på n. 176, med små obetydliga variationer.

Kring kanten en tjock krans af palmblad prydd
med rosetter och andra ornament.

Oval, 16 lin. hög (14:e storl.). Förträffligt gjuten. — **RRR.**
— Rikskab. i München i silfver.

178.

Åts. GUST: ADOLPH, D: G: SUEC: GOT: WAD R. M.
PRIC: FIN: DUX. ETHO: ET. CAREL: IGRIÆ D̄. Brösthil-
den nästan framvänd, i harnesk, med omvikta, stela
mantelveck öfver axlar och bröst, inom en oval ram,
enklare än på n. 176, med snäckornamenter, men en-
dast två fruktklasar, utan änglar vid sidorna; i öfra
och nedra kanten ett bevingadt änglahufvud.

Fråns. * STANS ACIE. PVGNANS. VINCENS. MORIENS-
QVE. TRIVMPHAT. På marken står ett upprätt svärd, i
hvars parerstång äro fästade en palu- och en lagerqvist.
Öfver spetsen en öppen krona, i hvilken står: 1632. —
allt i strålar från $\overline{\text{וֶרְבֵּי}}$. På afstånd hus och torn på
klippiga stränder kring ett vatten, der man ser ett fur-

tyg under segel och två båtar. -- På en af klipporna ett monogram, som synes innehålla *K R*.

Diam. $13\frac{1}{2}$ —14 lin. (11:e storl.). Grav. af Rull. — K. Mk. 2 i silfver. B-n en i guld, en i silfver. Rikskab. i Wien i guld, omgifven af en kranslik kant.

178. a.

Åts. Densamma som till n. 178.

Fråns. * STANS ACIE: PVGNANS: VINCENS: MORIENS-
QVE TRIVMPHAT. Svärdet m. m. ungefär som på n. 178;
men strålarne genombryta moln. På marken (icke på
klippan) samma monogram.

Diam. $13\frac{1}{2}$ lin. (11:e storl.). Grav. af Rull. — K. Mk. 2 i silfver, och en gjuten i förgylt silfver med omslutande trinnrand och märke efter ögla. B-n i silfver. De Geers saml. en i guld, en i silfver. Hr Strokirks saml. i silfver, omsluten af en platt ram med ögla.*.

179.

Åts. * GUST. ADOL. D: G. SUEC. GOT. VAND. REX
M. PRIN. FIN. DV ETH. ET CAR. IG. D^o. Bröstbilden, h. s.,
lagerkransad, i harnesk, med stela, omvikta mantelveck
och liten, slät krage, inom en fyrbågig rand. Inom
denna rand: NAT. 9 DEC: 1594 DENAT. 6 NOV: 1632.

Fråns. * STANS ACIE. PVGNANS. VINCENS. MO-
RIENSQ. TRIVMPHAT. Svärdet m. m. ofullständigt och
med små olikheter imiteradt efter n. 178. Utan årtal
i kronan. — På marken ett bakvänt *R*.

Diam. 9— $9\frac{1}{2}$ lin. (6— $6\frac{1}{2}$ storl.). Grav. af Rull. — K. Mk.
(2 ex.) o. B-n i silfver. Upsala Univers. i guld. De Geers
saml. en i guld, en i silfver, den sednare med en stor ögla.
Rikskab. i Köpenhamn i guld.

180.

Åts. GUSTAVUS ADOLPH, MAGN: D: G: SUECOR REX.
AUGUST, etc. Bröstbilden nästan framvänd, i harnesk,
med fältbindel. (Inskriften går rundt omkring bilden).

* På ramen är inristadt: *I. P. A^o 1632. den 6 NOVEMB: Ist der Koenig bey Leib:ig ge blieben.*

Fråns. STANS ACIE, PUGNANS, VINCENS, MORIENSQ: TRIUMPHAT. 1632. 6. NOVE: inom en fyrkantig ram med ett vinglikt ornament vid hvardera sidan; på öfra och under nedra kanten ett bevingadt anghlahufvud.

Diam. 10—10 $\frac{1}{2}$ lin. (7—7 $\frac{1}{2}$ storl.). Präglad i guld och silfver, mest i guld, till olika vikt. — Berch. 102: 68. — K. Mk. i guld (2 Duk.). B-n i guld (8 Duk.) med ett inslaget monogram innehållande I V S. Upsala Univers. i guld (2 Duk.). Frih. Bondes saml. i silfver ($\frac{1}{2}$ Rdr). Rikskab. i Wien i guld.

180. a.

Lik n. 180; men inskriften på fränsidan slutar: 1632. 6. NOV:

Diam. 10—10 $\frac{1}{2}$ lin. (7—7 $\frac{1}{2}$ storl.). Slagen i myntsilfver. — K. Mk. (2 ex.), B-n, De Geers, Silfverstolpes, Hr Gynthers, Hr Wedbergs saml. i silfver ($\frac{1}{2}$ Rdr).

181.

Åtsida och fränsida lika med n. 180. a.; men allt mindre.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Präglad i guld. — Br. pag. 166; tab. I, n. 7. Berch 102: 69. — K. Mk. (2 ex.), B-n, Hertigl. kab. i Gotha i guld (Dukat).

182.

Åts. GUSTAVUS. ADOL: D: G: REX. SUEC: *etc.* (en krona), och i en inre rad: MAGNUS AUGUSTUS. Brösbilden nästan framvänd, i harnesk, med faltbindel. (Skriften går icke nedom bilden).

Fråns. STANS ACIE, PUGNANS, VINCENS, MORIENSQUE TRIUMPHAT 1632. 6. NOVE: inom en fyrkantig ram med ornamenten som på n. 180; men af annan stamp.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Slagen i myntmetall. — Sst. 68. a. — K. Mk., Upsala Univers. i guld (2 Duk.). Frih. Bondes saml. i silfver ($\frac{1}{4}$ Rdr).

183.

Åts. GUSTAVUS. ADOL: D: G REX. SUEC: *etc.* Brösbilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel. (Inskriften går icke nedom bilden).

Fråns. STANS ACIE. PUGNANS, VINCENS, MORIËSQUE TRIUMPHAT. 1632. 6. NOVĒB inom en fyrkantig ram med ornamenten på alla fyra sidorna, utan ånglahufvud. I hvardtera sidornamentet en stjerna.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Präglad i guld och silfver. — Br. pag. 155; tab. X, n. 3. Berch. 101: 67. — K. Mk. 4 i silfver (två $\frac{1}{2}$ Rdr. två $\frac{1}{4}$ Rdr). B-n i silfver ($\frac{1}{2}$ Rdr). H. Maj: Konung Carl XV:s saml. i förgylt silfver med ögla. De Geers saml. 2 i silfver ($\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ Rdr). Hertigl. kab. i Gotha i guld (3 Duk.). Rikskab. i Berlin ($\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ Rdr).

184.

Åts. GUSTAVUS. ADOL: D: G: SVE. REX. Brösbilden som på n. 183; men fältbindeln med bredare uddar, och på harnesket en punkterad rosett. (Inskriften går icke nedom bilden).

Fråns. STANS ACIE PUGNANS VINCENS MORIESQCE TRIUMPHAT 6. NOVE: 1632 inom en fyrkantig ram med ornamenten på alla fyra sidorna, utan ånglahufvud; i hvardtera sidornamentet två stjernor.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Slagen i mynthsilfver. — Jfr Sst. n. 67. a. — K. Mk. (2 ex.), B-n, De Geers, Silfverstolpes saml. ($\frac{1}{4}$ Rdr).

184. a.

Lik n. 184, med obetydlig skiljaktighet i interpunktering m. m.; men frånsidans inskrift slutar: 6. NOVEM: 1632.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Slagen i mynthsilfver. — Frih. Bondes, Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Köpenhamn o. Paris i silfver ($\frac{1}{4}$ Rdr).

185.

Åts. GVSTAVUS. ADOL: SVE. REX. Brösbilden nästan framvänd; bröstet betäckes af den uppfästade fält-

bindeln, hvars breda spetsuddar följa efter nedra kanten. — Under bilden: 1634.

Fråns. STANS ACIE PUGNANS VINCENS MORIESQUE TRIUMPHAT, 6: NOVE: 1632. inom en fyrkantig ram som på n. 184, utan stjernor vid sidorna.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Präglad 1634 i guld. — Jfr Sst. n. 67. b. — K. Mk., B-n, Frih. Bondes, Hr Oldenburgs saml. (Dukat).

186. *

Åts. GUSTAVUS. ADOLPHUS MAGNUS; DEI GRATIA: SUECOR GOTHOR ET VANDALOR REX AUGUSTUS etc. Konungen, i harnesk och fullständig drägt, med konungamantel och krona, ligger på ryggen utsträckt med kudde under hufvudet. och fötterna, händerna sammanlagda. På skyar sväfvande två änglar förande mellan sig en liten människobild (Konungens själ) upp emot höjden, der i strålarne från יהוה läses Guds helsning: EUGE SERVE FIDELIS. På afstånd ses fiendens trupper, med örn i fanorna, flyende för de förföljande Svenskarne. Deröfver: VEL MORTUUM FUGIUNT.

Fråns. DUX GLORIOS: PRINC: PIUS: HEROS INVICT: VICTOR INCOMPARAB: TRIUMPH: FELIX & GERM: LIBERATOR: A° 1633: Konungen, hvars venstra sida utgöres af blotta benskelettet, klädd i den öppna hermelinsmanteln, sitter på en vagn med två hjul dragen af tre vingade hästar, med ett upprätt svärd i högra handen, fasthållande med den venstra på knät den uppslagna bibeln. Framför fötterna reser sig ett lejonhufvud. Öfver Konungens hufvud nedsänkes en lagerkrans af två vid sidorna sväfvande qvinnofigurer, Religionsfriheten, som bär ett kors, på hvilket hänger frihetshatten, och Rättvisan hållande en våg. Öfver dessa figurer: ET VITA ET MORTE TRIUMPHO. Under hästarne och vagnen

* Den af Berch (105: 80) efter en graverad teckning i Johannes Narsii Tragoedia »Gustavus Saucius» upptagna s. k. Siegerodska minnespenningen har icke. präglad eller gjuten, funnits till. Möjligt och troligt är, att denna redan år 1632 graverade ritning, hvilken blott varit ett förslag, gifvit anledning att, med någon ändring, gravera de här ofvan beskrifna medaljerna (n. 186—190).

trampas en kvinna med påfvemössa och drakstjert atolicismen) liggande på ryggen öfver ett dubbels, samt andra vidunder.

På båda sidor inom inskriften en cypresskrans och öfver yttre kanten en perlring.

Diam. 25—25½ lin. (23—24:e storl.). Präglad 1633 i myntmetall, både guld och silfver. Arbetet flackt och dåligt. Stamparne hafva blifvit omgraverade med obetydlig skiljaktighet. — Br. pag. 154. Berch 105: 81. — K. Mk. 4 i silfver (tre 4 Rdr, en 3 Rdr). B-n en i guld med ett borrhål, i hvilket sitter en ring af guldtråd (20 Duk.); en i silfver (4 Rdr). H. Maj:t Konung Oscar II:s saml. i silfver (3 Rdr). De Geers saml. 2 i silfver (4 och 3 Rdr). Hr Oldenburgs saml. 2 (4 och 3 Rdr), den sednare förkyld.

187.

Åts. GUSTAVUS ADOLPHUS MAGNUS, DEI GRATIA, REX SUECICORUM GOTHORUM ET VANDALORUM REX AUGUSTVS *etc.* Figurer och öfriga inskrifter som på n. 186*.

Fråns. DUX GLORIOSUS: PRINCEPS: PIUS: HEROS, INVICTUS: VICTOR INCOMPARABILIS: TRIUMPHANS: FELIX & GERMANICUS: LIBERATOR. 1633. Figurer och öfriga inskrifter som på n. 186.

På båda sidor inom omskriften en cypresskrans.

Diam. 20 lin. (20:e storl.). Präglad 1633 i myntmetall. Stamparne hafva blifvit omgjorda med ringa olikhet. Arbetet lika dåligt som på den föregående. Jfr Br. pag. 154 och Berch 105: 82. — K. Mk. 2 i silfver (2 Rdr). B-n en i guld (10 Duk.), en i silfver (2 Rdr). De Geers, Hr Wedbergs saml. i silfver (2 Rdr.).

187. a.

Dylik, utan annan väsentlig skilnad än ordet AUGUSTVS, i åtsidans inskrift.

Diam. 20 lin. (20:e storl.). Präglad i myntmetall. — K. Mk. 3 i silfver (4, 3 och 2 Rdr). H. Maj:t Konung Oscar II:s saml. i silfver (2 Rdr). Silfverstolpes saml. (2 Rdr). Hr Gynthers saml. i silfver (2 Rdr), omsluten af en tjock, tåglik kantrand med en stor ögla i öfra kanten och en dylik i den nedra.

* I Svenska Statens Historiska Museum förvaras ett doslock af silfver, på hvares kullriga öfversida är klumpigt ingraverad en kopia af denna minnesbeningens åtsida, med uteslutande af de inre inskrifterna. Ett dylikt doslock, förkyldt silfver, med klumpig gravering och cicelering efter fransidan af samma medalj, med uteslutande af inskriften på fältet, förvaras i Silfverstolpes samling.

Åts. GUSTAVUS ADOLPHUS MAGNUS DEI GRATIA SUECOR: GOTHOR: ET VANDALOR: REX AUGUSTUS. Konungen i harnesk och fullständig drägt, med krona och mantel, ligger på ryggen utsträckt med kudde under hufvudet och fötterna, händerna sammanknäpta; vid högra sidan kommandostafven, vid den venstra svärdet och spiran i kors. På skyar sväfva många änglar, af hvilka två föra en liten människobild (Konungens själ) upp till יהוה, i hvars strålar läses Guds helsning: EUGE SERVE FIDELIS. På afstånd, bortom ett vatten, ses den flyende Österrikiska arméen förföljd af den Svenska. Öfver slagfältet flyger en ängel bärande i högra handen ett flammande svärd, i den venstra ett band, på hvilket läses: VEL MORTUUM FUGIUNT. I afskärn.: NATUS 9 DEC: ANNO 1594 GLORIOSE MORTUUS 6 NOU: ANO 1632.

Fräns. DUX GLORIOS PRINC PIUS HEROS INVICT VICTOR INCOMPARAB TRIUMPH FELIX & GERM: LIBERATOR. A. 1634. Konungen, hvars halva kropp utgöres endast af benskelettet, klädd i öppen hermelinsmantel, sitter på en vagn dragen af tre vingade hästar, hållande ett upprätt svärd i högra handen och med den venstra en på knät liggande uppslagen bok, å hvars blad är med knapt urskiljbara bokstäfver skrivet: VERBUM DOMINI MANET IN ÆTERNUM. Framför fötterna reser sig ett lejonhufvud. Öfver Konungens hufvud hålles en lagerkrans af två qvinnor, Religionsfriheten, med stjernkrans kring hufvudet, bärande en igenknäpt bok (bibeln), på hvilken står ett litet altare och på detta ett lägande hjerta, samt ett kors, på hvars ena arm hänger frihetshatten; Tapperheten, i hjälm och harnesk, stödjande en lutande pelare. Öfver dessa figurer: ET VITA ET MORTE TRIUMPHO. Under hästarne och vagnen krossas en månghöfdad drake, ett krönt vilddjurs hufvud och en bevingad människofigur (Babyloniska skökan), som håller en pil och en nedvänd bägere, hvars innehåll utströmar. — På ena vagnshjulet: s. n.

På båda sidorna, inom omskriften, en fin cypresskrans.

Diam. $26\frac{1}{2}$ lin. ($24\frac{1}{2}$ storl.). Grav. af Seb. Dattler i Dresden år 1634. På några exemplar äro å fransidan senare inslagna skiljetecken (:) efter några af de förkortade orden. Med ledning af den ofvan (n. 186, not) omnämnda graverade teckningen och de föregående illa arbetade minnespenningarne, har Dattler gjort framställningen fullkomligare, men af nödig försigtighet utelemnad den påfliga mössan. — Br. pag. 153; tab. X, n. 1. Berch 104: 79. — K. Mk. en i guld, en i silfver. B-n i silfver.

189.

Åts. * GUSTAVUS ADOLPHUS MAGNUS, D: G: SUEC: GOTH: & VAND: REX AUGUSTUS *etc.* Konungen liggande, samt öfriga figurer och inskrifter ungefär som på n. 186. Inskrifterna på fältet äro dock delade på två rader.

Fråns. PRINCEPS PIUS, VICTOR INCOMPARAB: ET GERM: LIBERATOR. ANNO. 1633. Konungen sittande på sin vagn jemte öfriga figurer och inskrifter ungefär som på n. 186. Vidundernas hufvud under vagnshjulet hafva nästan utseende af kronor.

Inom omskriften en fin strierad ring i stället för cypresskrans.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Präglad år 1633 i myntmetall, både guld och silfver. Arbetet lika dåligt som i de föregående n. 186 och 187. — Jfr Br. pag. 154 samt Berch 105: 83, 84 och 106: 87. — K. Mk. en i guld (4 Duk.); 2 i silfver (1 Rdr och $\frac{1}{2}$ Rdr). B-n i silfver (Rdr). De Geers saml. en i guld (4 Duk.); en i silfver ($\frac{1}{2}$ Rdr). Frih. Bondes saml. i guld (4 Duk.). Hr Gynthers saml. i silfver ($\frac{1}{2}$ Rdr).

190.

Åts. Densamma som till n. 189.

Fråns. PRINCEPS. PIUS. VICTOR INCOMPARAB. ET. GERM: LIBERATOR: 1634: Figurer m. m. ungefär som på n. 189; men vidundernas hufvud under vagnshjulet hafva utseende af dödsallar.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Präglad 1634 både i guld och silfver. — Jfr Berch 105: 85. — K. Mk. en i guld ($4\frac{13}{16}$ Duk.); 2 i silfver ($\frac{1}{2}$ Rdr). B-n en i guld (4 Duk.); en i silfver ($\frac{1}{2}$ Rdr). De Geers, Hr Gynthers, Hr Wedbergs saml. i silfver ($\frac{1}{2}$ Rdr).

Åts. ✠ GVST. ADOLPH, D. G SVEC. GOT. VAND. R. M. PRIC. FIN DVX ESTHON ET CAREL. DNS INGRÆ. Konungen, i harnesk och mantel, med upprätt svärd i hand, sitter på en vagn med två hjul, dragen af två vingade hästar. Ur den af strålar genombrutna skyn framracker en hand en lagerkrans åt Konungens hufvud. I afskärningen en liten oval, ornerad sköld innehållande myntmästaren Weissmantels signatur. Vid sidorna af denna sköld: .1634.

Fråns. VITA MIHI CHRIST, MORS MEA DVLCÈ LVCRVM PHILP. IV. XXI. Mellan hvarje ordpar ett litet perlartempel med kupol. Konungen, i harnesk och full drägt, med det krönte hufvudet på en kudde, ligger på ryggen utsträckt på hermelinsmanteln, med händerna sammanlagda. Två änglar föra en liten människobild (Konungens själ) upp emot יהוה, i hvars strålar läses Guds helsning: EUGE SER: FIDELIS. Kring kanten, inom omskriften, äro åtta ornerade, ovala tafior, med inskrifter: 1) IN ANGVSTIIS INTRAVIT. 2) PIETATE AMAVIT. 3) HOSTES PROSTRAVIT. 4) REGNVM DILATA:VIT. — 5) SVECOS EXALTA:VIT. 6) OPPRESSOS LIBERA:VIT. 7) MORIENS TRIVMPHAVIT. 8) MONVMENTVM REGIVM och utan för den sistnämnda ovalen: *den 6 Novemb 1632*, hvilka ord dock böra läsas i sammanhang med den 7:de tafians inskrift.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Präglad 1634 i myntmetall. både guld och silfver, i Erfurt på Svenska Regeringens befallning, förmodligen att utdelas vid Konungens begrafning d. 22 Juni samma år. De sju första ovalernas inskrifter äro desamma, som finnas på ovala tålgstenstafior under fönsterna på Konungens grafchor vid Riddarholmskyrkan i Stockholm. — Br. pag. 156; tab. XI, n. 3. Berch 107: 94. — K. Mk. en i guld (10 Duk.); 3 i silfver (två 2 Rdr, och 1 Rdr). B-n. De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver (2 Rdr). Rikskab. i Dresden i guld.

Åts. * GVSTAVVS ADOLP. D. G. SVEC. GOTH. WAN REX. MAG. PRIN. FIN. DVX. ETH. ET. CAR. I. D. och i e: inre omgång: VERÆ RELIGIONIS PROPVGATOR LIBERTAT

GERMANICÆ VINDEX. Brösthilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindeln öfver venstra axeln, mellan två pelare, till en del bortskymda genom ett draperi. På ena pelarens fot ses Svenska riksvapnet i en krönt, ornerad sköld.

Fråns. • COLVMNA. ECCLESIAE DEI PRO QVA REX ILLE MAGNVS SANGVINEM SVVM FVDIT (bladsirat). En med vinranka omlindad kolonn på sin bas står på ett rutadt plan. På kapitalet står en pelikan, med uppslagna vingar, öppnande bröstet för att mata sina ungar. Vid sidan och bak om kolonnen åker Konungen, klädd i rustning, med fältbindel och ett upprätt svärd i hand, i en vagn med två hjul, dragen af fyra galopperande hästar, dem han sjelf kör. Konungen blickar upp mot ett יהוה, hvars strålar genombryta molnen. I afskärn.: SIC ITVR AD ASTRA. Der under en valknut.

Diam. 12½ lin. (10:e storl.). Beskrifven efter Brenners text, pag. 158, och teckning, tab. XII, n. 1, för hvilken utan tvifvel en verklig minnespenning legat till grund. Någon fullständig sådan har jag likväl ingenstädes sett. — Berch 103: 77. — **RRR**. — Upsala Univers. brakteat-afslag af åtsidan i silfver.

193.

Åts. GVST. ADOLP. D. G. SVEC. GOTH. VAND. REX. MAG. P. FIN. D. ETH. ET. C. I. D. och der inom: VERÆ RELIGIONIS PROPVGATOR. LIBERTATIS GERMANICÆ VINDEX. Brösthilden, h. s, lagerkransad, i harnesk, med uppfäst fältbindel. — Nedanför: l. s.

Fråns. DEO ET VICTRICIBVS ARMIS. Konungen, lagerkransad, i mantel, med kommandostafven i hand, sitter i en vagn dragen af fyra hästar. En flygande Victoria, med palmqvist i venstra handen, sänker sig att fästa en lagerkrans på Konungens hufvud. I afskärn.: SIC. ITVR. AD. ASTRA. — allt inom en lagerkrans.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Grav. mähända af Lorens Schilling i Frankfurt am Mayn. — **RRR**. — Rikskab. i Paris i silfver.

194.

Åts. GVST. ADOLP D. G. SVEC. GOT. VAND REX och i en inre rad: PROPVGATOR RELIGIONIS VERÆ. Ko-

nungen, i harnesk, med fältbindel, värja vid sidan och kommandostafven i hand, står på ett rutadt plan.

Fråns. LIBERTATIS GERMANICÆ VINDEX. Konungen, i rustning, med spiran i högra handen, sittande på en vagn med fyra hjul dragen af fyra galopperande hästar, dem han sjelf kör, på ett rutadt plan. En hand ur skyn räcker en lagerkrans åt Konungens hufvud. I afskärn.: SIC. ITVR. AD ASTRA.

Diam. 9½ lin. (6½ storl.). Flack prägling. — Br. pag. 156; tab. XI, n. 2. Berch 103: 76. — K. Mk. en i silfver, en i tenn. B-n, De Geers, Hrr Hjertbergs saml. i silfver.

195.

Åts. .CVM DEO ET VICTRICIBVS ARMIS. Simson nedbryter pelarne under en hvalfbyggnad, som öfver honom nedstörtar med de på densamma stående Fili-steerna. I afskärn.: .ALTER ERAT. Der under G A (monogram) inom ett ornament.

Fråns. .SIC IMMORTALIS ERIT. En hand ur skyn, öfver hvilken står: , fattar om halsen en pelikan, som står med höjda vingar i sitt bo, öppnande bröstet för sina ungar. Nedanför ses tre harnesk-klädda armar, som hålla ett svärd och en torner-lans i kors. Vid nedra kanten: NEC ETIAM INVLTVS. *

Åttkantig med inböjda kanter, 10 lin. hög (7:e storl.). — Om föreställningen på åtsidan se Domare Boken kap. 16 v. 26—30. De tre beväpnade armarne synas antyda hoppet, att Sverige och dess bundsförvandter skulle fullfölja striden mot katolikerna och hämnas Konungens död. — Br. pag. 157; tab. XI, n. 4. Berch 102: 73, der frånsidans sinnebilder tydas på annat sätt. — K. Mk. 2 i guld, den ena med ögla i öfra och nedra kanten och i den sednare hängande ett litet emaljeradt kors. B-n afgjutning i silfver.

196.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, med fältbindel.

* Lär äfven finnas afångt åttkantig, med raka kanter, 11½ lin. hög, med samma inskrifter och framställning; men på åtsidan saknas monogramet G A, och på en pelarfot står Fredr. Fechtens signatur: F F. Men som jag af denna variation endast sett en teckning, har jag icke velat i texten upptaga densamma.

Fråns. Inristad skrift på den släta ytan: G. A. R. IN IPSA MORTE TRIVMPHANS 1632 på 6 rader.

Oval $3\frac{1}{2}$ lin. hög. — **RRR**. — Rikskab. i Berlin i guld med spår af emalj-inläggning, infattad i en genombruten lagerkrans, 6 lin. hög, med ögla i öfra och nedra kanten.

197.

Åts. GVST. ADOLP. D. G. SVEC. GOT. WAND. REX. M. P. F. D. E. ET. C. I. DO. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med uppfästade mantelveck.

Fråns. Inslagen skrift: VEL MORS. FOECUNDA. TRIVMPHIS på ett band. Två på midten genom en krans hopbundna palmqvistar stå på en med ett täcke höljd sarkofag, under hvilken ses en grupp af vapen och musikaliska instrumenter (rund sköld, kask, trumma, kanon, kullor, trumpeter, harnesk m. m.). Öfverst inom en molnkrets ett inslaget יתן.

Oval, $13\frac{1}{2}$ lin. hög (11:e storl.). Gjuten. — Sst. 95. b. — **RRR**. — Frih. Bondes saml. i guld med grön emalj i åtsidans lagerkrans, svart och hvit emalj på sarkofagen och svart emalj i frånsidans inskrift.

197. a.

Dylik; men endast efter bildens konturer; med samma inslagna inskrift, eller största delen af densamma, på frånsidan.

Höjd 12 lin. (9:e storl.). Gjuten. — **RR**. — K. Mk. i tenn med ögla. Rikskab. i München i silfver (sista ordet i frånsidans inskrift ofullständigt).

198.

Åts. GVST. ADOL. D. G. SVE. GOT. ET VAN. REX och i en inre rad: VI TA. FA TOQVE. TRIVM PHO. Konungen i rund hatt med fjäder, kyller, med lifskärp och värja, kommandostafven i hand, rider på en åt höger galopperande häst. — På marken: ♀.

Fråns. SVB AQVILÆ ROMANÆ ALIS QVIESCO. Staden Nürnberg. Der öfver tre små runda, sammanbundna

sköldar, af hvilka den öfversta innehåller Tyska örnen.
I afskärn.: NORIBERGA VRBIUM REGINA.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Beskrifven efter afstöpnigar i gips af båda sidorna, i Silfverstolpes saml. Det synes knapt troligt att dessa båda sidor ursprungligen varit ämnade att förenas; så vida man icke får antaga att gravören Mart. Brunner, som lefde i Nürnberg omkring hundra år efter Gustaf Adolfs död, gjort denna penning för att på samma gång uttrycka stadens forna tacksamhetsförbindelse till Gustaf Adolf och nu varande lyckliga förhållanden under Romerska Kejsarens skydd. — Sst. n. 103. — Fanns i Grosshandlaren Joh. Scharps saml. gjuten i bly.

199.

Åts. GVSTAUVS. ADOLP. D: G. SVĒC. GOTH: VAND:
REX. M. P. F. D. E. E. C. I. D^o Brösthilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med mantelveck uppdragna öfver axlarne.

Fråns. HEROS MAGNANIMVS. CHRĪSTI GVSTAUVS
ADOLPHVS ANTE, IN, POST MORTEM VICTOR AD ASTRA
VOLAT: 1632 inom en lagerkrans. Vid årtalet på ena sidan en bladsirat, på den andra: R.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Dukat, slagen i Tyskland. — Berch 104: 78. — RR. — Hr Arfwedsons saml., Rikskab. i Wien i guld. K. Mk. o. De Geers saml. afslag i bly.

200.

Åts. Densamma som till n. 199.

Fråns. IN PVGNIS FVERAT LEO, REX GUSTAUVS
ADOLPHVS PRO DOMINI MORIENS MANSIT HONORE LEO:
1632 inom en lagerkrans. Vid årtalet på ena sidan en bladsirat, på den andra: R.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Dukat från samma präglingsort som n. 199. — Br. pag. 166; tab. I, n. 6. Berch 102: 70. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i guld.

200. a.

Åts. GVSTAVVS. ADOLP. D. G. SV. GOTH. VA. Q. REX
M. P. F. D. [E. E.] C. I. D. Brösthilden som på n. 199.

Fråns. Densamma som till n. 200.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Dukat. — Rikskab. i München i guld.

200. b.

Åts. GVSTAVVS ADOLP D G SVĒC. GOT. WAN REX. M. P. F. D. E. E. C. IP Konungen stående, i harnesk och mantel, med krona på hufvudet, spira och riksaple. i händerna.

Fråns. Densamma som till n. 200.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Dukat. Jfr anm. vid n. 201. — **RRR.** — Hertigl. kab. i Gotha i guld.

201.

Åts. Lik frånsidan till n. 200, men af annan stamp, utan bladsirat vid årtalet.

Fråns. DVCATVS NOVVS. REGIS SWECLÆ. (Der efter signaturen **R** och en bladsirat). Svenska riksvapnet i en ornerad sköld under konglig krona.

Diam. 7½ lin. (4½ storl.). Dukat, slagen på samma ställe som de närmast föregående. — Frånsidan tillhör rätteligen åtsidan af n. 200. b, och har förmodligen af misstag blifvit sammanpräglad med fråns. af n. 200. — Berch 102: 70, not. — **RR.** — K. Mk. i guld.

202.

Åts. GVST: ADOLPH: D G: SVECO: REX. Bröstbilden nästan framvänd, i kyller.

Fråns. * PERIT VT VIVAT. Fogeln Fenix, seende rätt fram, ligger i ett brinnande bål, öfver hvilket solen strålar genom moln. — I afskärn.: **FF.**

Oval, 7 lin. hög (4:e storl.). Grav. af Fr. Fechter i Basel. Fabeln gifver en praktfull beskrifning på fogeln Fenix, som lefver ensam och således icke fortplantas på vanligt sätt, utan, då han blifver gammal, bygger sig ett bål, som antändes af solen, hvarefter ur askan uppväxer en ny Fenix. — Br. pag. 155; tab. X, n. 4. Berch 102: 72. — **R.** — K. Mk. i silfver. Rikskab. i München i silfver, förgyld.

203.

Åts. Lik. n. 202, men af annan stamp.

Fråns. PERIT VT VIVAT. Fenix står i ett brinnande bål, med lyftade vingar, blickande upp emot solen. — I afskärn.: F F mellan två bladornamenter.

Oval, 7 lin. hög (4:e storl.). Grav. af samme Fechter. — R. — K. Mk. i silfver, förgyld, med frånbruten ögla. Rikskab. i Wien i silfver, förgyld.

204.

Åts. * GVST: ADOLPH: D: G: SVECO: REX * Bröstbilden, h. s., i pryddigt harnesk, med mantelveck uppdragna öfver axlarna.

Fråns. * PERIT VT VIVAT * Fenix står, med uppslagna vingar, i ett brinnande bål, blickande upp emot solen, som strålar genom moln. — På marken: F F.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. af samme Fechter i Basel. — K. Mk. 2 i silfver, förgylda, löst infattade i en bred lagerkrans belagd med sex rosor och med ögla i öfra och nedra kanten. Rikskab. i Berlin en dylik med lika omfattning, i nedra öglan en ring, i hvilken hänger en silfverperla. De Geers saml. i guld, med ögla i öfra kanten och fragment af en dylik i den nedra. Frih. Bondes saml. i silfver, förgyld, infattad i en tåglik trinnrand. Hr Oldenburgs saml. i silfver, förgyld. Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

205.

Åts. + GVSTAVVS ADOLPHUS D: G. SVEC. GOTH: VAND: RE: + och i en inre rad: EZECH. AM. XXXVII CAP: VND. AM. VI NOVEM 1632. Ur en döds-kalle, liggande öfver ett ben på marken, uppslingrar sig en orm och uppvexer en vinranka bärande rika drufklasar.

Fråns. + PR: FINL: DUX ETHON: ET CAREL: DOM: INGE: och i en inre rad: DV MENSCH: KIND MEINST: AVCH DAS DISE BEINE WID: LEBEN: WERD: Svenska riksvapnet i en oval, ornerad sköld under en öppen krona, vid hvilken står: 1633. Vid sidorna Erfurtska myntmästarrens Weissmantels signaturer.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Slagen 1633 i Erfurt, enligt Tenzels uppgift, på befallning af Svenska Ståthållaren derstädes Hertig Wilhelm af Sachsen Weimar, när Gustaf Adolfs lik fördes från Wolgast till Sverige. Bibelspråket på fränsidan är taget ur Hezekiel, 3:dje versen i 37:de kapitlet, hvilket till större delen innehåller Guds befallning till Profeten att kalla de dödas ben till lif igen. — Br. pag. 155; tab. XI, n. 1. Berch 106: 88. — K. Mk. en i guld (2 Duk.), en i silfver ($\frac{1}{4}$ Rdr). B-n i silfver ($\frac{1}{4}$ Rdr). De Geers saml. en i guld (2 Duk.), 2 i silfver ($\frac{1}{4}$ Rdr). Grefve Snoilsky's saml. en i guld (2 Duk.), en i silfver. Rikskab. i Wien, Hertigl. kab. i Gotha i guld (2 Duk.).

206.

Åts. Slat.

Fräns. SEIN VNSTERBLICH LOB DEM TOD SIEGT OB. En spira och ett svärd satta i kors under en konglig krona. Vid sidorna: G A (monogram) R S (monogram). Nedanför ligger en dödskalle på en bok; bak om skallen en tregrenig stängel bärande tre liljor. Ytan kullrig.

Oval $8\frac{1}{2}$ lin. hög ($5\frac{1}{2}$ storl.). Möjligtvis är denna fränsida endast en afgjutning af fränsidan till ett sådant smycke, som det i noten omnämnda. — **RRR**. — Rikskab. i München i bly*.

207.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, endast efter konturerna, nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel, infattad i en onyx.

Fräns. Inristad skrift. SEIN VNSTERBLICH LOB + DEM TODT SICHT OB på ett band. Figurer och monogramer som på n. 206, men inristade. Der omkring en lagerkrans, äfven inristad. På kanten inristadt: NATVS A: 1594 9 DECEMER (sic) OBIT A. 1632 6 NOVEMBER.

Oval, 11 lin. hög (8:e storl.). — **RRR**. — Rikskab. i Köpenhamn i guld med inläggning af grön, hvit, svart och brun

* Förmodligen samma exemplar, som Berch. med någon oriktighet (108: 97. not), beskriver efter det s. k. Coburgska manuskriptet. I K. Mk. förvaras ett i mussleskal förträffligt skuret medaljformigt smycke, med Konungens bild nästan framvänd, med omskrift: GVSTAV9 ADOLF. D. G. REX SVEC på åtsidan: fränsidan fullkomligt lik den här ofvan beskrifna. Smycket, 7 linier högt. är infattadt i en ram af silfver med ögla och ring.

emalj; ögla i öfra och nedra kanten, i den öfra en ring, i hvilken är fästadt ett broderadt band af siden och silfvertråd.

208.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, mycket hög, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. Inristad skrift: *Sein vnsterblich[er]s lob Dem todt siget ob*. Ett upprätt svärd öfver en liggande, igenknäpt bok. Till höger en döds-kalle, på hvilken vexe två liljor mellan två lagerqvistar; till venster en spira, tradd genom en öppen krona, — allt graveradt i fördjupning och emaljeradt.

Oval. 10 lin. hög (7:e storl.). — Gjuten. — Berch 108: 97. — **RRR**. — K. Mk. i guld, båda sidorna hopnaglade inom en hög kantram med ögla i öfra och nedra kanten samt inläggning af hvit, blå, grön, brun och gul emalj; botten på åtsidan kring bilden fylld med svartblå emalj.

209.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, endast efter bildens konturer, h. s., lagerkransad, i harnesk, med uppfästad fältbindel.

Fråns. På den släta ytan äro ingraverade en palmqvist och ett svärd, satta i kors genom en öppen bladkrona, hvarifrån uppstiger en spira. Der under en döds-kalle och två korslagda ben på en bok; ur skallen uppvexa tre blommor. Vid sidorna af kronan: G A (monogram) och R S (monogram). Nederst: *Memento morij*.

Höjd 12 lin. (9:e storl.). Gjuten. — **RRR**. — Rikskab. i München i silfver. förgyld, med ögla.

210.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, med fältbindel.

Fråns. G A R S (monogram) öfver en palmqvist och ett svärd satta i kors genom en lagerkrans. Der under en döds-kalle. Vid sidorna: 6 N 16 32.

Oval $9\frac{1}{2}$ lin. hög ($6\frac{1}{2}$ storl.). Gjuten. — Berch 108: 95. — **RRR**. — K. Mk. i bly med ögla i öfra och nedra kanten.

211.

Åts. Inslagen skrift. G. A. D. G. SVEC. GOT. WAND RE. Brösbilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. G A (monogram) under en krona i guld på blå emalj. Der under en dödskalle på ett ben. Bakom skallen uppstiga tre ax.

Oval, 10 lin. hög (7:e storl.). — Jfr Sst. n. 95. a. — **RRR**. — Upsala Univers. i guld med vit, blå och grön emalj-inläggning på åtsidan; skallen, benet, monogramet och kronan på frånsidan af guld på svartblå emaljbotten; ögla i öfra och nedra kanten.

212.

Åts. *Divius Gustavus Adolphus Dei gratia sueciae Rex*. Brösbilden nästan framvänd, i harnesk med lejonhufvud öfver venstra axeln och uppfästade mantelveck, — allt inom en bladkrans.

Fråns. *Amplius haud vivit Nunc Rex Gustavus Adolphus ejus at omne tamen vivit Victoria in ævum*. Der under en dödskalle på två korslagda ben omgifven af fanor och flaggor. — Nederst: *J. Blum Fe*.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Grav. af Joh. Blum i Bremen. — Konungens bild och drägt är fullkomligt lik Fältmarskalken Johan Baners bild på en af samme Blum graverad minnespenning (se Hildebrand, Minnesp. öfver Sv. Män och Qvinnor, pag. 25). — Br. pag. 157; tab. I, n. 3. Berch 102: 71. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

213.

Åts. Utan inskrift. Konungens brösbild, endast efter bildens konturer, framvänd, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. Utan inskrift. En dödskalle, ur hvilken uppstiga tre ax. Vid sidan ligger på marken en afhuggen arm med hand.

Höjd $8\frac{1}{2}$ lin. ($5\frac{1}{2}$ storl.). — **RRR**. — Rikskab. i Dresden i guld, med ögla i öfra och nedra kanten, i den öfra en ring.

214.

Åts. **Invic-tiss. princeps, Gustavus, ejus nominis secundus, rex Suecorum, &c. patriæ & orbis terrarum æternum decus, Germanicæ libertatis assertor, patronus, vindex pietatis & fortitudinis, sine exemplo exemplum: dum ad Lipsiam, cruento prælio, dimicat, ibique, ut antea, & ubiq., victoriam obtinet, non uno vulnere cadens, nec cedens, coelo, unde lapsus, redditus, sibi immortalem gloriam, hostibus invidiam, amicis desiderium & lachrymas reliquit** VI 9b MDCXXXII i 16 räder öfver fältet. Vid öfra kanten, midt upp i inskriften, ses Svenska riksvapnet i en sköld under konglig krona. — Nederst: **ILF**.

Fråns. * **DEXTRA. MANVS. SVECIS. SVPEREST PEREVNTE. SINISTRA.** En harnesk-klädd arm ur skyn håller ett upprätt svärd. På marken ligga benknotorna af en arm med venstra handen. Öfverst: **יְהוָה**, hvars strålar genombryta molnen.

Diam. 19½ lin. (19:e storl.). Grav. af Jan Looft i Middelburg. — Br. pag. 158; tab. XII, n. 2. Berch 103: 74. — K. Mk., De Geers, Frih. Bondes, Hr Oldenburgs saml., Hertigl. kab. i Gotha i silfver. B-n afgjutning i tenn.

215.

Åts. **GVSTAVVS ADOLF. REX SWEC:** Bröstkilden, h. s., lagerkransad, i pryddigt harnesk, med uppfästad fältbindel; öfver axeln ett bevingadt ånglahufvud.

Fråns. **DEN IX. DECEM. AO. 1594. Z: STOK HOLM. GEBORN: DEN. VI. NOVEM. AO. 1632. IN DER SLACHT BEY LV.TZEN FVR DIE EVANGELISCHE RELIGION SIEG HAFT GESTORBEN** i 12 rader.

Oval, 16 lin. hög (14:e storl.). Gjuten. — **RRR**. — De Geers saml. i silfver, förgylt, med spår af ögla och i nedra kanten ett hål.

216.

Åts. Densamma som till n. 71.

Fråns. **GEFALLEN FÜR DIE EVANGELISCHE RELIGION IN DER SCHLACHT BEI LÜTZEN AM 6. NOVEMB. 1632** i 6 rader.

Oval, 17½ lin. hög (16:e storl.). Gjuten, åtsidan cicelerad. Torde vara en senare tids arbete. — **RRR**. — Hr Oldenburgs saml. i tenn.

217.

Åts. Konungens bröstbild, endast efter bildens konturer, h. s., lagerkransad, i harnesk, med mantelveck uppfästade öfver axeln. På en slät list under bilden ingraverad, med svart emalj fyld skrift: ICH BINNID SAMIG GEWEST.

Fråns. Ingraverad skrift: *Gústavis Adolphús der Schweden König verfechter Der Christlichen Kirch:en geioren den 9. Decembris Anno 1594. glorwürdig vnd in Gott seelig entschlaffen, nach Dem Er in der Schl:acht vor Lützen 6 wün:den Empfangen Den 6 Novembris Anno 1632.**

Höjd 12 lin. (9:e storl.). Gjuten. — **RRR**. — I Hans Maj:t Konung Carl XV:s samlingar i guld med grön emalj på lagerkransen och svart emalj i alla bokstäfver; ögla i öfra och nedra kanten, i den nedra hängande en hvit emaljerad döds-kalle på två korslagda ben.

218.

Åts. Konungens bröstbild, endast efter bildens konturer, som på n. 217. På en slät list nedanför bilden: NIL. DISTVLI.

Fråns. Ingraverad skrift: *Gust. Adolph: Sue[cie] Rex Eccleie Christi: vinde[x nat. 9 Xb Ao. 1594. pie et glor:] denat[6 gbr.] acceptis 6 vuln: in acie Luten[si Ao] 1632. i 11 rader.*

Höjd 12 lin. (9:e storl.). Gjuten. — **RR**. — K. Mk. i bly, hvars till en del utplånade inskrift blifvit kompletterad efter en teckning i C. G. Heraeus, Bildnisse der Regierenden Fürsten und berühmter Männer, pl. 36, fig. VI. g, jemförd med texten, pag. 44 (der likväl listen nedanför bilden saknas).

* I Bankens kabinett förvaras en rund, tunn silfverplatta, på hvars ena sida är ingraverad Gustaf Adolfs bröstbild, i kyller, hufvudet liggande på en kudde, med 4 blessyrer eller kulhål utmärkta i ansigtet (en i pannans venstra sida, en under venstra ögat, en vid högra örat, en tätt öfver mustagen på högra sidan. Omskrift: GVSTAVVS-ADOLPHVS, D. G. SVECORVM GOTHORVM ET VANDALORVM REX (W S). Diam. 16¾ lin. Upptages af Berch bland medaljer, 106: 89.

219.

Åts. GVSTAVVS. ADOLF: D: G: SVEC: GOTH: WAND: Q: REX. Bröstdilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. Inristad skrift: *A^o 1594. den 9: Decembris ist Fhr Konigl. Majj. zine, Stockholm in Schweden geborn. A^o 1611. gekrönt, vnd 21. [Far] Regiert, Wegē der Teitschen Freijheit vnd waren Eüangelisch. Religio mit heeres macht ins Teütschland angelanget. Haben Endlich im 38. [Far] Fhres Alters bej Lützen in der Siegreich Feldschlacht ir lebē Ritterlich aufgeß. 1632. 6 Noubr i 15 rader, uppfyllande hela fältet.*

Diam. 9 lin. (6:e storl.). — **RR.** — K. Mk. en i silfver förtyld med ett borraradt hål i öfra kanten; en i silfver med lemming af en klumpigt fastlödd ögla, båda gjutna, med små olikheter i den inristade skriften på frånsidan. (Den väsentligaste olikheten är på ena exemplaret: *komen* i st. f. *angelanget* samt utelemmandet af dödsdagen). I K. Mk. förvaras äfven ett brakteat-afslag af åtsidan, inpassadt på en fast, slät botten af silfver.

220.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstdild, endast efter bildens konturer, h. s., lagerkransad, i harnesk, med uppdragna mantelveck.

Fråns. Ingraverad skrift: IN MEM: ILL: ET. INVICT: PRINC: G: AD: SVEC: REGIS ETC. IN ACIE PROPE LVITZEN MAGNANIMITER DEMORTVI 6 Nov 1632.

Höjd 12 lin. (9:e storl.). Obetydliga variationer i den graverade skriften på frånsidan förekomma på olika exemplar. — Sst. 94. c. — **R.** — K. Mk. i guld med ögla i öfra och nedra kanten, grön emalj, och bokstäfverna fyllda med svart emalj. De Geers saml. i guld med grön och blå emalj, bokstäfverna fyllda med svart emalj. Rikskab. i München 2 i guld, den ena med ögla i öfra och nedra kanten, grön, blå och svart emalj-inläggning; den andra med dylika öglor, på lagerkransen grön emalj. och fem tafelstenar, på harneskett blå emalj med guldränder, två rubiner och en smaragd; baksidan, försedd med guld-led, bildar lock öfver ett tomrum, deladt i fyra små lädor, och

stänges med en sabelformig nål instucken i en ögla på midten; bokstäfverna fyllda med svart emalj*.

221.

Åts. GVSTAV, ADOLPH, D. G. SVEC. GOTH. WAND. ; R. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med veck uppfästade genom ett smycke på axeln.

Fråns. PR. FINL. DVX ETHON. ET CAREL. DOM. ING. Der inom under en öppen krona: IOH: X: EIN GVTER. HIRTE LESSET SEIN LEBEN FVR DIE SCHAF. Vid sidorna om kronan: 16 32.

Diam. $7\frac{1}{2}$ —8 lin. ($4\frac{1}{2}$ —5:e storl.). Dukat, slagen år 1632 i Osnabrück (äfven präglad i silfver). Det anförda bibelspråket är taget ur Johannis Evang. kap. 10, v. 11. — Berch 106: 90. — K. Mk. 2 i guld. De Geers saml. en i guld en i silfver. Rikskab. i Köpenhamn en i guld, en i silfver.

222.

Lik n. 221, med små variationer i interpunktering m. m. Skriften på frånsidan slutar: — — DIE. SCHAFF. Der under en bladsirat. Vid sidorna af kronan årtalet 16 33.

Diam. $7\frac{1}{2}$ —8 lin. ($4\frac{1}{2}$ —5:e storl.). Dukat af år 1633 från samma myntverkstad. — Br. pag. 166; tab. I, n. 8. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i guld.

223.

Åts. GVSTAV, ADOLPH. D. G. SVEC. GOTH. VAND. R. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med mantelveck uppdragna öfver axeln.

Fråns. * PR. FINL. DUX ETHON. ET CAREL. DOM. INGER. Der inom under en öppen krona: IOH. X. EIN GVTER HIRTE LESSET SEIN LEBEN FVR DIE SCHAFF. Der under en bladsirat. Vid sidorna af kronan: 16 34.

Diam. $7\frac{1}{2}$ —8 lin. ($4\frac{1}{2}$ —5:e storl.). Dukat af år 1634 från samma myntverk som de båda föregående. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i guld.

* Inskriften på detta sistnämnda exemplar är vårdslös och innehåller följande olikheter: IN MEM IUI — — PRINC GOD — — LU'ZN — — NOVEMB 1632.

224.

Åts. * GVSTA + ADOL + MAGN; D † G + SVE + GOT + W + REX + AVGVST. Brösbilden, v. s., lagerkransad, i harnesk, med fältbindel. Vid sidorna: ÆTA TIS SVÆ 38.

Fråns. * DVX. GLORIOS; PI; HEROS, TRIVMPHATOR FELIX. 1633. På fältet under en öppen krona: IOHAN. 10 EIN. GVTER. HIRT LESSET. SEIN. LEBEN. FVR. DIE SCHAFFE (ett bladornament och en sirat af punkter före och efter första raden). Nederst inom en ornerad ram: OSNABRV.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Riksdaler, slagen år 1633 i Osnabrück. Utmyntningen synes hafva varit betydlig, ty stamparne hafva flera gånger blifvit omgraverade, med små olikheter, äfven i inskrifterna, t. ex. F. DIE i st. f. FVR DIE m. fl. Några mera väsentliga variationer upptagas här nedan. Lefnadsåret uppgifves, ehuru myntet präglades året efter Konungens död; naturligtvis menas dermed Konungens ålder vid dödstillfället. — Br. pag. 170. Berch 107: 91. — K. Mk. (3 ex.) o. B-n i silfver.

224. a.

Åts. Lik n. 224.

Fråns. * DVX. GLORIOS; PI; HEROS. TRIVMPHATOR. FOELIX. På fältet under en krona bibelspråket som på n. 224. (Bladsirat vid början och slutet af första raden). Nedanför, inom en ornerad ram: OSNABRVG. och nederst: 1633.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Riksdaler från samma myntverk, äfven slagen i guld. Åtskilliga variationer förekomma, t. ex. SCHAAFFE — OSNABRVGK m. fl., äfven fel, t. ex. TIVMPHATOR — K. Mk. 3 ex., olika. B-n 2 ex., äfven olika. De Geers saml. en i guld (10 Duk.), en i silfver, båda med sistnämnda fel.

224 b.

Åts. * GVSTA: ADOL: MAGN; D: G: SVE: GOT: W REX + AVGVST. Brösbilden m. m. som på n. 224; me högra sidan.

Fråns. som på n. 224. a.; men nederst: OSNABRVG + 1633 +

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Riksdaler — RR. — Upsala Univers., Hr Wedbergs saml.

224. c.

Åts. Lik n. 224.

Fråns. * DVX. GLORIOS; PI, HEROS TRIVM.PHATOR. FELIX. På fältet under en öppen krona: IOHAN: 10 EIN. GVTER. HIRT. LESST. SEIN. LEBEN. F. DI: SCH AFFE. och vidare, under en linea: OSNABR. delande siffrorna i året 16. 33.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Slagen till Riksdalers skrot. — K. Mk., Hr Arfwedsons saml. (dubbel Rdr). De Geers, Grefve Snoilsky's saml. (enkel Rdr).

225.

Åts. Densamma som till n. 1.

Fråns. CADENS. OBSTANTI. DAT. CASVM. En rund pelare, på hvars topp hvilar en konglig krona, afbrytes af en ljungeld och faller. I afskärn.: AD. LVTZENAM. D. 6 NOV. 1632.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 330: 21. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

226.

Åts. GVST. ADOLPH. D: G: REX. SVECLÆ. Bröstbilden, h. s., i harnesk, med mantelveck tillbakalagda öfver axeln och liten, slät krage.

Fråns. NON FIT TAMEN ☉ INDE ☉ MINOR på ett veckadt band vid nedra kanten. Der öfver ses den klart strålände solen »in apogæo».

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Grav. af Arv. Karlsten. — Då solen är på längsta afstånd (in apogæo) synes den för åskådaren vara mindre än annars. — Samma frånsida är använd på en minnespenning i anledning af Drottning Christinas thronafsägelse. — Sst. n. 99. — K. Mk. o. B-n i silfver.

Konung Gustaf Adolfs minne.

227.

Åts. Utan inskrift. Konung Gustaf Adolfs bröstbild, h. s., lagerkransad. Af drägten syns föga annat än spetskragen.

Fråns. Utan inskrift. En krönt vase. Vid hvardera sidan af denna en sluten konglig krona.

Oval, 4 lin. hög (1:a storl.). Gjuten. — **RRR.** — Rikskab. i Berlin i silfver, förgylld, med spår i öfra och nedra kanten efter bortskurna öglor.

228.

Åts. GVSTAVVS. ADOLP. D: G. SVEC. GOT. VA. REX. Bröstbilden nästan framvänd, omsluten af en palm- och en lagerqvist kransformigt hopböjda. Nedanför ses tre berg, det mellersta högst, hvartdera med en krona på toppen, torn och hus på sidorna. Till höger, på en bergshöjd, ett fyrtorn med uthängd lykta lysande seglare på hafvet. Till venster en grupp af vapen (harnesk, hjälm, sablar, pikar, korsgevär, fanor, kanon, trumma, pukor, kulor m. m.). *

Fråns. CRESCIT. SPIRANTIBVS. AVRIS. På ett prydligt altare ligger ett hjerta i eld, som uppfriskas af blåsten från två ansigten i skyn. Öfverst flammar solen. Vid altarets sidor: 1634 och signaturen: H K.

Diam. 13 $\frac{1}{2}$ lin. (11:e storl.). Präglad år 1634. Frånsidans stamp har blifvit bräckt. — Jfr Berch 92: 30. — **R.** — K. Mk., Rikskab. i Wien i silfver. Rikskab. i Berlin o. Dresden i guld.

* En brakteat-afprägling af denna åtsida har blifvit sammanlödd med en dylik afprägling af en minnespenning öfver M. Luther, visande dennes bröstbild nästan framvänd, i presterlig drägt, med omskrift: .DOCTOR. MARTINVS. LVTHEVVS:, och kring kanten en perlring. Hos Hr Oldenburg i silfver.

229.

Åts. GVSTA: ATOLPH: D: G: SVEC: GOTH: VANDA:
 REX: Brösbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med
 otydliga mantelveck.

Fråns. GOTTES: GID: VNT: DREI: IST. AL. MORGEN;
 NEV: Svenska riksvapnet, men oriktigt anordnad, med
 ett lejon i 1:sta och 4:de fältet samt de tre kronorna i
 2:dra och 3:dje fältet, vasaskölden i midten, i en bug-
 tad, krönt sköld. Derunder: 1.6.4.9. Vid sköldens si-
 dor Erfurtske myntmästaren Weissmantels signaturer.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Gjuten år 1649 i Erfurt, om man
 får sätta tro till signaturen; dåligt arbete. — Berch 108: 98.
 — **RR.** — Rikskab. i Berlin i bly.

230.

Åts. REX GVSTAPHVS ATOLPH: En vanskaplig bröst-
 bild, lagerkransad, h. s. Af drägten syns endast spets-
 kragen.

Fråns. IESUS SUOS SEMPER AMAT. En krönt sköld,
 delad, i öfra delen en otydlig figur; nedra delen kluf-
 ven, med bokstäfverna IC (Jesus Christus?). Vid si-
 dorna myntmästaren Weissmantels vanliga signaturer.

Diam. 5½ lin. (2:a storl.). Gjuten. Dåligt arbete, af samma
 fabrik som nästföregående. — **RR.** — K. Mk., Leipzigs Uni-
 vers. i tenn.

231.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan
 framvänd, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. Utan inskrift. Kristi bröstbild, v. s., med
 långt hår, strålgloria och mantelveck öfver drägten.

Oval, 7 lin. hög (4:e storl.). — Sammanpräglingen af dessa
 bröstbilder har förmodligen blifvit besörjd af någon bland Gu-
 staf Adolfs hänförda vänner i Tyskland. — **RRR.** — Hr Per
 Magnus's saml. i Berlin i guld, infattad i en ram med genom-
 brutna ornament belagda med svart emalj och på hvarje sida
 fyra små fembladiga blommor.

232.

Åts. GVST. ADOL: D. G. REX. SVEC. Brösthilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med lejonhufvud öfver axeln och mantelveck.

Fråns. ME SECVLA CANA CANENT. Ett upprest, krönt lejon, gående på en mager grupp af vapen (harnesk, spjut, hammare, korsgevär m. m.), håller i högra tassan ett upprätt svärd, i den venstra en palmqvist och en bugtig, åt båda ändar spetsig, kupig sköld tecknad med Sveriges tre kronor.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Gjuten. — Br. pag. 162; tab. XII, n. 3. Berch 108: 96. — K. Mk. o. B-n i silfver.

233.

Åts. GVSTAVVS. ADOLP: D G: SVEC: GOTH: WAND: Q: REX: Brösthilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. Utan inskrift. Konungen, i rund hatt och kyller, med svärdet i hand, rider på en åt venster galopperande häst. I bakgrunden ses tält och trupper.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Gjuten. — Berch 94: 37. — R. — K. Mk. i jern. Silfverstolpes saml. i tenn.

234.

Åts. Densamma som frånsidan till n. 233; men kring kanten en bladkrans.

Fråns. Utan inskrift. Konungens släkt-vapenbild, en vase.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Gjuten af J. C. Hedlinger, som modellerat frånsidan, att förenas med frånsidan af den för gående. — R. — Berch 94: 37, not. — K. Mk. i koppar, f silfrad.

235.

Lik n. 234; men med inskrift på frånsidan: ∴
STIS. INSIGNIA. CONDECORAVIT.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Gjuten; frånsidan, förmodligen genom Presidenten Frih. Rålambs försorg. — Sst. n. 37. a. — K. Mk. i silfver (original exemplaret). Frih. Bondes saml. i tenn.

236.

Åts. GVST. ADOLPH. D. G. REX. SVECIAE. Bröstkilden, h. s., i harnesk och mantelveck. — Under axeln: *A*.

Fråns. * TOTVM. HAVD. CAPIT. INTEGER. ORBIS. Den strålände solen.

Diam. 17½ lin. (16:e storl.). Grav. af Arv. Karlsten för hans 1:a regentlängd. St. i Banken. — Berch 325: 6. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

237.

Åts. Densamma som till n. 1.

Fråns. TOTVM. HAVD. CAPIT. INTEGER. ORBIS. Solen som på n. 236.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 330: 22. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

238.

Åts. Densamma som till n. 1.

Fråns. SEMPER. CONSPECTVS. IN. ARMIS. Ett upp-rest, krönt lejon går med högburet svärd i högra tas-sen, på den venstra en oval sköld innehållande Kristi monogram.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 330: 23. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

239.

Åts. Densamma som till n. 1.

Fråns. AEQVET. QVIS. PRAELIA. CANTV. En lyra på en fyrkantig fotställning.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 330: 24. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

240.

Åts. GVST. ADOLPH D. G. REX. SVECIAE. Bröstdilden, h. s., i harnesk och omlagda mantelveck. — Under axeln: c. e. h.

Fråns. PAR. ANIMO. VIRTVS. Ett upprest, tillbakablickande lejon går på marken. — I afskärn.: N. KEDER. INV.

Diam. 12 $\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). Grav. af C. G. Hartman för hans Svenska regentlängd, efter Assessor N. Keders förslag. St. i Banken. — Jfr Berch 327: 6, der inskriften angifves oriktigt. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

241.

Åts. GVSTAVVS. ADOLPH. D. G. S. G. V. REX. Bröstdilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med spetskantade mantelveck omlagda öfver axeln. Vid nedra kanten: NAT. A. 1593. OB. A 1632. 6. NOU: — Under axeln: w.

Fråns. GOTTESFVRCHT. V: (und) HELDEN MVTH. IST DER SCHWEDEN EIGNES GVT. Ett upprest lejon, hållande i högra tassén ett svärd och på den venstra en rund sköld med pigg på midten, går på en grupp af vapen m. m. (mörsare, kanon, hjälm, kulor, harnesk, fanor, trumma, spjut, spikklubba).

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. i början af 1700-talet af Chr. Wermuth i Gotha. Frånsidans stamp har blifvit bräckt. — Födelseåret är oriktigt angifvet. — Jfr Berch 103: 75. — K. Mk. 2 i silfver. B-n i tenn.

242. *

Åts. Densamma som till n. 241.

Fråns. SO LANG DIE WELT BESTEHT SEIN NAHME NICHT VERGEHT * inom en lagerkrans.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. Frånsidan tillhör samme gravörs minnespenning öfver K. Carl XII,

* Gustaf Adolfs namn GUSTAVUS ADOLPHUS förekommer på en Engelsk s. k. Token med Kon. Georg II:s bröstbild och på fråns. Britannias bild med omskrift: BRITAIN RULES och årtalet 1771, enligt Jos. Neumanns Beschreibung der bekanntesten Kupfermünzen, XIX Heft, pag. 223.

hvars dödsår 1718 angifves genom de högre bokstäfverna i inskriften. Sedan frånsidans stamp till n. 241 blifvit bräckt har förmodligen den föga nogräknade Wermuth funnit för godt att förena denna frånsida med Gustaf Adolfs bild. — K. Mk. i tenn. Rikskab. i Dresden i silfver.

243.

Åts. GUST. ADOLPH. D. G. REX SVECIAE. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk och mantelveck. — Under axeln: z.

Fråns. NATUS MDXCIV. DENATUS MDCXXXII. Der under tre stjernor, — allt inom en lagerkrans.

På båda sidor en perling kring kanten.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Grav. af C. Enhörning för hans Svenska regentlängd. St. hos Hr Oldenburg. — Sst. n. 6. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

244.

Åts. GUSTAVO II ADOLPHO S. G. V. R. DIE VI NOV. MDCCCXXXII. Bröstbilden, v. s., lagerkransad, i harnesk, med hermelin-fodrade mantelveck. — Nedanför: c. m. m.

Fråns. PEPIGIT NOBIS HAEC FOEDERA VICTOR. Två qvinnor i antik drägt, stående, Religionen med slöja och korset, Sanningen med spegel, gifva hvarandra handen. På marken ligga brutna fjettrar.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Grav. af C. M. Mellgren i Stockholm till den der firade minnesfesten d. 6 Nov. 1832. St. på K. Myntet. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

245.

Åts. GUSTAV ADOLPH KÖNIG VON SCHWEDEN. Bröstbilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel. — Under axeln i fördjupning: KRÜGER F.

Fråns. FÄLLT FÜR DEN EVANGELISCHEN GLAUBEN IN DER SCHLACHT BEI LÜTZEN AM 6. NOV. 1632 på 7 rader. Under en linea: ZU SEINES NAMENS EHRE D. 6. NOV. 1832.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. af Karl Reinh. Krüger i Dresden i anledning af en i Sachsen firad minnesfest d. 6

Nov. 1832. — K. Mk. 2 i silfver. Hr Wedbergs, Hr Oldenburgs saml. i brons.

246.

Åts. GUST. ADOLPH V. G. G. KÖNIG VON SCHWEDEN och inom denna inskrift: GEB. 1594. Brösthilden, h. s. lagerkransad, i harnesk, med omlagda mantelveck. — Nederst: W. DOELL FEC.

Fråns. * SIEGREICH IM KAMPFE FÜR DIE FREYHEIT DES GLAUBENS FIEL DER EDLE HELD D. 6 NOV. 1632 BEY LÜTZEN i två omgångar. Der inom en upphöjd ring, och inom denna: + DIE DANKBARE NACHWELT IM LAHR 1832. omkring en krets af stjernor. Inom denna åter: SEINEM ANDENKEN i strålarne af en centralsol.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Grav. af Karl Vilh. Døll i Dresden af samma anledning som föregående. — K. Mk. i silfver.

247.

Åts. * *Gustav Adolph König v. Schweden, fiel bei Lützen am 6 Novbr. 1632.* Brösthilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med mantelveck uppdragna öfver axlarne.

Fråns. * *Zur zweiten Secularfeier den 6. November 1832.* En uppslagen bok, på hvars blad läses: *Evangelium*, ligger på nedra delen af en lagerkrans. Öfver boken två svärd lagda i kors och på dem ett monogram innehållande G A R under en stor konglig krona.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Gjuten i Tyskland i anledning af minnesfesten 1832. — K. Mk. i tenn med en klumpig öglå i öfra kanten. Hr Gripenstedts saml. i tenn.

248.

Åts. GUSTAV ADOLP. Brösthilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. LÜTZEN MDCXXXII i två rader midt i fältet.

Diam. 3 lin. Grav. af S. Jacobson i Köpenhamn år 1832. K. Mk. i silfver med ett borrhål i öfra kanten och der i ring. Upsala Univers. i silfver.

249.

Åts. GVST. ADOLPH. R. SVEC. FID. EV. PROTECT. N.
D. 9 DEC. 1594. Brösbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk och pelsfodrade mantelveck hopdragna öfver axeln.
— Nedanföör: LOOS D. KÖN. F.

Fråns. OB. AP. LVETZEN D. 6 NOV. 1632. Det af Konungen i Preussen uppförda jernmonumentet öfver den bekanta minnesstenen (der Schwedenstein), hvilken bär den enkla inskriften: G. A. 1632. Vid sidan ses landsvägen med sin poppel-allé, och på afstånd tornen i Lützen. I afskärn.: POPVLOR. PIETAT. D. 6 NOV. 1837.

Diam. 11 $\frac{1}{2}$ lin. (8:e storl.). Grav. af Ant. Fr. König och präglad på det under Loos stående kongliga myntverket i Berlin, med anledning af monumentets aftäckning d. 6 Nov. 1837.
— K. Mk. 2 i silfver. B-n i brons. H. Maj:t Konung Oscar II:s saml. i guld.

250.

Åts. .HIER FIEL G: ADOLPH. Jernmonumentet öfver »der Schwedenstein», på hvilken läses: G A 1632.

Fråns. KOENIG VON SCHWEDEN. Konungens brösbild, h. s., lagerkransad, i harnesk och uppfästade mantelveck.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Gjuten i Tyskland efter 1837.
— Hr Wedbergs saml. i tenn med ögla.

251.

Åts. DURCH LICHT ZUR WAHRHEIT. Jernmonumentet som på de båda föregående, men omgifvet af ett fyrkantigt staket med öppna portar, och i dess midt stenen med inskrift: G A 1632.

Fråns. GAL. 6, 10. LASSET UNS GUTES THUN AN JEDERMANN, ALLERMEIST AN DES GLAUBENS GENOSSEN.
i 7 rader. Der under en stjerna.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Slagen i Tyskland efter 1837. — Göteborgs Museum i ljus brons.

252.

Åts. GUSTAVUS ADOLPHUS MAGNUS REX SVECIAE. Bröstkilden, v. s., i harnesk och mantelveck. — Nedanför: MULLER F.

Fråns. NATUS AN. M.D.LXXXXIV. OBIT AN. M.DCXXXII. — SERIES NUMISMATICA UNIVERSALIS VIRORUM ILLUSTRUM. — M.DCCC.XLV. Nederst: DURAND EDIDIT.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Grav. af Muller 1845 i Paris för Durands allmänna serie af minnespenningar öfver ryktbara män. — Rikskab. i Paris i brons.

253.

Åts. GUSTAV ADOLPH KÖENIG VON SCHWEDEN. Bröstkilden nästan framvänd, hög, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. ZUR ERINNERUNG AN DIE HAUPTVERSAMMUNG DES EVANGELISCHEN VEREINS DER GUSTAV-ADOLPH-STIFTUNG ZU NÜRNBERG DEN 26. 27. U. 28. AUG. 1862 i sex rader på släta fältet.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). Gjuten, med anledning af Gustaf Adolfs-föreningens sammanträde i Nürnberg de anförda dagarne. — K. Mk. i brons.*

* I Ståens Historiska Museum förvaras en hjertformig, tunn silverplatta, 13 lin. hög, med inristade figurer, vackert arbete. På ena sidan Gustaf Adolfs bröstbild, nästan framvänd, i kyller, omgifven af draperier, med omskrift: * GVSTAVVS. ADOLPHVS: D: G: SVEC: GOTH: WEND: REX. På andra sidan S:ta Annas och S:ta Marias bilder. Till höger står Anna, med slöja, hållande sin dotter på armen, hvilande handen på det framför henne stående Kristusbarnet. Till venster sitter Maria, med strålgloria, gifvande bröstet åt barnet, som hvilar i hennes knä. Vid sidan ett draperi. Öfver dessa grupper står på kanten: *S. Anna. S. Maria.* Vidare läses på kanten: *FRV. ANNA. MARIA * MESCHKEBIN **, åt hvilken smycket förmodligen blifvit skänkt, kanske som bröllopspresent. Figurerna på baksidan äro naturligtvis valda med afseende på hennes dopnamn. Men egendomligt är, att se dessa katolska helgonbilder förenade med bilden af reformationens försvarare.

Ensidiga minnespenningar med Gustaf Adolfs bild.*

254.

Utan inskrift. Konungen, i harnesk med lejonhufvud öfver högra armen, kommandostafven i hand, kring halsen ett band, i hvilket hänger en oval medaljong, sitter på en åt venster gående häst.

Diam. 42 lin. Gjuten. — **RRR.** — Rikskab. i Wien i brons.

255.

GVSTAV. ADOLPH. D. G. SVEC: GOTH: V: REX. Konungen, i rund hatt och kyller, med axelrem, lifskärp med fladdrande ändar, kommandostafven i hand, ridande på en åt venster galopperande häst. På afstånd ses truppkolonner samt hafvet med farkoster.

Diam. 27 lin. (25:e storl.). — K. Mk. i tenn.

256.

Utan omskrift. Konungen, i rund hatt och kyller, kommandostafven i hand, rider på en åt venster galopperande häst. I bakgrunden ses staden Nürnberg omgifven af 'én mur med hängtorn och graf. På grafven ses en liten sköld med stadens vapen. Upptill, vid kanten, en strålände sol och moln. Vid sidorna af Konungens hufvud: .G. A. .R. S. Kring kanten en bred, upphöjd, ornerad rand.

* I Kongl. Myntkabinettet förvaras 2:ne medaljonger, hvilka här må anmärkas:

1:o) Konungens bröstbild framvänd, i kyller, med spetskrage och omskrift i s. k. kanslistil: *Gustavus Adolphus Rex Sveden Gothi Indi Dende Konig.* Kring kanten en på flera ställen omknuten lagerkrans. Oval, 50 lin. hög, gjuten i brons.

2:o) En dylik, men endast efter bildens konturer, med upphöjd skrift på den håliga baksidan: *Gustavus Adolphus.* Höjd $32\frac{1}{2}$ lin. Gjuten i jern.

I Kongl. Myntkabinettet förvaras äfven en rund silverplatta af 16 liniers diameter, på hvars ena sida är konstnärligt graverad Konungens bröstbild, nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel och omskrift: *GUSTAVUS-ADOLPHUS, D. G. SVECORUM GOTHORUM ET VANDALORUM REX,* samt med en signatur: *w s* (monogram = Wilh. Schwan). — En dylik i Bankens kabinett.

Diam. 27 lin. (25:e storl.). Gjuten i Nürnberg. Är uthuggen ur botten af en tenntallrik. En sådan tallrik, med sex andra figurer till häst på brädden, förvaras i Sv. Statens Historiska Museum. — Jfr Sst. n. 65. a. — K. Mk. 2 i tenn; på den ena är kantranden borttagen, till följd hvaraf diametern är endast 23 linier. B-n en af sistnämnda storlek i tenn.

257.

.GVSTAVVS. ADOLPHVS. D G. REX. SVECORVM. GTH. ∴
Brösthilden nästan framvänd, i prydligt harnesk, med fältbindel; handen hvilande på ändan af kommandostafven. På harnesket en sköld med staden Nürnbergs vapen. Vid sidorna af Konungens hufvud, till höger en konglig krona, till venster en spira och ett svärd satta i kors. Kring kanten en upphöjd, ornerad rand, och inom denna en krets af uddar, hvardera med ett litet kors på spetsen.

Diam. 27 lin. (25:e storl.). Gjuten i Nürnberg. Troligtvis uthuggen, lika som de två föregående och de båda följande, ur botten af en tallrik. — K. Mk. i tenn.

258.

* GVSTAVVS. ADOLPHVS * * D. G. REX. SVECORVM.
GTH. VANDA * Konungens bröstbild nästan framvänd, i prydligt harnesk, med fältbindel; handen hvilande på ändan af kommandostafven. Kring kanten en upphöjd, med över och rosetter ornerad rand samt inom denna en perling och en krets af uddar med kors på spetsarne.

Diam. 26½ lin. (24½ storl.). Gjuten på samma ställe som föregående. — K. Mk. i tenn.

259.

GVSTAVVS. ADOLPHVS. D. G. REX. SVECOR GOT VA.
Brösthilden nästan framvänd, i prydligt harnesk, med fältbindel, högra handen hvilande på kommandostafven. Vid hufvudets högra sida en konglig krona, vid den venstra en spira och ett svärd satta i kors. Kring kanten en upphöjd, med rosetter prydd rand och inom

denna en krets af omvexlande trebladiga uddar och små kors.

Diam. $24\frac{1}{2}$ lin. (23:e storl.). Gjuten, vackert arbete. — Rikskab. i München i tenn.

260.

Utan inskrift. Brösbilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel. Kring en del af kanten går en bred lagerkrans. Frånsidan hålig.

Diam. 22 lin. ($21\frac{1}{2}$ storl.). Gjuten, groft arbete. — K. Mk. i tenn, svartmålad.

261.

Utan omskrift. Konungens bröstbild framvänd, i kyller, mycket hög, ihålig, men med slät baksida.

Oval, 20 lin. hög (20:e storl.). Gjuten. — K. Mk. i silfver, med bokstäfverna G. A. R. S. inslagna öfver Konungens hufvud. B-n i silfver, utan inslagna bokstäfver, bottenplattan prydd med blomster- och bladsirater.

262.

GVSTAUVS ADOLPHUS D: G: REX SUECORVM GOTH: VA. Brösbilden nästan framvänd, i kyller; ansigtet mycket högt; baksidan hålig.

Diam. $19\frac{1}{3}$ lin. (19:e storl.). Gjuten. — K. Mk., Rikskab. i München i bly.

263.

Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i ribbharnesk.

Diam. 19 lin. (18:e storl.). Gjuten och cicelerad. Synes vara ett ofulländadt arbete. — K. Mk. i silfver.

264.

Utan inskrift. Konungen, i rund hatt, kyller med bälte, armen harnesk-klädd med svärdet i hand, rider på en åt venster galopperande häst. I bakgrunden ses

en brinnande stad (Lützen?); — allt inom en upphöjd krans af lager eller cypress.

Diam. 18 lin. (16½ storl.). Gjuten; vackert arbete. — RRR.
— Rikskab. i München i bly.

265.

* GVSTAVVS * AD OLPHVS * REX * Konungens bild till midjan, nästan framvänd, i prydligt harnesk, med fältbindel och med kommandostafven nedvänd i hand. Kring kanten en upphöjd, ornerad rand.

Diam. 17½ lin. (16:e storl.). Gjuten. — Jfr Berch 91: 26.
— K. Mk., B-n, Silfverstolpes saml. i bly.

266.

Inslagen skrift: GVSTAVVS ADOLPHVS SVEC. GOT. ET VAN. REX på ett band. Bröstkilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med lejonhufvud öfver armen och der ofvan upplagda mantelveck.

Oval 13 lin. hög (10:e storl.). Gjuten. — RRR. — K. Mk. i silfver med ett borraradt hål i öfra kanten.

267.

Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, i kyller, med fältbindeln uppfäst genom en fyrbladig rosett på högra axeln.

Oval, 13 lin. hög (10:e storl.). Gjuten. — RRR. — Hr Oldenburgs saml. i silfver, förgylld på åtsidan, infattad i en prydlig, genombruten ram med ögla och ring*.

268.

Utan inskrift. Bröstkilden, h. s., lagerkransad, i harnesk och mantelveck uppdragna öfver axlarne.

Oval, 11½ lin. hög (8:de storl.). — RRR. — K. Mk. brak-teat-afslag i silfver.

* På baksidan är ingraveradt: »Anno 1654 tach 1⁸ Junij ist Zwischen 11 und 12 Uhr Geböhren worden Georg Heijglj, sein Geratteriu bei der H: Tauff, Catharina Mercklin G: G: G:».

269.

GVST ADOLP D G SVEC. GOT. WAND REX M P F D E
LI C I DO. Brösthilden, h. s., lagerkransad, i harnesk,
med lejonhufvud öfver axeln och fältbindel.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Gjuten. — RRR. — K. Mk. i
silfver med spår efter ögla i öfra kanten.*

270.

Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan fram-
vänd, i kyller.

Oval, 7 lin. hög (4:e storl.). Gjuten; vackert arbete. — RRR.
— Rikskab. i München i bly.

271.

Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan fram-
vänd, i harnesk, med fältbindel. Ansigtet ovanlig stort.

Diam. $6\frac{3}{4}$ lin. (4:e storl.). — RRR. — Hr Oldenburgs saml.
i silfver med spår af förgyllning.

272.

GVSTAVVS. ADOLP: D: G. SVE. REX. Brösthilden nä-
stan framvänd, i harnesk, med fältbindel.

Oval, 6 lin. hög (3:e storl.). — RRR. — K. Mk. i silfver.

273.

Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., i har-
nesk, som dock är föga synligt under den breda kragen.

Oval, 4 lin. hög (1:a storl.). Gjuten, med små olikheter. —
K. Mk. en i silfver**; en i förgylt silfver med ögla i öfra
och nedra kanten, i den nedra ett litet kors prydt med silfver-
korn och 3 små äkta perlor. Statens Historiska Museum i guld,
infattad i ett hjertformigt ornament under hög konglig krona, med
ögla i öfra och nedra kanten, svartblå emalj, och på fränsidan

* På den släta baksidan är ingraveradt: *Maria. Salome. Lob-Müllerin. Gebohrne. Rüoffin. Maria Salome Eij-Sellohrin. Getauft die. 4. Sept: .17.16.*

** På exemplaret i silfver står på den släta baksidan ingraveradt: A.
1657 F. KP.

försedt med bladsirater omkring ett monogram innehållande
G A R S. Frih. Bondes saml. en i guld med blå emalj och
en i bly. Rikskab. i München i bly.

274.

Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., lager-
kransad, i harnesk; dock ses föga annat än spetskransen.

Oval, 4 lin. hög (1:a storl.). — R. — K. Mk. i silver, två
exemplar med baksidorna sammanlödda och ögla i öfra kanten.

275.

GVSTAV. ADOLPH. vid nedra kanten. Bröstbilden
framvänd, i kyller, med sleifer öfver bröstet. Något
kupig.

Diam. 4 lin. (1:a storl.). Nyare arbete. — K. Mk. i tenn,
på öfra sidan bronserad.

276.

G. A. D. G. S. G. W. R. 1632. Bröstbilden, h. s., la-
gerkransad, emaljerad, på mörkblå grund.

Diam. $3\frac{1}{2}$ lin. — RRR. — Upptagen i katalogen på J. Rei-
chels saml. i Petersburg, 5:r Th. Schweden, n. 442, i guld.

277.

Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan fram-
vänd, i harnesk, med uppfästad fältbindel.

Oval $3\frac{1}{2}$ lin. hög. — RRR. — Rikskab. i München brakteat-
afprägling i guld.

278.

Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., lager-
kransad. Af drägten är endast kragen synlig.

Oval, 3 lin. hög. — RRR. — K. Mk. i silver, förgylld, hög
hög kantrand samt ögla i öfra och nedra kanten.

**Konung Gustaf Adolf och hans gemål Drottning
Maria Eleonora.**

**A. Med Konungens bild på åtsidan och Drottningens på
frånsidan.**

Den stora mängden af dessa minnespenningar, af olika storlek och form, med Konungens bild på ena och Drottningens på andra sidan, präglade eller gjutna på olika tid och ställen, användes att utdelas som minnes- och hedersgåfvor, några mähända redan vid förmälningen, andra vid olika tillfällen, äfven efter Konungens död.

**a) Drottningens bröstbild, venstra sidan, utan uppstående
spetskrage.**

279.

Åts. Kopierad efter n. 117.

Fråns. MARIA. ELENNORA. REGINA. SWECIE. Drottningens bröstbild, v. s., med liten, spetsig strålkrona, hög klädning med en smal åtliggande spetsremsa kring bröstet och öfver ryggen; på halsen ett enkelt perlband och ett annat, slätt band.

Oval, 13 lin. hög (10:e storl.). Gjuten. — Br. pag. 146; tab. III, n. 2. Berch 86: 7. — K. Mk. en i silfver, en i brons. B-n, Rikskab. i Wien och München, Hertigl. kab. i Gotha i silfver. Upsala Univers. i silfver, förgyld.

280.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk eller otydliga mantelveck.

Fråns. Utan inskrift. Drottningens bröstbild, v. s., med spetsig strålkrona på nacken; på halsen ett perl-

band och ett smalt juvelband; öfver axlar och bröst en kedja af genombrutet arbete.

Oval, $5\frac{1}{2}$ —6 lin. hög (2—3:e storl.). Gjuten. — K. Mk. o. B-n i koppar, förgyld. Frih. Bondes, Hrr Hjertrbergs saml. i silfver med ögla i öfra och nedra kanten. Rikskab. i Köpenhamn i silfver, förgyld, infattad i en 10 lin. hög lagerkrans med ornamenten och ögla. Rikskab. i Berlin i silfver med ögla.

280. a.

Lik n. 280; men utökad kring kanten med en platt rand, på hvilken står (med upphöjda bokstäfver) på åtsidan: * GVST. ADOLF. D. G. SVEC. GOT. WAND. REX och på frånsidan: * MARIA ELEONORA. D. G. SVEC. G. W. REGI.

Höjden, med randen, 8 lin. (5:e storl.). Gjuten och cicerad. — Hr Per Magnus's saml. i Berlin i silfver med ögla i öfra och nedra kanten.

281.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, i kyller, med fältbindel.

Fråns. Utan inskrift. Drottningens bröstbild, v. s., med liten spetsig strålkrona på nacken; på halsen ett perlband och ett smalt juvelband, hvori hänger ett litet kors; öfver axlar och bröst en kedja af genombrutet arbete.

Oval, 6—8 lin. hög (3—5:e storl.). Åtskilliga små variationer förekomma, t. ex. Konungens kyller med eller utan öppning på bröstet, blankt eller matt; Drottningens halsband någon gång utan kors. — K. Mk. en i guld (8 lin.) infattad i en slät ram omgifven af genombrutna ornamenten med infattade 4 hvita och 4 gröna stenar, hängande under en kronlik prydnad med en infattad ametist och i öfra kanten en ögla; en i guld utan omfattning; 3 i silfver, förgylda, gjutna, med ögla upptill och nedtill (den öfra bortbruten på ett ex.); en i silfver (6 lin.), gjuten. B-n en i guld ($6\frac{1}{2}$ lin.), en i silfver ($7\frac{1}{2}$ lin.). Upsala Univers. i guld (8 lin.) med ögla. De Geers saml. i silfver. Hr Oldenburgs saml. i guld. Rikskab. i Dresden och Wien i guld (8 lin.), i München i silfver (8 lin.), i Berlin en i guld med 2 öglor och 2 i silfver.

281. a.

Lik n. 281; men Konungens bild, utan faltbindel, arbetad med grafstickel.

Oval $5\frac{1}{2}$ lin. hög (2:a storl.). Gjuten och cicelerad. — K. Mk. i silfver.

282.

Utan inskrift på båda sidor. Bilderna som på n. 281; storleken äfven densamma; men kring kanten en bred lagerkrans.

Oval, 9—10 lin. hög (6—7:e storl.). Gjuten. — K. Mk. en i silfver med ögla; en i silfver, förgyld; ännu en i silfver, förgyld, med ögla i öfra och nedra kanten, i den förra en ring, i den sednare en hängperla af silfver. B-n, Rikskab. i Wien, Leipzigs Univers. i silfver, förgyld. De Geers saml. en dylik med ögla i öfra kanten.

283.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., i harnesk; dock syns föga mer än spetskragen.

Fråns. Utan inskrift. Drottningens bröstbild, v. s., ned liten strålkrona; på halsen ett enkelt, smalt band; bröstet utan dräkt, eller med en fin tandad rand kring nedra kanten.

Oval, 3— $3\frac{1}{2}$ lin. hög. Gjuten. — B. — K. Mk. i guld, botten fylld med blå emalj, i öfra och nedra kanten en fin tapp för att insättas i en ring eller ett smycke. B-n, åtsidan och frånsidan af guld med blå emaljbotten, hvar för sig fästad på en tjock silfverklump med två fina inborrade hål i kanten på motsatta sidor. Upsala Univers. i guld med blå emalj. De Geers saml. i guld med blå emaljbotten, infattad i en emaljerad trinnrand med ögla i öfra och nedra kanten, i den sednare en emaljerad hängprydnad med en infattad hyacint; på hvardera sidan en knapp med infattade ametister. Rikskab. i München i guld med en fin tapp i öfra och nedra kanten samt på randen Konungens och Drottningens namnbokstäfver: G A M E.

b) Drottningens bröstbild, venstra sidan, med uppstående, utböjd spetskrage, liknande en utslagen solfjäder.

284.

Åts. Inristad skrift: GVSTAVI ADOL. II. D. G. SWE. GOT. WAND. REX 1625 på ett veckadt band. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk med lejongap öfver axeln samt mantelveck fästade genom ett smycke högre upp på axeln.

Fråns. Inristad skrift: MARIA. ELEONORA. D. G. SWE. CO. GOTOR. WAND. REG. på ett veckadt band. Drottningens bröstbild, v. s., med uppstående, utböjd spetskrage och rund hufvudbonad; öfver hjessan en rad af juvelsmycken, till en del dolda under det uppkammade håret; på halsen ett tvåradigt perlband; på bröstet ett enkelt juvelsmycke.

Diam. $14\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Gjuten. — K. Mk. i silfver, förgyld.

284. a.

Dylik; men med årtalet: 1626.

Diam. $14-14\frac{1}{2}$ lin. (11—12:e storl.). Gjuten. — K. Mk. i koppar, förgyld, med ögla. Rikskab. i Berlin i silfver, förgyld, med grön, blå, svart och hvit emalj.

285.

Åts. Inristad skrift: GVSTAVI. ADOL. II. D. G. SWE. GOT. WAND. REX 1627 på ett veckadt band. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i bred pipkrage, harnesk med axelklaffar och lejonhufvud öfver axeln samt obero tydliga mantelveck uppfästade genom ett smycke ofvanför lejonhufvudet.

Fråns. Inristad skrift och Drottningens bröstbild som på n. 284.

Diam. $14-14\frac{1}{2}$ lin. (11—12:e storl.). Gjuten. — K. Mk. i silfver, förgyld, med söndrig ögla samt grön och blå emalj (på fransidan till det mesta bortfallen). B-n i koppar, förgyld (år-

talet med grafstickel ändrad till 1633). Rikskab. i Berlin i silfver, förgylt, med grön, blå, svart och hvit emalj. Rikskab. i Paris 3 i brons, den ena med kanten afklippt, så att diametern är blott 12½ lin.

286.

Åts. Inristad skrift: GVSTAVVS. ADOLPHVS. D G. SVEC. GOTH. WANDQ. REX (eller RE) på ett band. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i ribbharnesk och slät krage med uddad kant.

Fråns. Inristad skrift och Drottningens bild som på n. 284.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Gjuten. — K. Mk. i brons med spår efter ögla. B-n i koppar, förgylt. Hrr Hjertbergs saml. i silfver, förgylt. Rikskab. i Dresden i guld.

287.

Åts. Inristad skrift: GVSTAVI. ADOL. II. D. G. SWE. GOT. WAND. REX 1627 på ett veckadt band. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk och mantelveck uppfästade genom ett smycke på axeln.

Fråns. Inristad skrift och Drottningens bröstbild som på n. 284.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Gjuten. — K. Mk. 2 i silfver, den ena förgylt. H. Maj:t Konung Oscar II:s samling i förgylt silfver med grön och svartblå emalj. De Geers, Frih. Bondes saml. i förgylt silfver med grön, hvit och svartblå emalj samt ögla i öfra och nedra kanten. Hr Oldenburgs saml. en i förgylt silfver med grön, svartblå och hvit emalj samt ögla; en dylik, men utan emalj och ögla, med ett borrarhål i kanten. Hrr Hjertbergs saml. i silfver med blå, grön, gul och hvit emalj samt ögla. Rikskab. i Köpenhamn i silfver, förgylt. Rikskab. i Berlin. Hertigl. Museum i Schwerin, Hr Per Magnus's saml. i Berlin i förgylt silfver med grön, hvit och svart emalj. Christiania Univers. i förgylt silfver.

287. a.

Dylik; men på åtsidan inristad skrift: GUSTAF. ADOLPH. D. G. SWE. GOT. WAND. REG. (sic) 1617.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Gjuten. — Årtalet 1617 är ty-
ligen en felristning, enär Gustaf Adolfs förmälning skedde fö-
1620. Antagligen hade afsigten varit att teckna 1627, un-
hvilket år en stor mängd af dylika minnespenningar bli
försedda med ristade inskrifter. Jfr. anm. vid n. 6. — K.

287. b.

Dylik; men på åtsidan inristad skrift: GVSTA. ADOL
D. G. SWE. GOT. WAND. REX. 1627.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Gjuten. — Rikskab. i Dresden
i silfver. Leipzigs Univers. i brons.

287. c.

Inristad skrift och bilder som på n. 287; men med
årtalet: 1630.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Gjuten. — K. Mk. 3 i förgylt
silfver, den ena med spår af en bortbruten ögla. B-n i koppar,
förgylt. Upsala Univers. i silfver, förgylt, med svartblå, grön
och hvit emalj. Frih. Bondes saml. i silfver, förgylt, med ögla.
Rikskab. i München i silfver.

287. d.

Lik n. 287; men med årtalet: 1631.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). — Gjuten. — Rikskab. i Köpen-
hamn i silfver.

287. e.

Lik n. 287; men med årtalet: 1632.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Gjuten. — K. Mk. i si ^{fv}
med ögla. De Geers, Silfverstolpes saml. i silfver, förgylt -

288. f.

Lik n. 287. e; men i den inristade omskriften
åtsidan GVSTAV: ADOLP: etc.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). — De Geers saml. i silfver.

287. g.

Lik n. 287; men med årtalet: 1633.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Gjuten. — Man har således äfven efter Konungens död fortfarit att förse med inskrifter och begagna dessa minnespenningar med de kongliga makarnes bilder. — K. Mk. i silfver. (Ordet REG i Drottningens titel har icke blifvit inristadt, ehuru rum för detsamma finnes).

288.

Åts. Inristad skrift: GVSTA. ADOL. D. G. SWE. GOT. WAND. REX. 1632 på ett veckadt band. Konungens bröstbild ungefär som på n. 287.

Fråns. Inristad skrift och Drottningens bröstbild som på n. 284; men broderiet på den utböjda spetskragen är mycket enklare, bestående af glesa rosetter.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Gjuten. — K. Mk. i silfver, förgyl. Lunds Univers. i guld med grön, vit och svart emalj samt ögla i öfra och nedra kanten.

289.

Åts. GVSTA: ADOL: D. G. SWE: GOT. WĀ: RĪ. Konungens bröstbild, h. s., som på n. 287.

Fråns. MARIA ELEONORA. DE (D. G.) SWE. GOT. VA: RE. och i en inre rad: 1632. Drottningens bröstbild som på n. 284.

Oval, 13 lin. hög (10:e storl.). Gjuten och cicelerad 1632. — **RRR.** — K. Mk. i silfver med en tunn kantremsa och i denna lemning af en ögla.

290.

Åts. Inristad skrift: GVSTAVVS. ADOL. II. D. G. SVEC. REX. Konungens bröstbild som på n. 287.

Fråns. Inristad skrift: MARIA. ELEONORA [D] G. SVEC GOT WAND REX (sic). Drottningens bröstbild, v. s., som på n. 284.

Oval, 13 lin. hög (10:e storl.). Gjuten. — K. Mk. i silfver, förgyl. med tunn kantremsa.

291.

Åts. Inristad skrift: G A R S (Gustavus Adolphus Rex Sveciæ) vid ena kanten. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk och otydliga mantelveck.

Fråns. Inristad skrift: M E R S. (Maria Eleonora Regina Sveciæ) Drottningens bröstbild, v. s., som på n. 284, men ofullkomligare utförd.

Diam. $9\frac{1}{2}$ lin. ($6\frac{1}{2}$ storl.). Gjuten; dåligt arbete. — K. Mk., Upsala Univers. i silfver.

292.

Åts. Ⓞ GVST. ADOLPH, D: G. SUEC. GOT. VAN: R. M. P. FIN. DVX. EST. ET. CAREL. IGRLE. D: Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk och mantelveck uppfastade öfver axeln genom ett rundt smycke.

Fråns. Ⓞ MARIA. ELEONORA. D. G. SVEC. GOT. VAN. R. M. PR. FIN. D. EST. ET. CAREL. IGRLE. D. Drottningens bröstbild, v. s., med uppstående, utböjd spetskrage, liknande en utslagen solfjäder; öfver hjessan en rad af juvelsmycken, till någon del dolda under det tillbaka kammade håret; på nacken en öppen, låg krona; på halsen ett tvåradigt perlband; på bröstet ett enkelt smycke.

Oval, 15 lin. hög (13:e storl.). Gjuten. — **RRR.** — K. Mk. i guld, cicelerad.

292. a.

Dylik; men uthuggen efter konturerna af Konungens bröstbild, hvarigenom Drottningens krona blifvit bortskuren.

Höjd 12 lin. (9:e storl.). — **RRR.** — De Geers saml. i guld med grön, blå och hvit emalj; i öfra kanten en ögla och ring. i den nedra en ögla, i hvilken hänger en hvit emaljerad döds-kalle på två korslagda ben.

293.

Åts. Inristad skrift: GVSTAVI. ADOL: D: G SVEC: GOT. WAND. REX 1632 på ett veckadt band. Konungens

brösbild, h. s., lagerkransad, i harnesk och mantelveck uppdragna öfver axeln.

Fråns. Inristad skrift: MARIA. ELEONORA. D. G. SWE. CO. GOTOR. WAND. REG på ett veckadt band. Drottningens brösbild, v. s.; på hufvudet, framtill, en rad af skilda juvelsmycken och ett enkelt juvelband på det slätt, bakåt kammade håret; på nacken en öppen bladkrona; i öfrigt som på n. 292.

Diam. $13\frac{1}{2}$ lin. (11:e storl.). Gjuten. — RR. — K. Mk. i guld med ögla i öfra och nedra kanten samt vacker inläggning af blå, grön och hvit emalj.

293. a.

Dylik; men i åtsidans inskrift: GVSTAVI. ADOL. II etc.

Diam. $13\frac{1}{2}$ lin. (11:e storl.). — B-n i förgylt koppar. Hr Oldenburgs saml. i förgylt silfver.

293. b.

Åts. Inristad skrift: GVSTAVI. ADOL. II. D. G. SWE. GOT. WAND. REX. 1633 på ett veckadt band. Konungens brösbild, h. s. ungefär som på n. 293.

Fråns. Inristad skrift och Drottningens brösbild som på n. 293.

Diam. $13\frac{1}{2}$ lin. (11:e storl.). Gjuten. — K. Mk. i silfver med ögla.

c) Drottningens brösbild, venstra sidan, med uppstående, utböjd krage af tunga, släta veck utan spetsar.

294.

Åts. Inristad skrift: GVSTAWS. ADOL. II. D. G. SWE. GOT. WAND. REX. 1629 på ett band. Konungens brösbild, h. s., lagerkransad, i harnesk, med axelband öfver mantelveck uppfästade genom en fyrbladig rosett på axeln; pipkrage, tungt veckad, utan spetsar. Framför och bak om bilden en ingraverad lagerqvist.

Fråns. Inristad skrift: MARIA ELEONORA. D: G. SWECO: GOTO: WANDE REG på ett band. Drottningens bröstbild, v. s., i uppstående, utböjd krage med tunga, släta veck utan spetsar; rund hufvudbonad, med juvelsmycke, till en del doldt under det uppkammade håret; på halsen ett tvåradigt perlband; på bröstet ett fyrbladigt smycke. Framför och bak om bilden en ingraverad lagerkrans.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Gjuten. — **RRR.** — Frih. Bondes saml. i silfver med ögla samt grön, blå och svart emalj.

295.

Åts. Inristad skrift: GVSTAVI. ADOL. II D. G. SWE. GOT. WAND. REX. 1629 på ett band. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk, med fältbindeln uppfästad genom ett smycke på axeln. Framför bröstet ett riksäppl.

Fråns. Inristad skrift: MARIA. ELEONORA. D. G. SWECO. GOTOR. WAND. REG. på ett band. Drottningens bröstbild, v. s., i uppstående, utböjd krage med tunga, släta veck utan spetsar; på hufvudet ett juvelband öfver det uppkammade håret; på nacken en fembladig rosett i stället för krona; på halsen ett juvelband; på bröstet ett smycke.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Gjuten — **RRR.** — Hr Per Magnus's samling i Berlin i silfver, förgyld, med en platt rand af silfver kring kanten, hvarigenom diametern blifver nära 15 linier.

d) Drottningens bröstbild, venstra sidan, med uppstående, utböjd krage, men endast öfver ryggen, slutande vid axlarna.

296.

Åts. GVSTAV: ADOLPH D: G SVECO: GOTHO: VANDALO: REX. Konungens bröstbild nästan framvänd, i kyller, med fältbindeln uppfästad genom ett fyrbladigt smycke på axeln.

Fråns. MARIA. ELEONORA. SVEC: GOT: VAN: REGINA: NA: EX: ELEC: DO: BRANDEN. (---- nata ex electorali domo Brandenburgica). Drottningens bröstbild, v. s., i prydlig drägt, med uddspetsad krage, långt utstående öfver ryggen intill axlarna; håret lockigt; på nacken en öppen strålkrona; på halsen ett enkelt perlband, i hvilket hänger ett litet smycke; på bröstet ett stjernformigt smycke; kring lifvet en kedja med ett litet hängsmycke.

Oval, 13 lin. hög (10:e storl.). — **RR.** — K. Mk. en i guld med ögla i öfra kanten; en i förgylt silfver med ögla. I De Geers saml. finns frånsidan i silfver, förgylt, med omskriften bortskuren (nu 10 $\frac{1}{2}$ lin. hög), för att sammanhäftas med åtsidan till n. 15.

297.

Åts. Inristad skrift: GVSTAV. ADO: D: G: SVE: GOT. WAN. REX. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, med bred, strierad krage och mantelveck fästade genom ett fyrbladigt smycke öfver axeln.

Fråns. Inristad skrift: MARIA. ELEONORA. D. G. SVEC. GOT. WA: RE. Drottningens bröstbild, v. s., i utstående krage med ojemna och olika långa veck öfver ryggen intill axeln; ett juvelband öfver det slätt kammade håret; på halsen ett enkelt perlband; på bröstet ett stort smycke.

Botten på båda sidor prydd med graverade bladrankor.

Oval, 14 $\frac{1}{2}$ lin. hög (12:e storl.). Gjuten; arbetet mindre vackert. — **RRR.** — Rikskab. i Wien i guld med grön, röd, blå, svart och hvit emalj på båda sidor.

e) Drottningens bröstbild och ansigte framvända.

298.

Åts. GVSTAVVS. ADOLP: D: G: SVEC: GOTH: WAND: REX. Konungens bröstbild nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. MARIA. ELEONORA: D: G: SVEC: GOTH: WAND
REG. Drottningens bröstbild framvänd, i prydlig drägt,
med uppstående, utböjd spetskrage, rund hufvudbonad;
öfver hjessan en rad af juvelsmycken, till en del dolda
under det tillbaka kammade håret; på halsen ett två-
radigt perlband; på bröstet ett enkelt smycke.

Oval, 8 lin. hög (5:e storl.). K. Mk. en i guld med borrar
hål i öfra och nedra kanten, i det öfra en ring; en gjuten i
silfver med ögla i öfra och nedra kanten. Hr Oldenburgs
saml. i silfver. Rikskab. i München i silfver, förgylt.

299. *

Åts. Inristad skrift: GVSTAVVS. ADOLP: D: G: SVEC
GOTH WAND ... på en upphöjd rand. Konungens bröst-
bild nästan framvänd, mycket hög, lagerkransad, i har-
nesk, med faltbindel.

Fråns. Inristad skrift: MARIA ELEONORA D G SVEC
GOTH WAND REG. Drottningens bröstbild som på n.
298, men högre.

Oval, 7 lin. hög (4:e storl.). Gjuten. — **RRR.** — K. Mk. i
silfver, förgylt, infattad i en perlrand med ögla i öfra och ne-
dra kanten.

300.

Åts. GV: AD: D: G. REX: SVVE: G. Konungens bröst-
bild nästan framvänd, i kyller.

Fråns. MARIA. ELEONORA. D: G: Drottningens bröst-
bild framvänd, med uppstående, utböjd krage utan spet-
sar; kring hufvudet ett uddkantadt smycke; på halsen
ett tvåradigt perlband; på bröstet ett enkelt smycke.

Oval, 8 lin. hög (5:e storl.). — Gjuten. — **RR.** — K. Mk.
en i silfver, förgylt, med ögla och ring; en i tenn.

* I Kongl. Myntkabinettet förvaras en oval plåt af silfver, 20 linier hög.
Å hvilken äro med grafstickel utförda, på ena sidan Konungens bröstbild,
nästan framvänd, i randig Burgundisk drägt, på andra sidan Drottningens
bröstbild, äfven framvänd, med liten strålkrona på det lockiga håret, perl-
band om halsen, spetskrage, nedliggande öfver bröstet, men uppstående bak
om ryggen; på bröstet ett stort rosettsmycke. Arbetet vackert, med band
för inskrifter.

301.

Åts. .GVSTAV. ADOLP. SVEC. GOT. VAN. REX. Konungens bröstbild nästan framvänd, i harnesk, med mantelveck uppdragna öfver axlarne.

Fråns. .MARIA. ELEON. SVEC. GOT. VAN. REG. Drottningens bröstbild framvänd, med håret högt och slätt tillbaka kammadt; på nacken en liten strålkrona; om halsen ett juvelband med hängsmycke; på bröstet, som omslutes af en smal nedliggande spetsremsa, ett stort juvelsmycke.

Oval, 15½ lin. hög (13:e storl.). Gjuten. — RRR. — Hertigl. kab. i Gotha i guld.

-

302.

Åts. GVST. ADOLP. D. G. SVEC. GOT. WAND. REX. Konungens bröstbild nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. MARIA. ELEONORA. SVEC. GOT. VAN. REG. Drottningens bröstbild framvänd, med yfvigt hår; på nacken ses spetsarne af en strålkrona; på halsen ett perlband och en juvelkedja; på bröstet, som omslutes af en spetsremsa, ett juvelsmycke.

Aflångt åttkantig, 8 lin. hög (5:e storl.). Gjuten. — K. Mk. i silfver med ögla i öfra och nedra kanten. B-n i guld, cicerad, med bladsirad omfattning, på hvilken ses spår af grön, svart och hvit emalj; på hvardera af de fyra längre sidorna en ögla. De Geers saml. i silfver. Grefve Snoilsky's saml. i guld med oval rand. Rikskab. i Köpenhamn i guld med ögla. Rikskab. i München i silfver, förgyld, med öglor.

303.

Åts. GVSTAVVS. ADOLP. D: G: SVEC. GOT: WAND. REX. M: P: FINL: DVX. ETHONI. C: I: DOM: INGRIÆ i två omgångar. Konungens bröstbild nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel, allt inom en krans bildad af en lager- och en palmqvist, upp och nedtill hopbundna. — Nedanföör bilden: M. B.

Fråns. MARIA. ELEONORA. D. G. SVE. GOT. WAND. REG. MAG. P. F. DVC. ETHO: C. INGRI: P. ET. DOMIN. i t. omgångar. Drottningens bröstbild framvänd, med lockigt hår, i randig dräkt med spets kring bröstet och en kantig krage med tvåra hörn nedfallande öfver axlarna på nacken en strålkrona; öfver pannan ett litet rundt smycke; halsband af stenar och perlor; på bröstet ett stjernformigt smycke med en sten i midten, — allt inom en krans sådan som på åtsidan. — Nedanför bilden: m. s.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Förmodligen senare graverad, måhända af Mart. Brunner i Nürnberg. — RRR. — Rikskab. i München brakteat-afprägling af båda sidorna i silfver (inlagda i en svarfvad dosa).

f) Drottningens bröstbild framvänd, men hufvudet vridet
åt högra sidan.

304. *

Åts. GVST. ADOLF. D. G. SVEC. GOT. WAND. REX. M. P. F. D. E. ET C. I. DO. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk med lejonhufvud öfver axeln och fältbindel.

Fråns. MARIA ELEONORA SVEC. GOT. VAN. REG. M. P. F. D. E. ET C. I. D. Drottningens bröstbild framvänd, med hufvudet vridet åt högra sidan, i prydlig dräkt, uppstående, utböjd, spetskantad krage med spetsiga hörn; på nacken en öppen strålkrona; på halsen ett enkelt perlband och ett juvelband; öfver axlarna en kedja af ädelstenar; på bröstet ett smycke och ett dubbelt perl-snöre.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Gjuten. — K. Mk. 2 i silfver, den ena med ögla. B-n, De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver. Hertigl. kab. i Gotha afslag i guld af båda sidorna hopfastade i en kantrand. Rikskab. i Berlin i silfver, förgyld.

* I Bankens kabinett förvaras en rund, tunn silfverplatta, 10 linier diameter, med bilder och inskrifter ingraverade på båda sidor, i det närmast kopierade efter denna minnespenning, utan annan väsentlig skillnad, än på Drottningens hals icke finnes något band. — I Hr Wedbergs samling af dylik silfverplatta (10 lin. i diam.) med graverade bilder och inskrifter öfverensstämmande med n. 304.

305.

Åts. GVST: ADOLP: D. G. SVEC: GOT: WAN: REX.
Konungens bröstbild ungefär som på n. 304.

Fråns. MARIA. ELEONO: SV: G. V. RE. Drottningens
bröstbild ungefär som på n. 304; men på halsen blott
ett enradigt perlband.

Oval, 10—11 lin. hög (7—8:e storl.). Gjuten. — R. — K.
Mk. i silfver. Hr Per Magnus's saml. i Berlin i silfver, för-
gyld, i en genombruten omfattning.

306.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan
framvänd, i harnesk.

Fråns. Utan inskrift. Drottningens bröstbild un-
gefär som på n. 304.

Oval, 5³/₄ lin. hög (3:e storl.). Präglad eller utmärkt väl
gjuten. — RRR. — Rikskab. i München i bly.

307.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s.,
lagerkransad, i harnesk, med fältbindel.

Fråns. Utan inskrift. Drottningens bröstbild fram-
vänd med hufvudet vridet åt höger, i krage med spet-
siga hörn; strålkrona på nacken; på halsen ett enradigt
perlband; öfver axlar och bröst ett dubbelt perlsnöre
med ett litet smycke på bröstet.

Kring kanten en bred lagerkrans.

Oval, 8 lin. hög (5:e storl.). Gjuten. — K. Mk. en i guld
med ögla i öfra och nedra kanten, ornamenten på fyra sidor,
botten belagd med svartblå emalj; en i guld med grön, blå,
hvit och svart emalj; 2 i silfver, förgyllda. De Geers saml. i
guld med ögla samt grön, hvit, blå och svart emalj. Rikskab.
i Köpenhamn i guld med ögla.

308.

Lik n. 307; men utan lagerkrans kring kanten och
med obetydlig variation.

Oval $6\frac{1}{2}$ lin. (3:e storl.). Gjuten. Sämre arbete. — **RRR.** — K. Mk. i silfver.

309.

Åts. **GVST. ADOLP. D. G. SVEC. GOT. WAND. REX.**
Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk, med
uppfästad faltbindel.

Fråns. **MARIA ELEONORA SVEC GOT VAN REG** (in-
skriften på två ställen afbruten af kragens hörn). Drott-
ningens bröstbild som på n. 304.

Oval 11— $11\frac{1}{2}$ lin. hög (8:e storl.). — **RR.** — Rikskab. i
Berlin i silfver. Rikskab. i Köpenhamn brakteat-afprägling af
frånsidan i silfver.

310.

Åts. **GVST. ADOLP. D. G. SVEC. GOT. WAND. REX.**
Konungens bröstbild som på n. 309.

Fråns. **MARIA. ELEONORA. SVEC. GOT. WAN. RE-**
GINA. Drottningens bröstbild framvänd med hufvudet
vridet åt höger, i randig dräkt ända upp till halsen;
på nacken en strålkrona; på halsen perlband med ett
litet korsformigt hängsmycke; öfver axlarna en genom-
bruten kedja eller spetsremsa; på bröstet ett smycke.

Oval 12 lin. hög (9:e storl.). Gjuten. — **R.** — K. Mk. i brons.
Hr Oldenburgs saml. i silfver med ögla i öfra och nedra kan-
ten, i den förre en ring. Rikskab. i München i silfver, för-
gyld, infattad i en ornerad ram, 18 lin. hög, med ögla i öfra
och nedra kanten.

311.

Åts. Inskrift och Konungens bröstbild som på
n. 309.

Fråns. **MARIA. ELEONORA. SVEC. GOT. VAN. REG.**
Drottningens bröstbild framvänd med hufvudet vridet
åt höger, i randig dräkt; strålkrona på nacken; juvel-
smycke på pannan och bröstet; på halsen enkelt perl-
band och en kedja af juveler.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Gjuten. — K. Mk. i silfver, gjord
till en skrudosa. Frih. Bondes saml., Rikskab. i Köpenhamn

o. München, Hr Per Magnuts's saml. i Berlin, Hr Notar. Reinmanns saml. i Hannover i silfver.

312.

Åts. GVSTAVVS ADOLP. D: G. SVĒD: GOTHOR. VANDALOR. REX. MAG. P. FINLAND. DVX ETHONI CARELI NĒ^o Nō INGRI. Konungens bröstbild nästan framvänd, lagerkransad, i harnesk, med fältbindel; handen hvilande på kommandostafven.

Fråns. Inskrift och Drottningens bröstbild som på n. 304; men kring kanten en graverad bladkrans.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Gjuten. — R. — Åtsidan är bildad efter n. 20. — Frih. Bondes saml. i silfver med borradt hål i kanten. Rikskab. i München i silfver.

B. Konungens och Drottningens bröstbilder, förenade,
på åtsidan.

313.

Åts. Utan inskrift. Konungens och Drottningens bröstbilder, h. s., förenade, hans med vanlig spetskrage, hennes med uppstående, utböjd krage.

Fråns. G A M E R S (monogram = Gustavus Adolphus Maria Eleonora Rex [et Regina] Sveciæ) under en konglig krona. Der under en spira och ett svärd i kors, hopbundna öfver midten.

Oval, 4 lin. hög (1:a storl.). — R. — Frih. Bondes saml. i guld. Rikskab. i München i silfver, gjuten. Fanns äfven i Reichels samling i silfver (Kat., 5:r Th. pag. 165, n. 405).

314.

Åts. Utan inskrift. Konungens och Drottningens bröstbilder, h. s., förenade. Af drägterna syns föga annat än Konungens krage och en kant af Drottningens.

Fråns. Utan inskrift. En liten fogel (en turturdufva) sitter på en gren i ett aflöfvadt träd sörjande

öfver sin döda make, som ligger nedanför på mark- med fötterna i vådret. Vid andra sidan står ett hö- löfrikt träd, kanske en tårpil. På marken stenar örter.

Diam. $3\frac{1}{2}$ lin. Mycket tunn. Denna, lika som den följa minnespenningen, antyder Drottningens sorg öfver Konungens död. — **BR.** — K. Mk., De Geers saml. i guld. B-n dålig, gjuten kopia i tenn.

315.

Åts. Utan inskrift. Konungens och Drottningens bröstbilder, h. s., förenade, hans i harnesk och mantel-veck, hennes i utstående spetskrage.

Fråns. Utan inskrift. En liten fogel (turturdufva) sitter i ett aflöfvadt träd sörjande öfver sin döda make, som ligger på marken. Vid andra sidan ett mindre, löfvadt träd. På marken långsgående åsar och längst bort uppstående tinnar af torn eller afhuggna träd-stammar.

Diam. 4 lin. (1:a storl.). Synes vara senare omgraverad på detta sätt. — Br. pag. 158; tab. I, n. 4. Berch pag. 121. — K. Mk. i silfver med ögla.

Konung Gustaf Adolf och hans dotter Drottning Christina.

316.

Åts. Konungens namn och bild. Densamma som till n. 226.

Fråns. CHRISTINA REGINA. Drottning Christinas bröstbild, h. s., lagerkransad, i mantelveck.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Grav. i senare tid af Arv. Karlsten. — Jfr Christina n. 79, 87. a. — Berch, under Christina, 124: 5. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Konung Gustaf Adolf och hans broder Hertig Carl Filip.*

317.

Åts. GVST: Ad: D: G: S: G: W: De: R: M: D: F: E: We P. Konungens bröstbild, h. s., i harnesk och mantelveck uppfästade genom ett fyrkantigt smycke öfver axeln.

Fråns. CAR: PHIL: D: G: S: G: W: P: H: Su: Ne: We: D. Hertigens bröstbild, v. s., i harnesk och mantelveck uppfästade med ett fyrbladigt smycke på axeln.

Oval, 13 lin. hög (10:e storl.). Gjuten. — Det sista W i Konungens titel torde beteckna »Westmanniæ», af hvilket landskap han hade varit Hertig. — Berch pag. 85. — R. — K. Mk. i guld med ögla i kanten. Hr Strokirks saml. i tenn. Hertigl. kab. i Gotha i guld med ögla och i denna en ring.

* En minnespenning, som har Gustaf Adolfs bild sammanpräglad med Carl XII:s, se under sistnämnde Konung. Gustaf Adolfs bild förekommer äfven på jubelriksdalarne af 1721 och 1821 samt på en Konung Gustaf III:s minnespenning af år 1778.

MARIA ELEONORA *

KONUNG GUSTAF ADOLFS GEMÅL.

**Drottningens förmålning den 25 och kröning i
Stockholms storkyrka den 28 November 1620.**

Konungen mottog sin brud i Calmar d. 7 Oct.; reste derifrån i förväg och mötte henne åter i Vesterås d. 9 Nov. Intåget i Stockholm skedde den 25 Nov. Bilägret firades samma dag och kröningen tredje dagen derefter. Drottningen erhöll till lifgeding städerna Linköping och Eksjö, kungsgårdarne Norsholm, Bråborg och Kungsbro med der under lydande 112½ socknar, i allt 4324¾ hemman, i Östergötland och Småland; samt dessutom till s. k. spelpenningar årligen 4000 Svenska daler.

1.

Åts. .A. DEO. DESTINATA. En hand ur skyn framräcker en konglig krona. Under kronan: .1620.

Fråns. GVSTA:WO. ADOLFO REGI. IVNGITVR MARIA. ELEONORA ET CORONATVR. REGINA. SVECIÆ DIE 27. NOVEMB. .STOCKHO . * .

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Slagen i guld, att utdelas vid förmålnings- och kröningsfesterna. Sedan denna och den följande penningen voro präglade, lär kröningen hafva blifvit uppskjuten en dag. — Jfr Berch 86: 6, not (under Gustaf Adolf). — R. — K. Mk. i guld, väger 1⅔ dukat. Frih. Bondes saml. i guld.

2.

Åts. .A. DEO. DESTINATA. En hand ur skyn framräcker en konglig krona.

Fråns. GVSTA:WO. ADOLFO. REGI. IVNGITVR MARIA. ELEONORA ET. CORONATVR REGINA. SVECIÆ .DIE. 27. NOVEMB: STOC: 1620 . * .

* Jfr Gustaf Adolf n. 5—7, 70, 78, 279—315.

Diam. 10—10 $\frac{1}{2}$ lin. (7—7 $\frac{1}{2}$ storl.). Slagen i myntsilfver till olika vikt. Stamparne hafva blifvit omgjorda, utan väsendtlig olikhet. — Br. pag. 146 (Gustaf Adolf); tab. III, n. 1. Berch 86: 6. — K. Mk. 5 i silfver (1, $\frac{1}{2}$, två $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$ Rdr). B-n 4 i silfver (1, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$ Rdr).

2. a.

Åtsidan af n. 2 sammanpräglad med frånsidan af n. 1.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Tillkommen förmodligen genom förvexling af stamparne. — K. Mk. i silfver ($\frac{1}{2}$ Rdr).

Drottningens sorg öfver sin gemåls död.

Den tröstlösa Drottningen följde Konungens lik på färden till fäderneslandet och yrkade uppskof med begrafningen, på det hon måtte fortfarande kunna öppna kistan och gråta öfver den älskade makens stoft. Hans hjerta, förvaradt i en gulddosa, behölls af henne länge innan hon kunde förmås att låta det nedläggas i kistan. Hon instängde sig i ett svartklädt rum, och år förgingo innan hon kunde lägga band på sin häftiga sorg.

3.

Åts. Utan inskrift. Drottningens bröstbild, v. s., med krona och pryddlig halskrage.

Fråns. M. E. R. S. (monogram = Maria Eleonora Regina Sveciæ) under en krona. Der under en fogel på en gren.

Oval, 4 $\frac{1}{2}$ lin. hög (1:a storl.). Så beskrifven i Jos. Appels Repertorium zur Münzkunde des Mittelalters und der neuern Zeit, 2:r Band, pag. 774, n. 4. Författaren är visserligen icke alltid tillförlitlig; med då han uppgifver vigten (11 gran), måste man antaga att han gjort sin beskrifning efter ett verkligt original.

**Drottningens död den 18 Mars och begrafning
i Riddarholmskyrkan den 13 Maj 1655.**

*Drottningens oroliga sinne hade försvagat kroppskraf-
terna. Sorgen öfver dotterns försakande af Svenska kronan
och affall från Lutherska läran påskyndade hennes död.*

4.

Åts. + * TERRA . . . CÆLOQVE . . . BEATA. På fältet:
MARIA ELEONORA REGINA SVECIE OBIJT 18 MAR MDCLV.

Fråns. .CONIVGE. ET. NATA. SINE. PARI. Der inom
bokstäfverna G A (monogram) R och C R. satta omkring
ett S (Gustavo Adolpho Rege Sveciæ Christina Regina
Sveciæ).

Diam. 13—13½ lin. (10—11:e storl. Slagen, lika som den
följande, att utdelas vid begrafningen. — Br. pag. 163 (Gustaf
Adolf); tab. III n. 4. Berch, pag. 121. — K. Mk. (2 ex.) o.
B-n i silfver (omkr. ¾ Rdr).

5.

Åts. + TERRA. CÆLOQVE. BEATA och på fältet:
MARIA ELEONORA REGINA SVECIE OBIJT 18 MAR MDCLV.

Fråns. .CONIVGE. ET. NATA. SINE. PARI. m. m. som
på n. 4.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). — K. Mk. (2 ex.) o. B-n (2 ex.) i
silfver (omkring ⅜ Rdr).

**Ensidig minnespenning med Drottning Maria
Eleonoras bild.**

6.

Utan inskrift. Drottningens bröstbild, v. s., med
strålkrona på nacken, enkelt perlband om halsen. Af
drägten syns blott en kant.

Oval, 2½ lin. hög. — Är måhända densamma som frånsidan
till Gustaf Adolfs n. 283. — Hertigl. kab. i Gotha i guld, hän-
gande i nedra kanten af Gustaf Adolfs minnespenning (n. 87).

DROTTNING
CHRISTINA.

Christina. Född i Stockholm d. 8 December 1626. Dotter af Konung Gustaf II Adolf och Maria Eleonora af Brandenburg. Efter faderns död d. 6 November 1632 utkorad till Drottning och såsom sådan erkänd af Rikets Ständer d. 14 Mars 1633. Förklarad myndig d. 7 December 1644. Krönt i Stockholms storkyrka d. 20 October 1650. Afsade sig regeringen i Upsala d. 6 Juni 1654 och reste genast derefter från Sverige. Antog katolska läran i Brüssel d. 24 December 1654 samt aflade högtidligen sin nya trosbekännelse i Inspruch d. 24 October 1655. Bosatte sig derefter i Rom, med antaget namn Christina Alexandra. Besökte åter Sverige 1660 och 1667. Död i Rom d. 9 (19) April 1689. Begrafven i S:t Petri kyrka derstädes d. 2 Maj samma år.

Valspråk: Columna regni sapientia.

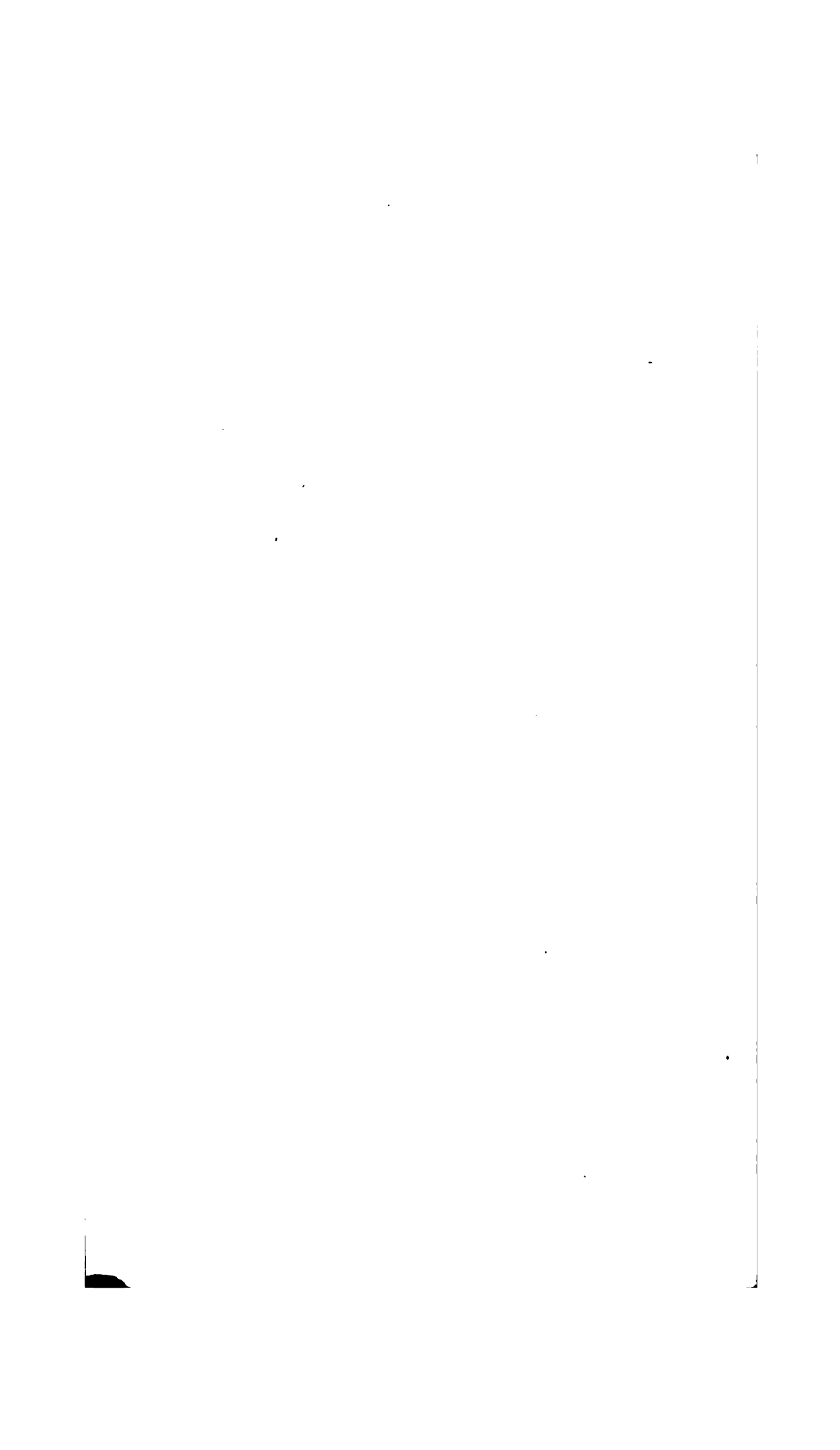
Fullständiga titeln: Chr. dei gratia Svecorum Gothorum Vandalorumque (designata) Regina (et Princeps hæreditaria), Magna Princeps Finlandiæ, Ducissa Estoniæ et Careliæ, Ingricæ Domina.

ANORDNING.

Christina utkorad Drottning efter faderns död 1632	N. 1, 2.
Minnespenningar slagna under Drottningens späda år	3—5.
Stillestånd på 26 år med Polen afslutadt i Stumsdorff d. 2 Sept. 1635	6.
Finlands universitet i Åbo stiftadt d. 26 Mars 1640	7.
Sveriges fortfarande deltagande i striden för Tyska protestanternas frihet	8—11.
Svenska styrelsen i Pommern ordnad år 1641	12.
Svenskarnes seger, under Lennart Torstenssons befäl, öfver Österrikarne vid Breitenfeld nära Leipzig d. 23 Oct. 1642 och Leipzigs intagande d. 27 Nov. s. å. ..	13.
Minnespenning till Drottningens ära slagen i Riga år 1643	14.
Svenska flottans seger, under Carl Gust. Wrangels befäl, öfver den Danska vid Femern d. 13 Oct. 1644	15.
Christinas tillträde som fullmyndig Drottning till regeringen d. 7 Dec. 1644	16.
Fred med Danmark afslutad i Brömsebro d. 13 Aug. 1645	17, 18.
Minnespenning med bild och tänkespråk som på riksdalersmyntet (1647)	19.
Westfaliska freden afslutad mellan Sverige, Frankrike, Romerske Kejsaren och Tyska Furstarne i Osn-	

brück och Münster d. 14 (24) Oct. 1648 samt fredens exekution, fulländad i Nürnberg i Juni 1650	N.	20—37.
Pfalzgrefven Carl Gustaf vald till Thronföljare d. 10 Mars 1649	„	38.
Drottningens kröning i Stockholms storkyrka d. 20 Oct. 1650	„	39—52.
Drottning Christina och Kurfursten Fredrik Wilhelm af Brandenburg anordna en högtidlig begrafning åt den siste Pommerske Hertigen Bogislaus XIV i Stettin d. 25 Maj 1654	„	53—62.
Drottning Christinas praktmynt	„	63—68.
Drottningens gudsruktan, vishet, rättrådighet, och sinnesstyrka	„	69—74.
Drottningens kärlek för vetenskapliga och vittra studier	„	75—77.
Drottningen afsäger sig Svenska kronan på rikssalen i Upsala slott d. 6 Juni 1654	„	78—82.
Drottningens högtidliga intåg i Rom d. 14 (24) Dec. 1655	„	83.
Drottningens besök i Frankrike och högtidliga mottagande i Paris d. 28 Aug. 1656	„	84—86.
Svenska Legations Predikanten i Paris Professor Jonas Hambræus prisar Drottningens höga egenskaper	„	87.
Drottningens beslut att bosätta sig i Rom	„	88, 89.
Drottningens politiska betraktelser med afseende på Sverige och den tid hon bar detta lands krona	„	90—94.
Drottningens lysande och makalösa snillegåfvor	„	95—106.
Drottningens sjelfständighetsbegär	„	107.
Drottningens segrande sjelfförsakelse i andligt och verldsligt afseende	„	108—110.

Drottningens ringaktning af det jordiska och längtan efter något fullkomligare	N. 111—120.
Minnespenningar, som hafva Drottning Christinas bild sammanpräglad med frånsidor, hvilka antagas till- höra medaljer slagna öfver Kardinalen Decius Azzolini	„ 121—123.
En del af Drottning Christinas bibliothek införlifvad med Vatikanens samlingar i Rom	„ 124.
Drottningens grafvård i S:t Petri kyrka i Rom	„ 125.
Drottning Christinas minne	„ 126.
Ensidig minnespenning med Drottning Christinas bild ..	127.

CHRISTINA. *

Christina utkorad Drottning efter faderns död 1632.

*Christina hade redan den 24 Dec. 1627, på riksdagen i Stockholm, i öfverensstämmelse med 1604 års arfför-
ening, blifvit af Rikets Ständer förklarad thronarvinge, i
händelse Konungen, hennes fader, skulle dö utan att efter-
lemna någon son, och detta löfte förnyades innan Konun-
gen reste ut till kriget i Tyskland. Efter hans död hade
armeen genom aflagd trohetsed erkänt Christina som Drott-
ning, och på riksdagen i Stockholm bekräftade Ständerna
d. 14 Mars 1633 ytterligare hvad de lofvat fadern. Re-
geringen under Drottningens minderårighet fördes af de
fem höga riksembetenas innehafvare, Drotset, Marsken,
Amiralen, Kansleren och Skattemästaren, enligt den af Axel
Ozenstierna uppsatta och af Konung Gustaf Adolf gillade,
ehuru ej underskrifna regeringsformen, hvilken af Rikets
Ständer antogs d. 29 Juli 1634.*

1.

Åts. CHRISTINA D: G: SUEC: GOTH: VAND: Q: DES:
REGINA. Drottningens bröstbild nästan framvänd, i rik
drägt, som går upp till halsen, med strålkrona på nac-
ken, perlband, spetsar och på bröstet ett juvelsmycke.
— Nedanför, vid sidorna, knapt märkbart: s d.

Fråns. PHOENIX PHOENICIS GUSTAVI E FUNERA (sic)
NATA. En ung Fenix, med krönt hufvud, höjer sig ur
ett brinnande bål på toppen af en hög klippa. Fram-

* Jfr K. Gustaf II Adolf n. 316 och K. Carl Gustaf n. 2, 4—13.

för och vid sidorna tre andra mindre berg uppskjutur hafvet. Öfverst strålar solen.

Diam. $16\frac{1}{2}$ lin. ($14\frac{1}{2}$ storl.). Grav. af Seb. Dattler i I den. Exemplar finnas, på hvilka språkfelet i ordet *af* ~~af~~ *ni* blifvit rättadt genom försök att i stampen ändra A till **E**. Jfr Gustaf Adolf n. 202—204. — Br. pag. 187; tab. IV n. Berch 123: 1. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver. De Gees o. Hr Oldenburgs saml. i silfver, med ändrad inskrift.

2.

Åts. CHRISTINA. REGINA. Brösbilden, h. s., i mantelveck.

Fråns. PHOENIX. PHOENICIS. GVSTAVI. E FVNERE NATA. En Fenix står i ett brinnande bål, med lyftade vingar, för att flyga upp mot den strålände solen.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 330: 25. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Minnespenningar slagna under Drottningens
spåda år.**

Den unga Drottningen uppvexste dels under moderns, dels under fasterns Pfalzgrefvinnan Katarinas vård, och hade till lärare Gustaf Adolfs Hofpredikant (slutligen Biskop i Strengnäs) Dr Johannes Mathiæ. Den grundliga och särdeles i afseende på språkstudier omfattande undervisning, han meddelat, utbildades senare af inkallade främmande vetenskapsmän.

3.

Åts. CHRISTINA D G SV G WA Q. D. R. E. P. I Brösbilden helt framvänd, i utstående spetskrage med uddar.

Fråns. Utan inskrift. Under en stor krona i vase omsluten af två kariatider bildande ett slags sköldform. Vid sidorna af kronan: 16 33.

Oval, 13 lin. hög (10:e storl.). Gjuten år 1633. — Berch 123: 2. — **RR.** — B-n i tenn, något otydlig. Silfverstolpes saml. kopia i bly.

4.

Åts. Inristad omskrift: CHRISTINA. D. G. S. G. W. D. R. E. P. H. M. P. F. D. E. E. C. I. D. Brösthilden framvänd, med tillbaka kamnadt hår, utliggande spetskrage samt smycken på hals och bröst. Omkring bilden graverade blad- och blomsirater.

Fråns. Utan inskrift. Svenska riksvapnet, med vasavapnet i midten, i en oval ornerad sköld under konglig krona. Vid sidorna af sköldens öfra kant inristadt: 16 34.

Oval, 15 lin. hög (13:e storl.). Gjuten. — Berch 123: 3, not. — **RRR.** — K. Mk. i guld med ögla i kanten och praktfull inläggning af hvit, grön, röd och svartblå emalj; bokstäfverna och siffrorna fyllda med svart emalj.

4. a.

Dylik; men utan inskrifter, årtal, emalj och blad-rater.

Oval, 14 $\frac{1}{2}$ —15 lin. hög (12—13:e storl.). Gjuten. — Berch 123: 3. — **R.** — K. Mk. i koppar, förgyld. B-n i silfver.

5.

Åts. C: D: G: S: G. W. D. R. E: P: H. M. P. F. D. E. C. I. D. Brösthilden, h. s., med strålkrona på nacken, unga nedfallande lockar, pryddig drägt med fyrkantig öppning kring halsen och enkelt perlband.

Fråns. Utan inskrift. Svenska riksvapnet i en vanlig sköld med obetydliga kantornamenter under konglig krona.

Oval, 12 $\frac{1}{2}$ —13 lin. hög (10:e storl.). Gjuten, rätt arbete. — K. Mk. i silfver, förgyld, med ögla. B-n i silfver, förgyld. De Geers saml. i silfver.

**Stillestånd på 26 år med Polen afslutadt i
Stumsdorf den 2 September 1635.**

Stilleståndet var, sedan den fruktade Jakob De la Gardie ankommit med en ansenlig Svensk här, af Polens Konung lika efterlängtadt, som af Sveriges Regering. Sverige behöll Estland och Lifland, men återlemnade sina besättningar i Preussen åt Polen, samt medgaf att Uladislaus fick behålla Svenska konungatiteln, dock utan att derpå få grunda något anspråk på Svenska kronan.

6.

Åts. DEI OPT: MAX: AVSPICIO INVICT: VLADISLAV IV POL: SVECLÆ REG: ARMIS VICTRIC: SMOLENSCŪ OB-SIDIONE LIBERATŪ MOSCI SVBIVGATI SIGNA DVCES PRO-STRATI. Polens Konung Uladislaus IV, med svit, till häst, utsträcker kommandostafven öfver tre Ryssar, den ene knäböjande, de andra båda med ansigtet mot mar-ken. Framför Konungen nedläggas fanor. Längre bort ses trupper, ett läger och en befästad stad. — På mar-ken: s d.

Fråns. .ET. BELLO. ET. PACE. COLENDVS. och vid nedra kanten: TVRCÆ. PACEM. FERENTES. ET SVECI (blad-sirat). Konung Uladislaus med bart hufvud, till häst framför sin armé, bekransas af en ur skyn nedflygande ängel, som i venstra handen bär en palmqvist. Fram-för Konungen närma sig tre Turkar och tre Svenska herrar bärande olivqvistar. Tre dylika qvistar ligga på marken framför Konungen. På marken: 1636.

Diam. 27 lin. (25:e storl.). Grav. år 1636 af Seb. Dattler i Dresden. — Minnespenningen afser staden Smolensks befrielse från Ryssarnes belägring och Konung Uladislaus's följande seg-rar, som nödgade Czar Michael Feodorowitz att sluta fred d. 15 Juni 1634; vidare freden med Turkarne och slutligen stille-ståndet med Sverige. — Berch 125: 11. — K. Mk., B-n, De Geers, Frih. Bondes saml. i silfver.

**Finlands universitet i Åbo stiftadt den 26 Mars
1640.**

Riksrådet, sedan Riksdrotset, Grefve Per Brahe sökte som Generalguvernör i Finland främja detta lands odling i alla rigtningar. Flera skolor, högre och lägre, ett gymnasium i Wiborg stiftades, hvarjemte han hos Regeringen utverkade, ätt det af Gustaf Adolf i Åbo upprättade gymnasium förvandlades till universitet, hvars Kansler Brahe var intill sin död. Universitetet invigdes d. 16 Juli 1640. Sedan Åbo stad år 1827 blifvit genom en eldsvåda ödelagd, flyttades det till Helsingfors.

7.

Åts. CHRISTINA D. G. REGINA SVECIAE. Bröstmil- den, h. s., i Minervas drägt, kask med fjäderbuske och omslutande lagerkrans, samt fjällpansar med medusa- hufvudet. — Nedanför: I. C. H.

Fråns. ACADEMIA ABOAE CONSTITVTA. Minervas ugglor sitter på fyra böcker betecknande universitetets fyra fakulteter. I afskärn.: 1640.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. år 1733 af J. C. Hedlinger på C. R. Berchs uppmaning. Frånsidans stamp har blifvit om- graverad med ringa skilnad. — Berch 127: 16. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Sveriges fortfarande deltagande i striden för
Tyska protestanternas frihet.**

Den af Gustaf Adolf ärorikt började striden för prote- stanternas religionsfrihet fortsattes af Svenska Regeringen, till väsentlig del under Axel Ozenstiernas ledning, med kraft och klokhet, fastän fruktan, missämja och afund- sjuka hos de Tyska furstar, hvilkas politiska frihet på samma gång försvarades, stundom mer än Kejsarens härar

lade hinder för Svenska vapnens framgång. Att icke några minnespenningar i Tyskland blifvit präglade, att bevara minnet af Sveriges deltagande i frihetskampen under de sexton år denna fortfor efter Gustaf Adolfs död, är betecknande i afseende på sinnesstämningens förändring hos det folk, som drog fördel af Sveriges uppoffringar.*

8.

Åts. CHRISTINA D: G: SUEC. GOT. VANDQ. D: REGINA. (ett blad). Bröstbilden nästan framvänd, med strålkrona på nacken, i dräkt, som går upp till halsen, med spetsar och smycken på bröstet.

Fråns. NON EGO GUSTAVO SEQUOR INFERIORA PARETE. En hand ur skyn bekransar ett ungt lejon, som reser sig mot en med en bladranka omlindad obelisk, på hvars öfra del äro fästade regalierna, en öppen krona samt spira och svärd korslagda, och på spetsen riksaplet. Lejonets svans är enkel. På marken vexande örter. — På den åt lejonet vända sidan af obeliskens fot: I H.

Diam. 13 $\frac{1}{2}$ —14 lin. (11:e storl.). Grav. af Joh. Höhn. Slagen förmodligen i Riga. Åtsidans bild synes vara kopierad efter n. 1. Båda stamparne hafva genom sättning tagit skada. — **RR.** — K. Mk. i silfver. B-n gjuten kopia i koppar, försilfrad.

8. a.

Åts. CHRISTINA D: G: SUEC: GOT: VANDQ: D: REGINA. Bröstbilden ungefär som på n. 8.

Fråns. Inskrift och figurer som på n. 8; men af bättre arbete med små olikheter. Lejonets svans är klufven, örterna på marken annorlunda satta; gravörens namnbokstäfver stå på den från lejonet vända sidan af obeliskens fot.

* För att afhjelpa denna brist har Berch upptagit ett par nödmynt samt några minnespenningar slagna öfver Hertig Bernhard af Sachsen Weimar, som en tid anförde Svenska hären eller delar deraf; men då dessa nödmynt och minnespenningar hvarken med ord eller figurer häntyda på Sverige, hafva de här blifvit utelemnade.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Grav. af samme Joh. Höhn, sedan stamparne till n. 8 blifvit skadade. Äfven denna nya stamp till åtsidan har blifvit omgjord, med någon skilnad på lockarne a Drottningens hufvud samt bokstäfvernas ställning i omskriften. — Br. pag. 188; tab. VI, n. 1. Berch 124: 7. — K. Mk. (2 ex., af båda slagen). B-n, Christiania Univers. i silfver. Hr Oldenburgs saml. 2 exemplar (af båda slagen) i silfver. Hr Gynthers saml. i silfver med fastlödd ögla.

9.

Åts. * CHRISTINA D: G. SUEC: GOTH: VAND: Q: DES: REGI: * Bröstkilden nästan framvänd, i praktig dragt och deröfver en spetskantad mantilj, med strålkrona på nacken och fina nedfallande lockar, perlband och på bröstet ett smycke. — Under armen: *A. R.*

Fråns. * ÆTHEREUM NUMEN DIADEMATA CELSA TUETUR. Drottningen, lagerkransad, sitter på en grupp af vapen, hållande i den högra uppsträckta handen en lagerqvist, i den venstra riksäplet. Ur skyn kommer från ena sidan en hufvudstupa nedflygande genius sänkande en konglig krona och en spira öfver Drottningen. Från andra sidan framsträcker ur skyn en arm hållande ett upprätt svärd. Bak om Drottningen ett landskap med höga berg och i bakgrunden en stad; på ena sidan ses en man som plöjer och på den andra kavalleritrupper nedanför en fyrornad borg. Öfverst ett strålande: ☽☽.

Oval, 18½ lin. hög (18:e storl.). Grav. af J. Rethc. — Br. pag. 185; tab. II, n. 2. Berch 124: 6. — K. Mk., B-n, De Geers saml. i silfver. Frih. Bondes saml. i guld.

10.

Åts. Utan inskrift. Drottningens bröstbild, h. s., lagerkransad, med nackfläta och nedfallande lockar; mantelveck uppfästade genom ett smycke öfver axeln.

Fråns. Ett stort C omslutande RS sammanbundna (Christina Regina Sveciæ) inom en krans bildad af två lagerqvistar, som sammanhållas nedtill af en öppen och upptill af en slutna konglig krona.

Oval, 12½ lin. hög (10:e storl.). Gjuten. Lagerkransarne gifva anledning förmoda att denna minnespenning har afseende på Svenskarnes segrar i Tyskland. — Berch 124: 4. — R. — K. Mk. i silfver. B-n i guld.

11.

Åts. Densamma som till n. 2.

Fråns. MATRI. CASTRORVM. Drottningen, i krigsgudinnans rustning, sittande, med en victoriola på högra handen, håller i den venstra ett spjut. Bakom henne står ett labarum, i hvilket ses Sveriges tre kronor.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 330: 26. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Svenska styrelsen i Pommern ordnad år 1641.

*Svenskarnes yrkande, att som ersättning för sina krigskostnader behålla det af dem inkräktade Pommern, för-
anledde långvarig tvist med Kurfursten af Brandenburg,
hvars anspråk på detta land blifvit fastställda vid den
fred, som han jemte flera Tyska furstar d. 20 Maj 1635
i Prag afslutat med Kejsaren. Sedan Fredrik Wilhelm
år 1640 som Brandenburgs Kurfurste efterträdt sin fa-
der, ingick han följande året förlikning med Svenska Re-
geringen, i följd hvaraf denna erhöi fria händer i af-
seende på landets styrelse. Redan år 1640 hade dock
Svenskt mynt, med Drottning Christinas bild och namn,
börjat präglas i Stettin.*

12.

Åts. * CHRISTINA. D. G. SVECORVM. GOT. VAND: Q:
DESIGN. REGINA. ET. PR. HE. 1641. Drottningen, med
strålkrona på nacken och solfjäder i venstra handen,
står på ett rutadt gulf, hvilande högra handen på ett
bord, der regalierna, kongliga kronan, riksäplet, spiran
och nyckeln ligga. Bakom henne ses en öppen portik

med trappsteg och runda kolonner. På nedersta trappsteget: G R.

Fråns. * EX CHRISTI RADIIS REGNANS CHRISTINA CORVSCAT. En blommande vext i en vas hållen af ett krönt lejon och en krönt grip inom en rund, tinnad mur, belyses af den genom moln strålande solen. Vid venstra sidan träd; vid den högra, inom en balustrad, trädgårdsrabatter och längre bort en kyrka; i fonden vatten och berg.

Diam. 15½ lin. (13:e storl.). Slagen i Stettin. — Berch 127: 17. — K. Mk. en i guld, en i silfver. B-n i tenn.

Svenskarnes seger, under Lennart Torstenssons befäl, öfver Österrikarne vid Breitenfeld nära Leipzig den 23 October 1642, och Leipzigs intagande den 27 November samma år.

Österrikiska hären, anförd af Ärkehertig Leopold Wilhelm och Piccolomini, blef fullkomligt slagen på samma valplats, der Gustaf Adolf elfva år förut vunnit sin lysande seger. Fienden förlorade 5000 döda, 4500 fångar, artilleri och bagage m. m. Belägringen af Leipzig, börjad före slaget, fortsattes till dess staden d. 27 November uppgafs och erlade en brandskatt af 150,000 riksdaler.

13.

Åts. * HIS CHRISTINA SIBI PALMAM QUÆSIVIT IN AGRIS, SANGUINE GUSTAVI QUI MADUERE PATRIS. 1642. 23. OCT. och vidare i en inre krets: Ross werden zum Streittage bereitet, Über der Sieg kompt vom **SCAR**^{PROV. 31.} Ett på marken upprätt stående svärd mellan en lager- och en palmqvist fastade i parerstängen och uppehållna af två lejon. Öfver svärdsspetsen en krona, i hvilken står 1643. Der öfver ett strålande **יהוה** i en lagerkrans med nedhängande qvistar omgifven af moln. I bakgrunden ett berglandskap med hus och borgar. — På marken: G R.

Fråns. * POSTQUAM VICTORI PATUISTI LIPSIA SUECO, ARMIS CHRISTINÆ EST INVIA NULLA VIA. 1642. 27. NOV. Staden Leipzig omgifven af fästningsverk, hvaröfver solen lyser genom moln. På förgrunden ett fältslag. Nedanför, inom en ram: NUNC TORSTENSOHNII TIBI COGNITA, LIPSIA, VIRTUS. — På sidorna: G T.

Diam. 22 lin. (21½ storl.). Slagen i Stettin år 1643. — Bibel-språket är hemtadt ur Salomos Ordspråk, kap. 21, v. 31. — Berch 127: 18. Hildebrand, Minnesp. öfver enskilda Sv. män o. qvinnor, pag. 20. — R. — K. Mk. o. B-n i silfver.

**Minnespenning till Drottningens ära slagen i
Riga år 1643.**

14.

Åts. CHRISTINA D: G: SUEC. GOTH. VAND. Q. DES. REGINA * Bröstbilden nästan framvänd, med strålkrona på nacken, i spetskantad drägt, som går upp till halsen; på bröstet ett smycke.

Fråns. * ET PR. HÆR. MAG. PRINC. FINL. DU. ESTON. ET. CARELI. INGRI. DOM. Svenska riksvapnet i vanlig sköld under konglig krona, med två krönta lejon som sköldhållare stående på ett orneradt underlag, i hvilket står: 1643. — Mellan lejonens fötter: H W och nederst knapt märkbart: I H.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Grav. af Joh. Höhn och slagen i Riga, der Henrik Wulf var myntmästare. Frånsidans stamp har blifvit bräckt. — Jfr Berch 127: 19. — K. Mk., B-n, Silfverstolpes, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

14. a.

Åts. Densamma som till n. 14.

Fråns. * ET PR: HÆR: MAG: PRINC: FINL: DU: ESTON: ET CARELI: INGRI: DOM: Svenska riksvapnet med krona, sköldhållare och årtal som på n. 14. Myntmästarens

signatur H W med mindre bokstäfver och gravörens r H tydligare. Arbetet vackrare.

Diam. 13 $\frac{1}{2}$ lin. (11:e storl.) Denna nya stamp till fränsidan, som förmodligen blifvit graverad att ersätta den föregående, har äfven blifvit bräckt. — K. Mk., Frih. Bondes saml. i silfver. Hr Oldenburgs saml. i guld.

14. b.

Åts. Densamma som till n. 14.

Fråns. (•) ET. PR. HÆR. MAG. PRINC. FINL. DU. ESTON. ET. CARELI. INGRI. DOM: Svenska riksvapnet i en oval, ornerad sköld med ett bevingadt ånglahufvud på öfra och nedra kanten, under konglig krona, med sköldhållare, årtal m. m. som på n. 14. Underlaget är dock något olika. Årtalet tecknad: »16 43». — Mellan lejonets fötter: H W; men utan gravörens signatur.

Diam. 13 $\frac{1}{2}$ lin. (11:e storl.). Denna tredje fränsida är vackrare än de föregående. — K. Mk., De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver. B-n i guld.

Svenska flottans seger, under Carl Gustaf Wrangel's befäl, öfver den Danska vid Femern den 13 October 1644.

Sedan Öfveramiralen Klas Fleming d. 6 Juli 1644 blifvit dödsdjuten i sitt skepp i Kielerfjorden, måste Generalmajoren Carl Gustaf Wrangel, som, skickad af Fältmarskalken Torstensson, tillfälligtvis befann sig hos Amiralen, taga befälet öfver Svenska flottan, hvilken han räddade ur dess farliga läge under fiendens batterier. Samma år återvände han, förstärkt med Louis De Geers Holändska skepp, angrep vid Femern den Danska flottan, som förlorade 2000 man i döda och sårade, samt 1000 fångar. Tio skepp med öfver 300 kanoner togos, 2 brändes, 3 jagades på grund. Endast 2 fartyg lyckades undkomma. Den för Svenska flottan ärorika segern omnämnas äfven på nästföljande minnespenning.

15.

Åts. Densamma som till n. 2.

Fråns. X. ARMATIS. DANOR. NAVIB. DVCTORE. WRANGELIO. CAPTIS. A. 1644. inom en lagerkrans.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 330: 27. Hildebrand, Minnesp. öfver enskilda Sv. män o. qvinnor, pag. 41, n. 7. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Christinas tillträde som fullmyndig Drottning
till regeringen den 7 December 1644.**

Den 7 December 1644, dagen förr än Drottningen fyllde 18 år, egde den högtidliga tillträdesakten rum på rikssalen i Ständernas närvaro. Riksförmyndarne, som redan förut afgifvit redogörelse för sin förvaltning, förklarades af Drottningen fria från allt ansvar. Derjemte bekräftade hon Ständernas fri- och rättigheter samt lofvade att i regeringsärender höra Rikets Råd och icke illa upptaga, om deras råd och förslag någon gång skulle vara misshagliga.

16.

Åts. IMPERIVM PROLES GVSTAVI MAXIMA MAGNI, SVSCIPIT: INNVMMERIS VIVAT CHRISTINA TRIVMPHIS * Drottningen, i konglig mantel, med strålkrona på hufvudet och spiran i hand, står med en talares åtbörd framför sin thron under en himmel. Till höger stå framför sina stolar de fem förmyndarne, Drotset, Marsken, Amiralen, Kansleren och Skattmästaren, hållande regalierna; till venster de fyra riksståndens representanter. I den lägre förgrunden ses åtskilliga andra personer. Den krönta Svenska riksskölden ligger framför Drottningen lutad mot thronens trappsteg. Inom omskriften en ornerad rand. — Nederst på en liten fyrkantig platta: s d.

Fråns. AVGVSTÆ PRENDIT DVM SCEPTRA POTENTIA LAVRO CINGIT SACRATVM BALTICA PVGNA CAPVT 1644. Svenska och Danska flottornas strid vid Femern. Inom skriften en fin bladkrans. (Jfr n. 15). — På akterspegeln af ett bland skeppen: v.

Diam. 28 lin. (25:e storl.). Grav. af Seb. Dattler i Dresden. — Br. pag. 186; tab. III, n. 1. Berch 128: 20. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Fred med Danmark afslutad i Brömsebro (på gränsen mellan Calmar Län och Blekinge) den 13 Augusti 1645.

Kriget, föranlett af Danskarnes prejerier med Öresundstullen och andra orsaker, öppnades genom Torstenssons infall i Holstein i slutet af 1643 och i Jutland i början af följande året, och fortsattes dels till sjös, dels till lands, medan Danskarne härjade ut efter riksgränsen från Jemtland till Skåne. Efter långvariga underhandlingar, ledda å Svenska sidan af Axel Oxenstierna, afslöts freden under Frankrikes bemedling. Sverige erhöll, jemte fullständig tullfrihet i Öresund, landskapen Jemtland och Herjedalen samt öarne Gotland och Ösel. Halland afträddes till Sverige på 30 år, och skulle derefter mot nöjaktig lösning återställas.

17.

Åts. * ∴ CHRISTINA. D: G: SUE: GOT: VAN: Q: REGINA. &: PRINC: HÆ: M: D: F: ∴ * Bröstmödan nästan framvänd, i pryddig dräkt, med strålkrona på nacken, enkelt perlband om halsen, smycke på bröstet; omgifven af två med lager onlindade palmqvistar, upptill sammanhållna af en lagerkrans.

Fråns. * ET BELLO ET. PACE. TRIVMPHAT ∴ ANNO. 1645 ∴. Två händer framsträckta ur skyar från motsatta sidor hålla, den ena ett ymnighetshorn fullt af blommor och frugter och två olivqvistar, den andra en stång med en klufven flagga samt ett vid armliden fast-

bundet, hängande svärd. På marken träd och örter. Öfverst יהוה inom en strålande båge. — I afskärningen: .H. W.

Kring kanten på båda sidor en fin ornamentsrand.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Slagen i Riga, der Henr. Wulf var myntmästare. — Br. pag. 188; tab. V, n. 1. Berch 128: 21. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i guld.

18.

Åts. Densamma som till n. 2.

Fråns. INTER. CHRISTINAM. & CHRISTIANVM. Två ymnighetshorn ställda i form af ett dubbelt C omkring en upprättstående, bevingad merkuriistaf. I afskärn.: BROMSEBROÆ. A. 1645.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 330: 28. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Minnespenning med bild och tänkespråk som
på riksdalersmyntet (1647).**

Man känner ej af hvilken anledning denna minnespenning blifvit präglad. Den kan icke anses som praktmynt, men har dock sannolikt varit använd som hedersgåfva åt de utlänningar och gunstlingar Drottningen samlade omkring sig.

19.

Åts. CHRISTINA D. G. SUEC. GOTH. WAND. QUE DESIGN. REGINA ET PRINC. HAERED. Brösbilden nästan framvänd, lagerkransad, med strålkrona på nacken och perlband, i prydlig dräkt, mantelveck öfver axlarne; öfver bröstet en kedja med en hängande perla, — **allt** inom en glesbladig lagerkrans.

Fråns. (Ett blad) SALVATOR MUNDI SALVA NOBIS M DC XLVII * Frälsaren, med gloria, högra handen up

räckt att välsigna, på den venstra bärande världsglo-
 en, står på en sky inom en oval ram praktfullt orne-
 id med två bevingade änglar, fruktklasar, snäcksirater
 i. m. Öfver ramen tre små bugtade sköldar, den mel-
 rsta, som innehåller vasavapnet, betäckt med konglig
 rona; i den till höger Sveriges tre kronor, i den till
 enster ett upprest, gående lejon. — Vid sidorna: D K;
 å ramens nedra slutornament knapt märkbart: s p.

Diam. 20 lin. (20:e storl.). Grav. af Seb. Dattler i Dresden
 1647, men sannolikt präglad i Stockholm, der Daniel Kock vid
 denna tid var myntmästare. Hans signatur (D K) förekommer
 samma år första gången på Svenska mynten. Att myntmästare
 utsatte sin signatur äfven på medaljer var icke ovanligt. —
 Berch 128: 22. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Westfaliska freden afslutad mellan Sverige,
 Frankrike, Romerska Kejsaren och Tyska Fur-
 starne i Osnabrück och Münster den 14 (24) Oc-
 tober 1648, samt fredens exekution fulländad
 i Nürnberg i Juni 1650.**

*Efter fleråriga underhandlingar, å Sveriges sida ledda
 af Adler Salvius och Johan Oxenstierna, afslöts den från
 alla håll efterlängtade freden. Sveriges vinst af det lång-
 variga kriget blef Vor-Pommern med öarne Rügen, Üse-
 dom och Wollin, Oderflodens utlopp samt i Hinter-Pommern
 Stettin, Gartz, Golnau och Damm; arfsrätt till återstoden
 af Pommern, i händelse af Brandenburgska husets ut-
 slocknande; Wismar med amten Poel och Neukloster;
 ärkebiskopsstiftet Bremen med amtet Wilshausen och bi-
 skopsstiftet Verden, samt till Svenska härens aflöning 5
 millioner riksdaler. För att bringa till verkställighet hvad
 i freden blifvit öfverenskommet, sammanträdde de krigfö-
 rande makternas fullmäktige, hvaribland Pfalzgreffen Carl
 Gustaf å Sveriges vägnar, i Nürnberg, der den s. k. exe-
 kutionstraktaten afslutades i Juni 1650.*

20.

Åts. CHRISTINA. Brösbilden nästan framvänd, i antik, lagerkransad kask, samt med veck kring kanten af det mycket blottade bröstet. — Under axeln: s d.

Fråns. REPERTRIX. Drottningen i antik drägt, med Minervas lagerkransade kask, gående, bär i venstra handen en lagerqvist och fattar med den andra om en gren på ett vexande olivträd.

Diam. 18½ lin. (18:e storl.). Grav. af Seb. Dattler i Dresden (ej af hans bättre arbeten). Minerva hade, enligt forntids-sagan, låtit det för söderns folk viktiga olivträdet uppvexa ur jorden. Dess användande som fredens sinnebild var af ålder känt. — Br. pag. 186; tab. III, n. 2. Berch 128: 23. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

21.

Åts. Densamma som till n. 2.

Fråns. REPERTRIX. Drottningen, i antik drägt och kask, vid olivträdet m. m. som på n. 20.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 331: 31. — K. Mk. (2 ex.) och B-n i silfver.

22.

Åts. CHRISTINA. D: G: SUEC: GOTH: VAND: Q: REGINA: Drottningen med konglig krona på hufvudet, spira och rikssäpale i händerna, sitter på sin thron. Nedanför står en sköld innehållande Bremens och Verdens vapen (två korslagda nycklar under ett litet kors). Inom skriften en bågomfattning.

Fråns. ❀ PAX IN CHRISTINÆ PRO CHRISTO GERMINAT ARMIS: Svenska riksskölden omgifven af två med lager omlindade palmqvistar, hvilkas spetsar sammanhållas af en lagerkrans. — Vid nedra kanten gravörens signatur, en björn, med en hacka i tassarne, sittande på ett berg.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Slagen i Bremen. — Br. pag. 188; tab. VI, n. 2. Berch 129: 25. — K. Mk. (2 ex., det ena med borrhåll i kanten) o. B-n i guld (4 Duk.).

23.

Åts. Densamma som till n. 2.

Fråns. TRIVMPHIS. INNVMERIS. POTIOR. Fredsgudinnan, bärande en olivqvist och ett ymnighetshorn, står omgifven af lagerkransar och palmqvistar. I afskärn.: PARTA. OSNABR ET. MONAST. 1648.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 330: 29. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

24.

Åts. * INNVMERIS. POTIOR. VIVAT. PAX. VNA. TRIVMPHIS: ET. THEMIS. IMPERIVM. MARTE. IACENTE. REGAT. Två qvinnor i antik drägt, Freden med olivqvist och Rättvisan med svärd och vågskål, stående på fälda krigare och vapen, uppehålla den korstecknade världsgloben. Under skyn sväfvade två bevingade genier bärande fredsdokumentet med underhängande sigill och inskrift: CANDIDE ET CONSTANTER och utblåsande ur basuner orden PAX PAX i riktning mot världsgloben. Öfver skyn: וְיָרֵךְ . I bakgrunden ses staden Osnabrück.

Fråns. PAX AQVILÆ. CVM. AQVILONE SEV VNIVERSI. ROMANI. IMPERII CVM REGNO. SVECLÆ CONCLVSA. ET. PVBLICATA OSNABRVGIS. WEST PHALORVM ANNO. PACIFERO MDCXLVIII i 11 rader. Vid sidorna af denna skrift två lagerqvistar och öfver densamma två blombärande bladstjelkar.

Diam. 20 lin. (20:e storl.). Slagen i Tyskland, lika som de följande n. 25—37. — Br. pag. 188; tab. VI, n. 3. Berch 129: 26. — R. — K. Mk., Upsala Univers. i silfver.

25.

Åts. PAX GERMANIS! * i afskärningen. En kvinna i antik drägt (Freden), blåsande i en trumpet, sitter, med tyglar i högra handen, under en båge af flätade olivgrenar på en antik vagn dragen af en örn och ett lejon beströdt med liljor. På vagnen ligger ett ymnighetshorn fullt med frugter; på främre delen stå en oliv-

qvist, ett lågande hjerta och en sköld. Under hjulen ligga fanor och vapen; bak om vagnen en trumma.

Fråns. PAX DEO SOSPITANTE OSNABR. ET MONAST. PRO GERMANIA TRANQUILLANDA DECRETA TRIUMPHALI CVRRV INVEHITVR 15 OCT. A. M.DC.XLIIIX i 9 rader. Der under en fyrbladig rosett.

Kring kanten på båda sidor en perling.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Örnens betecknar Romerska Kejsaren, lejonet, beströdt med liljor, Sverige och dess bundsförvandt Frankrike. — Berch 130: 29. — **RR.** — Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

26.

Åts. Densamma som till n. 25.

Fråns. REICHS. FRIED BESCHLOSEN. * IN * MVENSTER. DEN. 14 Octo * 1648 * Öfver inskriften flyger en dufva med en tregrenig olivqvist i näbbet; — allt inom en krans af lager.

Kring kanten på båda sidor en perling.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). — Sst. n. 29. a. — **RR.** — K. Mk. i silfver.

27.

Åts. PAX. OPTIMA. RERVVM. A^o Dⁿⁱ. MDCXLVIII. 24. oct. Tre flygande dufvor bära i näbbet hvar sin olivqvist, som de nedsänka öfver en öppen krona och en spira liggande på ett hyende på marken.

Fråns. MONASTERIVM WESTPHALLÆ. En hand ur en sky, som genombrytes af ljusstrålar, håller en palm och en olivqvist öfver den med bastioner omgifna staden Münster. — Nedanför: **E K.**

Diam. 14 lin. (11:e storl.). De tre dufvorna afse Sverige, Frankrike och Österrike. — K. Mk., De Geers saml. i silfver.

28.

Åts. Densamma som till n. 27.

Fråns. MONAST. CIV: EPLIS: LOCVS PACIS. VN̄LIS
(Monasterium, civitas episcopalis, locus pacis universalis).
Staden Münster som på n. 27. Der öfver en olivqvist
och en palmqvist i kors. — Nedanfö: Ε Κ.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silf-
ver. Rikskab. i Wien i guld.

29.

Åts. Densamma som till n. 27.

Fråns. HIC. MAVSOLEVM. MARTIS. PACISQ; TRO-
PHÆVM. Staden Münster som på n. 27. Der öfver:
MONAST. WESTPH. inom en krans bildad af en lager- och
en palmqvist.

Diam. 14 lin. (11:e storl. — K. Mk., De Geers saml. i silf-
ver. Rikskab. i Wien i guld.

30.

Åts. FRIEDE MIT EUCH. Dessa ord utgå från ett
strålande פֶּדֶן rakt ned mellan tre samtalande fredsun-
derhandlare sittande på stolar eller bänkar ställda på
ett rutadt golf. Omkring kanten följande bibelspråk,
skilda genom en olivqvist från hvarandra: *phil. 4. v. 7 ps. 85.*
v. 9 end ps. 147 v. 14 ps. 46 Esa 2 v. 4. I afskärn.: Jm fridens raht Scheint
Gottes that.

Fråns. × VBER ALLER MENSCHEN DEN CKEN × THVT
VNS GOTT DEN FRIEDEN SCHENCKEN DEN 15 oct : 1648 i 6
rader. Öfver skriften ett ornament. — Nedanfö: G H.

Kring kanten på båda sidor en perlring.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. måhända af G. Holderman
eller Georg Höfler i Nürnberg. De tre personerna på åtsidan
äro Sveriges, Österrikes och Frankrikes ombud. — RR. — K.
Mk. i silfver.

31.

Åts. ER SCHAFFET DEINEN GRÆNTZEN FRIEDE. Kej-
sar Ferdinand III:s bröstbild, med lagerkrans under kej-
serliga kronan, omsluten af en krans bildad af en la-

ger- och en palmqvist. Under bilden i en cartouche prydd med fågelhufvud: FERDI. 3. Nederst: * PSA. 147 *

Fråns. * WUNDERSAME ERHGERUNG * En man, med lång kappa på ryggen, hatten nedlagd vid sidan, ligger bedjande på knä med blicken riktad mot ett i skyn strålande יהוה. Framför hans mun läses hans bön: *Ach das ich hören sollt das Gott friede zu sagt.* Vid sidan ses tre fredsunderhandlare, Sveriges, Kejsarens och Frankrikes, komplimenterande taga afsked af hvarandra. I afskärn.: .IM IAHR. 1648 DEN 14 OCT. SEINDT VERSEHNT DIE. 3. CRO-
NEN RÖEM: FRANTZ: V. SCHWEDISCHE IM R. (Röinische) REICH.
ZV *münster.* (Det sista ordet, som icke fått rum i afskär-
ningen, är insatt på kanten af marken).

Diam. 12½ lin. (10:e storl.). Orden i åtsidans omskrift äro tagna ur Psalm. 147: 14; mannens bön ur Ps. 85: 9. — Berch 129: 27. — **R.** — Hr Oldenburgs saml. i silfver. Frih. Bon-
des saml. i silfver med utsväld åttkantig rand.

32.

Åts. * der Adler Liffen Cronen: In Hertzens Friede wohnen. Tre hjertformiga sköldar satta i klöfverbladsform med spetsarne inåt, betäckta, den öfversta af kejsarkronan med hängande band, de andra af kongliga kronor. I skölden n. 1: Tyska örnen under boksafven p, i n. 2: en af Sveriges tre kronor under A, i n. 3: en af Franska vapnets liljor under x (Pax). Bakom sköldarnes spetsar två korslagda palmqvistar instuckna i en lagerkrans, som uppbär kronorna.

Fråns. der adler liffen die Cronen stehn in. ruh: des freut sich regenspu rg gott gebe gluc kh darzu 16 49 16 oct. i 7 rader, — allt inom en ornamentsomfattning, i hvars öfra del sitter staden Regensburgs vapensköld (2 korslagda nycklar).

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Slagen i Regensburg år 1649.
— **RRB.** — K. Mk. i silfver.

33.

Åts. DER GROSE FERDINAND 3 (siffran innesluten i det föregående D) EUROPÆNS ZIER, ZIEHT SEINER VÖLCK **ER**

RUH DEM KRIGE FÜR. Kejsar Ferdinand, lagerkransad, i antik dragt med kommandostafven i hand, rider på en galopperande häst öfver ett rutadt plan. I bakgrunden ett landskap med trupper, träd och hus samt Donaufloren och längst bort en befästad stad (Wien). Der öfver två skyar. — Nederst på planet: *Seba : Datt:*

Fråns. DURCH DIESER GÖTTER FRIED UND EINIKEIT IST ALLE CHRISTE WELT SEHR HOCH ERFREUT. Den kejsarliga krönta örnen, hållande spira, riksäppl och svärd, flyger bland moln, på hvilka sväfv tre små bevingade genier bärande palmqvist, trumpet och lagerqvist, samt två något större, kvinliga genier hållande en äfven af örnens klor omfattad kedja, på hvilken hänga 10 små sköldar; öfverst, och skilda från de öfriga, två, den ena innehållande Frankrikes liljor, den andra Svenska Drottningens släktvapen vasen, båda krönta, och längre ned 8 kurfursteliga (Cöln, Trier, Maynz, Böhmen, Bäjern, Sachsen, Brandenburg, Pfaltz). I bakgrunden staden Nürnberg omgifven af murar och graf med den höga »Borgen» i midten. I afskärn.: FRIED GEMACHT M.D.CIL. — Nederst: .s. d.

Kring kanten på båda sidor en fin kedjerand.

Diam. 26 lin. (23:e storl.). Grav. af Seb. Dattler i Dresden. Slagen 1649 under de i Nürnberg fortgående underhandlingarne om fredsbeslutens utförande. — Jfr Berch 130: 28. — K. Mk., Upsala Univers., De Geers, Frih. Bondes, Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

34.

Åts. CORDA MONARCHARUM QVÆ TRIA PACE LIGAT. 1650. En hand ur den strålande skyn håller ett veckadt band, som omslingar tre hjertan, satta 1 och 2. Vid sidorna stå fyra vexande palmträd. I afskärningen en konglig krona, ur hvilken utgå tre olivqvistar. — Der under: I H.

Fråns. GERMANUM REDIVIVA REDIT CONCORDIA IN ORBEM. Två ur skyar framsträckta händer hålla en bevingad merkuriistaf under ett strålande יהוה öfver sta-

staden Nürnberg. I afskärn. inom en ornerad ram:
NORINBERG.

· På båda sidor inom skriften en fin bladkrans.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af Joh. Höhn. Slagen 1650 i Nürnberg. — **RR.** — Upsala Univers. i silfver. Rikskab. i Wien i guld. K. Mk. en gjuten kopia i tenn, brunmålad.

35.

Åts. ☉ WILHELM^o D. G. DUX SAXONIÆ, IULIÆ, CLIVIÆ ET MONT. Två händer ur skyar hålla en olivkrans öfver en ornerad, oval sköld innehållande den Sachsiska rautenkronan. Öfver händerna: TANDEM. Vid ena sidan af skölden ett upprätt svärd delande årtalet 15 47; der öfver TUNC. Vid andra sidan en upprätt olivqvist delande årtalet 16 48; der öfver NUNC. Under skölden: *Sat est. 1650.*

Fråns. CEDANT ARMA TOGÆ TO TO TOGA FLOREAT ORBE. Tre händer sammanlagda öfver udden på ett upprätt stående svärd. Öfverst ett strålände םױןױ. Öfver och under händerna på fältet: PAX ESTO. *servate fidem. respici-scite gen tes.*

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Är en Riksdaler, slagen af Hertig Wilhelm af Sachsen-Weimar vid en i Weimar den 19 Augusti 1650 firad tacksägelsefest i anledning af fredsslutet. De tre händerna beteckna Sverige, Frankrike och Kejsaren. De högre bokstäfverna i frånsidans omskrift gifva årtalet 1650. De bokstäfver, som hafva talvärde i inskrifterna på fältet gifva årtalet 1619, då kriget bröt löst; men för att få detta tal fann man sig nödsakad att i ordet »respicite» inskjuta två obehöriga bokstäfver i och c. — **RR.** — K. Mk. i silfver.

36.

Åts. W. H. Z. S. G. C. V. B. (Wilhelmus Herzog zu Sachsen, Gütlich, Cleve und Berg). En ornerad krönt sköld innehållande Sachsiska rautenkronan. Vid sköldens sidor svärd och olivqvist med inskrifter och årtal som på n. 35. Nedanför skölden: *Sat est. 1650.*

Fråns. Utan omskrift. Tre händer hoplagda öfver spetsen af ett upprätt svärd. Öfver och under händerna

derna: *Servate fidem. resipi scite gen tes.* Öfverst ett strålande יְהוָה.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Är en Groschen, slagen under samma Hertig och af samma anledning som n. 35. — **RR.** — K. Mk. i silfver.

36. a.

Dylik; men med någon olikhet på åtsidan. Väsentligaste skillnaden är att årtalen vid sköldens sidor stå nedanför svärdet och olivqvisten.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). — **RR.** — K. Mk. i silfver.

37.

Åts. + EBERHARD. V: G: HERTZOG. ZV. WIRTEMB. Württembergiska vapnet i fyra fält under tre hjälmor med prydnader och löfverk.

Fråns. + FRIDENS. GEDECHTNVS. IN. WIRTE: 1650 + Tre sammanfogade kransar af lager, palm och oliv.

På hörnen å båda sidor bladornamenter.

Rutförmig klipping, 6½ lin. i diam. — Präglad 1650 till en fredsmminnesfest i Württemberg. De tre kransarne afse Sverige och de andra båda fredslutande hufvudmakterna. — **RR.** — K. Mk. i silfver.

**Pfalzgreffen Carl Gustaf vald till Thronföljare
den 10 Mars 1649.**

Christinas beslut att icke ingå äktenskap och den hos henne tidigt väckta tanken, att en gång nedlägga regeringen, föranledde hennes ifriga bemödande att få sin kusin och ungdomsvän Carl Gustaf antagen till Thronföljare, hvartill hon slutligen, oaktadt Rådets motstånd, lyckades vinna Ständernas bifall. Genom att sdlunda gifva Prinsen hopp att vinna Sveriges krona ville hon friköpa sig från sitt halft gifna löfte att taga honom till gemål.

38.

Åts. CHRISTINA REGINA. Drottningens bröstbild bar, v. s., med rik lagerkrans, slätt band öfver hjessan och dubbla hårflator, en nedfallande lock vid örat och en i nacken.

Fråns. A DEO ET CHRISTINA. Drottningen i antik drägt, stående, sätter en strålkrona på Carl Gustaf, som klädd i antik rustning sitter med armen stödd på en rund sköld. Öfverst ett strålände יהוה.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Frånsidan är densamma som förekommer på Carl Gustafs kröningsmedalj och har sannolikt endast af misstag eller af ett infall blifvit sammanpräglad med åtsidan af en Christinas medalj (n. 50). — R. — K. Mk., Rikskab. i Berlin i silfver.

38. a.

Åts. CHRISTINA. Bröstbilden bar, h. s., lagerkransad.

Fråns. Densamma som till n. 38.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). — Berch 131: 34. — RRR. — K. Mk. afgjutning i tenn.

**Drottningens kröning i Stockholms storkyrka
den 20 October 1650.**

Drottningen höll d. 17 Oct. från Jakobsdal (Ulriksdal) ett utomordentligt festligt intåg i Stockholm. Kröningen förrättades d. 20 Oct. af Ärkebiskop Johan Lenæus i storkyrkan, der Drottningens f. d. lärare Johannes Mathiæ predikade. Två dagar derefter skedde hyllningen på borggården. Efter kröningen följde under en lång tid omväxlande fester, mera storartade än man förut sett vid Svenska hofvet. Utdelningen af dessa kröningsmedaljer synes hafva varit mycket frikostig, efter som man graverat så många stampar af olika storlek med talrika variationer. För att kunna skilja dessa, måste beskrifningen blifva småaktigt noggrann.

39.

Åts. CHRISTINA REGINA. Drottningens bröstbild bar, v. s., lagerkransad, med håret tillbaka kammadt från pannan; öfver nacken ett slätt band och dubbla hårflätor, med en nedfallande liten lock vid hvardera sidan om örat. — Nedanför: 1 P.

Fråns. AVITAM - ET - AVCTAM - Der ofvan en arm ur skyn framräckande en konglig krona.

Diam. 14—15 lin. (11—13:e storl.). Grav. af Jean Parise. Kanten är på olika exemplar mer eller mindre utsvälld, till följd hvaraf diametern varierar. — K. Mk. (2 ex.), B-n (2 ex.), De Geers, Frih. Bondes, Silfverstolpes saml., Christiania Univers., Rikskab. i Berlin i silfver.*

39. a.

Lik n. 39; men åtsidan af annan stamp, utan gravörens signatur. Kring örat nedfalla flera fina lockar.

Diam. 14—14½ lin. (11—12:e storl.). — Jfr Br. pag. 184; tab. I, n. 1. Berch 132: 36. — K. Mk., B-n, De Geers, Frih. Bondes, Hr Oldenburgs, Hr Hjertbergs saml., Christiania Univers., Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

39. b.

Lik n. 39; men af andra stampar. På åtsidan följer det krusade håret pannan och kinden samt betäcker större delen af örat, vid hvilket nedfalla knapt märkbara lockar. Nederst: 1 R. På frånsidan är skyn större och rikare utförd; kronan, som synes vara fylld på insidan, har en liten punkt eller knapp mellan bågarne.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Grav. af Joh. Rethe. — K. Mk., B-n, De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

* På exemplaret i Silfverstolpes samling är å frånsidan ut efter kanten inristadt: GE * CRONT: JN STOK * HOLM * 20 * OCTOBER * A5 1650: I De Geers saml. ligger ett vackert aftryck i sköldpadd, utan gravörens signatur, med en perling kring kanten på båda sidor. Ett dylikt aftryck i sköldpadd, men med en fin bladkrans kring kanten, förvaras i Elementarläroverkets saml. i Strengnäs.

40.

Åts. CHRISTINA REGINA. Brösbilden bar, v. s., lagerkransad; håret, utan band bredvid flätan, följer pannan och kinden; inga lockar vid sidan af örat. — Nedanför: 1 r.

Fråns. AVITAM - ET - AVCTAM - Armen ur skyn framräckande kronan som på n. 39; men armen är trind och smal; skyn består af små flockar.

Diam. 10—11 lin. (7—8:e storl.). Grav. af J. Parise. — K. Mk., B-n, Upsala Univers., De Geers, Hr Oldenburgs saml. Rikskab. i Köpenhamn o. Berlin i silfver. Frih. Bondes saml. i guld.

40. a.

Åts. Lik n. 40; men af annan stamp, utan gravörens signatur. En kort lock nedfaller framför örat; det i nacken nedhängande bandet är mera veckadt.

Fråns. Lik n. 40; men utan punkter efter orden; armen är något bredare; skyn något större med bredare flockar.

Diam. 10—11 lin. (7:e—8:e storl.). — K. Mk. 2 ex. i silfver, det ena med borrhål i kanten. B-n i silfver med kanten utsväld ända till 12 liniers diameter. Silfverstolpes, Hr Gynthers, Hrr Hjertbergs saml., Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

40. b.

Åts. Lik n. 40; men med tunna lockar nedfallande framför och bak om örat och i nacken. — Nedanför: 1 r.

Fråns. AVITAM ET. AVCTAM. I öfrigt lik n. 40; men skyn är rikare med finare flockar.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. af J. Rethé. — K. Mk., B-n, De Geers saml., Rikskab. i Berlin i silfver.

41.

Åts. CHRISTINA REGINA. Brösbilden bar, h. s., lagerkransad, med två släta band på nackhåret, men utan flätor.

Fråns. AVITA MET (sic) AVCTAM. Armen ur skyn framräckande kronan som på de föregående.

Diam. $10\frac{1}{2}$ —11 lin. ($7\frac{1}{2}$ —8:e storl.). Arbetet flackt och mycket sämre än på de öfriga. — K. Mk. o. B-n i silfver.

42.

Åts. CHRISTINA REGINA. Brösbilden bar, v. s., lagerkransad, med flåta öfver nacken; inga lockar vid örat. — Nedanför: I P.

Fråns. AVITAM ET AVCTAM. (Små bokstäfver; ordet ET står i kanten af skyn). Armen med kronan som på de föregående.

Diam. 9 lin. (6:e storl.) Grav. af J. Parise. — K. Mk., Hr Oldenburgs saml. i silfver. B-n, Hertigl. kab. i Gotha i guld. De Geers saml. en i guld infattad i en lagerkrans af guld med grön och hvit emalj* samt tre infattade rosenstenar och ögla; en i silfver.

42. a.

Lik n. 42; men med punkt efter orden på frånsidan. Ordet ET står fritt. — På åtsidan nederst: I P.

Diam. $8\frac{1}{2}$ —9 lin. ($5\frac{1}{2}$ —6:e storl.) Grav. af J. Parise. — B-n, Upsala Univers., De Geers, Frih. Bondes, Silfverstolpes saml., Rikskab. i Berlin i silfver. Rikskab. i Köpenhamn i guld.

42. b.

Lik n. 42. a.; men utan gravörens signatur.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). — K. Mk. 2 i silfver, den ena för-gyld. Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

43.

Åts. CHRISTINA REGINA. (Små bokstäfver; skriften börjar och slutar invid halskanten). Drottningens brösbild bar, v. s. som på n. 42, utan gravörens signatur.

* På frånsidan är på emaljen, som till någon del är bortfallen, en inskrift med inristade, svarta bokstäfver: 1626 d. 8 Decem. [n]ata est Christina R. S. Foeliciter Coronata: A^o 1650 d. 20 På andra sidan är emaljen bortfallen. Kransens diam. är 11 linier.

Fråns. AVITAM ET AVCTAM. Armen ur skyn framräckande kronan som på de föregående.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). — K. Mk. en i guld, en i silfver. B-n i silfver med en utsvälld åttasidig kant. Upsala Univers. i guld. Hr Oldenburgs saml. i silfver med utsvälld rund kant. Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

44.

Åts. CHRISTINA. Bröstbilden bar, v. s., lagerkransad, med flata öfver nacken.

Fråns. AVITAM. ET AVCTAM. på ett flygande band. Der öfver en arm ur skyn framräckande en konglig krona.

Diam. 10—11 lin. (7—8:e storl.). — K. Mk., B-n (2 ex.), De Geers saml. i silfver.

45.

Åts. Densamma som till n. 2.

Fråns. AVITAM. ET AVCTAM. Armen ur skyn med kongliga kronan som på de föregående.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 331: 30. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

46.

Åts. CHRIST: D: G: SVE: GOT: VAND: Q: REGIN: Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i fjällpansar med lejonhufvud öfver axeln och mantelveck kring bröstkanten uppfästade genom ett litet smycke på axeln.

Fråns. NON ALIVNDE på ett flygande band mellan två ur skyn framsträckta, grofva och muskulösa armar, som sänka en stor konglig krona öfver en på stenig mark vexande lilja. Öfverst ett vidt strålände חַיִּים. I bakgrunden ses ett skogbevext berg, en byggnad med torn och en sjö med utskjutande klippuddar. — På en sten: R i fördjupning.

Diam. 31 lin. (26:e storl.). Sannolikt slagen i Riga. Arbetet är ej illa utfördt, ehuru den klumpiga framställningen på båda

sidorna röjer brist på smak. — Br. pag. 187; tab. IV, n. 1. Berch 132: 37. — K. Mk., B-n, De Geers saml. i silfver.

47.

Åts. CHRIST: D: G: SVE: GOT: VAND: Q: REGIN: Drottningens bröstbild bar, h. s., med gles lagerkrans.

Fråns. NON ALIVNDE på ett flygande band mellan armarne, som ur skyn nedsänka kronan, m. m. som på n. 46; men landskapet är mindre utfördt, utan tornbyggnad; kronan är underfodrad och sålunda fylld mellan bågarne. — I afskärningen: H R.

Diam. 12½ lin. (10:e storl.). Kopierad efter den föregående af samma gravör. — K. Mk. (2 ex.), Upsala Univers., De Geers saml. i guld. B-n i tenn, gjuten.

48.

Åts. CHRIST: D: G: SVE: GOT: VAND: Q: REGIN: Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i fjällpansar med lejonhufvud öfver axeln och mantelveck omlagda ofvan lejonhufvudet.

Fråns. LATE CHRISTINA REGIT på ett band under en oval, pryddigt ornerad sköld innehållande Svenska riksvapnet. Kring kanten en krets af 30 små krönte sköldar med Svenska landskapens vapen; mellan hvarje kronpar en rosett.

Diam. 19 lin. (18:e storl.). Stilen i arbetet liknar de båda föregående. — Br. pag. 190; tab. V, n. 3. Berch. 133: 40. — K. Mk. o. B-n i silfver.

48. a.

Lik n. 48; men åtsidan af annan stamp. Omskriften slutar: REGIN: Lejonhufvudet öfver axeln är mindre tydligt; mantelvecken på venstra sidan dragna ända upp emot halsen; Drottningens ansigte magrare, m. fl. små skiljaktigheter.

Diam. 19 lin. (18:e storl.). Åtsidans stamp torde vara den ursprungliga, som blifvit kasserad eller skadad. — **RRR.** — K. Mk. i silfver.

49.

Åts. * CHRISTINA. D: G: SUEC: GOTH: VAND: Q: REGINA: Brösbilden nästan framvänd, med liten strålkrona på nacken, nedfallande hår, perlband och spetskantad drägt. — Under armen: H R.

Fråns. (En blomstjelm) ET: PRINC: HÆR: MAG: PRINC: FINL: DU: ESTON: ET. CARELI: INGRI: DOM: Svenska riksvapnet i en ornerad sköld med afrundade hörn, stäld på ett segment af jordklotet, med två qvinliga figurer som sköldhållare, Rättvisan med svärd och palmqvist, Klokheten med palmqvist och en pil omslingrad af en orm. Två flygande genier bärande, den ena en spira, den andra en lagerkrans, nedsänka en stor konglig krona öfver riksskölden. Öfverst ett strålande ☉ . — I kronan på bygeln: I H R. Nederst: * H * W *

Oval, $20\frac{1}{2}$ lin. hög. ($20\frac{1}{2}$ storl.). Slagen i Riga, der Henr. Wulf var myntmästare. — Br. pag. 185. Berch 133: 41. — K. Mk. en i guld med ögla, en i silfver. B-n i guld. De Geers saml., Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

50.

Åts. Densamma som till n. 38.

Fråns. Utan inskrift. Två qvinnofigurer efter antiken, Lyckan stående med sitt roder och ett ymnighetshorn fullt af frugter, Hoppet gående med en framräckt qvist i hand.

Diam. $14-14\frac{1}{2}$ lin. (11—12:e storl.). — Br. pag. 184; tab. I, n. 2 (frånsidan). Berch 132: 38. — K. Mk., B-n, Rikskab. i Berlin i silfver. Rikskab. i Köpenhamn i guld.

51.

Åts. Densamma som till n. 38.

Fråns. Utan inskrift. Drottningen framställd som Dea Roma, i hjälm och pansar, sittande på ett harnesk, med venstra armen stödd på en oval sköld, hållande i högra handen en victoriola.

Diam. $14-14\frac{1}{2}$ lin. (11—12:e storl.). Denna, äfven som den föregående, är troligtvis graverad af J. Parisc. Frånsidans typ

är, lika som figurerna på den föregående, lånad från Romerska kejsarmynt. — Br. pag. 184; tab. I, n. 3 (frånsidan). Berch 132: 39. — K. Mk. en i guld, en i silfver. B-n, De Geers saml. i silfver.

52.

Åts. Utan inskrift. Drottningens bröstbild, v. s., med en kedja af ädelstenar och ett periband öfver håret; i örat en lång perla.

Fråns. Utan inskrift. Minerva, med hjälm på hufvudet, ett uddlöst spjut i handen, medusaskölden på venstra armen, sittande på en antik stol, framräcker en lagerkrans.

På båda sidor kring kanten en perlring.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Denna torde vara den minnespenning, som omnämnes i Grönings Historia Num. critica (se Berch 132: 39 not), der figuren på frånsidan säges hålla en kula i handen. Måhända har på ett otydligt exemplar lagerkransen haft utseende af ett klot eller en kula. — RRR. — Rikskab. i Paris i silfver, gjuten.

Drottning Christina och Kurfursten Fredrik Wilhelm af Brandenburg anordna en högtidlig begrafning åt den siste Pommerske Hertigen Bogislaus XIV i Stettin den 25 Maj 1654.

Sedan Sverige i Westfaliska freden erhållit en del af Pommern och de långvariga gränstvisterna med Kurfursten af Brandenburg, som från äldre tid haft arfsrätt till hela detta land, ändtligen år 1653 hunnit avslutas, blef landets siste Hertig, Bogislaus XIV, hvilken redan d. 10 Mars 1637 aflidit, omsider högtidligen begrafven d. 25 Maj 1654 på bekostnad af de furstar, som delat hans besittningar. Om praktken vid denna jordefärd kan man döma af den stora mängd minnespenningar och mynt, som blifvit präglade att vid densamma utdelas.

53.

Åts. * BOGISLAVS. XIV. D: G. DVX. STET. POM: CAS. & VAND. PR. RVG. EP. CAM. COM. GVTZ. TER. LEOB. & BYTO. DNS. (- - Dux Stetini Pomeraniæ, Casubiæ et Vandaliaæ, Princeps Rugiæ, Episcopus Caminensis, Comes Gutzkoviæ, terrarum Leoburgi et Butoviæ Dominus). Hertigens bröstbild, h. s., i prydligt harnesk och mantelveck. Utanför och inom skriften en cypresskrans. — Nedanför bilden: Г Т.

Fråns. * INFERIÆ OPTIMI PRINCIPIS * BOGISLAI * DVCIS STETINI. POMERAN: EIVS NOMINIS. XIV. ET. VLTIMI NATI. XXXI. MART. M.D.LXXX. DENATI. X. MART. M.D.C.XXXVII CONDITI. XXV. MAI. M.D.C.LIV. ADORNATÆ * A * CHRISTINA. D. G. SVECORVM. GO THORVM. VANDALOR. Q. REGIN * ET * FRIDERICO WILHELMO. D. G. MARCH. ET. ELECT. BRAND DVCIBVS. STETINI. POMERAN * inom en cypresskrans.

Diam. $23\frac{1}{2}$ —24 lin. (22 — $22\frac{1}{2}$ storl.). Präglad af myntsilfver, till olika vigt, i Stettin, der äfven de följande n. 54—62 äro slagna. — K. Mk., Storhertigl. saml. i Schwerin i silfver (4 Rdr). Rikskab. i Berlin 2 (4 och 3 Rdr).

53. a.

Åts. Lik n. 53 med små variationer i omskriften: * BOGISLAVS — — RV. — — CO. — — LE. & BV. DNS.

Fråns. Lik n. 53, med följande variationer: POMERAN — — XIV. & VLTIMI * — — XXXVII * — — D: G. — — VADALORQ. REGINA.

Diam. 23 lin. (22:a storl.). — Berch 134: 46. — Frih. Bundes saml., Rikskab. i Berlin i silfver (4 Rdr).

54.

Åts. * BOGISLAVS. XIV. D. G. DVX. ST. POM. C. & VAND. P. RV. EP. C. CO: G. T. L. & B. D. Bröstbilden, h. s., i prydligt harnesk, med fältbindel. Utanför och inom skriften en cypresskrans.

Fråns. * NOVISSIMIS HONORIBVS BOGISLAI. DVC. STET POMER. EIVS NOMINIS * 14 ET VLTIMI * NATI. 31.

MART. 1580. DENATI. 10 MART. 1637. HVMATI. 25. MAI. 1654. CHRISTINA. D. G. SVECORV. GOTHOR. VANDAL. REGIN * ET * FRIDERICVS. WILHEL. D: G. MARC. & EL. BRA. DVCS POMER. F. F * (- - fieri fecerunt) inom en cypresskrans.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Slagen i mynthsilfver till olika vikt. — Jfr. Berch 134: 47. — K. Mk. 3 (2 och två 1 Rdr). B-n, Rikskab. i Berlin (1 Rdr). De Geers saml. 2 (2 o. 1 Rdr).

55.

Åts. * BOGISLAVS. XIV. D: G. DVX. STET. POM. C. & V. P. RV. E. C. C. G. T. L. E. B. D. Bröstbilden, h. s., i harnesk, med fältbindel. Cypresskransar som på n. 54.

Fråns. * NVMMVS EXEQVIALIS. OPTIMI PRINCIPIS * BOGISLAI * DVCS STET. POM. EIVS NOMINIS 14 ET. VLTIMI NATI. 31. MART. 1580. DENATI. 10 MART. 1637 CONDITI. 25 MAI. 1654 REG: C. R. S. ET. F. W. M. & E. B. D. P. P. P * inom en cypresskrans.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Slagen i mynthsilfver. Stamparne hafva blifvit omgjorda med ringa skilnad i interpunkteringen. — Jfr Berch 135: 54. — K. Mk., B-n, Upsala Univers., Rikskab. i Berlin (1/2 Rdr)*.

56.

Åts. DEO DIRIGENTE. Solen strålar öfver en afhuggen, genombruten trädstam, från hvilken utskjuta två friska grenar. I bakgrunden ses staden Stettin bort om Oderfloden; allt inom en cypresskrans.

Fråns. NVMMVS EXEQVIALIS OPTIMI PRINCIPIS. BOGISLAI * DVCS. STET. POME EIVS NOMINIS. XIV. * ET. VLTIMI * NATI. 31. MART. 1580 DEN. X. MAR. 1637. SEP. 25. MAY. * 1654 * inom en cypresskrans.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Slagen i mynthsilfver. — Jfr Berch 135: 53. — K. Mk., Upsala Univers., Rikskab. i Köpenhamn o. Berlin (1/4 Rdr).

* Den af Berch (134: 48) upptagna Riksdalern fins icke i Kongl. Myntkabinettet. Troligtvis har han misstagit sig på den ofvanstående.

56. a.

Åts. Lik n. 56; men af annan stamp.

Fråns. NVMMVS EXEQVIALIS OPTIMI PRINCI PIS
* BOGISLAI * DVCIS STET. POME. EIVS NOMINIS. XIV ET
* VLTIMI * NATI. 31. MART. 1580 DEN. 10. MAR. 1637.
SEP. 25. MAY. * 1654 * inom en cypresskrans.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). K. Mk. o. B-n i silfver ($\frac{1}{4}$ Rdr).
De Geers saml. med var.: PRINCIP och .1654. ($\frac{1}{4}$ Rdr).

57.

Åts. Inskrift och figurer som på n. 56.

Fråns. NVMMVS EXEQVIALIS OPTIMI PRINCI PIS. BO-
GISLAI * DVCIS STET. POMER EIVS NOMINIS. XIV. * ET.
VLTIMI * NATI. 31. MART. 1580 DEN. 10. MAR. 1637 SEP.
25. MAY. * 1654 * inom en cypresskrans.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Slagen i myntsilfver. — Jfr Berch
135: 53. — K. Mk. (2 ex.), Upsala Univers, Rikskab. i Berlin
($\frac{1}{8}$ Rdr).

58.

Åts. SPERO VITAM. En döds-kalle i en krans bil-
dad af två lagerqvistar.

Fråns. NVMMVS EXEQVIALIS OPTIMI PRINCI PIS. BO-
GISLAI * DVCIS STET POM. EIVS NOMINIS. 14. * ET. VL-
TIMI * NATI 31. MAR. 1580 DEN. 10. MAR 1637 SEP. 25
MAY. .1654.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Slagen i guld till olika vikt. —
Jfr Berch 135: 50. — K. Mk. (Duk.). Frih. Bondes, De Geers
saml. (Dubbel dukat).

59.

Åts. SPERO VITAM. En döds-kalle nedtill omsluten
af två lagerqvistar.

Fråns. NVMMVS EXEQVIALIS * BOGISLAI * DVCIS
STETI. POMERANOR EIVS NOMIN. .14 ET. VLT. * 1654 *

Diam. 6 lin. (3:e storl.). Slagen i guld. — **RR.** — De Geers
saml. ($\frac{1}{2}$ Duk.). K. Mk. afgjutning i tenn, brunmålad.

60.

Åts. Utan inskrift. Pommerska krönta gripen, med 10 små vapensköldar på de uppslagna vingarne, står på en afhuggen, nedliggande trädstam. Från denna framskjuta under en dödskalle och uppstiga två friska telningar, på hvilka hänga två sköldar, i den ena Sveriges tre kronor, i den andra Brandenburgska spiran. Vid sidan står ett ungt träd. Öfverst en strålande sol. — På marken: ♂ ♀.

Fråns. * Der Greiffen Baum liegt da. Ohn wüzel Stam vnd Gste. Es findet sich nicht mehr * Der Greiff im alten neste. Den dreien Cronen Er End auch dem Scepter weicht * End Ihnen Gott geb Glück. Sein pommern überreichst i tre omgångar. I midten inom en cypresskrans: .NVMVS EXEQVIALIS OPTIMI PRINCIPIS. BOGISLAI. DVCIS. STET. POM. EIVS NOMINIS. 14. ET. VLTIMI. NATI. 31 MAR. 1580. DEN. X. MAR. 1637 SEP. 25. MAI. 1654.

Diam. 15½ lin. (13:e storl.). — Jfr Berch 135: 51, der beskrifningen är ofullständig. — K. Mk., Frih. Bondes saml., Rikskab. i Berlin i silfver (Rdr).

61.

Åts. * IN MEMORIAM VLTIMI EX GRYPHICA STIRPE DVCIS POMERAN. BOGISLAI. 14 * NATI. 31. MART. 1580. DENATI. 10. MART. 1637. HVMATI. 25. MAI. 1654 i två omgångar kring en cypresskrans, inom hvilken ses Hertigens bröstbild, h. s., i harnesk med fältbindel.

Fråns. * GRYPVS TRIBVS ECCE CORONIS ET SCEPTRO CEDIT. En krönt grip, bestrålad af solen, står på en afhuggen, genombruten trädstam, ur hvilken uppskjuta två telningar. På dessa hänga den Svenska skölden innehållande tre kronor och den Brandenburgska innehållande en spira. Vid trädets rot ligger en dödskalle. Inom skriften en cypresskrans.

Kring kanten på båda sidor en punkterad ring.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). — Berch 135: 52. — K. Mk., B-n, Rikskab. i Berlin i silfver (½ Rdr).

62.

Åts. BOGISLAVS. XIV D G. DVX S P. Hertigen, i harnesk, med fältbindel, kommandostafven i hand, sitter på en galopperande häst. Der nedanför en oval sköld innehållande Pommerska gripen. Vid sidan blommande örter och c r.

Fråns. * IN MEMORIAM ULTIMI EX GRYPHICA STIRPE DUCIS POMER BOGISLAI. XIV. NATI. XXXI. MART. 1580. DENATI. X. MART. 1637. HVMATI. 25. MAI. 1654. i tre omgångar kring en cypresskrans. Inom kransen en döds-kalle.

Diam. $14\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). — Jfr Berch 134: 49. — RR. — Museet i rådhuset i Stralsund i silfver. Rikskab. i Köpenhamn afgjutning i bly, förgyld.

Drottning Christinas praktmynt.

63.

Åts. (En bladsirat) CHRISTINA D: G: SUE: GOT: VAN: Q: DE: REGI: & PRIN: HÆ: (Inskriften börjar öfver hufvudet). Brösbilden nästan framvänd, med strålkroua på nacken och en rik spetsdrägt, som går upp till halsen. Inom skriften en fin bladkrans.

Fråns. (Bladsirat) EX AVRO SOLIDO REGIA CIUITAS RIGENSIS FIERI FECIT. Staden Rigas vapensköld hål-len af två resta lejon, som stå blott med ena foten på marken, der två blommande örter vexe. Öfverst ett strålande \odot . I afskärn.: * 1644 * — Mellan lejonens fötter: H W.

Diam. $14\frac{1}{2}$ —15 lin. (12—13:e storl.). Slagen i guld år 1644 i Riga der Henr. Wulf var myntmästare. — Jfr. Berch 141: 5. — K. Mk. 2 ($9\frac{7}{8}$ och $5\frac{13}{16}$ Duk.). B-n ($10\frac{1}{8}$ Duk.). Upsala Uni-vers. (nära 10 Duk.). Grefve Snoilsky's saml. (10 Duk.). Fanns afpråglat i silfver i Reichels saml. (Katal. 2, pag. 60, n. 844).

64.

Åts. * CHRISTINA. D: G: SUEC: GOTH: VAND: Q: DES: REGINA:· * (Inskriften börjar vid nedra kanten). Brösbilden nästan framvänd, med strålkrona på nacken, tvåradigt perlband kring den bara halsen, spetsremsa kring klädningskanten; på bröstet ett smycke. Inom skriften en fin bladkrans.

Fråns. * EX AVRO SOLIDO REGIA CIUITAS RIGENSIS:· FIERI FE:· Rigas vapensköld hållen af två resta lejon, som stå med båda fötterna på marken. Öfverst ett strålande ⚡ . I afskärn.: * 1645 * — Mellan lejonens fötter: H W.

Diam. $13\frac{1}{2}$ lin. (11:e storl.). Slagen i guld år 1645 i Riga. Jfr Berch 141: 5. — K. Mk. ($4\frac{15}{16}$ Duk.). B-n ($5\frac{1}{16}$ Duk.). Upsala Univers. (nära 5 Duk.). De Geers. saml. (5 Duk.). Hr Arfwedsons saml. (5 Duk.).

65.

Åts. ⚡ CHRISTINA. D: G: SVEC: GOTH: VAND: REGINA. Brösbilden nästan framvänd, med strålkrona på nacken; dragten går upp till halsen.

Fråns. PR. FINL. DVX. ETHON. ET CAREL. DOM. Svenska riksvapnet i en rikt ornerad sköld under konglig krona. Vasen i hjertskölden har rätt uppstående ax. Vid sidorna af kronan: 16 45.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Slagen 1645 i Tyskland både i guld och silfver, till olika vikt, med små variationer i omskriften. — Jfr Br. pag. 196. Berch 140: 1. — R. — K. Mk. en i guld med spår af en fastlödd ögla ($9\frac{7}{8}$ Duk.); 3 i silfver (två i Rdr och $\frac{1}{2}$ Rdr). B-n en i guld ($10\frac{1}{8}$ Duk.); en i silfver ($\frac{1}{2}$ Rdr). Rikskab. i Wien i guld.

66.

Åts. Densamma som till n. 65.

Fråns. PR. FINL: DVX. ETHON: ET CAREL: DOM: IN. Skölden med riksvapnet ungefär som på n. 65. Vid sidorna af kronan: 16 48.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Slagen 1648 på samma ställe som den föregående i guld och silfver. — R. — K. Mk. en i guld ($4\frac{27}{32}$ Duk.); en i silfver (Rdr.).

67.

Åts. CHRISTINA. D: G. SVE. GOT. VAN. Q. REGINA. Bröstdilden, h. s., lagerkransad, i fjällpansar med lejonhufvud öfver axeln och omvikta mantelveck.

Fråns. COLUMNNA. REGNI. SAPIENTIA. Svenska riksvapnet i en oval åt båda ändar spetsig sköld, under konglig krona, uppehållen af två resta, krönta lejon på ett orneradt underlag, i hvilket står årtalet: 1649. — Mellan lejonens fötter: D K och vid nedra kanten: P X.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Slagen i guld och silfver, till olika vikt, i Stockholm, der Daniel Köck denna tid var myntmästare. — Orden i frånsidans omskrift, hvilkas begynnelsebokstäfver C R S' utan tvifvel beteckna »Christina Regina Sveciæ», torde med skäl kunna anses som Drottningens valspråk, ehuru de endast på denna penning förekomma. Berchs antagande, att denna penning har afseende på Carl Gustafs utväljande till Thronföljare, är en gissning, som förmodligen grundar sig endast på årtalet. Sannolikare är den att anse som ett praktmynt, bestämdt att användas till kongliga gåfvor.* — Berch 131: 33. — K. Mk. en i guld (5 Duk.); två i silfver ($1\frac{1}{2}$ Rdr). B-n i tenn, gjuten. Upsala Univers. i silfver ($1\frac{1}{2}$ Rdr). De Geers saml. 2 i silfver (2 och $1\frac{1}{2}$ Rdr). Frih. Bondes saml. i silfver. Rikskab. i Berlin i koppar.

68.

Åts. CHRISTINA: D: G: SUEC: GOT: VAND: REG: M: P: F: ES: C: P: Bröstdilden, h. s., lagerkransad, i fjällpansar med lejonhufvud öfver axeln och ofvan detta upplagda mantelveck.

Fråns. MONET: NOVA: AUREA: DVCA: BREM: ET: VER. Svenska riksvapnet och der under Bremens och Verdens vapenbilder i en ornerad sköld under konglig krona. Nedanför skölden: 1650.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Slagen för Bremen och Verden i guld 1650. — Berch 142: 9. — R. — K. Mk. (nära 10 Duk.). B-n ($10\frac{1}{8}$ Duk.). De Geers saml. ($9\frac{29}{32}$ Duk.). Grefve Snoilsky's saml. (10 Duk.).

* I Kongl. Myntkab. och i B-n förvaras en i koppar präglad penning med samma åtsida som n. 67; men på frånsidan Svenska riksskölden af vanlig form under en stor konglig krona, med omskrift: MONETA. NOVA. ARG. REG. SVEC. M.DC.XL.VIII. Nederst: D K. Möjligtvis ett profafslag af en tillämnad ny myntsort, s. k. »Christiner», hvars prägling, enligt Berch, vid denna tid varit ifrågasatt.

**Drottningens gudsfruktan, vishet, rättrådighet
och sinnesstyrka.**

*Dessa på Drottningens verkliga eller förmenta själs-
egenskaper syftande minnespenningar hafva alla, måhända
med undantag af n. 69, blifvit gjutna eller präglade innan
hon lemnade Sverige. Då de icke kunna föras till någon
viss tid, har det syntts lämpligt att samla dem i en grupp
vid slutet af Drottningens regering.*

69

Åts. CHRISTINA. G. D: REGINA. Drottningens bröst-
bild nästan framvänd, med otydlig krona och dräkt.

Fråns. IESVS MEVM EST AVXILIVM. En ornerad,
fyrdelad sköld med ett litet sköldformigt tomrum i mid-
ten; på öfra kanten tre kulor.

Diam. $5\frac{1}{2}$ lin. (2:a storl.). Gjuten. Dåligt arbete af samma
slag som Konung Gustaf Adolfs n. 230 och troligtvis från samma
fabrik. — RRR. — K. Mk. i tenn med ögla i kanten.

70.

Åts. Utan inskrift. Drottningens bröstbild, h. s.,
med lagerkrans på det rakt nedhängande håret, hvaraf
en fläta i nacken är omknuten med band. Kring bröst-
kanten otydliga veck.

Fråns. Utan inskrift. Ett Janus-hufvud.

Diam. 17— $17\frac{1}{2}$ lin. (15—16:e storl.). Gjuten och klumpig.
— Janus-hufvudet, som samtidigt ser på det förflutna och det
tillkommande, antyder Drottningens vishet. Berch antager att
penningen har särskildt afseende på hennes andel i Westfaliska
freden. — Berch 129: 24. — K. Mk. en i silfver, en i svart
brons. B-n i silfver.

71.

Åts. CHRISTINA. Bröstbilden, h. s., bar, med band
på det släta håret öfver hjessan och nacken samt hår-
flätor.

Fråns. *ΟΡΘΟΣ ΟΥΧΙ ΟΡΘΟΜΕΝΟΣ*. En lineal.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). — Br. pag. 185; tab. II, n. 3.
Berch 133: 44. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

72.

Åts. CHRISTINA REGINA. Drottningens bröstbild bar, v. s., lagerkransad, med flåta öfver nacken.

Fråns. *FATA. VIAM. INVENIENT*. En fyrkantig labyrinth af räta linier.

Diam. $9\frac{1}{2}$ —10 lin. ($6\frac{1}{2}$ —7:e storl.). — Br. pag. 185; tab. II, n. 1. Berch 133: 45. — Brenners antagande, att denna minnespenning blifvit präglad i anledning af Drottningens beslut att nedlägga regeringen, saknar utan tvifvel grund. — R. — K. Mk. i silfver.

72. a.

Lik n. 72; men med små variationer. Hufvudet är större; på pannan skjuter fram en hårlock; lagerkransens band i nacken äro längre och veckade; punkterna på frånsidan trekantiga.

Diam. 10—11 lin. (7:e—8:e storl.). K. Mk., B-n, De Geers saml., Rikskab. i Berlin i silfver.

73.

Inskrifter, Drottningens bild och labyrinthen som på n. 72; men penningen är större; punkterna trekantiga.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Gjuten. Åtsidan synes vara kopierad efter n. 39. — Jfr Berch 149: 4, not. — **RRR**. — Rikskab. i Berlin i silfver.

73. a.

Åts. Densamma som frånsidan till n. 50 (Lyckskal och Hoppet).

Fråns. Densamma som frånsidan till n. 73.

Diam. $13\frac{1}{2}$ lin. (11:e storl.). Denna sammanpräglingshafva skett af misstag. — De Geers saml. i silfver.

74.

Åts. Densamma som till n. 2.

Fråns. FATA. VIAM. INVENI ENT. Labyrinten, kopierad efter n. 72.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 331: 32. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silver.

Drottningens kärlek för vetenskapliga och vittra studier.

Drottningen inkallade från främmande länder vittra och lärda män, hvilkas umgänge och inflytande småningom drog hennes hog från regeringsbestyren. Ryktet om hennes lärdom flög kring Europa och beredde henne smickrande hyllning af många samtida författare, hvilka alla med slösande frikostighet belönades.

75.

Åts. CHRISTINA REGINA. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, med perlsnöre öfver håret och fläta samt i nacken uppknutna lockar; kring bröstkanten mantelveck uppfästade genom ett litet smycke öfver axeln. — Nedanför: E P.

Fråns. DVLCES ANTE OMNIA i två rader. Tre sånggudinnor stående, Polhymnia med lyran, Melpomene med barbiton, Calliope med en bok. — Nederst på marken: VI.

Diam. $10\frac{1}{2}$ lin. ($7\frac{1}{2}$ storl.). Botten på båda sidor är något skålformigt präglad. — Br. pag. 184; tab. I, n. 4. Berch 133: 42. — K. Mk. (2 ex.) och B-n i silver.

75. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 72. a.

Diam. $10\frac{1}{2}$ lin. ($7\frac{1}{2}$ storl.). — De Geers saml. i silver.

75. b.

Dylik; men med åtsidan af n. 40.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). — K. Mk. i silver.

76.

Åts. CHRISTINA. Drottningens bröstbild, h. s., i antik kask, på hvars framsida ses ett delfinhufvud; under kasken nedfalla rika lockar. Framför hufvudet en lagerqvist. — Nedanför bilden: E P.

Fråns. Utan inskrift. Solen i form af ett ansigte strålande och lågande åt alla sidor.

Diam. 14—15 lin. (11—13 storl.). Präglad är den mycket sällsynt. Utdelades i guld och silfver åt vetenskapsmän och favoriter. — Br. pag. 187; tab. III, n. 3. Berch 133: 43. — Upsala Univers. i silfver med utsvälld kant. K. Mk. 2 ex. gjutna. Rikskab. i Köpenhamn i silfver. Hertigl. kab. i Gotha i guld. B-n i silfver, gjuten, bokstäfverna och qvisten på åtsidan samt hela frånsidan förgyllda. Rikskab. i Berlin i silfver, gjuten.

77.

Åts. Utan inskrift. Drottningens bröstbild, h. s., i antik kask som på n. 76. Framför hufvudet en lagerqvist.

Fråns. Utan inskrift. Solbilden inom en fördjupad ring, från hvilken strålar och lågor utgå.

Diam. $10\frac{1}{2}$ lin. ($7\frac{1}{2}$ storl.). Jfr Sst. n. 43. a. — BB. — K. Mk. i silfver (präglad). B-n, Silfverstolpes saml. i silfver, gjuten efter original i K. Vetenskaps-Akademiens saml. i Petersburg.

Drottningen afsäger sig Svenska kronan på rikssalen i Upsala slott den 6 Juni 1654.

Redan år 1651 hade Drottningen i Rådet förklarad sig vilja nedlägga regeringen; men bevektes då, i synnerhet genom Axel Ozenstiernas föreställningar, att afstå från denna tanke. Det dröjde likväl icke längre än till d. 25 Febr. 1654 förr än hon tillkännagaf att detta hennes beslut var orubbligt. Den 6 Juni samma år uppträdde hon i full konglig skrud inför Rikets Ständer på rikssalen i

Upsala, höll ett gripande afskedstal samt nedlade kongliga manteln och regalierna, den ena efter den andra, på ett bord. Derefter nedsteg hon till thronens nedersta trappsteg och vände sig med ett bevekligt tal till sin utkorade efterträdare Carl Gustaf, hvilken hon förgäfvades uppmanade att genast intaga thronen. Utan att öfvervara hans kröning, som firades samma dag, afreste hon följande dagen från Upsala och lemnade kort derefter Sverige, tagande vägen öfver Halmstad och Danmark till Hamburg och vidare mot södern. För sitt framtida underhåll hade Drottningen betingat sig inkomsterna af Öland, Gotland, Ösel, Wollin, Ysedom, Wolgast, amterna Pöle och Neukloster samt åtskilliga gods i Pommern.

78.

Åts. CHRISTINA. Drottningens bröstbild bar, v. s., lagerkransad, med band öfver hjessan och dubbla hårflåtor öfver nacken.

Fråns. ET SINE TE. Der öfver en stor konglig krona.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Gjuten, stundom med prickig botten. Enligt Berchs uppgift gjord efter Drottningens bösättning i Rom. — Br. pag. 191; tab. VIII, n. 2. (frånsidan). Berch 135: 55. — K. Mk. o. B-n i koppar, förgyld. Rikskab. i Köpenhamn i guld, förträffligt gjuten. Rikskab. i Paris i guld med ögla. Hertigl. kab. i Gotha i guld, sämre arbete, cicelerad.

79.

Åts. CHRISTINA REGINA. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, med perlor på nackhåret och brämade mantelveck omlagda öfver axeln.

Fråns. NON. FIT TAMEM ☉ INDE ☉ MINOR på ett veckadt band. Der öfver ses den klart strålande solen »in apogeo», d. v. s., på längsta afståndet från jorden.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Uppgifves af Brenner vara slagen i Rom; men arbetet är utan tvifvel af Arv. Karlstens hand. Fråns. är densamma som blifvit begagnad till Gustaf II Adolfs minnespenning n. 226. — Br. pag. 191; tab. VIII, n. 1. Berch 135: 56. — K. Mk. (2 ex). o. B-n i silfver.

80.

Åts. CHRISTINA. REGINA. Bröstkilden, h. s., med perlor i nackhåret och mantelveck. — Nedanfö: \mathcal{A} .

Fråns. SEDES. HÆC. SOLIO. POTIOR. Berget Parnassus med dubbla toppar; på den ena af dessa en pegasus i springande ställning.

Diam. $17\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). Grav. af Arv. Karlsten för hans 1:sta regentlängd. St. i Banken. — Berch 326: 7. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

81.

Åts. Densamma som till n. 2.

Fråns. SEDES. HÆC. SOLIO. POTIOR. Parnassus m. m. kopierad efter n. 80.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 331: 33. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

82.

Åts. CHRISTINA. REGINA. SVEC: Bröstkilden, h. s., i bränade mantelveck. — Nedanfö: c. g. n.

Fråns. CONCEDAT. MVSARVM. DELICHS. En konglig krona nedlagd på ett altare, som är höljdt med ett rosigt täcke och står på ett rutadt plan. — I afskärn.: N. KEDER. INV.

Diam. $12\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). Grav. af C. G. Hartman för hans Svenska regentlängd, efter Assessor N. Keders förslag. St. i Banken. — Berch 327: 7. — K. Mk. o. B-n i silfver.

82. a.

Dylik; men annan åtsida, med små olikheter på bildens lockar, som nedfalla på båda sidor, och draperi.

Diam. $12\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). Grav. af C. G. Hartman. Förmodligen har denna stamp gått sönder eller blifvit förkastad, hvarefter en ny (n. 82) blifvit graverad. — K. Mk. i tenn.

**Drottningens högtidliga intåg i Rom den 14
(24) December 1655.**

Sedan Christina lemnat Sverige, uppehöll hon sig flera månader i Brüssel, der hon Julafton 1654 i Ärkehertig Leopolds rum inför Dominikanermunken Guesmes afsvor Lutherska läran och antog den katolska. Följande året d. 24 Oct. (3 Nov.) aflade hon offentligen i domkyrkan i Inspruch sin katolska trosbekännelse inför apostoliska Notarien Lucas Holstenius, som för detta ändamål blifvit af Påfven skickad henne till möte. Den 9 (19) December samma år kom hon incognito till Rom, der hon tills vidare fick bostad i Påfvens palats. Fem dagar senare höll hon, ledsagad af Kardinaler och Furstar, sitt högtidliga intåg genom den för tillfället smyckade porta del popolo fram till Peterskyrkan, der hon åter af Påfven mottogs.

83.

Åts. ALEXAN. VII. PONT. MAX. A. II. Påfven Alexander VII:s bröstbild, h. s., i låg, kalottlik mössa och slät kåpa. — Nedanför: .MDC.LVI. G M.

Fråns. FEL. FAVS. Q. INGRES. (Felici faustoque ingressui). Drottning Christina och två Kardinaler, alla tre till häst, åtföljas af en stor folkmängd framströmmande genom den prydliga stadsporten porta Flaminia, nu porta del popolo. Vid sidorna stå åskådande personer.

Kring kanten på båda sidor en perling.

Diam. 11½ lin. (8:e storl.). Grav. år 1656 af Gaspar Molo i Rom. Alexander VII:s 2:dra pontifikatsår börjades i April 1656. Således är minnespenningen präglad efter denna dag. — Orden i fransidans omskrift voro tecknade på en tafla öfver porten. — K. Mk., Upsala Univers., Hr Oldenburgs saml. i brons. B-n i silfver.

83. a.

Åts. ALEXAN. VII. PONT. MAX. A. III. Påfvens bröstbild, v. s., i hög, kalottlik mössa; kåpan försedd med en ornerad list på båda sidor. — Under axeln: G M.

Fråns. Densamma som till n. 83.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Grav. af Gasp. Molo i Rom. Denna åtsida, som tillhör Alexanders 3:dje pontifikatsår (April 1657 till Apr. 1658) har oftare blifvit begagnad till denna minnespenning, än den föregående, hvilken förmodligen snart sprungit sönder. Stundom träffar man exemplar, på hvilka det sista strecket i III blifvit utmejsladt, för att erhålla det andra pontifikatsåret. — Br. pag. 192; tab. IX, n. 1. Berch 136: 58. — K. Mk. 2 ex. i brons, det ena med ändrad års-siffra. B-n i brons. Frih. Bondes saml. i silfver.

83. b.

Åts. ALEXAN. VII. PONT. MAX. Påfvens bröstbild, h. s., i slät kalott, nästan i form af en hjälm; kåpan med ornerad list. — Under armen: a. m.

Fråns. Densamma som till n. 83.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Äfven denna åtsida är graverad af Gasp. Molo. — Hr Oldenburgs saml. i brons.

Drottningens besök i Frankrike och högtidliga mottagande i Paris den 28 Augusti 1656.

Drottningen reste på en af Påfven utrustad galär från Cività Vecchia till Marseille, der hon mottogs af Duc de Guise, som följde henne genom Frankrike. Den 28 Aug. höll hon ett högtidligt intåg i Paris, hvarefter hon begaf sig till Compiègne, der Konungen vistades. Firad af kongliga hovvet och de lärde stannade hon ännu någon tid i Frankrike, innan hon landvägen återvände till Rom. Besöket i Frankrike förnyades följande året, men blef då mindre angenämt.

84.

Åts. LUDOVICUS XIII. REX CHRISTIANISS. Konung Ludvig XIV:s bröstbild, h. s., bar, med långt hår. — Nedanför: I. MAVGER. F.

Fråns. REGINA SUECORUM IN URBEM REGIE EXCEPTA på ett band med tillbaka rullade ändar. Drottning Christina till häst och efter henne Duc de Guise, afven till häst. Framför Drottningen bärs en himmel genom porten S:t Antoin af fyra magistratspersoner i släpande drägter. I afskärn.: M.DC.LVI.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Grav. af Jean Mauger i Paris för K. Ludvig XIV:s historiska medaljserie. — Berch 137: 60. — K. Mk., De Geers, Hrr Hjertbergs saml. i silfver. Hr Oldenburgs saml. i brons, förgyld.

84. a.

Dylik; men på åtsidan slutas Konungens titel: CHRISTIANISSIMUS. Gravörens namn: J. MAUGER. P. I öfrigt lika.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Grav. af samma Mauger. — K. Mk., B-n, Upsala och Lunds Univers. i silfver.

85.

Åts. Densamma som till n. 84.

Fråns. HOSPITALITAS AUGUSTA. Konung Ludvig, i konglig mantel, går emot och bjuder handen åt den helsande Drottning Christina, som bär antik dräkt med mantel. I afskärn.: CHRISTINA SUECORUM REGINA IN GALLIA EXCEPTA M.DC.LVI.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Grav. af J. Mauger i Paris för K. Ludvig XIV:s historiska medaljserie. — Konungen, åtföljd af sin broder, mottog Drottningen i Chantilly och förde henne till Compiègne. — Berch 137: 61. — K. Mk. i silfver. B-n i brons.

85. a.

Dylik; men med samma åtsida som n. 84. a.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Grav. af samma Mauger. — K. Mk., B-n, Upsala o. Lunds Univers. i silfver.

86.

Åts. PIETAS EST MAIOR? AN ORTVS? Drottning Annas, Konung Ludvig XIV:s moders, bröstbild, h. s., med man-

telveck öfver drägten hopfästade genom ett smycke på bröstet.

Fråns. VTRAQVE. ORBIS. MIRACVLVM. Ett skepp under fulla segel på hafvet (staden Paris' vapen); Drottning Christina till häst på stranden. Öfverst Frankrikes tre liljor mellan punkter. I afskärn.: .1657.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Hör till den talrika Franska jettonserien öfver den kongliga familjen. Dylika jettoner, upptagande årets märkligaste händelser, plägade följande nyårsdag framlemnas. Häraf kan förklaras årtalet i frånsidans afskärning. Christina besökte dessutom Frankrike äfven år 1657. De smickrande orden i frånsidans omskrift kunde efter behag anses gälla Drottning Christina och staden Paris eller den förra och Drottning Anna. — Berch 137: 62. — K. Mk. i brons.

**Svenska Legations-Predikanten i Paris Professor
Jonas Hambræus prisar Drottningens höga egen-
skaper.**

Svensken Hambræus, den lärde orientalisten, anställd som Predikant vid Svenska legationen i Paris, derjemte antagen till e. ord. Professor i Hebreiska och Arabiska språken vid universitetet i nämnda stad, der han deltagit i utgifvandet af en Syrisk och Arabisk bibeltext, sökte och fann utan tvifvel en beskyddarinna i sin fordna Drottning, under hennes besök i Frankrikes hufvudstad. Måhända hade han hennes förord att tacka för det Juris Doktors diplom, som år 1656 af Konung Ludvig för honom utfärdades. Han egde således god anledning att genom denna minnespenning egna Drottningen sin hyllning.

87.

Åts. CHRISTINA. D: G: SVE. GOT. VAN. Q. REGINA. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i fjällpansar och mantelveck.

Fråns. MARTE, VEL ARTE POTENS, DOMINATVR PALLADE MAIOR i 5 rader. Under en linea: I. HAMBRAEVS. *

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Gjuten. Möjligtvis är åtsidan en kopia af n. 67. — Jfr. Sst. n. 62. a. — RR. — Rikskab. i München och Paris i silfver.

87. a.

Åts. Densamma som till n. 79.

Fråns. MARTE VEL ARTE POTENS DOMINATVR PALLADE MAIOR i 5 rader. Under en linea: I. HAMBRAEVS.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Åtsidan graverad af Arv. Karlsten. Kanske har denne konstnär graverat äfven frånsidans stamp, för att skaffa exemplar åt samlare, som ej kunnat erhålla den ursprungliga minnespenningen. — R. — B-n, De Geers saml. i silfver. K. Mk. afgjutning i tenn.

Drottningens beslut att bosätta sig i Rom.**

Redan innan Drottningen nedlagt regeringen och lemnat fäderneslandet, hade hon utan tvifvel fattat beslutet, att åtminstone för någon tid bosätta sig i Rom, der hon kunde vänta att hennes lärdomsrykte och framför allt hennes öfvergång till katolska läran skulle bereda henne utmärkelser och ett välvilligt mottagande. Måhända hade hon senare hellre valt sitt hem i Paris; men den kallsinnighet, hon der rönte under sista besöket, och missnöjet öfver Konung Ludvigs vägran att lyssna till hennes råd och anspråk, nödgade henne att föredraga Rom, ehuru hennes oroliga lynne och öfverdrifna fordringar äfven der beredde henne sådana obehag, att hon mer än en gång önskade återvända till Sverige eller åtminstone söka sig en annan vistelseort.

* I K. Myntkab. förvaras en kopia i silfver af denna minnespenning, med såväl bröstbilden som inskrifterna ingraverade på den släta ytan.

** Sannolikt har Drottningen sjelf låtit i Rom besörja präglingen eller gjutningen af de flesta bland de följande minnespenningarne, måhända i afsigt att tjena som illustrationer till hennes lefvernesbeskrifning, hvars författande hon hade uppdragit åt Isak Vossius, men som aldrig blef utförd. Stamparne till största delen af dessa minnespenningar inköptes af Konung Gustaf III, under hans besök i Italien, och lemnades år 1785 till Kongl. Myntet, der de ännu

88.

Åts. CHRISTINA REGINA. Bröstkilden, h. s., lagerkransad (utan nedhängande band i nacken), med en nedfallande lock på venstra sidan, i antik drägt och mantelveck från venstra axeln, der de äro uppfästade genom ett rundt smycke i form af en strålande sol.

Fråns. POSSIS. NIHIL. VRBE ROMA. VISERE MAIUS. Dea Roma, sådan hon föreställes på antika mynt, sittande på ett harnesk bland sköldar, vapen, ymnighetshorn m. m., hållande i högra handen en glob, på hvilken sväfvat en victoriola, som räcker en lagerkrans åt hennes hufvud; i den venstra en uddlös lans.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). St. på K. Myntet. Åtsidans bräckt. — Br. pag. 191; tab. VII, n. 1 (åtsidan), n. 4 (frånsidan). Berch 137: 63. — K. Mk. 2 ex. i silfver.

88. a.

Åts. CHRISTINA REGINA. Bröstkilden, h. s., med perlsnören i det lockiga, i nacken flätade och upplagda håret; öfver dräkten pelsveck uppfästade på högra axeln genom ett rutformigt smycke.

Fråns. Densamma som till n. 88.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). — St. på K. Myntet, åtsidans bräckt. — K. Mk. i brons. B-n i förgylt koppar.

förvaras. Ny åtsida hade icke blifvit graverad till hvarje minnespenning, utan begagnades åtsidans stammar omvexlande till olika frånsidor. Till de större medaljerna (af 21 liniers diameter) finnas endast 8 åtsidor, hvaribland 3 äro blott föga afvikande omarbetningar af de ursprungliga, skadade stammarne. I senare tid hafva genom omvexling af stammar uppkommit en stor mängd variationer, beroende endast på myntmästarens eller myntarbetarnes godtycke. helst stammarne yttre form icke antyder hvilka åtsidor och frånsidor rätteligen höra tillsammans. Af dylika variationer upptagas här endast sådana af hvilka exemplar förvaras i Kongl. Myntkabinettet och i Riksbankens samling. Berch antager att de flesta icke signerade stammarne äro graverade af Travanus. Det synes dock sannolikare, att Giov. Hamerani varit af Drottningens företrädesvis anlitad för utförandet af dessa arbeten. Uti ett interfolieradt exemplar af Berchs »Beskrifning öfver Svenska Mynt och Kongliga Skädepenningar» har den bekante samlaren, Vinhandlaren D. G. Nescher inskrifvit en anteckning om »en dåligt efterapad suite af denna Drottningens fleste i Rom gjorde medailler» (både af 12:te och 20:e storleken), hvilken befanns uti hans äldre samling. Jag har icke sett mer än en af dessa dåliga kopior, hvilka förmodligen blifvit gjorda innan stammarne kommo till Sverige. De förtjena icke här upptagas.

88. b.

Åts. CHRISTINA REGINA. Bröstbilden, h. s., med lockigt hår upplagdt och omknutet i nacken med ett perlsnöre, antik dräkt med mantelveck öfver högra axeln, der de äro hopfastade genom en liten fembladig rosett; på bröstet ett bevingadt medusahufvud.

Fråns. Densamma som till n. 88.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). Till åtsidan finnas två stampar, alldeles lika, den ena sprängd, på K. Myntet. — K. Mk. o. B-n i silfver.

89.

Åts. CHRISTINA REGINA. Bröstbilden, h. s., med lockigt hår uppfästadt i nacken, smalbrämade mantelveck öfver drägten, på högra axeln uppfästade genom ett litet ovalt eller nästan rundt smycke, i hvilket ses en strålande sol.

Fråns. HIC AMOR HÆC PATRIA EST. Dea Roma sittande som på n. 88, med små olikheter.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). — St. på K. Myntet, åtsidans bräckt. Denna åtsida förekommer högst sällan. — Jfr Br. pag. 191. Berch 137: 63 not. — K. Mk. i silfver.

89. a.

Åts. CHRISTINA REGINA. Bröstbilden, h. s., med lockigt hår, i nacken omknutet med ett perlsnöre; mantelveck öfver drägten uppfästade öfver högra axeln genom ett större, ovalt solsmykke.

Fråns. Densamma som till n. 89.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). — Åtsidans stamp (en omarbetning af n. 89) på K. Myntet. Äfven denna åtsida är sällan begagnad. — B-n i tenn.

89. b.

Åts. √ CHRISTINA √ REGINA √ Bröstbilden, h. s., i lagerkransad, antik kask med hög kam och öfver framsidan ett lejonhufvud; det långa håret nedfallande under kasken. Kring kanten en perlring.

Fråns. Densamma som till n. 89.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). Åtsidans st. på K. Myntet, bräckt. — B-n i silfver.

89. c.

Dylik; men med åtsidan af n. 88.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). — B-n i silfver.

89. d.

Dylik; men med åtsidan af n. 88. b.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). — K. Mk. i silfver.

Drottningens politiska betraktelser med afseende på Sverige och den tid hon bar detta lands krona.

De under denna afdelning upptagna minnespenningar hafva uppenbart afseende på Drottningens förflutna lif och hennes fädernesland. Det kan ej betviflas att "det tappra och lyckliga lejonet" på n. 90 och 91 betecknar Sverige och dess under Drottningens regering segerrikt utförda krig. N. 92 och 93 vitna om Drottningens harm öfver det sätt, på hvilket Sveriges bundsförvandt Konungen af Frankrike (Gallus) under 30-åriga kriget fullgjort sina löften, och hans obenägenhet att fortfarande utbetala de betingade subsidierna, till följd hvaraf Sverige fick ensam lita på sina egna krafter. Slutligen torde man icke misstaga sig, om man anser n. 94 afse Drottningens önskan att höja bildningen hos Svenska folket, hvars fyra riksstånd representeras af de fyra lejonerna.

90.

Åts. CHRISTINA REGINA. Bröstbilden med medusahufvudet som på n. 88. b; men med den skilnad, att mantelveck synas endast från venstra axeln.

Fråns. FORTIS ∨ ET ∨ FELIX. Ett lejon, beströdt med stjernor satta som i stjernbilden lejonet, står blickande uppåt, med högra framtassen hvilande på en glob omsluten af ett enkelt band; venstra tassen något lyftad från globen. Bakom lejonet står ett ymnighetshorn fullt af blommor och frugter. På marken ligger ett antikt skeppsstyre. I afskärn.: ∨ G ∨ D ∨ (Gloria Deo).

Diam. 21 lin. (20½ storl.). St. på K. Myntet, frånsidans bräckt. Åtsidans stamp har blifvit omgjord i st. f. åts. till n. 88. b. — B-n i tenn.

90. a.

Åts. CHRISTINA REGINA. Bröstkilden lik n. 88; men med den skilnad att i nacken från lagerkransen nedhånga två långa, veckade band.

Fråns. Densamma som till n. 90.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). St. till denna omgjorda åtsida, äfven bräckt, förvaras på K. Myntet. — K. Mk. i brons.

90. b.

Dylik; men med åtsidan af n. 88.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). — B-n i silfver.

90. c.

Dylik; men med åtsidan af n. 88. b.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). — K. Mk. i silfver.

91.

Åts. Densamma som till n. 88.

Fråns. FORTIS. ET. FELIX. Ett lejon, beströdt med stjernor som på n. 90, står blickande framåt, läggande båda framtassarne på en korsvis bandad glob. Ymnighetshorn och ett antikt skeppsstyre som på n. 90; men lejonet trampar med ena baktassen på styret. I afskärningen: G. D.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). St. på K. Myntet. Denna frånsida har blifvit gjord sedan stampen till n. 90 remnat. — Br.

pag. 190; tab. VII, n. 1. Berch 138: 65. — K. Mk. o. B-n i brons.

91. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 88. a.
Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — K. Mk. i brons.

91. b.

Dylik; men med åtsidan af n. 88. b.
Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — B-n i silfver.

92.

Åts. Densamma som till n. 88.

Fråns. A SOCIO DERELICTA A DEO RESTITVTA SVETIA i afskärningen. En qvinna (Sverige), i antik drägt och harnesk, liggande på sin sköld och sitt spjut, med den affallna kasken vid sidan, uppreses af Guds ur skyn framsträckta hand. En krönt tupp (gallus = Frankrikes Konung) flyger bort från henne.

Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). St. på K. Myntet. — Br. pag. 192; tab. IX, n. 2 (frånsidan). Berch 138: 67. — K. Mk. i silfver. B-n i brons.

92. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 89. b.
Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — B-n i silfver.

92. b.

Dylik; men med åtsidan af n. 90.
Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — K. Mk. i silfver.

93.

Åts. Densamma som till n. 88.

Fråns. CONFIDENTER ET SOLVS. Ett på marken liggande lejon, med upprest hufvud, blickar djerft framför sig.

Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). St. på K. Myntet. — Br. pag. 192; tab. IX, n. 3 (frånsidan). Berch 138: 68. — K. Mk. 2 ex. i silfver. B-n i brons.

93. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 88. b.
Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — B-n i silfver.

94.

Åts. Densamma som till n. 88.

Fråns. NEC √ SINIT √ ESSE √ FEROS. En qvinna i antik dragt (Cybele), med spjut i handen, tyglar fyra betslade lejon. I afskärn.: S. D. G. (Soli Deo Gloria).

Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). St. på K. Myntet. — Cybele afbildades, enligt gudasagan, åkande i en vagn dragen af tända lejon. — Br. pag. 191; tab. VII, n. 3 (frånsidan). Berch 138: 66. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

94. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 88. a.
Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — K. Mk. i koppar, förgyld.
B-n i brons.

94. b.

Dylik; men med åtsidan af n. 88. b.
Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — K. Mk. i silfver.

94. c.

Dylik; men med åtsidan af n. 89. a.
Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — K. Mk. i tenn.

**Drottningens lysande och "makalösa" snille-
gåfvor. *)**

Christina samlade omkring sig en krets af vetenskapsmän, vitterhetsidkare och konstnärer, hvilka en gång hvarje vecka infunno sig hos henne och bildade sålunda ett slags akademi, som blef grunden till det sedermera stiftade "Arkadiska" samfundet. Smickrare och beundrare af hennes snillegåfvor saknades sålunda icke. Derom vitna äfven de här upptagna minnespenningarne.

95.

Åts. Densamma som till n. 88.

Fråns. NEC FALSO NEC ALIENO. En strålande sol. Solbilden i medelpunkten; skriften står utanför strålarne.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). St. på K. Myntet. — B-n i tenn.

95. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 89. b.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). — K. Mk. i silfver.

95. b.

Dylik; men med åtsidan af n. 90.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). — K. Mk. i silfver.

* I Rikskabinetet i Berlin förvaras uti Svenska samlingen en medalj, som man tillagt Drottning Christina. För kuriositetens skull må dess beskrifning här intagas:

Åts. Utan inskrift. En kvinlig bröstbild, v. s., med vid strålkrona och mantelveck öfver drägten fästade genom ett rundt smycke på axeln.

Fråns. OV QVATRE OV VNE. De tre Gracerna, nakna, af hvilka två bära fruktklasar.

Oval, 18 lin. hög (16½ storl.), i silfver, förgylt.

Medaljen köptes år 1818 på Svenska Ministern Bildts auktion i Dresden. Oaktadt åtsidans bild liknar Christina, vågar jag icke antaga att medaljen tillhör denna Drottning, hvilken väl af hänfödda beundrare med skäl kunnat liknas vid Minerva, men näppeligen räknas bland Gracerna. Sjelf skulle hon sannolikt icke funnit sig smickrad af en dylik jämförelse.

96.

Åts. Densamma som till n. 88.

Fråns. NEC FALSO NEC ALIENO. En strålande sol. Solbilden öfver medelpunkten; skriften står utanför strålarne.

Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). St. på K. Myntet. — K. Mk. i brons.

96. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 90 a.

Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — K. Mk. o. B-n i brons.

97.

Åts. Densamma som till n. 89. b.

Fråns. NEC FALSO NEC ALIENO. En strålande sol. Solbilden öfver medelpunkten; strålarne tränga fram genom skriften ut till kanten. Kring kanten en perling.

Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). St. på K. Myntet. — K. Mk. 2 ex. i silfver. B-n afgjutning i silfver.

98.

Åts. Densamma som till n. 88. a.

Fråns. NEC. FALSO. NEC. ALIENO vid nedra kanten. En strålande sol. Solbilden öfver medelpunkten; strålarne skjuta icke fram till kanten. Vid sidorna G D (Gloria Deo).

Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i brons.

99.

Åts. CHRISTINA REGINA. Brösbilden, h. s., med lockigt hår, i nacken flätadt och omknutet med ett perlsnöre, i antik drägt; på bröstet ett rutformigt smycke med en hängande perla.

Fråns. NEC FALSO NEC ALIENO. En strålande sol. Solbilden i medelpunkten; skriften utanför strålarne.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). St. på K. Myntet. — Br. p 192; tab. VIII, n. 3 (frånsidan). Berch 136: 57. — K. ~~Mk~~ ex. i silfver. B-n i brons.

100.

Åts. CHRISTINA REGINA ∨ Bröståbilden, h. s., bar, med lockigt hår, flåtor i nacken. — Under halskanten: J. H. F.

Fråns. NEC ∨ FALSO ∨ NEC ∨ ALIENO på ett band. En strålande sol. Solbilden öfver medelpunkten; strålarne skjuta under bandet ut till kanten. Nederst: 1675.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Grav. af Giov. Hamerani i Rom 1675. St. på K. Myntet. — K. Mk. en i silfver, en i brons. B-n i silfver.

101.

Åts. ∨ CHRISTINA ∨ REGINA ∨ Bröståbilden, h. s., med diadem och perlsnöre i håret, perla i örat, bråmade mantelveck uppfästade öfver dråkten medelst ett band öfver bröstet och venstra axeln. — Nedanför: F. CHERON.

Fråns. NEC FALSO NEC ALIENO. En strålande sol. Solbilden, närmast omgifven af lågor, öfver medelpunkten. Inskriften är delad på sidorna.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Grav. af Fransmannen Charles Jean Franc. Cheron. — Berch (Kort utkast till Dr. Christinas Lefvernesbeskrifning, pag. 148) antager att Cheronpräglat denna minnespenning vid Drottningens besök i Paris 1656, och att sinnebilden behagat så väl, att Drottningen sedan, under vistandet i Rom, låtit repetera densamma på skådepenningar af åtskillig storlek. Men Cheron, anstald i Rom som Påfvens medaljör, innan han af Konung Ludvig XIV kallades till Paris, var år 1656 endast 21 år gammal och torde väl således vid denna tid ännu icke hafva hunnit förvärfva så stor konstnårskicklighet, att han redan då blifvit af Franska Konungen hemkallad. Sannolikt har han långt senare, efter flyttningen till Paris, graverat denna medalj, hvilken alltför mycket afviker från den rena stil, som råder i denna tids Italienska arbeten. — Både åtsidans och frånsidans stamplar hafva blifvit omgråverade med ringa förändring. — K. Mk. 2 ex., ett af hvartdera slaget, i silfver. B-n äfven 2 ex., ett af hvartdera slaget silfver.

102.

Åts. Densamma som till n. 2.

Fråns. NEC. FALSO. NEC. ALIENO. Den strålande solen med solbilden i midten.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 331: 34. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

103.

Åts. .CHRISTINA. .REGINA. Brösthilden, h. s., bar, i lagerkransad, antik kask med låg kam och på framsiden ett lejonansigte. — Under halskanten: $\overline{\text{AR}}$.

Fråns. .MAKEAZΣ. Fenix-fogeln står i ett brinnande bål, med lyftade vingar, blickande upp mot den strålande solen. I afskärn.: 1659.

Kring kanten på båda sidor en perling.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Gjuten af Alberto Hamerani i Rom 1659. — Det Svenska ordet »makelös» innebar en smickrande anspelning på Drottningens oförlikneliga egenskaper och tillika en erinran om hennes frihet från äktenskapets band; men var derjemte, då det skrefs med Grekiska bokstäfver, ämnadt till en gåta för Drottningens lärda omgifning, som länge gjorde fåfånga försök till dess tydning. — K. Mk. o. B-n i brons. Rikskab. i Wien i silfver.

103. a.

Lik n. 103; men utan artistens signatur på åtsidan och utan punkter vid årtalet i frånsidans afskärning.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Gjuten. — K. Mk. i koppar, förtent.

103. b.

Lik n. 103; men utan årtal i frånsidans afskärning.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Gjuten. — Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

104.

Åts. .CHRISTINA. .REGINA. Drottningens bröstbild i lagerkransad kask, som på n. 103; men kammen på

kasken är högre. — Nedanför, på en upphöjd list:
TRAVANVS.

Fråns. *MAKEΛΩΣ*. Fenix i bålet m. m. som på n. 103; men solens plats på motsatt sida (åt höger). I afskärningen på en list: 1665.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). Gjuten af Giov. Franc. Travani i Rom 1665. Små variationer på åtsidan förekomma stundom. — Br. pag. 190; tab. IV, n. 2. Berch 137: 64. — K. Mk. (2 ex), De Geers, Frih. Bondes, Hr Oldenburgs saml., Eikakab. i Köpenhamn i brons.

104. a.

Lik n. 104; men utan Travani namn på åtsidan.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). Gjuten. — K. Mk. i förtennt koppar. B-n i silfver.

104. b.

Lik n. 104; men utan artistens namn på åtsidan och utan årtal på frånsidan. Infattad i en bred, fatterad ram.

Diam. med ramen 27 lin. (25:e storl.). Gjuten förmodligen af samme Travani. — K. Mk. o. B-n i brons. De Geers o. Silfverstolpes saml. i tenn.

105.

Åts. Utan inskrift. Drottningens bröstbild, h. s., lagerkransad, med veck kring bröstkanten.

Frånsidan fylld med hvit emalj, på hvilken är med svart tusch tecknad öfra delen af en uppåt blickande Fenix med uppslagna vingar och der under: *MAKEΛΩΣ* samt vid nedra kanten: *br.*

Oval, 3¼ lin. hög. Senare graverad i Sverige af J. G. Breuer. — **RRR.** — K. Mk. i guld.

106.

Åts. Densamma som till n. 2.

Fråns. *MAKEΛΩΣ*. Fenix i bålet, ungefär som P^å n. 104. Solen något åt höger. I afskärn.: 1665.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 331: 35. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Drottningens sjelfständighetsbegär.

Christinas anspråk på fullkomligt oberoende såsom sjelfständig Drottning, äfven sedan hon nedlagt regeringen, föranledde icke sällan tvister och för henne obehag, bland annat i anledning af Påfvens beslut att afskaffa den s. k. quartersfriheten eller den åt främmande sändebud medgifna och äfven af Christina yrkade rättigheten att icke blott det hus, utan äfven det kvarter der de bodde, skulle betraktas som en asyl för personer, som dit toge sin tillflykt undan rättvisans tjänare. En sådan tvist gaf Påfven Innocentius XI anledning att indraga den pension af 12,000 Rdr, Drottningen allt sedan år 1658 fått uppbära från påfliga skattkammaren, hvilken indragning hon i sin harm prisade som en lycka, emedan ingenting hade varit henne så obehagligt, som att stå i förbindelse för denna gåfva. Minnespenningen afser dessa Drottningens tänkesätt och derjemte måhända äfven hennes afsky för äktenskap.

107.

Åts. Densamma som till n. 88.

Fråns. LIBERO I NACQVI E VISSI E MORRO SCIOLTO. En paradisfogel flygande åt höger ofvan skyarne. Nederst en kuperad mark.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). St. på K. Myntet. — Paradisfogeln flyger, enligt sägen, städse i fria rymden, utan att någonsin söka hvila på jorden. — Br. pag. 193; tab. IX, n. 5 (frånsidan). Berch 139: 75. — K. Mk. i brons. B-n i silfver.

107. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 88. b.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). — K. Mk. i silfver.

**Drottningens segrande sjelfförsakelse i andligt
och verldsligt afseende.**

Drottningens afsägelse af den tro, för hvilken hennes fader kämpat och offrat sitt lif och till hvars skydd hennes egen regering vidtagit de kraftigaste åtgärder, prisades af katolikerna och betraktades af henne sjelf som en storartad seger. Hennes beslut att nedlägga sin krona, för att egna sig åt njutning af vetenskap, vitterhet och skön konst, prisades icke mindre af hennes klienter och beundrare inom det verldsliga området. Minnespenningarne torde syfta på denna dubbla seger.

108.

Åts. Densamma som till n. 88.

Fråns. VICTORIA MAXIMA. Segergudinnan i antik dräkt, med lagerkransad kask och sandaler, stödjande hela den ena foten på ett segment af jordgloben, håller i venstra handen en palmqvist och framräcker med den högra en lagerkrans.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). St. på K. Myntet. — K. Mk. o. B-n i silfver.

108. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 88. b.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). — B-n i silfver.

108. b.

Dylik; men med åtsidan af n. 90. a.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). — K. Mk. o. B-n i brons.

109.

Åts. Densamma som till n. 88.

Fråns. VICTORIA MAXIMA. Segergudinnan (utan kask och sandaler), stödjande ena fotens tåspets på ett litet

segment af jordgloben, håller i högra handen en lagerkrans öfver sitt hufvud, i den venstra en palmqvist. Vid sidorna: G D. (Gloria Deo).

Diam. 21 lin. (20 $\frac{1}{2}$ storl.). St. på K. Myntet. — Br. pag. 191; tab. VII, n. 2 (frånsidan). Berch 139: 69. — K. Mk. i silfver.

109. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 88. a.

Diam. 21 lin. (20 $\frac{1}{2}$ storl.). — K. Mk. i silfver. B-n i brons.

110.

Åts. Densamma som till n. 100.

Fråns. .G. D. MAXIMA på en oval sköld fästad på ett palmträd. Orden skrifvas på skölden med gåspenna af Segergudinnan, som står med ena foten på marken, stödjande den andra på ett klot, och håller i venstra handen en palmqvist.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Grav. af Giov. Hamerani i Rom. St. på K. Myntet. — Berch 139: 70. — K. Mk. (2 ex., det ena med ögla) o. B-n i silfver.

**Drottningens ringaktning af det jordiska och
längtan efter något fullkomligare.**

Drottningens med ledig, fastän partisk penna år 1681 skrifna och till "Vår Herre" dedicerade själfbiografi, hvaraf beklagligtvis endast finnes en början, vitnar i vissa delar om en sådan af gäckade förhoppningar framkallad sinnestämning, som på denna och de följande minnespennigarne antydes. I ett bref, skrifvet mot slutet af hennes lefnad, yttrar hon: "Den säkraste tillfredsställelsen vinnes, då vi till Guds ära uppoffra allt jordiskt. Det måste i alla fall lemnas, när vi en gång, förr eller senare, varda hädankallade af döden."

111.

Åts. Densamma som till n. 88.

Fråns. MI NIHIL IN TERRIS. Paradisfogeln flygande åt venster öfver skyarne. Nederst ett slätt plan, kanske betecknande hafvet.

Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). St. på K. Myntet, frånsidans bräckt. — Br. pag. 193; tab. IX, n. 4 (frånsidan). Berch 139: 74. — K. Mk. i brons. B-n i silfver.

111. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 88. a.

Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — K. Mk. i silfver.

111. b.

Dylik; men med åtsidan af n. 89. a.

Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — K. Mk. i silfver.

112.

Åts. Densamma som till n. 88.

Fråns. √ NE. MI. BISOGNA. NE. MI. BASTA √ Jordgloben med en geografisk teckning af gamla verdens länder. Nederst: G. D.

Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). St. på K. Myntet. — Br. pag. 191; tab. VII, n. 5. (frånsidan). Berch 139: 71. — K. Mk. i brons. B-n i silfver.

112. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 88. a.

Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — K. Mk. i brons. B-n i koppar, förgyld.

113.

Åts. Densamma som till n. 88.

Fråns. √ NE. MI. BISOGNA √ NE. MI BASTA √ Jordgloben som på n. 112; men omsluten af två korsvis lagda band. Nederst: G. D.

Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). St. på K. Myntet, frånsidans bräckt. — K. Mk. o. B-n i silfver.

113. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 89. a.
Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — K. Mk. i silfver.

113. b.

Dylik; men med åtsidan af n. 90. a.
Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — K. Mk. i brons. B-n i tenn.

114.

Åts. Densamma som till n. 100.

Fråns. NE ∨ MI ∨ BISOGNA ∨ NE ∨ MI ∨ BASTA.
Jordgloben med kartritning, ungefär som på n. 112.
Nedanfö: 1680.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Grav. af Giov. Hamerani i Rom 1680. St. på K. Myntet. — K. Mk. 2 i silfver; en i brons, förgylt, med ögla. B-n i silfver.

115.

Åts. Densamma som till n. 2.

Fråns. NE. MI. BISOGNA. NE. MI. BASTA. Jordgloben med kartritning.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 331: 36. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

116.

Åts. Densamma som till n. 99.

Fråns. NON. SVFFICIT. Jordgloben med kartteckning och ett omslutande band.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). St. på K. Myntet. — Br. pag. 192; tab. VIII, n. 4 (frånsidan). Berch 139: 72. — K. Mk. 2 ex. i silfver. B-n afgjutning i förgylt koppar.

117.

Åts. Densamma som till n. 2.

Fråns. NON. SVFFICIT. Jordgloben m. m. som på n. 116.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 331: 37. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

118.

Åts. Densamma som till n. 99.

Fråns. SVFFICIT. Himmelsgloben med några få stjernor och ett omslutande band.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). St. på K. Myntet. — Br. pag. 192; tab. VIII, n. 5 (frånsidan). Berch 139: 73. — K. Mk. en i silfver, en i brons. B-n i brons.

119.

Åts. Densamma som till n. 2.

Fråns. SVFFICIT. Himmelsgloben som på n. 118.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 331: 38. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

120.

Åts. CHRISTINA REGINA. Bröstbilden, h. s., med högt uppfriseradt hår och i nacken en slingrande fläta.

Fråns. NON. SINE. NUMINE. En dufva flygande till ett kapell, som står vid foten af ett högt berg.

Diam. 22 lin. (21½ storl.). Gjuten. — Det är icke bekant hvar och när denna minnespenning blifvit gjuten, eller om den ursprungligen blifvit präglad. — RRR. — Hr Oldenburgs saml. i brons.

Minnespenningar, som hafva Drottning Christinas bild sammanpräglad med frånsidor, hvilka antagas tillhöra medaljer slagna öfver Kardinalen Decius Azzolini.

Bland de medaljstamplar, som af Konung Gustaf III inköptes i Italien och nu förvaras på K. Myntet, finnas två med Kardinalen Azzolinis bild och omskrift, på den ena: "Decius Card. Azzolinus", på den andra: "Decius S. R. E. Diac. Card. Azzolinus", af lika storlek med Drottning Christinas större minnespenningar (21 lin. diameter), samt stamplar till frånsidorna af n. 121, 122 och 123, hvilka blifvit sammanpräglade med så väl Drottningens som Kardinalens bildsidor. I Berchs "Beskrifning öfver Sv. Mynt och Kongl. Skådepenningar" upptagas n. 121 och 122, ehuru med tvekan, bland Christinas minnespenningar; men i hans "Utkast till Drottning Christinas Lefvernesbeskrifning", pag. 154, hänför han bestämdt, efter Gr. Mazzuchelli, alla tre (n. 121—123) till Azzolini. Då sådan omväxlande sammanprägling egt rum redan i äldre tid, innan stamplar kommo till Sverige, är det nu mera icke möjligt att säkert afgöra huruvida någon af dessa frånsidor tillhör Drottningen eller alla endast hennes gunstling och Öfverhofmästare. Då de i samlingar ofta förekomma med Drottningens bild, hafva de ej kunnat här uteslutas. Uti inskrifter och sinnebilder förekommer icke något som hindrar att de kunnat ursprungligen hafva blifvit använda äfven för Drottningens medaljserie.*

121.

Åts. Densamma som till n. 88.

Fråns. IMPERIVM ∨ A ∨ SOLE. En örn, stående med ena foten på marken och vingarne lyftade till flygt,

* I den af Gustaf III inköpta samlingen finnas ock stamplar till en Konung Ludvig XIV:s af Frankrike medalj med Konungens bild till häst på åttadan, och inskrift på frånsidan: »Victore rege victrix religio», hvilka någon gång af oförstånd blifvit sammanpräglade dels med Drottning Christinas dels med Azzolinis bildsidor.

håller i den högra foten en stjärna och blickar mot den strålande solen. — På en sten: P B.

Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). St. på K. Myntet, från bräckt. — Påfven kallade Azzolini sin *»aquilæ»* (örn), seende på den skarpsinnighet och den utmärkta skicklighet dagalade som påffig handsekreterare. — Berch 139: B-n i silfver.

121. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 88. b.
Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — K. Mk. i silfver.

121. b.

Dylik; men med åtsidan af n. 89. b.
Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — B-n i silfver.

121. c.

Dylik; men med åtsidan af n. 90.
Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — B-n i tenn.

122.

Åts. Densamma som till n. 88.
Fråns. EXPERTVS ∨ FIDELEM vid nedra kan
En örn uppflygande mot den strålande solen.
Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). St. på K. Myntet. — B 139: 77. — K. Mk. i silfver.

122. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 88. b.
Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — B-n i silfver.

122. b.

Dylik; men med åtsidan af n. 89. a.
Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). — K. Mk. i brons.

122. c.

Dylik; men med åtsidan af n. 90.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). — K. Mk. i brons. B-n i tenn.

123.

Åts. Densamma som till n. 88.

Fråns. INVIDIAM √ VIRTVTE. En örn spanner klorna i en orm, som slingrar sig på en klippa.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). St. på K. Myntet, frånsidans bräckt. — Jfr Sst. n. 77. a. — B-n i silfver.

123. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 88. b.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). — K. Mk. i silfver. B-n i tenn.

123. b.

Dylik; men med åtsidan af n. 90. a.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). — K. Mk. i brons.

En del af Drottning Christinas bibliotek införlifvad med Vatikanens samlingar i Rom.

Drottning Christinas bibliotek jemte åtskilliga andra samlingar tillfölla, enligt hennes testamente, Kardinalen Azzo- lini, hvilken blott några månader öfverlefde sin välgörarinna, och öfvergingo efter hans död till hans brorson, som snart skingrade det dyrbara arvet. Ett urval af biblioteket, omkring 2,000 böcker och handskrifter, inköptes år 1690 af Påfven Alexander VIII och skänktes till Vatikanska samligarne, der de ännu förvaras.

124.

Åts. ALEXAN: VIII: OTTOBON: P: O: M: CRE: VI: OCT: 1689. Påfven Alexander VIII:s bröstbild i kalott och broderad kåpa.

Fråns. ADDITO IN VATICANO SAPIENTIAE PAVLO AN. 1690. En flygande örn, med två hufvud (Ottobonska familjens vapenbild), håller i klorna en sedel, på hvilken läses: EX REGNIS CHRISTINÆ. THESAURIS. Längre ned, på en bordskifva utan fötter, ligga böcker om hvarandra.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af J. And. Lorenzanus. Beskrifven efter teckningen i Phil. Bonanni Numismata Pontificum Romanorum, tom. II, tab. vid pag. 785, n. XI, der endast frånsidan är afbildad. Den derstädes vid n. I tecknade åtsidan har måhända hört äfven till denna frånsida och derfor här ofvan blifvit intagen. — Berch 140: 78.

Drottningens grafvård i S:t Petri kyrka i Rom.

Det i S:t Petri kyrka i Rom öfver Drottning Christinas graf uppförda, af Carlo Fontana arbetade monumentet (icke riktigt afbildadt på minnespenningen) påbörjades redan under Påfven Innocentius XII och fullbordades under Clemens XI. En inskrift på en tafla å denna minnesvård prisar Drottningen, för det hon, "efter villfarelsens afsvärande, sedan hon valt sitt hem i Rom troget höll sig till den ortodoxa religionen."

125.

Åts. CLEMENS. XI. PONT. MAX. Påfven Clemens XI:s bröstbild, h. s., i slät mössa och pryddlig kåpa. — Nedanför: 1. HORT.

Fråns. MEMORIAE CHRISTINAE AVGVSTAE. En qvinna (Religionen), i antik drägt, stående bredvid ett altare, omfattar med armen ett brinnande ljus och håller i venstra handen ett radband, i den högra en brinnande lampa öfver Drottning Christinas medaljong, som omsluten af en cypresskrans och palmqvistar är stäld på Drottningens sarkofag. På ett hyende framför qvinnans fötter ligga den kongliga kronan och spiran. På altaret står en brinnande lampa; på dess framsida Kristi monogram och på dess fot: 1705. I afskärn.: .PIET. PONT. M. (Pietas Pontificis Maximi). — Under sarkofagen: ♀.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Grav. år 1705 af Giuseppe Ortolani i Rom. — Jfr. Br. pag. 193. Berch 140: 79. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i brons.

Drottning Christinas minne.

126.

Åts. CHRISTIN D. G. REGINA SVEC. Bröståbilden, h. s., i Minervas rustning, lagerkransad kask och fjällpansar med medusahufvudet på bröstet. — Nedanfôr: z.

Fråns. * NATA MDCXXVI * DENAT. MDCLXXXIX omkring en strålande stjerna.

Kring kanten på båda sidor en perlring.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Grav. år 1786 af C. Enhörning för hans Svenska regentlångd. St. hos Hr Oldenburg. — Sst. n. 7. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Ensidig minnespenning med Drottning Christinas bild.

Då Drottningen, kort efter det högtidliga intåget i Rom, af Påfven Alexander VII erhöå sin dopbetråftelse, antog hon, honom till åra, namnet Christina Alexandra, hvilket hon begagnade under sina skrifvelser.

127.

CHRISTINA ALEXANDRA. Bröståbilden, h. s., i lagerkransad kask prydd med en sfinx och ett vådurshufvud. Öfver drågten Minervas fjååliga bröstpansar med ett medusahufvud på midten och ormar kring kanterna, samt mantelveck framkastade från venstra axeln.

Diam. 31 lin. (26:e storl.). Gjuten i Rom. — Berch 136: 59. — K. Mk. o. B-n i brons.

FURSTLIGA PERSONER AF KONUNG GUSTAF I:s ÄTT.

CECILIA OCH ELISABET.

KONUNG GUSTAF I:s DÖTTRE.

JOHAN.

HERTIG AF ÖSTERGÖTLAND OCH DALSLAND.

KONUNG JOHAN III:s SON.

CARL FILIP.

HERTIG AF SÖDERMANLAND, NERIKE OCH VERMLAND.

KONUNG CARL IX:s SON.

CECILIA.

Född i Stockholm d. 6 Nov. 1540. Dotter af Konung Gustaf I och Margareta Lejonhufvud. Förmäld med Markgreffe Kristofer af Baden-Rodemachern d. 11 Nov. 1564. Enka 1575. Död i Brüssel 1627.

ELISABET.

Född på Kungsör i Mars 1549. Dotter af Konung Gustaf I och Margareta Lejonhufvud. Förmäld d. 14 Maj 1581 med Kristofer Hertig af Meklenburg, Administrator af biskopsstiftet Ratzeburg. Enka d. 3 Mars 1592. Död d. 20 Nov. 1597 och begrafven i Upsala domkyrka.

JOHAN.

Född i Upsala d. 18 Apr. 1589. Son af Konung Johan III och Gunnila Bjelke. Afsade sig sin arfsrätt till Scenska kronan d. 6 Mars 1604. Hertig af Östergötland och Dalsland d. 8 Sept. 1606. Död på Bråborg i Östergötland d. 5 Mars 1618. Begravnen i Linköpings domkyrka d. 31 Maj samma år. Förmäld i Stockholm d. 6 Dec. 1612 med Maria Elisabet (f. d. 10 Mars 1596, † d. 7 Aug. 1618), dotter af Konung Carl IX och Christina af Holstein-Gottorp.

CARL FILIP.

Född i Reval d. 22 April 1601. Son af Konung Carl IX och Christina af Holstein-Gottorp. Hertig af Södermanland, Nerrike och Vermland d. 12 Juli 1610. Erhöll 1611 anbud att blifva Csar i Ryssland, men kom ej att mottaga denna krona. Död i Narva d. 25 Jan. 1622. Begravnen i Strengnäs domkyrka d. 19 Nov. 1623.

CECILIA.

KONUNG GUSTAF I:S DOTTER.

Prinsessan Cecilias rykte.

Berch antager att Prinsessan Cecilias broder Hertig Erik i början af år 1560 låtit förfärdiga den följande "skåde- och äre-penningen" i ändamål att godtgöra systemen för det vanrykte han ådrog henne, "då han gjorde buller" af den bekanta historien om Grefve Johans af Ostfriesland besök hos henne på Vadstena slott. Om denna förmodan vore riktig, så måste man tillstå, att sättet för upprättelsen var lika obetänkt som "bullret."

1.

Åts. CECILIA. PRINCEPS. SVECIE. Brösthilden, v. s., i pryddlig hufvudbonad och dräkt, med hög, anslutande pipkrage; omkring denna ett juvelband, i hvilket hänger ett smycke, och ett slätt band.

Fråns. Utan inskrift. En naken qvinna (Susanna) sitter, med ett lätt draperi öfver ena knät, hvilande venstra armen på en vas, med fötterna i ett vatten, i hvilket hon är färdig att nedstiga. I bakgrunden ett landskap med berg, träd och en tornbyggnad. På fästet skyar. Kanten hög.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Gjuten. — Berch 61: 1. — K. Mk. i silfver, förgylt. B-n i silfver.

**Grefve Johans af Tenczin frieri till Prinsessan
Cecilia.**

Grefve Tenczin, som i egenskap af Polska Konungens sändebud kommit till Konung Eriks kröning, förälskade sig i Prinsessan Cecilia och friade till henne; "hvaruti han tjenligen fick korgen", anmärker Berch. Samma författares antagande, att Grefven, då han hos en guldsmed öfverkommit Cecilias porträttmedalj, låtit "som en kärleksnarr" dertill passa sin egen bild, synes föga rimligt. Detta tilltag, antingen det skett före eller efter det misslyckade frieriet, skulle varit mer än narraktigt. Troligare är väl, att både denna och den föregående minnespenningen senare tillverkats af någon, som velat skämta öfver den vackra Prinsessans ungdomsäfventyr.

2.

Åts. Densamma som till n. 1 eller åtminstone nära liknande.

Fråns. ☉ IOANNES. COMES. .A. TENCIN. Grefve Tenczins bröstbild, h. s., i tidens dräkt, med ett dubbelt band öfver hals och bröst.

På båda sidor kring kanten en perling.

Diam. 13 $\frac{1}{2}$ lin. (11:e storl.). Gjuten och stundom cicelerad med obetydliga variationer. — Berch 61: 2. — K. Mk. 2 i silfver, den ena förgylld och omgifven af en trinnrand med ögla. B-n i silfver.

ELISABET.

KONUNG GUSTAF I:S DOTTER.

Prinsessan Elisabet och hennes gemål Hertig Kristofer af Meklenburg.

Hertig Kristofer, son af Meklenburgske Hertigen Albrekt VII (den Sköne) och Anna af Brandenburg, född i Augsburg d. 24 Juni 1537, blef 1554 Administrator af biskopsdömet Ratzeburg. Åren 1555—1569 var han Coadjutor i ärkebiskopsdömet Riga, i hvilken befattning han genomgick vidriga öden. Han var två gånger förmäld, 1) d. 27 Oct. 1573 med Danska Konungen Fredrik I:s dotter Dorothea, som dog d. 11 Nov. 1575; 2) d. 14 Maj 1581 med Elisabet, som fick till lifgedinge amterna Gadebusch och Tempzin. Efter Kristofers död d. 3 Mars 1592 flyttade hon med sin dotter tillbaka till Sverige, der hon afled 1597.

1.

Åts. V. G G C H Z M (Von Gottes Gnade Christopher Herzog zu Mechlenburg). Hertigens bröstbild framvänd, i pryddlig dräkt, med pipkrage och öfver bröstet en kedja.

Fråns. .E. P. S. H. Z MECH. (Elisabet Prinzessinn [von] Schweden Herzoginn zu Mechlenburg). Hertiginnans bröstbild framvänd, i pryddlig dräkt, hufvudbonad med perlor, pipkrage och på bröstet kedjor.

Oval, 12 lin. hög (9:e storl.). Gjuten, vackert arbete. —
RRR. — K. Mk. i ljus brons med ögla i öfra kanten.

JOHAN.

HERTIG AF ÖSTERGÖTLAND. KONUNG JOHAN III:S SON.

Minnespenningar med Hertigens valspråk: "יהוה (Jehovah) Ductor suorum" (1610, 1612, 1616).

Valspråket "Jehovah Ductor Suorum" var valdt med afseende på begynnelse-bokstäfverna "till Johannes Dux Sveciæ".

1.

Åts. Iohan. D. G. Reg. Sue. Got. Van. Pri. Hære. Ostra: Dux. Hertigens bröstbild, h. s., i prydlig drägt, med mantelveck från venstra axeln.

Fråns. יהוה DVCTOR. SVORVM. (Guds namn öfverst utan strålar). En krönt, bugtad sköld, fyrdelad, innehållande 1) Sveriges tre kronor, 2) och 3) Göta rikets vapen (lejon öfver tre strömar), 4) Vendens vapen (en drake), samt vasaskölden i midten. Vid sidorna af kronan: 16 10.

Oval. 15 $\frac{1}{2}$ lin. hög (13:e storl.). Gjuten. Inskriften på åtsidan är oregelbundet anordnad. — Br. pag. 142; tab., n. 2. Berch 74: 1. — RR. — K. Mk. en i guld, prydligt cicelerad med bladornamenter på åtsidans botten och prickade tvärränder på frånsidans, samt med inläggning af blå och hvit emalj på åtsidan; en i silfver af sämre arbete. B-n, De Geers. Fnh. Bondes saml. i silfver.

1. a.

Dylik; men på bröstet är graverad en hjertformig krönt sköld innehållande ett H och der öfver en orm lindad kring en staf.

Oval 15 $\frac{1}{2}$ lin. hög (13:e storl.). Gjuten. — RR. — De Geers saml. i guld med ögla.

2.

Lik n. 1; men alla inskrifterna på åtsidan och orden »DVCTOR SVORVM» på frånsidan äro inristade.

Oval, $14\frac{1}{2}$ lin. hög (12:e storl.). Gjuten. — R. — K. Mk. i guld med blå och hvit emalj samt alla de inristade bokstäfverna fyllda med svart emalj; botten på åtsidan slät, på frånsidan prydd med ingraverade rankor.

3.

Lik n. 1; men vid sidorna af kronan: 16 12.

Oval, 16 lin. hög (14:e storl.). — Gjuten. — R. — K. Mk., Upsala Univers. i silfver, förgylt.

4.

Åts. I. D. G. R. S. G. V. P. H. O. DVX. Brösthilden som på n. 1.

Fråns. יהוה ∴ DVCTOR SVORVM. ∴ (Begynnelset ordet står öfverst, omgifvet af strålar). En vanlig sköld, fyrdelad, med vapen som på n. 1, under en öppen krona. Vid sidorna af sköldens nedra kant: 16 12.

Oval, 8 lin. hög (5:e storl.). Gjuten. — Br. pag. 141; tab. n. 1. Berch 72: 2. — K. Mk. en i guld med blå och hvit emalj på åtsidan, å hvars botten fina bladrankor äro ingraverade; frånsidans botten punkterad. B-n i guld med blå emalj, frånsidans botten punkterad. Upsala Univers. i förgylt silfver med blå emalj samt spår af ögla i öfra och nedra kanten.

5.

Dylik, dåligt kopierad. Utan punkter vid bokstäfverna på åtsidan. Ordet יהוה med dess strålkrets samt årtalets siffror äro inslagna.

Oval, 8 lin. hög (5:e storl.). Gjuten och cicelerad. K. Mk., De Geers, Frih. Bondes saml. i silfver.

6.

Åts. 1616. IOHAN. D. G. R. S. G. V. P. H. OSTRÆ. DVX. Brösthilden, h. s., i harnesk och mantelveck uppfästade öfver axeln genom ett fyrkantigt smycke.

Fråns. יהוה DVCTOR ☩ SVORVM. (Guds namn öfverst, utan strålar). En vanlig krönt sköld, fyrdelad, med vapen som på n. 1.

Oval, $12-12\frac{1}{2}$ lin. hög (9—10:e storl.). Gjuten. — Br. pag. 142: 3. Berch 74: 3. — K. Mk. o. B-n i silfver.

CARL FILIP*.

HERTIG AF SÖDERMANLAND, NERIKE OCH VERMLAND.
KONUNG CARL IX:S SON.

**Minnespenning med Hertigens valspråk: "Omnis
in יהוה spes mea."**

1.

Åts. CAROL. PHIL. D. G. S. G. V. PR. Hær. Sud. Ner. Weř. Dux. Hertigens bröstbild, h. s., i harnesk, prydlig spetskrage och mantelveck uppfästade öfver axeln genom ett fyrkantigt smycke.

Fråns. Ingraverad omskrift: .OMNIS IN יהוה SPES MEA. med strålar nedskjutande från Guds namn. Der under ett upprätt stående ankar, afvenledes ingraveradt på den slåta ytan.

Oval, 13 $\frac{1}{2}$ lin. hög (11:e storl.). Gjuten. — Berch pag. 85. — K. Mk., B-n, Rikskab. i Köpenhamn o. Wien i silfver.

* Jfr K. Carl IX, n. 20, 21 och K. Gustaf Adolf n. 317.

KONUNG
CARL X GUSTAF
OCH HANS GEMÅL
DROTTNING
HEDVIG ELEONORA.

Carl Gustaf. Född i Nyköping d. 8 November 1622. Son af Johan Casimir, Pfalzgrafve vid Rhen i Bäjern m. m., och Katarina, dotter af Konung Carl IX. Utnämnd Generalissimus öfver Svenska hären i Tyskland d. 23 Maj 1648. Utkorad Thronföljare genom Rikets Ständers val på riksdagen i Stockholm d. 10 Mars 1649, hvilket val ytterligare stadfästades, med arfsrätt till kronan för hans manliga arfvingar, på riksdagen i Stockholm d. 6 November 1650. Konung d. 6 Juni 1654 och samma dag krönt i Upsala domkyrka. Död i Göteborg d. 13 Februari 1660. Begrafven i Riddarholmskyrkan i Stockholm d. 4 November samma år.

Förmäld i Stockholm d. 24 October 1654 med Hedvig Eleonora (f. d. 23 Oct. 1636, † d. 14 Nov. 1715), dotter af Hertig Fredrik III af Holstein-Gottorp och Maria Elisabet af Sachsen.

Valspråk: In דְּיָהוּיָהּ sors mea, ipse faciet.

Fullständiga titeln, som Thronföljare: Car. G. Dei gratia regni Sveciæ Hæreditarius electus Princeps, Comes Palatinus Rheni Bavarie, Juliaci Clivie et Montium Dux; — som Konung: Car. G. Dei gratia Svecorum Gothorum Vandalorumque Rex.

ANORDNING:

Minnespenning med Pfalzgrafven Carl Gustafs valspråk: "In דְּרִיבָּהּ sors mea ipse faciet"	N. 1.
Carl Gustaf vald till Thronföljare på riksdagen i Stockholm d. 10 Mars 1649	„ 2.
Minnespenning med Carl Gustafs valspråk som utkorad Thronföljare	„ 3.
Carl Gustafs anträde till regeringen och kröning i Upsala domkyrka d. 6 Juni 1654	„ 4—13.
Minnespenningar med Carl Gustafs valspråk som Konung	„ 14—16.
Konungens förmälning med Hedvig Eleonora af Holsteingottorp i Stockholm d. 24 Oct. 1654	„ 17—21.
Sonen Prins Carls födelse, under Konungens frånvaro i Polska kriget, d. 24 Nov. 1655	„ 22.
Konungens klokhed och tapperhet	„ 23.
Minnespenning slagen i Stettin år 1656	„ 24.
Konungens tåg med Svenska hären på isen öfver Stora Bält från Fyen till Seland i Februari 1658	„ 25—31.
Fred med Danmark afslutad i Roskilde på Seland d. 26 Febr. 1658	„ 32.
Konungens lugn och sjelfförtrostan under fiendernas stämplingar och hotelser	„ 33—38.
Staden Stettins försvar mot den belägrande Kejsersliga, Polska och Brandenburgska hären från d. 19 Sept. till d. 6 Nov. 1659	„ 39, 40.

Konung Carl Gustafs praktmynt	N. 41—43.
Konungens död i Göteborg d. 13 Febr. 1660 och be- grafning i Ridderholmskyrkan d. 4 Nov. s. å.	„ 44—50.
Konung Carl Gustafs minne	„ 51, 52.
Ensidiga minnespenningar med Konung Carl Gustafs bild ..	„ 53—56.
—————	
Konung Carl Gustaf och hans gemål Drottning Hedvig Eleonora	„ 57—61.
—————	
Konung Carl Gustaf och hans gemål Hedvig Eleonora samt deras son Konung Carl XI	„ 62, 63.
—————	

HEDVIG ELEONORA.

Drottningens förmälning d. 24 och kröning i Stockholms storkyrka d. 26 Oct. 1654	„ 1.
Drottningen förordnad genom Carl Gustafs testamente att vara ordförande i regeringen under sonens minder- årlighet	„ 2—7.
Fred med Kejsaren, Konungen i Polen och Kurfursten af Brandenburg afslutad i Oliva kloster d. 3 Maj 1660	„ 8.
Fred med Czaren i Ryssland afslutad i Kardis d. 21 Juni 1661	„ 9.
Drottningens 74:de födelsedag d. 23 Oct. 1709	„ 10.
Drottning Hedvig Eleonoras minne	„ 11.
Ensidig minnespenning med Drottning Hedvig Eleonoras bild	„ 12.
—————	
Drottning Hedvig Eleonora och hennes son Konung Carl XI	„
—————	

CARL X GUSTAF*.

Minnespenning med Pfalzgreffen Carl Gustafs valspråk: "In Jehovah sors mea, ipse faciet."

En sägen är, att Carl Gustaf, ömsom uppmuntrad, ömsom gäckad af Drottning Christinas skiftevis gifna och återtagna löfte om äktenskap, låtit förfärdiga denna minnespenning, då han år 1648 af henne utsändes att som Generalissimus taga befälet öfver Svenska krigsmakten i Tyskland. Valspråket bibehölls mellertid af honom både som vald Thronföljare och som Konung. (Se n. 3, 14—16).

1.

Åts. CAROLUS. GUSTAVUS: D: G: PALAT: RHEN: Bröstbilden, h. s., i harnesk, med smala mantelveck kring bröstkanten, uppfästade öfver axeln genom ett smycke.

Fråns. * IN יהוה SORS. MEA IPSE FACIET. Strålar från Guds namn, genombrytande molnen, lysa öfver ett fartyg, som utan segel och roder går fram öfver upprörda böljor. På masten en trofé af vapen och fanor, med lagerqvistar i toppen.

Oval, 14 $\frac{1}{2}$ —15 lin. hög (12—13:e storl.). Gjuten. Valspråket är en fri behandling af orden i Psalt. 37: 5 (i Vulgata 36: 5): »Revela Domino viam tuam, et spera in eo; ipse faciet.» — Br. pag. 203. Berch 149: 1. — K. Mk. i silfver med ögla. B-n i silfver. Upsala Univers. i tenn.

1. a.

Åtsidans bild uthuggen efter konturerna och således utan omskrift. Baksidan hålig.

Höjd 11 lin. — Sst. n. 1. a. — B'n i silfver, förgyld, med ögla i öfra kanten.

* Jfr Dr. Christina n. 38.

**Carl Gustaf vald till Thronföljare på riksdagen
i Stockholm den 10 Mars 1649.**

Om detta val, hvilket Drottning Christina med svårighet lyckades genomdrifva, se anm. vid Drottningens minnespenning n. 38.

2.

Åts. * AVCTORE CHRISTO ET. Ett kors, på hvars armar och stam läses: *Gott du — siehest mich* och i vinklarna: *Al le lu ia.*

Fråns. * ADIVVANTE CHRISTINA 1649. Under en öppen krona ett monogram, som innehåller bokstäfverna C. P. A. C. (Carolus Princeps adjuvante Christina).

Diam. $8\frac{1}{2}$ lin. ($5\frac{1}{2}$ storl.). Åtsidans och frånsidans omskrift bör läsas tillsammans. Monogrammet upplöses på annat sätt, men oriktigt, af Berch (under Christina) 132: 35. — R. — K. Mk., B-n, Upsala Univers. i silfver.

**Minnespenning med Carl Gustafs valspråk som
utkorad Thronföljare.**

3.

Åts. .CAROLUS. GUSTAVUS. DŪG. REGNI. SUECIE:
HÆR. EL: PRIN: COM: PAL: RHEN: PAV: (Bav:) I: C: &
MONT: DVX. Bröstdilden som på n. 1.

Fråns. * IN 𐤀𐤓𐤕𐤁 SORS. MEA IPSE. FACIET. Fartyget belyst af strålarne från Guds namn m. m. som på n. 1.

Oval, $15\frac{1}{2}$ —16 lin. hög (13—14:e storl.). Gjuten. — Jfr Berch 149: 1, not. — RR. — K. Mk. i tenn. Frih. Bondes saml. i silfver.

**Carl Gustafs anträde till regeringen och kröning
i Upsala domkyrka den 6 Juni 1654.**

Sedan Drottning Christina d. 6 Juni 1654 på rikssalen i Upsala slott nedlagt regeringen och Carl Gustaf blifvit förklarad Konung, förrättades kröningen samma dag på eftermiddagen i domkyrkan af hans fordne lärare och värd under vistelsen vid universitetet, Årkebiskop Johannes Canuti Lenæus.

4.

Åts. CAROLVS GVSTAVUS. Brösthilden, v. s., i harnesk, med faltbindel.

Fråns. + DEI. GRATIA. ET. CHRISTINÆ • REX. En stor konglig krona. Der under: 1654.

Diam. 13½—14 lin. (11:e storl.). Graveringen flack. Emedan sammanställningen af Guds och Christinas nåd ansågs anstötlig, blef denna minnespenning indragen. Kanske bidrog det mindre goda arbetet till dess förkastande. — Berch 150: 7. — R. — K. Mk. en i silfver, en i tenn, bronserad. B-n, Upsala Univers. i silfver.

5.

Åts. CAROLVS GVSTAVUS. X. D. G. SVEC: GOTH. VA: REX. Brösthilden, h. s., i harnesk, med faltbindeln uppknuten öfver axeln. Under armen: .I. R.

Fråns. A + DEO + ET + CHRISTINA + En konglig krona. Vid nedra kanten: + 16 + 54 +

Diam. 12½—13 lin. (10:e storl.). Grav. af J. Rethe. Denna är den enda bland Carl Gustafs i Sverige präglade minnespenningar, på hvilken ordningstalet X förekommer vid namnet. (Rätteligen hade detta tal bort sättas efter Carolus). Ehuru Konungen hade förklarad sig icke vilja begagna något ordningstal vid sitt namn, förekommer likväl detta X på åtskilliga af hans mynt, äfven under de senare åren af hans regering. — Br. pag. 201; tab. I, n. 2. Berch 150: 5. — K. Mk. (2 ex.), Upsala Univers., De Geers, Frih. Bondes, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

6.

Åts. CAROLVS GVSTAVUS REX. Bröstkilden, v. s.,
i harnesk, med fältbindel.

Fråns. A DEO ET CHRISTINA. En konglig krona.
Nederst: 1654. i en böjd rad.

Diam. 10—10½ lin. (7—7½ storl.). Stamparne hafva blifvit
omgraverade med ringa skilnad. — Var kastpenning vid krö-
ningsfesten. — Jfr Berch 150: 6. — K. Mk. en i guld, en i
silfver. B-n i silfver.

6. a.

Lik n. 6; men med punkter i frånsidans omskrift:
A. DEO. ET. CHRISTINA.

Diam. 10½ lin. (7½ storl.). — Göteborgs Museum i silfver.

6. b.

Lik n. 6; men årtallet på frånsidan är tecknad:
16.54 i en rak rad.

Diam. 10—10½ lin. (7—7½ storl.). — K. Mk. (2 ex.) o. B-n
i silfver. Upsala Univers. i guld.

6. c.

Åts. CAROLUS GUSTAVUS REX. Bröstkilden som
på n. 6.

Fråns. Lik n. 6; men årtallets siffror i en rak rad.

Diam. 10½ lin. (7½ storl.). — K. Mk., De Geers saml. i
silfver.

6. d.

Åts. CAROLUS GUSTAVUS REX. Bröstkilden, v. s.,
i harnesk med fyra rader naglar öfver venstra axeln;
fältbindeln upplagd öfver bröstet och uppfästad med
knut bakom axeln.

Fråns. Densamma som till n. 6. c.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). — K. Mk. i guld. Upsala Un-
i silfver.

7.

Åts. CAROLUS GUSTAVUS REX: Bröstkilden, h. s., i harnesk, med uppfästad fältbindel knuten bakom ryggen. — Nederst: PARISE.

Fråns. A. DEO. ET. CHRISTINA. En konglig krona. Der under: *1654.*

Diam. $8\frac{1}{2}$ —9 lin. ($5\frac{1}{2}$ —6:e storl.). Grav. af J. Parise. — Bokstäfverna äro betydligt mindre än på de föregående och penningen är tjockare. — R. — K. Mk. i silfver. Rikskab. i Köpenhamn i guld.

8.

Åts. CAROL. GVST. D. G. REX. SVE. Bröstkilden, h. s., i harnesk och mantelveck.

Fråns. A. DEO. ET. CHRISTINA. En stor konglig krona. Nederst: *1654.*

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 331: 39. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

9.

Åts. CAROLUS GUSTAVUS REX. Bröstkilden, v. s., i harnesk, med fältbindel.

Fråns. Utan inskrift. En stor konglig krona på prickad botten.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Förträffligt gjuten. — **RRR.** — Rikskab. i Köpenhamn i guld med ögla.

10.

Åts. CAROLUS GUSTAVUS REX. Bröstkilden, v. s., i harnesk, med fältbindel. — Nedanför: PARISE.

Fråns. A DEO ET CHRISTINA. Drottning Christina, stående, sätter en strålkrona på Carl Gustaf, som sitter med armen stödd på en rund sköld; båda figurerna i antik drägt. Öfverst ett strålande יהיה.

Diam. 14— $15\frac{1}{2}$ lin. (11—13:e storl.). Grav. af J. Parise. Åtsidans stamp har blifvit bräckt. Kanten varierar, bredare

eller smalare, med en eller två upphöjda ringar. — Br. pag. 201; tab. I, n. 1. Berch 149: 4. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n (2 ex.) i silfver. Rikskab. i Köpenhamn i guld.

11.

Åts. CAROLVS. GUSTAVUS. D: G: SVECORVM. REX. Bröstitbilden, v. s., i harnesk, med fältbindeln uppfästad och knuten öfver axeln. — Under armen: I R.

Fråns. A DEO ET CHRISTINA. Figurerna m. m., som på n. 10; men af annan stamp.

Diam. 14—15 lin. (11:e—13:e storl.). Grav. af J. Reth. — Sst. n. 4. a. — K. Mk., De Geers saml., Rikskab. i Köpenhamn i silfver. B-n afgjutning i tenn.

12.

Åts. CAROLVS GVSTAVUS REX. Bröstitbilden, h. s., i harnesk.

Fråns. A DEO ET CHRISTINA. Figurerna som på n. 10; men Konungen böjer fram hufvudet.

På båda sidor kring kanten en perling.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Bokstäfverna äro mindre än på de föregående. — **RRR.** — Rikskab. i München i bly, gjuten, troligen efter ett prägladt original.

13.

Åts. A DEO ET CHRISTINA. (Densamma som från sidan till n. 10).

Fråns. FATA - VIAM - INVENI ENT - En labyrinth af rätta linier.

Diam. 14½ lin. (12:e storl.). Frånsidan är utan tvifvel densamma som förekommer på Drottning Christinas minnespenningar n. 73 och 73. a. Sammanpräglingen af dessa två frånsidor har förmodligen skedd af nyck eller misstag. — Jfr Berch 149: 4, not. — **RRR.** — K. Mk. i silfver.

**Minnespenningar med Carl Gustafs valspråk som
Konung.**

Det af Konungen bibehållna valspråket: "In Jehovah sors mea, ipse faciet" förekommer äfven på hans dukater och riksdalersmynt samt på Bremens och Verdens 4-mark och förkortadt på en Pommersk dubbelskilling.

14.

Åts. Densamma som till n. 11.

Fråns. * IN יהוה SORS MEA IPSE FACIET. Ett fartyg på hafvet, belyst af strålarne från Guds namn m. m. som på n. 1.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af J. Rethé. — Br. pag. 203; tab. I, n. 4 (frånsidan). Jfr Berch 149: 2. — K. Mk. (2 ex.), Upsala Univers., De Geers, Hr Oldenburgs, Hrr Hjertbergs saml. i silfver. B-n i bly.

15.

Åts. ☩ CAROLUS. GUSTAVUS. DEI. GRATIA. SUECORUM. GOTHORUM. VANDALORUM. QUE REX på en upphöjd rand. Brösthilden, h. s., i harnesk med en rosett af naglar och smala mantelveck kring bröstkonten, uppfästade öfver axeln genom ett smycke.

Fråns. * IN יהוה SORS. MEA IPSE. FACIET. Fartyget på böljorna m. m. som på n. 1.

Oval, 15 lin. hög (13:e storl.). Gjuten; åtsidan vacker. — **RRR.** — Linköpings Elementar-lärov. i brons med ögla.

16.

Åts. CAROLUS. GUSTAV: D: G: SVEC: GOT: VA: REX: Brösthilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med lejonhufvud öfver axeln och på bröstet Pfalziska lejonet inom en oval båge omgifven af vapen. På ryggen en lejonhud hopknuten öfver bröstet. — Nederst: D.

Fråns. .IN יְהוָה SORS. MEA IPSE. FACIET. Fartyget på böljorna belyst af det strålande Guds namn m. m. som på n. 1; men på ett labarum i trofeen på masten ses Konungens namnchiffer, ett dubbelt c.

Oval, 15½ lin. hög (13:e storl.). Grav. af Seb. Dattler i Dresden. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Konungens förmålning med Hedvig Eleonora af
Holstein-Gottorp i Stockholm den 24 October
1654.**

Sedan Drottning Christina lemnat Carl Gustaf sin krona i stället för sin hand, på hvilken han tidtals haft förhoppning, sände Konungen Riksrådet Friherre Lorens von der Linde till Hertig Fredrik III af Holstein-Gottorp, att bland hans för sin skönhet prisade döttrar utse den som ansågs bäst passande till Konungens brud. Valet föll på den adertonåriga Hedvig Eleonora, hvilken kort derefter, sedan Konungens frieri blifvit antaget, af Riksrådet Grefve Erik Oxenstierna afhemtades. Konungen mötte sin brud vid Dalarön och förde henne till Stockholm, der vigseln förrättades d. 24 Oct. och hennes kröning två dagar senare af Årkebiskop Johannes Lenæus.

17.

Åts. CAROLUS. GUSTAVUS. D. G. SVECORVM REX. Bröstbilden, v. s., i harnesk, med fältbindeln öfver axlarne och smal krage. — Nedanför: PARI.

Fråns. IUNGAMUR. VT. EVENIANT PROSPERA. Begynnelsebokstäfverna till Konungens och Drottningens namn C G H E (monogram) under en konglig krona. Nedanför: * 16 * 54 *

Diam. 11—11½ lin. (8:e storl.). Grav. af J. Parise. — Br. pag. 202; tab. I, n. 3 (frånsidan). Berch 150: 8. — R. — K. Mk., Frih. Bondes saml. i silfver.

18.

Åts. CAROLUS. GUSTAVUS. D. G. SVECORVM. REX:-
Bröstbilden, v. s., i harnesk, med uppfästad fältbindel
knuten öfver axeln; kragen bredare. — Nedanfö: .I. R.

Fråns. Omskrift och monogram som på n. 17; men
årtalet tecknad: 1654.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Grav. af J. Rethé. Bättre arbe-
tad än den föregående. — K. Mk. i guld. B-n, Upsala Uni-
vers., Hr Oldenburgs' saml. i silfver.

19.

Åts. Utan omskrift. Konungens och Drottningens
namnbokstäfver C G H E (monogram) under en konglig
krona inom en lagerkrans. Öfverst ett strålände .

Fråns. IUNGAMUR UT. EVENIANT PROSPERA i tre
rader öfver fältet. Der under: 1654.

Diam. 9½ lin. (6½ storl.). Var kastpenning vid Drottningens
kröning. — Berch 150: 9. — K. Mk., Frih. Bondes, Hr
Hjertbergs saml. i silfver.

19. a.

Lik n. 19; men på frånsidan en punkt före och
efter inskriften.

Diam. 9½ lin. (6½ storl.). Äfven denna stamp har blifvit
omgjord med ringa skilnad. — K. Mk., B-n, De Geers, Hr
Oldenburgs saml. i silfver.

20.

Åts. CAROLO GUSTAVO. ET HEDWIGI ELEONORÆ,
AUGG. REGG. SS * (-- augustis regi et reginæ Sveciæ). Kon-
nungens och Drottningens krönta bröstbilder, h. s., för-
enade, hans i prydligt harnesk, med uppfästad fältbin-
del, hennes i prydlig drägt, med perlband om halsen
och smycke på bröstet. — Nedanfö: .1655. och s d.

Fråns. TE STANTE VIRESCO. En hög och smal obe-
lisk, omlindad af en myrtenranka, sträcker sin spets
genom molnen. Vid obeliskens fot står Riga stads va-

pensköld hållen af två lejon. I bakgrunden ses hafvet med ett skepp och en mindre farkost under segel, en klippö och längst bort en stad (Stockholm). På obeliskens grundsten: 1654 och s d.

Kring kanten på båda sidor en krans af myrten och rosor.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Grav. 1655 af Seb. Dattler i Dresden; men är icke af hans bättre arbeten. Slagen af staden Riga. — Frånsidan afser både den nyförmälda Drottningens förhållande till sin gemål och staden Rigas till Konungen. — Br. pag. 202; tab. III, n. 3. Berch 150: 10. — K. Mk. en i guld, en i silfver. B-n en i guld, en i silfver. Hertigl. kab. i Gotha i guld.

21.

Åts. Densamma som till n. 8.

Fråns. GAVDIA. QVANTA. HIC. PARIET. NEXVS. Konungens och Drottningens namnbokstäfver C G H E (monogram) under en konglig krona. Nedanfö: 16 54.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 331: 40. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Sonen Prins Carls födelse, under Konungens
frånvaro i Polska kriget, den 24 November
1655.**

Sedan Carl Gustaf eröfrat en stor del af Polen och följagat dess Konung Johan Casimir, vände han sig mot "den store Kurfursten" Fredrik Wilhelm, som infallit i det Polska Preussen, dref hans härar tillbaka och intågade i Thorn, hvars portar för Konungen öppnades samma dag som hans son Carl föddes.

22.

Åts. CAR: GUST & HEDW: ELEON. SUEC: GOT: VAN: Q: REX: R: (- - rex [et] regina). Konungens och Drott-

ningens krönte bröstbilder, h. s., förenade, hans i harnesk med lejonhufvud öfver axeln och fältbindeln der uppfästad genom ett fyrbladigt smycke, Drottningens i hermelmantel, med enkelt perlband på halsen och ett smycke på bröstet. — Nedanfö: *111111*.

Fråns. (Bladsirat) A. DEO. REGNANTIS. CONIUGIUM. INTER. ARMA. QUOQ. FELIX: Två hoplagda händer framsträckta ur skyar. Öfver dem sväfvar en konglig krona mellan moln, som genombrytas af solens strålar. Nedanfö ligger en grupp af vapen m. m. (trumma, svärd, spjut, kanoner, kulor, fanor m. m.).

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af J. Rethé. — Br. pag. 202; tab. II, n. 2, der dock teckningen är ofullständig. Berch 151: 12. — K. Mk. 2 i silfver, den ena förgylt. B-n i silfver.

Konungens klokhet och tapperhet.

Minnespenningen afser Konungens segrar i Polen och i allmänhet hans bemödanden att icke blott skydda utan äfven vidga Sveriges besittningar på andra sidan Östersjön.

23.

Åts. CAROLO-GUSTAVO D. G. SUECORUM. GOTH. VAND. REGI. Bröstbilden nästan framvänd, med krona, praktfullt harnesk och konungamanteln hopfastad genom ett smycke öfver bröstet.

Fråns. PRUDENTER ET FORTITER. Konungaspiran och ett svärd, onlindade af en orm, sväfva mellan skyar öfver staden Riga. Framför staden ligga båtar på vattnet. På förgrunden står Rigas vapensköld hållen af två lejon; der öfver en lager- och två palmqvistar uppskjutande genom en krans. — Nedanfö skölden: *111111*.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af Joh. Höhn d. ä. och slagen af staden Riga. Frånsidans stamp har två gånger blifvit omgraverad med ringa skilnad. — Br. pag. 203; tab. IV, n. 3 (frånsidan). Berch 151: 11. — K. Mk. (2 föga olika ex.), B-n. Upsala Univers., De Geers, Hr Arfwedsons, Hr Oldenburgs saml. i guld.

Minnespenning slagen i Stettin år 1656.

Anledningen till präglingen af denna minnespenning är obekant. Att den icke, så som Berch antager, har afseende på upphäfvandet af Stettins belägring 1659, är uppenbart på grund af årtalet, hvilket förmodligen icke varit synligt på det exemplar han granskat.

24.

Åts. * CAROLUS GUSTAVUS * REX * SUECLÆ * Bröstbilden, h. s., med krona, i harnesk och mantelveck.

Fråns. Utan omskrift. Staden Stettin med lastbryggor, ett skepp och båtar på Oderfloden; i förgrunden en husrad, genom två smala bryggor öfver floden förenad med staden. I afskärningen: * STETTIN * mellan gravörens namnbokstäfver: G T. På stadsmuren: 16 56.

Diam. 14 $\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Präglad är den mycket sällsynt. — Jfr Berch 152: 17. — Rikskab. i Berlin o. Wien i silfver. K. Mk. afgjutning i silfver. B-n, dålig afgjutning i försilfrad koppar. Upsala Univers. dylik afgjutning i förgylld koppar. Fanns både i guld och silfver i Borgmästaren von Liebeherrs samling.

24. a.

Lik n. 24; men med den skilnad, att på fränsidan äfven finnes stadens vapen, sådant som på n. 39, samt att ordet STETTIN står der ofvanför.

Ett sådant exemplar fanns i Borgmästaren von Liebeherrs rika samling af Pommerska mynt, slaget i silfver, med bräcka (»nein besondern Stempelriss»), således förmodligen afslag af en ursprunglig reversstamp, som snart gått sönder, hvarefter en ny (n. 24) blifvit graverad. — Se Verzeichniz einer grünstentheils vollständigen Sammlung von Pommerischen Münzen (utgörande 2:dra delen af katalogen öfver nämnda samling), Berlin 1752, pag. 30, n. 27. Då denna katalog i öfrigt är utarbetad med omsorg och sakkunskap, kan man icke betvifla uppgiftens tillförlitlighet.

Konungens tåg med Svenska hären på isen öfver Stora Bält från Fyen till Seland i Februari 1658.

Konungen gick med Svenska hären d. 30 Januari 1658 från Jutland på isen öfver Lilla Bält till Fyen, der Danska hären blef slagen och till en del tillfångatagen, hvar- efter ön togs i besittning. Natten mellan d. 5 och 6 Febr. fortsattes tåget från Svendborg på Fyen öfver isen till Langeland samt vidare öfver Lauland och Falster till Wor- dingborg på Seland, dit Konungen framkom d. 12 Fe- bruari.

25.

Åts. CAROL? GUSTAV? D. G. SVE: GOT: VAND: REX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med tunga, broderade mantelveck uppfästade öfver axeln. — Under armen: *b.*

Fråns. NATURA HOC DEBUI UNI. Svenska hären tågar på isen öfver Stora Bält. På kanten af marken i förgrunden står: *fyen* (Fyen); på landet i bakgrun- den: *seeland*. Vid sidan utmed Fyens strand ses mast- toppar.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af J. Breuer. St. i Ban- ken, fransidans bräckt. — K. Mk., B-n, De Geers saml. i silfver.

26.

Åts. CAROL. GUSTAV. D. G. SVE: GOT: VAND: REX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med tunga, brämade mantelveck uppfästade genom en knapp öfver axeln. — Under armen: *breuer. fec.*

Fråns. NATURA HOC DEBUI VNI. Svenska hären tågar öfver isen. På landet i förgrunden: *fyen*; på det andra landet: *seeland*. Utmed Fyens strand ses mast- toppar.

Diam. 18½—19 lin. (18:e storl.). Grav. af J. Breuer, för- modligen sedan stampen till den föregående blifvit skadad. St.

i Banken. — Br. pag. 203; tab. III, n. 1. Berch 151: 13. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

27.

Åts. CAR. GVST. D. G. SVE. GOT. VAND. REX. Bröstbilden, h. s., i prydligt harnesk och brämade mantelveck. — Under armen: *Λ*.

Fråns. NATVRA HOC DEBVIT VNI. Svenska härens tåg på isen. Öfver den aflägsna Seländska stranden står: *Seeland* och på förgrunden: *fünen*. I afskärningen: 1658.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. långt senare af Arv. Karlsten, på Konung Carl XI:s befallning. St. i Banken. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

28.

Åts. CAROLVS GVST. D. G. SVEC. GOTH. VAND. REX. Bröstbilden, h. s., i prydligt harnesk och brämade mantelveck fästade genom ett rundt smycke öfver högaxeln. — Under armen: *Karlsteen*.

Fråns. NATVRA HOC DEBVIT VNI. Svenska härens tåg på isen mot det vid horisonten framskymtande Seländska landet. På fästet skyar. I afskärn.: TRANSITVS GLORIOSVS. MARIS BALTICI. D. 7 FEB. A° 1658.

Diam. 23 lin. (22:a storl.). Grav. af Arv. Karlsten af samma anledning som den föregående. — Jfr Br. pag. 204 och Berch 151: 13, not. — K. Mk. en i silfver, en i koppar förgylt. B-n i silfver.

29.

Åts. Densamma som till n. 8.

Fråns. NATVRA. HOC. DEBVIT. VNI. Svenska hären tågande på isen. I fonden ses vid horisonten en kyrkspira. I afskärn.: 1658.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 331: 42. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

30.

Åts. CAROLUS GUSTAV. D. G. SVEC. GOTH. VANDALOR. Q. REX. Bröstbilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel. — Under armen, i fördjupning: P V A.

Fråns. INVIA VIRTUTI NULLA EST VIA AN^o 1658. Konungen, med fjäderprydd hatt, skäarp, hvars ändar fladdra bakom ryggen, stora ridstöflar, och kommandostafven i hand, sitter på en gående häst. På marken en trädstubbe. I fonden ses staden Roskilde med öfverskrifvet naimn: ROO SCHIL.

Diam. 2½ lin. (2½ storl.). Gjuten af Pet. van Abele i Amsterdam; tjock och ihålig. Stundom saknas artistens signatur under armen. — Br. pag. 204; tab. IV, n. 1. Berch 151: 14. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

31.

Åts. Densamma som till n. 8.

Fråns. TIBI PARETQ. PARATQ. EN. PONTVS. PONTEM. Konungen till häst på Fyens strand, färdig att begifva sig ut på isen. På stranden: *Fionta*. Öfver den andra stranden, der man ser en tornspira, står: *Selandia*. I afskärn.: 1658.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 331: 43. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Fred med Danmark afslutad i Roskilde på Seland den 26 Februari 1658.

Förskräckelsen öfver Svenskarnes ankomst till Seland var stor. Underhandlare mötte redan i Wordingborg. Fredspreliminärerne afhandlades i Tosterup, en by nära Köpenhamn, d. 16—18 Febr. och sjelfva freden, vid hvilken Corfitz Ulfeld och Sten Bjelke voro underhandlare å Sveriges sida, afslöts d. 26 Febr. i Roskilde, under bemed-

ling af Frankrikes och Englands sändebud. Genom denna fred afträddes Skåne, Blekinge, Halland, Thronhjems amt i Norge, Bohuslän och Bornholm till Sverige. Tullfrihet i Öresund medgafs åt Svenska fartyg och för Svenskt gods i främmande fartyg. Båda Konungarne lofvade att afstå från alla förbund, som kunde vara det andra riket till förfång, och förpligtade sig att stänga Östersjön för främmande fiendliga flottor.

32.

Åts. Densamma som till n. 8.

Fråns. PAX. MAGNO. EMTA DANIS. Svenska och Danska vapensköldarne hängande i ett band, som är knutet om en olivgren. I afskärn.: ROSCHILDÆ. A. 1658.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 331: 44. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Konungens lugn och sjelfförtröstan under fiendernas stämplingar och hotelser.

Konungen iakttog till en tid afvaktande hållning medan Danskarne, understödde af sina allierade, uppstälde en mängd svårigheter och undflykter i afseende på uppfyllandet af villkoren i den Roskildska freden; men slutligen fann han sig nödsakad att åter gripa till svärdet, oaktadt hotande demonstrationer från Rysslands, Polens, Nederländernas, Brandenburgs och Tyska Kejsarens sida.

33.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild bar, h. s., lagerkransad.

Fråns. NON IRRITANTE QUIESCIT på ett flygande band. Ett lejon med lugn uppsyn ligger på ett svärd, hållande i högra tassan en palmqvist, utan att oroas af af en hund, som söker hoppa upp på dess rygg.

Kring kanten på båda sidor en perling.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Gjuten i någon politicerande kannstöparens verkstad i Tyskland eller Holland. — Br. pag. 203; tab. III, n. 2. Berch 151: 15. — K. Mk. en i silfver, en i bly. B-n, Upsala Univers. i silfver.

34.

Åts. Inristad skrift: *CAROLVS X SVECORVM REX*. Konungens bröstbild som på n. 33.

Fråns. Utan inskrift. Lejonet och hunden m. m. som på n. 33. .

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Gjuten. — **RRR.** — Rikskab. i Paris i koppar, försilfrad.

35.

Åts. Utan inskrift. Konungens hufvud som på n. 33.

Fråns. *LEONE NON IRRITATO FIDELI⁹ ET QVIETVS ANIMAL NON DATVR.* Ett lejon liggande på svärdet och den hoppande hunden som på n. 33.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Gjuten, förmodligen i samma fabrik som de föregående. — **RRR.** — Rikskab. i Berlin i silfver.

36.

Lik n. 33; men större, och utan inskrift på båda sidor.

Diam. 15½ lin. (13:e storl.). Gjuten. — **RRR.** — Rikskab. i München i guld.

37.

Åts. *CAROL. GVST. D. G. REX. SVECIAE.* Bröstbilden, h. s., i prydligt harnesk och mantelveck. — Under axeln: *⌘*.

Fråns. *NEC. NVMERVM. HORRESCIT. VIRTVS.* Herkules, med lejonhuden öfver skullran, lyfter sin klubba att krossa en månghöfdad drake, hvars rygg han nedtrycker med sitt knä.

Diam. 17 $\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). Grav. år 1701 af Arv. Karlsten för hans 1:sta regentlängd. St. i Banken. — Berch 326: 8. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

38.

Åts. Densamma som till n. 8.

Fråns. NEC. NVMERVM. HORRESCIT. VIRTVS. En hand ur skyn håller en herculesklubba hotande öfver en månghöfdad drake.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 331: 41. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Staden Stettins försvar mot den belägrande Kejslerliga, Polska och Brandenburgska hären från den 19 September till den 6 November 1659.

De allierade fienderne, som af Svenskarne, under Carl Gustaf Wrangels befäl, blifvit tillbakadrifna ur Jutland och Holstein, bröto in i Pommern och belägrade Stettin under sju veckor från d. 19 Sept.; men den Svenska besättningen, anford af Carl Gustafs vän Generalen Frh. Paul Würtz, försvarade sig tappert och gjorde d. 6 Nov. ett utfall, hvarigenom fienden nödgades upphäfva belägringen.

39.

Åts. Utan omskrift. Staden Stettin med lastbryggor, ett skepp och en båt på Oderfloden; i förgrunden en husrad genom två smala bryggor förenad med staden. Öfverst ett strålände יהודה. På afskärningskanten: ALTEN. STETTIN. IN. POM. — Nedanför: .G. T. F.

Fråns. * Stettin vergiltz es nicht, wie du gesehn mit Freuden, die Feinde die dich (dich) seljr geän:gstiget, hinfcheiden * Datz du gesetzet bist nun in einen sichern sta:nd * Das dancke GOtt allein vnd Wirtzens Tapfrer Hand i tre om-

gångar. Der inom i två omgångar: * 1659 DEN. 19. SEPTEMB. IST. DIE. BELEGRUNG. DER. STADT * ANGEFANGEN. VND. DEN. 6. NOV. WIDER. ABGEZO. Inom denna skrift äro två af tvenne vildmän hållna ovala, ornerade sköldar innehållande, den ena ett krönt griphufvud, den andra en bjelke, under en gemensam hjälm, ur hvilken uppstiger det krönte griphufvudet (Stettins vapen). — Mellan sköldarne: σ τ .

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Präglad i Stettin. — Jfr Berch 152: 16, not. Hildebrand, Minnesp. öfver enskilde Sv. män och qvinnor, pag. 37. — **RR.** — Hertigl. kab. i Gotha i silfver. K. Mk. båda sidorna brakteatformigt afpräglade i förgylt silfver, hopfogade med mellanlagd kork i en slät kantrand, samt en afgjutning i tenn.

40.

Åts. Densamma som till n. 39.

Fråns. * STETTIN VERGIS ES NICHT, WIE DU GESEHN MIT FREVDEN, DIESELBEN, DIE DICH SEHR GE ÄNGSTIGET, HINSCHIEDEN: DAS DU GESETZET BIST IN EINEN SICHERN STANT. * DAS DANCKE GOTT ALLEIN VND DER BELÆGRTEN HAND i tre omgångar kring en bladkrans, och vidare inom denna i två omgångar: * 1659 * DEN. 19. SEPTEMB. IST. DIE BELEGRVNG DER STAT * ANGEANGEN. VND. DEN. 6. NOV. AVFGEHO. Der inom i midten σ τ i en strålkrets.

Diam. 15—15½ lin. (13:e storl.). Präglad i Stettin, förmodligen senare än n. 39, för att gifva de belägrade i allmänhet och icke anföraren ensam hedern för stadens försvar. — Berch 152: 16. — **R.** — K. Mk., Lunds Univers. i silfver.

Konung Carl Gustafs praktmynt.

41.

Åts. CAROLUS. GUSTAVUS. DECIMUS. D: G: REX. SVECORUM. Bröstdilden, v. s., i harnesk och spetskantade veck öfver högra axeln.

Fråns. * IN * IEHOVA * SORS * MEA * IPSE * FACIET * M.DC.LIV. Svenska riksskölden, med Pfalzweibrückiska vapnet i midten, under konglig krona, uppehållen af två resta, krönta lejon.

Diam. $14\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). År vanliga Riksdalers-prägel af år 1654 slagen i guld, måhända med afseende på kröningen. — Br. pag. 207. Berch 154: 6. — K. Mk. i guld ($9\frac{13}{16}$ Duk.) samt en dubbel och två enkla Riksdaler.

42.

Åts. CAROLVS GVSTAVUS. X. D: G: SVEC: GOTH: VA: REX. Bröstbilden, h. s., med krona, i harnesk med otydligt lejonhufvud öfver axeln; den spetskantade fältbindeln upplagd öfver bröstet och hopfastad öfver axeln genom ett fyrkantigt smycke. — Nedanför: 1645. s D.

Fråns. * EX AVREO: SOLIDO: CIVITATIS. RIGENSIS ME FIERI FECIT. Staden Riga bakom ett vatten, på hvilket ligga åtskilliga fartyg. Två flygande genier hålla en krans öfver stadens vapensköld, som uppehålls af två resta lejon stående på en molnbädd. I förgrunden land med träd och buskar och längre bort en landstrimma med låga tak omgifven af vatten.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Grav. af Seb. Dattler. Slagen i Riga, förmodligen med anledning af Konungens tillträde till regeringen, ty det är uppenbart att årtalet 1645 är en missgravering i st. f. 1654. Äfven språkfelen i frånsidans omskrift vitna om grof vårdslöshet. Var, enligt inskriften, bestämd att präglas endast i guld, men förekommer äfven i silfver. — Br. pag. 207. Berch 154: 2. — K. Mk. en i guld (5 Duk.), en i silfver (nära $\frac{3}{4}$ Rdr). B-n en i guld ($5\frac{1}{8}$ Duk.), en i silfver (något öfver $\frac{3}{4}$ Rdr). Upsala Univers. i guld (5 Duk.). De Geers saml. en i guld, en i silfver. Grefve Snoilsky's saml. i guld (5 Duk.). Hr Arfwedsons saml. en i guld (5 Duk.), en i silfver.

43.

Åts. CAROLVS. GVSTAVUS. X. D. G. REX. Bröstbilden, h. s., i harnesk, med krona på hufvudet och veck öfver venstra axeln.

Fråns. ** MONETA : NOVA * A * CIVITATIS * ELBINGENSIS * 1•6•58: En stående bevingad ängel håller fram-

för sig Elbingens ornerade vapensköld. — Under vapnet: N H.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Slagen både i guld och silfver i Elbingen år 1658. — Br. pag. 208. Berch 155: 8. — K. Mk. 2 i guld ($10^{\frac{2}{32}}$, $4^{\frac{13}{16}}$ Duk), en i silfver (Rdr). B-n en i guld ($10^{\frac{1}{4}}$ Duk), en i silfver (Rdr). De Geers saml. i guld (10 Duk.).

43. a.

Dylik, men präglad på en fyrkantig plants.

Diam. 15 lin. — B-n i silfver ($1^{\frac{1}{4}}$ Rdr).

**Konungens död i Göteborg den 13 Februari 1660
och begrafning i Riddarholmskyrkan i Stockholm
den 4 November samma år.**

Konungen lemnade sin här på Seland och kom d. 18 Decem. 1659 till Göteborg, dit han kallat Rikets Ständer att rådslå om medel till krigets fortsättande. Här insjuknade han snart, till en början, som det tycktes, icke farligt; men d. 7 Febr. förvärrades sjukdomen, och efter en vecka slutade med döden. Liket balsamerades och fördes till Stockholm, dit det ankom d. 13 Maj. Begrafningen skedde med storartad prakt d. 4 Nov. 1660.

44.

Åts. CAROLVS. GVSTAVVS REX. SVECLÆ. CAROLO. FILIO. REGI. HÆREDI. TRAD: och vidare: OBIT. XII. FEB. M.DC.LX. VIXIT. ANNOS XXXVII. M. III. D. VI REGNAVIT. ANNOS V. M. VIII. D. VI. i 10 olika långa rader på fältet inom en stor lagerkrans, på hvilken äro fästade fem sköldar innehållande de fem regalierna, med skrift på ett kring kransen lindadt band, öfver kronan: MAIESTATEM. PVBLICAM. — öfver svärdet: CVSTODIAM. LEGVM — öfver spiran: TVTELAM. CIVIVM — öfver riksäplet: CVRAM. RELIGIONIS — öfver nyckeln: VITAM. IMPERII.

Fråns. **ÆTERNAM. SIBI. RESERVAVIT.** Konung Carl Gustaf i hermelinsmantel, sittande på sin thron, håller i högra handen konungakronan öfver hufvudet på sonen, som klädd i konglig mantel står framför honom på ett rutadt golf. En arm ur skyn framracker den strålände odödlighetskronan öfver faderns hufvud. Inom omskriften en cypresskrans.

Diam. $23\frac{1}{2}$ — $24\frac{1}{2}$ lin. (22—23:e storl.). Graveringen flack och dålig. Slagen i myntsilfver till olika vikt. — För att förstå åtsidans inskrifter, bör man efter ordet »trad(idit)» läsa bandinskrifterna öfver regalierna och sedan fortsätta med »Obiit» etc. — De kronologiska uppgifterna på denna och några af de följande minnespenningarne äro icke fullt tillförlitliga. Konungen dog kl. $\frac{1}{2}$ 2 på morgonen d. 13 Febr., således icke d. 12:e. Antagandet, att han lefvat 37 år 3 månader 6 dagar, förutsätter att han skulle varit född d. 6 Nov. 1622. Men hans födelsedag var d. 8 Nov., så som riktigt uppgifves på kastpenningen vid begrafningen (n. 48) och på n. 49. Uppgiften om regeringstiden är felaktig på en dag, i följd af den angifna dödsdagen. — K. Mk. 3 i silfver ($3\frac{3}{8}$ Rdr, två $2\frac{3}{4}$ Rdr). B-n en i silfver ($2\frac{3}{4}$ Rdr).

45.

Åts. CAROLUS. GUSTAVUS. REX. SVECIÆ: CAROLO. FILIO. REGI: HÆREDI: TRAD: och vidare: OBIT. XII. FEBR: M.DC.LX. VIXIT. ANNOS. XXXVII. M. III. D. VI. REGNAVIT. AÑOS. V. M. VIII. D. VI. i 11 olika långa rader inom en lagerkrans med sköldar och band som på n. 44 samt inskrifter öfver regalierna: * MAIESTATEM. PUBLICAM — * CUSTODIAM. LEGUM — * TUTELAM. CIVIUM — * CUBAM. RELIGIONIS — * VITAM. IMPERII.

Fråns. (Bladornament) **ÆTERNAM. SIBI. RESERVAVIT:** Konung Carl Gustaf, sittande under en thronhimmel, håller med båda händerna sin krona öfver hufvudet på sonen, som klädd i mantel framför honom knäböjer på ett hyende. Öfverst framracker en hand ur skyn odödlighetens strålände krona. Inom omskriften en kedjerand.

Kring kanten på båda sidor en perling.

Diam. $15\frac{1}{2}$ lin. (13:e storl.). Förträffligt graverad. Slagen till ungefär en Riksdalers vikt. Jfr anm. vid n. 44. — B-n pag. 205; tab. V, n. 1. Berch 152: 19. — K. Mk. (2 ex.) i silfver.

46.

Åts. Densamma som till n. 45.

Fråns. (Två korslagda palmqvistar) INDOMITUS + IO + PACE + QVIEVI + En arm, på öfra delen harnesk-bedd med uppkaffad skjortärm, håller ett upprätt svärd, mot hvilket sex med sablar och svärd väpnade händer hugga. Inom omskriften en cypresskrans.

Diam. 15½ lin. (13:e storl.). Slagen till ungefär en Riksdalers vikt. De anfallande vapnen afse Sveriges fiender, Kejsaren, Brandenburg, Polen, Ryssland, Danmark och Nederländska Generalstaterna. — Br. pag. 205; tab. V, n. 2 (frånsidan). Berch 153: 20. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

47.

Åts. CAROLUS. GUSTAVUS. REX. SVECLÆ. CAROLO. LIO. REGI. HÆRE-DI. TRAD: och vidare: OBIT. XII. FEBR. DC..LX. VIXIT ANNOS. XXXVII. M. III. D. V. REGNAVIT ANOS. V. M. VIII .D. VI. i 10 fulla rader inom en lagerans, med band och sköldar som på n. 44 och med inskrifter öfver regalierna som på n. 45, men utan stjerna öfver för begynnelseordet samt med v i LEGVM.

Fråns. * INDOMITVS. PRO. PACE. QVIEVI. En kladd som håller en upprätt värja, mot hvilken sex med sablar och svärd väpnade händer hugga. Inom skriften en cypresskrans.

Diam. 14—14½ lin. (11—12:e storl.). Slagen i silfver till olika storlekar. Frånsidans stamp har blifvit omgraverad med små olikheter i interpunkteringen och klädseln på armen samt ornamentet före omskriftens början m. m. I afseende på Konungens lefnadsålder, som här angifves en dag kortare än på de föregående; jfr anm. vid n. 44. — K. Mk. 3 i silfver (1 Rdr och två ¾ Rdr). B-n 2 (¾ Rdr).

48.

Åts. CAROLUS. GUSTAVUS. REX. SVECI NATUS. VIII. NOVEM M.DC.XXII. CORONA-TUS. VI. IUNII. M.DC.LIV. DENAS. XII. FEBRVA: M.DC.LX. i 7 rader inom en cypresskrans med bandöglor upptill och nedtill.

Fråns. ISTO CREVIMVS ENSE. Sveriges tre kronor ofvanför ett nedlagdt svärd.

Diam. $10\frac{1}{2}$ —11 lin. (8:e storl.). — Var kastpenning vid begrafningen. — Br. pag. 205; tab. V, n. 3. Berch 153: 21. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver ($\frac{1}{4}$ Rdr). Hertigl. kab. i Gotha i guld (3 Duk).

48. a.

Åts. CAROLUS. GVSTA: REX. SVECLÆ. NATVS .VIII. NOV. M.DC.XXII. CORONATUS. VI. IVNI. M.DC.LIV. DENATVS XII. FEBR: M.DC.LX. i 6 rader inom en krans som på n. 48.

Fråns. Lik frånsidan af n. 48.

Diam. $10\frac{1}{2}$ —11 lin. (8:e storl.). Frånsidans stamp har blif- omgraverad. — K. Mk. (2 ex.) och B-n i silfver ($\frac{1}{4}$ Rdr).

49.

Åts. Densamma som till n. 30.

Fråns. * STAT BASIS INCOLUMIS: QVAMVIS SPINOSA CORONA TELLVRI PELAGIQ. INTER INIQVA CADAT * SANCTE DEUS, TITANQ. ORIENS, QVÆ REDDITA PATRI, QVAMQ. OLEAM PRÆFERS NOMINE, REDDE TUIS i två omgångar kring en cypresskrans. Inom kransen: * CAROLUS GUSTAV. D: G. REX. SVEC. NATUS. NYKÖPING. 8. NOVEMB. 1622. OBIT. GOTHOBURG. 13 FEBR. 1660. Der inom åter en cypresskrans och inom denna en rund kolonn stående på marken, der man ser ilande ryttare och marcherande trupper samt hafvet fullt af seglande skepp. På kolonnen ligger en till fall lutande döds-kalle betäckt med en konglig krona, hvars bågar utgöras af taggiga törnqvistar. En arm, hållande en sköld och en lagerqvist, framsträcker ur ett moln att skydda kronan. Öfverst, inom skriften, ett strålände ☉. Vid hafskanten fram- bryta strålar af den uppgående solen.

Diam. $21\frac{1}{2}$ lin. (21:a storl.). Gjuten af Pet. van Abele i Amsterdam. Stundom ihålig. — Br. pag. 204; tab. IV, n. 2. Berch 153: 22. — K. Mk. i silfver. B-n i silfver, förgylt, utom hufvudet och den breda, släta kragen. De Geers saml. i förgylt silfver (utan artistens signatur) med ögla fastlödd i öfra kanten. Rikskab. i Berlin i silfver, förgylt.

50.

Åts. Densamma som till n. 8.

Fråns. QVIESCO. DOQVE. QVIETEM. En värja, instucken i sin slida, ligger på marken. Under ett träd sitter en herde, blåsande i en pipa, vaktande sin hjord. I afskärn.: 1660.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 331: 45. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Konung Carl Gustafs minne.

51.

Åts. Densamma som till n. 8.

Fråns. CAROL. GVSTAWS NAT. D. 8. NOVEMB. A. 1622. CORONAT. D. 6. IVN A. 1654. DENAT. D. 12. FEB. A. 1660 i 8 rader.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 331: 46. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

52.

Åts. CAROL. GUST. D. G. REX SVECIAE. Bröståbilden, h. s., i harnesk och veck af hermelinsmanteln. Under axeln: e.

Fråns. NATUS MDCXXII. DENATUS MDCLX. inom en lagerkrans.

Kring kanten på båda sidor en perlring.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Grav. år 1786 af C. Enhörning för hans Svenska konungalängd. St. hos Hr Oldenburg. — Sst. n. 8. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Ensidiga minnespenningar med Konung Carl
Gustafs bild.**

53.

CAROLUS GUSTAV. REX OBIT 1660 på ett band. **K**
nungen, i civil drägt, hatt med fjädrar, svärd vid **sin** *dan*
och käpp i hand, står vid Öresund, på hvars andra **side**
ses i afstånd Helsingör och Kronoborgs slott.

Oval, 22 lin. hög (21½ storl.). Gjuten. Baksidan hålig. —
Synes vara Holländskt arbete. — Berch 152: 18. — K. Mk. o.
B-n i silfver.

54.

Utan inskrift. Konungens bröstbild, endast efter
bildens konturer, h. s., lagerkransad, i ribbharnesk, med
slät, uppfästad fältbindel, hvars ända nedhänger öfver
venstra axeln; utvikt krage med två hängande ovala
tofsar.

Höjd 11½ lin. (8:e storl.). — **RRR**. — Rikskab. i München
i silfver.

55.

Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., i otyd-
lig drägt, med utvikt, slät krage.

Oval, 5 lin. hög (1½ storl.). — Sst. n. 3. a. *. — **RRR**. —
K. Mk. i silfver.

56.

Utan inskrift. Konungens bröstbild, v. s., i har-
nesk, med utvikt, slät krage.

Oval, 3 lin. hög. — Jfr Berch 149: 3. — K. Mk. i silfver
med ögla.

* Silfverstolpe upptager äfven en ensidig minnespenning af 6:te stor-
leken; men denna är icke annat än ett aftryck af en bild ingraverad i en
rund knapp.

**Konung Carl Gustaf och hans gemål Drottning
Hedvig Eleonora.**

*Åtskilliga af dessa minnespenningar hafva blifvit präg-
lade äfven efter Konungens död, att af Drottning Hedvig
Eleonora utdelas som minnesgåfvor.*

57.

Åts. * CAROLUS GUSTAV. D. G. SVEC. GOTH. VANDA-
LOR. Q. REX. Konungens bröstbild, h. s., i harnesk, med
fältbindeln uppknuten öfver högra axeln, inom en bred
lagerkrans.

Fråns. + HEDWIGIS ELEONORA D. G. SVEC. GOTH.
VANDALOR. Q. REG. Drottningens bröstbild, v. s., med
strålkrona på nacken, enradigt perlband på halsen, veck
och rutformigt bröstsmykke, inom en rik blomsterkrans.

Diam. 20 lin. (20:e storl.). — Jfr Berch 160: 3. — K. Mk.,
Upsala Univers., De Geers, Hrr Hjertbergs saml., Hertigl. kab.
i Gotha i silfver. B-n i tenn.

58.

Åts. * CAROLVS. GVSTA. D. G. SVE. GOT. WAN. REX.
Konungens bröstbild, h. s., i kask prydd med fjädrar
och lagerkrans, harnesk med lejonhufvud på bröstet och
brämade mantelveck uppfästade genom ett litet rundt
smycke på axeln. — Nedanfö: *Meybusch. fec:*

Fråns. * HEDEWIG. ELEONORA. DEI. GRATIA. RE-
GINA. SVEC. Drottningens bröstbild, v. s., med perlsnö-
ren i håret och brämade mantelveck omlagda öfver brö-
stet och fästade genom ett rutformigt smycke på axeln.

Randskrift: + ❁ NON * ANNIS * SED * TRIVMPHIS *
ION * ÆTATE * SED * PERENNITATE ❁

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Grav. af A. Meybusch. Randskriften har blifvit tillsatt på exemplar, präglade efter Konungens död. Åtsidans stamp har blifvit bräckt. — **RR.** — K. Mk. i silfver.

58. a.

Dylik; men randen lettrerad med en bladranka i stället för inskrift.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). — **RR.** — De Geers saml. i silfver.

58. b.

Dylik; men randen utan inskrift eller bladranka.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

59.

Åts. CAROL: GVST: D: G: SVE: GOTH: WAND: REX. Brösthilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med ett lejonansigte i en fyrkantig ram på bröstet, mantelveck omknutna öfver axeln. — Nedanfö: *A MB.*

Fråns. HEDEWIG. ELEONORA. DEI GRA: REGI: SVE: Drottningens bröstbild, v. s., med ett juvelband öfver håret och ett perlsnöre förenande detta band med nackflåtan, mantelveck omknutna öfver axeln och bröstet. — Nedanfö: *A MB.*

Randskrift: * NON ANNIS SED TRIVMPHIS. NON ETATE SED PERENNITATE.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Grav. af A. Meybusch. Frånsidans stamp har blifvit bräckt. — Om randskriften jfr anm. vid n. 58. — **RRR.** — K. Mk. i silfver.

59. a.

Lik n. 59; men frånsidan af oingjord stamp utan något perlsnöre mellan juvelbandet och nackflåtan på Drottningens hufvud. Randen lettrerad med en krans i st. f. inskrift.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

59. b.

Åts. CAROL: GVST: D: G: SVE: GOTH: WAN: REX. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk med ett gubbansigte på bröstet; mantelveck uppfästade öfver axeln genom ett ovalt smycke, i hvilket ses ett dubbelt C under konglig krona. — Under axelkanten:

A. Meybusch.

Fråns. Densamma som till n. 59. a. Randen slät.

Diam. $12\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). Grav. af A. Meybusch. St. i Banken, åtsidans söndrig. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver. Strengnäs Elementarlärov. i guld.

60.

Åts. CAROL: GVSTA: D. G. SVE. GOT. WAND. REX. Konungens bröstbild, lagerkransad, framvänd, men hufvudet vridet åt venster öfver axeln, som täckes af ett menniskoansigte, i öfrigt ses endast mantelveck; halsen bar. — Under armen: A. K.

Fråns. HEDEWIG ELEONORA. DEI GRATIA REGINA. Drottningens bröstbild, v. s., med juvelband öfver håret, mantelveck knutna öfver axeln och hopfästade genom en knapp på bröstet.

Diam. $14\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Grav. af A. Karlsten; förmodligen ett af hans första försök, hvilket ännu icke antyder den blifvande utmärkte konstnären. — RR. — Upsala Univers. i silfver. K. Mk. afgjutning i bly.

61.

Åts. CAROL: GVSTAV: D: G: REX. SUECLÆ. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i slätt harnesk med nagelsirater. — Under axeln: A. K.

Fråns. HEDEWIG. ELEONORA. D: G: REGINA. SUECLÆ. Drottningens bröstbild, v. s., med perlsnören i nackhåret, mantelveck uppknutna öfver axeln och fästade på bröstet genom ett rundt smycke med en hängande perla. — Under axeln: A. K.

Diam. 15 $\frac{1}{2}$ lin. (13:e storl.). Senare graverad af Arv. Karlsten, sannolikt efter hans återkomst från sin studiiresa i utlandet, således långt efter Konung Carl Gustafs död. St. i Banken, åtsidans remnad. — K. Mk., B-n, Upsala Univers., De Geers saml. i silfver. Silfverstolpes saml. i brons.

Konung Carl Gustaf och hans gemål Hedvig Eleonora samt deras son Konung Carl XI.

Äfven dessa minnespenningar hafva blifvit använda till utdelning af den kongliga familjen efter Carl Gustafs död.

62.

Åts. C. GVS: REX. HED: ELEONO: REG. Konung Carl Gustafs och hans gemåls bröstbilder, h. s., förenade, den förra lagerkransad, båda i mantelveck.

Fråns. CAROLVS. XI D: G: REX. SVE: Konung Carl XI:s bröstbild, h. s., lagerkransad, i mantelveck; halssen bar.

Diam. 15—16 lin. (13:e—14:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — Berch (under Carl XI) 162: 1. — K. Mk. en i guld, en i silfver, förgyld. B-n i silfver.

63.

Åts. Densamma som till n. 62.

Fråns. CAROLVS. ET. VLRICA. Konung Carl XI:s och Drottning Ulrika Eleonoras förenade bröstbilder, h. s., båda i mantelveck. — Nedanför: \mathcal{A} .

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af A. Karlsten. Frånsidan tillhör en minnespenning öfver Carl XI:s förmälning. — Sst. (Carl XI) n. 46. a. — K. Mk., Silfverstolpes saml. i brons. B-n, Rikskab. i Köpenhamn o. Berlin i silfver. De Geers saml. i förgyld koppar.

HEDVIG ELEONORA*.

**Drottningens förmålning den 24 och kröning i
Stockholms storkyrka den 26 October 1654.**

Förmålningen skedde i Stockholm d. 24 Oct. Jfr anm. vid K. Carl Gustafs minnespenning n. 17. Drottningens kröning verkställdes två dagar derefter i Stockholms storkyrka af Årkebiskop Johannes Lenæus. Till lifgeding erhöll Drottningen Gripsholms, Eskilstuna och Strömsholms Län.

1.

Åts. HEDWICH ELEONORA REGINA SVECLÆ. Bröstbilden, h. s., i kröningsmantel, med strålkrona på nacken, halsband af perlor och bröstsmykke.

Fråns. TIBI HINC COR ATQVE CORONA. En stor konglig krona hvilande på ett hjerta. Vid sidorna: 16 54. Öfverst ett vårdslöst tecknadt $\overline{\text{H}}\overline{\text{H}}$ inom en sky genombruten af strålar.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Graverad i Tyskland; arbetet dåligt och smaklöst. — Br. pag. 202; (Carl Gustaf) tab. II, n. 1. Berch 160: 1. — K. Mk. en i guld, en i silfver. B-n en i guld, en i silfver. Hr Oldenburgs saml. i guld.

Drottningen förordnad genom Carl Gustafs testamente att vara ordförande i regeringen under sonens minderårighet.

Carl Gustafs anordning om förmyndare-regeringen uppsattes under hans sista lefnadsdag. Styrelsen skulle föras af Enkedrottningen, som egde två röster, Drotset, Mar-

* Jfr K. Carl Gustaf, n. 17—22, 57—63.

sken, Amiralen, Kansleren och Skattmästaren. Konungen hade utnämnt sin broder Pfalzgrafven Adolf Johan till Generalissimus och Riksmarsk; men i denna del upphäfdes testamentet, och Pfalzgrafven uteslöts från regeringen. En regeringsform upprättades och antogs d. 3 Nov. 1660.

2.

Åts. HEDEWIG ELEONORA D: G: REG: SVECLÆ. Brösthilden, v. s., med juvelband öfver hjessan, fina perlsnören i nackhåret, glesa lockar nedfallande öfver axlarne, lediga mantelveck uppfästade på bröstet genom ett rundt smycke med hängande perla och omknutna öfver axeln.

Fråns. IPSE יהוה FACIET (stora bokstäfver), med strålar kring Guds namn. Enkedrottningen, stående, i antik dragt, hvars draperi nedfaller från de nära blotade bröststen, håller med högra handen i öfra ändan af ett antikt styre, som omfattas af fem andra ur skyar framsträckta händer, och stöder den venstra på ett ankar. I afskärn.: MATER AVGVSTA.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Det mindre smakfullt utförda arbetet har förmodligen icke blifvit godkänt, och stamparne till följd deraf förkastats. — Enkedrottningen hade som tänkespråk för sig behållit en del af hennes makes valspråk. — **RRR**. — De Geers saml. i silfver.

3.

Åts. HEDEWIG. ELEONORA. D. G. REGINA. SVECLÆ. Brösthilden, v. s., med juvelband öfver hjessan och fina perlsnören öfver en valk på nacken, i stela mantelveck uppfästade genom en rund knapp på axeln.

Fråns. IPSE יהוה FACIET med svaga strålar kring Guds namn. Enkedrottningen, i antik dragt, stående, håller med högra handen i ändan på ett antikt styre, m. m. som på n. 2. I afskärn.: MATER AVGVSTA.

Oval, 16 lin. hög (14:e storl.). Grav. utan tvifvel af J. Breuer. — Br. pag. 206; tab. (Carl Gustaf) II, n. 3. Berch 160: 4. — K. Mk., B-n, Upsala Univers. i silfver.

3. a.

Lik n. 3; men på åtsidan rikare, fina lockar vid ansigtet, gröfre perlsnören öfver nackvalken och någon skilnad i dräktens veck. På frånsidan utgå rikare strålar från Guds namn; bokstäfverna i afskärningen något större.

Oval, $16\frac{1}{2}$ lin. hög ($14\frac{1}{2}$ storl.). Arbetet utan tvifvel af samma gravör som n. 3. — R. — B-n i silfver.

4.

Åts. HEDEWIG ELEONORA. D. G. REGINA SVECLÆ. Brösbilden som på n. 3 i mantelveck uppfästade genom ett litet rutformigt smycke på axeln.

Fråns. IPSE וְיִפְתָּח FACIET. Enkedrottningen stående m. m. som på n. 3. Rikare strålar kring Guds namn. I afskärn.: MATER AVGVSTA.

Oval, $13\frac{1}{2}$ lin. hög (11:e storl.). Grav. af J. Breuer. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

5.

Åts. HEDEWIG. ELEONORA. D: G: REGINA. SVECLÆ. Brösbilden, v. s., med perlsmycke på nackhåret, långa, tunna lockar nedfallande på ryggen och axlarne, i ledigare mantelveck uppfästade genom ett rundt smycke med hängande perla på bröstet och genom ett dylikt smycke på axeln.

Fråns. IPSE וְיִפְתָּח FACIET. Enkedrottningen stående m. m. som på n. 4. I afskärn.: MATER AVGVSTA.

Oval, 14 lin. hög (11:e storl.). Arbetet vackrare och bokstäfverna mindre än på de föregående. — K. Mk., Hr Oldenburgs, Hrr Hjertbergs saml. i silfver. De Geers saml. i förgylt silfver.

6.

Åts. HEDEWIG. ELEONORA. D. G. REGINA. SVECLÆ. Brösbilden, v. s., som på n. 3, men i ledigare mantelveck öfver dräkten hoppfästade genom en knapp under bröstet och en vid högra axeln.

Fråns. IPSE יהוה FACIET. Lik frånsidan af n. 3; men Guds namn är tecknad på en oval, kullrig sköld omgifven af strålar. I afskärn.: MATER AVGVSTA.

Diam. 15½ lin. (13:e storl.). — Grav. af J. G. Breuer. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

6. a.

Lik n. 6; men på åtsidan äro mantelvecken uppfastade på axeln genom en rutformig knapp.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). — R. — Upsala Univers., Hr Oldenburgs saml., Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

7.

Åts. HEDEW. ELEON. D. G. REG. SVE. Bröstbilden, h. s., med perlsnöre i nackhåret och mantelveck.

Fråns. DIRIGIT. ET. FIRMAT. Enkedrottningen, i antik drägt, står med högra handen hvilande på ett antikt styre, den venstra på ett ankar.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 332: 47. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Fred med Kejsaren, Konungen i Polen och Kurfursten af Brandenburg afslutad i Oliva kloster.
vid Danzig den 3 Maj 1660.**

En af Förmyndare-Regeringens första omsorger var att afsluta fred med Sveriges fiender. Om freden i Oliva jfr anm. vid K. Carl XI:s minnespenning n. 1.

8.

Åts. Densamma som till n. 7.

Fråns. CONCEDAT. LAVRVS. OLIVAE. Minerva, i rustning, stående, håller i den högra, uppsträckta handen

en olivgren, i den venstra spjutet och en lagerkrans.
I afskärn.: *Die. 3. may. 1660.*

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 332: 48. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Fred med Czaren i Ryssland afslutad i Kardis,
en by på gränsen mellan Estland och Lifland,
den 21 Juni 1661.**

Fredsunderhandlingen leddes å Svenska sidan af Riksrådet Frih. Bengt Horn. Rikenas gränser blefvo sådana de voro bestämda genom freden i Stolbowa. Fri handel och fri religionsöfning i åtskilliga större städer medgåfvos.

9.

Åts. Densamma som till n. 7.

Fråns. IN. VOMERES. CONFLENTVR. En värja och en sabel ligga i kors på den trädbevaxta marken. I afskärn.: PACE. INITA. CARD. 1661.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 332: 49. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Drottningens 74:de födelsedag den 23 October 1709.

10.

Åts. HEDW. ELEON. CAROLOR. REGVM. CONIVX. MATER. AVIA. Brösbilden, h. s., med obundet hår, i mantelveck. — Nedanfö: κ.

Fråns. LAETITIA. PVBLICA. En qvinna (Sverige), stående, i antik drägt, med tornkrona på hufvudet, håller i högra handen en lagerkrans, i den venstra en bug-

tad sköld tecknad med tre kronor. På marken träd och örter; på fästet skyar. I afskärn.: OB. PLÆ. REGINÆ. ÆT. ANN. 74. FEL. INIT. D. 23. OCT. A. 1709.

Diam. $17\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). Grav. af A. Karlsten. Åtsidans stamp i Banken. — Br. pag. 206. Berch 161: 6. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Drottning Hedvig Eleonoras minne.

11.

Åts. Densamma som till n. 7.

Fråns. HOC. FELIX. TRIFOLIO. Tre C hopsatta så, att de bilda ett klöfverblad, med ett ordningstal inom hvardera: X: XI: XII:.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — De tre Carlarnes namnbokstäfver afse Drottningens gemål, son och sonson. — Berch 332: 50. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Ensidig minnespenning med Drottning Hedvig Eleonoras bild.

12.

Utan inskrift. Drottningens bröstbild, v. s., med strålkrona på nacken; dräkten otydlig.

Oval, 5 lin. hög ($1\frac{1}{2}$ storl.). Gjuten. — Berch 160: 2. — RR. — Silfverstolpes saml. i tenn.

Drottning Hedvig Eleonora och hennes son Konung Carl XI.

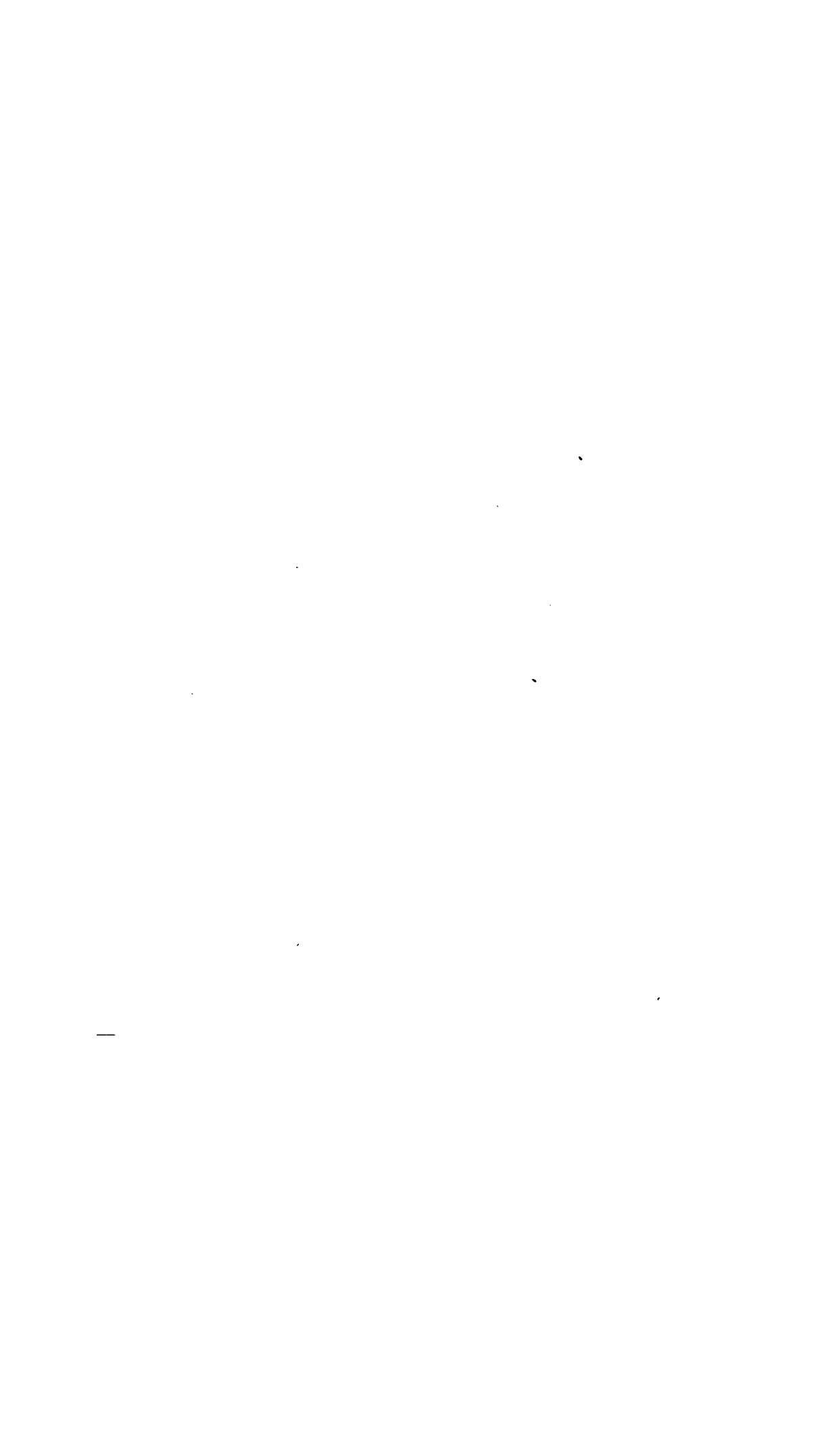
13.

Åts. HEDEVIG. ELEONORA Ⓢ D: G. REGINA. SVECLÆ. Drottningens bröstbild, h. s., med perlsnören öfver hjesan och i nackhåret, en lock nedfallande öfver axeln och bröstet, brämade mantelveck uppfästade på bröstet genom en rund knapp, i hvilken är fästadt ett band från venstra axeln.

Fråns. CAROLVS. XI. D: G: REX. SVECLÆ. Bröstbilden, h. s., i harnesk med en nagelrosett öfver axeln, halsduk med utbredda ändar.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken, skadade. Frånsidan är Kon. Carl XI:s n. 13. Åtsidans stamp synes vara särskildt graverad för denna sammansättning*. — St. (Carl XI) n. 1. a. — K. Mk. en i brons, en i tenn. B-n i silfver.

* Denna åtsida (Hedvig Eleonoras) har äfven någon gång af misstag blifvit sammanpräglad med frånsidan till samma Kon. Carl XI:s minnespenning.

KONUNG
C A R L X I
OCH HANS GEMÅL
DROTTNING
ULRIKA ELEONORA.

Carl. Född i Stockholm d. 24 November 1655. Son af Konung Carl X Gustaf och Hedvig Eleonora af Holstein-Gottorp. Konung d. 13 Februari 1660. Tillträdde sjelf regeringen d. 18 December 1672. Krönt i Upsala domkyrka d. 28 September 1675. Död i Stockholm d. 5 April 1697. Begrafven i Riddarholmskyrkan d. 24 November samma år.

Förmäld på Skottorp i Halland d. 6 Maj 1680 med Ulrika Eleonora (f. d. 11 September 1656, † d. 26 Juli 1693), dotter af Konung Fredrik III i Danmark och Sofia Amalia af Braunschweig-Lüneburg.

Valspråk: In Jehovah sors mea ipse faciet. — Factus est Dominus protector meus — eller blott: Dominus protector meus.

Fullständiga titeln: Car. XI Dei gratia Svecorum Gothorum Vandalorum Rex.

ANORDNING.

Sverige afslutar fred med Konung Johan Casimir i Polen och hans bundsförvandter, Tyske Kejsaren och Kurfursten af Brandenburg, i Oliva kloster vid Danzig d. 23 April (3 Maj) 1660	N. 1—3.
Staden Riga får förbättring på sitt vapen och sina privilegier 1660	„ 4.
Konungens uppfostran och bildning för det höga kall, Guds försyn åt honom bestämt	„ 5—16.
Sverige bemedlar den fred, som afslöts mellan Nederländerna, England, Frankrike och Danmark i Breda d. 31 Juli 1667	„ 17—19.
Invigningen af det Carolinska universitetet i Lund d. 28 Januari 1668	„ 20.
Rikets Ständers Bank grundlagd d. 17 Sept. 1668	„ 21.
Konungen mottager af Englands Konung Carl II Strumpebandsorden d. 29 Juli 1669 och inskrifves i ordensmatrikeln d. 29 Maj 1671	„ 22—26.
Lyckönskan på Konungens 15:de födelsedag d. 24 Nov. 1669	„ 27.
Konungen tillträder regeringen d. 18 Dec. 1672	„ 28—35.
Konungen reser sin eriksgata under Augusti till December 1673	„ 36—40.
Konungens kröning i Upsala domkyrka d. 28 Sept. 1675 ..	„ 41—51.
Konungens och Svenska härens seger öfver den Danska i slaget vid Lund d. 4 Dec. 1676	„ 52—59.

Helsingborgs slott återtages af Svenskarne d. 30 Dec. 1676	N.	60.
Sammanfattning af Svenskarnes tre segrar öfver Dan- skarne, vid Halmstad d. 17 Aug. 1676, vid Lund d. 4 Dec. s. år och vid Landskrona d. 14 Juli 1677	61—65.
Sverige och Frankrike afsluta fred med Generalsta- terna, Kejsaren och åtskilliga Tyska furstar, Spa- nien och Danmark i Nimwegen, Celle, St Ger- main en Laye och Fontainebleau under åren 1678 och 1679	66—69.
Sveriges enskilda fred med Danmark afslutad i Lund d. 26 Sept. 1679, då äfven Konung Carls trolof- ning med Prinsessan Ulrika Eleonora på nytt bekräftades	70—74.
Staden Stettin återställes till Sverige d. 3 Dec. 1679	75.
Sveriges ära och välstånd återställda genom Konun- gens tapperhet och omtanka (1679, 1680)	76—85.
Konungens förmälning med Ulrika Eleonora af Dan- mark på Skottorp i Halland d. 6 Maj 1680	86—91.
Konung Carls missnöje med Franska Konungens öf- vermodiga anspråk	92.
Konungens son Prins Carls födelse d. 17 Juni 1682	93—95.
Enigheten mellan Konungen och Rikets Ständer vid 1682 års riksdag	96—99.
Konungens andra son Prins Gustafs födelse d. 4 Juni 1683	100.
Konungens tre äldsta barn Hedvig Sofia, Carl och Gustaf	101, 102.
Konungens besök i Sala silfvergrufva d. 13 Aug. 1687	103, 104.
Sveriges inre välstånd och sjelfständighet i förhållande till främmande makter under senare åren af Ko- nungens regering	105—113.

Sveriges rustningar för att skydda Hertigens af Hol- N. stein rättigheter inställas, sedan Konungen af Danmark d. 29 Juni 1689 antagit den föreslagna förlikningen	„	114.
Konungens omsorg om förvaltningens och lagskipningens ordnande i Pommern samt detta lands försvaret (1692—1697)	„	115, 116.
Landtstäderna i Bremen och Verden aflägga trohetsed inför Konungens ombud i Stade d. 20 April och följande dagar 1692	„	117.
Norra sidan af nya slottsbyggnaden i Stockholm uppförd efter Nic. Tessins ritning år 1692	„	118.
Jubelfesten till minne af 1593 års beslut angående religionen på mötet i Upsala, firad i Februari 1693	„	119—121.
Konung Carl uppträder jemte Kejsar Leopold m. fl. som medlare vid freden, som afslöts mellan Danmark samt Hannover, Braunschweig och Celle i Ratzeburg d. 29 Sept. 1693	„	122.
Konungens resa till Vesterbotten, der han i Torneå såg midnattssolen d. 14—15 Juni 1694	„	123, 124.
Minnespenning af guld, skedadt ur barlastsand från Sumatra, lemnad Konungen på hans födelsedag d. 24 Nov. 1694	„	125.
Landshöfdingen Frih. N. Gripenhjelm upptäckt af guld i gråbergsvärpen vid den öfvergifna Östra Silfbergsgruftan i Tuna socken i Dalarne 1695 ..	„	126.
Flyttningen af universitetet från Dorpat till Pernau i Lifland (oriktigt hänförd till år 1695).....	„	127.
Konungens omtänksamhet (1696).....	„	128.
Konung Carl XI:s praktmynt	„	129, 130.

Konungens död i Stockholm d. 5 April 1697 och be- grafning i Riddarholmskyrkan d. 24 Nov. samma år	N. ,,	131—138.
Konung Carl XI:s minne	,,	139—141.
Ensidiga minnespenningar med Konung Carl XI:s bild ..	,,	142, 143.
—————		
Konung Carl XI och hans gemål Drottning Ulrika Eleonora	,,	144—154.
—————		
Konung Carl XI och hans son Konung Carl XII	,,	155—157.
—————		

DROTTNING ULRIKA ELEONORA.

Prinsessan Ulrika Eleonora lemnar Köpenhamn, för att öfvergå till sitt nya fädernesland d. 1 Maj 1680	,,	1.
Drottningens ankomst betraktad som en underpant på freden mellan Sverige och Danmark	,,	2, 3.
Drottningens kröning i Stockholms storkyrka d. 25 Nov. 1680	,,	4—8.
Drottningens gudsfruktan och älskvärda egenskaper ...	,,	9—17.
Drottningens död på Carlbergs slott d. 26 Juli 1693 och begrafning i Riddarholmskyrkan d. 28 Nov. samma år	,,	18—21.
—————		

CARL XI*.

Sverige afslutar fred med Konung Johan Casimir i Polen och hans bundsförvandter, Tyska Kejsaren och Kurfursten af Brandenburg, i Oliva kloster vid Danzig den 23 April (3 Maj) 1660.

Efter Konung Carl Gustafs segerrika fälttåg i Polen hade fredsunderhandlingar mer än en gång satts i fråga, men börjades med allvar först i slutet af år 1659, under Frankrikes bemedling. Fullmäktige å Sveriges sida voro Magnus Gabriel De la Gardie, Bengt Oxenstierna, Kristofer Carl Schlippenbach och Anders Gyldenklou. Det inkräktade Pommern återställdes till Sverige, och Westfaliska fredens bestämmelser i afseende på Sveriges besittningar i Tyskland förnyades. Konungen i Polen afstod från sina anspråk på Sveriges krona och Vasaättens arfvegods. Polens anspråk på Estland, Ösel och en stor del af Lifland nedlades. Den af Svenskarne år 1658 tillfångatagne Hertigen af Kurland frigafs och återfick sitt land.

1.

Åts. * PECTORA QUO REGUM, COEUNT QUO VULNERA
MELI, EN FELIX OLEUM PACIS OLIVA DEDIT. En bed-
nde qvinna på knä under ett olivträd i grannskapet
Oliva kloster och hafvet, der man ser fartyg och
tar. Längre bort ses byar, kyrkor, plöjare och sta-
n Danzig. Der öfver den strålande solen och månen
delade skyar. Öfverst ett strålande אֱלֹהִים. — På bak-
ommen af ett fartyg: I H.

* Jfr K. Carl Gustaf n. 22, 44—47, 62, 63. — Dr. Hedvig Eleonora n. 11, 13.

Fråns. (En blomma) PACIS. OLIVENSIS. ANNO. MIOCLX. III. MAII. AD. GEDANUM. IN. PRUSSIA. CONCLUSÆ MONUMENTUM. Ett landskap med Oliva kloster samt ett träd och blommande örter i förgrunden. Öfver en höjd, krönt af en skans, ses topparne af tornen i Danzig. Der öfver sväfva på skyar två änglar, den ena med lager, den andra med palm i händerna, hållande ett band knutet omkring fyra hjertan. Från skyn nedflyger en dufva med en olivqvist i näbbet. — På en plansten framför klostertornen: 1 H.

Inom omskriften, på båda sidor, en bladkrans.

Diam. 25 lin. (23:e storl.). Grav. af Joh. Höhn i Danzig. — Fyra hjertan afse Sverige, Polen, Kejsaren och Brandenburg. — Berch 162: 3. — K. Mk., B-n, De Geers, Hr Oldenburgs saml., Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

2.

Åts. (En blomma) POST BELLUM PLENA SURGIT PAX AUREA MESSE. HINC SPERAT MERITAM GEDANI CONSTANTIA FRUGEM. Ett med stänger omgärdadt rikt sädesfält, i hvilket ligga harnesk, gevär m. fl. vapen öfvervexta af säden. Längre bort synas båtar och skepp på vattnet omkring staden Danzig, öfver hvilken solen strålar genom skingrade moln. Öfverst en regnbåge. Inom skriften en blomsterkrans. I afskärn.: ett monogram innehållande: JA.

Fråns. PACI PERPETUÆ POST ALTERNATAS A SE-CULO INTER POLONIAM SUECIAMQUE INDUCIAS ET MOX BELLA AUSPICHS DEI TER: OPT: MAX: INVICTAQUE VIRTUTE IOANNIS CASIMIRI PII FELICIS PACIFICI ANNO CIOIOCLX DANTISCI ET CIRCA ILLAM TRACTATÆ FELICITERQ III MAII CONCLUSÆ EADEM CIVITAS LÆTA LUBENS CONSECRAVIT. på 17 rader. Der under Danzigs vapen-sköld stående på marken, uppehållen af två lejon. Kring kanten en blomsterkrans.

Diam. 26½ lin. (24½ storl.). Grav. af Joh. Höhn. Slagen af staden Danzig. — Berch 162: 2. — K. Mk., B-n, De Geers saml., Rikskab. i Berlin, Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

3.

Åts. TAM DIRI FULMINIS ICTU. En qvinna (Oenigheten), i antik drägt, med ormar kring hufvudet, stående på ett slätt plan, håller blixtar i högra handen och stöter med den venstra en dolk i jordgloben, ur hvilken lågor uppflymma genom flera hål. Öfverst strålar en komet mellan moln. Inom skriften en cypresskrans. — I afskärn.: .i. b.

Fråns. COEUNT IN PRISTINA TERRÆ och i en inre omgång: CEDANT ARMA OLEÆ PAX REGNA SERENAT ET AGROS. Fredsgudinnan, i harnesk, omgifven af en strålkrets, står på marken, med en olivqvist i högra handen, i den venstra en pergamentsrulle (fredsdokumentet), som hon håller på den af en olivqvist omslutna jordgloben, i hvars yta ses sammangrodda reinnor. På olika ställen å globen läses: SVEC GAL POL GERM. Öfverst strålar en half sol. På marken vexande örter och tre dolkspetsar samt gravörens signatur: i b.

Diam. 20 $\frac{1}{2}$ lin. (20:e storl.). Grav. af Joh. Bensheimer i Danzig. — Ordet GAL på jordgloben har afseende derpå att Frankrike som medlare genom hotande demonstrationer mot Sveriges fiender framtvingade freden. — De högre bokstäfverna i inre omgången på frånsidan gifva årtalet 1660. — RRR. — Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

**Staden Riga får förbättring på sitt vapen och
sina privilegier 1660.**

Som belöning för sin trohet mot Sverige under kriget erhöll Riga rang bland städerna inom Sveriges område näst efter Stockholm och tillåtelse att föra en konglig krona öfver stadsvapnet och på lejonhufvudet i porten på samma vapen, hvarjemte stadens magistratspersoner erhöilo adelig värdighet.

4.

Åts. (Ett blad) CAROLUS. D. G. SVECO: GOTHO: VANDALO: REX. Bröstbilden, h. s., i prydligt harnesk

med lejonhufvud öfver axeln, mantelveck och en bred barnkrage.

Fråns. CIVITATIS • SVÆ • RIGENSIS • FIDEM • CORONAVIT (en blomma). En hand ur skyn håller en konglig krona öfver Riga stads vapen (ett litet kors öfver två korslagda nycklar mellan stadsmurens två torn). Ur stadsporten framtittar ett krönt lejonhufvud. Vid sidorna: 16 60 och 1 M.

Diam. 14½ lin. (12:e storl.). Slagen i Riga. Är en Riksdaler, ehuru äfven präglad i guld. Stamparne hafva blifvit omgjorda med små variationer i interpunkteringen m. m. Bokstäfverna 1 M beteckna Joachim Meinecke, som var myntgardien och sedan myntmästare i Riga. — Br. pag. 231. Berch 183: 20. — Sst. n. 13. a. — K. Mk. en i guld (10 Duk.) och 2 i silfver. B-n en i guld (10 Duk.) och en i silfver. Upsala Univers. i guld.

Konungens uppfostran och bildning för det höga kall, Guds försyn åt honom bestämt*.

Konung Carl Gustaf hade sjelf, kort före sin död, utnämnt Professoren i Upsala Edmund Figrelius (snart adlad med namnet Gripenhjälm) till sonens lärare. Till Guvernör utsågs af Enkedrottningen Riksrådet Frih. Krister Horn. Någon stor hog för studier lär Konungen icke ådagalagt, dock intygade Riksrådet Mathias Björnkou vid 1668 års riksdag, att Hans Maj:t, då 12 år gammal, skref Sven-

* I Pommersche Sammlungen, utgifna af T. H. Gadebusch (1783) I B. pag. 11, förekommer i en uppsats af Kammarherren och Landträdet Fredr. Wilh. von der Osten beskrifning på en medalj slagen, enligt hans uppgift, i anledning af Konung Carl XI:s hyllning i Stettin d. 3 Augusti 1663. Ehuru denna beskrifning icke synes vara fullt tillförlitlig, må den dock här intagas.

Åts. REGE SUB HOC CAROLO FELIX SIT UBIQUE STETINUM. Der inom på 6 rader: CAROLUS XI. REX SUECIAE, PRINCEPS POMERANIAE PIUS AUGUSTUS AC INCLUTUS III. AUGUSTI.

Fråns. S. P. 122. *Es müsse wohlgehen, denen die dich lieben.* Staden Stettin bort om Oderfloden, öfver hvilken två bryggor föra till de i förgrunden liggande husen och magasinerna. I afskärn.: *Die Stadt Allen Stettin in Pommern.* Nederst: o. r.

Storleken är endast på följande sätt angifven: »Sie ist von der ersten Grösse derer (nemligen K. Carl XI:s) Medaillen, und dürfte in Silber gewiss

ska, Latin och Tyska lika väl som Hr Riksrådet sjelf. Bättre frugt buro Stallmästaren Märten Reutercrantz' lektioner i ridkonsten. Framtiden visade mellertid, att Carl XI var, om icke en lärd, dock en klok och kraftfull Konung, som på ett utmärkt sätt främjat Sveriges ära och välstånd.

5.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. SVEC. GOTH. ET VAND. REX. Bröstmilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med stela mantelveck uppfästade öfver axeln.

Fråns. SED ET HÆC. QVÆ NON POSTVLASTI. DEDI TIBI. 3 REG: 3. Konungen, i hermelinsmantel, knäböjande på högra knät, vänd åt venster, lyfter sina hoplagda händer och sin blick mot ett strålände יהוה. På ett hyende framför honom ligga regalierna (kronan, spiran öfver svärdet, nyckeln och äplet); vid sidan af hyendet uppstiga en palmqvist och en tvågrenig lagerqvist. I afskärn.: 16 65.

Diam. $17\frac{1}{2}$ —18 lin. (16— $16\frac{1}{2}$ storl.). Grav. af Joh. Georg Breuer. — Orden i fransidans inskrift äro tagna ur Vulgata, Lib. 3:us Regum, kap. 3, v. 13 (i Svenska Bibeln 1 Kon. Boken, kap. 3, v. 13), der Gud lofvar Salomo jemte vishet, hvarom han bad, äfven rikedom och herrlighet, så att ingen skulle vara hans like bland konungar i hans dagar. En del af hit hörande minnespenningar, utan årtal, hafva blifvit präglade sedan Konungen hunnit till myndig ålder. — K. Mk., B-n, Upsala Univers. i silfver.

6.

Åts. CAR: XI. D. G. SVE: GOTH: VAN: REX. Bröstmilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med stela mantelveck uppfästade öfver axeln. — Nedanför: *J. G. Breier* (*J. G. B. monogram*).

8 Loth wiegen». Författaren har således haft för sig antingen ett exemplar i tenn eller annan sämre metall, eller ock troligare endast en ritning. De högre bokstäfverna i åtsidans inskrift gifva talet 1666, men enligt Hr v. Ostens mening 1663. S. P. kan betyda »Stetinum Pomeraniæ»; men jag befarar att dessa bokstäfver blifvit orätt satta i stället för Ps, emedan det anförda bibelspråket förekommer i Psalmen 122 (v. 6). Signaturen a. r. förekommer på medaljer slagna i Stettin under Gustaf II Adolfs, Christinas och Carl Gustafs regeringstid.

Fråns. SED ET HÆC. QVÆ NON POSTULASTI. DEDI TIBI. 3. REG: 3. Konungen knäböjande m. m. som på n. 5, med den skilnad att svärdet ligger öfver spiran. I afskärn.: 16 65.

Oval, 16 $\frac{1}{2}$ lin. hög (14 $\frac{1}{2}$ storl.). Grav. af J. G. Breuer. — K. Mk. en i guld, en i silfver. B-n i silfver.

7.

Åts. CAR: XI. D. G. SVE: GOT: VAND: REX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, med stela, uppfästade mantelveck öfver harnesket, på hvilket ses två rader naglar i öppningen mellan vecken på axeln. — Under armen: *BREVER*.

Fråns. SED ET HÆC. QVÆ NON. POSTVL: DEDI TIBI. 3. REG 3. Konungen knäböjande m. m. som på n. 5. I afskärn.: 1666.

Oval, 14 lin. hög (11:e storl.). Grav. af J. G. Breuer. — K. Mk., B-n, Upsala Univers., De Geers, Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Berlin i silfver.

7. a.

Lik n. 7; men gravörens namn *Brever* står nedanför (icke under armen).

Oval, 14 lin. hög (11:e storl.). — Christiania Univers., Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

8.

Åts. CAR: XI. D. G. SVE: GOT: VAND: REX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med stela mantelveck uppfästade öfver axeln. — Nedanför: *J. B.* (monogram).

Fråns. SED ET HÆC. QVÆ NON POSTVL: DEDI TIBI. 3. REG. 3. Konungen knäböjande m. m. som på n. 5. I afskärn.: 1666.

Oval, 11 $\frac{1}{2}$ —12 lin. hög (8—9:e storl.). Grav. af J. G. Breuer. — K. Mk., B-n, Upsala Univers. i silfver.

9.

Åts. CAR: XI. D. G. SVE: GOTH: VAN: REX. Bröstbilden som på n. 8. — Nedanför: *J B* (monogram).

Fråns. SĒD ET HÆC. QVÆ NON POSTVL: DEDI TIBI.
3. REG. 3. Konungen knäböjande m. m. som på n. 5.
I afskärn.: 16 66.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. af J. G. Breuer. — K. Mk. o. B-n i silfver.

9. a.

Lik n. 9; men åtsidans stamp omgraverad med ringa skilnad i interpunktering; under mantelvecken harnesk, af hvilket ses tre rader naglar i öppningen öfver axeln. Bokstäfverna äro något mindre än på n. 9.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). — K. Mk. i silfver.

10.

Åts. CAR: XI. D. G. SVE: GOT: VAND: REX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med tre rader naglar öfver axeln och stela, uppfästade mantelveck.

Fråns. SED ET HÆC QVÆ NON POSTVL: DEDI TIBI.
3. REG. 3. (sista siffran bakvänd). Konungen knäböjande m. m. som på n. 5. Afskärningen tom.

Oval, 14 lin. hög (11:e storl.). St. i Banken, frånsidans bräckt. — K. Mk. en i silfver, en i brons. B-n i tenn. Upsala Univers., De Geers, Frih. Bondes saml. i silfver.

11.

Åts. CAR: XI. D. G. SVEC: GOTH: VAND: REX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk under stela mantelveck nedfallande öfver axeln; halsen bar. — Under armen: *Breuer*.

Fråns. SED ET HÆC. QVÆ NON POSTVL: DEDI TIBI.
Konungen knäböjande m. m. som på n. 5; men det strålande Guds namn på en oval, kullrig upphöjning. Afskärningen tom.

Diam. 16—16½ lin. (14—14½ storl.). Grav. af J. G. Breuer. — Br. pag. 211; tab. I, n. 1. Berch 163: 4. — K. Mk. (2 ex.), B-n, Upsala Univers., De Geers, Hr Oldenburgs saml., Hertigl. kab. i Gotha, Museet i Stralsund i silfver.

11. a.

Åts. CAR: XI. D. G. SVE: GOT: VAND: REX. Brösbilden, h. s., i harnesk under stela mantelveck uppdragna öfver axeln, hvilken täckes af nedhängande band; halsen betäckt.

Fråns. SED ET HÆC QVÆ NON POSTVL. DEDI TIBI. Konungen knäböjande m. m. som på n. 11.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Grav. af J. G. Breuer. B-n i silfver.

12.

Åts. CAROLVS. DEI G: SVECORVM. REX. Brösbilden framvänd, med hufvudet vridet tillbaka öfver venstra axeln, lagerkransad, i harnesk och stela mantelveck.

Fråns. SED ET HÆC QVÆ NON POSTVLASTI DEDI TIBI. Konungen knäböjande m. m. som på n. 5, men det strålande Guds namn på en oval, kullrig upphöjning. Afskärningen tom.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Sannolikt ett ungdomsarbete af A. Karlsten (jfr K. Carl Gustaf n. 60). — RR. — Upsala Univers. i silfver. K. Mk. afgjutning i silfver.

13.

Åts. CAROLVS. XI. D: G: REX. SVECLÆ. Brösbilden med äldre ansigtsdrag, h. s., i harnesk med nagelrosett öfver axeln; halsduk med utbredda ändar.

Fråns. SED. ET. HÆC. QVÆ. NON. POSTV LASTI. DEDI. TIBI. Konungen i hermelinsmantel öfver en brämad rock. vänd åt venster, knäböjer på högra knät, med venstra handen på bröstet, pekande med den andra på regalierna, som ligga på ett hyende, och blickande upp mot ett strålande יהיה*.

* Denna frånsida, af oförstånd sammanpräglad med Drottning Hedvig Eleonoras åtsida, n. 13, fins i K. Mk. i tenn, i De Geers o. Frih. Bondes saml. i silfver, i Silfverstolpes o. Hr Oldenburgs saml. i brons.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Grav. af A. Karlsten. · St. i Banken. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

14.

Åts. CAROL: XI. REX. SVEC: Brösbilden, h. s., lagerkransad, i stela mantelveck. — Nedanföör: *BREVER*.

Fråns. QVÆ NON POSTVL: DEDI TIBI. Konungen, i mantel, vänd åt venster, knåböjande på venstra knåt, lyfter sina skilda händer och sin blick mot ett strålande *☉*. Framföör honom ligga regalierna på ett hyende, bakom hvilket uppstiga en palmqvist och en tvågrenig lagerqvist.

Randen lettrerad med en lagerkrans.

Diam. 12½ lin. (10:e storl.). Grav. af J. G. Breuer. — R. — K. Mk., Upsala Univers., Hr Oldenburgs saml. i silfver.

15.

Åts. CAROL: XI. DEL. GRAT: SVE: GOT: WÅND: REX. Brösbilden, h. s., lagerkransad, i pryddigt harnesk och bråmade mantelveck, med onlindad halsduk. På ett band om halsen hänger Strumpebandsordens medaljong. — Under kanten: *A. Meijbus.*

Fråns. QVÆ. NON. POSTVLASTI. DEDI. TIBI. Konungen, i pryddigt harnesk och mantel, vänd åt höger, knåböjande på venstra knåt, blickar upp mot ett genom skyn strålande *☉*; venstra handen lagd på bröstet, den högra pekande på regalierna, som ligga bredvid hvarandra på ett hyende, bakom hvilket uppstiga en palm- och en lagerqvist.

Kring kanten på båda sidor en ornerad rand.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af A. Meybusch efter år 1669, då Konungen blef Riddare af Strumpebands-orden. St. i Banken. — K. Mk. o. B-n i silfver.

15. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 29.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — K. Mk., Upsala Univers. i brons. B-n i koppar, förgylt. Rikskab. i Berlin i koppar, försilfrad.

16.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVECLÆ. Brösbilden, h. s., lagerkransad, i mantelveck uppfästade genom en rund knapp på axeln.

Fråns. QVÆ NON. POSTVLASTI. DEDI. TIBI. Konungen, i dräkt och ställning m. m. som på n. 15. Spiran ligger öfver svärdet.

Diam. 18 $\frac{1}{2}$ lin. (18:e storl.). Grav. sannolikt af A. Meybusch. — Jfr n. 51 a. — **RRR.** — Hr Oldenburgs saml. i silfver.

**Sverige bemedlar den fred, som afslöts mellan
Nederländerna, England, Frankrike och Dan-
mark i Breda den 31 Juli 1667.**

Det af Englands Konung Carl II började kriget mot Holländarne utkämpades under tre år i flera blodiga sjöträffningar. Fredsunderhandlingar öppnades under Sveriges bemedling redan i Maj 1667; men för att påskynda afslutandet sände Nederländska republiken i början af Juni en flotta under befäl af Lieutenant-Amiral Michael Ruyter, som härjade på Englands kust, gick upp i Themsen ända till Chatam och förstörde en del af Englands der förlagda flotta. Freden afslöts derpå d. 31 Juli och kungjordes högtidligen i Holland d. 6 Sept.

17.

Åts. * BELLO AB ANGLIS ILLATO A BELGIS FOR-
TITER GESTO VINDICATA MARIUM LIBERTATE ET QUÆ-
SITA ARMIS PACE XXXI JULII CIOIOCLXVII. Fredsgudinnan, som håller i venstra handen en stor olivqvist och ett nedvändt ymnighetshorn, ur hvilket blommor och frugter falla, omgifven af röken från en hop vapen, hvilka

hon med en fackla antänder, trampar till marken en bunden krigare. Vid hennes sida flyger kärlekens genius med en pil i handen. Öfverst genombrytas molnen af solens strålar.

Fråns. * BREDA BELLONÆ SEDES, CLANDESTINO ET APERTO MARTE CELEBERRIMA, CONCILIANTEBUS SUECIS, DAT PACEM GALLIS, ANGLIS, DANIS BELGIS ET ORBI QUIETEM. Den befastade staden Breda, sedd i fogelperspektif, med omgifvande plattland och ett par skutor på floden.

Diam. 28 lin. (25:e storl.). — Berch 163: 5. — RR. — Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

17. a.

Åts. Densamma som till n. 17.

Fråns. Omskriften och teckningen som på n. 17; men stadens byggnader äro sedda från sidan. I afskärn.: XXXI. IULII. CIO.IO.C.LXVII.

Diam. 28 lin. (25:e storl.). Beskrifven efter teckningen i van Loons Histoire metallique des XVII Provinces des Pays-Bas, Tom. 2, pag. 534.

18.

Åts. Utan omskrift. Engelska flottan vid Chattam; ett skepp i lågor; ett annat redlost, sjunkande; manskap i en båt. På stranden ett rundt torn. Nedanfö, på ett ovalt blad; en ingraverad skrift: *Iun. 1667 Door Order van haer E Hoogh Mog onder't beleyt van d. Heer R. Mich. A. d Ruyter L. Ad. generael sijn besprongen op de Rivier van Chattam d' Coninckx Oorloogh Schepen en die verbrant en gesoncken.* (- - haer Edel Hoogh Mogendhen onder't beleyt van den Heer Ridder Michiel Adriaensz. de Ruyter Luitenant Admirael Generael - -).

Fråns. Ingraverad skrift: SOLI DEO GLORIA på ett flygande band. Fredsgudinnan, med olivqvist i högra och ymnighetshorn i venstra handen, sitter bland flaggor och vapen, trampande på rustningar. Vid sidorna

äro upphängda vapensköldar, till höger Sveriges, Frankrikes, Englands och Danmarks; till venster de sju för-
enade Nederländska provinsernas. Nedanför sitta två
nakna genier hållande, den ene en upprätt, brinnande
fackla, den andre en pil. Mellan dem ett blad med in-
graverad skrift: *Den 6 Septembr An. 1667 is de Vrede
tuschen haer E Hooghm. en den Coningh van Groot:
Britanien gepubliseert.* Kring kanten en tåglik rand*.

Diam. $23\frac{1}{2}$ —24 lin. (22 — $22\frac{1}{2}$ storl.). Gjuten af Pet. van
Abele i Holland. — Jfr Berch 164: 6. — K. Mk., De Geers
saml., Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

19.

Åts. * SIC CVNCTUS PELAGI CECIDIT FRAGOR. Nep-
tunus stående på sin fyrspända, lagerprydda vagn, lyf-
ter sin treudd som signal för de i fonden synliga flot-
terna att sluta striden.

Fråns. NULLA SALUS BELLO, PACEM TE POSCIMUS
OMNES. Två genier, sväfvande öfver staden Breda, uppe-
hålla fem genom olivqvistar hopbundna sköldar inne-
hållande Englands, Frankrikes, Sveriges, Danmarks och
Nederländernas vapen under en strålkrets. På förgrun-
den ett rundt, prydligt torn samt två män, den ene sit-
tande, den andre liggande på marken. I afskärn.: Breda
Den 7 sept. 1667. samt g. pool.

Diam. $17\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). Grav. af Jurian (Georg) Pool
i Amsterdam. — Den 7 Sept., dagen efter fredens kungörande.
firades i Holland med gudstjenst i alla kyrkor och med folk-
fester. — Berch 164: 7. — K. Mk. (2 ex.), De Geers, Frih.
Bondes, Hr Oldenburgs saml. i silfver. B-n i tenn, gjuten.

* Åtsidan af denna minnespenning är äfven använd som fräsida till
en nämnde Liutenant Admiral M. de Ruyters bildsida. Se *Nederlandsche
Gedenkenpenningen verklaard etc. door Jer. de Vries en Joh. Corn. de Jonge*
(1829) 2 Del. pag. 53; pl. 8, n. 4.

**Invigningen af det Carolinska universitetet i
Lund den 28 Januari 1668.**

Konung Carl Gustaf hade redan, kort efter Skånes eröfring, uppfattat tanken att genom stiftande af ett universitet i Lund närmare införlifva de nya provinserna med Sverige. Det blef hans sons Förmyndare-regering förbehållet att gifva verkställighet åt denna tanke. Stiftelsebrevet utfärdades d. 19 Dec. 1666; men den högtidliga invigningen skedde först på Carlsdagen 1668.

20.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVECIAE. Bröstbilden, s., i harnesk med lejonhufvud öfver axeln och veck konungamanteln. — Nedanför: I. C. H.

Fråns. TANTO PERDIGNA PARENTE. Minerva står, ed spjutet i högra handen och den venstra hvilande i medusaskölden. I afskärn.: ACAD. LVND. 1668.

Diam. $10\frac{1}{2}$ —11 lin. ($7\frac{1}{2}$ —8:e storl.). Grav. år 1733 af J. C. Hedlinger. St. på K. Myntet. — Berch 165: 8. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

20. a.

Lik n. 20; men utan gravörens signatur.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. af J. C. Hedlinger. — Elementarlärov. i Strengnäs, De Geers saml. i silfver. Hr Oldenburgs saml. i brons.

Rikets Ständers Bank grundlagd den 17 September 1668.

Sedan Johan Palmstruchs låne- och vaxelbank gått under, öfverlät Kongl. Maj:t d. 17 Sept. 1668 åt Rikets Ständer att upprätta och förvalta Banken och utfärdade samma

dag privilegier för densamma, hvarefter Rikets Ständers beslut och förordning om Banken i Stockholm kungjordes d. 22 i samma månad.

21.

Åts. HINC. ROBVR. ET. SECVRITAS. En krönt qvinna (Sverige) i antik drägt, med handen på sin trekrönta sköld och ett lejon vid sin fot, sitter, stödjande armen på en kub, på framsidan prydd med de fyra riksständernas sinnebilder, öfver hvilka penningar nedfalla ur två fulla ymnighetshorn. — På penningarne: I C H 1729.

Fråns. BASILICA. ARGENTARIA. ORD. R. SVEC. Riksbankens hus vid Jerntorget i Stockholm. På sidorna ses i afstånd fartyg vid Skeppsbron. I afskärn.: EXSTRVCTA. HOLMIÆ. A. MDCLXVIII.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). Grav. år 1729 af J. C. Hedlinger. St. i Banken, skadade. — Orden på åtsidan, Bankens valspråk, bibehöllos länge på Bankens utgifna sedlar. — Till en början inrättades Banken i Oxenstiernska huset vid Storkyrkbrinken, men flyttades år 1680 derifrån till det å minnespenningen afbildade huset vid Jerntorget. Främre delen af detta hus, uppförd af Stockholms stad efter Nicod. Tessins ritning, inlöstes af Banken 1693, hvarefter byggnaden fortsattes åt öster åren 1707—1710 och 1734—1738, den nedra delen mot Skeppsbron efter Frih. Härlemans ritning. — Berch 165: 9. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

21. a.

Lik n. 21; men präglad med andra stampar utan annan väsentlig olikhet, än att på de nedfallande mynten står: D F 1755.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). Grav. af Dan. Fehrman år 1755, sedan Hedlingers stampar tagit skada. Äfven Fehrmans stampar hafva blifvit bräckta. — Elementarlärov. i Strengnäs, Hr Gynthers saml. i silfver. Silfverstolpes, Hr Wedbergs saml. i tenn.

**Konungen mottager af Englands Konung Carl II
Strumpebandsorden den 29 Juli 1669, och inskrif-
ves i ordensmatrikeln den 29 Maj 1671.**

Sedan Sverige i Januari 1668 med England och Nederländerna ingått förbund (den s. k. Triple-alliancen) i afsigt att stäfja Ludvig XIV:s eröfringsplaner, utnämndes Svenska Konungen till Riddare af Strumpebandsorden, hvars insignier af Engelska Konungens Ambassadör Carlisle högtidligen aflemnades d. 29 Juli 1669.

22.

Åts. CONCORDIA REGUM. Svenska och Engelska Konungens namnbokstäfver, två dubbla C, under hvar sin kongliga krona, förenade genom Strumpebandsordens band, på hvilket läses ordens valspråk: HONY SOIT QVI MAL Y PENSE. I bandet hänger en medaljong med S:t Georgs bild; vid sidorna af denna: 16 69.

Fråns. SALUS POPULORUM. S:t Georg, med framvändt ansigte, på en häst galopperande åt höger, sticker på venstra sidan om hästen sitt spjut i gapet på en drake, som ligger på ryggen.

Diam. 14—14½ lin. (11—12:e storl.). Graverad, lika som de två följande, i Sverige. — Br. pag. 212; tab. II, n. 1. Berch 165: 10. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver. De Geers saml. en i guld, en i silfver förgyld.

23.

Åts. CONCORDIA REGUM. Konungarnes namnchiffer m. m. ungefär som på n. 22. Medaljongen hänger i ett band med två öglor och fladdrande ändar. Inskriften på bandet ställvis dold af namnchiffren. Utan årtal.

Fråns. SALVS POPULORVM. S:t Georg till häst, med ansigtet sedt från sidan, sticker på högra sidan om hästen sitt spjut i det uppvända gapet på draken, som står på sina fötter.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

24.

Åts. CONCORDIA REGUM. Konungarnes namnchiffer m. m. som på n. 23.

Fråns. SALVS POPULORVM. Figurerna m. m. som på n. 23; men S:t Georg för en sköld, i hvilken ses det Pfalziska lejonet. Nederst en tom afskärning.

Diam. 16—16 $\frac{1}{2}$ lin. (14—14 $\frac{1}{2}$ storl.). — Br. pag. 213; tab. II, n. 2. — K. Mk. en i guld, en i silfver. B-n i silfver.

25.

Åts. CAROLVS. XI. REX. SVE. EQ. NOB. ORD. PERISC. INAVG. (- - eqves nobilis ordinis periscelidis inauguratus). S:t Georg, med korstecknad sköld, på en häst hoppande åt venster, sticker sitt spjut tvert genom den till marken nedtryckta drakens gap. I afskärn: 29. MATH. 1671.

Fråns. CONCORDIA. REGVM. SALVS. POPVLORVM. Ordensbandet, med full inskrift: HONI. SOIT QVI. MAL Y. PENSE, sammanbinder Konungarnes båda krönte namnchiffer, som på de föregående. Allt detta omgifves af den stora ordenskedjan, i hvilken hänger bilden af S:t Georg dödande draken. På fältet i midten ett litet kors inom en strålände ring, sådant som Riddarne bära broderadt på kläderna.

Diam. 14 $\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Graverad i England på Konung Carl II:s befallning, för att utdelas bland ordens medlemmar då Svenska Konungens namn d. 29 Maj 1671 inskrefs i ordensmatrikeln. Man har velat finna S:t Georgs ansigte likna Kon. Carl XI:s. — Br. pag. 214; tab. II n. 3. Berch 165: 11. — K. Mk. en i guld, en i silfver. B-n i silfver.

26.

Åts. CAROL. XI. D. G. REX. SVE. Bröstbilden, h. s., i harnesk och mantelveck.

Fråns. CONCORDES. LIGAT. CAROLOS. CAROLOR. FLIOS. Konungarnes namnchiffer under hvar sin kongliga krona, genomslingade af ordensbandet, i hvilket

hänger medaljongen med S:t Georgs bild. På fältet inom bandet: HONI. SOIT. QVI. MAL. Y. PENSE.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 332: 51. — K. Mk. (2 ex. o. B-n i silfver.

**Lyckönskan på Konungens 15:de födelsedag den
24 November 1669.**

27.

Åts. SIC RECTIVS VRGET. Centauren Chiron, framstald som Skytten i zodiaken, spänner sin båge att afskjuta en pil i den rigtning, som utpekas af Guds ur en bestrålad sky framsträckta hand. En annan pil vänder tillbaka mot skytten.

Fråns. PRECE PVRA. Rök uppstiger ur ett på kedjor hängande pryddigt rökelsekar. Under en afskärningslinea: OB NATAL: PRINCIPIS XV. FEL: EXACT: XXIV. NOVEMB M.DC.LXIX.

Diam. 15—16 lin. (13—14:e storl.). Grav. sannolikt af A. Meybusch. St. i Banken, åtsidans bräckt, frånsidans sönderkrossad. — Chiron upptog, enligt Grekiska sagan, förnäma mäns barn till uppfostran. Då han genom egen ovarsamhet sårat sig med en pil, som hans lärjunge Herkules hade doppat i den Lerniska hydrans blod, och deraf led svåra plågor, förbarmade sig Zeus och försatte honom på himmelens fäste. Skyttens tecken i zodiaken utmärker November, Konungens födelsemånad. — Br. pag. 211; tab. I, n. 2. Berch 166: 12. — Felfria exemplar äro sällsynta. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Konungen tillträder regeringen den 18 Decem-
ber 1672.**

Konungen började d. 22 Mars 1671 öfvervara Rådets öfverläggningar. Då han nyligen fyllt 17 år nedlade Enkedrottningen d. 16 Dec. 1672 i Senaten sitt förmyndarskap, tackade de öfriga förmyndarne och Rådet för deras

biträde och lyckönskade sonen att nu sjelf mottaga regeringen. Den högtidliga tillträdesakten egde rum två dagar derefter på rikssalen i Rikets Ständers närvaro. Enligt ceremonielet skulle "skådemyntet utdelas bland folket af sølf, och 100 stycken vid pass i smått der ibland af guld. Men de store Medaillerne af guld och sølf förärades bort åt Rikens Råd och de förnämste främmande Ministrer, så ock höga stånds personer".

28.

Åts. * CAROLVS. XI. DEI. GRA. SVEC. GOTH. WAN. REX. Brösthilden, h. s., lagerkransad, i brämmede mantelveck uppfästade genom ett rutformigt smycke öfver höggra axeln med ändan framkastad öfver venstra axeln. — Nedanfö: *Mejbusch.*

Fråns. OB. SVSCEPTVM. IMPERIVM. FILIO. AVGVSTO. REGI. PRINCIPI. MATER. AVGVSTA. TVTORES. SENATVS. ORDINES ET VNIVERSA. PATRIA. GRATVLATVR. ANNO. 1672. DIE. 18. DEC.

Randskrift: + ⊗ QVOD * FELIX * FAVSTVMQVE * SIT ⊗

Diam. 14½ lin. (12:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — K. Mk. o. B-n i silfver.

29.

Åts. * CAROLVS. XI. DEI. GRATIA. SVEC. GOTH. WAN. REX. Brösthilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med medusa-ansigte på bröstet och lejonhufvud öfver axeln samt brämmede mantelveck. — Nedanfö: *A. Mejbusch. fecit.*

Fråns. OB. SUSCEPTUM. IMPERIUM. FILIO. AVGVSTO. REGI. PRINCIPI. MATER. AVGVSTA. Tutores. SENATVS. ORDINES ET UNIVERSA. PATRIA. GRATVLATUR. ANNO. 1672. DIE. 18. DEC.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af A. Meybusch. Frånsidans stamp har blifvit bräckt. — K. Mk., B-n, De Geers saml. i silfver.

30.

Åts. CAROLUS. REX. SUEC: Brösthilden, v. s., lagerkransad, i harnesk, hvaraf dock ses blott en ringa

del med en nagel öfver axeln mellan uppvikta mantelveck; halsen bar.

Fråns. OB SUSCEPTUM. IMPERIUM. FILIO. AUGUSTO. REGI. PRINCIPI. MATER. AUGUSTA. TUTORES. SENATUS. ORDINES. ET UNIVERSA. PATRIA. GRATUL: 1672. *Die 18 Dec:*

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Frånsidans stamp har blifvit bräckt. — K. Mk. (2 ex.), Upsala Univers., De Geers saml. i silfver.

31.

Åts. CAROLUS. XI. D: G: REX SUEC: Brösbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med ett gubbansigte på bröstet och mantelveck uppfästade genom en liten fyrkantig knapp på axeln, derifrån nedhängande i veck.

Fråns. OB SUSCEPTUM. etc. som på n. 30; men med punkt efter ORDINES och ET; de sista orden: *Die 18 Dec:* i en böjd rad efter nedra kanten.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. sannolikt af A. Karlsten. St. i Banken. — Br. pag. 212; tab. I, n. 3 (frånsidan). Berch 166: 13. — K. Mk. o. B-n i silfver.

31. a.

Åts. CAROLUS XI D: G: REX SUEC. Brösbilden, h. s., med kort hår, lagerkransad, i harnesk, med fyrkantig öppning kring den bara halsen och mantelveck omvikta öfver axeln.

Fråns. Densamma som till n. 31.

Diam. 14½ lin. (12:e storl.). — K. Mk. o. B-n i silfver.

32.

Åts. CAROLUS. XI. REX. SUECLÆ. Brösbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk och mantelveck uppfästade genom en rund knapp öfver axeln. — Under armen: *h. z.*

Fråns. OB. SUSCEPTUM. etc. som på n. 31; men de sista orden *Die. 18. Dec:* i en rät rad.

Diam. 16½ lin. (14½ storl.). Grav. af H. Zedritz. St. i Banken. — K. Mk. o. B-n i silfver.

33.

Åts. Densamma som till n. 26.

Fråns. OB SVSCEPTVM. IMPERIVM. FILIO. AVGVSTO. REGI. PRINCIPI MATER. AVGVSTA. TVTORES. SENATVS ORDINES. ET. VNIVERSA. PATRIA GRATVL. 1672. D. 18 Dec.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 332: 52. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

34.

Åts. CAROL: XI. D: G SVE GOT WAND. REX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i mantelveck; omkring halsen ett band, i hvilket hänger Strumpbandsordens medaljong. Kring kanten en lagerkrans.

Fråns. SVSCEPTO IMPERIO. Konungens namnchiffer, ett dubbelt C, under konglig krona, mellan Sveriges tre kronor. Nederst: 16 72.

Kring kanten en svagt tecknad orm, som biter sig i stjerten.

Diam. 14—14½ lin. (11—12:e storl.). Åtsidans stamp i Banken. — Jfr Br. pag. 212; tab. I, n. 4 (frånsidan). Berch 166: 14. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

35.

Åts. Densamma som till n. 32.

Fråns. SVSCEPTO IMPERIO. Konungens namnchiffer m. m. som på n. 34; men årtalet 1672 står vid sidorna af den nedersta kronan, och derunder: Die. 18. Dec: — allt inom en fjällig orm, som biter sig i stjerten*.

Diam. 16½ lin. (14½ storl.). Grav. af H. Zedritz. St. i Banken. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

* Samma inskrift och namnchiffer m. m. har blifvit använd på en neder 1672 präglad 8-mark, med tillagd värdebeteckning 8 M vid sidorna af den nedersta kronan och myntmästarens signatur D F (monogram) (Daniel Faxell); med randskrift: * QVOD. FELIX. FAVSTVMQVE. SIT.

**Konungen reser sin eriksgata under Augusti till
December 1673.**

Resan företogs i Enkedrottningens och hofvets sällskap genom rikets vestra, södra och östra landskap. På hemvägen insjuknade Konungen i smittkoppor på Pölkrogs gästgifvaregård i Södermanland, der han några veckor måste kvarstanna.

36.

Åts. Densamma som till n. 29.

Fråns. LVSTRATIS FINIBVS. Konungen i kask med fjädrar, rock, harnesk och mantel, högra handen hvilande på kommandöstafven, rider på en åt venster gående häst.

Randskrift: + ⊗ * QVOD * ⊗ * FELIX * ⊗ * FAVSTVM-
QVE * ⊗ SIT * ⊗

Diam. 15¹/₂ lin. (13:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — K. Mk., B-n, De Geers saml. i silfver.

36. a.

Dylik; men utan randskrift.

Diam. 15¹/₂ lin. (13:e storl.). — K. Mk. i silfver, förgyld. B-n i silfver (med årtalet 1673 inslaget i frånsidans afskärning). De Geers, Hrr Hjertbergs saml. i silfver. Hr Oldenburgs saml. i brons.

37.

Åts. Densamma som till n. 31.

Fråns. LUSTRATIS FINIBUS. Konungen, lagerkran-sad, i antik krigaredragt, med högra handen lyftad, rider på en åt höger gående häst. Från Konungens axlar nedhänger manteln på hästens länd.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. förmodligen af A. Karlsten. St. i Banken. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

38.

Åts. CAROLVS. XI. DEL. GRATIA. REX. SVECIAE. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med nagelsirater, lätta mantelveck samt omlindad halsduk.

Fråns. LVSTRATIS ☉ FINIBVS. Konungen ridande på en åt höger gående häst, ungefär som på n. 37; från axlarna hänger hans mantel fladdrande bak efter honom i luften. I afskärn.: 1673.

Diam. $17\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken, åtsidans bräckt. — Br. pag. 215. Berch 167: 17. — K. Mk. o. B-n i silfver.

38. a.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVECIAE. Bröstbilden, h. s., i mantelveck; halsen bar. — Nedanfö: \propto .

Fråns. Densamma som till n. 38.

Diam. $17\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). Grav. af A. Karlsten. — K. Mk., B-n, De Geers saml. i silfver.

39.

Åts. CAROLUS. XI. D: G: REX. SUEC: Bröstbilden, h. s., i mantelveck; halsduk med utbredda ändar. — Nedanfö: Δ K.

Fråns. LUS TRATIS FINI BUS på ett fladdrande band. Konungen till häst m. m. som på n. 37. På marken vexa örter. I afskärn.: 1673.

Diam. $10\frac{1}{2}$ —11 lin. (8:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

39. a.

Åts. CAROLUS XI. D: G: REX SUEC. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i mantelveck; halsen bar.

Fråns. Densamma som till n. 39.

Diam. $10\frac{1}{2}$ lin. ($7\frac{1}{2}$ storl.). Åtsidan förmodligen grav. af Karlsten. — K. Mk., Upsala Univers., Silfverstolpes, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

39. b.

Åts. CAROLUS XI. D: G: REX SUE: Brösbilden, h. s., lagerkransad, i mantelveck vridna öfver axeln och uppfästade på bröstet genom ett rutformigt smycke.

Fråns. Densamma som till n. 39.

Diam. $10\frac{1}{2}$ lin. ($7\frac{1}{2}$ storl.). — De Geers saml. i silfver.

40.

Åts. CAROLVS. XI. D: G: REX. SVECLÆ. Brösbilden, h. s., lagerkransad, i mantelveck; halsen bar. — Nedanfö: *A. Karlsten.*

Fråns. Utan inskrift. Konungen, med framvändt, lagerkransadt hufvud, i antik krigaredragt och mantel nedfallande på sidan, rider på en åt venster galopperande häst. På marken träd, i luften små skyar.

Diam. $18\frac{1}{2}$ lin. (18:e storl.). Grav. af A. Karlsten. — Om denna minnespenning verkligen blifvit präglad med anledning af Konungens eriksgata, så har artisten begått ett fel mot antikens konstreglor, då han framställt hästen galopperande, emedan en fredlig färd hos de gamle alltid betecknades genom en gående häst. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Konungens kröning i Upsala domkyrka den 28
September 1675.**

Under en orolig riksdag, hätska partistrider inom Rådet och bekymrande underrättelser från Svenska armeen i Tyskland frades kröningen. Biskopen i Skara Johannes Bazius, snart derefter Ärkebiskop, höll kröningspredikan. Kronan påsattes Konungen af Ärkebiskop Laurentius Stigzelius och Riksdrotset Per Brahe. Följande dagen mottog Konungen Ständernas hyllning på borggården framför slottet, vid hvilket tillfälle Grefvar och Friherrar uppträdde till häst, förande sina länsfanor; — sista gången denna ceremoni blifvit iakttagen.

41.

Åts. CAROLVS. REX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i mantelveck, med bar hals. Hårlockarne falla bak åt nacken.

Fråns. TV. NVNC. ERIS. ALTER. AB. ILLO. Profeten Samuel, stående, lägger sin hand välsignande på den knäböjande Konung Davids hufvud och gjuter ur ett horn den heliga oljan på hans hjessa. Konungen, som lyfter sina hoplagda händer, bär hermelinsmantel öfver en prydlig drägt. En flod af ljusstrålar, i hvilka läses: IPSE EST, samlar sig öfver hans hufvud. I afskärn.: 1675.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Grav. af A. Karlsten. — Framställningen på frånsidan grundar sig på den bibliska berättelsen i 1 Samuels bok, 16:e kap. 12 och 13 v. — Br. pag. 216; tab. III, n. 2. Berch 167: 19. — K. Mk., B-n, De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

41. a.

Lik n. 41; men af andra stampar. På Konungens bröstbild faller en hårlock rakt ned åt halsen; årtalet .1675. i frånsidans afskärning är tecknad med större siffror.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Grav. af A. Karlsten. Frånsidans st. söndrig i Banken. — K. Mk., Hr Hjertbergs saml. i silfver, förgyld. Silfverstolpes, Hr Wedbergs saml. i silfver.

41. b.

Lik n. 41 a; men med åtsidan af n. 42.

Diam. 13—14 lin. (10—11:e storl.). — K. Mk. en i silfver, en i brons. De Geers saml. i silfver. Silfverstolpes, Hr Hjertbergs saml. i brons.

42.

Åts. CAROLVS. REX. Bröstbilden, h. s., i prydligt harnesk med fyrkantig öppning kring den bara halsen; brämade mantelveck från venstra axeln öfver bröstet.

Fråns. QUEM. DAT. SERVABIT. HONOREM. En arm ur skyn nedsänker en konglig krona öfver hufvudet på

Konungen, som klädd i brämad drägt med hermelinsmantel, vänd åt venster, knäböjer på högra knät, upplyftande sina hoplagda händer. I afskärn.: 1675.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. Åtsidans stamp har remnat. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

43.

Åts. CAROLVS REX. Brösthilden, h. s., lagerkransad, i mantelveck; halsen bar.

Fråns. QUEM DAT SERVABIT HONOREM. Den ur skyn framräckta kronan öfver Konungens hufvud m. m. ungefär som på n. 42; men Konungen hvilar på venstra knät. I afskärn.: 1675.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. till frånsidan i Banken. Åtsidans stamp har blifvit omgraverad, nära liknande n. 41. — K. Mk. o. B-n i silfver.

43. a.

Åtsidan af n. 42 och frånsidan af n. 43 sammanpräglade.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). — Upsala Univers. i silfver. Silfverstolpes, Hr Oldenburgs saml. i brons.

44.

Åts. CAROLVS REX. Konungens bröstbild bar, h. s., lagerkransad. — Nedanfö, knapt märkbart: A K.

Fråns. QVEM. DAT. SERVABIT HONOREM. Den ur skyn framräckta kronan m. m. som på n. 43; men Konungens hufvud är framvändt. I afskärn.: 1675.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. af A. Karlsten. — Br. pag. 215; tab. III, n. 1. Berch 167: 18. — K. Mk. 2 ex. i silfver.

44. a.

Lik n. 44; men af andra stampar, med punkt efter CAROLVS och utan gravörens signatur; frånsidan föga skiljaktig.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). — Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — Stamparne hafva blifvit omgjorda med små skiljaktig-

heter, t. ex. i afseende på lagerkransen, årtalets siffror m. m. — K. Mk., B-n, Elementarlärov. i Strengnäs, De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

45.

Åts. CAROLVS. XI REX. SVECLÆ. Brösthilden, h. s., lagerkransad, bar. — Nedanföör: *Meyb: fec.*

Fråns. QVEM DAT SERVABIT HONOREM. En hand ur den af strålar genombrutna skyn fäster en konglig krona på Konungen, som klädd i hermelinsmantel knäböjer på venstra knät, vänd åt höger, med högra handen på bröstet, den venstra nedhängande vid sidan. I afskärn.: 1675.

Diam. 10½ lin. (7½ storl.). Grav. af A. Meybusch. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

45. a.

Åts. Ⓞ CAROLUS XI D: G: REX SUE: Brösthilden, h. s., bar. — Nedanföör: A: MEYBUSCH F:

Fråns. Densamma som till n. 45.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — K. Mk. i silfver, frånsidan förgyl. Hr Hjertbergs saml., Christiania Univers., Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

46.

Åts. Densamma som till n. 45.

Fråns. QVEM. DAT. SERVABIT HONOREM. Den ur skyn framräckta handen med kronan m. m. som på n. 43; men Konungen, hvars mantel är öfversållad med kronor, blickar upp mot skyn. I afskärn.: 1675. D. 28. SEP.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — K. Mk., Hr Wedbergs saml. i silfver.

47.

Åts. Densamma som till n. 26.

Fråns. QVEM. DAT. SERVABIT. HONOREM. Konungen i brämrad drägt och hermelinsmantel, hvilande på

högra knät, vänd åt venster, krönes af en hand ur skyn, ungefär som på n. 42. I afskärn.: 1675.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 332: 53. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

48.

Åts. CAROLVS. REX. Bröstbilden, h. s., lagerkran-sad, bar. — Nedanfö: H Z.

Fråns. MANET VLT:MA. CÆLI. Sveriges tre kronor på marken; en större konglig krona sväfvar öfver skyarne. I afskärn.: 1675.

Diam. 14—14½ lin. (11—12:e storl.). Grav. af H. Zedritz. — Br. pag. 216; tab. III, n. 3 (frånsidan). Berch 168: 20. — K. Mk., B-n, De Geers, Silfverstolpes, Hr Oldenburgs, Hrr Hjertbergs saml. i silfver.

49.

Åts. CAROLVS REX. Bröstbilden, h. s., lagerkran-sad, bar. — Nedanfö, knapt märkbart: H Z.

Fråns. MANET. VLT:MA. CÆLI. Kronorna m. m. som på n. 48. I afskärn.: 1675.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. af H. Zedritz. Frånsidans stamp har blifvit bräckt. — Var kastpenning vid kröningen. — K. Mk., Hrr Hjertbergs saml. i silfver.

49. a.

Lik n. 49; men båda sidorna af omgjorda stampar. Omskriften på frånsidan är tecknad: MANET. VL:TIMA. CÆLI. I afskärn.: 1675.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Åtsidans stamp har blifvit bräckt. — K. Mk., B-n, De Geers, Silfverstolpes. saml. i silfver.

50.

Åts. CAROLVS. XI. DEI. GRA. SVEC. GOTH. WAND. REX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i mantelveck, hvilkas ända är tillbakalagd öfver axeln. — Nedanfö: Meybusch.

Fråns. ÆTERNVM. PRÆSTABVNT ILLA VIGOREM. Konungens namnchiffer, ett dubbelt C, under konglig krona, genomslingade af blomstjelkar (törnros, lilja m. fl.). Öfver denna grupp strålar solen klar från ena sidan, medan från den andra regn faller ur ett moln. Längre ned vid sidan ett blåsande hufvud delande en sky. I afskärn.: SPES. PVBL:

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — Br. pag. 216; tab. III, n. 4 (frånsidan). Berch 167: 16. — K. Mk. o. B-n i silfver.

51.

Åts. CAROLVS. XI. D: G: REX. SVECLÆ. Brösthilden, h. s., med bred lagerkrans, i mantelveck. — Nedanför: A. Karlsteen.

Fråns. ÆTERNVM. PRÆSTABVNT ILLA VIGOREM. Konungens krönte namnchiffer genomslingad af blomstänglar m. m. som på n. 50; men allt större. I afskärn.: SPES. PVBLICA.

Diam. 18 lin. (16½ storl.). Grav. af A. Karlsten. Åtsidan är sannolikt densamma som till n. 40. — RRR. — Rikskab. i Paris i silfver.

51. a.

Frånsidan af n. 16 och frånsidan af n. 51 sammanpräglade.

Diam. 18 lin. (16½ storl.). — Sammanpräglingen har skedd af misstag. — RR. — K. Mk. i silfver. Lunds Univers. i tenn.

**Konungens och Svenska härens seger öfver den
Danska i slaget vid Lund den 4 December 1676*.**

Danska Konungen Christian V hade, i hopp att kunna återtaga de landskap hans fader måst afstå till Sverige, d. 30 Juni 1676 med en ansenlig krigshär landstigit i Skåne. Konung Carl samlade sin till antalet underlägsna

* Berch upptager (169: 26) under öfverskriften »Skånska kriget» en minnespenning, som icke tillhör Sveriges medaljhistoria. På ena sidan: ØSTETIT SOL IN MEDIO [CÆLI]; Josua och hans krigare under solen; i afskärn.:

armé och gick sjelf i spetsen för densamma. Under natten till den 4 December tågade han öfver den tillfrusna Lydde å fram emot Lund, der under hela dagen utkämpades en af de blodigaste strider vår historia har att omtala, slutande med Svenskarnes fullständiga seger. Den ringa återstoden af Danska hären flydde till Landskrona och Konung Christian begaf sig efter få dagar hem till Seland. Årsdagen af denna seger firades med stilla andakt af Konung Carl så länge han lefde. På tre af dessa minnespenningar erinras äfven om Carls och Svenskarnes förut vunna seger nära Halmstad d. 17 Augusti samma år öfver General Duncam, som med en Dansk armé blifvit sänd att förena sig med Gyldenlöwe, hvilken från Norge inbrutit i Bohuslän.

52.

Åts. CAROL; XI. D. G. REX. SVEC: Bröståbilden, h. s., i kask omgifven af en strålkrona och en lagerkrans med ett uppvändt ansigte på öfra delen, samt harnesk med ett högt medusahufvud på axeln och mantelveck. — Under armen: B.

Fråns. FACILE. RVMPITVR. Ett blottadt svärd sväfvor horisontelt öfver den s. k. Gordiska knuten, ett af tåg konstigt hopknutet klot, som ligger på ett rundt altare. Vid sidorna af knuten: NOVVS. GORDI. I bakgrunden ses de stridande härarne, den Danska flyende. Öfverst ett strålände $\overline{\text{H}}\overline{\text{H}}\overline{\text{H}}$. I afskärn.: SCANIA. IV. DEC. M.DC.LXXXVI.

Diam. 18 $\frac{1}{2}$ lin. (18:e storl.). Grav. af J. G. Breuer. Arbetet tungt och smaklöst. Frånsidans framställning afser den Grekiska sagan om »Gordiska knuten», som var fästad på tistel-

»LIB: IO SVÆ. C.X.» På andra sidan: DECQVIS CVRSVM INFLECTET». En hand ur skyn bjuder den nedgående solen att stanna öfver ett landskap med berg, träd och skepp på hafvet. På det exemplar Berch sett (i Banken) står i afskärningen: A. 1676. D. 4 DEC.; men han har icke anmärkt, att denna datering blifvit senare inslagen. En liknande medalj, men med ett segment af jordgloben på frånsidan, utkom i Tyskland och blef historiskt märkvärdig, emedan man antog att den blifvit slagen genom försorg af Generalstaternas Minister Konrad von Beuningen, hvilken förmentes hafva velat framställa sig som en ny Josua, bjudande Frankrikes sol att stanna midt i dess lysande bana. (Jfr van Loon, Histoire metallique des XVII Provinces des Pays-Bas, Tom. III, pag. 16, 17). Denna medalj upptogs, jemte annat, af Ludvig XIV som anledning att å nyo börja kriget.

stängen till den Frygiske Konungen Gordii vagn, förvarad i ett tempel. Enligt en spådom skulle den, som kunde upplösa den konstigt hopflätade knuten, blifva herrskare öfver Asien. När Alexander den Store kom till stället sökte han göra sig spådomen till godo på det sätt, att han med sitt svärd högg knuten midt i tu. — Br. pag. 216; tab. IV, n. 2 (frånsidan). Berch 168: 21. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

53.

Åts. CAROL; XI. REX. SVEC: GOT: VAND: Bröstbilden, h. s., med ett påspändt mindre harnesk öfver den brämade dräkten. — Under axeln: b.

Fråns. FACILE RVMPITVR. Gordii vagn med knuten om tistelstängen, som hvilar på ett firsidigt altare. Öfverst ett strålande. יהוה.

Diam. 18½ lin. (18:e storl.). Grav. af J. G. Breuer. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

53. a.

Åtsidan af n. 52 sammanpräglad med frånsidan af n. 53.

Diam. 18½ lin. (18:e storl.). — Br. pag. 217; tab. IV, n. 3 (frånsidan). Berch 168: 22. — K. Mk., De Geers, Hr Oldenburgs, Hrr Hjertbergs saml. i silfver.

54.

Åts. CAROLVS. XI. DEI. GRATIA. REX. SVECIAE. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk med nagelsirater och halsduk med utbredda ändar.

Fråns. DE. DANIS. DAT. PALMAM. IOVA. SECYNDAM. och i en inre rad, delad åt båda sidor: D. 4. DEC. A. 1676. Konungen i kask, kyller och harnesk, med skärp om lifvet, kommandostafven i hand, rider på en åt venster galopperande häst öfver slagfältet, der Danska hären jagas på flykten af den Svenska.

Diam. 19 lin. (18:e storl.). Grav. af A. Karsten. Stamparne sprängdes vid de första afdragen. Frånsidans omskrift afser båda segrarne, vid Halmstad och Lund. »Jovav är en

sammandragning af »Jehovah». — Br. pag. 217. Berch 168: 23. — **RRR.** — K. Mk. i silfver.

55.

Åts. CAROLVS. XI. D: G: REX. SVECLÆ. Bröstkilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, med fyrkantig öppning kring den bara halsen, och mantelveck upplagda öfver axeln. — Under armen: **A K.**

Fråns. IN SPEM ET GLORIAM TEMPORVM. Konungen, i antik krigaredragt, står hållande i högra handen en upprätt lans och två lagerkransar, stödjande den venstra på en rund sköld. — I afskärn.: **A K.**

Diam. 19 $\frac{1}{2}$ lin. (19:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken, åtsidans bräckt. — De två kransarne hafva afseende på segrarne vid Halmstad och Lund. — Berch 168: 24. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

56.

Åts. Densamma som till n. 26.

Fråns. IN. SPEM. ET. GLORIAM. TEMPORVM. Konungen stående, med spjut och två kransar samt sköld som på n. 55.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 332: 54. — K. M. (2 ex.) o. B-n i silfver.

57.

Åts. * HOC SOLO VINDICE TVTA * Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk med nagelsirater.

Fråns. REDEO. VETERES. AVCTVRA. TRIVMFOS. En qvinna (Skåne), i antik dragt, knäböjer med talande åtbörd framför Konungen, som står klädd i antik rustning och mantel, med kask, spjut, svärd och sköld. På marken en afbruten trädstam och stenar. På fästet simmande moln. I afskärn.: 4. DEC: 1676.

Diam. 19 $\frac{1}{2}$ lin. (19:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken, åtsidans bräckt. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

57. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 55.

Diam. 19 $\frac{1}{2}$ lin. (19:e storl.). — K. Mk. o. B-n i silfver.

57. b.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. REX SVECIAE. Bröståbilden, h. s., i slätt harnesk, halsduk samt lätta mantelveck öfver bröst, axlar och rygg. — Nedanför: λ .

Fråns. Densamma som till n. 57.

Diam. 19 $\frac{1}{2}$ lin. (19:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — K. Mk., Hr Oldenburgs saml. i brons. Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

58.

Åts. \odot HOC SOLO VINDICE TVTA \odot Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk, med fyrkantig öppning kring den bara halsen, och mantelveck omlagda öfver axeln. — På ett veck: κ .

Fråns. REDEO. VETERES. AVCTVRA. TRIVMFOS. Konungen och den knäböjande qvinnan som på n. 57; men Konungens hufvud bart, med lagerkrans. Framför qvinnan ligger på marken en sköld med Skånes vapen, på hvilken hon pekar. Afskärningen tom.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken, åtsidans bräckt. — Br. pag. 217; tab. V, n. 1. Berch 168: 25. — K. Mk. en i silfver, en i koppar, förgylt. B-n i silfver.

59.

Åts. Densamma som till n. 26.

Fråns. REDEO. VETERES. AVCTVRA. TRIVMFOS. Figurerna som på n. 58; men Konungen utan lagerkrans. På fästet en sky.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 332: 56. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Helsingborgs slott återtages af Svenskarne den
30 December 1676.**

Då Danskarne i Juni landstigit vid Rd, öppnades redan följande dagen Helsingborgs stadsportar för dem. Slottet (Kärnan) försvarades af Svenska besättningen; men sedan der varande krukammare flugit i luften måste det uppgifvas d. 3 Juli. — Några dagar efter slaget vid Lund ryckte en Svensk afdelning fram till Helsingborg och dess slott återtog d. 30 December 1676.

60.

Åts. CAROLVS. XI D: G: REX. SUE. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i mantelveck; halsen bar.

Fråns. HELSINGBURG på ett flygande band. Helsingborgs slott («Kärnan») och öfriga fästningsverk samt stadskyrkan, omslutna af en vall och graf på landsidan. På andra sidan ses Öresund med seglare samt kusten af Seland med Kronoborgs slott.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). — Berch 169: 27. — RR. — K. Mk., Rikskab. i Paris i silfver.

**Sammanfattning af Svenskarnes tre segrar öfver
Danskarne, vid Halmstad den 17 Augusti 1676,
vid Lund den 4 December samma år och vid
Landskrona den 14 Juli 1677*.**

Våren 1677 hade Danska Konungen åter öfverfört en betydlig här till Skåne. Svenskarnes, underlägsna till antal, drogo sig tillbaka; men sedan Konung Carl erhållit någon förstärkning återvände han, och vid Tirup nära Lands-

* I Bankens myntkabinett förvaras ett vackert, medaljlikt konstarbete af stort omfång, i hög relief, till en del med fristående partier.

På åtsidan: Konungen. i hatt och rock, med bälte, kraghandskar, värjan i hand och sporrar på hälarne, rider på en åt venster galopperande häst, under hvilken ligger på den steniga marken en död krigare på sin lans. Efter Konungen följa tre personer till häst; framför honom ses längre bort andra tre personer, den ena till häst, ett standar med kors i duken samt

krona utkämpades åter en dagslång strid, som slutade med Danskarnes nederlag och flykt. Om de två föregående segrarne, se anm. vid n. 52.

61.

Åts. CAROLUS XI D: G: REX SUECLÆ. Bröstbilden, h. s., i praktfullt harnesk samt snedt öfver bröstet och venstra axeln mantelveck, som sluta bak om ryggen. — Nedanfö: ANT: MEYBUSCH FEC.

Fråns. AUSPICHS DUCTUQUE SUO TER VICTOR IN ANNO. Tre lagerkransar. I afskärn.: ANNO. 1676. D: 17. AUG: ET 4. DEC: A^o 1677. DIE 14. IULII.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — Br. pag. 217; tab. V, n. 2 (frånsidan). Berch 169: 30. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

62.

Åts. Densamma som till n. 26.

Fråns. AVSPICHS DVCTVQVE SVO TER VICTOR IN ANNO. Tre lagerkransar. I afskärn.: A. 1676. 17. Aug. et 4. Dec. 1677. d. 14. iulii.

fanor. I bakgrunden ett litet hus och vid detsamma ett löfträd. Konungens högra arm och fot, hästens hufvud och högra framben, värjan, betsel och stigbyglar äro fria. På en sten är med flygtiga bokstäfver ingraveradt: *Carolus XI. R. S. Preli: Londen A^o 1676 d 4 Decemb.*

På frånsidan. En hög, fyrkantig pelare, på hvars topp hvilar en konglig krona. På pelarens framsida hänga trofeer (fanor, herkulesklubba, blåsinstrument, kommandostafvar) och en lejonhud, i midten betäckta af en oval sköld med ingraverad skrift:

Nec. dolis. clandestinis.

Nec. apertis. armis.

impeditus

quin d. 4. Dec:

Danos. IVXta. LVnD. sCan. fVnDeret

CAROLVS. XI. S. G. V. R. AVG.

Liberator. Scan. Mars. Scand. Pacator. Orb.

namque.

Trophæa. pos. DEUS.

arriidente. Sveco. vlvante. Invasore

ter. oppresfo. in. anno.

På marken örter och stenar, ett löfträd och en grönskande stubbe. Längre bort ses berg och bland dem ett rundt (Årans) tempel med kolonner och kupol, på hvars topp står Minerva med sköld och spjut i händerna.

Diam. omkr. 57 lin. Drifvet arbete utfördt på två plåtar af förgylt messing, infattade i en tjock, slät ram af samma metall (6½ lin. i diam.). — Af åtsidan förvaras ett liknande exemplar i Statens Historiska Museum och ett annat i K. Carl XV:s samling.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 332: 55. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

63.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVECIAE. Bröstbilden, h. s., i prydligt harnesk och platta mantelveck; halsen bar. — Nedanfö: κ.

Fråns. PUGNANTIS. COMES. CAROLI. Segergudinnan bevingad, stående, med en lagerkrans i högra och en palmqvist i venstra handen. På marken träd, örter och stenar. I afskärn.: ANNO. 1676. DIE. 17. AVG. ET. 4. DEC. A. 1677. D. 14. IVL.

Diam. 23 lin. (22:a storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — Berch 169: 29. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

63. a.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVECIAE. Bröstbilden, h. s., i brämade mantelveck; halsen bar. — Under armen: κ.

Fråns. Densamma som till n. 63.

Diam. 23 lin. (22:a storl.). Grav. af A. Karlsten. Åtsidans stamp, brusten i kanten, förvaras i Banken. Förmodligen var denna åtsida den ursprungliga. — De Geers saml. i silfver. Hr Wedbergs saml. i tenn.

64.

Åts. * CAROLVS. XI. DEI. GRA: SVE. GOTH. WAND. REX. Bröstbilden, h. s., i lagerkransad kask med lejonhufvud öfver framsidan och fjädrar, brämade mantelveck fästade genom ett rutformigt smycke på axeln, derifrån nedhängande i veck. — Nedanfö: *Meijbusch fecit.*

Fråns. Utan inskrift. Jupiter, med åskviggen i högra handen, på moln, ur hvilka frambryta blixtar och breda ljusstrålar, skyddar med sin venstra hand en konglig krona på toppen af ett högt berg, mot hvilket krigare i antik rustning (Jättarne eller Titanerne) storma. En af kämparne i förgrunden bär en oval sköld prydd

med en rosett; på marken ligga slagna krigare och en sköld innehållande ett medusahufvud.

Randskrift: + Ⓢ OPPUGNABIT DOMINUS OPPUGNATORES MEOS * ANNO 1676. DIE 17 AUG: ET 4 DEC: A^o 1677. DIE 14 IULII (eller D. 14 IULII) Ⓢ

Diam. 18¹/₂ lin. (18:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — Forn-tidssagan om Jupiter, som från toppen af berget Olympus med sina blixtar nedstörtade de stormande Titanerna är allmänt bekant. — Br. pag. 216; tab. IV, n. 1. Berch 169: 28. — K. Mk. en i guld, en i silfver. B-n i silfver.

64. a.

Åts. * CAROLUS XI DEI G: SUE: GOT: WAN: REX. Bröstkilden, h. s., i prydligt harnesk, halsduk och brämde mantelveck hopfästade genom ett ovalt smycke öfver axeln. — Nedanfö: *Meijbusch fec:*

Frånsida och varierande randskrift som på n. 64.

Diam. 18¹/₂ lin. (18:e storl.). Grav. af A. Meybusch. Åtsidans stamp har blifvit bräckt, hvarefter förmodligen den under n. 64 upptagna blifvit graverad. — K. Mk., Upsala Univers., De Geers, Hr Oldenburgs saml., Christiania Univers., Hertügl. kab. i Gotha i silfver.

64. b.

Lik. n. 64 a; men utan randskrift.

Diam. 18¹/₂ lin. (18:e storl.). — K. Mk. o. B-n i silfver. Silfverstolpes saml. i silfver, förgyld.

65.

Åts. Densamma som till n. 64.

Fråns. Utan inskrift. Jupiter, under svaga solstrålar, med åskviggen i högra handen, på moln, ur hvilka frambyta blixtar och smala strålar, skyddar med venstra handen en konglig krona på toppen af ett högt berg, mot hvilket Jättarne storma. En af kämparne i förgrunden har en åskvigg i skölden; på marken ligga slagna krigare och en sköld innehållande en merkuristaf. Utan randskrift.

Diam. 18½ lin. (18:e storl.). Grav. af A. Meybusch. Från sidan, hvars stamp har blifvit bräckt, var förmodligen först gjord och derefter den under n. 64 upptagna. Merkuriistafven i den fallne krigarens sköld hade måhända afseende på Danskarnes hjälpare Holländarne, hvilkas af Amiral Tromp utskickade matrosor nedhöggos af Svenskarne i slaget vid Lund. — RRR. — K. Mk. i silfver.

Sverige och Frankrike afsluta fred med Generalstaterna, Kejsaren och åtskilliga Tyska Furstar, Spanien och Danmark i Nimwegen, Celle, S:t Germain en Laye och Fontainebleau under åren 1678 och 1679.

Det af Svenska Förmyndare-regeringen den 4 April 1672 afslutade förbundet med Konung Ludvig XIV bragte Sverige i fiendtligt förhållande till alla Frankrikes fiender. Vid slutet af 1674 började Sverige deltaga i kriget, som hade till följd att alla våra i Westfaliska freden erhållna besittningar i Tyskland af fienderna inkräktades, och äfven hotade med förlust af de från Danmark eröfrade landskapen. De sednare försvarades med framgång af Konung Carl; de förra, med undantag af en obetydlig landsträcka, återvunnos genom Konung Ludvigs ihärdiga yrkande och hotelser i de ofvan nämnda fredssluten.*

66.

Åts. PAX GERM. GAL. SVEC. Fredsgudinnan står med en olivqvist i ena och en bevingad merkuriistaf i andra handen. I afskärn.: M.D.C.L.XXIX: V: Feb 1: LINCK: sculp Heidebergæ.

* Freden mellan Frankrike och Generalstaterna, i hvilken äfven Sverige inbegreps, afslutades under Englands bemedling i Nimwegen d. 10 Aug. 1678. Med anledning häraf gaf Generalstaternas Minister Hr Chr. Rumpf i Stockholm en lysande fest, hvarvid bland folket utkastades en minnespenning, hvilken, ehuru den icke kan upptagas i den Svenska serien, emedan på densamma icke fins någon inskrift eller figur häntydande på Sverige, likväl må här beskrifvas:

Åts. GALLO-BATAVA. PAX. vid nedra kanten. Franska, Engelska och Nederländska vapensköldarne, hängande i en lagerkrans.

Fråns. PAX. OPTIMA. RERVM. Solen strålände öfver staden Nimwegen. I afskärn.: NOVIO-MAGI. A° 1678.

Diam. 9½ lin. (6½ storl.). — Berch 171: 41. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Fråns. OPTIMA RERV. Två hoplagda händer hålla två ymnighetshorn och en merkuriistaf.

Kring kanten på båda sidor en fin ornamentsrand.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Grav. af Joh. Linck i Heidelberg. — Den 5 Febr. 1679 afslöts freden med Kejsaren i Nimwegen och samma dag med Braunschweig-Lüneburg i Celle. — Berch 170: 37. — **RR.** — K. Mk. i silfver.

67.

Åts. LVDOVICVS MAGNVS. REX CHRISTIANISSIMVS. Konung Ludvig XIV:s af Frankrike bröstbild, h. s., i fjällharnesk med lejonansigte på bröstet och brämade mantelveck; halsen bar. — Nedanfö: ANT. MEYBUSCH. P.

Fråns. SOCIORVM DEFENSORI. Ett altare, på hvilket läses: OB SVECVM ET HOLSATVM ARMORVM VIRTUTE AC FIDE ET MIA IN INTEGRVM RESTITVTOS. På ett palmträd, bak om altaret, hänga tre votivsköldar med inskrift: 1) DE GERMANIA. III. VLTTRA RHENVM PVLSIS. — 2) DE HISPANIA. — 3) DE BATAVIS, af hvilka n. 2 upphänges af Segergudinnan; vid hennes fötter ligger en hund (trohetens sinnebild). På andra sidan om altaret står Fredsgudinnan, som bär en olivqvist i venstra handen och med en fackla antänder åtskilliga krigsvapen och rustningar. I afskärn.: PAX SEPTENTRIONIS. M.DC.LXXIX.

Diam. 23½ lin. (22:a storl.). Grav. af A. Meybusch. — I de vid n. 66 nämnda fredssluten äfvensom i freden med Biskopen af Münster i Nimwegen d. 29 Mars, med Kurfursten af Brandenburg i St Germain en Laye d. 29 Juni och med Konungen af Danmark i Fontainebleau d. 2 Sept. 1679 hade Konung Ludvig intagit det vilkor, att till Sverige skulle återställas de områden som under kriget blifvit inkräktade, och i det sistnämnda fredsdokumentet, att Hertigens af Holstein rättigheter skulle af Danska Konungen lemnas oantastade. — Berch 171: 38. — K. Mk. o. B-n i silfver.

68.

Åts. PROSPICE DVM PROSPERA på ett flygande band. En kvinna (Försigtigheten), stående, håller framför sig en antik spegel och leder med ett band den fantastiskt utstyrda Lyckan, en kvinna med många bröst,

bindel för ögonen och vingar på fötterna, sväfvande på ett klot, med palmqvist och ymnighetshorn i händerna. Vid sidan i bakgrunden falla blixtar ur ett stormmoln, som drifver ett drakskepp mot en klippstrand. På marken vexa örter. — På en sten: *RI*.

Fråns. NEOMAGI PAX FACTA på ett flygande band. Två palmträd; på det ena hänga Franska och Svenska rikssköldarne, på det andra de allierade fiendtliga makternas vapensköldar, Kejsarens, Spaniens, Nederländska Generalstaternas, Danmarks, Braunschweig-Lüneburgs, Münsters och Brandenburgs. På marken ligga vapen och rustningar, fanor, trumma m. m., en del söndriga. Bak om ett vatten, som bär skutor och båtar, ses staden Nimwegen.

Diam. 25 lin. (23:e storl.). Grav. förmodligen i Frankrike eller Holland. — Jfr anm. vid n. 66 och 67. — Berch 171: 39. — K. Mk. (2 ex.), Hertigl. kab. i Gotha i silfver. Hr Oldenburgs saml. i brons.

69.

Åts. PACATUS SOLIS VIRTUTIBVS ORBIS. Fredsgudinnan, lagerkransad, tjock och frodig, står under den strålände solen, med en ringlagd orm och en palmqvist i händerna, trampande på nedlagda och till en del söndriga vapen m. m. Omkring sig uppehåller hon medelst ett band en packad krets af de fredsslutande makternas krönta vapensköldar, Kejsarens, Frankrikes, Danmarks, Spaniens, Brandenburgs, Sveriges, och Generalstaternas. I bakgrunden ses hafvet med skepp. — Nederst: *I V DISHOUCHE. F.*

Fråns. FIRMATA NEO MAGI PAX: 1678 på ett flygande band, som uppbär Tyska riksskölden omgifven af palmqvistar. Bak om ett vatten ses Nimwegen inou fästningsmurar med ett slott vid kanten. På förgrunden, bredvid ett fältverk, stå åtta afskedstagande fredsunderhandlare och en hund. I afskärn.: *I. V. D. F.*

Diam. 24 lin. (22½ storl.). Grav. af Jak. van Dishouke i Holland. Åtsidans stamp har blifvit omgraverad med ringa olikhet. — Minnespenningen afser de mellan samtliga makterna afslutade fredsunderhandlingarne, ehuru den bär årtalet 1678. — Berch 171: 40. — K. Mk. (2 ex.), De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver. B-n i brons.

Sveriges enskilda fred med Danmark afslutad i Lund den 26 September 1679, då äfven Konung Carls trolofning med Prinsessan Ulrika Eleonora på nytt bekräftades.

Fredsunderhandlare å Sveriges sida voro Riksrådet Grefve Johan Gyllenstierna och Kanslirådet Frans Joel Örnstedt. Stillestånd afslutades d. 30 Aug. och freden d. 26 Sept. Danmark erhöll en penningssumma; men Sverige behöll hvad som vunnits genom fredssluten i Brömsebro, Roskilde och Köpenhamn. Den redan år 1675 afgjorda förlofningen mellan Carl och Ulrika Eleonora hade icke blivit bruten, oaktadt Konung Christians fiendliga anfall.

70.

Åts. Densamma som till n. 61.

Fråns. A COELO EST QUÆ DAT PACEM. En hand ur skyn lägger en palmqvist och en lagerkrans på en konglig krona, som står på en kub med inskrift å framsidan: CONSTAN-TIA VICTRIX. 1679. Omkring ligga brutna vapen och fanor samt kanoner, ur hvilka skotten gå ut men böja sig tillbaka. Öfverst ett strålande ☉.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — Br. pag. 218; tab. V, n. 3 (frånsidan). Berch 169: 31. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

71.

Åts. CAROLVS. XI. D: G: REX. SVECIÆ. Brösthilden, h. s., lagerkransad, i rika, brämade mantelveck uppfästade öfver axeln genom ett rutformigt smycke; halsen bar. — Nedanför: ♀.

Fråns. HOC ENSE. LIBERAVIT. En hand ur skyn håller ett svärd, hvars fäste knapp och parerstång äro prydda med tre kronor och klingan med Konung Carls namnchiffer, öfver Skånes vapensköld (ett krönt grip-hufvud). Under skölden 1679. Öfverst ett strålande ☉.

Diam. $14\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — Br. pag. 218; tab. V, n. 5 (frånsidan). Berch 170: 32. — K. Mk. (2 ex.), De Geers saml. i silfver. B-n i koppar, förgyld.

71. å.

Dylik; men med åtsidan af n. 83.

Diam. $14\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — B-n, De Geers saml. i silfver.

72.

Åts. Densamma som till n. 26.

Fråns. HOC. ENSE. LIBERAVIT. En hand ur skyn håller ett svärd öfver Skånska skölden. Öfverst ett strålande יהיה. Under skölden: 1679.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för A. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 332: 57. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

73.

Åts. CAROLVS. XI * .D G. REX. SVECLÆ. Konung Carls bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk och mantelveck uppfästade genom ett fyrkantigt smycke på axeln; halsduk med utbredda ändar. — Nedanför ett monogram innehållande: .H L T.

Fråns. CHRISTIANUS. V. D: G. .REX. DA .NO. VA. GOT. Konung Christians bröstbild, lagerkransad, i prydligt harnesk och mantelveck knutna på ryggen; halsen bar. — Nedanför: .H L T.

Oval, 14 lin. hög (11:e storl.). Utländskt, mindre godt arbete. Båda sidorna äro brakteatformigt afpräglade och i kanten hopfogade*. — Berch 170: 36. — K. Mk., De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver med ögla i kanten. B-n afgjutning i silfver.

74.

Åts. DIE HIER BINDET WIRDT GEBVNDEN VND DA DVRCH DER FRIEDE GE FVNDEN på dubbla rader. Två

* I Rikskab. i Berlin förvaras ett exemplar i silfver, med Konung Carls bild på båda sidor, tillkommet genom misstag vid lamellernas hopsättning.

kransformigt hopbundna palmqvistar med inskrift, på den ena: CHRISTIANVS V, på den andra CAROLVS XI. Inom kransen en fyrkantig ram, på hvilken står: VLRICA ELEONORA. Inom ramen åter en strålande trehörnig diamant med en krona på hvarje hörn och på facetterna: FRIEDE. Öfver och under ramen dagen då freden afslöts: XXVI SEP MDCLXXIX. — Nederst: c s.

Fråns. Utan omskrift. Mercurius, med staf och pung i händerna samt fladdrande draperi, flyger öfver Öresund. Från hans mun utgår: *Lauter freude* (tecknad baklänges). På stranden hus, en bro m. m.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Grav. af Christof. Schneider i Köpenhamn. — Br. pag. 219; tab. VI, n. 1. Berch 173: 50. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Staden Stettin återställes till Sverige den 3 December 1679.

Under år 1677, då Kurfursten Fredrik Wilhelm af Brandenburg inkräktat största delen af Pommern, försvarade sig Svenska besättningen i Stettin ett halft år med utmärkt tapperhet, under befäl af von der Nooth och, sedan han vid ett utfall stupat, af Johan von Wolf. Äfven borgerskapet visade orubblig trohet. Först sedan staden blifvit nära förvandlad till en grushög, 2000 borgare stupat och besättningen hopsmält från 3000 till 300 man, nödgades befälhafvaren dagtinga, och d. 27 Dec. 1677 öppnades staden för Kurfursten. På grund af freden i S:t Germain en Laye d. 29 Juni 1679 återställdes Pommern åt Sverige och d. 3 Dec. mottog Stettin å nyo Svensk besättning.

75.

Åts. HÆC TRANSIIT GLORIA STETINENSIS. Staden Stettin jemte fartyg och båtar på Oderfloden. På förgrunden en rad af hus genom två bryggor förenad med staden. I afskärn.: UTEBAR PRISTINO HOC FLORE AD ANNUM USQUE 1677. — Vid sidorna af årtalet: E F.

Fråns. .DEO VOLENTE HUMILIS SUB ALIS CAROLI XI LEVABOR. Samma stad omgifven af fästningsverk. Der öfver sväfva i luften regalierna, den kongliga kronan öfver spiran och svärdet. I afskärn.: RESTITUEBAR CAROLO: .XI REGI. SUEC &. .D. 3. DECEMB. ANNO. .1679. — Nederst: .E. F.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Slagen i Stettin. Arbetet dåligt. — Berch 172: 42. — R. — K. Mk., B-n, Hr Oldenburgs saml., Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

Sveriges ära och välstånd återställda genom Konungens tapperhet och omtänka. (1679, 1680).

Utsigterna för Sveriges välstånd och oberoende voro särdeles dystra under de första åren efter Carls tillträde till regeringen. Partistrider inom Rådet förlamade riksstyrelsen och det med Frankrike ingångna förbundet föranledde krig med många och mäktiga fiender. Men genom olyckorna mognade den unge Konungen hastigt till manlig sjelfständighet och det segerrikt utkämpade kriget med Danmark återställde fäderneslandets ära och anseende. Fredens välsignelserika frugter visade sig snart i landets tilltagande välstånd.

76.

Åts. CAROLVS. XI. D: G: REX. SVECLÆ. Bröstmilden, t. s., lagerkransad, i praktfullt harnesk med lejonansigte på bröstet, axelband och brämmede mantelveck öfver axarne; halsen bar. — Under armen: *Karlsten*.

Fråns. CVM. CAROLO. FAVSTA. ES SINE. QVO. FVNETA. FVISSSES ☉ En qvinna (Sverige), i antik dragt, sittande, med venstra armen hvilande på den lagerdrydda Sveaskölden, håller i högra handen en lagerqvist. I afskärn.: 1679.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. år 1679 af A. Karlsten. St. i Banken. — Br. pag. 218; tab. V, n. 4 (frånsidan). Berch 170: 33. — K. Mk. en i guld, en i koppar förgylld. B-n i silfver.

77.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVE. Brösthilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, halsduk och mantelveck.

Fråns. ∴ CVM CAROLO FAVSTA SINE EO FVNESTA. En ornerad med två lagerqvistar omgifven oval sköld innehållande Sveriges tre kronor.

Diam. 6 lin. (3:e storl.). Åtsidans stamp har blifvit bräckt och omgraverad med någon ringa olikhet. — Berch 170: 34. — Upsala Univers., De Geers, Hr Oldenburgs, Hrr Hjertbergs saml., Rikskab. i Köpenhamn, Hertigl. kab. i Gotha, Leipzigs Univers. i silfver.

77. a.

Åts. CAROLVS. XI. D: G: REX. SVECLÆ. Brösthilden, h. s., lagerkransad, i harnesk och mantelveck; halsen bar.

Fråns. Densamma som till n. 77.

Diam. 6 lin. (3:e storl.). — K. Mk., B-n, Rikskab. i Berlin i silfver.

78.

Åts. CAROLVS REX. Brösthilden, v. s., lagerkransad, i harnesk och mantelveck; halsen bar. — Nedanfö: L P.

Fråns. Utan inskrift. Sveriges tre kronor genomflätade af palm- och lagerqvistar.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). — Upptages af Berch bland minnespenningar, slagna i anledning af Konungens tillträde till regeringen; men palm och lager i Sveriges kronor passa bättre till år 1679 än 1672. — Berch 166: 15. — RR. — K. Mk. i silfver. B-n afgjutning i silfver.

79.

Åts. CAROLVS REX. SVE: Brösthilden, h. s., med ryggen framvriden, i brämade mantelveck. — Under den framskjutna armen: *κ*.

Fråns. VIRTUTE AVGVSTI. En kvinna (Sverige), i antik drägt, sitter, hvilande venstra armen på en or-

nerad Sveasköld och håller i högra handen en palm- och en lagerqvist. I afskärn.: 1679.

Diam. $10\frac{1}{2}$ lin. ($7\frac{1}{2}$ storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — Br. pag. 218. Berch 170: 35. — K. Mk. en i guld, en i silfver. B-n i silfver. De Geers saml. en i guld, en i silfver.

80.

Åts. Densamma som till n. 26.

Fråns. VIRTUTE AVGVSTI. Sverige sittande m. m. som på n. 79. I afskärn.: 1679.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 332: 58. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

81.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVECIAE. Bröstbilden, h. s., i harnesk och brämade mantelveck. — Under armen: \mathcal{A} .

Fråns. FORTITVDINE. AC. VIGILANTIA. Ett upprest lejon, stående på marken, håller en mångbugtad sköld, i hvilken ses Sveriges tre kronor.

Diam. $17\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). Grav. år 1701 af Arv. Karlsten för hans 1:sta regentlängd. St. i Banken. — Berch pag. 326. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

82.

Åts. Densamma som till n. 26.

Fråns. FORTITVDINE. ET. VIGILANTIA. Ett lejon står på marken i naturlig ställning, hvilande högra tassens på den ovala Sveaskölden.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 333: 64. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

83.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVEC. \odot Bröstbilden, h. s., i mantelveck; halsen bar.

Fråns. INTVITV. VEGETAT. Solen, hvars strålar genom molnen framtränga till marken, der man ser träd, hus, en jägare med sin hund m. m. I afskärn.: 1680.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Grav. 1680 af A. Karlsten. St. i Banken. — Br. pag. 219. Berch 172: 43. — R. — K. Mk. (2 ex.) i silfver.

83. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 71.

Diam. 14 $\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Grav. af A. Karlsten. — B-n, De Geers saml. i silfver.

84.

Åts. CAROLVS. XI. D: G: REX. SVE. Brösthilden, h. s., i mantelveck.

Fråns. DAT. REDIENS. VITAM. Solen strålar öfver ett fält, på hvilket vexe en törnrosbuske, två solrosor och en tulpan bland gräs. Vid sidan en stympad träd-stam med två utskjutande qvistar. I afskärn.: 1680.

Diam. 19 lin. (18:e storl.). Gjuten år 1680. — Jfr Sst. n. 43. a. — RRR. — Upsala Univers. fint gjuten i jern.

85.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVECLÆ. Brösthilden, h. s., lagerkransad, i mantelveck uppfästade genom ett fyrkantigt smycke på axeln; halsen bar.

Fråns. LAUDATE. MECUM. DOMINUM. Konungen, naken, endast med ett smalt draperi nedhängande från axeln, sitter på ett altare, med kongliga kronan och spiran samt palm- och lagerqvistar vid sin sida, hvilande venstra handen på en kommandostaf. Vid sidan ett stort löfträd.

Randskrift: ET EXTOLLAMUS OMNES NOMEN EIUS. ANNO M.D.C.LXXX.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Utländskt arbete af år 1680, smak-löst och dåligt. — Berch 172: 44. — RRR. — K. Mk. i silfver. B-n afgjutning i silfver och bly utan randskrift.

Konungens förmälning med Ulrika Eleonora af Danmark på Skottorp i Halland den 6 Maj 1680.

Konung Carls trolofning med Ulrika Eleonora afgjordes, genom Riksrådet Grefve Nils Brahes underhandling, år 1675, ehuru Prinsessans broder Konung Christian V redan då umgicks med planen att förklara krig mot Sverige. Vid fredsslutet i Lund d. 26 Sept. 1679 upptogs åter och stadfästades det gjorda aftalet. (Se n. 74). Den kongliga bruden, afhentad af Riksrådet Grefve Johan Gyllenstierna, kom d. 4 Maj 1680 till Helsingborg och d. 6 Maj till Kanslirådet, sedan Hofkansleren Örnstedts egendom Skottorp i Halland, der Konungen mötte, hvarefter vigseln samma dag förrättades af Öfverhofpredikanten Haqvin Spegel.

86.

Åts. CAROLUS XI D: G: REX SUEC: ULRICA ELEONORA REGI. Konungens och Drottningens förenade bröstbilder, h. s., hans i pryddligt harnesk och mantelveck omlagda öfver axeln, hennes i mantelveck. — Nedanfö: ANTON MEYBUSCH FECIT.

Fråns. ☉ FIDEI AC PACIS ALUMNUS ☉ Amor med pil och båge står mellan två qvinnor i antik drägt, Troheten, hvilande armen på en pelare, och Freden, bärande en palmqvist. I afskärn.: ANNO 1680.

Randskrift: + ☉ VIVANT ARCTUUM REX ET REGINA PER ORBEM IUNGUNT CONCORDES MANSURO FAEDERE DEXTRAS ☉

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Grav. af A. Meybusch. Båda stamparne hafva blifvit bräckta, frånsidans sannolikt efter några få ådrag. — Den första af de allegoriska figurerna skall, enligt omskriften, vara Troheten, ehuru framställd med Tapperhetens vanliga sinnebild. — **RRR.** — K. Mk. i silfver.

87.

Åts. Densamma som till n. 86.

Fråns. Omskrift och figurer som på n. 86; men i afskärn.: ANNO 1680 DIE 6 MAII.

Randskrift som på n. 86.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Frånsidan sålunda omgraverad af A. Meybusch. — K. Mk., De Geers saml. i silfver. B-n i guld.

87. a.

Lik n. 87; men med åtsidan af n. 101.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — B-n, De Geers, Frih. Bondes saml. i silfver. Hr Oldenburgs saml. i brons.

87. b.

Lik n. 87. a.; men utan randskrift.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). — K. Mk. en i silfver, en i brons.

88.

Åts. ☉ CAROL: XI D: G: REX SUEC: ULRICA ELEONORA. R. Konungens och Drottningens förenade bröstbilder, h. s., bara. — Nedanfö: ANT: MEYBUSCH FEC.

Fråns. FIDEI AC PACIS ALUMNUS. Figurerna som på n. 86. I afskärn.: 1680.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — Br. pag. 221. Berch 172: 45. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

89.

Åts. .CAROLVS. ET. VLRICA. Konungens och Drottningens förenade bröstbilder, h. s., i mantelveck. — Nedanfö: ♄.

Fråns. HINC. REGNI. HERES. Juno och Jupiter med vanliga attributer, påfogeln samt örnen och blixten, stående, gifva hvarandra handen. I afskärn.: MDCLXXIX.

Diam. 16½ lin. (14½ storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — Br. pag. 221. Berch 173: 46. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

90.

Åts. CAROLVS. ET. VLRICA. Bådas bröstbilder förenade, h. s., Konungens i harnesk och mantelveck, Drottningens i dylika veck.

Fråns. HINC. REGNI. HERES. Figurerna m. m. som på n. 89. I afskärn.: 1680.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 332: 60. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

91.

Åts. CAROLVS. XI. & VLRICA. ELEO: D. G. SVECIÆ. R: & REG: Konungens och Drottningens förenade bröstbilder, h. s., hans i pryddigt harnesk och mantelveck uppfästade genom ett ovalt smycke på axeln, hennes i mantelveck öfver drägten med ett rundt smycke på bröstet. — Nedanfö: CAVALIER.

Fråns. FIDO. IVNGVNTVR. AMORE. Två hoplagda händer. I afskärn.: 1680.

Diam. 30 lin. (26:e storl.). Modellerad och gjuten af J. C. Hedlinger, åtsidan efter en i Statens Historiska Museum förvarad medaljong i elfben skuren af Fransmannen Cavalier, frånsidan efter förslag af Assessor N. Keder, på anmodan af Presidenten Frih. Rålamb. — Berch 173: 49. — K. Mk. i messing. B-n i silfver.

Konung Carls missnöje med Franska Konungens öfvermodiga anspråk.

Konung Ludvig XIV yrkade trotsigt på Sveriges fortfarande förbund, och gjorde derjemte anspråk på vissa delar af Carls arfsländer i Pfalz, under förevändning att dessa delar utgjort ett län af biskopsdömet Metz, hvilket nu tillhörde Frankrike. Konung Carl icke blott afböjde det föreslagna förbundet, utan slöt sig till Ludvigs motståndare (1681 och 1682), hvarefter denne måste d. 15 Aug. 1684 tills vidare uppgifva sina anspråk.

92.

Åts. VIGILI NIMIVM NE CREDE SOPORI. Ett lejon ligger sofvande, men med öppna ögon, på en sädes-

kärfve, medan en tupp bakom dess rygg plockar korn ur axen.

Fråns. TRAU NICHT DEM APPETIT, DIE KÖRNER AUS ZU PICKEN ES KONTE DIR DIE LUST. IN EINER KLAU ERSTICKEN i 8 rader. Öfver och under denna skrift ett ornament.

Randskrift: * TRAU NICHT DEM SCHLAF. HIER LIEGT KEIN SCHAF.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Graverad af någon politisk kannstöpäre i Tyskland. Man har antagit att sädeskärffven skulle hafva afseende på den Svenska Gustavianska konungaslägtens sköldemärke, vasen, och derfor ansett lejonet representera Svenska Konungen. — Berch 174: 52. — K. Mk. (2 ex.), De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver. Upsala Univers., Frih. Bondes saml. i tenn.

92. a.

Dylik; men utan randskrift.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). — Lunds Univers. i tenn. Rikskab. i Köpenhamn i silfver, i Wien i guld.

**Konungens son Prins Carls födelse den 17 Juni
1682.**

Förutsägelsen att detta barn skulle blifva "Gloria seculi" vann bekräftelse i högre grad, än någon vid dess födelse torde hafva anat.

93.

Åts. IN. GLORIAM. SECVLI. Juno och Jupiter med vanliga attributer, sittande i molnen, nedsänka ett spädt, naket barn till ett segment af jordklotet, på hvilket äro tecknade Sveriges tre kronor, men satta utan riktig ordning.

Fråns. DEO TER: OPT: MAX: SVEO: VOTA. SOLVT: OB NAT: CAROLVM: PRINCI: A CAROLO. VNDE: REG: ET

VLRICA. ELEO: REGI: PRINCIPIBVS. OPTI: A° MDCLXXXII.
D: XVII. IVNII. i 11 rader.

Diam. 18 lin. (16½ storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — Framställningen på åtsidan står i sammanhang med föregående n. 89. — Förkortningarne i frånsidans inskrift äro vidunderliga. — Br. pag. 221; tab. VIII, n. 1. Berch 174: 53. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

94.

Åts. IN GLORIAM. SECVLI. Figurerna som på n. 93.

Fråns. DEO TER. OPT. MAX. SVE. VOTA. SOLW. OB
NAT. CAROL. PRINC. A CAROLO. XI. REG. ET VLRICA. ELE.
REGI. PRINCIPIB. OPTI. A° 1682. D. 17. IVNII. i 11 rader.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken*. — Berch 333: 76. — K. Mk. o. B-n i silfver.

95.

Åts. ARCTOO A SIDERE SIDUS. Guds öga strålar öfver ett spädt, naket barn, som på en molnbädd ofvan polstjernen sänkes ned till en mark med berg och sjö. — Vid kanten: A. MEYBUSCH. F.

Fråns. NOVO. SIDERI. STIRPIS. REGLÆ. GERMINI.
CAROLO. SUEC. PRIN. DIE. XVII. IUNII. A° MDCLXXXII.
PROSPERE. EXORTO. PATERNÆ. AVITÆQ. GLORIÆ. INCRE-
MENTA. APPRECATUR. ORBIS. AQUILO-NARIS. i 9 rader.
Öfver skriften ses polstjernen.

Randskrift: * VIVAT. PROGENIES. INVICTI. MASCULA. RE-
GIS. QUAM. SCEPTRI. STABILIS. SUECIA. PIGNUS. HABET * *

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — Br. pag. 221; tab. VIII n. 2. Jfr Berch 175: 54. — K. Mk. (2 ex.) och ett brakteatafslag af åtsidan i silfver. B-n i silfver.

* Genom okunnighet eller vårdslöshet har den vanliga åtsidan till denna regentlängd (n. 26) blifvit sammanpräglad med så väl åtsidan som frånsidan af n. 94. Exemplar deraf i silfver förvaras i Kongl. Myntkabinetet.

**Enigheten mellan Konungen och Rikets Ständer
vid 1682 års riksdag.**

Vid denna riksdag, som börjades d. 7 Oct. 1682 och slutades d. 3 Jan. 1683, erhöilo de beslut, hvilka år 1680 blifvit fattade i afseende på inskränkning af Rådets myndighet och utvidgande af Konungens magt, ny bekräftelse och vidare utsträckning. I frågorna om reduktionsverket, liquidationskommissionens uppdrag, Drottningens lifgedinge, successionsrätten, gårdar m. m. uttalade Rikets Ständer sin tillgifvenhet och sitt obegränsade förtroende till Konungens vishet.

96.

Åts. CAROLUS. XI D: G: REX. SUECI: Brösthilden, h. s., i mantelveck; halsen bar.

Fråns. NEXV. VNO. IVNGIMVR. OMNES. En stor konglig krona hvilat på fyra kolonner omslutna af en kedja, som på dem fasthåller de fyra riksståndens sinnebilder: 1) svärd, sköld och en lagerqvist; 2) en bok, på hvars blad läses: *err dum Dei*, och en palmqvist; 3) en mercuriistaf; 4) sådeskärfve och en lia. I afskärn.: MDCLXXXII. Die 7. Octob.

Randskrift: ☉ NON. TEMERE. HVNC. QVISQVAM. MOVEAT. NEC. TRANSEAT. ORBEM.

Diam. 18 lin. (16½ storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken, åtsidans söndrig. — Randskriften synes innebära en protest mot Riksrådets sjelftagna omedlarekallb. — Br. pag. 224; tab. IX, n. 2 (frånsidan). Jfr Berch 175: 55: — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

97.

Åts. CAROLUS XI D: G: REX SUE: Brösthilden, h. s., i prydligt harnesk och brämade mantelveck uppfästade genom ett ovalt smycke på axeln. — Nedanfö: ANT: MET: BUSCH FEC.

Fråns. NEXU. UNO. IUN=GIMUR. OMNES. Kronan på de fyra kolonnerna med riksståndens sinnebilder m. m.

ungefär som på n. 96, men kedjan med gröfre länkar, skölden olika, inskriften på boken: VERBUM DEI m. fl. små variationer. På framkanten af bottenplanet: MDCLXXXII.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af A. Meybusch. Åtsidans stamp har blifvit bräckt. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

98.

Åts. Densamma som till n. 26.

Fråns. NEXV. VNO. IVNGIMVR. OMNES. Kronan på de fyra kolonnerna med riksståndens sinnebilder, ungefär som på n. 96; men utan inskrift på bokens blad. I afskärn.: 1682. Die. 7. octob.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för A. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 333: 61. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

99.

Åts. „CAROLUS: XI: D. G: SUE: GOTH. &: VAND: REX.. Brösbilden, h. s., med ansigtet framvändt, i s. k. peruque quarrée, prydligt harnesk, med bred, broderad långhalsduk samt fältbindeln från venstra axeln öfver bröstet. I ett band vid högra axeln hänger ett monogram innehållande: J B.

Fråns. IMPERIO SVA FORMA REDIT. Ett strålände ofvan skyar; ur en af dessa framsträcket en arm hållande en kejslerlig krona öfver riksgloben, som ligger på ett hyende å ett bord höljdt med ett brämadt täcke. I bakgrunden ses, bort om ett vatten, på ömse sidor en höjd med hus och torn. Inom skriften en fin bladkrans, som slutar i skyarne.

Diam. 15½ lin. (13:e storl.). Grav. utomlands, sannolikt af Johan Bensheimer, som, åtminstone till en tid, bodde i Danzig*. Åtsidans stamp har blifvit bräckt. — Berch 175: 56. — **BB.** — K. Mk., Rikskab. i München i silfver.

* Samme gravör (I. B.) har utfört en medalj af lika storlek öfver Kejsar Leopold I, med lika inskrift och i det närmaste samma figurer på framsidan.

**Konungens andra son Prins Gustafs födelse den
4 Juni 1683.**

Glädjen öfver denna son blef ej långvarig. Prinsen dog redan d. 16 April 1685 och begravs i Riddarholmskyrkan d. 19 Juni samma år.

100.

Åts. A. CAROLO. ET. VLRICA. GVSTAVUS. Solen strålar mellan moln öfver ett naket spädt barn, som ligger på en mantel, hvilande venstra armen på en sköld, i hvilken ses det Pfalziska lejonet. I afskärn.: NATVN. STOCKHOLMIÆ. D. 4. IUNII. 1683.

Fråns. HINC. DECVS ET. ROBVR. En hand ur skyn håller en med lager omlindad staf på den med tre kronor tecknade riksgloben. På stafven: GVDS STAF.

Diam. 18 lin. (16½ storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — Ordleken med Prinsens namn är icke särdeles lycklig. — Br. pag. 223. Berch 175: 57. — K. Mk. 2 ex. i silfver. det ena förgylt. B-n en i guld, en i silfver.

**Konungens tre äldsta barn Hedvig Sofia, Carl
och Gustaf.**

Hedvig Sofia, född i Stockholm d. 26 Juni 1681, blef d. 12 Juni 1698 förmäld med Hertigen af Holstein-Gottorp Fredrik IV, som följde Carl XII i kriget och stupade i slaget vid Klissow d. 9 Juli 1702. Hon dog i Stockholm d. 11 Dec. 1708 och blef i stillhet begrafven i Riddarholmskyrkan på samma gång som farmodern, Drottning Hedvig Eleonora, d. 17 Jan. 1717. Om Carls och Gustafs födelse se n. 93—95 och n. 100.

101.

Åts. CAROLUS XI D: G: REX SUEC: ULRICA ELEONORA R. Konungens och Drottningens förenade bröst-

bilder, h. s., hans i prydligt harnesk och mantelveck omlagda öfver axeln, hennes i mantelveck. — Nedanför: ANT. MEYBUSCH F.

Fråns. AUCTA. DOMUS. AUGUSTÆ. LUX. Solen utbredande rika strålar öfver månen och tre stjernor; öfver hvardera stjernan en konglig krona. Vid sidorna ses sjunkande molnbäddar. Nedanför på ett flygande band: A^o 1682. D. 17. IUN 1681. D. 26. IUN 683. D 4 IUN*.

Randskrift: ☉ SOLIS. AB. ARCTOI. LUNÆQUE. AMPLEXIBUS. ALMÆ. REGIA. PROGENIES. SIDERA. TRINA. MICANT ☉ ●

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Grav. af A. Meybusch. Åtsidan är kopierad efter n. 86. — Br. pag. 223. Berch 176: 58. — K. Mk. 2 ex. och ett brakteatafslag af åtsidan i silfver. De Geers saml. i silfver.

101. a.

Dylik; men utan randskrift.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). — B-n i silfver.

102.

Åts. CAROL. XI. D: G: REX. SUEC: ULRICA. ELEONORA. R. Båda bröstbilderna förenade, h. s., Konungens i brämade mantelveck uppfästade genom ett fyrkantigt smycke på axeln; Drottningens med ett smycke på bröstet. — Nedanför: A M.

Fråns. HIS. STAT. REGNA-TRIX. SUECIA FATIS. Figrur och öfriga inskrifter som på n. 101. Utan randskrift.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — Jfr Berch 176: 58, not. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

* Denna frånsida och en åtsida med Drottning Hedvig Eleonoras bild och namn, båda brakteatafslag i silfver, hopfästade i en ram af koppar, förvaras i Hertigl. kabinettet i Gotha.

**Konungens besök i Sala silfvergrufva den 13
Augusti 1687.**

*Konungen, åtföljd af sin förtrogne vän Kongl. Råde-
Presidenten i Bergs-Collegium, Friherre Fabian Wrede,
nedsteg i grufvan och besåg derefter alla smältugnar
m. m. den anförda dagen. I grufstugan förvaras ännu
tunnan, i hvilken Konungen nedgick i grufvan, försedd
med en inskrift på vers, som slutar med orden:*

*Och intet har förr än på sidsta botnen stannat;
Där offrar han sin Gud en ödmjuk bön och tack;
Där ock Bergsmännernas lyckönskan sjelfver drack.*

103.

Åts. CAROLVS. XI. DEI. GRAT: SVE: GOTH: VAND:
REX. Bröstbilden, h. s., i harnesk med lejonhufvud öf-
ver axeln och ett gubbansigte på bröstet, samt brä-
made mantelveck. — Nedanfö: *Akarlsteen.*

Fråns. PERLVSTRAT. VISCERA. TERRÆ. på ett band.
Solens strålar nedtränga genom dagöppningen i grufvan,
der man ser två uppfordringstunnor på sina tåg samt
arbetare i flera schakt. På botten står Konungen, Frih.
Wrede m. fl. personer. På berget, vid kanten: 1687.

Randskrift: REX. COMITANTE. COM. F. VREDE. C. M. P.
IN. ARG. FOD. SE. DEMIS. A. 1687. D. 13. AVG. ☉ (— Comite
Fab. Wrede Collegii Metallici Præsidi in argenti fodi-
nam se demisit etc.).

Diam. 18 lin. (16½ storl.). Grav. af A. Karlsten. Slagen på
Bergslagens bekostnad. St. i Banken, åtsidans bräckt. Wrede
kallas Comes, ehuru han icke blef Grefve förr än d. 10 De-
cember samma år, således efter besöket i grufvan. — Br. pag.
224; tab. IX, n. 2. Berch 176: 60. Hildebrand, Minnesp. öf-
ver enskilda Sv. män o. qv. pag. 80. — K. Mk., B-n, De Geers,
Hrr Hjertbergs saml. i silfver.

103. a.

Dylik; men utan randskrift.

Diam. 18 lin. (16½ storl.). — K. Mk., Elementarlärov. i
Strengnäs, De Geers, Hrr Oldenburgs saml. i silfver.

104.

Åts. Densamma som till n. 26.

Fråns. PERLVSTRAT. VISCERA. TERRÆ. på ett band. Konungen i grufvan m. m. ungefär som på n. 103. På hergets nedra kant: 1687.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för A. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 333: 63. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Sveriges inre välstånd och sjelfständighet i förhållande till främmande makter under senare åren af Konungens regering.

De i denna grupp upptagna minnespenningar, äfven de som sakna tidsbestämning, höra utan tvifvel till det sista årtiondet af Konungens regering. De hafva alla afseende på Konungens omsorg att i alla rigtningar höja landets välstånd samt stärka rikets försvarskrafter, på samma gång kloka åtgärder vidtogos för att bibehålla fred med främmande makter.

105.

Åts. CAROLVS - XI - D - G - REX - SVEC - Brösbilden, h. s., i harnesk med lejonansigte på bröstet och nagelrosett på öfversta axelribban, halsduk och brännade mantelveck. — Nedanför: R. FALTZ.

Fråns. SIC REGNA TVEMVR - Minerva med kask, spjut och sköld, stående, samt Fredsgudinnan med vingar på hjessan, merkuriistaf och palmqvist i handen, gående, omgifva skyddande det Svenska lejonet, som bär ett täcke prydt med tre kronor. I bakgrunden framskyntar en stad (Stockholm) vid stranden i ett bergigt landskap. I afskärn.: .ANN. M.DC.LXXXVII. — Nederst: .R. P.

Diam. 18 lin. (16 $\frac{1}{2}$ storl.). Grav. år 1687 af Raim. Faltz. St. i Banken, åtsidans remnad. — Br. pag. 225; tab. IX, n. 4 (frånsidan). Berch 176: 61. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

105. a.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVECIAE. Bröstbil-
den, h. s., bar. — Under axelkanten: \propto .

Fråns. Densamma som till n. 105.

Diam. 18 lin. ($16\frac{1}{2}$ storl.). Åtsidans stamp graverad af A. Karlsten, att ersätta den föregående. St. i Banken. — K. Mk. o. B-n i silfver.

105. b.

Dylik; men med åtsidan af n. 96.

Diam. 18 lin. ($16\frac{1}{2}$ storl.). — B-n i silfver. Silfverstolpes, Hr Oldenburgs saml. i brons. Rikskab. i Köpenhamn i guld.

106.

Åts. Densamma som till n. 103.

Fråns. NESBIT. OCCASVM. Nordstjernan klart strå-
lande mellan Stora och Lilla Björn m. fl. stjernbilder
på himmelsgloben.

Diam. 18 lin. ($16\frac{1}{2}$ storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Ban-
ken. — Br. pag. 224; tab. IX, n. 1. Berch 176: 59. — K.
Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

106. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 13.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). — K. Mk. i brons.

107.

Åts. CAROLVS REX SVECIÆ. Bröstbilden, h. s., la-
gerkransad, i mantelveck; halsen bar.

Fråns. NESBIT OCCASVM. Nordstjernan m. m. som
på n. 106.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Ban-
ken. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

108.

Åts. Densamma som till n. 26.

Fråns. NESCIIT. OCCASVM. Nordstjerna m. m. ungefär som på n. 106.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 333: 62. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

109.

Åts. CAROLVS - XI - D - G - REX - SVEC - Brösbilden, h. s. i harnesk med ett gubbansigte på bröstet och bladsirat på öfversta axelribban, halsduk och brämde mantelveck. — Nedanfö: R. FALTZ.

Fråns. PATRIAE - HINC - SALVS - QVIESQVE - Ett ancile (oval sköld, på hvilken är tecknad Jupiters blyxt) faller genom molnen ned på ett bergigt, af vatten genomskuret land. På en sten: 1689.

Diam. 18 lin. (16½ storl.). Grav. af Raim. Faltz år 1689. Åtsidan har mycken likhet med n. 105. — I Romerska gudasagan berättas att en sköld, sådan som den här beskrifna, i Konung Numas tid nedföll från himmelen, och troddes att så länge den förvarades, skulle Romerska statens välmagt vara betryggad. — Berch 177: 64. — K. Mk. o. B-n i silfver. Hr Oldenburgs saml. i brons.

110.

Åts. CAROLVS - XI - D - G - SVEC - GOTH - ET - VAND - REX. Brösbilden, h. s., i prydligt harnesk och mantelveck. — Nedanfö: R. FALTZ.

Fråns. PATRIAE - HINC - SALVS - QVIESQVE - Ett genom molnen nedfallande ancile m. m. ungefär som på n. 109. På en sten: 1689.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Grav. af Raim. Faltz år 1689. — K. Mk. o. B-n i silfver.

111.

Åts. Densamma som till n. 26.

Fråns. PATRIAE. HINC. SALVS. QVIESQVE. Ett ancile faller från skyarne ned till ett land, der träden synas vara utsatta för storm.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 332: 59. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

112.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVECLÆ. Brösthilden, h. s., lagerkransad, i pryddigt harnesk, med mantelveck från venstra axeln öfver bröstet och ryggen.

Fråns. HIC. FERIT, ILLE. TEGIT. Ett upprest lejon håller i högra tassan ett högburet svärd, i den venstra en trekantig sköld med hög pigg på midten.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Utländskt arbete. — **RRR.** — Rikskab. i München i bly.

113.

Åts. CAROLUS. XI. D: G. REX. SUECLÆ. Brösthilden, h. s., lagerkransad, i harnesk och brämada mantelveck uppfästade genom ett fyrbladigt smycke på axeln; halsen bar. — På bildens kant: E. F.

Fråns. UTRUM LUBET. På ett segment af jordklotet står ett upprest, krönt lejon hållande i högra tassan ett svärd prydt med tre kronor på fästeknappen och parerstängen samt Konungens namnchiffer på klingan; i venstra tassan en olivqvist. Öfverst en strålande sol. — Nederst: E. F.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Slagen i Stettin. — Berch 177: 62. — K. Mk., B-n, De Geers, Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Berlin, Dresden o. Wien, Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

Sveriges rustningar för att skydda Hertigens af Holstein rättigheter inställas, sedan Konungen af Danmark den 20 Juni 1689 antagit den föreslagna förlikningen.

Med åsidosättande af de i Fontainebleau afslutade fredsvilkoren och äldre traktater, hade Konung Christian V förjagat Hertig Christian Albert ur Holstein och tagit hyll-

ning af hertigdömets invånare. Sedan man under ett par års tid förgäfvades underhandlat, uppträdde Konung Carl XI med maktspråk, utrustade, i förening med några af Tysklands furstar en armé och med Holländarne en flotta för att angripa Danmark, så framt icke de af mediatorerne i Altona uppsatta förlikningspunkterna blefve antagna före den 20 Juni 1689. Då Konung Christian ändteligen i sista stund lätit sig härtill beqväma, blefvo krigsrustningarne inställda.

114.

Åts. * CAROLVS. XI. DEL. GRATIA. REX. SVE: Brösbilden, h. s., lagerkransad, med bandros i nacken, i harnesk och mantelveck uppfästade genom ett rundt smycke på axeln; halsen bar. Nedanfö: ANT: MEIBVS: P.

Fråns. SISTIT PAX OBVIA CLASSES. En dufva, med en palmqvist i hvardera foten, flyger fram mellan de Svenska och Danska flottorna, som styra mot hvarandra. I afskärn.: MARE. BALTHICVM 1689.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — Br. pag. 225; tab. IX, n. 5 (frånsidan). Berch 177: 63. — K. Mk. 2 ex. i silfver. B-n en i guld, en i silfver.

Konungens omsorg om förvaltningens och lagskipningens ordnande i Pommern samt detta lands försvar. (1692– 1697).

År 1680 sände Konungen kommissarier till Pommern, att med dess landständer öfverlägga om ordnandet af åtskilliga ekonomiska och juridiska förhållanden derstädes. Särskilda kommitterade erhöilo 1688 uppdrag att granska Tribunalets förhandlingar och utarbete instruktioner för underrätter m. m. Dessa anordningar upptogos i en s. k. visitations-recess, som offentliggjordes i Mars 1692.

115.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVEC. Brösbilden, h. s., i prydligt harnesk och mantelveck.

Fråns. + ET. REGIT. ET. TEGIT. POMERANIAM. SVAM.
(Inskriften börjar vid nedra kanten). Regalierna, kronan, spiran, svärdet och äpplet, ligga på en sådeskärfve upprest på en slät mark. I fonden, bak om ett vatten, ses ett bergigt land (Sverige). Vid sidorna: 16 92. — På marken: I L A.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Med denna prägel slogos dubbla Pommerska dukater åren 1692 och 1693 samt utan årtal, hvarför ock Myntmästaren Johan Leonard Arensburg utsatt sin signatur. Afpräglade exemplar i silfver med förstnämnda årtal förekomma äfven. Utmyntningen af dubbla dukater fortfor under de återstående åren af Konungens regeringstid, med små variationer, hvaraf de väsentligaste här nedan upptagas. — Br. pag. 229. Berch 182: 16. — K. Mk. en i silfver (1692), en dubbel dukat (1693), en dylik utan år. B-n dubbel dukat (1692). De Geers saml. i silfver (1692), en dubbel dukat 1693. Hrr Hjerterbergs saml. en i silfver (1692), en dubbel dukat utan årtal. Hertigl. kab. i Gotha i silfver (1692)*.

115. a.

Åts. CAROL: XI. D: G: REX. SVEC: * Brösthilden, h. s., i harnesk och mantelveck.

Fråns. * ET REGIT ET TEGIT POMERANIAM SVAM*
(Inskriften börjar vid öfra kanten). Regalierna på sådeskärfven och landskapet ungefär som på n. 115. Vid sidorna: 16 94. — På marken: I L A.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). — K. Mk., B-n, De Geers saml. dubbel dukat.

115. b.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVEC. Brösthilden, h. s., i prydligt harnesk och mantelveck. — Nedanför: I C A.

Fråns. * ET REGIT ET TEGIT POMERANIAM SVAM.
1696. (Inskriften börjar vid öfra kanten). Regalierna som på n. 115; men kärften är smalare. I fonden, bort om vattnet, ses tornbyggnader och träd.

* I katalogen på Pastorn vid Tyska församlingen i Göteborg D. Niehencks betydliga samling af mynt och medaljer, sålda på auktion i Hamburg 1759, upptages (pag. 21, n. 642) en dylik penning, vägrande 6 dukater: — sannolikt tryckfel i st. f. 2 Dukater.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Namnbokstäfverna på åtsidan tillhöra Julius Christian Arensburg, stämpelskärare och till en tid myntmästare vid Pommerska myntet. — K. Mk., De Geers saml. dubbel dukat.

115. c.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVEC. Konungens bröstbild, h. s., i brämada mantelveck. — Bak om ryggen: I C A.

Fråns. * ET. REGIT. ET. TEGIT. POMERANIAM. SVAM. 1697. (Inskriften börjar vid öfra kanten). Regalierna m. m. som på n. 115. b. På landet, bort om vattnet, ses träd och en kyrka.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). — K. Mk. (3 ex.), B-n, De Geers saml. dubbel dukat.

116.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVEC. Bröstbilden, h. s., i prydligt harnesk och mantelveck.

Fråns. * ET REGIT ET TEGIT POMERANIAM SVAM. Regalierna liggande på en sädeskärve. På stranden, bort om ett vatten, ses torn och träd.

Diam. 5½ lin. (2:a storl.). Präglad i Stettin, men icke som mynt. — Berch 177: 65. — K. Mk., B-n, Hr Oldenburgs, Hrr Hjärtbergs saml. i silfver.

Landständerna i Bremen och Verden aflägga trohetsed inför Konungens ombud i Stade den 20 April och följande dagar 1692.

Sedan Bremen och Verden i Westfaliska freden blifvit afträdda till Sverige hade aldrig dessa provinsers landständer aflagt hyllningsed. Detta skedde först 1692, då Svenska Konungens kommitterade, Kongl. Råden Frih. Henrik Horn och Grefve Nils Bjelke samt vice Presidenten i Wismars Tribunal Joachim Rudiger von Owstien, med de samlade landständerna öfverlade om dtskilliga besvärs af-

hjälpande samt anordningar i afseende på ecklesiastika och civila ärenden. Inför dessa Konungens ombud aflades hyllningseden af ridderskapet d. 20 April 1692, några dagar derefter af borgerskapet i Staden och invånarne i de närbelägna marskländerna samt i åtskilliga städer och byar i hertigdömena.

117.

Åts. IN MEMOR. CAROLO XI. D. G. SV. GOTH. VAND. REG. INV. PLENIPOTENT. ILLUSS S. R. E. M. SENATORIBUS. H. HORNIO. N. BIELKEN S. T. R. WISM. V. PRÆS. GEN. I. R. AB OWSTIEN. PRÆSTITI HOMAGII. A DUC. BREM. ET VERD. ORDIN. ET SUBD. ANNO MDCXCII. M. APR. på 13 rader.

Fråns. HUC TENDIMUS OMNES. Vid inskriftens slut står stjernbilden Karlavagnen (Stora Björn). I ett bergigt landskap, vid en flod eller hafsvik, står på stranden ett rundt altare, på hvilket ligger ett taggigt hjerta. Mellan detta och Karlavagnen sväfvar i luften ett knippe af två nycklar och ett kors (Bremens och Verdens vapen).

Diam. 14½ lin. (12:e storl.). Är en s. k. Huldigungs Gedächtniss Thaler. Det smaklösa arbetet förskrifver sig troligen från Bremen. — Berch 177: 66. Hildebrand, Minnesp. öfver enskilda Sv. män o. qvinnor pag. 61 n. 3. — K. Mk., B-n, De Geers, Grefve Snoilsky's saml. i silfver.

**Norra sidan af nya slottsbyggnaden i Stockholm
uppförd efter Nic. Tessins ritning år 1692.**

Grunden till denna efter Hofarchitekten, sedan Kongl. Rådet Grefve Nicodemus Tessins ritning uppförda norra fasad lades 1692, och inom fem månader voro murarne fulländade. Men d. 7 Maj 1697 nedbrunno både nybyggnaden och största delen af det öfriga kvarstående gamla slottet. Uppförandet af den nya, efter Tessins mera stortartade plan anlagda slottsbyggnaden börjades redan år 1698; men måste snart afstanna af brist på medel under

Konung Carls krig. År 1728 fortsattes arbetet, hvilket först 1754 blef så nära fullbordadt, att Kongl. familjen kunde d. 7 Dec. detta år i sin nya boning inflytta.

118.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVECIAE. Bröstmil-
len, h. s., i harnesk och mantelveck omvikta öfver axeln.
— Nedanför: *κ*.

Fråns. DOMINI. VIRTUTE. PERENNAT. Kongliga slot-
ets norra sida med Lejonbacken och Norrström. I af-
kärn.: MDCXCII. — Der under: *Tessin inv.*

Diam. 23 lin. (22:a storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Ban-
ken. — Br. pag. 225. Berch 178: 67. Hildebrand, Minnesp.
öfver enskilda Sv. män o. qv. pag. 106. — K. Mk. (2 ex.) o.
B-n i silfver.

**Jubelfesten, till minne af 1593 års beslut an-
gående religionen på mötet i Upsala, firad i
Februari 1693.**

Söndagen d. 26 Febr. 1693 gjordes tacksägelse i alla rikets kyrkor, och i Stockholm anställdes allmän illumination. Den stora festen i Upsala firades i Konungens, Prins Carls och Prins Fredriks af Holstein närvaro under fyra dagar (28 Febr.—3 Mars) med orationer och Theol. Doktorspromotion m. m. Vid rikets öfriga läroverk höllos äfven festliga tal. Jfr K. Carl IX, n. 5.

119.

Åts. IACTATVR SED TVTA TAMEN ☉ Ett skepp, med
tt serafshufvud och en korstecknad sköld i bakstäfven,
Kristi monogram i toppflaggan och neddraget segel, går
vadigt fram genom brytande böljor. Der öfver *☉* inom
n strålkrets.

Fråns. IN FELICEM MEMORIAM CONCILII VPSA-
LIEN: CIVIS DECRETVM CENTESIMO ABHINC ANNO PER-

SECVTIONI LITVRGICÆ FINEM ATTVLIT. M DC XCIII. på 8 rader.

Diam. 21 lin. (20 $\frac{1}{2}$ storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — Utdelades af Konungen rikligen i guld och silfver. — Br. pag. 226; tab. X, n. 1. Berch 178: 68. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

120.

Lik n. 119; men mindre.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

121.

Åts. IACTATVR. SED. TVTA. TAMEN. Skeppet m. m. kopieradt efter n. 119.

Fråns. IN FELICEM. MEMOR CONCIL. VPSAL. CV. IVS. DECRETVM CENTESI. ABHINC. A^o PERSECVT. LITVR. FINEM. ATTVLIT. M DC XCIII. i 8 rader.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken*. — Berch 333: 65. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Konung Carl uppträder jemte Kejsar Leopold m. fl. som medlare vid freden, som afslöts mellan Danmark samt Hannover, Braunschweig och Celle i Ratzeburg den 29 September 1693.

Enligt en artikel i fredsslutet blefvo Ratzeburgs fästningsverk raserade.

122.

Åts. PROVIDENTLÆ. CHR. V. P. F. A. P. P. OB. SECVRIT. CIRC. INF. SAX. RESTIT. (- - Christiani V:ti pii felicis augusti patris patriæ ob securitatem circulis infe-

* Någon gång har af misstag så väl åtsidan som frånsidan af denna minnespenning blifvit sammanpräglad med den 2:dra regentlängdens vanliga åtsida (n. 26).

rioris Saxoniae restitutam). Danske Konungen Christian V:s bröstbild, h. s., i harnesk och mantelveck uppfästade genom ett rutformigt smycke på axeln och ett dylikt på bröstet; med Elefanterordens dekoration. Nedanför: D. N. XV. APR. MDCXCIV. — Under axeln: B. M.

FRÅNS. FRIDERICO III. ELECTORE BRANDENB. ORDINIBUS GENERAL FOEDERA BELGY. WILHELMO III MAGN BRITAN REGE. CAROLO XI. SUECIAE REGE. LEOPOLDO I. IMPERATORE. MEDIATORIBVS. RADTZEVBVRGVM EVERSVM. MDCXCIII. i sex oregelbundna omgångar. I midten Fredsgudinnan, som bär en olivqvist i handen.

Diam. 22½ lin. (21½ storl.). Grav. af Barthold Meier i Köpenhamn. Frånsidans stamp har blifvit skadad. Slagen till Konung Christians födelsedag d. 15 April 1694. — Sst. n. 68. a. — R. — K. Mk., Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

Konungens resa till Vesterbotten, der han i Torneå såg midnattssolen den 14—15 Juni 1694.

Konungen reste d. 4 Juni från Kungsör och kom d. 14 till Tornedå, således användande endast 11 dagar på något öfver 100 mil. I stadens klockstapel uppsteg Konungen följande natten, i sällskap med Landshöfdingen Grefve Douglas, Statssekreteraren Carl Piper, Krigsrådet Johan Hoghausen m. fl. för att se midnattssolen, som endast under 13 minuter vid tolf tiden skymdes af ett moln. Efter en dags hvila återvände Konungen, mönstrade under vägen Vesterbottens och Helsinges regementen, lemnade d. 4 Juli Gefle och kom samma dag på aftonen till Ulriksdal. Den brådstörtade färden ansågs hafva skadligt inverkat på Konungens helsa.

123.

Åts. CAROLVS. XI. DEI. GRAT. SVEC. GOTH. VANDAL. REX. Bröstbilden, h. s., med en del af ryggen framvänd, i harnesk och mantelveck tillbakalagda öfver den franskjutna axeln. — Nedanför: A.

Fråns. SOLI. INOCCIDVO. SOL. OBVIVS ALTER. Midnattssolen dröjande öfver ett segment af jordgloben, på hvilken ses en kart-teckning af Bottniska vikens norra ända och ditlöpande floder, med skrifna namn: *Sinus Botnicus* och *Torne*. I afskärn.: ITER REGIS AD BOTNIAM. OCCIDENTALEM MENSE IVNIO. 1694.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — Br. pag. 226; tab. X, n. 2. Berch 178: 69. — K. Mk. en i silfver, en i koppar, förgyld. B-n i silfver.

124.

Åts. Densamma som till n. 26.

Fråns. SOLI. INOCCIDVO. SOL. OBVIVS. ALTER. Solen m. m. som på n. 123; men på jordsegmentet är endast skrifvet: *Sinus botnicus*. I afskärn.: *Iter Regis ad botniam. occidentalem mens. iunio. 1694.*

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 333: 66. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Minnespenning af guld, skedadt ur barlastsand från Sumatra, lemnad Konungen på hans födelsedag den 24 November 1694.

Guldsmeden Balzar Grill inköpte, med ett af Kongl. Maj:t lemnadt ansenligt förskott, på auktion i Holland barlastsand, som i Ostindiska kompaniets skepp blifvit hemförd från Sumatra. Denna sand skedades vid Salberget, och erhöles derur en betydlig mängd guld och silfver, som sedan ytterligare renades och förmyntades i Stockholm.

125.

Åts. Utan inskrift. Konung Carls bröstbild, h. s., i harnesk med lejonhufvud öfver armen och mantelveck uppfästade genom ett smycke på axeln. — Under armen, i fördjupning: *R. Falz.*

Fråns. CAROLO - XI - SVEC - GOTH - VAND - REGI -
M-DC-LV-XXV - NOV - NATO - M-DC-XCIV - NATALI -
HOC - AVRVM - EX - MINERA - SVMAT - IND - ORI - HOL-
MLÆ - NATVM - i 8 rader.

Diam. 22 lin. (21½ storl.). Gjuten af Raim. Faltz på anmodan af svågern Balzar Grill, som genom denna minnespenning, hvaraf 24 exemplar lemnades till Konungen, önskade visa sin tacksamhet för det förskott han erhållit af allmänna medel. Bildens likhet med originalet anses vara bättre träffad än på Konungens öfriga minnespenningar. Födelsedagen är oriktigt angifven d. 25 i st. f. d. 24 Nov. — Br. pag. 227. Berch 178: 70. — R. — K. Mk. (2 ex.), B-n, Upsala Univers. i guld.

Landshöfdingen Frih. Nils Gripenhjelm's upptäckt af guld i gråbergsvärpen vid den öfvergifna Östra Silfbergsgruftan i Tuna socken i Dalarne 1695.

Frih. Gripenhjelm fann bland dessa förkastade stenar åtskilliga stuffer innehållande guldblandadt silfver. Ur hvarje myntmark (16 lod) silfver erhöll han 28 till 36 ass guld, hvaraf han lät prägla omkring 100 dukater.

126.

Åts. CAROLVS XI. D. G. REX. SVE. Konungens bröstbild, h. s., bar.

Fråns. EX AVRO SVEC: REPERTO IN DALIA & ÖST: ILV-BERGH. A° 1695. i 6 rader. Derunder: *A. N. Gripenhielm.*

Diam. 7 lin. (4:e storl.). Vanligen kallad Gripenhjelm's dukat. — Br. pag. 230. Berch 178: 71. Hildebrand, Minnesp. öfver ensk. Sv. män o. qv. pag. 75. — R. — K. Mk., B-n, De Geers saml. (2 ex.) i guld.

**Flyttningen af universitetet från Dorpat till Perna
u i Lifland (oriktigt hänförd till år 1695).**

Då Konung Gustaf II Adolf hade fulländat eröfringen af Lifland, inrättades år 1630 i Dorpat ett gymnasium, som snart förvandlades till universitet, hvilket invigdes af Generalguvernören Johan Skytte d. 15 Oct. 1632. Sedan Dorpat d. 12 Oct. 1656 eröfrats af Ryssarne, upplöstes universitetet för en längre tid; men invigdes åter d. 21 Aug. 1690, med nya privilegier utfärdade d. 28 Jan. 1689. Under Carl XII:s krig förföll det å nyo, och 1710 flydde de sista Professorerne till Sverige, medförande åtskillig universitetets rörliga egendom. (Rektorsinsignierna, silfverspirorna, nyckeln och universitetets sigill förvaras i Statens Historiska Museum). Flyttningen till Perna u beslöts 1695, men skedde först 1699, då universitetet i Augusti der öppnades af dess Kansler, Generalguvernören Grefve Erik Dahlberg.

127.

Åts. * COMMODIOR MVSAS SINVS PORTVVSQ. RECEPIT omkring en lagerkrans. Inom denna: CA ROLO XI. REGE SVEC AVCTO RE.

Fråns. ACADEMIA DORPATENSI ANNO LXIII. CLIMACTERICO PARNOVIAM AD SINVM LIVONICVM TRANS-LATA. M.DC.XCV. på 10 rader. — Nederst: c. w.

Randskrift: * FVNDATORE GVSTAVO ADOLPHO REGE SVEC. M.DC.XXXII.XV. OCT.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. — Berch 179: 72. — K. Mk., B-n, Hertigl. kab. i Gotha i silfver. De Geers saml. i koppar, förgyld.

Konungens omtänksamhet. (1696).

Konungen, ehuru sjuklig, företog 1696 resor i landsorterna, för att genom egen undersökning utfinna medel till hjälp under den svåra missvext, som under detta år in-

träffat. Det är dock föga troligt att den, i främmande land, förmodligen senare präglade minnespenningen särskildt har afseende på denna Konungens omtänksamhet.

128.

Åts. CAROL REX. SV. Brösbilden, h. s., lageransad, med en utvikt krage; halsen bar.

Fråns. PROVIDE. Ett lejon, stående, med bister uppsyn. Nedanför: 1696.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Utländskt arbete. — Sst. n. 72. a. — R. — K. Mk., De Geers, Frih. Bondes saml. i silfver.

Konung Carl XI:s praktmynt.

Ett i Riga år 1660 slaget praktmynt är ofvanför upptaget under n. 4.*

129.

Åts. CAROLUS. XI. REX. SVECIÆ. Brösbilden, v. s., gerkransad, i harnesk och mantelveck.

Fråns. MON. AVR. CIV. REVAL. Staden Revals krönte vapensköld innehållande tre lejon och i nedra kanten t litet kors inom en krans. Vid sköldens sidor: 1668.

Diam. 10 $\frac{1}{2}$ lin. (7 $\frac{1}{2}$ storl.). Slagen i Reval 1668; rått arbete. Synes vara präglad med samma stampar som dubbla dukaten af nämnda år. — Sst. n. 9. a. — RR. — K. Mk. i guld (nära 5 Duk.).

130.

Åts. CAROLVS. XI. REX. SVECIÆ. Brösbilden, v. s., gerkransad, i mantelveck.

Fråns. MON. NOV. AVR. CIV. REVALIENS: 1672. Stads vapensköld innehållande tre lejon och under

* Berch upptager (181: 13) ett i Riga slaget »femdukatstycke» af år 1664. ■ något sådant finnes, torde det vara prägladt med samma stampar som 64 års dubbeldukat, hvaraf exemplar förvaras både i K. Mk. och i Banken.

nedra kanten ett litet kors i en perling. Vid sköldens sidor: 5 DVC.

Diam. $10\frac{1}{2}$ lin. ($7\frac{1}{2}$ storl.). Slagen i Reval 1672. — Berch 181: 9. — R. — K. Mk. med borrhål i öfra kanten ($4\frac{15}{16}$ Duk.). B-n (5 Duk.). Grefve Snoilsky's saml. (5 Duk.).

**Konungens död i Stockholm den 5 April 1697
och begrafning i Riddarholmskyrkan den 24
November samma år.**

Konungens helsa blef tidigt försvagad dels genom hans våldsamt ansträngande resor, dels tidtals genom långvarigt stillasittande under arbete med regeringsärenden. Efter svåra plågor afled han i följd af bulnader och ett kräftartadt lidande i underlifvet, utbildadt under en lång följd af år.

131.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVE. NATVS. D. 24. NOV. A. 1655. Bröstbilden, h. s., i prydligt harnesk och brämade mantelveck. — Under armen: *Karlsten.*

Fråns. LVCTVS. NON. IVSTIOR. VLLVS. En kvinna (Sverige) i antik dräkt, med kask på hufvudet och handen på en bugtad Sveasköld vid sidan, sitter sörjande vid Konungens sarkofag, på hvilken ligga delar af hans rustning (svärd, hjälm, harnesk, sköld); vid kvinnans fot ligger ett lejon, som blickar upp till henne. I bakgrunden ses cypresser och en Egyptisk pyramid. I afskärn.: DENATO. PATRE. PATRIAE. D. 5. APRIL. 1697.

Diam. $19\frac{1}{2}$ lin. (19:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — Br. pag. 227. Berch 179: 73. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

132.

Åts. Densamma som till n. 26.

Fråns. LVCTVS. NON. IVSTIOR. VLLVS. Kvinnan, med skölden och lejonet som på n. 131, sitter i sör-

jande ställning, hvilande högra armen på en kubisk fot.
I afskärn.: *Denat. Pat. Patriæ. d. 5. apr. 1697.*

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 333: 67. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

133.

Åts. CAROLVS. XI. D. G. REX. SVECLÆ. Brösbilden, h. s., i harnesk och mantelveck. — Nedanfö: .

Fråns. TOTO. MIRABILIS. ORBE. Den nedgående solen kastar strålar på molnen och öfver den med träd och örter beväxta marken. I afskärn.: ORT. D. 24. NOV. A. 1655. OCCID. D. 5. APRIL. A. 1697.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken, frånsidans bräckt. — Br. pag. 228. Berch 179: 74. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

134.

Åts. CAROLVS. XI D. G. REX. SVE. Brösbilden, h. s., i harnesk och mantelveck.

Fråns. TOTO. MIRABILIS. ORBE. Den nedgående solen m. m. som på n. 133; men på marken växa endast örter. Inskriften i afskärningen som på n. 133.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. af A. Karlsten eller någon hans elev. St. i Banken. Båda sidornas stampar hafva blifvit omarbetade med obetydlig skilnad. — Var kastpenning vid begrafningen. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

135.

Åts. Densamma som till n. 26.

Fråns. TOTO. MIRABILIS. ORBE. Solen m. m. som på n. 133. I afskärn.: ORT. D. 24. NOV. 1655. OCCID. D. 5. APRIL. A. 1697*.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 333: 68. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

* Denna frånsida, oriktigt sammanpräglad med åtsidan af n. 90, fins i Frih. Bondes saml. i silfver.

136*.

Åts. Densamma som till n. 102.

Fråns. CAROLVS. XI. VLRICA. ELEON. Två cypress-träd; på hvardera är upphängd en oval sköld med inskrift, på den ena: NATVS 1655 CORON 1675 DENA 1697; på den andra: NATA 1656 CORON 1680. DENA 1693. — På afskärningslinien: A. MEIBUS. F.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Grav. af A. Meybusch, frånsidan sedan han lemnat Sverige. — Berch 179: 75. — K. Mk., B-n, Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

137.

Åts. ARCTOI CAROL; QVON DAM SPES ANXIA CÆLI. Brösbilden, h. s., med en del af ryggen framvänd, i harnesk och brämde mantelveck. — Under den framskjutna armen: IBG.

Fråns. MANET. OPTVMA CÆLO. Ett strålände öfver en sky, ur hvilken framsträcket en hand, som håller en krona öfver en vagn, på sidan märkt med tre kronor. På vagnen, som drages öfver ett rutadt plan af två bevingade änglar bärande hvardera en palmqvist och en cypresskrans, ligger en insvept människofigur, hvilken håller upprätt en brinnande fackla eller spira med strålände spets. En ängel, lik de förutnämnda, står bak på vagnen. På planet ligga af regalierna spiran, svärdet och äplet. I afskärn.: DIVUS. CAROLVS. XI. CORON: CÆLI. ÆTERN: MACTA: M:D:CXCVII D: APRILIS. V:

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Slagen sannolikt i Bremen. Arbetet lika dåligt utfördt som smaklöst uttänkt. — Sst. 73. a. — K. Mk., B-n, De Geers o. Hrr Hjertbergs saml., Rikskab. i Dresden o. München, Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

138.

Åts. CAROLVS XI D. G. SVEC. GO. V. DA. REX. Brösbilden, h. s., i harnesk och mantelveck öfver ryg-

* Berch upptager (173: 48) en minnespenning med Konungens och Drottningens bild på åtsidan, och på frånsidan ett cederträd, på hvilket hänga två sköldar, med Konungens namn i den ena och Drottningens i den andra. Möjligtvis har beskrifningen på denna medalj, hvilken jag ingenstädes sett, inkommit genom felaktig anteckning och förvexlig med den här anförda.

gen upplagda öfver den framskjutna högra axeln; om-
lindad halsduk.

Fråns. IVSTO DATA IVDICE QVARTA. En öppen
strålkrona hvilande på en molnbädd under en strålände
treflamma. Nederst ett segment af jorden. I afskärn.:
1697. 5. APR.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Utländskt arbete, kanske af samma
gravör som n. 137; men arbetet är bättre. Måhända har fel-
teckningen i åtsidans omskrift (v. DA i st. f. VANDA) föran-
ledt stampens förkastande. — RRR. — Storhertigl. Museum i
Schwerin i tenn.

Konung Carl XI:s minne.

139.

Åts. CAROLVS. XI. D: G: SVECLÆ. GOT: VAN: REX.
Bröstbilden, h. s., i prydligt harnesk och mantelveck
omknutna öfver axeln. — Under armen: c.

Fråns. Inslagen skrift: ILLE REX PIVS FORTIS FE-
LIX AVGVSTVS AD ARCHETYPVM EBVRNEVM CAVALLERII
MANV FACTVM AB HARTWIGIO FVSVS. IN HOC VIVIT AERE
PIA KEDERIANA CVRA. — S. D. G. *

Diam. 31½ lin. (26:e storl.). Gjuten af Christian Hartwig
efter Cavailleurs i elfenben skurna medaljong och af Assessor
N. Keder försedd med inskrift. — Jfr. Sst. n. 76. — RRR. —
Upsala univers. i messing.

140.

Åts. Densamma som till n. 26.

Fråns. CAROL. XI. NAT. D. 24. NOV. A. 1655. CO-
RON. D. 25 SEPT. A. 1675. DEN. D. 5. APR. A. 1697. i 7
rader.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra re-
gentlängd. St. i Banken. — Berch 333: 69. — K. Mk. (2 ex.)
o. B-n i silfver.

141.

Åts. CAROLUS XI. D. G. REX SVECLAE. Bröstbilden, h. s., i harnesk och mantelveck. — Under axeln: s.

Fråns. NATUS MDCLV. DENATUS MDCXCVII inom en krans af ek och lager.

Kring kanten på båda sidor en perlkrets.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Grav. år 1787 af C. Enhörning för hans regentlängd. St. hos Hr Oldenburg. — Sst. n. 9. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Ensidiga minnespenningar med Konung Carl
XI:s bild.

142.

CAROLVS. XI. D G: REX SVECLÆ. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i prydligt harnesk och mantelveck från venstra axeln öfver en del af bröstet och ryggen.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Utländskt arbete, tungt och groft.
— **RRR**. — K. Mk. i tenn.

143.

CAROL; XI. REX. SVEC. GOT. VAND: Bröstbilden, h. s., lagerkransad, bar.

Diam. 8½ lin. (5½ storl.). — **RRR**. — K. Mk. braktestafprägling i silfver.

Konung Carl XI och hans gemål Drottning Ulrika Eleonora.

En eller flera af dessa minnespenningar voro måhända redan färdiga att utdelas vid förmälningen eller vid Drottningens kröning. Andra hafva blifvit vid olika tillfällen som minnesgåfvor utdelade, för hvilket ändamål åtsidorna till minnespenningar, graverade för annat ändamål, blifvit sammanpräglade. En och annan dylik sammanpräglings har i senare tid skett efter myntmästares godtycke. Sådana upptagas endast såvidt de i Kongl. Myntkabinettet eller Bankens samling förvaras.

144.

Åts. CAROLVS. XI. DEI. GRATIA. SVEC. GOTH. VANDAL. REX. Konungens bröstbild, h. s., med en del af ryggen framvänd och med bandros i nacken, i harnesk och brämade mantelveck. — Under den framskjutna armen: *Karlsten.*

Fråns. VLRICA. ELEONORA. DEI. GRATIA. REGINA. SVECLÆ. Drottningens bröstbild, h. s., lagerkransad, med perlor i nackhåret och brämade mantelveck uppehållna genom ett band från venstra axeln; på bröstet ett smycke med en hängperla. — Nedanför: *Karlsten.*

Diam. 21 lin. (20½ storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken, båda bräckta. — Jfr Berch 173: 47. — K. Mk. 2 ex. i silfver. B-n en i guld, en i silfver.

145.

Åts. Konungens bild och namn. Densamma som till n. 123.

Fråns. VLRICA. ELEONORA. DEI. GRATIA. REGINA. SVECLÆ. Ⓢ Drottningens bröstbild, h. s., i släta mantelveck uppvikta öfver axeln. — Nedanför: *Λ.* (Densamma som till Drottningens n. 16).

Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — K. Mk. en i silfver, en i koppar, förgyld. B-n i silfver.

146.

Åts. Konungens bild och namn. Densamma som till n. 103.

Fråns. VLRICA. ELEONORA. D. G. REGINA. SVECLÆ. Drottningens bröstbild, h. s., i mantelveck, med perlsnören i håret. — Nedanföör *Karlsteen*. (Densamma som till Drottningens n. 9).

Diam. 18 lin. ($16\frac{1}{2}$ storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — K. Mk. 2 ex. i brons. B-n i silfver.

147.

Åts. Konungens bild och namn. Densamma som till n. 109.

Fråns. VLRICA - ELEON - D - G - REGINA - SVECLÆ. Bröstbilden, h. s., med perlsnören i håret, öfver dragten mantelveck uppehållna genom ett perlsnöre från venstra axeln. — Nedanföör: R. FALTZ. (Densamma som till Drottningens n. 14).

Diam. 18 lin. ($16\frac{1}{2}$ storl.). Grav. af Raim. Faltz. — B-n i brons.

148.

Åts. CAROLVS. XI. D: G: REX. SVECLÆ. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i mantelveck; halsen bar.

Fråns. VLRICA. ELEONORA. REG. S. Drottningens bröstbild, h. s., lagerkransad, med perlsnören i nackhåret, i mantelveck.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Gjuten och cicelerad. Bokstäfverna på båda sidor ovanligt stora. — **RRR.** — K. Mk. i silfver. Silfverstolpes saml. kopia i tenn.

149.

Åts. CAROLUS XI D. G. REX SUECLÆ. Bröstbilden, h. s., i prydligt harnesk och brämade mantelveck upp

fästade genom ett ovalt smycke på axeln; omlindad halsduk. — Nedanför: R. ARONDEAUX FEC.

Fråns. ULRICA ELEONORA. D: G: REG: SUE. Drottningens bröstbild, v. s., med perlsnören i håret, perla i örat, mantelveck fästade genom ett band från ryggen öfver venstra axeln till bröstet. — Nedanför: R. A. F.

Diam. $16\frac{1}{2}$ lin. ($14\frac{1}{2}$ storl.). Grav. af R. Arondeaux i Holland. — Åtsidans bild och dräkt är nästan fullkomligt lik de af A. Meybusch graverade åtsidorna till n. 64. a. och 97. Endera artisten har tydligen kopierat den andras arbete. — **RRR.** — De Geers saml. i silfver.

150.

Åts. Konungens bild och namn. Densamma som till n. 97.

Fråns. * ULRICA ELEONORA D: G: REG: SUE: Drottningens bröstbild, v. s., med perlsnöre i håret, perla i örat och mantelveck uppehållna genom ett band från axeln. — Nederst: **MB. F.** (Densamma som till Drottningens n. 21).

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — Br. pag. 221. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

151.

Åts. Konungens bild och namn. Densamma som till n. 83.

Fråns. VLRICA. ELEONORA. D. G. REGINA. SVEC. Drottningens bröstbild, h. s., med perlor i nackhåret och mantelveck omvridna öfver axeln. (Densamma som till Drottningens n. 2).

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i brons. De Geers saml. i silfver.

152.

Åts. Konungens bild och namn. Densamma som till n. 34.

Fråns. Densamma som till n. 151.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i ~~Bonn~~ .ken. — K. Mk., Silfverstolpes, Hr Oldenburgs saml. i brons.

153.

Åts. Konungens bild och namn. Densamma som till n. 45. a.

Fråns. ● ULRICA ELEONORA D: G: REG: SUE: Drottningens bröstbild, v. s., bar, med perlor i håret. — Nedanfö: A. M. F. (Densamma som till Drottningens n. 8).

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — K. Mk. en i guld, en i silfver. B-n i brons. De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

154.

Ensidig. Utan inskrift. Konung Carls och Drottning Ulrika Eleonoras förenade bröstbilder, h. s., hans i halsduk, prydligt harnesk med lejonhufvud öfver axeln och breda mantelveck; Drottningens i mantelveck fastade genom en liten rund knapp på bröstet; en lång lock nedfallande från venstra sidan öfver bröstet.

Oval, 14 lin. hög (11:e storl.). Gjuten; särdeles vackert, fastän, som det tycks, ofulländadt arbete liknande en graverad puns till en stamp. — **RRR.** — Rikskab. i Berlin i jern.

**Konung Carl XI och hans son Prins Carl, sedan
Konung Carl XII.**

155.

Åts. Konung Carl XI:s bild och namn. Densamma som till n. 114.

Fråns. * CAROLVS. DEI. GRA: REGNI. SVE: PR: HAER. Kronprinsen Carls bröstbild, h. s., i peruk, harnesk med medusaansigte på bröstet och mantelveck uppfästade genom ett rundt smycke på axeln. — Nedanfö: ANT. MELBVS. P. (Densamma som till K. Carl XII:s n. 3).

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — Slagen på 1690-talet, då Prins Carl åtföljde fadern på dess resor. — Br. pag. 223. Berch (Carl XII) 203: 5. — K. Mk., B-n, De Geers, Hr Oldenburgs saml., Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

156.

Åts. Konung Carl XI:s bild och namn. Densamma som till n. 116.

Fråns. CAROLVS XII. D. G. REX. SVEC. Konung Carl XII:s bröstbild, framvänd, med hufvudet vridet åt venster, i rock och halsduk. (Densamma som till K. Carl XII:s n. 108).

Diam. 5½ lin. (2:a storl.). Präglad i Stettin. -- Berch (Carl XII) 203: 7. — K. Mk. (2 ex.), B-n, De Geers saml. i silfver.

157.

Åts. Densamma som till n. 156.

Fråns. CAROL. XII D. G. REX. SVEC. Konung Carl XII:s bröstbild, h. s., i prydligt harnesk och mantelveck uppsamlade öfver axeln. — Nederst: *J. M.*

Diam. 5½ lin. (2:a storl.). Slagen i Stettin, der Joh. Memmius var myntmästare. Fråns. af dåligt arbete. — K. Mk., B-n, Rikskab. i München i guld. Upsala Univers. i silfver.

ULRIKA ELEONORA*.

KONUNG CARL XI:S GEMÄL.

**Prinsessan Ulrika Eleonora lemnar Köpenhamn,
för att öfvergå till sitt nya fädernesland, den 1
Maj 1680.**

Prinsessan, åtföljd af sina anhöriga, reste d. 1 Maj från Köpenhamn till Fredriksborgs slott och derifrån d. 3 Maj till Helsingör. Följande dagen företogs färden öfver Öresund i sällskap med system Hertiginnan Fredrika Amalia af Holstein, som genast återvände, Svenske Ambassadören Grefve Johan Gyllenstierna samt Danska Ambassadörerne Grefve Anton af Oldenburg och Frih. Jens Juell. Vid landstigningen i Helsingborg mottogs Prinsessan af Svenska Enkedrottningen Hedvig Eleonora, Riksrådet Grefve Bengt Oxenstierna m. fl. Resan fortsattes samma dag till Landshöfdingen Frih. Augustin Leijon-skölds gård Skillinge och derifrån d. 6 Maj till Skottorp i Halland, der Konung Carl mötte och förmälningen på aftonen egde rum. Jfr K. Carl XI:s n. 74, 86—91.

1.

Åts. Utan omskrift. Inom en balustrad vid Köpenhamns slott står en obelisk med ett krönt c på en kula å toppen och på framsidan en oval af lager omsluten, krönt sköld med inskrift: VL RICA ELEONORA. Vid sidan flyger en Amor med pil och båge i händerna. Öfver slottstaket utgå från en blåsande vind orden: NOS VIXIT DIGNIOR VNQVAM. På planen kring obeliskens ses åkande,

* Jfr K. Carl XI, n. 74, 86—91. 93—95, 100—102, 136, 144—154.

ridande och gående personer samt en hund. I fonden en park. I afskärn.: MDCLXXX. — På balustradens fot: c s.

Fråns. Utan omskrift. En bevingad genius (Ryk-tet), med palmqvist i högra handen, flyger öfver Öresund, blåsande i en trumpet, från hvilken nedhänger en banderole med inskrift: QVÆ CAR-OLO. SVE-CA QVÆ VIRGO DIGNA CORONA. Vid kanten en vind, som utblåser: DIGNAM FATA DABVNT. På förgrunden ryttare, träd och hus, det främsta med en uthängd skylt, på hvilken ses en krona. På vattnet fartyg. — På marken: c s.

Diam. 16 $\frac{1}{2}$ lin. (14 $\frac{1}{2}$ storl.). Grav. af Christofer Schneider i Köpenhamn. Arbetet vackert, fastän ideen är smaklös. — Br. pag. 219; tab. (Carl XI) VI, n. 2. Berch 174: 51. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Drottningens ankomst betraktad som en under-pant på freden mellan Sverige och Danmark.

Vid afskedet från brodern, Konung Christian V, ytt-rade Prinsessan: "Som jag nu blifvit en fredspant mellan bägge dessa riken, så önskar jag, att jag ock må borttaga all fiendskap och oenighet dem emellan, och förbinda dem till en evig vänskap och förtrolighet." Drottningens önskan gick så till vida i fullbordan, att, om än vänskapen mellan Konungarne ej var synnerligt varm, freden likväl bibehölls under deras lifstid. Jfr K. Carl XI:s n. 74.

2.

Åts. ULRIKA ELEONORA. D. G. REGINA. SVEC. Bröst-bilden, h. s., med perlor i nackhåret och en der ifrån nedfallande lock samt mantelveck omvridna öfver axeln.

Fråns. ADVENTV SVO QVIETEM på ett flygande band. Nymånen lyser mellan skingrade moln öfver ett landskap. I afskärn.: 1680.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — Br. pag. 220; tab. (Carl XI) VII, n. 1. Berch 192: 1. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

3.

Åts. VLR. ELEONORA. D. G. REGINA. SVE. Bröstbilden, h. s., i mantelveck.

Fråns. ADVENTV. SVO. QVIETEM. Nymånen, ofvan moln, lyser öfver ett landskap. I afskärn.: 1680.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken, åtsidans bräckt. --- Berch 333: 70. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Drottningens kröning i Stockholms storkyrka
den 25 November 1680.**

Efter förmälningen tillbragte Konungen och Drottningen sommaren och hösten på Strömsholm och Jakobsdal (Ulriksdal). Från sistnämnda ställe skedde ett praktfullt intåg i Stockholm d. 24 Nov., och följande dagen förrättades kröningen af Årkebiskop Johannes Bazius, som jemte Riksdrotset Grefve Magnus Gabriel De la Gardie satte kronan på Drottningens hufvud.

4.

Åts. Ⓢ ULRICA ELEONORA REGINA SUECLÆ. Bröstbilden, v. s., med konglig krona, hermelinsmantel och smala veck uppfästade genom smycken på bröstet och axeln. — Nedanför: A. MEYBUSCH FEC:

Fråns. AMOR HANC VIRTUSQUE CORONANT. En flygande kärleks gud, med båge och pilkoger, och en gående qvinna (Dygden), i antik drägt, med palm- och lagerqvistar i ena handen, hålla en konglig krona öfver Drottningen, som sitter i kröningsdrägt med spiran i hand; under fötterna en matta. Öfverst ofvan en molnkrets strålar Guds öga öfver Drottningens namnchiffer: VER (monogram = Ulrica Eleonora Regina). Nederst: 1680.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — Br. pag. 220; tab. (Carl XI) VI, n. 3. Berch 193: 2. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

5.

Åts. ☉ ULRICA ELEONORA REGINA SUE: Brösthilden, v. s., bar, med konglig krona och perlor i håret. — Nederst: A: MEYBUSCH FEC.

Fråns. AMOR HANC VIRTUSQUE CORONANT. Figurerna som på n. 4; men utan Guds öga, monogrammet och skyn. Nederst: 1680.

Diam. 12½ lin. (10:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — K. Mk. en i guld, en i silfver. B-n i silfver.

6.

Åts. VLRICA ELEONORA REGINA. Brösthilden, h. s., i mantelveck, med en nedfallande lock på båda sidor om halsen.

Fråns. AVCTA FELICITAS SEPTENTRIONI. Konungen stående, lagerkransad, i antik drägt och brämard mantel, håller den kongliga kronan öfver Drottningen, som sitter på en glob tecknad med Sveriges tre kronor.

Diam. 14½—15 lin. (12—13:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken, åtsidans söndrig. — Br. pag. 220; tab. (Carl XI) VII, n. 2 (frånsidan). Berch 193: 3. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

7.

Åts. VLRICA. ELEONORA. Brösthilden, h. s., i mantelveck, med perlor och spetsar i nackhåret; på bröstet ett smycke med hängperla.

Fråns. FACTA SOCIA REGNI. En stor konglig krona.

Diam. 10½ lin. (7½ storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken; till frånsidan två, den ena med en rosett efter inskriften. — Var kastpenning vid kröningen. — Br. pag. 220; tab. (Carl XI) VII, n. 3 (frånsidan). Berch 193: 4. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

8.

Åts. ☉ ULRICA ELEONORA D: G: REG: SUE: Brösthilden, v. s., bar, med perlor i håret. — Nedanfö: A. M. F.

Fråns. FACTA SOCIA REGNI. En stor konglig krona, prydligare än på n. 7. I afskärn.: ANNO 1680 DIE 25 NOV:

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. af A. Meybusch. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Drottningens gudsfruktan och älskvärda egenskaper.

Drottningens kärleksfulla sinne, omvårdnad om fattiga och olyckliga, omsorg om barnens uppfostran och undergifvenhet i sorgen öfver fyra söners bortgång samt oskrymtade gudsfruktan tillvunno henne allmän aktning och kärlek af samtida och hos efterlevande ett oförgängligt minne.

9.

Åts. VLRICA. ELEONORA. D. G. REGINA. SVECE
Brösbilden, h. s., i mantelveck, med perlsnören i håret
samt lockar nedfallande öfver axlarne och bröstet. —
Nedanför: *Karlsten.*

Fråns. ARCTOI SPLENDOR. AMORQ. POLI på ett flygande band. Stjernbilden Lyran mellan skyar. Lyrans bågar hafva någon likhet med ett U. — Nedanför: 1687.

Diam. 18 lin. (16½ storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. Slagen på Konungens befallning år 1687. — Br. pag. 220; tab. (Carl XI) VII, n. 4. Berch 193: 5. — K. Mk. 2 ex. i silfver. B-n en i guld, en i silfver.

10.

Åts. Densamma som till n. 3.

Fråns. ARCTOI SPLENDOR. AMORQ. POLI. Stjernbilden Lyran, som på n. 9, men utan skyar. — Nedanför: 1687.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 333: 71. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

11.

Åts. VLRICA - ELEONORA - D - G - REGINA - SVECE
Brösbilden, h. s., i mantelveck öfver drägten hopfästade genom ett litet smycke på bröstet och upplagda öfver axeln. — Nedanför: B. FALTZ.

Fråns. , TERRAE - SPERNIT - OPES - En paradisfogel framsväfvande mellan skyar högt öfver marken. Nederst på en klippa: 1689.

Diam. 14 $\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Grav. år 1689 af Raim. Faltz. Om paradisfogeln se anm. vid Drottning Christinas n. 107. — Berch 193: 6. — R. — B-n, Upsala Univers., Rikskab. i Berlin, Hertigl. kab. i Gotha i silfver. K. Mk. i bly, vittrad, och en afgjutning i tenn.

12.

Åts. Densamma som till n. 3.

Fråns. RAPIOR. DVLCEDINE. COELI. En paradisfogel sväfvande mellan skyar högt öfver marken.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken, fransidans bräckt. — Berch 333: 72. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

13.

Åts. Densamma som till n. 3.

Fråns. .IVNCTIS. PLVS. PLVRIBVS. VNA. Fullmånen på alla sidor omgifven af stjernor.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 333: 73. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

14.

Åts. VLRICA - ELEON - D - G - REGINA - SVEC - Bröstbilden, h. s., med perlsnören i håret och nedfallande lockar på båda sidor. Öfver drägten mantelveck uppehållna af ett perlsnöre från venstra axeln, fästadt i ett smycke med hängperla på bröstet. — Nedanför: R. FALTZ.

Fråns. Utan omskrift. En bevingad, halfnaken Victoria, som bär en lagerkrans i handen, upphänger i ett palmträd en oval sköld med inskrift: VIETV TI. AVGVS TÆ. I bakgrunden ett landskap med berg, träd och buskar. I afskärn.: ANN. M.DC.LXXXX. R. FALTZ.

Diam. 18 lin. (16 $\frac{1}{2}$ storl.). Grav. år 1690 af Raim. Faltz. Framställningen på fransidan är lånad från antika mynt. —

Berch 194: 7. — K. Mk., B-n, De Geers saml., Rikskab. i Berlin, Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

15.

Åts. Densamma som till n. 14.

Fråns. Lik frånsidan af n. 14; men i afskärn.: AETERNITATI.

Diam. 18 lin. (16½ storl.). Grav. af Raim. Faltz. — ~~BBB~~ — Upsala Univers. i silfver. K. Mk., Silfverstolpes saml. Leipzigs Univers. afgjutning i tenn.

16.

Åts. VLRICA. ELEONORA. DEI. GRATIA. REGINA. SVE. CLÆ. ☉ Bröstbilden, h. s., i mantelveck uppvikta öfver högra axeln. — Nedanför: ♄.

Fråns. RARO. MIRANDA. NITORE. En äkta perla i ett mussleskal uppkastadt på stranden af en flod, som flyter genom ett trädbevuxet landskap. På himlen simma skyar. I afskärn.: 1693.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). Grav. i början af år 1693 af A. Karlsten. St. i Banken, frånsidans skadad. — Berch 194: 8. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

17.

Åts. Densamma som till n. 3.

Fråns. RARO. MIRANDA. NITORE. En äkta perla i ett mussleskal m. m. ungefär som på n. 16. I afskärn.: 1693.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 333: 74. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Drottningens död på Carlbergs slott den 26 Juli
1693 och begrafning i Riddarholmskyrkan den 28
November samma år.**

Drottningens helsa hade under de senaste åren, efter yngsta dotterns födelse, varit vacklande och blef efter hand svagare, så att hon hela sista vintern var sängliggande. I Juni 1693 utflyttade Drottningen till det för henne kära Carlberg, som Konungen hade åt henne förärat. Ännu d. 25 Juli lät hon bära sig i en stol fram till altaret i slottskyrkan, för att mottaga Herrans Nattvard; följande dagen gjorde döden slut på hennes plågor. Liket kvarstannade på Carlberg till d. 30 Oct. då det bisattes i Riddarholmskyrkan, der begrafningen skedde d. 28 Nov. i Rikets Ständers närvaro.

18.

Åts. DIVA VLR. ELEON. REG. SVE. REGIS. REGNI. SECVLIQ. DESIDERIVM. Drottningens bröstbild, h. s., i mantelveck. — Nederst: *Karlsten.*

Fråns. SOLIO MELIORE RECEPTA. Drottningen, med en palmqvist i handen, hvilande på en molnbädd, blickar upp mot odödlighetens stjernkrona, som nedsänkes i en sky. Nedanför ligga på ett segment af jordgloben Drottningens regalier, kronan, spiran och riksäplet. Efter nedra kanten: NATA. 1656. CORON: 1680. DENAT. 1693.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af A. Karlsten. — Utdeles till Kongl. Råden och utländska sändebud i guld, till ledamöter af ridderskapet och adeln i silfver. — Br. pag. 226; tab. (Carl XI) XI. Berch 194: 10. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

18. a.

Lik n. 18; men frånsidan af annan stamp; alla bokstäfverna mindre.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). — Frånsidan omgraverad af A. Karlsten. St. i Banken. — K. Mk., Silfverstolpes saml. i brons.

18. b.

Åts. DIVA VLR. ELEON. REG. SVE. SVBDITORVM AMOR AC DELICIVM. Brösthilden, h. s., i mantelveck, med perlor i håret. — Nedarför: *Karlsten*.

Fråns. Densamma som till n. 18.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af A. Karlsten. — Denna ursprungliga åtsida ogillades af Konungen, som misstuckte, att icke hans, utan endast undersåtarnes kärlek blifvit i omskriften antydd; till följd hvaraf Karlsten fick befallning att graverna ny stamp (n. 18). — **RRR.** — Upsala Univers. i tenn. Silfverstolpes saml. gjuten kopia i tenn.

19.

Åts. VLR. ELEON. R. S. REGIS & SVBDIT. AMOR AC DELICIVM. Brösthilden, h. s., i mantelveck, med perlsnören i nackhåret. — Nedanför: *Λ*.

Fråns. SOLIO MELIORE RECEP. Drottningen på en molnbädd m. m. som på n. 18. Vid kanterna: *Nata 1656. Coron. 1680. Denat. 1693.*

Diam. 10½ lin. (7½ storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Barken (till frånsidan tre stycken). — Utdelades till ledamöter af de tre ofrälse stånden. — Br. pag. 226. Berch 194: 11. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

19. a.

Åts. VLR. ELEON. R. S. SVBDITORVM. AMOR AC DELICIVM. Brösthilden som på n. 19. — Nedanför: *Λ*.

Fråns. Densamma som till n. 19.

Diam. 10½ lin. (7½ storl.). Grav. af A. Karlsten. — Åtsidan ogillades af samma skäl som åtsidan till n. 18. b. — Jfr Berch 194: 11, not. — K. Mk., B-n, Upsala Univers., De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

19. b.

Åts. VLR. ELEON. REGINA. S. SVBDIT. AMOR AC DELICIVM. Brösthilden som på n. 19.

Fråns. Densamma som till n. 19.

Diam. $10\frac{1}{2}$ lin. ($7\frac{1}{2}$ storl.). Grav. af A. Karlsten. Åtsidan ogillades af samma skäl som den näst föregående. — **RRR.** — K. Mk. afgjutning i silfver.

20.

Åts. Densamma som till n. 3.

Fråns. SOLIO. MELIORE. RECEPTA. Drottningen på en molnbädd m. m., som på n. 18. Efter nedra kanten: NAT. 1656. CORON 1680. DEN. 1693.

Diam. 9 lin. (6:e storl.) Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 333: 75. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

21.

Åts. * ULRICA ELEONORA D: G: REG: SUE: Bröstbilden, v. s., med perlsnöre i håret, perla i örat, och mantelveck uppehållna genom ett band öfver axeln. — Nederst: **MB. P.**

Fråns. Utan omskrift. En örn, som på utbredda vingar lyfter sig från ett altare mot den af solstrålar genombrutna skyn, håller i näbbet en oval sköld med inskrift: REGINARUM. OPTIMA. MAXIMA. PISSIMA. På altarets framsida: NATA. 1656. CORO. 1680. DENATA. 1693. Vid nedra kanten strålar en nedgående sol.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af A. Meibusch, som vid denna tid lemnat Sverige och uppehöll sig i Köpenhamn. — Frånsidans framställning påminner om forntidens s. k. apotheosmedaljer. — Berch 195: 12. — K. Mk., B-n, Upsala Univers., Hrr Hjertbergs saml., Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

KONUNG
CARL XII.

Carl. Född i Stockholm den 17 Juni 1682. Son af Konung Carl XI och Ulrika Eleonora af Danmark. Konung den 5 April 1697. Förklarad myndig den 9 November 1697 och tillträdde sjelf regeringen den 27 i samma månad. Motto, sedan han krönt sig sjelf, den heliga smörjelsen i Stockholms storkyrka den 14 December samma år. Lemnade fäderneslandet år 1700, för att strida mot dess fiender; uppehöll sig 1709—1714 i Turkiet; och återkom först 1715. Dödskjuten under belägringen af Fredriksstens fästning vid Fredrikshall i Norge den 30 November 1718. Begrafven i Riddarholmskyrkan i Stockholm den 26 Februari 1719.

Valspråk: Factus est dominus protector meus — eller blott: Dominus protector meus. — Med Guds hjälp.

Fullständiga titeln: Car. XII Dei gratia Svecorum Gothorum Vandalorum Rex.

ANORDNING.

Prins Carls barndom och uppfostran	N. 1—6.
Sveriges Konung uppträder som medlare vid den mellan Frankrike och dess fiender i Ryswik i Holland afslutade freden d. 20 Sept. och d. 30 Oct. 1697	„ 7—14.
Konung Carl, som sjelf krönt sig, mottager den heliga smörjelsen i Stockholms storkyrka d. 14 Dec. 1697 ..	„ 15—23.
Ständernas i Bremen och Verden, med anledning af Konungens kröning, aflagda hyllning d. 3 Mars 1698 ..	„ 24.
Spel- och räkne-penningar med Konungens bild och namn på åtsidan	„ 25—29.
Danska belägringshärens uppbrott från Tönningen af fruktan för den anryckande undsättningsarmeen, bestående af Svenska m. fl. trupper, d. 2 Juni 1700 ..	„ 30
Köpenhamn bombarderas af Svenska, Engelska och Holländska flottorna i Juli 1700	„ 31, 32.
Freden mellan Konung Fredrik IV i Danmark och Hertig Fredrik IV i Holstein, framtvingad af Konung Carl, afslutas i Traventhal d. 18 Aug. 1700	„ 33—37.
Konung August i Polen nödgas upphäfva belägringen af Riga, af fruktan för Konung Carls ankomst med en Svensk här år 1700	„ 38.
Konung Carls och Svenskarnes lysande seger öfver en mångdubbelt talrikare Rysk här vid Narva d. 20 Nov. 1700	„ 39—51.
Minnespenning buren af Svenska officerare, som deltagit i slaget vid Narva	„ 52.

Konung Carls orubbliga lugn och segerrika kamp mot Sveriges förenade fiender Konungarne Fredrik IV i Danmark och August i Polen samt Czar Peter i Ryssland	N. 53—67
Konung Carl går med sin här öfver Dünafloden och besegrar Konung Augusts armé nära Riga d. 9 Juli 1701	„ 68—71.
Ryktet om Konung Carls död vederlagdt genom hans återkomst till Svenska armeen i Kurland d. 30 Dec. 1701 (10 Jan. 1702)	„ 72.
Konung Carls och Svenskarnes seger öfver Konung Augusts Polska och Sachsiska här vid Klissow i Polen, på årsdagen af segern vid Riga, d. 9 Juli 1702 ..	„ 73, 74.
Konungens och Svenskarnes seger öfver en Sachsisk och Lithauisk här vid Pultousk i Polen d. 21 April 1703 ..	„ 75.
Konung Carl afslutar en vänskapstraktat med Konung Fredrik I af Preussen d. 11 Aug. 1703	„ 76.
Staden Thorn i West-Preussen eröfras af Svenskarnes d. 4 Oct. 1703 ..	„ 77.
Konung Carls segrar under åren 1700—1703 och i följd deraf vunna hjälterykte	„ 78, 79.
Konung Carl förkastar alla förslag till fred med Sveriges fiender (1703 och 1704).....	„ 80, 81.
Konung Carl afslutár fördrag med Polska General-Konfederationen i Warschau, sedan denna fattat beslut om Konung Augusts afsättning (1704).....	„ 82, 83.
Konung Carls vänskapsförbund med Polens nyvalde Konung Stanislaus (1704)	„ 84—88.
En Svensk här under Grefve Adam Ludvig Lewenhaupts befäl besegrar en tredubbelt starkare Rysk armé vid Gemauerthoff i Kurland d. 16 Juli 1705	„ 89.

Polens Konung Stanislaus krönes i Warschau d. 24 Sept. 1705	N.	90.
En Svensk här under Grefve Carl Gustaf Rehnskölds befäl segrar öfver en förenad Rysk och Sachsisk armé vid Fraustadt i Polen d. 3 Febr. 1706	„	91.
Leipzigs innevånares förskräckelse öfver Svenskarnes inryckande i Sachsen i Augusti 1706 och deras hopp om fred	„	92—94.
Fred mellan Konung Carl och Konung August afslutad i Alt-Ranstadt d. 14 Sept. 1706	„	95—101.
Polska Prinsarne Jakob och Konstantin Sobieski frigifvas, på Konung Carls yrkande, år 1706	„	102.
Konungarne Carls och Augusts möte i Alt-Ranstadt d. 7 Dec. 1706	„	103, 104.
Konung Carls segrar och öfriga ärorika bedrifter under åren 1700—1706	„	105—110.
Otto Arnold von Paykulls guldmakeri i Stockholm år 1706	„	111.
Fredsönskningar och förhoppningar i Sachsen vid in- gången af år 1707	„	112.
Tyska politicierande gravörers gissningar och förhoppningar i afseende på Konung Carls deltagande i striden mellan Ludvig XIV och han fiender (1707 och följande åren)	„	113, 114.
Konung Carls aftåg med Svenska hären ur Sachsen d. 23 Aug. 1707	„	115, 116.
Konung Carl utverkar fri religionsöfning för protestanterna i Schlesien och skydd mot katolska presterskapets ingrepp (1707 och 1708)	„	117—126.
Protestanternas barn i Schlesien samlas till offentliga andaktsöfningar under åren 1707 och 1708	„	127—130.

Drottning Anna af England och Holländska Generalstaterna förena sig i Konung Carls bemödande att åt Schlesiens protestantiska innevånare utverka religionsfrihet (1708)	N. 131, 1
En förbundshär af Svenska och Tyska trupper, anförd af Svenske Generalguvernören i Bremen, Kongl. Rådet Grefve Nils Gyllenstierna, besätter Hamburg för att stilla ett der utbrutet uppror (1708) ..	133, 1:
Svenskarnes seger öfver en sexdubbelt manstarkare Rysk här vid Holofzin i Lithauen d. 4 Juli 1708 ..	135, 1:
Konungens släktskap med Drottning Annas af England gemål Prins Georg, som dog d. 28 Oct. (8 Nov.) 1708	137.
En blombärande aloe på Kongl. Rådet Grefve Nils Gyldenstolpes gård Noor i Knifsta socken i Upland år 1708—1709	138.
Svenska folkets välönskningar och förhoppningar följa hjeltekonungen 1708 och 1709	139—144.
Slutlig exekution af traktaten om protestanternas i Schlesien religionsfrihet, fullbordad i Breslau d. 8 Febr. 1709	145, 146.
Konungens vistande i Bender i Turkiet 1709 och följande åren	147—154.
Grefve Magnus Stenbocks seger öfver en talrikare Dansk här vid Helsingborg d. 28 Febr. 1710.....	155—158.
Nya förhoppningar väckta hos Svenska folket år 1711 ..	159.
Betraktelser öfver den politiska ställningen i Europa åren 1711 och 1712	160—162.
Grefve Magnus Stenbocks seger öfver en manstarkare här af Danskar och Sachsare vid Gadebusch i Meklenburg d. 9 (20) Dec. 1712	163.

Grefve M. Stenbock tågar med sin Svenska här in i Holstein och uppbränner Altona d. 29 Dec. 1712 (9 Jan. 1713)	N. 164—166.
Kalabaliken vid Bender d. 31 Jan. och 1 Febr. 1713 ..	167.
Konungen begifver sig från Turkiet på hemväg och ankommer till Stralsund d. 11 (22) Nov. 1714	168—175.
Fredskongressen i Braunschweig i Mars 1715	176.
Konungens förtröstan på Gud och sin rättvisa sak, medan fienderne hota från alla sidor och slut- ligen innestänga honom i Stralsund (1715)	177—184.
Konungen begifver sig från Stralsund d. 11 (22) Dec., hvarefter staden uppgafs åt de belägrande fiend- erna d. 24 Dec. 1715	185—187.
Konungen landstiger på Skånska kusten d. 13 (24) Dec. 1715 och begifver sig samma dag till Ystad ..	188.
Tyska gravörers betraktelser och gissningar rörande Konung Carls planer år 1716	189—193.
Konungens inbrott med Svenska hären i Norge d. 26 Febr. 1716	194.
Gissningar angående Konung Carls benägenhet för fred eller krig år 1717	195, 196.
Konungens död under belägringen af Fredriksstens fästning vid Fredrikshall i Norge d. 30 Nov. (11 Dec.) 1718 och begrafning i Riddarholmskyrkan i Stockholm d. 26 Febr. 1719	197—221.
Konung Carls minne	222—225.
Ensidiga minnespenningar med Konung Carls bild	226—245.
—————	
Konung Carl och hans syster Drottning Ulrika Eleo- nora	246—248.

CARL XII*.

Prins Carls barndom och uppfostran.

*Prinsens första undervisning besörjdes af modern. Der-
efter erhöll han till lärare Professoren i Upsala Andreas
Norcopensis (adlad Nordenhjelm) samt, efter dennes död
1694, Kanslirådet Thomas Polus och Kammarherren Frih.
Gustaf Cronhjelm (båda slutligen Grefvar och Kongl. Råd).
I fortifikationsväsendet mottog han undervisning af sin
Kammarherre (sedan Frih. och General-Löjtnant) Carl
Magnus Stuart. Biskopen i Strengnäs Dr. Erik Ben-
zelius (slutligen Ärkebiskop) erhöll uppdrag att vaka öfver
kristendoms undervisningen och att som ett slags Inspector
öfvervara de årliga examina. Till Guvernör utsågs Kongl.
Rådet Grefve Erik Lindsköld och, efter hans död 1690,
Kongl. Rådet Grefve Nils Gyldenstolpe.*

1.

Åts. CAROLVS ☉ D. G. REGNI. SVE. PR. HÆR. Bröst-
bilden, h. s., med lockigt hår, pryddig kask med fjäder-
buske, harnesk med lejonansigte på bröstet och brä-
made mantelveck. — Nedanför: ♄.

Fråns. VIRTUS NON COMPVTAT ANNOS på ett fly-
gande band. Ett upprest ungt lejon, gående på mar-
ken, bär i framtassarne ett klot. I afskärn.: 1688.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Ban-
ken. — Präglad till Prinsens 7:de födelsedag d. 17 Juni 1688. —
Br. pag. 222; tab. (Carl XI) VIII, n. 3. Berch 202: 1. — K.
Mk., De Geers, Hr Wedbergs saml. i silfver.

* Jfr Drott. Hedvig Eleonora, n. 10, 11. — Konung Carl XI, n. 93—95,
101, 102, 155—157.

1. a.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REGNI. SVEC. PR. HAER
Bröstkilden som på n. 1. — Nedanf6r: *Karlsten.*

Fråns. Densamma som till n. 1.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Grav. af A. Karlsten. Denna först präglade åtsida förkastades i anledning af orimligheten att kalla Prinsen »Carolus XII». — K. Mk., B-n, Upsala o. Lunds Univers. i silfver. De Geers saml. i tenn.

2.

Åts. SVB - VMBRA - ALTISSIMI - Prins Carls namnchiffer, ett dubbelt C under en stor konglig krona. Vid nedra kanten: Aº 1688. DIE. 17. IUNY.

Fråns. Utan omskrift. Solen strålande genom moln öfver ett ungt palmträd. — I afskärn.: .R. F.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. af Raim. Faltz. Åtsidans stamp har blifvit bräckt. — Slagen af samma anledning som n. 1. — Br. pag. 222; tab. (Carl XI) VIII, n. 4. — Berch 202: 2. — K. Mk. 2 ex. i silfver. B-n en i guld, en i silfver.

3.

Åts. * CAROLVS. DEI. GRA: REGNI. SVE: PR: HAER:
Bröstkilden, h. s., i peruk*, harnesk med medusaansigte på bröstet och mantelveck uppfästade genom ett rundt smycke på axeln. — Nedanf6r: ANT. MEIBVS. F.

Fråns. TALEM. PRIMIS. MIRAMVR. AB. ANNIS. Prinsen, i antik drägt och hermelinsmantel, står mellan Minerva och Herkules, blickande upp till den förra, under det hans arm fattas af den sednare. I afskärn.: UTRIQ. SERENVS M.DC.LXXXIX.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Grav. af A. Meybusch år 1689. I årtalet är i framför sista x knapt märkbart. — Br. pag. 222. Berch 202: 3. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

* Konung Carl bortlade peruken redan år 1701. men de utländska medaljgravörerne hafva under de närmast följande åren icke alltid iakttagit denna förändring. Då i beskrifningen peruken icke uttryckligen nämnes. är Konungen afbildad med eget, kort hår.

4.

Åts. CAROLVS D - G - REGNI SVEC æ PRINC æ HÆ-
RED æ Prinsens byst, h. s., i peruk, pryddigt harnesk
och mantelveck uppfästade genom ett smycke öfver
axeln, stäld på ett fyrkantigt kapital. — Vid nedra
kanten: B. FALTZ.

Fråns. HINC VIROR ET VIRES - Solen strålar mellan
skyar öfver ett ungt palmträd. I afskärn.: 1690.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af Raim. Faltz år 1690. —
Berch 202: 4. — K. Mk., B-n, De Geers, Silfverstolpes saml.,
Hertigl. kab. i Gotha i silfver. Hr Oldenburgs saml. i brons.
Rikskab. i Berlin i silfver med årtalet utmejsladt. Rikskab. i
München 2 ex. i bly, det ena utan årtal.

5.

Åts. CAROLVS. PRINCEPS. HÆREDIT. SVECLÆ. Bröst-
bilden, h. s., i peruk, pryddigt harnesk och mantelveck.
— Under armen: c.

Fråns. Inslagen skrift. + ISTHIC SVMMAE VIRTUTIS
PRINCEPS SVEONVMQ. AMOR ET DELICIAE AD EBVRNEVM
ARCHETYPVM MANV CAVALLERIANA SCVLPTVM AB HART-
WIGIO FVSVS IN HOC AERE PERENNAT PIA CVRA NICOL.
KEDERI SVECI ANTIQVITATVM SCRVTATORIS i 11 rader.
Der nedanför: S. D. G. (Soli Deo Gloria) och en stjerna.

Diam. 26½ lin. (24½ storl.). Gjuten, genom Assessor N.
Keders försorg, af Chr. Hartwig, åtsidan efter en af Frans-
mannen Jean Cavaller på 1690-talet i elfenben skuren medal-
jong, hvilken förvaras i Statens Historiska Museum. — Berch
203: 6. — RR. — K. Mk. i svart brons. Silfverstolpes saml.
kopia i tenn.

6.

Åts. Densamma som till n. 5.

Fråns. Ingraverad skrift: SVPEREST EX OMNIBVS
VNVS. En stjerna och vid nedra kanten en uppgående
sol, allt ingraveradt.

Diam. 26½ lin. (24½ storl.). Gjuten och förmodligen, lika
som den föregående, försedd med inskrift af N. Keder. Carl
var den ende kvarlevande bland Carl XI:s fem söner. — Sst.
n. 6. a. — RRR. — Upsala Univers. i messing.

Sveriges Konung uppträder som medlare vid den mellan Frankrike och déss fiender i Ryswik i Holland afslutade freden den 20 September och den 30 October 1697.

Redan Konung Carl XI hade blifvit antagen till fredsmedlare. Vid hans död öfverflyttades uppdraget på sonen. Sveriges ombud voro Kongl. Rådet Grefve Carl Bonde och Envoyén Frih. Nils Liljeroth. Frankrikes fred med England, Spanien och Holland afslöts d. 20 Sept., med Kejsaren och Tyska riket d. 30 Oct. 1697.

7*.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECIAE. Brösbilden, h. s., med peruk och omlindad halsduk, i harnesk och der öfver kastade mantelveck. — Under armen: ∞ .

Fråns. AVSPICIVM. IMPERII. FELICITAS. EVROPAE. Konungen, lagerkransad, i antik drägt och mantel, stående, räcker en olivqvist åt en qvinna, som bär tornkrona (Europa) och har vid sidan sin vanliga attribut, en liggande oxe. I afskärn.: PACE. ORBI. CHRISTIANO. PARTA. RYSVVICI. A. 1697 **.

Diam. 17½ lin. (16:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St i Banken. — Br. pag. 240. Berch 203: 8. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

8.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVE. Brösbilden, h. s., i peruk, harnesk och mantelveck.

Fråns. A. CAROLO. VENIT. ISTA. QVIES. En qvinna (Europa), med tornkrona på hufvudet och olivqvist i

* De många Kon. Carl XII:s minnespenningar af 17½ lin. diam. (16:e storl.), hvilka af A. Karlsten och B. Westman blifvit graverade, hafva hvar och en sin bestämda åtsida. Men stamparne, hvilka alla förvaras i Banken, hafva, af okunnighet eller vårdslöshet eller i afsigt att åt samlare skaffa nya varieteter, blifvit på mångfaldigt sätt sammanparade vid afprägling på Kongl. Myntet. Att i beskrifningen som varieteter upptaga alla dessa förvexlingar skulle vara ändamålslost. Det har synts mig tillräckligt att i noter anmärka sådana exemplar, som i Kongl. Myntkabinettet och i Bankens samling förvaras.

** Denna frånsida sammanpräglad med åtsidan af n. 39 finnes i tenn i K. Mk.

handen, sitter på en liggande ox. I afskärn.: PARTA. RYSVICI. 1697.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 333: 77. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

9.

Åts. CAROLVS XII. D: G. SVEC. GOTH. ET VAND. REX. Bröstkilden, v. s., i peruk, prydligt harnesk och mantelveck hopfästade genom ett smycke öfver axeln. — Under armen: c. w.

Fråns. PRAESTAT COMPONERE MOTVS. Neptunus, med sin treudd i handen, reser sig till hälften ur hafvet. På himlen sväfva moln. I afskärn.: MEDIATOR PACIS RISVICAN. M.DC.IIIC.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha, ur hvars fabrik utgått en stor mängd minnespenningar öfver tidens politiska tilldragelser. — Berch 205: 13. — K. Mk., Rikskab. i Berlin, Leipzigs Univers. i silfver. B-n, Upsala Univers. i koppar, förgylt.

10.

Åts. IVRAQ. AB HAC TERRA CET[E]RA TERRA PETET. Framför slottet Rysvik stå två qvinnor i antik drägt, Freden med ett rikt frugthorn, Rättvisan med sin våg i jernvigt, räckande hvarandra händerna, i hvilka de gemensamt hålla en olivqvist. Mellan dem står en jordglob på sitt stativ. Vid qvinnornas fötter ligga två lejon hållande, det ena Nederländernas, det andra Storbritanniens vapensköld. I afskärn.: PAX RISVICENSIS MDCXCVII.

Fråns. COMITIA PRO PACE GENERALI PRINCIPES FÖDERATOS INTER ET GALLIARUM REGEM IN ARCE RYSWYK DOMO REGIA GUILIELMI III PRINCIP. ARAUS. MAG. BRIT. REG. HOLL. GUBER. GENER. DITIONIS ORDINUM GENERALIUM CONSTITUTA SUNT MENSE APRILI. MEDIATORE CAROLO XI. SUECIÆ REGE. QUO DEFUNCTO XVII. KAL. MAI. CAROLO XII FILIO EIUS SUEC. REG. MEDIAT. APERTA SUNT VII. IDUS MAI. PACIQUE SUBSCRIPTUM FUIT GALLIA. ANG-

LIA. HOLLAND. HISPAN. XII. KAL. OCTOBRIS AC DENIQUE
A GERMANIA III KAL. NOVEMB. M.DC.XCVII. i 22 rader.

Diam. 18 lin. (16½ storl.). Slagen i Holland. — Beskrifven efter ritningen, pag. 266 i IV:e tomen af G. van Loon, *Histoire metallique des XVII Provinces des Pays-bas*. — Slottet Ryswik tillhörde Wilhelm III, Konung i England och tillika Ståthållare i Holland. — Berch 203: 9.

11.

Åts. INTER CASTRA EX LAURIS OLEA. Två krigare, i antik rustning, stå samtalande på hvar sin sida om ett olivträd. Mellan dem ses Spaniens och Frankrikes krönte sköldar till en del betäckande Sveriges med tre kronor tecknade sköld; vid sidorna Hollands och Kejsarens krönte vapensköldar. I afskärn.: PACE GENERALI IN EUROPA.

Fråns. IUSTITIA AC PACE EUROPAE REDDITA. En krönt qvinna (Europa) sitter i en stol; framför henne stå två qvinnor, Freden, med palmqvist i hand, och Rättvisan hållande sin våg. Mellan dessa figurer ett upprätt ymnighetshorn. Vid sidan sitter en qvinna bland säd, hvilande handen på en strömmande urna. Vid öfra kanten lyser solen ofvan moln. I afskärn.: MDCLXXXVII.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). — RRR. — Hertigl. kab. i Gotha i guld.

12.

Åts. Utan omskrift. Slottet Ryswik med dess trädgård. Längre bort ses tornspiror i staden Delft. I luften flyger Ryktet, med högburen krans i handen, utblåsande ur en rak trumpet ordet: PAX. I afskärn.: PAX RYSVICEN.SIS.

Fråns. CONCORDI PACE LIGABO. En qvinna (Freden), i antik dräkt, står på ett slätt plan, med olivqvist i högra handen, hållande i den venstra på ett band de fem fredslutande makternas vapensköldar omgifvande den Svenska. Vid kvinnans fötter: 1697. — Vid venstra kanten: G. H.

Randskrift: * ET PACEM ET OTIVM DABO IN ISRAEL.
PARALIP. XXII.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Grav. måhända af Georg Hautsch i Nürnberg. Båda stamparne hafva blifvit bräckta. — Orden i randskriften äro tagna ur 1:sta Krönikeboken (Vulgata: 1 Paralipomenon), 22:a kap. 9 v. — Berch 204: 10. — K. Mk. i tenn. Hr Oldenburgs saml., Kurfurstl. Museet i Kassel, Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

12. a.

Dylik; men utan randskrift.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). — De Geers saml. i silfver.

12. b.

Lik n. 12; men Fredsgudinnan står på ett rutadt plan; gravörens namnbokstäfver *OH* stå vid högra kanten. Randskrift som på n. 12.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Frånsidans stamp har blifvit bräckt. — Rikskab. i Berlin i silfver.

12. c.

Lik n. 12. b; men utan randskrift.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). — K. Mk., B-n, Hr Oldenburgs, Hrr Hjertbergs saml., Rikskab. i Berlin i silfver.

13.

Åts. NUNQUAM VIOLETUR AB ÆVO. Fredsgudinnan, med en merkuriistaf i handen, ligger på marken under ett olivträd. I afskärn.: TRANQUILLITAS REDUX. Der under en stjerna.

Fråns. NE TOTA DEHISCAT. Fredsgudinnan och Mercurius, stående, bemöda sig att med en olivqvist ombinda det remnade jordklotet, på hvilket läses EV ROPA. I afskärn.: PAX RYSWICK. CONCL. MEDIANT. SVECIA. .1697.

Diam. 10½ lin. (7½ storl.). Slagen förmodligen i Tyskland — Berch 204: 11. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

14 *.

Åts. CÆSA FIRMABANT FOEDERA PORCA. Fredsunderhandlarne framtråda och stänga dörrarne till Jani tempel. Öfver templets ingång står ett Janushufvud och inskrift: IANO SACR. Framför templet, nedanför trappan står en antik treföt (tripus) med brinnande offerlåg vid sidan ligga en dödad sugga och offerredskap. fonden vid sidorna af templet ses upprätta lansspetsar. — På kanten af nedersta trappsteget: ARONDEAUX F.

Fråns. Slottet Ryswik med dess trädgård. Der öfver: RYSVYK GUILLEMI III D. G. M. BRITAN. ETC. R. PALAT. i 2 rader och nedanför: MDCXCVII, — allt inom en fin bladkrans. Omkring kransen 14 små vapensköldar med öfverskrifna NAMN: KEYSER SPANGIEN BRANDENBURG PALTS SALEN BEYEREN ENGELAND SVVEDEN 7. PROVINTIE S. NEDERLAN. 'T RYCK LOTHARINGEN SAVOYEN VRANCKRYK.

Diam. 16½ lin. (14½ storl.). Grav. af R. Arondeaux i Holland. — Dörrarne till Jani tempel i Rom stodo öppna under krigstid, men stängdes när Romarne hade fred. Offer af svin användes att besegla en afslutad fred, enligt berättelsen i Virgilius Æn. Lib. 8. v. 641, hvarifrån åtsidans inskrift är hemtad. — Bland ländernas namn torde följande behöfva förklaring: 7. Provintie = de sju Nederländska provinserna; S. Nederlan. = Spanska Nederländerna; 't Ryck = Riket (det Tyska). — Berch 204: 12. — K. Mk. (2 ex.), B-n, De Geers, Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Berlin i silfver.

Konung Carl, som sjelf krönt sig, mottager den heliga smörjelsen i Stockholms storkyrka den 14 December 1697.

Vid Konungens uppstigande på thronen förordnades, enligt faderns testamente, en Förmyndare-regering, bestående af farmodern Enkedrottning Hedvig Eleonora och fem Kongl. Råd; men knapt hade riksdagen öppnats förr än Rikets

* Silfverstolpe upptager (n. 8. a.) efter den föga tillförlitlige Rektorn i Nürnberg Sam. Fabers Ausführliche Lebens-Beschreibung Carls des XII, en öfver Carls deltagande i fredsunderhandlingarne i Ryswik slagen minnespenning, hvilken säkerligen aldrig funnits till. Af enahanda skäl har jag ansett

Ständer d. 9 Nov. 1697 förklarade Konungen myndig, hvarefter han d. 27 i samma månad tillträdde regeringen, ehuru icke mer än 15½ år gammal. Hyllningen skedde d. 13 Dec. framför kungshuset på Riddarholmen och kröningen dagen derpå. Konungen satte sjelf kronan på sitt hufvud och tog spiran i hand innan han red till kyrkan, der han mottog den högtidliga smörjelsen af Ärkebiskopen Olof Svebilus.

15.

Åts. CAROLVS. XII. DEI. GRATIA. REX. SVECIAE. Bröstbilden, h. s., i peruk, prydligt harnesk och mantelveck. — Nedanför: \mathcal{A} .

Fråns. TANTIS. IAM. SVFFICIT. AVSIS. Regalierna, kronan, spiran, svärdet (som har form af en värja), riksaplet och nyckeln, ligga på ett altare. I afskärn.: VNCTVS. HOLMIAE. D. 14. DEC. 1697.

Diam. 19½ lin. (19:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — Br. pag. 239. Berch 205: 14. — K. Mk. o. B-n i silfver.

15. a.

Dylik, med annan åtsida, nära lik n. 15; men gravörens namn: *Karlsten* under axeln.

Diam. 19½ lin. (19:e storl.). Åtsidans stamp, söndrig, i Banken. Denna åtsida var utan tvifvel den ursprungliga, som snart blifvit obrukbar. — K. Mk., Frih. Bondes, Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

16.

Åts. Densamma som till n. 8.

Fråns. TANTIS. IAM. SVFFICIT. AVSIS. Regalierna på ett altare, som på n. 15. I afskärn.: VNCTVS. HOLMIAE. 14. DEC. 1697.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 334: 78. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

mig böra utelemna Berchs n. 19, hemtad ur Schlegels Bibl. in nummis, samt n. 34, tagen ur Nordbergs Leben Carl des Zwölften, samt n. 36—40, 47, 55 beskrifna i Limiers's Histoire de Charles XII. Om Berchs n. 116 se längre fram noten vid n. 45.

17.

Åts. CAROLVS REDIVIVVS. Brösbilden, h. s., i peruk, harnesk och mantelveck. — Nedanför:

Fråns. SIBIMET. SVPERSTES. En fenix, med omstråladt hufvud och lyftade vingar, står mellan skyar på ett segment af jordgloben, på hvilket Sveriges tre kronor äro tecknade. I afskärn.: SVECIS. REDDITVS. D. 14. DEC. 1697.

Diam. 17 lin. (15:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken, åtsidans söndrig. — Fenixfiguren är tecknad efter antika mynt på Constantins Stores tid. — Br. pag. 239. Berch 205: 15. — K. Mk. en i silfver, en i koppar, förgylld. B-n i silfver.

18.

Åts. CAROLVS. REDIVIVVS. Brösbilden, h. s., i peruk, harnesk och mantelveck.

Fråns. SIBIMET. SVPERSTES. Fenix m. m. som på n. 17. I afskärn.: *Suecis. redditus. d 14. dec. 1697.*

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:a regentlängd. St. i Banken. — Berch 334: 79. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

19.

Åts. CAROLVS. XII D. G. REX. SVE. Brösbilden, h. s., i peruk, harnesk och mantelveck.

Fråns. CAROLVS. POST. FATA. REVIXIT. En stor konglig krona. I afskärn.: A. DEO. DATO. PATRE. PATRIAE. D. 14. DEC. 1697.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — Var kastpenning vid kröningen. — Br. pag. 239. Berch 205: 16. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

20.

Åts. Densamma som till n. 8.

Fråns. CAROL. XII NAT. D. 17. IVN. A. 1682. VNCT. D. 14. DEC. A. 1697. VIVAT. FELIX. QVAM. DIVTIS-SIME i 8 rader.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 334: 81. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

21.

Åts. Densamma som till n. 8.

Fråns. SERENVVS. VT. FOECVNDEM. Solen klart strålande öfver den med träd och örter beväxta marken. I afskärn.: 1697.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 334: 80. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

21. a.

Lik n. 21; men åtsidan af annan stamp. I omskriften står XII framför Konungens hufvud; harnesket har små bladsirater; mantelvecken äro rikare öfver axeln.

Diam. $9\frac{1}{2}$ lin. ($6\frac{1}{2}$ storl.). Åtsidans stamp har förmodligen snart gått sönder eller blifvit förkastad, så framt den icke varit ämnad till någon annan minnespenning. — BRR. — K. Mk. i silfver.

22.

Åts. Densamma som till n. 9.

Fråns. AVITA CORONA REDIMITVS XIV. DECEMB. M.DC.IIIC under en konglig krona inom en öppen lagerkrans.

Randskrift: VIVAT. VIGEAT. FLOREAT. TRIVMPHET. AETATEMQVE. REGNET * * *

Diam. 7 lin. (4:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. — Berch 205: 17. — K. Mk., Hertigl. kab. i Gotha i silfver. B-n i förgyld koppar. Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Berlin i brons.

22. a.

Dylik; men utan randskrift.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). — Upsala Univers., Rikskab. i Köpenhamn i silfver. Lunds Univers. i tenn.

22. b.

Dylik; men med åtsidan af n. 46, och randskrift som n. 22.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). — De Geers saml. i silfver.

22. c.

Dylik; men med åtsidan af n. 149; utan randskrift. Diam. 7 lin. (4:e storl.). — Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

23.

Åts. .CAROLVS. XII. D G SVE G. V. REX. CORO. XIII. DEC. 1697. Brösbilden, h. s., i peruk, harnesk med lejonansigte på bröstet och bränade mantelveck. — Nedanfö: *IRE*.

Fråns. * VIRTVS. IN PROLE. SVPERSTES. Ett upprest lejon, gående på en strand, håller i framtassarne ett klot, på hvilket ligga kongliga kronan, spiran och svärdet. Öfverst en omstrålad triangel och der under sjunkande skyar. I bakgrunden ses hafvet med skär och skepp och vid sidan en befästad stad (Stockholm). I afskärn.: *IRE*.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af Joh. Reinh. Engelhardt i Breslau, en gravör som arbetat många, till det mesta smaklösa, minnespenningar till Carl XII:s historia. Den uppgifna dagen är oriktig. — Berch 205: 18. — K. Mk., B-n, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

Ständernas i Bremen och Verden, med anledning af Konungens kröning, aflagda hyllning den 3 Mars 1698.

24.

Åts. CAROLVS XII D: G: REX. SVEC: Brösbilden, h. s., i peruk, prydligt harnesk och mantelveck. Vid nedra kanten: (Bladsirat) COR: 14. DEC: 1697. — Under axeln: *IRE*.

Fråns. LÆTITIA PUBLICA. D: 3. MARTII. (ett blad). En ståtande qvinna (Bremen och Verden), i antik dragt, håller i högra handen en palm- och en lagerqvist, hvilande venstra armen på Bremens och Verdens vapensköld. I afskärn.: 1698. — Nedanför qvinnans kläder: B G.

Diam. 10 $\frac{1}{2}$ lin. (7 $\frac{1}{2}$ storl.). — Slagen förmodligen i Bremen. — Sst. n. 18. a. — K. Mk., De Geers saml., Hertigl. kab. i Gotha i silfver. B-n afgjutning i tenn.

Spel- och Räknepenningar med Konungens bild och namn*.

Dessa spel- och räknepeningar höra till början af Konung Carls regeringstid, då han och hans omgifning ännu sysselsatte sig med lek och nöjen, innan Sveriges trolösa grannar kallade honom till de krigiska värf, som upptogo hela hans återstående lefnad. Att de tillhöra denna äldre tid bevisas dessutom derigenom att Konungens bild på dem, med undantag af en enda (n. 27), bär peruk, hvilken han snart efter krigens början bortlade.

25.

Åts. CAROLVS XII. D. G. REX SVECIAE. Bröstbilden, s., i peruk, harnesk och mantelveck.

Fråns. SPEL. PENING. Sveriges tre kronor i en ugtad, krönt sköld stående på ett orneradt underlag, omgifven af palmqvistar och eklöf.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav., lika som de följande n. 26 —29 af A. Karlsten eller någon hans elev. St. i Banken. — Jfr Berch pag. 334. — K. Mk. 2 ex. i silfver. B-n en i silfver, en i koppar.

25. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 8.

* Dessutom finnas ett slags polletter (Berch kallar dem »Maskeradpolletter») bildade genom sammanprägling af åtsidan till dukaten och frånsidan till femöret. Äfven halfdukaten af år 1701, präglad i koppar, har varit beaktad som pollett.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). — K. Mk. en i silfver, en i koppar.
B-n, Hr Oldenburgs saml. i koppar.

26.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVEC. Brösthilde =
h. s., i peruk, harnesk och mantelveck.

Fråns. * SPEL. PENING. Sveaskölden m. m. s
på n. 25.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). — St. i Banken. — K. Mk. en i
silfver, en i koppar. B-n en i silfver, en i koppar.

27.

Åts. CAROL. XII. D. G. REX. SVECIAE. Brösthilden
bar, h. s. (utan peruk).

Fråns. SPEL. PENING. Sveaskölden m. m. som
på n. 25.

Diam. 6 lin. (3:e storl.). — St. i Banken, åtsidans bräckt. —
Denna och den följande variationen äro förmodligen något se-
senare präglade. — Frih. Bondes saml. i silfver.

27. a.

Åts. Densamma som till n. 27.

Fråns. * SPEL. PENNING. Sveaskölden m. m. som
på n. 25.

Diam. 6 lin. (3:e storl.). — St. i Banken. — K. Mk. en i
guld, en i silfver. B-n i silfver.

28.

Åts. CAROL. XII D. G. REX. SVE. Brösthilden, h. s.,
i peruk, harnesk och veck af kongliga manteln.

Fråns. RAKEN PENING. Sveaskölden m. m. unge-
fär som på n. 25.

Diam. 7—7½ lin. (4—4½ storl.). — St. i Banken. — Jfr.
Berch, pag. 334. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

29.

Åts. CAROL. XII. D. G. REX. SVE. Brösthilden, h. s.,
i peruk, harnesk och mantelveck.

Fråns. RAKEN PENING. Skölden m. m. nästan som på n. 25.

Kring kanten på båda sidor en ornamentsrand.

Diam. 6 lin. (3:e storl.). — St. i Banken. — K. Mk. 2 ex. i silfver, en i brons. B-n i silfver.

Danska belägringshärens uppbrott från Tönningen af fruktan för den anryckande undsättningsarmeen, bestående af Svenska m. fl. trupper, den 2 Juni 1700.

Knapt hade Konung Fredrik IV bestigit Danska thronen, förr än han beslöt anfälla Hertigen af Holstein med krig. Till en början hade Danskarnes vapen god framgång, men vid Tönningen mötte kraftigare motstånd. Belägringen af denna starka fästning börjades d. 26 April 1700 under Hertig Ferdinand Vilhelms af Würtemberg anförande. Den 14 Maj öfvertog Konung Fredrik sjelf befälet, men redan d. 2 Juni nödgades han upphäfva belägringen, då en armé af Svenska, Holländska, Lüneburgska m. fl. Nordtyska trupper framryckte till undsättning.

30.

Åts. BARRIT NON PUGNA (pugnat). En retad elefant, med lyftad snabel, anfalles af en björn och en häst. I afskärn.: PRIMVS CONATVS 1700.

Fråns. AMAT FVGA TESTES. Staden Tönningen omsluten af fästningsverk och graf. I förgrunden tomma löpgrafvar. I afskärn.: TONNINGA HOLS CAP VIRTUTE CIVIUM DEFENSA A DANORUM VIOLENTIA.

Diam. 12 $\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). Slagen förmodligen i Hamburg*. — Elefanten afser Danmark, björnen Sverige och hästen Lüneburg. — Jfr. Berch 207: 24. — Lunds Univers. i tenn. Frih. Bondes saml. i silfver. K. Mk. afgjutning i tenn.

* Från samma fabrik hafva utgått åtskilliga andra medaljer, af lika storlek, syftande på Danskarnes misslyckade belägring af Tönningen. Sådana upptagas af Berch 207: 21, 22, 25; 208: 26, men uteslutas här, alldenstund på dem icke förekommer något, som har direkt afseende på Sverige.

**Köpenhamn bombarderas af Svenska, Engelska
och Holländska flottorna i Juli 1700.**

För att tvinga Danska Konungen till fred med Hertigen af Holstein, samlades Svenska, Engelska och Holländska flottorna utanför Köpenhamn. Bombardementet på staden och beskjutningen af den innestängda Danska flottan börjades natten mellan d. 20 och 21 Juli och fortsattes d. 26, 27 och 30, utan att förorsaka stor skada, hvarefter de allierade flottorna drogo sig tillbaka, sedan den Engelska och Holländska, i synnerhet den sednare, visat sig föga benägna att främja Svenskarnes plan.

31.

Åts. TONNINGA. ANNO. M.DCC vid nedra kanten. Tönningen bombarderas från två håll. På vattnet syns ett skepp, och vid nedra kanten flera mindre farkoster samt masttoppar.

Fråns. .PAR. PARI. Köpenhamn bombarderas af Svenska, Engelska och Holländska flottorna. I afskärn.: .HAFNIA. AO. MDCC.

Diam. 21 lin. (20½ storl.). Slagen sannolikt i Hamburg. — De Geers, Frih. Bondes saml., Rikskab. i Köpenhamn, Christiania Univers., Museet i Stralsunds rådhus i silfver. K. Mk. afgjutning i bly.

32.

Åts. TONNINGA. AO. M.DCC. vid nedra kanten. Fästningen bombarderas från fältverk på ena sidan. På viken mellan fältverket och den närliggande kala stranden ses två fartyg, en båt och tre masttoppar.

Fråns. .PAR. PARI. Köpenhamns bombardering af de förenade flottorna. I afskärn.: .HAFNIA: AO: MDCC.

Diam. 17½ lin. (16:e storl.). Från samma fabrik som den näst föregående. — Berch 207: 23. — K. Mk., De Geers saml. i silfver. B-n i guld.

**Freden mellan Konung Fredrik IV i Danmark
och Hertig Fredrik IV i Holstein, framtvindad
af Konung Carl, afslutas i Traventhal den 18
Augusti 1700.**

Freden, framtvindad genom förbundshärens antågande till Tönningens undsättning och Konung Carls landstigning med Svenska hären på Seland, återstälde Hertigens af Holstein rättigheter. Danska Konungen afgaf derjemte försäkran att icke understödja Sveriges fiender.*

33.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECIAE. Bröstbilden, h. s., i peruk, harnesk och brämada mantelveck vikta öfver axeln, med omlindad halsduk. — Nedanför: κ.

Fråns. TONNINGAM. TVENDO. FRIDERICOS CONCILIAT. En qvinna (Sverige) i Krigsgudinnans drägt med en uggla på hjälmen, stående, håller i högra handen en spjutstång, på hvilken hänga Danmarks och Slesvigs vapensköldar; med venstra handen håller hon sin trekrönta sköld skyddande öfver en knäböjande qvinna (Tönningen), som bär tornkrona och framräcker en fästningsplan. I afskärn.: A° MDCC. **

Diam. 17 $\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — Br. pag. 240. Berch 208: 27. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

34.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. SVE. GOT. VAN. REX. * Bröstbilden, h. s., i peruk, prydligt harnesk med lejonansigte på bröstet, och brämada mantelveck. — Nederst: I R E.

Fråns. ARCTOUM FORTIS PRUDENTIA TEMPERAT ORBEM. Ett upprest krönt lejon, hållande en jordglob i

* Jfr n. 48.

** Denna frånsida sammanpräglad med åtsidan af n. 75 finns i B-n i silfver.

tassarne, står på en fyrkantig fot, å hvars ena sida ses: STAT FIRMITER ISTO. Kring foten vexas örter. På stånd ses bergskullar.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Grav. af J. R. Engelhardt i Breslau. Båda stamparne hafva tagit skada genom sättning, hvilket förmodligen snart föranledt gravering af den följande. — **RR.** — Hr Oldenburgs saml. i silfver. Fanns i Graingers saml. (Katal. p. 88) i silfver.

35.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. SVE. GOT. VAN. REX. * Bröståbild, h. s., i peruk, pryddigt harness och bråmade mantelveck. Under axeln: 1700. — Nedanför: **IRE.**

Fråns. ARCTOUM FORTIS PRUDENTIA TEMPERAT ORBEM. Ett lejon går på norra delen af jordklotet. Öfverst strålar Treenighetens sol mellan skyar.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Grav. af samma J. R. Engelhardt. — Berch 208: 29. — K. Mk., Lunds Univers., Frih. Bondes, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

36.

Åts. ORIENTES DISSIPAT UMBRAS. Solen strålar mellan moln, ur hvilka regn nedströmmar öfver ett segment af jordglobens norra del.

Fråns. SEPTEM IVNGIS TRINVNE TRIONES. Guds namn **יהוה** strålar mellan stjernbilderna Stora och Lilla Björn. I afskärn.: PAX SEPTENT. CIOIOCC.

Randskrift: + PAX, PAX, TIBI, ET PAX ADIVTORIBVS TVIS.
I. PARAL. 13. V. 18.

Diam. 12½ lin. (10:e storl.). Synes vara graverad af J. R. Engelhardt i Breslau. Åtsidans stamp har blifvit skadad i kanten. — Orden i randskriften äro tagna ur 1 Krönikeboken (Vulgatas 1 Paralipomenon), kap. 13 v. 18. — Berch 208: 28. — K. Mk. (2 ex.), Upsala o. Lunds Univers., De Geers, Frih. Bondes, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

36. a.

Dylik; men utan randskrift.

Diam: 12½ lin. (10:e storl.). — B-n i silfver. Rikskab. i Köpenhamn i tenn.

37.

Åts. GOTT LOB DER KRIEG HAT NUN EIN [Loch] fyra rader. Der under en liggande trumma på siororna prydd med Sveriges tre kronor i två omgångar, Danmarks tre lejon och Holsteins nesselblad. På sidan r ett rundt hål (inskriftens Loch); skinnet på ändan r söndersprängdt. I afskärn.: MDCC.

Fråns. HERR MACHE GANZ UND FEST DEM FRIEDE EINEN BODEN. Ur ett nedvändt ymnighetshorn, omgifvet af en lager- och en palmqvist, falla frugter och blommor ned i en korg, som har ett rundt hål i botten.

Diam. 11½ lin. (8:e storl.). Denna ordlek med ett hål (Loch) i penningen tycks man i Tyskland hafva funnit särdeles sinnrik. emedan den blifvit repeterad på flera fredsmedaljer från olika tid. En sådan, der likväl icke finnes något som häntyder på Sverige, har Berch upptagit (208: 30). — Sst. n. 30. a. — K. Mk. (2 ex.), De Geers saml. i silfver.

Konung August i Polen nödgas upphäfvä belägringen af Riga, af fruktan för Konung Carls ankomst med en Svensk här år 1700.

Redan i början af år 1700 hade Konung August, utan krigsförklaring, låtit sina Sachsiska trupper, under General Flemings befäl, infalla i Lifland; men Generalguvernören Grefve Erik Dahlberg var vaksam och försvarade tappert Riga mot deras försök till öfverrumpling och deretter började belägring. Skansen Dünamünde blef, efter en afslagen stormning, i Mars 1700 af dess befälhafvare Budberg uppgifven; men återtog af Svenskarne följande året. När underrättelse kom att Carl tvingat Danska Konungen till fred och snart ämnade gå öfver till Lifland, fann August för godt att upphäfvä belägringen af Riga och draga sig tillbaka.

38.

Åts. AUGUSTUS IN ANGUSTIS. En örn sittande på en bikupa, omsvärmad af bin, lyfter vingarne och ena öten, för att undkomma en framrusande björn.

Fråns. VANÆ SINE VIRIBVS IRÆ. Den, befastade staden Riga omgifven af vatten. Längre bort en skans med öfverskrifvet namn: DUNAMOND. s: I afskärn.: RIGA A SAXONIBUS LIBERATA MDCC.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Utan tvifvel utgången från samma fabrik som n. 30. — Berch 213: 52. — R. — K. Mk. i silfver.

**Konung Carls och Svenskarnes lysande seger
öfver en mångdubbelt talrikare Rysk här vid
Narva den 20 November 1700.**

*Efter svåra marcher i djupa vägar, köld och snö an-
grep Carl med en ringa styrka af omkring 8,000 krigare
det Ryska förskansade lägret, som innehöll 70—80,000
man. Czar Peter hade nyss förut begifvit sig bort, lem-
nande befålet åt Duc de Croy. Vid slagets början inträf-
fades ett starkt snöfall, som af vinden drefs emot Ryssarne
och länge hindrade dem att iakttaga Svenskarnes rörelser.
Efter hårdnackad strid och stor manspillan begärde Rys-
sarne att dagtinga; andra flydde, hvarvid många drunk-
nade i Narvafloden. Officerarne och en stor mängd af
manskapet gifvo sig som fångar. Fiendernas krigskassa,
kanoner*, gevär, fanor m. fl. trofeer föllo i Svenskarnes
händer. Carls härigenom runna krigareära väckte häpnad
och beundran i hela Europa.*

39.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVETICIAE. Bröstdil-
den, h. s., med ryggen till en del framvänd, lagerkran-

* På de hemförda metallkanonerna inslogs med en rund stämpel följande inskrift: MED GUDZ HIELP. AF K. CARL. D. XII ERÖVRAT. WED NARVEN. 1700 i 5 rader. Der under Sveriges tre kronor: — allt inom en perlränd. Denna och en annan dylik stämpel af lika innehåll med ringa variation har man afpräglat på runda eller kantiga plattor af kanonmetall, hvilka plattor af en del samlare blifvit lagda bland Carl XII:s medaljer. Som skadan har den ock af Silfverstolpe (n. 43. d.) blifvit beskrifven. B-n på en fyrkantig. Upsala Univers. på en rund platta.

sad, i peruk, harnesk med lejonhufvud öfver den framskjutna armen, samt mantelveck med ändan tillbakastad öfver axeln. — Nedanför: *κ*.

Fråns. MANIFESTO. NVMINE. Svenska trupperne rycka fram mot Ryska lägret utanför Narva. Längre bort ses Ivanogorods slott. På förgrunden rider Konungen i spetsen för sin stab. Solstrålar frambryta på ena sidan ur ett moln, från hvilket på andra sidan faller snö öfver Ryssarne. I afskärn.: CASTRA. MOSCOR. AD. NARVA. CAPTA. XX. NOV. MDCC*.

Diam. 17 $\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken, frånsidans sönderslagen. — Br. pag. 240. Berch 209: 31. — K. Mk. en i guld, en i silfver. B-n i silfver.

40.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECIAE. Bröståbilden, h. s., med ryggen till en del framvänd, lagerkransad, i peruk, harnesk och brämade mantelveck tillbakalagda öfver axeln. — Under den framskjutna armen: c. e. n.

Fråns. SVPERANT. SVPERATA. FIDEM. Konungen, i vanlig dräkt, med lyftad värja i handen, rider öfver det med stupade Ryssar betäckta slagfältet. På afstånd ses Narva och Ivanogorod. I afskärn.: DIE. 20. NOVEMBRIS. ANNO. 1700.

Diam. 12 $\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). Grav. af C. G. Hartman. St. i Banken, åtsidans sprängd. — Br. pag. 241. Berch 209: 33. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

40. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 41.

Diam. 12 $\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). — K. Mk. i brons. B-n, De Geers, Hrr Hjertbergs saml., Christiania Univers. i silfver.

41.

Åts. CAROLVS. DEI. AVXILIO. RVSSOR. VICTOR. Bröståbilden, h. s., lagerkransad, i peruk, pryddigt harnesk

* Denna frånsida sammanpräglad med åtsidan af n. 91 finns i K. Mk. i brons, i B-n i silfver.

med Konungens krönte namnchiffer på bröstet och i
 jonhufvud öfver armen, samt mantelveck uppfästade
 nom ett rutformigt smycke på axeln. — Under arme

HARTMAN. F.

Fråns. VNVM. PRO. CVNCTIS. FAMA. LOQVATVR. *En*
 af åtskilliga vapen, en fana, kask m. m. bildad trofé,
 på hvilken hänger en oval sköld med Ryska vapnet.
 Vid foten ligga kulor och en kanon. I afskärn.: PAR-
 TVM. AD. NARVAM. D. 20. NOV. A. 1700.

Diam. $12\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). Grav. af C. G. Hartman. St.
 i Banken. — Br. pag. 240. Berch 209: 32. — K. Mk. (2 ex.)
 o. B-n i silfver.

41. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 40.

Diam. $12\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). — K. Mk. i tenn. B-n, De
 Geers saml. i silfver.

41. b.

Annan med frånsidorna af n. 40 och 41 samman-
 präglade.

Diam. $12\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). — K. Mk. i silfver.

42.

Åts. Densamma som till n. 8.

Fråns. VNAM. PRO. CVNCTIS. FAMA. LOQVATVR. *En*
 lagerkrans. I afskärn.: PARTAM. D. 20 NOV. A. 1700.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra re-
 gentlängd. St. i Banken. — Berch 334: 82. — K. Mk. (2 ex.)
 o. B-n i silfver.

43.

Åts. Densamma som till n. 8.

Fråns. NON. HAEC. PROLVSIQ. LVSVS. *En* drake,
 af hvars många hufvud två äro afhuggna, ligger på ryg-
 gen. I afskärn.: AD. NARVAM. D. 20. NOV. A. 1700.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra re-
 gentlängd. St. i Banken. — Berch 334: 84. — K. Mk. (2 ex.)
 o. B-n i silfver.

44.

Åts. Densamma som till n. 8.

Fråns. .NVLLA. EST. MAGE. GRATA. FRONS. FRONTI.
En eklöfskrans och inom denna: OB. CIVES. SERVATOS.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Kransen med dess inskrift är lånad från Kejsar Augusti mynt. — Berch 334: 83. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

45 *.

Åts. CAROLVS D. G. REX SVECIAE. Bröstbilden, h. s., i peruk, prydligt harnesk och mantelveck omlagda öfver axeln. — Nedanfö: P. H. M.

Fråns. TANDEM BONA CAUSA TRIVMPHAT. Segergudinnan, bevingad, i kask och lätt drägt, med två lagerkransar i högra och en palmqvist i venstra handen, sitter på vapen, fanor och slagna Ryssar. På afstånd ses kanoner mellan skanskorgar och längre bort Narva och Ivanogorod. I afskärn.: OB RVSSOS FVGATOS ET NARVAM LIBERAT. 1700. — På marken: P H M.

Randskrift: + A DOMINO FACTVM EST ISTVD, ET EST MIRABILE IN OCVLIS NOSTRIS.

Diam. 13 $\frac{1}{2}$ lin. (11:e storl.). Grav. af Phil. Henr. Müller i Nürnberg. — Orden i randskriften äro tagna ur Psalt. 118, v. 23 (i Vulgata 117, v. 23). — Berch 209: 35. — K. Mk. en i silfver, en i koppar förgyld. B-n i silfver.

45. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 109. Randskrift som på n. 45.

* I De Geers saml. finns ett exemplar af denna minnespenning, på hvars afslipade baksida man medelst gravering och cicelering anbragt följande skrift med upphöjda bokstäfver: MARS SINE VENERE, ALEXANDER SINE VINO, ET CÆSAR SINE AMBITIONE i 7 rader och der under bladsirater med en mussla i midten. Berch, som, ehuru med tvekan, upptagit denna minnespenning (227: 116) skriver, att »Sal. Præsidenten Rålamb hade fått berättelse, at en sådan wärkeligen wore stucken i Nürnberg, och längtade bekymmersamt derefter.» Förmodligen har det här ofvan beskrifna fuskverket tillkommit för att tillfredsställa en sådan längtan.

Diam. $13\frac{1}{2}$ lin. (11:e storl.). Åtsidan grav. af G. Hautsch i Nürnberg. Förmodligen har Müllers ursprungliga stamp till åtsidan gått sönder, eller ock har man icke velat använda denna stamp, sedan det blef bekant att Konungen icke vidare begagnade peruk. — K. Mk. (2 ex.), B-n, De Geers saml., Rikskab. i Wien o. Paris i silfver.

46.

Åts. D. G. CAROL⁹ XII. REX SVECIAE. Bröstbilden, h. s., i peruk, harnesk och mantelveck. — Under armen: c. w.

Fråns. VICTORIA RVSSICA MAXIMA. Segergudinnan, gående, bär en palmqvist i venstra handen och framräcker med den högra en lagerkrans. I afskärn.: D. XX. NOVEMB. M D CC.

Randskrift: * QVINI CENTENOS ET CENTENI DECIES MILLENOS FVGABVNT. LEV. 26.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). Grav. i Chr. Wermuths fabrik i Gotha. — Frånsidans inskrift och typ äro valda efter förebilder på antika Grekiska och Romerska mynt. Orden i randskriften äro tagna ur 3 Moseb. kap. 26, v. 8. — Jfr Berch 210: 41. — K. Mk. en i silfver, en i tenn. B-n i koppar, förgylld. Upsala Univers. i koppar.

46. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 149. Randskrift som på n. 46.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). — Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

47.

Åts. Densamma som till n. 46.

Fråns. DIE DREY KRONEN och vid nedra kanten: TREV BELOHNEN. Sveriges tre kronor, med inskrift i dem: GOTT MIT UNS. I midten en rosett.

Randskrift: * QVINI CENTENOS etc. som på n. 46.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). Från samma fabrik som n. 46. — Berch 211: 42. — K. Mk. i tenn. B-n, De Geers, Frih. Bondes saml., Hertigl. kab. i Gotha i silfver. Hr Oldenburgs saml. i brons.

48.

Åts. CAROLVS XII D. G. SUEC. GOTH. R. DANICUS RUSSICUS POLONICUS. i två omgångar. Konungen i spetsen för Svenska trupperna, hvilkas trekrönta fana bäres hög, stormar in på Ryska lägret. I förgrunden ses Narvafloden med drunknande personer; på afstånd staden Narva och hafvet med skepp.

Fråns. SIC PAX SANCITA PER ARMA. Konung Carl och hans krigare begifva sig ur en båt i vattnet, för att storma ett Danskt batteri på Seländska stranden. Andra båtar ro framåt. Längre bort ses skepp och ett tretornadt fäste på en holme, öfver hvilket bomber nedfalla. I luften sväfvar Herkules's klubba, från hvars smalare ända utgå tre lagerqvistar. I afskärn.: M D CC.

Diam. 14½ lin. (12:e storl.). Utländskt arbete. Frånsidan afser Konungens och Svenska härens landstigning på Seland d. 4 Aug. 1700, hvarigenom freden i Traventhal påskyndades. — Berch 206: 20. — K. Mk. (2 ex.), De Geers, Frih. Bondes saml. i silfver. B-n i bly.

49.

Åts. * CAROLVS XII. D G. SVEC. GOTH. VAND. R. VBIQVE VICT. Bröstmilden, h. s., i peruk, lagerkransad; för resten bar.

Fråns. REDVX. DAN. FUGAV. POLON. DELEV. RUSS. Konungen, i sin vanliga dräkt, med svärd i hand, rider öfver ett slagfält, der man ser stupade krigare och ryttare förföljande flyende Ryssar öfver en bro, samt längre bort lägret och den bombarderade staden med öfverskrift: NERVA. I afskärn.: MDCC.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af Jan Boskam i Holland. — Br. pag. 245; tab. I, n. 2. Berch 214: 57. — K. Mk. (2 ex.), B-n, De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

50.

Åts. HÆC OMNES VETERVM REVOCA=VIT ADOREA LAVRVVS. *claud.* Konung Carls bröstbild, h. s., lagerkransad, i peruk, harnesk och hermelfodrade mantel-

veck uppfästade genom ett fyrkantigt smycke på axel—
I afskärn.: CAROL. XII. D G. SVEC. GOTHOR. REX. RVSSOR
TRIVM=PHATOR. MDCC. — Under armen: MB. Nederst i
skärningen: G F K.

Fråns. COMPRIME FERALES TORVI PRÆDONIS HA-
BENAS. *cl.* Ett lejon trampar och söndersliter en drake.
Längre bort ses kanoner mellan skanskorgar samt Narva
och Ivanogorod. I afskärn.: CALCABITVR ASPER. — Vid
lejonets fot: MB.

Randskrift: NIL SIBI PERIVRVM SENSIT PRODESSE FVRO-
REM. CLAUD.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Grav. af Martin Brunner och Georg
Fredr. Nürnberger i Nürnberg. St. till åtsidan i k. k. medalj-
stämpelsamlingen i Wien. — Berch 211: 43. — K. Mk. (2 ex.),
B-n, De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

51.

Åts. PETRUS. ASSIDEBAT. IGNI. Czar Peter sitter
på en bänk framför ett tält, värmande händerna öfver
sina mörsare, som kasta bomber in i Narva.

Fråns. FVGIENS. PLORAVIT. AMARE. En man i
kappa (Czaren), springande, för näsduken till ögonen
och tappar mössa och svärd. I löpgrafvarne ses sprin-
gande Ryssar. I afskärn.: 1700.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Utgången från samma skandal-
press som n. 30 och 38. — Inskrifterna anspela på berättelsen
om aposteln Petrus i Lucæ Ev. kap. 22, v. 55, 62. — Berch
211: 44. — K. Mk. i silfver. Lunds Univers. i tenn. B-n af-
gjutning i tenn.

**Minnespenning buren af Svenska officerare, som
deltagit i slaget vid Narva.**

*Man må icke föreställa sig att Carl XII sjelf anordnat
om detta hederstecken, för att dekorera sina krigare. För-
slaget har utan tvifvel utgått från någon enskild bland
dem och penningen har blifvit långt senare präglad, att
bäras eller bevaras som minne af den beundrade hjelte-
konungen och den märkvärdiga dagen.*

52.

Åts. CAROL. XII. D. G. REX. SVECIAE. Bröstbilden, s., (utan peruk), i harnesk med lejonhufvud öfver celn, och smala veck af konungamanteln uppfästade genom en rosett på axeln.

Fråns. MED GVDZ HIELP. 1700 i fyra rader på en val sköld med prickad botten. Kring kanten: QVI. HONORE. ME. PORTE.

Oval, 7—7½ lin. hög (4—4½ storl.). Vanligen äro båda sidorna brakteatformigt afpräglade och sammanfogade genom kantram med ögla upptill. — Orden på skölden voro Svenskarnes lösen under striden och begagnades äfven i andra fältslag samt som Konungens valspråk på hans Riksdalersmynt af åren 1707, 1713 och 1718. — Berch 212: 48. — K. Mk. i silfver (halfvorna hopsatta) med ögla på ramen, samt två brakteat-afslag af åtsidan ensam. B-n (hel) i silfver. Hr Oldenburgs saml. (hel) i brons.

**Konung Carls orubbliga lugn och segerrika kamp
mot Sveriges förenade fiender Konungarne Fredrik IV i Danmark och August i Polen samt Czar Peter i Ryssland (1700 och 1701).**

De tre regenternas förbund och försåtliga angrepp hade i en hast förvandlat Carl från en lekfull yngling till en kraftfull man. Inom ett halft år hade han räddat sin svdger, Hertigen af Holstein, och tvingat Danska Konungen att med honom sluta fred, förjagat Polska Konungens härar från Riga och tillintetgjort Ryska Czarens talrika armé vid Narva. Dessa bragder af den adertonårige Konungen grundade hans hjälterykte, hvilket, oaktadt senare motgångar, aldrig skall rättvist kunna nedsättas. Utländske politicierande gravörer utgåfvo en mängd minnespenningar, vitnande, visserligen icke alla om takt och smak, men om beundran för segrarens mod och ädla karakter samt harm öfver hans fienders beteende. Blott de två första äro Svenskt arbete.

53.

Åts. CAROLUS. XII. D. G. SVEC. GOTH. VANDAL. RE
Brösbilden, h. s., lagerkransad, i peruk, prydligt ha
nesk och mantelveck; halsen bar. — Nedanfö: E. H
bal fec.

Fråns. CONTUITU. UNDIQUEEVERSUM. TUTAE. Sve Ri
ges tre kronor ofvan skyar, under Guds strålande öga,
utsatta för stormilar från fyra i molnen blåsande huf
vud. Vid nedra kanten ett segment af jordgloben.

Diam. 20 lin. (20:e storl.). Grav. af Ehrenreich Hannibal.
Då man icke kan antaga att E. Hannibal, Karlstens elev, skulle
afbildat Konungen med peruk, sedan denna blifvit bortlagd,
upptages minnespenningen här, ehuru frånsidans sinnebild och
inskrift kunna anses hafva afseende på Carls och Sveriges ställ
ning under hela tiden från 1700 intill Konungens död. — BRR.
— K. Mk. i tenn.

54.

Åts. Densamma som till n. 8.

Fråns. VARIIS. IN. MOTIBVS. IDEM. Solen strålar
klart öfver ett landskap, medan moln från sidorna ut
kasta blixlar. I afskärn.: 1700.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. af A. Karlsten eller någon
hans elev. Frånsidan tillhör icke Carl XII, utan en spelpenning,
gjord i Stockholm för hans sväger Hertig Fredrik af Holstein
(båda stamparne, åtsidans, med Hertigens bild, söndrig, förvaras
i Banken). Misstaget eller infallet att med en Carl XII:s åts
sida sammanpräglade denna frånsida kan anses ega ursäkt deri,
att dess omskrift och emblemer passa mera för Konungen än
för svågern. — K. Mk. 2 ex. i silfver.

55.

Åts. HAVD IMPVNE LACESSOR. Konung Carls bröst
bild, h. s., i peruk, prydligt harnesk och mantelveck,
i en liten rund medaljong, buren af två flygande genier,
den ene trumpetande, den andre hållande en palmqvist
öfver medaljongen. Kring Konungens bild: CAROLVS. XII.
D. G. REX. SVECOR. Nedanfö ligga två Ryssar och två
andra krigare, den ene med svärd i handen, trampade
och bitne af ett lejon.

Fråns. Utan inskrift. Ett springande vildsvin väner sig om och biter en angripande hund. Vid sidan es löfträd på en hög kulle och ett springande, långradt djur.

Diam. 14½ lin. (12:e storl.). Utländskt arbete, måhända af M. Brunner i Nürnberg. Frånsidans framställning passar som sinnebild till åtsidans inskrift; men bilden är icke lyckligt vald. Kanske har detta varit orsak att den blifvit förkastad. Vanligen förekommer endast åtsidan brakteatformigt afpräglad. Berch, som endast sett en sådan afprägling, hänförde (234: 148), efter Nordberg (Leben Carl des Zwölften 2: 474), minnespenningen till kalabaliken i Bender, troligtvis därför att man ansåg de slagna krigarnes hufvudbonader vara Turkiska turbaner. Men dessa hufvudbonader likna mera Ryska högmössor. Peruken på Konungens bild passar icke heller till år 1713. Man har således större skäl att anse de af lejonet nedslagna fienderne vara Ryssar och Polacker. — **RRR.** — Hr Oldenburgs saml. brakteat-afprägling af båda sidorna i tenn. K. Mk. o. B-n dylik afprägling endast af åtsidan i tenn.

56.

Åts. Densamma som till n. 55.

Fråns. Utan omskrift. Tre små ovala medaljonger innehållande vardera en bröstbild i peruk, harnesk och halsduk med bred ända, satta i trekant med palm- och lagerqvistar i mellanrummen. Kring bilderna: 1) EVENIVS DVX SABAVD. 2) LVD. WILH. MARCH. BADEN. 3) IOHANN. DVX ARLEBURG. och öfver vardera medaljongen ett flygande band med inskrift: 1) HOSTIVM VICTOR CÆSAR: VLTOR. 2) IMPERII ECVS ET PRÆSIDIVM. 3) ANGLOR. GLORIA, GALL: TERROR.

Diam. 14½ lin. (12:e storl.). Utländskt arbete. Om man får antaga att denna åtsida och frånsida varit ämnade att präglas tillsammans, och att således artisten velat på en minnespenning framställa samtidens mest berömda härförare, så lär väl graveringen hafva skett några år efter Narva-slaget, sedan Hertig Johan af Marlborough och Prins Eugén af Savoyen åren 1704—1706 vunnit sina lysande segrar öfver Fransmännen; men före 1707, då Turkarnes besegrare Markgrefve Ludvig Wilhelm af Baden afled. — **RRR.** — K. Mk. afgjutning i tenn.

57.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECIAE. MDCC. röstbilden, h. s., med en del af ryggen framvänd, i

peruk, harnesk och brämade mantelveck. — Under den framskjutna axeln: I R E.

Fråns. NEC. LEO. ME. NEC. FORMA. TRIPLEX. TUA. CERBERE. MOVIT. Herkules, naken, med lejonhuden öfver skullrorna, lyfter sin klubba att krossa den uppreste trehöfdade Cerberus. Marken platt. — I afskärn.: I R E.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af J. R. Engelhardt i Breslau. St. i Museet i Stralsunds rådhus. — B-n i tenn. De Geers saml., Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

57. a.

Lik n. 57; men frånsidan af omgjord stamp. I afskärningen två lagerqvistar, hvilkas nedra ändar äro hopbundna; utan gravörens namnchiffer.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). — B-n i tenn. Frih. Bondes saml. i silfver.

57. b.

Lik n. 57; men frånsidan af annan stamp. I omskriften står MOVET *; i bakgrunden ett kuperadt fält; afskärningen tom. — På marken: I R E.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). — Berch 215: 60. — K. Mk. 2 ex. i silfver (på det ena har E i »movet» blifvit genom meisling ändradt till I). B-n, Christiania Univers. i silfver.

58.

Åts. CAR. XII. SUEC. GOTH. VAND. R. DAN. POL. RUSS. VICT. Konungens byst, v. s., lagerkran-sad, i peruk, harnesk och mantelveck, står på en fotställning, vid hvilken sitta tre bakbundna fångar. På marken ligga svärd och fanor. Längre bort, vid högra kanten, ses en fästningsmur i lågor med öfverskrift: HAFNIA., till venster hafvet med skepp och öfverskrift: RIGA. — På marken: R. P. D.

Fråns. Tres. Vno. Contüdit. Ictü. Herkules, utan annan drägt än lejonhuden, lyfter sin klubba, att krossa ett trehöfdadt odjur, sättande foten på dess ena nacke. Bak om ses höga tält och tågande trupper; längre bort,

vid högra kanten, en befästad stad med öfverskrift: **NERVA**; i midten en af trupper anfallen höjd, på hvilken står en qvarn med öfverskrift: **MAR: MOOLE**.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Slagen måhända i Holland. — Berch 213: 54. — K. Mk., B-n, H. Maj:t Konung Oscar II:s, De Geers saml. i silfver.

59.

Åts. **CAROLVS. XII. DEI. GRATIA. REX. SVECIAE.** 1700. Bröstdilden, h. s., i peruk, prydligt harnesk och brämada mantelveck. — Nedanför: **I R E**.

Fråns. **GOTT. VND. ICH. SEIN. 2. VND. SCHLAGEN. ALLE. 3.** Ett lejon står på en nedtrampad tjur, under hvilken ligger en krossad elefant. En örn, med Sächsiska skölden hängande på bröstet, flaxar med vingarne, för att komma undan de fallna djuren. Deröfver en strålande treflamma mellan moln. I afskärn.: **DAS. VERHÄNGNIS. VB:TRIFT. DIE. RATH. SCHLÄGE.** — Nederst: **I R E**.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af J. R. Engelhardt i Breslau. St. i Museet i Stralsunds rådhus. — Tjuren, elefanten och örnen beteckna Ryssland, Danmark och Polen. — Br. pag. 245; tab. I, n. 1. Berch 214: 59. — K. Mk. (2 ex.), B-n, De Geers saml. i silfver.

60.

Åts. Densamma som till n. 59.

Fråns. **SIE WERDEN. NEIDES. VOLL GANTZ. WITEND RAS:END. TOLL. *** i afskärningen. Omskrift: **DOCH BLEIBT ER IN DER RVH. GIBT ACHT. V̄ (und) SCHAVET ZU.** Ett lejon ligger på marken, med blicken fästad på en framrusande drake. Två skällande hundar, den ene framifrån, den andre bakifrån, och en slingrande orm skynda fram att anfälla lejonet. I fonden bergskullar och ett lagerträd; i höjden en strålande treflamma mellan moln. — Nederst i afskärn.: **I R E**.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af J. R. Engelhardt i Breslau. Frånsidans stamp har blifvit bräckt. — Berch 215: 61, not. — K. Mk. (2 ex.), B-n, De Geers, Frih. Bondes, Hr Oldenburgs saml., Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

61.

Åts. Densamma som till n. 59.

Fråns. SIE WERDEN NEIDES VOL GANTZ WITEND RAS:END. TOLL * i afskärningen. Omskrift: DOCH BLEIBT. ER. IN DER. RVH. Ū. (und) ACHTET. IHRER. NICHT. Ett lejon, med lyttadt hufvud, ligger på marken, visande klorna åt en sittande varg eller räf, en drake och en skällande hund, som synas vilja angripa. På afstånd ses ett träd och solen uppgående öfver bergskullar, fördrifvande små moln. — Nederst i afskärn.: I R E. och en blomqvist.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af samma Engelhardt, fransidan förmodligen sedan stampen till den näst föregående blifvit skadad. — Berch 215: 61. — K. Mk., Elementar-lärov. i Strengnäs i silfver. B-n afgjutning i koppar.

62.

Åts. Densamma som till n. 59.

Fråns. ☉ WIE RAUH. AUCH. ERD. U. (und) HIMMEL IST DOCH. MVS ES. IHR. GERATHEN. WER. SIE. ZUM LEIT. STERN AUSERKIST. VERRICH TET. WUNDER THATEN. i två omgångar. En qvinna (Religionen) i vid, brämad mantel, med strålkrona på nacken, sitter med foten på jordgloben, hållande i den högra, uppsträckta handen en lagerkrans och palmqvistar, med den venstra omfattande ett kors, — allt på en fyrkantig fotställning, å hvars ena sida ses Sveriges tre kronor, å en annan står: SVETIA ORTHODOXA. Bredvid ligger en bok. Mot fotställningen framrusa fyra hundar eller vargar; på dess nedra känt krypa tre möss. I bakgrunden en cypress och en lagerskog. — På fotställningen: I R E.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af J. R. Engelhardt i Breslau. Frånsidans stamp har blifvit bräckt. — Gravören synes hafva velat upphöja den Svenska renlärigheten såsom motsats till den Grekiska och katolska bekännelsen och dess anhängare i Ryssland och Polen. — Sst. 48. a. — **RRR.** — K. Mk. i silfver.

63.

Åts. ES IST FRIEDE VND IST KEINER DAS MACHST DU VND NOCH EINER. MDCC. Tre kronor, satta en och två. Der under: VIVANT 3 CROHNEN * DIE TAPPER BELOHNEN DER. FEINDE NICHT. SCHONEN. * * Nedauför äro två vid ändan hopbundna lagerqvistar.

Fråns. ☉ WIR DREY HABEN EINEN SINN SPIEGELT EVCH AN DEM GEWINN. Tre ur skyar framsträckta händer hålla tillsamman. Der under: WAS DIESE BESCHLIESSEN THEILS OFFENDLICH BVSSSEN WIRD IEDERMAN * * WISSEN. Nedanför denna skrift två ormar slingrade om hvarandra.

Diam. 16½—17 lin. (14½—15:e storl.). — Grav. utan tvifvel af J. R. Engelhardt i Bresläu. St. i Museet i Stralsunds rådhus, åtsidans bräckt. — Br. pag. 245; tab. I, n. 3. Berch 214: 58. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

64.

Åts. TRIVM VIRATVS AQVILONORIS, QVEM FÆDERE IVNXIT BELLANDI SACRA CVPIDO, FACINORA COGNOSCERE VIS. TONINGAM, RIGAM, NERVUM:QVE ADI. HOC SI NIMIS MOLISTVM FVERIT; VERTE NVMISMA, ET VIDE BIS MDCC i 10 rader.

Fråns. MAGNIS. EXCIDIT. AVSIS. Icarus, hvars vinggar blifvit frånsmåta af den strålände solen, störtar hufvudstupa ned i hafvet. Längre bort ses ett torn. I förgrunden ligga tre sammanlutna, men afhuggna händer på ett hyende. I afskärn.: HÆC. FÆDERIS MERCES. 1700. Kring kanten en kedjeranka.

Diam. 12½ lin. (10:e storl.). Utgången från samma politicerande fabrik som n. 30, 38, 51 m. fl., hvilkas åtsidor och frånsidor blifvit godtyckligt omvexlade med hvarandra samt med n. 64 och 65 sammanpräglade. (Jfr Berch 211: 44—46). — Språkfelen på åtsidan vitna om brådslande arbete eller grof okunnighet. — Fabeln om Icarus berättas af Ovidius. Den konstfärdige Dædalus gjorde åt sig och sonen Icarus vinggar, fästade med vax, för att kunna flyga bort från Creta, der de af Konung Minois höllos fångna. Faderns flygfärd lyckades; men den öfvermodige sonen flög för högt mot solen, vaxet smälte, vingarne föllo af, och han störtade i hafvet. — RR. — K. Mk. i silfver.

64. a.

Åtsidan af n. 64 sammanpräglad med frånsidan af n. 30 («Amat fvga testes»).

Diam. $12\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). — K. Mk. i silfver. B-n af gjutning i tenn.

64. b.

Åtsidan af n. 64 sammanpräglad med frånsidan af n. 38 («Vanæ sine viribvs iræ»).

Diam. $12\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). — Jfr Berch 213: 53. — K. Mk. i silfver.

64. c.

Frånsidan af n. 64 sammanpräglad med frånsidan af n. 51 («Fvgiens ploravit amare»).

Diam. $12\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). — Berch 211: 45. — K. Mk. i silfver.

65.

Åts. M. S REGVMQVE CÆSARISQVE DANOR: POLON: RVSSORVM GORIANA NODO TERRIBILIORE FACTA HEROICA STVPENDA ADMIRARE POSTERITAS IN HOC MONVMENTO ANNO CONFVSIONIS SECVLABI MDCC i 10 rader.

Fråns. IOVIS. CVR. SVSCITAT. IRAS. Två Svenska krigare se genom kikare efter en Ryss, som flyr, förskräckt för den genom molnen frambrytande blixten. I afskärn.: VICTIS. ET. FVGATIS. RVSSIS. 1700. Kring kanten en kedjeranka.

Diam. $12\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). Arbetet förräder nära slägtskap med den föregående. — **RR.** — K. Mk. i silfver.

66.

Åts. Densamma som till n. 65.

Fråns. Utan inskrift och figurer; endast en blomsterkrans kring kanten på den släta ytan.

Diam. $12\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). — **RR.** — K. Mk. i silfver.

67.

Åts. M. S. *TRIPLICI. FOEDERE REGUMQUE. CÆ-
SARISQUE DANOR. POLON: RUSSORVM. GORDIANA. NODO.
TERRIBILIORE FACTA. HEROICA STUPENDA. ADMIRARE. PO-
STERITAS IN. HOC. MONUMENTO. ANNO. CONFUSIONIS SE-
CULARI. MDCC. i 11 rader. Kring kanten en kedjeranka.*

Fråns. Densamma som till n. 65.

Diam. 12 $\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). Åtsidans stamp har blifvit bräckt. Denna torde hafva blifvit graverad, för att komma från det olyckliga »goriana» på den föregående. — Jfr Berch 211: 46. — RR. — K. Mk., Frih. Bondes saml. i tenn.

67. a.

Åts. Densamma som till n. 67.

Fråns. Densamma som till n. 66.

Diam. 12 $\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). — Jfr Berch 211: 46, not. — RR. — K. Mk. i tenn.

**Konung Carl går med sin här öfver Dünafloden
och besegrar Konung Augusts armé nära Riga
den 9 Juli 1701.**

Efter Narva-slaget tog Carl vinterquarterm i och omkring Lais slott i Lifland. Sedan han i början af följande året vunnit förstärkning, beslöt han angripa Konung August, hvars Sachsiska trupper, förökade med flera Ryska regementen, ännu stodo i Lifland. Med 14,000 (enligt en annan uppgift 20,000) man gick Carl på prämar och fartyg öfver den breda Dünafloden $\frac{1}{4}$ mil nedanför Riga, under ständig eld från fiendens batterier. Den Sachsiska och Ryska armén, 29,000 man, under befäl af Generalerne Steinau och Patkul samt Hertigen af Kurland, blef, efter tre förnyade anfall, fullkomligt slagen af Svenskarne, som vunno rika förråd af vapen och proviant, hvarefter hela Lifland och Kurland af dem togos i besittning.

68.

Åts. CAROL. XII. D. G. R. S. DECOR. NOVI. SAECVLI. Brösthilden, h. s., i rock med pelsfodradt uppslag och veck af konungamanteln från venstra axeln öfver bröstet. — Under armen: *Richter*. *

Fråns. NÉC. FLVMINA. NEC. HOSTES. MORANTVR. Krigsgudinnan, med Sveriges trekrönta sköld i venstra och lyftadt kastspjut i högra handen, flyger öfver en flod, förjagande fienden från dess på stranden uppförda batterier, från hvilka framvältra moln af krutrök. På förgrunden ligger en flodgud (Düna) på sin strömmande urna, af häpnad utsträckande händerna. Vid sidan ligga två kanoner på marken. I afskärn.: SAXONES. IN. ADVERSA. DVNAE. RIPA. FVSI. M.DCC.I. — På en sten: *R*.

Diam. 20 lin. (20:e storl.). Grav. af Bengt Richter, A. Karlstens elev och måg. — Br. pag. 241. Berch 212: 49. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

68. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 95.

Diam. 20 lin. (20:e storl.). St. på K. Myntet. — K. Mk., B-n, De Geers saml. i silfver.

69.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECLÆ. Brösthilden, h. s., med ansigtet högt och framvändt öfver den framskjutna axeln, i harnesk och brämade veck af konungamanteln kastade öfver ryggen och axlarne. — Under armen: *C. HARTMAN*.

Fråns. GLORIA. NOVI. SAECVLI *. Konungen, lagerkransad, i antik rustning med släpande mantel, i högra handen bärande en glob, på hvilken står en fenix med omstråladt hufvud, i den venstra en lång lansstång, går mot en rik trofé bildad af Sachsiska vapen

* I Bankens kabinett förvaras en kopia af denna åtsida. utförd i ett slags emalj af olika färger. hufvudet hvitt, halsduken svart, vesten gul, rocken blå med hermelinfärgadt uppslag; manteln hvit med gula kronor, botten grön. Infattad i en rand af förgylt silfver.

och fanor samt en oval sköld med Sachsiska kursvärden, uppstald på stranden af Dünaffoden. I afskärn.: DVNA. ET. SAXONIB: SVPERATIS. D. 9. IVLII. A. 1701.

Diam. 19 $\frac{1}{2}$ lin. (19:e storl.). Grav. af C. G. Hartman. St. i Banken, åtsidans bräckt. I stället för den skadade stampen har man någon gång använt Karlstens stamp till åtsidan af kröningsmedaljen (n. 15). Frånsidans inskrift förekommer på antika mynt. Afven figurerna äro valda efter antika förebilder. — Br. pag. 241. Berch 213: 50. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

70.

Åts. Densamma som till n. 8.

Fråns. ALTERA. AT. NON. SECVNDA. En lagerkrans. I afskärn.: FVSIS. AD. DVN SAXONIB. 1701.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. för Arv. Karlstens 2:dra regentlängd. St. i Banken. — Berch 334: 85. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

71.

Åts. Densamma som till n. 59.

Fråns. DES. GROSEN. CAROLS. KEMPFFEN. KAN. RUSS. Ū. (und) SACHSEN. DEMPFFEN. En qvinna (Sverige), i fjäderprydd hjälm och draperad drägt, med svärd i högra handen och en oval sköld på venstra armen, svävar på ett moln öfver slagfältet, på hvars förgrund ligga stupade krigare bland fanor och vapen. Längre bort ses trupper i rörelse framför staden Riga. I afskärn.: SIEG BEY RIGA MCCCMI. 9 IVL. — Der under: I R E.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af J. R. Engelhardt i Breslau. — Berch 213: 51. — K. Mk., Upsala Univers., Frih. Bondes saml., Hertigl. kab. i Gotha i silfver. B-n i tenn.

Ryktet om Konung Carls död vederlagdt genom hans återkomst till Svenska armeen i Kurland den 30 December 1701 (10 Januari 1702).

Under Konungens ströftåg i Lithauen, för att jaga och slå Polska partichefen Oginskis skaror, var han ofta i lifsfara, och rykten om hans död väckte stor oro inom hans i Kurland kvarlemnade här. Så mycket större blef glädjen då han oskadd återkom.

72.

Åts. Densamma som till n. 46.

Fråns. VI-VIT. MENSE IANVARI[O] MDCCII. i 5 rader.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. Efter »Januari» är i fördjupning inslaget ett uteglömdt O. — Berch 215: 62. — K. Mk. i brons. B-n i koppar, förgylld. Hr Oldenburgs saml. i tenn.

72. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 149.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). — Upsala Univers., Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

Konung Carls och Svenskarnes seger öfver Konung Augusts Polska och Sachsiska här vid Klissow i Polen på årsdagen af segern vid Riga, den 9 Juli 1702.

Sedan Carl förjagat fienderna ur Sveriges besittningar, beslöt han angripa Konung August i Polen, för att tvinga honom att afsäga sig detta lands krona. I slaget vid Klissow var Carls armé till antalet betydligt underlägsen fiendens. Polackarne, under befäl af Lubomirski, flydde först. August anförde sjelf Sachsarne, hvilka kämpade tappert, men

slutligen måste vika, lemnande efter sig 2,000 döda, 700 fångar, 42 kanoner och andra trofeer jemte krigskassan och allt öfrigt, som under den hastiga flykten icke kunde medföras. Konung Carls segerfröjd stördes dock derigenom att hans svdger Hertig Fredrik af Holstein stupade i detta fältslag.

73.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECIAE. Bröståbilden, h. s., bar. — Nederst: κ.

Fråns. LVX. BINIS. CLARA. TRIVMPHIS ☉ Två på marken uppresta trofeer af fiendernas vapen och fanor; på hvardera en oval sköld innehållande Sachsens korslagda svärd. Vid hvardera sidan ett träd. Öfverst i ett rundt, af strålar omgifvet fält: 9 IVLII. I afskärn.: A^o 1701. AD. DVNAM. ET. A^o 1702. AD. CLISSOVAM *.

Diam. 17½ lin. (16:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — Åtsidans stamp har blifvit omgjord med ringa olikhet. Den ursprungliga har hufvudet något bredare, hals och bröst något kortare än den nya. — Br. pag. 241. Berch 215: 63. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

74.

Åts. CAROL. XII REX SVECIAE. Bröståbilden, h. s., i peruk, harnesk, med veck nedhängande från högra axeln. Kring kanten en krans.

Fråns. + QVOT CORONÆ * TOT VICTORIÆ. Sveriges tre kronor, hvardera omsluten af en lagerkrans.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). Beskrifven efter teckningen i The-saurus Numismatum modernorum huius seculi, Suppl. pag. 1004, hvarifrån utan tvifvel Berch (214: 56) intagit denna minnespenning, hvilken jag icke lyckats finna i någon in- eller utländsk samling.

* Denna frånsida sammanpräglad med åtsidan af n. 89 finns i K. Mk. i silfver; — med åts. af n. 118 i B-n i silfver.

**Konungens och Svenskarnes seger öfver en Sach-
sisk och Lithauisk här vid Pultousk i Polen den
21 April 1703.**

Konung Carl begaf sig med en del af sin armé från Warschau, att angripa Fältmarskalken Steinaus vid staden Pultousk samlade trupper. För att påskynda anfallet, lemnade han fotfolket efter och ilade med kavalleriet, simmande och vadande öfver strömmar och kärr, samt inträngde i staden på samma gång som den flyende fienden, af hvilken en del nedhögs, en del förjagades, andra drunknade vid försök att komma öfver den förbiflytande Narewa-floden.

75.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECIAE. Brösthilden, h. s., lagerkransad, i harnesk, som till största delen döljes af brämade mantelveck. Halsen bar, med en veckad remsa öfver kanten af harnesket. — Nedanför: *κ*.

Fråns. NATATV. ARMISQVE. REPRESSIT. En fänge, hvilande armen på Sachsiska skölden, sitter på marken, lutande sig mot stammen af ett palmträd. På förgrunden ligga två flodgudar med sina strömmande urnor, betecknande floderna Narew och Rosach. På fästet skyar. I afskärn.: VICTORIA. PVLTOVIENS. PARTA. D. 21. APRIL. 1703.*

Diam. 17 $\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — Frånsidans typ är lånad från antika mynt (Vespasiani »Judæa captæ m. fl.). — Br. pag. 242. Berch 216: 66. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

* Denna frånsida sammanpräglad med åts. af n. 7 finns i B-n i silfver: — med åts. af n. 77 i K. Mk. i brons.

**Konung Carl avslutar en vänskapstraktat med
Konung Fredrik I af Preussen den 11 Augusti
1703.**

De viktigaste punkterna i denna traktat voro följande. Fredrik, f. d. Kurfurste i Brandenburg, erkändes af Sverige som Konung i Preussen. Båda makterna skulle försvara evangeliska läran, samt tvisterna om Polska gränsen i godo uppgöras. Om republiken Polen förklarade sig som fiende mot Sverige, skulle Preussens Konung, såsom garant af Oliva-freden, göra detsamma mot Polen; och fred med detta land skulle icke avslutas förr än Sverige fått skadestånd.

76.

Åts. CAROL⁹ XII. D. G. REX SVEC. Konung Carls bröstbild, h. s., lagerkransad, i rock med pelsfodradt uppslag vid ena sidan af bröstet, mantelveck från venstra axeln öfver bröstet samt omlindad halsduk. — Under armen: c. w.

Fråns. FRIDERIC⁹ D. G. I. REX BORVSS. Konung Fredriks bröstbild, h. s., lagerkransad, i peruk, pryddigt harnesk och mantelveck. — Under armen: c. WERMUTH. F.

Randskrift: * IN MEM. FOED. POT. REG. SVEC. CVM REGE BORVSS. INITI. XI. AVG. MDCCIII. HÖLM (i o ett litet l.).

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. Åtsidans stamp har blifvit bräckt och omgjord nära lika. — Berch 216: 68. — K. Mk. i tenn. Upsala Univers., Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Köpenhamn, Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

76. a.

Dylik, med samma randskrift; men med åtsidan af n. 87.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). — B-n i tenn. Rikskab. i Wien i silfver.

76. b.

Lik n. 76. a; men utan randskrift.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). — Lunds Univers., Frih. Bondes saml. i tenn.

Staden Thorn i Vest-Preussen eröfras af Svenskarne den 4 October 1703.

Efter slaget vid Pultousk inneslöt sig kvarlevorna af Konung Augusts Sachsiska trupper i Thorn. Staden blef redan i Maj kringränd af Svenskarne; men egentliga belägringen kunde icke börjas förr än Konungen i September erhållit gröfre artilleri från Riga och Carlskrona. Den 4 (15) Oct. måste besättningen gifva sig på nåd och onåd. Sedan det rika bytet af vapen, silfver m. m. blifvit bortfördt, lät Konungen spränga och nedrifva fästningsverken.

77.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECIAE. Brösthilden, h. s., i slätt harnesk och släta mantelveck vikta öfver axeln; halsen bar, med en veckad remsa öfver kanten af harnesket. — Nedanför: *Λ*.

Fråns. OB, PERDOMITVM. CONTVMAX. THORVNIVM. Segergudinnan, med palmqvist i venstra handen, sätter en lagerkrans på Konungen, som står, i antik krigare-drägt och mantel, med en åskvigg i sin hand. I afskärn.: A. MDCCIII. *

Diam. 17½ lin. (16:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken, frånsidans bräckt. — Br. pag. 242. Berch 216: 67. — K. Mk. 2 ex. i silfver. B-n en i guld, en i silfver.

**Konung Carls segrar under åren 1700—1703
och i följd deraf vunna hjelterykte.**

Segrarne vid Narva d. 20 Nov. 1700, vid Riga d. 9 Juli 1701 och Thorns intagande d. 4 Oct. 1703 äro här förut omnämnda. Dünamünde skans, som föregående året blifvit uppgifven, återeröfrades d. 11 Dec. 1701. War-

* Denna frånsida sammanpräglad med åts. af n. 39 finns i K. Mk. i brons i B-n i silfver.

schau besattes d. 23 Maj 1702. Krakau intogs af Konung Carl genom öfverrumpling d. 31 Juli (icke d. 29 Juni) 1702. Elbing intogs d. 1 (11) Dec. 1703 under Konungens tåg från Thorn till Ermeland. Besynnerligt är att den välvillige artisten utelemnat segrarne vid Klissow och Pultouck.

78.

Åts. CAROLVS. XII. D: G: REX SVECIÆ. Konungens bild till midjan, framvänd, i rock med pelsfodrad krage och uppslag på båda sidor vid bröstet, hållande högra handen om kommandostafven, den venstra om värjfastet. Nedanför, i en med palmqvistar ornerad ram: QVO NON PRÆSTANTIOR ARMIS.

Fråns. TESTES VIRTUTIS ET PRUDENTIÆ på ett band. Ett svärd och en palmqvist i kors genom tre kongliga kronor, satta 1 och 2 i midten. Vid sidorna och nedanför äro sex ovala, ornerade sköldar med inskrifter: 1) NARVA. 1700. 20 *öb.* 2) RIGA 1701. 9 *Jul.* 3) DÜNAM: 1701 11. *xö* 4) VARSOV: 1702. 23 *Mai* 5) CRACOV. 1702. 29 *JUN* 6) THORVM 1703. 14. *öb.* Längre ned, utan sköld: ELBING. 1703. 11. *xöb.* På fältet, under kronorna, de slagna fiendernas namn: MOSC: POLO:

Diam. 14½ lin. (12:e storl.). Grav. af G. Hautsch i Nürnberg. — Berch 216: 69. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

79.

Åts. Densamma som till n. 76.

Fråns. MERITIS ET FORTISSIMIS AVSIS. Ett lejon, stående på marken, blickar hotfullt tillbaka och lyfter högra framtassen till slag. I afskärn.: MDCCIII.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. — Berch 217: 70. — K. Mk., B-n, Frih. Bondes, Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Berlin, Hertigl. kab. i Gotha i silfver. De Geers saml. i tenn.

**Konung Carl förkastar alla förslag till fred med
Sveriges fiender (1703 och 1704).**

Förgäfvos anhöllo Polackarne om fred; fruktlösa voro Konung Carls egna vänners uppmaningar att sluta kriget. Han förklarade att man icke kunde hysa förtroende till Augusts löften, samt fordrade denna Konungs afsättning och en ny Konungs utväljande som oeftergifligt vilkor för freden. De sins emellan oeniga Polska magnaterne voro icke heller att lita på; och Ryske Czaren hade visat sig föga besvärad af äldre afslutade förbindelser.

80.

Åts. CAROLVS XII. DEI GRATIA REX SVECIAE. Bröstbilden, h. s., med peruk och bar hals.

Fråns. SECURIUS BELLUM PACE DUBIA. Ett stående lejon, med lyftadt svärd i högra tassens, förjagar en björn och en räf. I afskärn.: M.DCC.III.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. i Hamburg af Dav. Gerh. von Hachten, hvilken, sedan han erfarit att Konungen icke mera nyttjade peruk, följande året graverat nya stampar (n. 81). Lejonet, björnen och räfven afse Konung Carl, Ryska Czaren och Konung August. — RR. — Lunds Univers., De Geers saml. i silfver.

81.

Åts. CAROLVS. XII D. G. REX SVEC. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i rock med pelsfodradt uppslag vid bröstet och stela mantelveck från venstra axeln öfver bröstet. — Under armen: V. HACH.

Fråns. SECURIUS BELLUM PACE DUBIA. Lejonet förjagande en björn och en räf, så som på n. 80. På fästet skyar. I afskärn.: M.DCC.III.

Randskrift: A DEO VICTORIA EY SIT SEMPER HONOS ET GLORIA *

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. af D. G. von Hachten i Hamburg. — Berch 217: 71. — K. Mk. (2 ex.), De Geers, Hr Oldenburgs, Hrr Hjertbergs saml. i silfver.

81. a.

Lik n. 81; men slagen med omgjorda stampar. Under armen står: v. HACT. Årtalet är tecknadt: .M.DCCIII. I randskriften en fyrkantig punkt (·) på hvardera sidan om stjernan.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. af samme von Hachten. — B-n i silfver.

Konung Carl afslutar fördrag med Polska General-konfederationen i Warschau, sedan denna fattat beslut om Konung Augusts afsättning. (1704).

På uppmaning af Kardinal Primas samlades i början af år 1704 en stor mängd af Polska magnaterne till riksdag i Warschau, dit Konung Carl sände General-Löjtnanten Arved Horn och Residenten Georg Wachslager som underhandlare. I denna församling (den s. k. General-konfederationen) förklarades Konung August afsatt från Polska thronen och beslöts nytt konungaval. Vid den sedermera afslutade freden fördrade Carl endast några fördelar åt protestanterna och för Svensku handeln, men icke någon landvinning, icke ens ersättning för krigskostnaden.

82.

Åts. VITÆ LIGATVR IN VSVM. En upprätt sädeskärve ombindes med ett tåg af två händer, framsträckta ur skyar. I afskärn.: REIPUBL. CONFOEDER. WARSAVIENSIS. 1704.

Fråns. FIDES SERVATA. LIBERTAS ASSERTATA FINES INTEGRI. inom en lagerkrans. I afskärn.: TRACTATUS CUM REGE CONCLUSUS.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Slagen i Polen eller Tyskland. — Berch 217: 72. — RR. — Upsala Univers., Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

83.

Åts. Densamuna som till n. 82.

Fråns. NIL VI TEMPESTATIS AVULSUM. En hög, skroffig klippa omspolad af brytande böljor. I afskärn.: TRACTATUS CUM SVECIE REGE CONCLUSUS VARSAVIÆ.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Finnes aftecknad i Thesaurus numismatum modernorum huius seculi (1704), pag. 354. — Berch 217: 73. — Något exemplar med denna hopsättning af stamparne har jag ännu icke lyckats få se; men frånsidan förekommer icke sällan sammanpräglad med frånsidan af n. 82.

83. a.

Frånsidorna af n. 82 och 83 sammanpräglade.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Det är tydligt att dessa båda sidor icke varit ämnade att sammanpräglas, emedan nästan samma inskrift förekommer i afskärningen på båda. Förmodligen har åtsidan till n. 82 snart gått sönder. — K. Mk., Upsala o. Lunds Univers., Hertigl. kab. i Gotha i silfver. B-n i tenn., gjuten.

Konung Carls vänskapsförbund med Polens nyvalde Konung Stanislaus (1704).

Woiwoden af Posen Stanislaus Leczinsky hade som sändebud från General-konfederationen vunnit Konung Carls tillgifvenhet. Sedan Stanislaus, efter häftiga partistrider, erhållit ett rum bland kandidaterna till Polska kronan, blef han, på Carls yrkande och i närvaro af hans krigare, på fältet utanför Warschau d. 2 (13) Juli 1704 vald till Konung. Uti det förbund, som derefter mellan båda Konungarne afslöts, lofvade Carl att lemna Stanislaus bistånd, om han blefve fiendtligen angripen, — ett löfte, som kostade Carl och Svenskarne stora uppoffringar.

84.

Åts. VIRTUTE CONCORDES CONCORDIA INVICTI. Två ovala, klufna sköldar i ornerad omfattning innehållande

den ena Sveriges tre kronor (dock orätt satta 1 och 2) i högra, och ett upprest gående lejon, med högburet svärd, i venstra hälften, den andra Polska örnen till höger och Lithauiska ryttaren till venster. De båda kongliga kronorna öfver sköldarne sammanbindas genom en lagerkrans. Bakom sköldarne två korslagda palmqvistar. I afskärn.: SVECIAE ET POLONIAE REGNORVM AETERNVM FOEDVS.

Fråns. LUCIS SPES CERTA SERENÆ. Ett tremastadt skepp under fulla segel går genom brytande böljor. På fästet två stjerner, med underskrifna namn: CASTOR POLLVX. I afskärn.: CAROLI XII & STANISL.: ÆTERNA AMICITIA. Nederst en stjerna.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Utländskt arbete. — Br. pag. 246; tab. II, n. 3. Berch 218: 74. — K. Mk., Upsala Univers., Rikskab. i Wien, Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

85.

Åts. CAROL⁹ XII. D G REX. SVECLÆ. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i bladsiradt harnesk med lejonhufvud öfver axeln, omlindad halsduk och mantelveck uppdragna öfver axlarne. — Under armen en otydlig signatur.

Fråns. INCORRVPTA FIDE. Konung David, med krona på hufvudet och sin harpa vid sidan, samt Jonathan i krigaredragt, den sednare med handen lyftad, stå samtalande. Längre bort ses en man flyende mot en bergstrakt.

Diam. 11 $\frac{1}{2}$ lin. (8:e storl.). Förmodligen slagen i Gotha eller Nürnberg. Frånsidans inskrift och framställning tycks syfta på Carls orubbliga vänskapsförbund med Stanislaus. — R. — K. Mk., Hr Oldenburgs saml. i tenn, gjuten, utan tvifvel efter ett prägladt original.

86.

Åts. CAROL⁹ XII. D. G. REX SVEC. Konung Carls bröstbild, h. s., lagerkransad, med uppknäppt rock utan uppslag vid bröstet, mantelveck från venstra axeln öfver bröstet samt omlindad halsduk. — Under armen: c. WERMUTH.

Fråns. STANISLA⁹ I. D. G. REX POL. Konung Stanislai bröstbild, h. s., i harnesk, med pelsfodrad mantel framdragen öfver bröstet och der hopfästad genom en fyrkantig knapp. — Under armen: c. w.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. — Jfr Berch 218: 76. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

87.

Åts. CAROLVS XII. D. G. REX SVEC. Carls bröstbild, h. s., lagerkransad, i rock med pelsfodrad uppslag på ena sidan vid bröstet samt mantelveck från venstra axeln; omlindad halsduk. — Under armen: c. w.

Fråns. D. G. STANISLA⁹ I. REX POLONÆ. Stanislai bröstbild, h. s., i harnesk och mantel fästad som på n. 86, men genom ett rundt smycke. — Under armen: m. t. c. c.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. i Chr. Wermuths fabrik i Gotha. Åtsidans stamp har blifvit omgjord med ringa skilnad. — **RR.** — K. Mk. i tenn. Upsala Univers. i silfver.

88.

Åts. C. XII. R. S. Konung Carls bröstbild, h. s., med en liten krage kring halsen; i öfrigt bar.

Fråns. STAN. I. R. P. Konung Stanislai bröstbild, h. s., med kragveck kring halsen.

Diam. 5 lin. (1:a storl.). Utländskt arbete. — **R.** — K. Mk. o. B-n i silfver.

En Svensk här under Grefve Adam Ludvig Lewenhaupts befäl besegrar en tredubbelt starkare Rysk armé vid Gemauerthoff i Kurland den 16 Juli 1705.

Med en styrka af 7,000 man mötte Grefve Lewenhaupt 20,000 Ryssar och Tartarer anförda af Furst Scheremeteff. Efter en hårdnackad strid jagades dessa fiender på

flykten, sedan de på platsen lemnat 6,000 döda jemte kanoner, fanor och tross. Konung Carl prisade sin "Latinske Öfverste" (så kallades Lewenhaupt på spe af sina mindre lärda kamrater i armeen) och utnämnde honom till General-Löjtnant.

89.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECLÆ. Bröstbilden, h. s., i släta mantelveck vridna öfver axeln; halssen bar. — Nedanför: κ.

Fråns. DE. SCHEREMETEFFIO. Segergudinnan står, med ena foten trampande på en kask, sysselsatt att på ett palmträd upphänga en oval sköld innehållande Rysslands vapen. I afskärn.: DVCTV. LEWENHAVPTI. AD. GE-MAVERTHOFF. DIE. 16. IVLII. A. 1705.*

Diam. 17½ lin. (16:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — Ideen till frånsidans framställning är lånad från antika Romerska mynt i 1:sta och 2:dra århundradet. — Br. pag. 242. Berch 218: 77. Hildebrand, Minnesp. öfver enskilda Sv. män o. qvinnor, pag. 93. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Polens Konung Stanislaus krönes i Warschau
den 24 September 1705.**

Lika som konungavalet, var äfven kröningen Carls verk. Han sände sina fullmäktige att öfvervara den högtidliga akten, hvilken förrättades af Ärkebiskopen af Lemberg, emedan Kardinal Primas föregaf sig vara hindrad genom Påfvens förbud. Carl bestridde utgifterna och bekostade de nya regalierna, emedan de gamla blifvit bortförda af August. Det säges äfven att han skall incognito hafva varit närvarande i kyrkan under kröningsakten.

90.

Åts. FATA. En konglig krona ligger på ett sittbräde i ett tomt, redlöst fartyg, som vräkes på vågorna.

* Denna frånsida sammanpräglad med åts. af n. 33 finns i K. Mk. i brons, i B-n i silfver; — med åts. af n. 73 i K. Mk. i silfver; — med åts. af n. 118 i K. Mk. i brons.

Från den mulna himmelen nedslå blixtar. I afskärningen ett ornament.

Fråns. VIAM INVENIUNT TANDEM. Kongliga kronan och de öfriga regalierna ligga på däckat af sammanfartyg, som, nu fullständigt, under fyllda segel och svävande vimplor styr in i en med mur och torn utbyggade byggnader omgifven hamn. Styret hålles af Svenska lejonet (Carl XII) och på flaggan läses: REMIGE TANTO. I afskärn.: WARSCHAU D. 4. OCTOB. 1705.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Utländskt arbete. — Åtsidans inskrift skall läsas i sammanhang med fransidans. Det hela afser Carls inflytande på Polska thronledigheten, konungavalet och kröningen. — Berch 218: 79. — K. Mk., Upsala o. Lunds Univers., De Geers, Frih. Bondes saml., Rikskab. i Köpenhamn, Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

En Svensk här under Grefve Carl Gustaf Rehnskölds befäl segrar öfver en förenad Rysk och Sachsisk armé vid Fraustadt i Polen den 3 Februari 1706.

Grefve Rehnsköld hade endast 10 till 12,000 man och icke en enda kanon; fienden, som anfördes af Sachsiske Generalen M. J. von Schulenburg, hade 20,000 man och 32 fältkanoner. Icke desto mindre angrepo Svenskarne och vunno inom två timmar en fullständig seger. Sju tusen fiender lågo slagna på fältet; ännu flera gjordes till fångar. Denna seger var så mycket mera vigtig, som Konung Augusts plan att förena sina trupper med Schulenburgs härigenom tillintetgjordes. Rehnsköld utnämndes efter denna bragd till Fältmarskalk och steg i Konungens förtroende.

91.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECIAE. Bröstbilden, h. s., i pryddigt harnesk, brämade mantelveck och omlindad halsduk. — Under armen: κ.

Fråns. DE. SCHVLENBVRGIO. En upprest trofé af fanor och vapen samt Rysslands och Sachsens korslagda vapensköldar. I afskärn.: DVCTV. REHNSKIOLDII. AD. FRAV-STATT. DIE. 3. FEBR. A. 1706. *

Diam. 17 $\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). Grav. af A. Karlsten. St. i Banken. — Äfven till denna frånsida är ideen lånad från antika Romerska mynt. — Br. pag. 242. Berch 219: 80. Hildebrand, Minnesp. öfver ensk. Sv. män o. qvinnor, pag. 99. — K. Mk. 2 ex. i silfver. B-n en i guld, en i silfver.

Leipzigs innevånares förskräckelse öfver Svenskarnes inryckande i Sachsen i Augusti 1706 och deras hopp om fred.

För att i grund krossa Konung Augusts makt och tvinga honom till afsägelse af Polens krona, beslöt Konung Carl att hemsöka honom i hans eget arfland. Med en här af omkring 20,000 man gick han i Augusti 1706 ur Polen genom Schlesien in i Sachsen. Förskräckelsen öfver Svenskarnes ankomst stegrades genom ett falskt rykte, att de åtföljdes af mer än 20,000 Polacker, åt hvilka landet skulle lemnas till sköfling. Leipzigerborne blefvo snart lugnade genom särskildt skyddsbrief af Konung Carl, som tog sitt högquarter i Alt-Ranstadt, ett herregods 1 $\frac{1}{2}$ mil från deras stad. Dagen efter den avslutade fredsunderhandlingen kungjordes ett vapenstillestånd på 10 veckor, medan de uppgjorda öfverenskommelserna skulle bringas till verkställighet.

92.

Åts. GOTT GIB FRIED IM SACHSEN LANDE. En hand håller ett upprätt svärd genom en lagerkrans i strålarne från יהוה. Från parerstängen uppstiga, kransformigt böjda, en lager- och en palmqvist. På svärds klingan: TERROR PANICVS LIPS. I lagerkransen: AVG. 26. 27. På

* Denna frånsida sammanpräglad med åts. af n. 33 finns i B-n i silfver; — med åts. af n. 118 i B-n i silfver.

fältet vid sidorna af svärdsfästet: T. II. 1. SEPT. M. (Terror secundus 1 Sept. major). Nederst: 17 06.

Fråns. *des Schwedischen Stillstands edle Frist! bring-
uns den FRIED zum heiligen CHRIST* i 9 rader. Vic
sidorna: VOM 25. SEPT. BISS DEN 4. DECEM. — Nederst: c. w.

Randskrift: DER STILLSTAND AUF ZEHN WOCHEN GA
BRING UNS DEN FRIED ZUM NEUEN IAHR * 1707 *

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha.
Båda sidornas stampar hafva blifvit bräckta. — Berch 219: 82
— K. Mk., B-n, Lunds Univers., Hr Oldenburgs saml., Leip-
zigs Univers. i silfver.

92. a.

Frånsidan af n. 92 sammanpräglad med åtsidan af
n. 93. Randskrift som på n. 92.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). — De Geers saml. i silfver.

93.

Åts. GOTT GIBT FRIED IM SACHSEN LANDE. Han-
den, som håller svärdet genom lagerkransen m. m. som
på n. 92; men på svärds klingan: TERROR PANIC⁹ LIPS. I kran-
sen: AVG. 26. 27. På fältet vid sidorna af svärdsfästet:
TER. II. 4. SEPT. MAX. (Terror secundus 4 Sept. maximus).
Nederst: 17 06.

Fråns. * GLÜCK UND HEIL ZU ALLEM STANDE. En
oval, ornerad, krönt sköld innehållande den Sachsiska
s. k. »rautenkronan», kransformigt omsluten af två palm-
qvistar.

Randskrift: DER STILLSTAND etc. som på n. 92.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Af samma C. Wermuths fabrik. —
K. Mk. i silfver.

93. a.

Åtsidan af n. 92 och frånsidan af n. 93 samman-
präglade. Randskrift som på n. 92.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). — Berch 219: 81. — De Geers, Frih.
Bondes, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

94.

Åts. Lik n. 93, men af annan stamp.

Fråns. * GLÜCK UND HEIL ZU ALLEM STANDE. En oval, ornerad, krönt, klufven sköld; till höger Sachsens vå korslagda kur-svärd, till venster rautenkronan. Skölden kransformigt omsluten af två palmqvistar.

Randskrift: DER STILLSTAND AUF ZEHN WOCHEN WAR, RINGT UNS DEN FRIED ZUM NEUEN IAHR. 1707 *

Diam. (9 lin. (6:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. — K. Mk., Upsala o. Leipzigs Univers. i silfver.

94. a.

Dylik; men randskriften som på n. 92.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). — B-n i silfver.

**Fred mellan Konung Carl och Konung August
afslutad i Alt-Ranstadt den 14 September 1706.**

De viktigaste bestämmelserna i detta fredsfördrag voro följande: August skulle afsäga sig Polska kronan och erkänna Stanislaus som Polens Konung, men dock sjelf få behålla konungatiteln, samt förbinda sig att icke lemna understöd åt Carls eller Stanislai fiender. Polska Prinsarne Sobieski, som han fångslat, skulle frigifvas; öfverlöpare, och särskildt Joh. Reinh. Patkull, utlemnas. August skulle af Tyska Kejsaren, England och Holland skaffa borgen för fredsvilkorens uppfyllande. Under tiden egde Svenska hären taga vinterquarter och underhåll i Sachsen. Ehuru denna fred två gånger af August stadfästades, sökte han länge genom invändningar och svek undandra sig uppfyllandet af dess vilkor, hvaraf följden blef att Carl fann sig föranlåten med sin armé stanna ett helt år i Sachsen. Den på dessa minnespenningar förekommande dateringen, än efter gamla, än efter nya stilen, är icke

alltid riktig, emedan man stundom antagit skilnaden mellan dessa stilar vara endast 10 dagar, ehuru den vid denna tid rätteligen utgjorde 11 dagar. Det torde vara öfverflödigt att här hvarje gång särskildt påpeka dessa misstag.

95.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECIAE. Brösthilden, h. s., i pryddigt harnesk med två korslagda palmqvistar på bröstet, lejonhufvud öfver armen och axelband; halsen bar. — Nederst: *Richter*.

Fråns. NEXVM FECERE TRIVMPHI. Ett palmträd, på hvars stam hänger en oval sköld tecknad med bokstäfverna C A S (monogram = Carolus Augustus Stanislaus). Vid sidorna ligga vapen m. m. (kanon, mörsare, yxa, kulor, kask, harnesk, värja, gevär, pukor, fanor, trumpet m. m.). I afskärn.: ARMA. POSITA. IN. PAGO. ALTRANSTEDA. XIII. SEPT. M.DCC.VI.

Diam. 20 $\frac{1}{2}$ lin. (20 $\frac{1}{2}$ storl.) Grav. af B. Richter. Åtsidans st. på K. Myntet. — Br. pag. 243. Berch 219: 83. — K. Mk. (2 ex.), B-n, De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

96.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECIAE. Brösthilden, h. s., i pryddigt harnesk med lejonhufvud öfver armen och axelband; halsen bar. — Nederst: κ .

Fråns. FECIT. PAX. AVREA. NODVM. På en rund kolonn, stående mellan träd och buskar, äro med band fästade tre ovala sköldar innehållande Sveriges, Sachsens och Polens vapen. I afskärn.: DOMITIS. IRIS. ALTRANSTADAE. A. 1706. D. 14. SEPT.

Diam. 17 $\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.) Grav. af Arv. Karlsten för hans 1:sta regentlängd. St. i Banken. — Br. pag. 242. Berch 326: 10. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

97.

Åts. CAROL. XII. R. SVEC. PACIFICATOR. Brösthilden, h. s., med bar hals och mantelveck kring bröst-kanten. I afskärn.: MDCCVI.

Fråns. SAXONIAE. SARMATIAE. FELICITAS. Det sista ordet är tecknad tvärt öfver fältet mellan den Polska och den Sachsiska vapenskölden, båda ovala, ornerade, hvardera hvilande på två palmqvistar.

Diam. $8\frac{1}{2}$ lin. ($5\frac{1}{2}$ storl.). Utländskt arbete. Frånsidans stamp har blifvit omgjord med ringa skilnad. — Berch 220: 87. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver. Rikskab. i Berlin i guld.

98.

Åts. PACE IN LEGES SUAS CONFECTA. Fredsgudinnan räcker en olivqvist åt en qvinna (Polen), som bär krona och mantel och hvilar handen på en sköld innehållande Polska örnen. I afskärn.: POLONIA FELIX ALTRANSTADII 24 SEPTEMB. 1706.

Fråns. VIS BELLI EST SAPIENTIA PACIS. Ett svärd och en lagerqvist, satta korsvis i en olivkrans. I afskärn.: TRACTATUS CUM REG: AUGUSTO ALTRANSTADII CONCLUSUS 24 SEPTEMB. 1706.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Utländskt arbete. — Berch 220: 86. — RR. — Upsala Univers., Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

99.

Åts. ALTA PAX GENTEIS ALAT ENSESQVE LATEANT. Mercurius, med sin staf i hand och fladdrande draperi, flyger öfver den befästade staden Leipzig. I afskärn.: LIPSIA.

Fråns. COGNATO SANGVINE VICTA. Mars i krigsrustning och Herkules naken, med lejonhuden öfver axlarna, gifva hvarandra handen och nedtrampa en halfnaken människofigur (Oenigheten) med håret i vild oordning och en orm i handen. I afskärn.: PAX SVECIAM INTER ET POLONIAM PACTA ALT RANSTAD. MD CC VI. — På marken: P. H. M. *.

Randskrift: + IIDEM INTER SE POSITO CERTAMINE REGES FOEDERA IVNGEBANT. VIRG.

* Enligt Berch (220: 84) lär denna frånsida finnas sammanpräglad med Konung Carls bild; men någon sådan sammansättning har jag icke sett.

Diam. $12\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). Grav. af Ph. Henr. Müller i Nürnberg. — Frånsidans omskrift syftar på Carls och Augustus släktförhållande (de voro kusiner). — Berch 220: 85. — K. Mk. B-n, De Geers, Silfverstolpes, Hr Oldenburgs, Hr Wedbergs Hrr Hjertbergs saml. i silfver.

99. a.

Dylik; men utan randskrift.

Diam. $12\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). K. Mk., De Geers, Frih. Bordes saml. i silfver.

100.

Åts. CAROLVS. XII D. G. REX. SVEC. Bröstbilden, h. s., i peruk, harnesk och mantelveck tillbakalagda öfver högra axeln. — Nedanför: *J. M.*

Fråns. * DAS IST VOM HERRN GESCHEHEN. & P. CXVIII. v. 23. En postiljon rider i galopp, hållande öfver hufvudet ett band, på hvilket läses: FRIEDE FRIEDE. I afskärn.: † Octobr 1706.

Diam. $12\frac{1}{2}$ —13 lin. (10:e storl.). Grav. af Joh. Memmius i Stettin. — Dateringen angifver dagen för fredens kungörande, hvilket på olika ställen skedt på olika tid. I Dresden kungjordes den först d. 30 October. — Berch 220: 88. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

100. a.

Åts. CAROL: XII. D: G: REX. SVEC: Bröstbilden, h. s., (utan peruk) i rock med pelsfodradt uppslag vid bröstet, mantelveck från venstra axeln och onlindad halsduk. — Under armen: *J. M.*

Fråns. Densamma som till n. 100.

Diam. $12\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). Af samma gravör, som genom denna nya åtsida velat afhjelpa misstaget på den förra, att afbilda Konungen i peruk. Åtsidans stamp har tagit skada genom sättning. Bokstäfverna i omskriften äro lika stora som på n. 100. — RRR. — Hr Oldenburgs saml. i silfver.

100. b.

Lik n. 100. a.; men åtsidans omskrift med mindre bokstäfver.

Diam. 12 $\frac{1}{2}$ lin. (10:e storl.). — K. Mk. (2 ex.), B-n, De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

101.

Åts. Wasz neües? (slingsirat) ist esz Fried? Ja; man ist des Krieges müd ünd ist durch diesen Bög in Sachsen der Guldne Fried daraus erwachsen. Denna inskrift i 5 rader upptager öfra hälften af fältet. I nedra hälften ett landskap med träd, kyrka och en bergshöjd, samt två personer den ene stående, den andre gående, hvilka föra det ofvanstående samspråket.

Fråns. Gott seij in der höh geehrt och vidare vid nedra kanten under afskärningslinien: der den Frieden hat beschert. Sex personer, äldre och yngre, stå med händerna sträckta mot skyn, som genombrytes af strålar från יהוה. I afskärningens midt: Alt Ran-stadt + 11 OCTOBER ++ 1706 ++.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Utländskt arbete. — Berch 221: 89. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Polska Prinsarne Jakob och Konstantin Sobleski
frigifvas, på Konung Carls yrkande, år 1706.**

Af fruktan att desse Prinsar, söner af Polska Konungen Johan III, skulle kunna blifva furliga medtäflare om thronen, hade August låtit förrädiskt öfverfalla och fångsla dem under en resa i Schlesien d. 18 Febr. 1704 och föra dem till Sachsen, der de mot all folkrätt höllos fångslade ända till dess de, på grund af en artikel i Alt-Ranstadt-ska freden, d. 6 Dec. 1706 frigåfvos från Königsteins fästning, der de senast förvarades, hvarefter de d. 17 Dec. infunno sig hos Konung Carl att tacka för sin befrielse.

102.

Åts. SVECIAE ET POLONIAE REGVM CVRA. En pyramid, på hvars sidor ligga Svenska och Polska vapen-

sköldarne. I afskärn.: IAC. ET CONST. PRINC. REG. POLON.
IN SAXONIA LIBERATI 1707.

Fråns. INVENIET VIAM AVT FACIET. En vid sidan af en klippa våldsamt framstörtande ström för med sig lösryckta hus.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Utländskt arbete. Årtalet 1707 angifves oriktigt i st. f. 1706. — Berch 223: 94. — RR. — Upsala Univers., Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

Konungarne Carls och Augusts möte i Alt-Ranstadt den 7 December 1706.

Konung August, som nyss återkommit från Polen, infann sig oföväntadt hos Grefve Piper i Günthersdorf, dit Konung Carl snart ankom, hvarefter Konungarne begåfvo sig till höggvarteret i Alt-Ranstadt. Carl mottog med högsint gästfrihet och välvilja sin trolöse frände och upplät åt honom sin egen sängkammare öfver natten. Tre dagar der-efter gjorde Konung Carl ett kort motbesök hos August i Leipzig, hvarefter denne ännu en gång (d. 13 Dec.) förnyade sitt besök i Carls höggvarter. Att döma af yttre utseendet tycktes vänskapen vara ömsesidigt uppriktig.

103.

Åts. Konung Carls bild och namn. Densamma som till n. 76.

Fråns. AVG. II. D. G. REX POL. M. D. L.: D. SAX. S. R. I. A. M. EL. (- - Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Dux Saxoniae, Sacri Romani Imperii Archi-Mareschallus, Elector). Konung Augusts bröstbild, h. s., lagerkransad, i prydligt harnesk och brämade mantelveck. — Under armen: c. w.

Randskrift i 2 rader: NOBILIS EVEXIT QVOS PALMA AD SIDERA, PACIS OPTATAE VENIVNT IN LEGES, CONVENIVNTQVE PALAEO RANSTADII XVII. DECEMBR. MDCCVI. *

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. i Gotha af Chr. Wermuth, som låtit August behålla titeln af Konung i Polen, ehuru han i fredsslutet måst afsäga sig detta lands krona. Mötesdagen, angifven efter nya stilen, var rätteligen d. 18 December. — Berch 221: 91. — K. Mk., De Geers saml., Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

103. a.

Lik n. 103; men med annan randskrift, på en rad: OPTIMI REGES! DEVS VOS SERVET, VESTRA SALVS, NOSTRA SAL^o, VERE DIC. IVR. D. (- - vere dicitur, jure dicitur).

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Samma Wermuths arbete. Orden i randskriften äro lånade efter ett forntidens lyckönskingsformulär. — Jfr Berch 221: 91 not. — **RRR.** — K. Mk. i silfver.

103. b.

Lik n. 103; men utan randskrift.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). — Lunds Univers. i tenn. Frih. Bondes saml. afgjutning i jern.

103. c.

Åts. K. Carls bild och namn. Densamma som till n. 87.

Frånsidan och randskrift som på n. 103.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). — Rikskab. i Dresden i silfver.

104.

Åts. Konung Carls bild och namn. Densamma som till n. 87.

Fråns. D. G. FRID. AVG. REX POL: EL. SAX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i rock med pelsfodradt uppslag vid bröstet och mantelveck från venstra axeln. — Under armen: c. WERMUTH.

Randskrift: NOBILIS EVEXIT etc. som på n. 103.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. — B-n i tenn. Upsala Univers., Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

104. a.

Dylik; men med randskrift: OPTIMI REGES! etc. som på n. 103. a.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). — K. Mk., Rikskab. i Köpenhamn o. Wien i silfver.

104. b.

Åts. Konung Carls bild och namn. Densamma som till n. 86.

Fråns. Densamma som till n. 104, med randskrift: OPTIMI REGES! etc. som på n. 103. a.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). -- Frih. Bondes saml., Rikskab. i Dresden i silfver.

Konung Carls segrar och öfriga ärorika bedrifter under åren 1700—1706.

Lemberg i Galicien intogs, i K. Carls närvaro, med storm d. 27 Aug. 1704. Grodno i Polen instängdes af Carl i början af år 1706, till dess slutligen Fältmarskalken Ogilvie med den återstående delen af den Ryska besättningen nödgades draga sig derifrån. De öfriga på minnespenningen förekommande segrarne äro förut omnämnda.

105.

Åts. Densamma som till n. 78.

Fråns. TESTES VIRTUTIS ET PRUDENTIÆ på ett band med tillbakarullade ändar. Vid öfra kanten ett svärd och en lagerqvist i kors genom tre kongliga kronor, sätta 1 och 2. Vid sidorna och nedra kanten nio ovala sköldar med inskrifter: 1) NARVA 1700 20 *9b.* 2) RIGA 1701. 9 *Jul.* 3) DUNAM 1701. 11. *.X br* 4) VARSOV. 1702. 23. *.mai* 5) CRACOV 1702. 29. *Jun.* 6) THORUM 1703. 14. *.8br.* 7) ELBING 1703. 11. *.Xbr.* 8) LEMB: 1704. 27. *.AUG.* 9) GRODN .1706. APRIL. På en dylik sköld i midten stå fiendernas namn: MOSC: ET POLO: Nederst på ett seg-

ment en liljeformig sirat. Vid de nedersta sköldarne en palmqvist på ett segment vid hvardera sidan.

Diam. $14\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Grav. af G. Hautsch i Nürnberg. Är en ny upplaga af den äldre minnespenningen n. 78, med tillägg af namnen Lemberg och Grodno. — **BR.** — Linköpings Elementarlärov., Hr Oldenburgs saml. i silfver.

106.

Åts. CAROLVS XII D: G: REX SVEC: Bröstbilden, h. s., i prydligt harnesk med naglar utefter öfra kanten och lejonhufvud öfver armen, mantelveck hopfästade genom ett ovalt smycke öfver axeln och halsduk med omlagd ända.

Fråns. NON HÆC ULTIMA METÀ LABORUM. Herkules, utan annan klädnad än lejonhuden, framvänd, med klubban i venstra handen, gående på ett slätt plan mellan två kolonner. Der under: XII. LABORES HERCUL. Utanföör omskriften en krets af tolf små sköldar, förenade genom bandslingor med nedhängande tofsar. På sköldarne: 1) DESC. IN SEEL 2) PAX TRAVENTH. 3) NARVA 4) RIGA 5) TRAI. DUNÆ. 6) PULTOFS 7) CLISSOW 8) THORUN. 9) LEMBERG 10) GRODNO 11) FRAUSTAD 12) PAX ALTRANST.

Diam. $14\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Grav. af G. Hautsch i Nürnberg. Frånsidans stamp har blifvit bräckt. — Br. pag. 246; tab. II. n. 2. Berch 222: 93. — K. Mk. (2 ex.), B-n, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

106. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 78.

Diam. $14\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). — De Geers saml. i silfver.

106. b.

Åts. Densamma som till n. 106.

Fråns. Omskrift m. m. som på n. 106; men Herkules ses från sidan; kolonnernas kapitäl äro ornerade; sköldarne, satta i annan ordning, förenas genom en liten bygel, i hvilken är fästadt ett bladornament. Inskrifterne på sköldarne lika, utom: PVLTOVVS och FRAUSTADT.

Diam. 14 $\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Grav. af samma person som n. 105, men arbetet är ännu sämre. — K. Mk., B-n, De Geers, Hr Oldenburgs, Hr Wedbergs, Hrr Hjertbergs saml. i silfver.

107.

Åts. .CAROLVS. XII. D. G. REX. SUEC. Konungens bild till midjan, h. s., i rock med pelsbrämde uppslag vid bröstet och händerna, bälte om lifvet, i högra handen kommandostafven, den venstra gripande om värjfastet. — Vid kanten: .I M.

Fråns. CONCVSSIT VTRAMQVE. Ett upprest lejon, gående på en mur, griper om en rund pelare, som nedböjes; bakom lejonet en dylik, redan afbruten pelare, hvars öfra del faller. På inurens framsida: 1706.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. af Joh. Memmius i Stettin. Konungens klädsel och ställning är imiterad efter n. 78; men arbetet är betydligt sämre. De båda pelarne kunna beteckna Konung Augusts makt, redan bruten i Polen och nu hotad i Sachsen; eller måhända åsyftas med den brutna pelaren Konung August och med den andra Czar Peter, som redan vid Narva blifvit besegrad och mot hvilken man väntade att Carl nu skulle med hela sin härsmakt vända sig. — Berch 221: 90. — K. Mk. 2 ex. i guld (3 och 2 Duk.) och en i silfver. B-n en i guld (2 Duk.), en i silfver. De Geers saml. en i guld (2 Duk.) och en i silfver.

108.

Åts. CAROLVS XII. D. G. REX. SVEC. Bröstbilden framvänd, med hufvudet vridet åt venster, i rock med smal krage, omlindad halsduk.

Fråns. CONCVSSIT VTRAMQVE. Ett upprest lejon, gående på ett rutadt plan, böjer ned en rund pelare; bakom lejonet faller en dylik, redan afbruten; på hvardera pelaren ett kronformigt kapital.

Diam. 5 $\frac{1}{2}$ lin. (2:dra storl.). Slagen i Stettin. Åtsidan har blifvit begagnad till flera minnespenningar och äfven sammanpräglad med en K. Carl XI:s bildsida (C. XI n. 156). — K. Mk. (2 ex) o. B-n i silfver.

109.

Åts. CAROLVS XII D ♡ G ♡ REX SVECIAE ♡ Bröstbilden, h. s., i prydligt harnesk med naglar ut efter öfra

kanten och lejonhufvud öfver armen, mantelveck hopfastade genom ett ovalt smycke öfver axeln, halsduk med omlagd ända. — Under armen: *H*.

Fråns. PAR ANIMO ROBVR √ Ett lejon, halft upp-
rest i hotande ställning, går på marken. Vid nedra
kanten Svenska riksvapnet (med någon oriktighet i hjert-
vapnet) i en krönt sköld på oval botten oingifven af
palin- och lagerqvistar.

Randskrift: + QVO IVSTIOR ALTER NEC PIETATE FVIT,
NEC BELLO MAIOR ET ARMIS. VIRG.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Grav. af G. Hautsch i Nürnberg.
Åtsidan har stor likhet med n. 106. Minnespenningen saknar
tidsbestämmelse, men är utan tvifvel samtidig med de före-
gående. — Br. pag. 246; tab. II, n. 1. Berch 223: 98. — K.
Mk. (2 ex.), B-n, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

110.

Åts. Densamma som till n. 107.

Fråns. EIN GUTER HIRT LEST SEIN LEBEN FUR SEINE
SCHAAFE. 1706 inom en cypresskrans på insidan ornerad
med blomsterguirlander, band med tofsar och bladsir-
ater.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. af Joh. Memmius i Stettin.
Arbetet dåligt. Frånsidans omskrift är tagen ur Johannis Ev.
kap. 10, v. 11. — **RR.** — K. Mk. i guld (2 Duk.). Frih. Bon-
des saml. i silfver.

**Otto Arnold von Paykulls guldmakeri i Stock-
holm år 1706.**

*General-Löjtnanten O. A. von Paykull, född Lisländare,
hade öfvergått till Sveriges fiender, togs till fånga i slaget
vid Warschau d. 21 Juli 1705 och fördes till Stockholm,
der han som riksförrädare dömdes och halshöggs d. 4
Febr. 1707. I arresten erbjöd han sig, om han kunde få
behålla lifvet, att göra guld på kemisk väg till en million*

riksdalers värde om året och att upptäcka konsten för någon af Konungens undersåtar; men han måste gå till döden, och den förmenta konsten tog han med sig. Meller-tid hade han i den berömde Urban Hiärnes närvaro af sex delar bly och en del af "ett okänt pulver" frambragt en guldbit, hvilken efter Konung Carls död utpräglades till en dubbel dukat genom försorg af Assessor Bromell, som lät af annat guld med samma stampar slå några enkla dukater. I en senare tid lär Assessoren J. L. Odhelius, för att kunna erhålla exemplar i sin samling, hafva uppdragit åt gravören Lunderberg att göra nya stampar.

111*.

Åts. CAROL. XII. D. G. REX SVE. Konungens bröst-bild, h. s., i prydligt harnesk och mantelveck.

Fråns. HOC AVRVM ARTE CHEMICA CONFLAVIT HOLMIÆ A. 1706 O. A. V. PAYKULL. i 6 rader. Der under ett ornament.

Diam. $7\frac{1}{2}$ lin. ($4\frac{1}{2}$ storl.). Åtsidan tillhör Konung Carls dukat för år 1718. — Berch 244: 7. Hildebrand, Minnesp. öfver ensk. Sv. män o. qv. pag. 75. — K. Mk. en dubbel dukat (original-exemplaret) och 2 enkla dukater. B-n, De Geers saml. enkel dukat.

Fredsönskningar och förhoppningar i Sachsen vid ingången af år 1707.

112**.

Åts. GOTT ERHALT IN UNSERM LANDT, DEN LEHR-DEN WEHR- UND NEHR-STANDT GIB DER GANTZEN CHRIS-

* I katalogen på J. Reichels samling (2 Del. pag. 67, n. 906) beskrifves en graverad klipping:

Åts. SVB DEI & CAROLI XII REGIS SVECIAE CLYPEO EMERGAM 1706. Rigas stora stadsvapen under en krona.

Fråns. 1 REICHSTHALER — SO GIBT ES RIGA AUS SO NIMT SIES WIEDER EIN STADT GELAUB IST HIE GUARANT WERS NIMT SOL SCHAD-LOS SEIN. i 7 rader.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Synes hafva varit en pollett eller nödmünt. Fanns i Reichels samling i silver och upptages i 4:de raritetsgraden.

** I Silfverstolpes Suppl. upptages under n. 83. a. en minnespenning med inskrift: »Nulla salus bello 1700» (»Pacem te poscimus omnes 1707», med citat

STEN SCHAAR FRIED UND FREUD IN DIESEM IAHR i två omgångar. En hand ur skyn håller en öppen bok, på hvars blad läses: BIRLIA, öfver jordklotet, som omslutes af en palm- och en olivqvist. Bak om äro en merkurii-staf och en spira korslagda. På jordklotet i fördjupning: 1707.

Fråns. FRIEDE WIEDERUMB VERMEHRET WAS DER UNFRID HAT VERZEHRET FRIEDE IEDE IAHRESZEIT, KRÖNET MIT DER FRUCHTBARKEIT i två omgångar. En hand ur skyn håller en ringlagd orm, på hvars hufvud sitter en öppen krona. Inom ormen dansa fyra bevingade genier (årstiderna), med kransar om lifvet, på en grund af omvexlande land och vatten.

Randskrift: ISTS FRIED SO WIRD ER NUN DAS SACHSEN LAND ANGEHN, NACH DEM MIT LIEBE SICH AVG. U. CARL SEHN.

Diam. 14 $\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. — Inskrifterne hafva blifvit begagnade på andra Tyska minnespenningar. — Berch 222: 92. — RRR. — Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

Tyska politiserande gravörers gissningar och förhoppningar i afseende på Konung Carls deltagande i striden mellan Ludvig XIV och hans fiender (1707 och följande åren).

Franska härarnes motgångar under åren 1704—1706 och de tristeämnen, som vid denna tid uppstått mellan Svenska Konungen och Tyska Kejsaren, föranledde ifriga, men fåfänga bemödanden af Franska diplomater, särskildt vid underhandlingar i Leipzig 1707, att vinna Carl som bundsförvandt och indraga honom i den allmänna Euro-

af Upsala Akademis Myntkabinett. Men på denna finnes alldeles icke de i beskrifningen omnämnda stjernor och tre kronor, således icke något som har afseende på Sverige. Det är en allmän fredsmedalj, och har därför icke här kunnat upptagas. I Thesaurus numismatum modernorum hujus seculi p. 467 finnes dock en teckning öfverensstämmande med Silfverstolpes beskrifning: men kanske hafva kronorna på det der aftecknade exemplaret tillkommit på samma sätt som dateringen på den förmenta medaljen öfver slaget vid Lund d. 4 Dec. 1676. Se här ofvau, pag. 409.

peiska striden. Å andra sidan sparades ej bemödanden att vinna hans biträde för att tillintetgöra Konung Ludvigs eröfringsplaner och tvinga Frankrike att återlemna hvad som redan på andras område blifvit inkräktadt, samt tillintetgöra denna Konungs afsigt att upprätta en s. k. universal-monarki genom Spaniens förening med Frankrike.

113.

Åts. ARBITRIO SVECI: Franska riksgloben full af remnor. På det omslutande bandet och det derifrån uppstigande korset: MONAR. UNIVERSALS GALL-ICA. I afskärn.: NVM PARS EST SALVA FVTV-RA?

Fråns. SPES AN IN UMBRATO. Ett upprest krönt lejon håller i högra tassan ett upprätt, med lager om-lindadt svärd, i den venstra en konglig krona. Från sidan framrusar en tupp med uppslagna vingar. Bak om lejonet ett träd. I afskärn.: PACIS VNIVERSALIS ARCHITECTIS LIPSIAE CONGREGATIS D. D. D. (dat dicat dedicat) MAIO. 1707.

Diam. 14 $\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Grav. i Gotha af Chr. Wer-muth, som tillegnat fredsunderhandlarne denna penning. — Berch 223: 95. — K. Mk., Leipzigs Univers. i tenn. B-n, De Geers saml., Rikskab. i Berlin i silfver.

114.

Åts. Utan allmän omskrift. Sex små medaljonger innehållande bröstbilder, alla i peruk, med omskrifna namn och titlar, satta, en i midten, de öfriga i en krets omkring denna: 1) (öfverst): CAROLVS. XII R. SVECLÆ, V. S. i harnesk och mantelveck. — 2) FRID. I. D. G. REX. BORV., h. s. i harnesk och mantelveck. — 3) FRID. D. G. HAS. L., V. S., i harnesk och mantelveck. — 4) IOH. D. MARLEBVRG. A. E. C. G., h. s., i harnesk. — 5) EVGENIVS. PR. SAB. C. E. G., V. S., i harnesk. — 6) (i midten): IOSEPHVS D. G. ROM. IMP., h. s., i harnesk och mantelveck. Mellan de omgifvande medaljongerna lejonhufvud med bladsirater.

Fråns. SUME QUOD TUUM EST, ET ABI IN PACE. Konung Ludvig XIV i prydlig dräkt, med stor hatt på

hufvudet och värja vid sidan, står på ett rutadt golf utmed ett altare höljdt af ett täcke, på hvilket ligger ett hyende och på detta en spira och en upprätt lilja. Konungen håller venstra handen uppsträckt pekande med den högra på ett vid andra sidan stående med ett rosigt täcke höljdt bord eller altare, på hvilket å ett hyende ligga kejsersliga riks- eller kröningskronan och en spira. Ur en sky framsträckas två händer, den ena hållande Tyska riksskölden skyddande framför de sistnämnda regalierna, den andra pekande på det förstnämnda (Franska) altaret. — På kanten af golfvet: *MB.*

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af Mart. Brunner i Nürnberg. Tiden är icke angifven; men sannolikt utkom denna minnespenning år 1709, då Konung Ludvig, efter det mot Hertigen af Marlborough förlorade slaget vid Marlplaquet, nödgades begära fred och vid underhandlingarne i Haag erbjöd sig, bland annat, att återställa alla eröfringar, som Fransmännen gjort efter freden i Münster. Hertigen af Marlborough och Prins Eugène af Savoyen hade i de ryktbara slagen vid Hochstedt 1704, vid Ramillies och Turin 1706 brutit Ludvigs makt. Landtgreffen Fredrik af Hessen (sedan Carl XII:s svåger) hade fört befäl i Holländska Generalstaternas armé. Upptagandet af Carl XII:s bild i detta sällskap vitnar om Tyskarnes förhoppning att denne hjälte skulle förmås sluta sig till Ludvigs fiender. I alla händelser har minnespenningen utkommit före år 1711, då Kejsar Josef dog och Marlborough af Englands Drottning sattes ur verksamhet. — **RRR.** — Hr Oldenburgs saml. i tenn.

Konung Carls aftåg med Svenska hären ur Sachsen den 23 Augusti 1707.

Genom Konung Carls stränga krigstukt hade Svenskarne vunnit Sachsiska befolkningens tillgifvenhet. Vål måste dryga gärder erläggas; men dessa ansågos obetydliga i jämförelse med de uppoffringar af människor och penningar, som Konung August för utförande af sina planer i Polen hade kräft. Den 27 Aug. (7 Sept.) infann sig Carl med endast några få följeslagare i Dresden, för att taga afsked af August och hans familj. Derefter fortsatte han tåget och ryckte öfver Schlesiens gräns in i Polen.

115.

Åts. CAROL XII. D. G. REX SVEC. Konungens bild till midjan, h. s., i rock, med högra handen hvilande på kommandostafven, den venstra på bältet.

Fråns. GEDENCKE SACHSEN LAND, DAS CAROL WAR GESAND, DICH WIEDER BRINGEN ZU DER RUH DAFUR DANCK GOTT UND IHM DAZU i 8 rader. Med finare bokstafver är tecknad i böjda rader, öfverst: VENIT SEPT 1706 och nederst: ABYTT SEPT 1707.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Utländskt arbete. Konung Karls uppbrott skedde d. 23 Aug., således efter nya stilen d. 3 September. — Berch 223: 96. — K. Mk., B-n, De Geers, Frih. Bondes, Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Dresden. Leipzigs Univers., Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

116.

Åts. Densamma som till n. 108.

Fråns. PLUS ULTRA. Två runda pelare (Herkules's stoder), med kronlikt kapital, stående på spetsen af klippor uppskjutande ur hafvet. På fästet skyar. I afskärn.: 1707.

Diam. 5½ lin. (2:a storl.). Slagen i Stettin. Frånsidans stamp har blifvit omgjord med ringa olikhet. — Berch 223: 97. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Konung Carl utverkar fri religionsöfning för protestanterna i Schlesien och skydd mot katolska presterskapets ingrepp (1707 och 1708).

Då Carl, på väg från Polen till Sachsen, tågade genom Schlesien, samlades skaror af den protestantiska befolkningen omkring honom, bönsfallande om hans hjälp och skydd. Efter långvariga underhandlingar och hotelse att med sin här angripa Kejsarens länder utverkade Carl, enligt öfverenskommelse i Alt-Ranstadt d. 22 Aug. (2 Sept.) 1707

dennes stadfästelse på den religionsfrihet, som i Westfaliska fredsslutet blifvit protestanterna tillförsäkrad, samt löfte att de af katolska presterskapet stängda kyrkorna skulle åter åt dem upplåtas. Då Påfvens Nuntius förbrödde Kejsar Josef denna eftergift åt "kättarne", svarade han: "Hade Påfven sjelf varit Konungen af Sverige så nära som jag, är jag viss att han skulle gjort honom till Lutheran." På återvägen genom Schlesien mottog Konung Carl det samlade folkets tacksägelse och välsignelser. Konungens sändebud Frih. v. Strahlenheim fick uppdrag att bevaka löftets verkställande.

117.

Åts. Densamma som till n. 95.

Fråns. SOPITOS SVSCITAT IGNES. Ett blåsande hufvud i skyn (Nordanvinden) uppfriskar elden på ett altare, å hvars framsida är tecknad Kristi monogram omslutet af palmqvistar. Bak om och på sidan ses byggnader, den ena med en pelarrad under frontispicen. I afskärn.: BOREAS. SILESIAE. SALVTI-FER. ADSPIRANS. I. SEPT: M.DCC.VII.

Diam. 20½ lin. (20½ storl.). Grav. af B. Richter. Dateringen efter nya stilen hade bort vara d. 2 Sept. — Br. pag. 243. Berch 224: 99. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

118.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECIAE. Bröstmilden, h. s., i harnesk, släta och smala mantelveck samt omlindad halsduk. — Under armen: κ.

Fråns. AD. COELVM. LIBERIORE. VIA. En genom flera hål rykande urna på en fotställning, hvars framsida bär Kristi monogram mellan Α och Ω (alpha och omega). På marken vexande träd. I afskärn.: SACRIS. SILESIAE. EVANGE:LICÆ. RESTITVTIS. A.M.DCC.VII. *

Diam. 17½ lin. (16:e storl.). Grav. af A. Karlsten, den sista af de större minnespenningar, han till Carl XII:s ära gravat. St. i Banken. — Br. pag. 243. Berch 224: 100. — K. Mk. en i silfver, en i förgylt koppar. B-n i silfver.

* Denna frånsida sammanpräglad med Åts. af n. 39 finns i K. Mk. i brons.

119.

Åts. PIVS. LIBERTATIS. VINDEX. Konung Carls bröstbild, h. s., med mantelveck kring bröstkannten hopfästade genom en knapp på axeln; halsen bar. — Nedanför: *κ.**.

Fråns. DEIECTIS. LEVAMEN. AFFERT. Ett ansigte i skyn blåser på ett af regnet nedslaget sädesfält, så att stråen resa sig.

Diam. $8\frac{1}{2}$ —9 lin. ($5\frac{1}{2}$ —6:e storl.). Grav. af B. Richter. Åtsidans st. på K. Myntet. — Br. pag. 243. Berch 224: 101. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

120.

Åts. Densamma som till n. 115.

Fråns. MONSTRANDO RESTITUIT REM. Ett till hälften upprest lejon uppställer med högra tassan en kalk på ett höljdt altare, på hvilket står äfven en patén, och uppfäster med den venstra på ett palmträd ett dokument med två underhängande sigill och inskrift: INSTRUM PACIS VVESTPHAL. I afskärn.: PLAUDITE SILESII CIOIOCCVII.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Utländskt arbete. — (Jfr. n. 146). — Berch 224: 102. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

121.

Åts. Densamma som till n. 108.

Fråns. A DEO ET CAROL: och nedanför på fältet: LIBERTAS. En hand ur skyn framräcker en öppen bok (bibeln). I afskärn.: 1707.

Diam. $5\frac{1}{2}$ lin. (2:a storl.). Slagen i Stettin. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

121. a.

Åts. Densamma som till n. 108.

Fråns. A DEO ET CAROLO LIBERTAS (orden satta som på n. 121). En hand ur skyn framräcker en öppen bok, på hvars blad läses: BIBLIA SACRA. I afskärn.: 1707.

* Af denna åtsida finns i Bankens samling en kopia utförd i ett slag emalj, bilden och bokstäfverna hvita på blå botten.

Diam. $5\frac{1}{2}$ lin. (2:a storl.). — Berch 225: 104. — K. Mk. o. B-n i silfver.

122.

Åts. VERBUM DOMINI IN AETERNVM. En man, med en bok under armen, i fotsid drägt och hatt på hufvudet, håller sin hand öfver mun på Påfven, som klädd i full skrud med sin korsstaf i handen sitter på en stol. På marken ligger en bok och vid sidorna vexa buskar. I afskärn.: AETERNVM EVANGELIVM.

Fråns. VOLENTE DEO EXEQVENTE CAROLO. En man, klädd i hatt, rock och prestkappa, med en öppen bok i venstra handen och i den högra en piska, bortjagar från altaret en katolsk prest, som bär en upplyftad monstrans och tappar sin mössa. På golfvet ligga en kullslagen kalk och en bok. I afskärn.: POST. TENEBRAS LVX. 1707.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Upptages efter en teckning i Nordbergs Leben Carl des Zwölften, 2:a Del. pag. 34. — Sct. n. 106. a. — Det torde icke behöfva anmärkas att denna smådepenning, om den verkliga blifvit präglad, är utländskt arbete.

123.

Åts. CAROL. XII. D. G. REX. SVEC. Brösthilden, h. s., i prydligt harnesk och mantelveck.

Fråns. TANDEM BONA CAUSA TRIUMPHAT. En uppslagen bok, på hvars blad läses Konungens valspråk: medhj Guds hjælp. Öfverst ett ofullständigt \square i en strålande triangel.

Diam. 6 lin. (3:e storl.). Utländskt dåligt arbete, sannolikt från Stettin. — Berch 225: 105. — R. — K. Mk. o. B-n i silfver.

124.

Åts. NON CONFUNDAR. Ett litet kors öfver toppen af ett högt berg, som uppstiger ur brytande böljor.

Fråns. RESPICIT. Ett öga rigtadt mot nordstjernan. Vid nedra kanten: .1707.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). Är en dukat. Frånsidans framställning afser Carl, Konungen från Norden, till hvilken protestanterne tacksamt blickade upp. — Berch 225: 106. — R. — B-n i guld. K. Mk. i tenn, gjuten.

125.

Åts. HOC REDEMTORE. En kvinna (Religionen), med ankar och korsstaf i händerna, sitter på toppen af en ur det svallande hafvet uppskjutande klippa, seende upp mot nordstjernen. På hennes knä ligger en uppslagen bok med skrift på bladen: BIB LIA. Vid sidorna två blåsande hufvud i molnen. — På klippans kanter: C. I. G. I. W.

Fråns. DAT PRESSAE TOTIES SLESIAE PIA STELLA SALVTEM. i 6 rader. Der under en stjerna.

Diam. 11½ lin. (8:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha efter Rektorn Johan Georg Junckers förslag. — De högre bokstäfverna i frånsidans inskrift gifva sammanräknade årtalet 1708. — Berch 225: 108. — K. Mk., B-n, Silfverstolpes saml. i tenn. De Geers saml., Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

126.

Åts. * CAROL? XII. D. G. REX SVECIAE. PRINCEPS. HEROS. CHRISTIANVS. Konungen, i sin vanliga drägt, med lyftadt svärd i handen, rider på en häst i kort galopp. — Under marken: c. w.

Fråns. CONCORDI FIRMVS AB IGNE. Den brinnande busken, enligt berättelsen hos Moses. Inom lågorna ett strålande ☉ och orden: ELECT? QVIS ERIT IUVENIS? IER. I. 4. I afskärn.: EXOD. III. — Der under: I. G. I.

Diam. 11½—12 lin. (8—9:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha efter Rektorn Joh. Georg Junckers förslag. — Bibelspråket är taget ur Profeten Jeremias kap. 50, v. 44. Den i afskärningen citerade Exodus III (2:a Mosebok, 3:e kap.) innehåller berättelsen om Guds uppenbarelse i den brinnande busken. De högre bokstäfverna i frånsidans inskrift gifva årtalet 1708. — Berch 225: 107. — K. Mk. en i försilfrad koppar, en i tenn. B-n i förgyld koppar. Hr Oldenburgs saml., Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

**Protestanternas barn i Schlesien samlas till
offentliga andaktsöfningar under åren 1707
och 1708.**

Glädjen öfver den beviljade religionsfriheten och exemplet af Svenska härens bönestunder föranledde en märkvärdig andlig rörelse bland Schlesiska protestanternas barn och ungdom. Dessa samlades i stora skaror, vanligen tre gånger om dagen, morgon, middag och afton, ute på fälten, der de bland sig utsågo en ordförande, som dels läste böner och kapitel ur bibeln samt anförde psalmsången, dels höll exalterade föredrag, erinrande om en senare tids så kallade predikosjuka. Dessa andaktsöfningar, hvilka började vid Beuthen i furstendömet Glogau d. 28 Dec. (menlösa barns dag) 1707 och efter hand upprepades kring hela landet, väckte stort uppseende, emedan de extemporerade föredragen ansågos som yttringar af särskild gudomlig inspiration. Frukten att åskådande katoliker skulle kunna lockas till affall föranledde Kejsaren att förbjuda dylika folksamlingar. Till följd häraf upphörde rörelsen småningom under år 1708, churu den i aflägsna bergstrakter ännu länge fortfar.

127.

Åts. KEHR MICH UMB SO WIRSTU SEHEN WAS IN SCHLESILIEN GESCHEHEN på fyra rader. Ofvan skriften ett litet och nedanför ett större bladornament.

Fråns. AUS DEM MUNDE DER IUNGEN KINDER UND SAUGLINGE HASTU DIR EINE MACHT ZU GERICH TET i 6 rader. Ofvan denna skrift ses en krets af knäböjande barn omkring en talare, som står, hållande en bok i handen. Öfra delen af denna grupp omslutes af en dubbel bandslinga med bladprydda ändar.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha.
— Orden i fränsidans inskrift äro tagna ur Davids Psalt. 8: 3.
— Berch 226: 113. — R. — De Geers, Frih. Bondes saml., Rikskab. i Berlin i silfver.

128.

Åts. KEHR MICH UMB SO WIRSTU SEHEN WAS IN SCHLESIEŃ GESCHEHEN 17 07. i fem rader. I hörnen bladsirater.

Fråns. AUS DEN MUNDE DER IUNGEN KINDER UND SÆUGLINGE HASTU DIR EINE MACHT ZU GE RICH TET i sju rader. Öfver denna skrift en krets af knäböjande barn omkring en predikant som på n. 127. Bladsirater i tre hörn.

Kring kanten på båda sidor en bladranka.

Rutformig; diam. 11 lin. (8:e storl.). hörnvis 15½ lin. Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. — Jfr Berch 226: 113. — K. Mk. (2 ex.), B-n, De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

129.

Åts. NVNCIAT ILLE DIEM. En galande tupp, med uppslagna vingar, står öfver en stadspört. På muren öfver porten: PORTA OLAV. Ur porten kommer ett långt tåg af barn vandrande till det s. k. Fiskalberget, med händerna lyftade mot den bak om berget uppgående solen, hvars strålar skingra molnen. I afskärn.: INNOCVO ORE PRECES, MOR-DENS RES, ASTRA FATIGANT.

Fråns. SLESIA REGE SACRO CAROLO REPARATA PER ORA INFANTVM COELO FERT CELEBRATA PRECES. i 7 rader. Öfverst en stjerna. — Nedanför: c. * w.

Diam. 11½—12 lin. (8—9:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. Frånsidans stamp har blifvit krossad. — De högre bokstäfverna i inskrifterna angifva på första stället årtalet 1708. på hvardera af de båda andra 1707. Tuppen öfver porten har afseende på en sägen, att i staden Ohlaus kyrka stod en tupp, om hvilken var profeteradt, att när han började gala skulle protestanterne få sin kyrka igen. Det berättades vidare att samma tupp tidigt på morgonen 1:sta advents-söndagen 1707 börjat gala och dermed fortfarit tre dagar efter hvarandra. — Berch 226: 111. — K. Mk. i tenn. B-n, Hr Oldenburgs saml. Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

130.

Åts. MVLTPLICATO COLVMBÆ SPIRITV VATICINAN- TVR PVERI PVELLÆQ. En skara barn i bedjande ställ-

ning på ett berg. På ett annat berg gent emot står Noachs ark, till hvilken sju dufvor flyga med olivblad i näbben. Öfverst delade moln. I afskärn.: ANTE DIEM DOMINI INSIGNEM. GEN. VIII. 11. NVM. XI. 26. IOEL. III. ACT. II. — Nederst: c. w.

Fråns. SERMO LEONE DEI SVECO SLESIAE STAT IN ORÅ. i 6 rader. Öfverst nordstjernen.

Diam. 11 $\frac{1}{2}$ lin. (8:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. — De högre talbokstäfverna i frånsidans inskrift gifva årtalet 1708. — Det första citerade bibelspråket (1 Moseb. 8: 11) omtalar dufvan, som med olivblad i näbbet återkom till Noach i arken. De öfriga (4 Moseb. 11: 26; Joel 3, orätt i st. f. 2: 28, och Apostla Gern. 2: 17) innehålla löftet om Guds andas utgjutelse öfver Israels söner och döttrar, »hvilka skola profetera och se syner.» Det gick en sägen, att man kring de bedjande barnen sett dufvor med glänsande vingar flyga. — Berch 226: 112. — K. Mk. i tenn. B-n i brons. Upsala Univers., Hr Oldenburgs saml., Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

Drottning Anna af England och Holländska Generalstaterna förena sig i Konung Carls bemödande att åt Schlesiens protestantiska invånare utverka religionsfrihet (1708).

Englands och Hollands uppträdande hade hufvudsakligen till ändamål att bereda och försäkra Schlesiens invånare af reformerta bekännelsen samma frihet, som Konung Carl hade utverkat åt Lutheranerne och som af Kejsaren ytterligare blifvit stadfästad.

131.

Åts. ANNA D. G. M. BRIT. REGINA. * CAROL⁹ XII. D. G. REX SVEC. Drottning Annas bröstbild, h. s., med konglig krona och mantelveck hopfästade genom ett smycke på bröstet, samt gent emot Konung Carls bröstbild, v. s., i pryddigt harnesk med lejonhufvud öfver armen och mantelveck uppfästade genom ett rundt smycke på axeln.

I afskärn.: IN SPONSION. PACIF. RELIG. SILES. Der under en stjerna. — Under bildernas armar: c. w.

Fråns. D. T. O. M. (Deo ter optimo maximo) AVGVSTISSIMO ROMANOR. IMPERATORI MAGNAE BRITANN. REGINAE DEFENSORI FIDEI SVECORVM REGI FOEDERATI BELGII ORDINIBVS OB LIBERVM RELIGIONIS EXERCITIVM DENVO LUTHERANIS CONCESSVM MAXIMAS HVMILIMASQVE GRATIAS AGIT SILESIA. MDCCIIIX. på 14 rader.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. — Berch 225: 109. — K. Mk., B-n, Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

132:

Åts. Densamma som till n. 131.

Fråns. TRES REGVM SCHLESIAM DECORANT DVM LVMINE DEXTRAE IVNGERE QVIS DVBITET IVSQVE FIDEMQVE MANVS. i två omgångar delade åt båda sidor. På förgrunden sitta två qvinnor, Tron med korsstafven och Rättvisan med svärd och våg, gifvande hvarandra handen. Midt på fältet: SILESIA. I bakgrunden ses fem städer med öfverskrifna namn: BRESLAU M. BERG (Münsterberg) WOHLAU BRIEG LIGNITZ. Öfverst Treenighetens symbol, tre lågor i en triangel, hvars strålar genombryta skyarne, ur hvilka framräckas tre händer, som omfatta hvarandra. I afskärn.: FELICITER PERACT. A5 MDCCVIII.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. — I de anförda fem städerna hade de stängda kyrkorna blifvit återlemnade åt protestanterna. — De tre händerna afse Kejsaren, Konung Carl och Englands Drottning, eller de båda sistnämnda och Holländska Generalstaterna. — Berch 226: 110. — K. Mk., B-n, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

En förbundshär af Svenska och Tyska trupper, anförd af Svenske Generalguvernören i Bremen Kongl. Rådet Grefve Nils Gyllenstierna, besätter Hamburg för att stilla ett der utbrutet uppror (1708).

Närmaste anledningen till upproret var en tvist mellan Pastorn vid S:t Petri kyrka Dr. Christian Krumbholtz och en Juris Licentiat Barthold Feind, i anledning af den sednares smädeskrifter ej blott mot fordna Pastorn vid S:t Jakobs kyrka Dr Johan Fredr. Maijer, som beskylldes att hafva i sina predikningar uppviglat folket, utan äfven mot Dr Krumbholtz sjelf. Denne yrkade att Feind måtte in effigie hängas i galgen och hans skrifter brännas af skarprättaren. Då detta vägrades af Magistraten, samlades borgerskapet, brände skrifterna, afsatte åtta magistratspersoner och valde nya i stället. Magistraten begärde hjälp af Kejsaren, som uppdrog åt Direktoret i Nedsachsiska kretsen, der Sveriges Konung förde ordet, att sända trupper och återställa lugnet. En här af 10,000 man, lemnad af Sverige, Preussen, Hannover och Wolfenbüttel, anförd af Svenske Generalguvernören i Bremen, Kongl. Rådet Grefve Nils Gyllenstierna, besatte staden, medan en kommission anställde ransakning. En del af trupperna inryckte d. 20 (31) Maj; d. 3 Juni häktades Dr Krumbholtz och några andra af orostiftarne. I kommissionen deltog å Svenskarnes vägnar Vice Presidenten i Wismars Tribunal Johan Lillienstedt.

133.

Åts. PULCRIOR IN NUBILO. Solen strålar på moln, ur hvilka blixtar nedskjuta öfver staden Hamburg, som syns i bakgrunden. På Elben ligga fartyg och båtar. I afskärn.: HAMBURG.

Fråns. PRO LIBERTATE ET IUSTITIA vid nedra kanten. Omkring Tyska riksörnen hänga på ett band fyra ovala sköldar innehållande Sveriges och de tre öfriga förbundsmakternas vapen. Nedanför dessa: .D. 31 MAY 1708.

Diam. $10\frac{1}{2}$ lin. ($7\frac{1}{2}$ storl.). Slagen förmodligen i Hamburg.
— Berch 227: 117. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

134.

Åts. ES HUTET UND VVACHT omkring Guds öga öfver skyn. Nedanför ses staden Hamburg bort om Elben, på hvilken ligga skepp och båtar. I afskarningen, inom ett ornament: HAMBURG.

Fråns. ACH HAMBURG DENCK DARAN VVAS GOTT DIS IAHR GETAHN efter kanten. I midten: Aⁿ 1708 DEN. 13. MAY. DER HAMERBAU EIN GE NOMMEN. D. 19. DIT. DIE HOHE Commission BELIEBET. D. 31. DIT. DIE CREIS VÖLCKER EIN GEZOGEN. D. 3. IUNY. EINIGE *tumultuanten incarcerie red.* på 13 rader*.

Kring kanten på båda sidor en bladkrans.

Rutformig; diam. $11\frac{1}{2}$ lin. (8:e storl.), hörnvis $15\frac{1}{2}$ lin. — K. Mk., De Geers, Frih. Bondes saml. i silfver.

Svenskarnes seger öfver en sexdubbelt manstarkare Rysk här vid Holofzin i Lithauen den 4 Juli 1708.

Svenskarne, anförde af sin Konung, måste vada icke blott öfver den djupa Vabisån, utan äfven öfver ett moras, för att kunna angripa Ryssarne, som under befäl af Scheremeteff och Menschikow, intagit en fördelaktig ställning: Konungen ordnade redan d. 3 Juli sina batterier, men striden börjades först vid solens uppgång följande dagen. Förlusten af folk var stor på båda sidor, men störst på fiendens, hvars läger med kvarlemnade kanoner, fanor m. m. föll i segrarens händer. Konung Carl ansåg denna seger vara den ärorikaste han vunnit.

* I katalogen på Bankiren Albert Balemans betydliga mynt- och medaljsamling, som såldes på auktion i Hamburg år 1780, förekommer (2:r Th. pag. 345) beskrifning på en fyrkantig medalj, som jag icke sett, lik. n. 134. men i midten på fränsidan följande inskrift: 1708. d. 19. 31. mai Commission. V. Kreis Truppen an. u. ingenommen. 3 Jun Tumultuantenn ins gefängnis Kommen. A. 1710. 8. aug. 4. X br. Burger. u. Aemter Reglement publicirt. Der fremden Völker Rest Vergnüglich aus Marchirt. d. 20 X br. 1712.

135.

Åts. ET. CAUSA. ARMATVS. ET. ENSE. Konung Carls bröstbild, h. s., i fjällharnesk med lejonhufvud öfver armen och en stjerna på bröstet, samt mantelveck kastade öfver venstra axeln och ryggen. — Nedanför: B. WESTMAN. P.

Fråns. INHIBET. NEC. FLAMMA. NEC. VNDA. Krigsgudinnan står på marken, med spjut i högra handen, hvilande den venstra på en oval ornerad sköld innehållande Sveriges tre kronor. I afskärn.: VABISSA. VADO. TRANSITA. ET. MOSCHI. FVSI. D. IV. IVLII A.MDCCVIII. *

Diam. 17 $\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). Grav. af B. Westman. St. i Banken, åtsidans rostad. — Br. pag. 244. Berch 228: 118. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

136.

Åts. CAROLVS XII D: G. REX SVEC. Bröstbilden, h. s., i simpel rock med stora knappar, samt mantelveck från venstra axeln. Under armen: NAT. 17. IVN. 1682.

Fråns. SILVAE. PALVDES. AG-GERES. HOSTES. VICTI. En trofé af vapen och fanor, vid hvars fot sitta fastkedjade två Ryska fångar. Mellan dem ligga två pukor och kulor. I bakgrunden skog och berg samt kanoner beskjutande en skans. I afskärn.: MOSCHI AD HOLOWZINVM VICTI A. 1708. † IVL.

Randskrift: * VICTRICES COPIAS ALIVM LATVRVS IN ORBEM.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. — Berch 228: 119. — RR. — K. Mk. i förgylt koppar. Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

136. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 176. Utan randskrift.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). — K. Mk. i tenn. Upsala Univers., Rikskab. i Köpenhamn i silfver. Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i München i brons.

* Denna frånsida sammanpräglad med åts. af n. 33 finns i K. Mk. i brons, i B-n i silfver; — med åts. af n. 118 i B-n i silfver; — med åts. af n. 159 i K. Mk. i tenn.

**Konungens släktskap med Drottning Annas af
England gemål Prins Georg, som dog den 28
October (8 November) 1708.**

Prins Georg, son af Konung Fredrik III i Danmark, var född d. 21 April 1655, blef förmäld med Engelska Konungen Jakob II:s dotter Prinsessan, sedan Drottning Anna d. 28 Juli 1683, och dog i Kensington d. 28 Oct. (8 Nov.) 1708. Hans äldre broder Christian V var Konung i Danmark och fader till Fredrik IV. Hans yngre syster Ulrika Eleonora var förmäld med Kon. Carl XI i Sverige och moder till Carl XII. Hans äldre syster Anna Sofia, förmäld med Kurfursten i Sachsen Johan Georg III, var moder till Fredrik August (Konung August II i Polen). Drottning Annas syster Maria var förmäld med Konung Wilhelm III, Prins af Oranien.

137.

Åts. GLORIOSISS. MEMOR. CELSITUDINIS REGIÆ SERENISS. PRINCIPIS GEORGII AUG. QVONDAM SEPTENTRIONIS MONARCHÆ FRIDERICI III. FILII. SECUNDO-GENITI DAN. NORV. VANDALOR. GOTHORUMQVE PRINCIPIS HÆREDITARIÏ DUCIS SLESVICI HOLSAT. STORM. DITHM. OLDENB. ET DELMENH. COMITIS BRITANNICÆ SEMIRAMIDIS ANNÆ REGINÆ CONIUGIS IN VIVIS DELECTISSIMI POST FATA DESIDERATISSIMI QVI NATUS HAVNLÆ. A° 1655. OBIT IN PALATIO KENSINGTON IUXTA LONDINUM 8. NOV. A° 1708 i 19 rader.

Fråns. * VIX SPECTATA FUIT RADIANS TOT SOLIBUS UNQUAM STELLA NEQVE ARCTOO DIGNIOR ULLA IOVE. I midten en strålande stjärna, på hvilken står *G* (Georgius). Omkring densamma nio strålande solar förenade genom ett fladdrande band, nederst hopknutet. På solarne: 1) \widehat{AR} (Anna Regina) CONIUX 2) F^3 (Fridericus III) PATER 3) J^2 (Jacobus II) SOCER 4) C^5 (Christianus V) FRATER 5) F^4 (Fridericus IV) NEPOS 6) C^{XII} (Carolus XII) NEPOS 7) A (Augustus) NEPOS 8) C^{XI} (Carolus XI) AFFIN. 9) W^3 (Wilhelmus III) AFFIN. Omkring solarne en molnrand inom omskriften.

Diam. $24\frac{1}{2}$ lin. (23:e storl.). St. på K. Myntet i Köpenhamn. — Berch 228: 120. — K. Mk., Frih. Bondes saml. i silfver. Silfverstolpes saml. i tenn. Rikskab. i Köpenhamn en i guld, en i silfver.

**En blombarande aloë på Kongl. Rådet Grefve
Nils Gyldenstolpes gård Noor i Knifsta socken
i Upland år 1708—1709.**

En blommande aloë betraktades denna tid som en utomordentlig märkvärdighet, emedan man hade den föreställning, att denna vexts blomning icke inträffar oftare än hvar hundrade år. Ej underligt därför att mången ansåg detta som ett järtecken med afseende på Konungens hjeltebedrifter. Blomningen började i September och fortfor fram på följande sommaren. Vexten hade sex stänglar, den längsta 11 alnar hög, och 4,863 blommor.

138.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVE. Bröstbilden, h. s., i harnesk och mantelveck, med omlindad halsduk.

Fråns. STVPENDOS. DEBVIT. STVPENDO. FLORES. och i en inre omgång: *Ab A^o 1708 in Sequentem.* En blommande aloë vexande i en fyrkantig låda.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. af Arv. Karlsten eller någon hans elev. St. i Banken. — Upptages af Berch (334: 86) i Karlstens 2:dra regentlånd. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

138. a.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVE. Bröstbilden, h. s., i harnesk med nagelsirater och två båglinier öfver axeln, samt mantelveck från venstra axeln snedt öfver bröstet.

Diam. $8\frac{1}{2}$ lin. ($5\frac{1}{2}$ storl.). Måhända ursprungliga åtsidan, som blifvit obrukbar. — Hr Oldenburgs saml. i brons.

Svenska folkets välönskningar och förhoppningar följa hjeltekonungen 1708 och 1709.

Dessa minnespenningar äro alla präglade hemma i Sverige. Ett par deribland tyckas hafva varit bestämda att bäras som heders- eller minnestecken.

139.

Åts. GLORIA. SVECORVM. Konungens bröstbild, h. s., i prydligt harnesk med lejonansigte på bröstet och brämmede mantelveck fläktande bak om ryggen. — Nedanför: OPVS. B. WESTMANNI.

Fråns. IMPAVIDVM. PECTVS. Ett halfrest lejon, med modig uppsyn, lägger skyddande sina framtassar på en glob tecknad med Sveriges tre kronor. I afskärn.: A. MDCCVIII.

Diam. 20 lin. (20:e storl.). Grav. af B. Westman. St. i Banken. — Br. pag. 244. Berch 227: 114. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

140.

Åts. CAROL^o. XII D. G. REX. SVECIÆ. Bröstbilden, h. s., kopierad efter n. 139.

Fråns. MED. GVDZ. HIELP. Ett upprest, krönt lejon, med höguret svärd i högra tassen, lägger den venstra på en oval, örnerad sköld innehållande Sveriges tre kronor. I afskärn.: 1708.

Kring kanten på båda sidor en ornamentsrand.

Oval, 9 lin. hög (6:e storl.). Grav. måhända af C. G. Hartman. Stundom träffas båda sidorna brakteatformigt afpräglade för att infattas i en kantrand. — Berch 227: 115. — K. Mk. (2 ex.), B-n, De Geers, Hrr Hjertbergs saml. i silfver.

141.

Åts. Utan inskrift. Konung Carls bröstbild, h. s., i prydligt harnesk och mantelveck.

Fråns. IE:HOVA. EST SOLATIVM MEVM i 5 rader.

Kring kanten på båda sidor en fin strierad rand.

Oval, 4 lin. hög (nära 1:a storl.). Äfven på denna röjer åtsidans bild att gravören (förmodligen C. G. Hartman) tagit n. 139 till föresyn. Ehuru tidsbestämning saknas på denna penning, kan den med skäl hänföras till tiden 1708—1709. — Berch 229: 125. — K. Mk. 2 ex. i silfver, det ena med spår efter en fastlödd ögla. B-n, De Geers saml. i silfver. Hrr Hjertbergs saml. i silfver med ögla.

142.

Åts. Densamma som till n. 138.

Fråns. E. COELO. ADERIT. Ett ancile (oval sköld tecknad med Jupiters blix) på en sky sänkes ned mot ett segment af jordgloben, på hvilket ses Sveriges tre kronor och: A. 1709.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. af A. Karlsten eller någon bland hans elever. St. i Banken. — Om Romarnes ancile jfr K. Carl XI:s n. 109. — Berch 229: 124. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

143.

Åts. CAROL. XII. D. G. REX. SVEC: Bröstbilden, h. s., i prydligt harnesk med lejonhufvud öfver axeln och veck af konungamanteln uppfästade genom ett rutformigt smycke på axeln.

Fråns. HINC. SPERANDA. SALVS. Ett ancile, ofvan skyar, nedfaller mot ett med Sveriges tre kronor tecknad segment af jordgloben. I afskärn.: A: 1709.

Kring kanten på båda sidor en strierad rand.

Diam. $8\frac{1}{2}$ lin. ($5\frac{1}{2}$ storl.). Grav. af någon A. Karlstens elev. — Berch 229: 123. — K. Mk., De Geers, Frih. Bondes saml. i silfver. B-n, Hr Oldenburgs saml. i brons. I K. Mk. förvaras äfven ett brakteataflåg af åtsidan i guld.

144.

Åts. Densamma som till n. 119.

Fråns. LABOR. ENVMERARE. LABORES. Herkules, med lejonhuden, stående med nedvänd klubba. I afskärn.: MDCXCIX. — Der under: *Richter*.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. af B. Richter. St. på K. Myntet. Gravörens namn är svagt graveradt, stundom knapt synligt*. — Br. pag. 244. Berch 229: 122. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Slutlig exekution af traktaten om protestanternas
i Schlesien religionsfrihet, fullbordad i Breslau
den 8 Februari 1709.**

*Kejsarens befallning till Styrelsen i Schlesien, att noga
fullgöra hvad han i religionsfrihets frågan förordnat, var
gifven d. 17 (28) Januari 1709. (Jfr n. 117—132).*

145.

Åts. CAROL: XII D. G. SVEC. GOTH. VAND. REX PROPUGNATOR FIDEL. Bröstbilden, h. s., i harnesk och mantelveck uppfästade genom ett snycke öfver axeln. Nedanför: *1 Reichs thlr: nach alten schr: u. korn.* — Under armen: *J. M.*

Fråns. COLLAPSAM FORTITER RESTITUIT. Ett halfrest, krönt lejon, med svärd i tassen, stöder en kolonn, på hvars topp står ett brinnande ljus mellan två palmqvistar. På kolonnens fot: AUGUST CONFES. I afskärn.: IN MEMOR. TRACTAT. ALTRANSTAD. 22 AUGUST. MDCCVII CONCLUSI. ET BRESLAU D. 8 FEBR. MDCCIX COM=PLETI.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Är en riksdaler efter gammalt skrot och korn, präglad i Stettin, der Johan Memmius var myntmästare. — Berch 229: 121. — K. Mk., B-n, De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

145. a.

Lik n. 145; men frånsidan af omgjord stamp, utan palmqvistar vid det brinnande ljuset.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). — K. Mk., De Geers, Hr Storkirks saml., Rikskab. i Berlin i silfver.

* I K. Mk. förvaras ett afslag på en åttkantig tennplatta utan omskrift och med tom afskärning, taget innan stampen var fullgraverad.

146.

Åts. Densamma som till n. 115.

Fråns. URGENDO RESTITUIT REM. Lejonet, patenten och kalken på bordet m. m. alldeles som på n. 120; men i afskärn.: PLAUDITE SILESII CIOIOCCVIII D. 8. febr.

Diam. 11 $\frac{1}{2}$ lin. (8:e storl.). Utländskt arbete. — Sst. 102. a. — K. Mk., De Geers, Frih. Bondes, Hr Oldenburgs saml. Christiania Univers. i silfver.

**Konungens vistande i Bender i Turkiet 1709 och
följande åren.**

Efter slaget vid Pultava d. 27 Juni 1709 gick Konungen med en ringa del af sin här d. 1 Juli öfver Dnieperfloden, tågade genom ödemarker till Bug och vidare till Bender, der han, vänligt mottagen af Turkarne, utanför staden uppförde byggnader för sig och sina följeslagare. Här kvarstannade Konungen till 1711, då Dniesterns öfversvämning nödgade honom att flytta sin bostad längre upp på fastlandet till Warnitza, der han lät åt sig uppföra ett stort boningshus jemte andra byggnader, dermed antydande sin afsigt att länge kvarstanna, oaktadt Turkarnes bemödande att nödga honom till afresa.

147.

Åts. CAROLVS XII D √ G √ REX SVE √ Bröstitlden, h. s., i pryddigt harnesk med lejonhufvud öfver axeln och släta mantelveck. — Under armen: P. H. M.

Fråns. PER AMICA SILENTIA LVNAE. Ett lejon ligger sofvande på marken vid sidan af ett högt träd. I bakgrunden ses båtar på ett vatten, och der bak om en Turkisk moské vid foten af ett kalt berg. På fästet lyser en halfmåne mellan stjernor och skingrade moln. I afskärn.: OCVLIS DORMI=TAT APERTIS.

Diam. $14\frac{1}{2}$ —15 lin. (12—13:e storl.). Grav. af Ph. H. Müller i Nürnberg. — Berch 230: 126. — K. Mk., B-n, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

147. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 188.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). — K. Mk., B-n, De Geers saml. i silfver.

148.

Åts. Densamma som till n. 87.

Fråns. MERGOR VT EMERGAM. Kristus gående på vattnet fattar den sjunkande Petri hand. På afstånd ses fartyget med de öfriga lärjungarne ombord. I afskärn.: 1709 & 1710.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. Frånsidans framställning har afseende på berättelsen i Mathei Evang. 14: 31. — Berch 230: 127. — K. Mk. 2 ex. i brons. B-n i förgylt koppar. Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Köpenhamn, Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

149.

Åts. CAROLVS XII. D. G. REX SVEC. Bröstbilden, h. s., med bar hals. i harnesk och mantelveck hopfastade öfver axeln genom en rund knapp, inom en oval ram.

Fråns. *il dort après tant des fatigues.* Ett lejon ligger i naturlig ställning sofvande på marken, med hufvudet åt venster. I afskärn.: å Bender fan 1709.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha, lika som de följande till och med n. 154. — Berch hade af Wermuth hört att dessa små penningar med Franska inskrifter blifvit vinventerade af en Svensk Cavailler, hvilken han ville minnas hette von Höpken*. — Berch 230: 128. — K. Mk. (2 ex.), De Geers, Frih. Bondes, Hr Oldenburgs saml., Christiania Univers., Rikskab. i Berlin, München o. Wien, Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

* Utkast till K. Carl XII:s Lefvernes-beskrifning. pag. 146.

149. a.

Lik n. 149; men frånsidan af omgjord stamp. I omskriften står **apres**. På marken bak om lejonet siffran: 1.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). Gravören tycks icke från början hafva varit betänkt på att utsätta ordningssiffra på dessa små minnespenningar, hvarför 1 och 2 först inkommit på de omarbetade stamparne till denna och den nästföljande. — K. Mk., Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Wien i silfver. B-n i förgylt koppar.

150.

Åts. Densamma som till n. 149.

Fråns. **s'il dort, il fera gueri. leh XI. 12:** Ett sofvande lejon ligger på marken som på n. 149, men med hufvudet åt höger. På fästet ses en halfmåne mellan stjernor ofvan molnen. I afskärn.: 1710.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). — På somliga exemplar är bak om lejonet senare inslaget: 2. K. Mk., B-n, De Geers, Hr Oldenburgs, Hrr Hjertbergs saml., Rikskab. i Berlin, Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

150. a.

Åts. Densamma som till n. 149.

Fråns. **s'il dort, il fera gueri. lean XI. 12.** Det sofvande lejonet m. m. ungefär som på n. 150. I afskärn.: 1710.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). — Berch 230: 129. — K. Mk. i brons.

150. b.

Lik n. 150. a.; men i frånsidans afskärn.: å Bender fan 1710.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). — Rikskab. i Köpenhamn, München o. Berlin i silfver.

150. c.

Lik n. 150. b.; men på marken, bak om lejonet, siffran: 2.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). — Frånsidans stamp har blifvit bräckt. — K. Mk. i brons. Upsala Univers., Rikskab. i Köpenhamn o. Berlin i silfver.

151.

Åts. Densamma som till n. 149.

Fråns. **On est encore incertain s'il sera gueri.** Ett lejon ligger sofvande, vändt åt venster, men med hufvudet vridet något åt sidan. På marken framför lejonet: 3. I afskärn.: à Bender l'an 170x.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). — Berch 230: 130. — K. Mk. en i silfver, en i brons. B-n, Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Berlin, Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

152.

Åts. Densamma som till n. 149.

Fråns. **Que ceey soit un don, S'il s'evellera ou non.** Ett lejon ligger på sidan, hufvudet åt höger, ena baktässen långt utsträckt. På marken: 4. I afskärn.: à Bender l'an 1711.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). Frånsidans stamp har blifvit bräckt. — Berch 230: 131. — K. Mk. en i silfver, en i tenn. B-n, Rikskab. i Berlin, Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

153.

Åts. Densamma som till n. 149.

Fråns. **Que fera ce quand il seveillera! (s'evellera).** Ett lejon ligger på sidan, hufvudet åt venster, ena baktässen långt utsträckt. På fästet ses karlvagnen under ett moln. På marken: 5. I afskärn.: à Bender l'an mdccxi.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). — Frånsidans stamp har blifvit skadad. — Berch 230: 132. — K. Mk. (2 ex.), Upsala Univers., De Geers saml., Rikskab. i Berlin, Hertigl. kab. i Gotha i silfver. B-n i tenn.

154.

Åts. Densamma som till n. 149.

Fråns. **Someillant sous la lune, il attend le Soleil.**
 Ett lejon ligger på ryggen, hufvudet åt höger, båda
 baktassarne långt utsträckta. På fästet ses en halfmåne
 och bak om bergen den uppgående solen. På marken: 6.
 I afskärn.: å Bender l'an 17X1.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). — Berch 230: 133. — K. Mk. en i
 silfver, en i tenn. B-n, Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

**Grefve Magnus Stenbocks seger öfver en tal-
 rikare Dansk här vid Helsingborg den 28 Fe-
 bruari 1710.**

*En Dansk här, under befäl af Grefve Reventlau, land-
 steg d. 2 Nov. 1709 vid Rå i Skåne och utbredde sig
 snart öfver denna provins och Blekinge, emedan Grefve
 Stenbock, som 1705 blifvit utnämnd till Generalguvernör
 i Skåne, saknade folk för att göra motvärn. I början af
 följande året drog han från Weziö att möta fienden med
 en här bestående hufvudsakligen af nyutskrifna bond-
 drängar, angrep vid Helsingborg den betydligt starkare
 Danska armeen, som då anfördes af Grefve von Rantzau
 och General Devitz. Svenskarne vunno en fullständig se-
 ger och kvarlevorna af fiendens här flydde tillbaka öfver
 sundet till Seland.*

155.

Åts. Densamma som till n. 138.

Fråns. **DANOS. DEVS. EXPVLIT. VLTOR.** En gräns-
 sten, på hvilken är fästad en oval sköld innehållande
 Skånes vapen, ett krönt griphufvud. I afskärn.: D. 28.
 FEBR. A. 1710.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. af B. Westman. St. i Ban-
 ken. — Märkvärdigt nog är denna den enda minnespenning,
 som i Sverige slogs öfver en så ärorik och för vårt land så
 vigtig seger. — Br. pag. 244. Berch 231: 137. — K. Mk. (2
 ex.) o. B-n i silfver.

156.

Åts. Densamma som till n. 147.

Fråns. PRO FOCIS. Krigsguden, i full rustning och öfver denna ett draperi, sitter på en hop af vapen, fanor, m. m., med svärd i högra handen, hvilande den venstra på en oval sköld, på hvars tre kronor han pekar. I afskärn.: AD HELSINGBVR=GVM. 1710.

Diam. $14\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Grav. af Ph. Henr. Müller i Nürnberg. — Berch 230: 134. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

156. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 188.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). — K. Mk. i tenn. B-n i silfver.

157.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECIAE. Bröstabilden, h. s., i prydligt harnesk och brämade mantelveck, med omlindad halsduk.

Fråns. DAN. E. SCANIA. EIECTI. Ryktet, med sin trumpet i venstra och en lagerkrans i högra handen, flyger mellan skyar öfver ett fält. I afskärningen: VICTORE. DEO. PER STEENBOCKIVM. D. 28. FEBR. A. 1710.

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Utländskt arbete. — Berch 231: 135. Hildebrand, Minnesp. öfver enskilda Sv. män o. qv. 86: 1. — R. — K. Mk. o. B-n i silfver.

157. a.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECIAE. Bröstabilden, h. s., i peruk, prydligt harnesk och mantelveck samt halsduk med omlagd ända.

Fråns. Densamma som till n. 157.

Diam. $14\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Förmodligen var detta ursprungliga åtsidan, som blifvit förkastad för perukens skull. — R. — K. Mk., De Geers, Frih. Bondes saml. i silfver.

158.

Åts. DEO VINDICE. Ryktet, med kask på hufvudet, flyger, blåsande i sin trumpet, och håller i venstra handen ett upprulladt blad med inskrift: SCANIA LIBERATA. I afskärn.: D. 10 MARTII 1710.

Fråns. * QUIS CREDERET * och vid nedra kanten: SIC MONSTRA PELLERE REGNO. En stenbock stångar en elefant, så att han faller tillbaka. På fästet skyar.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Slagen i Hamburg. Dagen är angifven efter nya stilen. — Berch 231: 136. Hildebrand, Minnesp. öfver enskilda Sv. män o. qv. 87: 2. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Nya förhoppningar väckta hos Svenska folket
år 1711.**

Några fördelar vunna af Finska armeen under Generalen Grefve Carl Nieroths befäl samt rykten om Konungens utsigter att erhålla bistånd af Turkiska Sultan, möjligtvis äfven om öppnade fredsunderhandlingar, voro väl anledning till dessa förhoppningar att de öfver fäderneslandet samlade olycksmolnen skulle skingras.

159.

Åts. CAROLVS - XII - D - G - REX - SVECIAE - Brösbilden, h. s., i harnesk, med lejonansigte på bröstet och släta mantelveck samt omlindad halsduk. — Nedanför: B. WESTMAN. F.

Fråns. SERENA - CVPITA - REDVCAM - Solen strålar genom moln öfver ett segment af jordklotet, på hvilket äro tecknade Sveriges tre kronor och der under: A. 1711. *

* Denna frånsida sammanpräglad med åts. af n. 33 finns i B-n i silfver; — med åts. af n. 73 i K. Mk. i brons. i B-n i silfver; — med åts. af n. 135 i K. Mk. o. B-n i silfver.

Diam. 17½ lin. (16:e storl.). Grav. af B. Westman. St. i Banken, båda rostade. — Br. pag. 244. Berch 231: 138. — K. Mk. o. B-n i silfver.

**Betraktelser öfver den politiska ställningen i
Europa åren 1711 och 1712.**

Dessa från den politicierande Chr. Wermuths fabrik i Gotha utgångna minnespenningar föranleddes af rykten om förbund mellan Kejsaren, England och Sverige mot Frankrike och om fredsunderhandlingar på ett möte i Utrecht mellan England och Frankrike m. fl. makter.

160.

Åts. EVROPAE PARTEM SIMILI VIRTUTE GVBERNANT VERVM DIVERSO NOMINE QVÆQ. SVAM. I hvardera vinkeln af en stor triangel sitter en bröstbild i olika dragt inom en oval ram bildad af en lagerkrans. Kring dessa bilder läses: 1) ELEON. MAGDAL. THERES. IMP. VID. AVG. 2) HEDW. ELEON. REGINA SVEC. C. G. VIDVA. 3) ANNA M. BRIT. FR. HIB. HÆR. REGINA. På fältet mellan och med afseende på dessa bilder: 1) PRO FILIO ALTERO CÆSARE. 2) PRO REGE NEPOTE. 3) PRO LIBERTATE. I midten ett fullmånsansigte inom en krets af stjernor.

Fråns. PVLCHRO CONCENTV på fältet inom en stor triangel och vidare i omskriften: NISI GALLVS DISSONA REDDIT. I vinklarna inom triangeln ses figurer, som afse de tre furstinnorna eller deras länder, neml.: 1) en krönt örn (dock endast med ett hufvud), med utbredda vingar och en palmqvist i hvardera foten; 2) ett gående krönt lejon med svärd i högra och palmqvist i venstra tassens; 3) en harpa, i hvilken är fästad en palmqvist. I afskärn.: SED PRAESTO NIGER EST ROMANE VEL ANGLE CAVETO.

Diam. 17½ lin. (16:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. För att få någon mening i denna smaklösa hopsättning, har man antagit att ordet »niger» har afseende på Ludvig XIV:s svarta peruk, och att denna Konung således förmentes skola

tillintetgöra ett ifrågasatt förbund mellan Kejsaren, Sverige och England. Gravörens antydan, att Drottning Hedvig Eleonora sökt ingripa i tidens politiska rörelse till förmon för sin sonson, vitnar om otillförlitligheten af hans gissningar. — De högre bokstäfverna i frånsidans afskrifning gifva året 1711. — Berch 231: 139. — K. Mk., Upsala Univers. i silfver. B-n i förgylld koppar.

161.

Åts. * MENSCHEN WÄGEN, WIEGEN, WANKEN, GOTT HÄLT ALLES DOCH IN SCHRANKN * AUF FRANCKREICHS, SCHWEDSCHE—TÜRCKEN MACHT, HAT KAYSSER, ALLIIRT, RUSS, ACHT ENGLAND, SCHWEDEN, PORTUGALL. STILLSTAND-MACHER, DIESES MAHL i tre oingångar. På en kullrig sten: M. NOVEN 1712. En våg, i jemnvigt, hängande i en flammande sol; i ena vågskålen ligger ett svärd, i den andra en olivqvist.

Fråns. SI IVBET ANNA NIMIS NON FIDIT BELGA COLORI. En oval, snedt klufven sköld hänger på en regnbåge öfver staden Utrecht, hvars namn ULTRAJECTUM står på fältet. Vid sidan en strålande sol. På förgrunden ett landskap med träd och hus. I afskrifn.: CONGREGATO [29] IAN. CONVENTVI LEGATIONVM EVROPAEAE PACIS STABILIS SVASOR. D. D. D. (- - dat dicat dedicat).

Diam. 14½ lin. (12:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth, som egnat denna minnespenning åt de i Utrecht samlade underhandlarn. Talet 29 är efteråt inslaget i det lemnade tomrummet i afskrifningens inskrift. De högre bokstäfverna i frånsidans omskrift gifva året 1712. — Berch 232: 141. — R. — K. Mk., Frih. Bondes saml. i tenn. De Geers saml. i silfver.

162.

Åts. Lik n. 161; men af omgjord stamp med små obetydliga skiljaktigheter.

Fråns. GOTT IST IN IVDA BEKANNT, IN ISRAEL IST SEIN NAHME HERRLICH &c. PS. 76. På fältet: ANNO MDCCXII hielt IN EVROPA UNA PARTHYE DELL ALTERA, GLADIUM IN VAGINA.

Randskrift: O JESU ZUM NEU-JAHRS GESCHENCK UNS GNÄDIGST MIT DEM FRIED BEDENCK.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha.
— De högre bokstäfverna i fränsidans omskrift gifva årtalet
1713. — Berch 232: 140. — **RRR**. — Upsala Univers. i silfver.

162. a.

Dylik; men utan randskrift.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). — Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

**Grefve Magnus Stenbocks seger öfver en manstär-
kare här af Danskar och Sachsare vid Gadebusch
i Meklenburg den 9 (20) December 1712.**

*Grefve Stenbock hade, efter stor ansträngning, lyckats
erhålla medel till utrustande af en här, hvilken han öfver-
förde till Pommern i Sept. 1712, för att undsätta detta
land och vara Konung Carl till mötes, då denne väntades
komma i spetsen för en Turkisk här. Missräkningar af
flera slag nödgade Stenbock att bryta in i Meklenburg.
Här mötte han med en styrka af omkring 12,500 man
den förenade Danska och Sachsiska hären bestående af
nära 17,000 man, anförda af Danska Konungen och un-
der honom af General von Scholten samt Sachsiske Fält-
marskalken Grefve Flemming. Striden slutade med Sven-
skarnes fullständiga seger.*

163.

Åts. Densamma som till n. 159.

Fråns. LVSVS - ET - IVBILA - SVECIS - Solguden
på sin fyrspända vagn åker öfver stenbockens tecken i
zodiaken. Nedanför sväfva moln öfver ett landskap. I
afskärn.: DAN. ET. SAXONES. DEO. VLTOR. A. STENBOKKIO.
AD. GADEBUSCH. SVB. SOLST. BRVM. A. 1712. VICTI. *

* Denna fränsida sammanpräglad med åts. af n. 33 finns i B-n i silfver;
— med åts. af n. 73 i B-n i silfver; — med åts. af n. 77 i K. Mk. i silfver;
— med åts. af n. 91 i K. Mk. i tenn, i B-n i silfver; — med åts. af n. 135
i K. Mk. i silfver.

Diam. 17 $\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). Grav. af B. Westman. St. i Banken. — Framställningen på fränsidan åsyftar både segrarens namn och tiden då slaget stod, emedan solen vid vinter-solståndet står i stenbockens tecken på djurkretsen. — Berch 232: 143. Hildebrand, Minnesp. öfver enskilda Sv. män o. qv. 87: 3. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

**Grefve M. Stenbock tågar med sin Svenska här
in i Holstein och uppbränner Altona den 29 De-
cember 1712 (9 Januari 1713).**

På uppmaning af Grefve Mauritz Wellingk inryckte Stenbock i Holstein och uppbrände Altona, då stadsstyrelsen vägrade att utbetala den äskade brandskatten. Stenbock har af samtid och efterverld blifvit mycket klandrad för denna våldsbragd, ehuru mången annan härförare både före och efter honom begått lika grymma handlingar och ehuru Altonas förstöring var en vedergällning för Danskarnes förfarande någon tid förut mot Stade.

164.

Åts. CONSPIRAT SIDUS AMICUM. En stenbock stån-
gar en elefant. I afskärn.: DIE XX. DEC. 1712. SOLE CA-
PRICORNUM INGRED. CLADES FACTA AD GADEBUSCH.

Fråns. ILLE FERIT CORNU, HUNC TU NUNC DANE
CAVETO, ET FERIET RUSSUM CORNIBUS ILLE SUIS. En
stenbock kämpar mot en drake. I afskärn.: sVECo MI-
LITE INCENSA ARDET EHEV ALTONA.

Diam. 13 lin. (10:e storl.), enligt en anteckning af Berch. Denne författares uppgift (233: 144), att ett exemplar förvaras i Upsala Universitets myntkabinett, är oriktig, ty jag har, efter noggrann undersökning icke funnit något sådant der. I en tryckt förteckning i 4:o på Chr. Wermuths arbeten upptages under n. 48 denna minnespenning, med uppgift att den väger ett lod. Det i fränsidans afskärning intagna kronostikon har fått ett C för mycket, emedan det gifver årtalet 1813 i st. f. 1713. Hildebrand, Minnesp. öfver ensk. Sv. män o. qv. 87: 4.

165.

Åts. Densamma som till n. 149.

Fråns. **Puis qu'il ne se plus repose malheur à qui luy s'oppose** i 2 rader. Ett lejon, gående, med lyftad högertass, ser sig trotsigt tillbaka. På marken, mellan lejonets bakfötter: x. I afskärn.: A. 1713. 9. IAN. ALTONA. Kring kanten en strierad ring.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha som fortsättning af den förut upptagna serien n. 149—154. Förmodligen hade han ämnat utgifva flera penningar af denna sort med ordningstalen 7, 8, 9, som aldrig blifvit graverade. — Berch 233: 145. — R. — K. Mk. i brons. B-n i silfver.

166.

Åts. SIHE DER HUTER ISRAEL SCHLÄFET NOCH SCHLUMMERT NICHT. Guds namn יהוה inom en tät strålkrets öfver ett altarbord, på hvars framsida läses: IM ERSTEN MONAT DES 1713 IAHR.

Fråns. HAMBURG HAT ITZT DEN Czarr GESEHEN UND 4 Armeen VOR SICH STEHEN ZU ASCH AUCH Altou VERWEHEN MAN LAS ES WOHL ZU SINNEN GEHEN i 10 rader.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Slagen i Hamburg. — En af de fyra armeerna var den Svenska under Grefve Stenbocks befäl. — Berch 233: 146. — K. Mk. (2 ex.), De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

**Kalabaliken vid Bender den 31 Januari och 1
Februari 1713.**

Efter fruktlösa bemödanden att med godo förmå Konung Carl att lemna Turkiet, gaf Sultanen befallning åt Paschan i Bender och Tartar Khan att med våld bemäktiga sig honom död eller lefvande. De af Carl uppförda provisoriska försvarsverken beskötos och stormades. Med några få personer försvarade han sig till det yttersta och lem-

nade det brinnande huset först sedan taket började falla öfver honom. Utkommen snafvade han och föll omkull, då fienderne störtade fram och afväpnade honom, hvar-efter han infördes till Bender. Sex dagar derefter fördes han med en ringa del af sin förra omgifning söder ut och inqvarterades d. 9 April på ett lustslott Timurtasch i grannskapet af Demotika. Den 3 Nov. inflyttade Konungen till sistnämnda stad.

167.

Åts. CAROLVS XII. SVECOR: GOTHOR: WANDALORVMQ. REX. Brösthilden, h. s., med en del af ryggen framvänd, i harnesk med lejonhufvud öfver den framskjutna armen och smala mantelveck öfver rygg och axlar. — Under armen: e. w. v.

Fråns. * 1713. D. 31. IAN. ST. V. WURDE DAS KÖNIGL: SUED: HAUPT-QUARTIER, ZU WARNITZA BEY BENDER, IN DER TURCKEY, VON VIEL TAUSEND TURCKEN, TARTARN, LIPKANERN, IANITSCHAARN U. MULTUAN: &c: BELAGERT, U. MIT 27. CANON-SCHUSSE BESCHOSSEN, UND TAGS DARAUF, DEN 1. FEBRUARII MIT FEUER UND STURM, EINGENOMMEN. i tre omgångar. På fältet, i midten, under Sveriges tre kronor: ps. 3. v. 7. ICH FÜRCHTE MICH NICHT FÜR VIEL HUNDERT DAUSENDEN, DIE SICH UMHER WIDER MICH LEGEN. Der under ett valknutsornament, och vidare: INV: EQ: NAUNDORFF MAG: POST: IN CAMPO:

Oval, 17½ lin. hög (16:e storl.). Grav. af G. W. Vestner i Nürnberg efter uppgifvet förslag af Fält-Postmästaren Egidius Naundorff. — Berch 233: 147. — K. Mk. en i silfver, en i tenn. Linköpings Elementar-lärov., Rikskab. i Berlin o. München i silfver. B-n, De Geers, Hr Wedbergs saml. i tenn. Hr. Oldenburgs saml. i koppar, förgyld.

167. a.

Dylik, med omarbetad åtsida utan annan väsentlig skilnad, än att gravörens signatur under armen är endast: v.

Oval, 17½ lin. hög (16:e storl.). Grav. af samma Vestner. — RR. — Hr Oldenburgs saml. i tenn.

Konungen begifver sig från Turkiet på hemväg och ankommer till Stralsund den 11 (22) November 1714.

Sedan Konung Carl slutligen måst uppgifva sina alltför länge närda förhoppningar på Turkiska Regeringens bistånd i striden mot Sveriges fiender, bröt han slutligen upp d. 20 Sept. (1 Oct.) 1714 med sin omgifning från Demotika, för att så skyndsamt som möjligt återvända till hemlandet. Ankommen till Pitest i Wallachiet skiljde han sig från sitt större resällskap. Under förklädnad och antaget namn Carl Frisk, åtföljd endast af General-Adjutanten G. F. von Rosen och Öfverste-Löjtnanten Fr. Dürring, fortsatte han, för det mesta till häst, resan öfver Hermanstadt, Wien, Regensburg, Nürnberg, Kassel och framkom till Stralsund den 11 (22) November 1714. Konungens återkomst gaf anledning till en stor mängd minnespenningar, bland hvilka likväl icke någon är präglad i Sverige.

168.

Åts. CAROLVS. XII. REX. SVIONIAE. Bröstbilden, h. s., bar.

Fråns. FVLGENTIOR. EXIT. En slipad diamant i ett brinnande bål. I bakgrunden ses aflagsna tornbyggningar. På fästet lyser halfmånen. I afskärn: RELICTO. ORIENTE. M.D.CCXIV.

Diam. $14\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Det uppgifves att Magnus Rönnow (en Svensk skald, som bland annat besjungit Konung Carls hjeltebragder) låtit förfärdiga denna minnespenning i Amsterdam. — Berch 234: 149. — RR. — K. Mk., B-n, Silfverstolpes saml. i tenn, alla gjutna.

169.

Åts. CAROLVS XII. D. G SVEC. GOTH. VAND. REX. Bröstbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk och hermelinfodrade mantelveck. — Under armen:

Fråns. POST TVTA SILENTIA LVNAE EMICAT & PRODIT. Ett lejon, med modig uppsyn, går på marken. På fästet ofvan molnen ses karlvagnen och en nytänd halfmåne. I afskärn.: *m. NOV.*

Diam. 12 lin. (9:e storl.) Grav. af Mart. Brunner i Nürnberg. Stamparne hafva remnat. — De höga bokstäfverna i fransidans omskrift gifva årtalet 1714. — Enligt en anteckning af Presidenten Rålamb, blef denna penning slagen af Magistraten i Nürnberg och utdelades till någon afdelning af de från Turkiet återvändande Svenskarnes, »som genom staden reste samt hederligen af Magistraten tracterades.» — Berch 234: 150. — K. Mk. (2 ex.), B-n, De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

170.

Åts. CAROLVS XII D V G V REX SVE V Bröstitbild, h. s., i prydligt harnesk med lejonhufvud öfver axeln och hermelinfodrade mantelveck. — Under armen: P. H. M.

Fråns. REDDITUS EOIS PATRIAM SOLATUR AB ORIS. Konungen, i sin vanliga dräkt, står med utsträckt hand vid ett rundt, lågande altare, på hvilket en knäböjande qvinna (Sverige), i antik dräkt, offerar rökelse. En genius, med en palmqvist i ena handen, pekande med den andra mot himlen, flyger till Konungen. På altaret: FOR-TVNÆ REDVCI. I afskärn.: A. 1714.

Diam. 15 lin. (13:e storl.) Grav. af Ph. Henr. Müller i Nürnberg. — Berch 235: 155. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

170. a.

Dylik, men med åtsidan af n. 188.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). — K. Mk. i tenn. B-n, Upsala o. Lunds Univers. i silfver.

171.

Åts. Utan omskrift. Konung Carl i rock, med bart hufvud, högra handen hvilande på kommandostafven, rider i kort galopp. På sadeltäcket Konungens krönta namnchiffer. I afskärn.: 1714.

Fråns. WAS SORGET IHR DOCH GOTT UND ICH LEBEN IA NOCH i 6 rader.

Diam. $10\frac{1}{2}$ lin. ($7\frac{1}{2}$ storl.). Utländskt arbete. Enligt en sägen, skall Konung Carl under hemresan från Turkiet på ett värdshus i Berken i Hessen, der han af värden blifvit igenkänd och varnad för upproriska planer, hafva skrivit i en bok eller kvarlemnad en bok, i hvilken stod skrifvet: »Was zaget Ihr doch! Gott und ich leben ja noch!» Orden hafva af hans beundrare i Tyskland blifvit använda på flera minnespenningar. — Berch 235: 153. — K. Mk. 2 ex. i silfver. B-n en i guld, en i silfver.

172.

Åts. Densamma som till n. 87.

Fråns. 1709. ICH LAG SEHR LANG IN BENDERN NUN WIRD SICH ALLES ÄNDERN ICH GEH NACH MEINEN LANDEN ZU ZU SCHAFFEN LANG GEWÜNSCHTE RUH. 1714. i 11 rader. Vid nedra kanten: STRALSUND D. 22 NOV.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. — Berch 234: 152. — R. — K. Mk. i koppar, förgyld. Upsala Univers., Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

173.

Åts. AUS ORIENT STELLT SICH DER HELD: DER FREUDIG MACHT DIE NORDSCHE WELT. i två omgångar. Den uppstigande solen strålar öfver ett vatten omgifvet af spetsiga uppstigande klippor. Efter nedra kanten: PER CAROLVM TIBI REDIBIT SALVS:

Fråns. ICH HABE GERUHET NUN BIN ICH ERWACHT BEKOMME VOM HIMMEL ERNEUERTE MACHT. i två omgångar. Ett liggande lejon lyfter hufvudet och jäspar. I afskärn.: SVECIA PLAVDE! SUNDIA REGEM LETA RECEPIT D. 22 NOVEM^o.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Utan tvifvel från Chr. Wermuths fabrik i Gotha. — De höga bokstäfverna i nedra skriften på åtsidan gifva årtalet 1714. — Berch 234: 151. — K. Mk. (2 ex.), B-n, De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

174.

Åts. CAROLVS DVO DECIMVS REX. PER ANAGRAMMA. REDI SOL AC DVX SVECORVM. Två bevingade genier,

Ryktet, blåsande i sin trumpet, och Segern, med en palmqvist i handen, sväfvande på skyar, hålla en krans af lager som en oval ram omkring Konung Carls bröstbild. Vid sidan ses den öfver marken uppstigande solen. I afskärn.: * VOX POPVLI VOX DEI * IN PRINCIPEM VNO VOTO DIRECTA. — Nederst: *Hamb. Exc. ab. Hachten.*

Fråns. IN SOLITOS REMEAQVE TRIVMPHOS. LUCAN. En del af djurkretsen, på hvilken ses bland stjernor stenbockens, lejonets, jungfruns och vådurens tecken mellan moln. Nedanför syns solens uppgång öfver en del af jordgloben, på hvilken tre små grupper af tornbyggnader äro svagt tecknade och öfver dessa bokstäfverna A B D. På fältet: C. DVOD. PER ANAG. ALIVD. I SOL DVCVM. DEO CARVS. I afskärn.: A FINIBVS ORIENTIS TVRCICIS POST QVINQVENNII MORAM REDVCI EXPECTATO SAC*. — Nederst: *Invent. H. de. Bopfinger.*

Randskrift: .MENSE STATO ADVENTVS INTER PRÆCONIA CHRISTI, RARA ANNI HOC DVCE AGVNT OMINA REGIS ITER, EIA PATET VOTI COMPOS STRALSVNDA FIT ALTI, PRÆSTO VIATOR ET EST MARS IOVIS ECCE DIE 22 N (eller NOV.).

Diam. 16½ lin. (14½ storl.). Grav. af D. G. von Hachten i Hamburg, efter ingivelse af en H. von Bopfinger, hvars krystade anagrammer och bildspråk tyckas hafva utgått ur en grumlig hjerna. Presidenten Rålamb, som i sin mynt- och medaljkatalog anför öfversättning (ehuru stundom mycket fri) af de Latinska inskrifterna, anmärker, icke utan skäl, i afseende på randskriften: »N. B. Dhetta är en slätt galimathia på Latin, ovärdig at försväskas». De högre bokstäfverna i åtsidans afskärning gifva årtalet 1714, och i randskriften talet 6856, hvars betydelse torde hafva varit obekant för alla andra än Hr v. Bopfinger sjelf. — Berch 235: 154. — K. Mk. (2 ex.), B-n, De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

175.

Åts. Densamma som till n. 87.

Fråns. PRO--VIDEN--DO ET SV--STINEN--DO. Guds öga i en strålände triangel öfver Sveriges tre kronor, på hvilka vådret stormar från fyra i skyar blåsande hufvud. Vid nedra kanten ett segment af jordgloben med inskrift: 1709. IN BENDER. 1714. IN STRALSVND.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. De fyra blåsande hufvudena beteckna Sveriges fiender Danmark, Polen, Preussen och Ryssland. — Berch 235: 156. — K. Mk., Upsala Univers., Hertigl. kab. i Gotha i silfver. Hr Oldenburgs saml. i brons.

Fredskongressen i Braunschweig i Mars 1715.

Tyska Kejsarens bemödande att samla en kongress för fredens återställande hade städse blifvit tillintetgjordt genom Svenska Konungens motsträfvighet. Äfven den Braunschweigiska kongressen upplöstes utan resultat, sedan man förgäfvets väntat på något ombud från Konung Carl.

176.

Åts. CAROLVS XII SVEC. GOTH. VANDAL. REX. Bröstbilden, h. s., i simpel rock med pelsfodradt uppslag vid bröstet, mantelveck från venstra axeln och omlindad halsduk. — Under armen: c. s. w.

Fråns. ACH DASS ASTRAEA DICH, MIT FRIEDE MÖCHTE GRÜSSEN SO WÜRD' BEY GÖTTERN AUCH, DIE THAT DEM NAHMEN GLEICH, AVGVST MÜSS' ALS AVGVST DEN IANVS TEMPEL SCHLIESSEN. EIN RECHTER FRIEDERICH ERWEIS' SICH FRIEDENREICH. UND WO DER RUHE STAND EIN HIMMEL IST ZU NENNEN, SO WIRD EIN PETRVS IA, DES HIMMELS SCHLÜSSE KENNEN. 1715. i 19 rader. Vid sidorna af årtalet: MENSE MARTIO. Nedanfö: IN CONGRESS: BRUNSUICENS.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af Chr. Siegm. Wermuth, son af Chr. Wermuth i Gotha. — Jfr Berch 236: 157. — RR. — Upsala Univers., Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

176. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 136.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). — K. Mk., Rikskab. i Wien i silfver. B-n i förgylt koppar. Hr Oldenburgs saml. i brons. Rikskab. i München i tenn.

Konungens förtröstan på Gud och sin rättvisa sak, medan fienderne hota från alla sidor och slutligen inestänga honom i Stralsund (1715).

Antalet af Sveriges fiender ökades under loppet af år 1715 med Preussen och Hannover, hvilkas regenter önskade dela rofvet af Sveriges Tyska besittningar. Stralsund omringades i början af Juli af en Dansk, Polsk och Preussisk här, flera gånger starkare än Carls försvarstrupper. I September anlände fiendens belägringsartilleri och d. 19 Oct. öppnades löpgrafvarne.

177.

Åts. CAROL. XII D. G. REX SVEC. Brösthilden, h. s., i rock med pelsfodradt uppslag vid bröstet samt mantelveck från venstra axeln. — Under armen: *v. Hachten*.

Fråns. SEPTER KRON UND DEGEN ERHELT MIR GOTTES SEGEN. Ett lejon, med lyftadt svärd i högra tassen, står framför ett omhöljdt bord, på hvilket ligger en konglig krona och en spira på ett hyende. I afskärn.: ANNO MDCCXV D. 28 IANVA.

Randskrift: .GOTT ALLEIN IST SCHILD. U. SCHUTZ WIEDER ALLER FEINDE TRUTZ.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. af D. G. von Hachten i Hamburg till Konungens namnsdag d. 28 Januari 1715. — Berch 237: 163. — K. Mk., Frih. Bondes saml., Rikskab. i Köpenhamn, Dresden och München i silfver.

177. a.

Dylik; men utan randskrift.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). — Hr Oldenburgs saml. i tenn.

178.

Åts. CAROL. XII D. G. REX SVEC. Brösthilden, h. s., i rock med pelsfodradt uppslag vid bröstet och mantelveck öfver axlar och bröst. — Under armen: *v. Hachten*.

Fråns. GOTT MIT UNS DARUMB FURCHTEN WIR UNS NICHT. i två rader. Staden Stralsund med omgifvande fästningsverk. I afskärn.: STRALSUND. MDCCXV.

Randskrift: * GOTT IST MEIN SCHILD. DARUMB WERDE ICH WOL BLEIBEN.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. af D. G. von Hachten i Hamburg. — K. Mk., B-n, Lunds Univers., Rikskab. i Berlin i silfver.

178. a.

Lik n. 178; men åtsidan af annan stamp. Ansigtet är fylligare; mantelvecken ligga från venstra axeln snedt öfver bröstet (icke öfver högra axeln).

Randskrift: .OB GLEICH VON VIEL UMGEHEN KAN TABFERER MUTH DOCH ALLE NIEDERLEGEN.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. af samme v. Hachten. Åtsidans stamp har blifvit skadad genom sättnig. — Jfr Berch 236: 159. — **RRR.** — De Geers saml. i silfver.

179.

Åts. Densamma som till n. 178.

Fråns. GOTT MIT UNS. DARUMB FURCHTEN WIR UNS NICHT. i två rader. Staden Stralsund som på n. 178; men öfver densamma står namnet: STRALSUND. Bomber nedfalla öfver staden. I afskärn.: M DCC XV.

Randskrift: GOTT IST MEIN SCHILD &c. som på n. 178.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. af samme v. Hachten. — Berch 236: 159, not. — **R.** — De Geers, Frih. Bondes saml., Rikskab. i Berlin i silfver.

180.

Åts. CAROL. XII D. G. REX. SVEC. Bröstkilden, h. s., i harnesk under rocken samt platta mantelveck från venstra axeln.

Fråns. ICH FÜRCHTE MICH NICHT FÜR VIEL HUNDERT TAUSENDEN, DIE SICH UMB HER WIEDER MICH LEGEN. PS. 3. i 7 rader. Der under: *Stralsund 1715.*

Diam. $7\frac{1}{2}$ lin. ($4\frac{1}{2}$ storl.). Utländskt flackt arbete, troligtvis från Stettin. — Berch 236: 158. — K. Mk., en i guld, en i silfver. B-n, De Geers saml. i silfver.

181.

Åts. Densamma som till n. 126.

Fråns. WAS SORGET IHR DOCH GOTT UND ICH LEBEN JA NOCH i 6 rader. Der under: STRALSUND D. 20. NOV. 1715.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. — Berch 236: 160. — RR. — K. Mk. i förgylt koppar.

182.

Åts. Densamma som till n. 167.

Fråns. * ITZ GEHEN AUF MICH LOS SEHR MÄCHTIG TAPFFRE HELDEN MIT SO VIEL HAUFFEN GROS DIE FAMA WIRD SIE MELDN. GOTT IST ALLEIN MIT MIR UND ICH ALLEIN MIT GOTT, WEIL DER MEIN SCHILD ALHIER SO ACHT ICH KEINE NOTH i 2 omgångar. Der inom, öfverst: TRES PLURIBUS ARMO i en båge öfver Sveriges tre kronor, orätt satta 1 och 2. Der under: OB ICH GLEICH HAB DER FEINDE VIEL, SO GSCHICHT DOCH WAS GOTT HABEN WIL. Vidare der under: STRALSUNT öfver den befästade staden. — I afskärn.: INV: DE NAUNDORFF. 1715.

Oval, $17\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). Grav. af G. V. Vestner i Nürnberg, efter Fältpostmästaren Egid. Naundorffs förslag. — Berch 236: 161. — K. Mk. en i silfver, en i tenn. B-n i silfver. De Geers, Hr Oldenburgs saml. i tenn.

183.

Åts. Densamma som till n. 177.

Fråns. ACH HERR WIE IST MEINER FEINDE SO VIEL, UND SETZEN SICH SO VIEL WIDER MICH. ICH FURCHTE MICH NICHT FUR VIEL HUNDERT TAUSENDEN, DIE SICH UMHHER WIDER MICH LEGEN. ps. 3. v. 27. i 12 rader.

Diam. 10 lin. (7:e storl.). Grav. af D. G. von Hachten i Hamburg. Randskrift finnes på det endå exemplar jag sett, men så utnött, att den icke kan läsas. — BRR. — Lunds Univers. i silfver.

184.

Åts. Densamma som till n. 149.

Fråns. HOMO SVM HVMANI NIHIL A ME ALIENVM PVTO. På fältet: AST! AST! V. CONTRA VNVM NON DECET. Der under tre punkter.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). Grav. i Chr. Wermuths fabrik i Gotha. — De fem fienderne voro Danmarks, Rysslands, Polens, Preussens och Hannovers regenter. De högre bokstäfverna på frånsidan gifva årtalet 1715. — Berch 237: 162. — K. Mk., Upsala Univers., Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Köpenhamn, Leipzigs Univers. i silfver.

Konungen begifver sig från Stralsund den 11 (22) December, hvarefter staden uppgafs åt de belägrande fienderna den 24 December 1715.

Konungen, åtföljd endast af General-Adjutanten G. F. von Rosen, och Öfversten J. C. von Düring samt en kammarpage, roddes från Stralsund i båt genom den upphuggna strandisen ut till öppna hafvet, der han steg i en lastpråm, som med möda banade sig väg mellan flytande isstycken, till dess den väntade brigantinen Snappopp uppnåddes. Följande dagen måste den hårdt ansatta fästningen gifva sig och d. 24 Dec. inryckte fiendens trupper.

185.

Åts. CAROL, XII. REX SVEC. POST ACIEM PER GLACIEM OCEANI. IN SVECIAM REDIT *. i 2 omgångar. Ett fartyg med Svensk flagga och tre kronor på akterspegeln, satta 1 och 2, refvadts segel och talrika roddare på hafvet bland flytande isstycken. I afskärn.: D. 20. DEC. 1715.

Fråns. DVM REX ME MITTIT SVBMITTOR FOEDERE IVNCTIS. Staden Stralsund med oingifvande fästningsverk. På fästet skyar. I afskärn.: STRALSVNDA. D. 24 DECEMBER. 1715.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Slagen i någon af de politicerande Tyska fabrikerna. — Berch 237: 164. — K. Mk., B-n, De Geers, Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

186.

Åts. CAROLVS XII. D. G. REX SVEC. Bröståbilden, h. s., i rock med pelsfodratt uppslag vid bröstet och slåta mantelveck från venstra axeln.

Fråns. SVB ECLIPSI SOLIS ET LVNA IN APOGEO. Staden Stralsund omgifven af vatten och fästningsverk. På förgrunden en väderqvarn. Strålar frambryta från den af moln dolda solen. Till höger nära horisonten en halfmåne. I afskärn.: PERDITA STRALSVNDA M D CXXV. XXIV. XBR.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Utländskt arbete. — Man har ansett orden »sub eclipsi solis» hafva afseende på Konung Ludvig XIV:s d. 1 Sept. 1715 inträffade död, och bluna in apogeo», på Carls missräkning att få hjälp af Turkarne. Den förra meningen har dock föga sannolikhet för sig, då Konung Carl aldrig varit beroende af Frankrikes hjälp. Måhända afse de anförda orden endast årstiden, då fästningen uppgafs. Minnespenningen upptages af Berch (268: 83, not) bland »fientliga»; men då den har Carls bild och icke innehåller något smutsigt hän, kan dess plats i denna Konungs medaljhistoria försvaras med lika mycket skäl, som n. 185, 167 m. fl. — B-n i förgylt koppar. Hr Oldenburgs saml. i brons.

187.

Åts. . * . STRALSUND GEHT PAR FORCE NUN ÜBER,
MANCHER TAPFFRE HAT DAS FIEBER, KALT U. WARM
GEKRIEGT ALLDA, DRINNEN SCHWITZTE MANN IN NOTH,
AUSSEN FROHR MANN SICH ZU TODT, DA DER LERMEN
NUN VOLLBRACHT, GIEBT NOCH MANCHER GUTE NACHT.
. * . i 16 rader.

Fråns. Densamma som till n. 186.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Utgången från samma fabrik som den föregående. — Berch 268: 83. — K. Mk. i tenn. B-n i silfver.

**Konungen landstiger på Skånska kusten den 13
(24) December 1715 och begifver sig samma
dag till Ystad.**

*Landstigningen skedde vid Skåre fiskeläge, $\frac{1}{4}$ mil från
Trelleborg. Stället utmärkes af en hög sten kallad Staf-
sten.*

188.

Åts. CAROLVS ∨ XII ∨ D ∨ G ∨ REX ∨ SVECIAE ∨
Konungens bröstbild, bar, h. s., lagerkransad. — Ne-
danför: √.

Fråns. PER VARIOS CASVS PER TOT DISCRIMINA
REGNIS. Ett fartyg, med tre kronor i flaggan, närmar
sig under fyllda segel en hamn, på hvars arm står ett
signaltorn; längre bort ses torn och byggnader. På
fästet skyar. I afskärn.: VDSTÆDT. 26 DEC.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af G. W. Vestner i Nürn-
berg. — Artisten har i teckningen af hamnens omgifningar i
Ystad lemnat fantasien alltför fritt spel. — Ankomsten till Ystad
skedde d. 24 Dec. (nya stilen) icke d. 26. De högre bokstäf-
verna gifva årtalet 1715. — Berch 237: 165. — K. Mk., B-n,
De Geers, Hr Oldenburgs saml. i silfver.

**Tyska gravörers betraktelser och gissningar rö-
rande Konung Carls planer år 1716.**

189.

Åts. Densamma som till n. 180.

Fråns. WAS SORGET IHR DOCH GOTT LEBET IA NOCH
i 5 rader. I afskärn.: 1716.

Diam. $7\frac{1}{2}$ lin. ($4\frac{1}{2}$ storl.). Utländskt flackt arbete, troligtvis
från Stettin. — Sst. n. 166. a. — R. — De Geers saml. i silf-
ver. Hr Wedbergs saml., Leipzigs Univers. i brons.

190.

Åts. Densamma som till n. 180.

Fråns. SEYD WOLGEMUTH UND TRAURET NICHT, WER WEIS WAS NOCH GAR BALD GESCHICHT i 6 rader. I afskärn.: *Tempus Revelat omnia* och vid sidorna: 17 16.

Diam. 7½ lin. (4½ storl.). Af samma slags arbete som den näst föregående. — Berch 238: 166. — K. Mk. i brons. B-n i koppar, försilfrad. De Geers saml. i förgylt koppar. Frih. Bondes saml. i guld.

191.

Åts. DREI FRIDERICH, SIND HIER ZV SEHEN * och i en inre omgång: WER MAG DENSELBEN WIEDERSTEHEN * De tre förbundna, fiendtliga Konungarnes bröstbilder, satta i vinklarne af en triangel, med namnen utanför: 1) FRIDERICVS. IV. REX. DAN. NO. 2) FRID. WILH. II. REX. BORVSS. 3) FRID AVGVS. REX. POLONI.

Fråns. DOCH SO KAN CAROL WIEDER STEHEN. Konung Carl, i vanlig dragt, till häst på hafsstranden, mottager ett svärd framräckt af en arm ur skyn. En annan dylik arm håller en sköld och en palmqvist öfver Konungens hufvud. På stranden ett rundt torn. Vid sidan uppsticka masttoppar. I bakgrunden ses tornspiror på en udde. Öfverst en strålände treflamma. I afskärn.: WILL GOTT. SO WIRDS DIE WELT NOCH SEHEN. Vid sidorna: 17 16.

Randskrift: MEIN FREUND. GOTT LIESZ DIES SO GESCHEHEN *

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Grav. troligtvis af D. von Hachten i Hamburg som svar på en fiendtlig minnespenning (Berch 267: 77) med de samma tre Konungarnes hufvud och till en del liknande inskrifter, slagen i anledning af Stralsunds öfvergång. — Berch 238: 167. — RR. — K. Mk. i silfver. Hr Oldenburgs saml. i tenn.

192.

Åts. Densamma som till n. 87.

Fråns. MOSCAU WILL ICH KRÄNCKEN. POHLEN WIRD SICH LENCKEN. PREUSSEN WERD ICHS SCHENCKEN. DENN-MARCK WOHL GEDENCKEN. 1716. i 13 rader.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. Frånsidans stamp har blifvit bräckt. Stundom finner man exemplar, der gravörens signatur blifvit utskrapad. — Jfr Berch 238: 168. — R. — K. Mk., Upsala Univers., Frih. Bondes saml. i silfver.

193.

Åts. CAROLUS XII. REX. SUECLÆ MDCCXVI. Bröstbilden, h. s., i pryddigt harnesk med lejonhufvud öfver axeln, mantelveck öfver ryggen och axlarne; armen framskjuten.

Fråns. VIRTUS & DISSITA. VINCIT. På den höga bakstammen af ett fartyg, som ligger nära stranden, står ett upprest lejon med framtassarne lyftade mot en man klädd i chorkåpa, med gloria kring hufvudet, hvilken flyr undan. Vid sidan en kulle med vexande löfträd.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Utländskt. arbete, åtsidan vacker. Gravören har måhända velat antyda, att Konungen, ehuru han återvänt till sitt afägsna fädernesland, skulle fortfarande skydda Schlesiens protestanter mot katolikernas öfvergrepp. — **BBB.** — Hertigl. kab. i Gotha fin afgjutning i tenn, utan tvifvel efter ett prägladt original.

**Konungens inbrott med Svenska hären i Norge
den 26 Februari 1716.**

Svenska hären, till en del under Konungens befäl, inbröt från Vermland och Bohuslän i Norge i slutet af Februari 1716 och framträngde, oaktadt tappert motstånd, till Christiania; men nödgades, för att icke se förbindelsen med Sverige afskuren, draga sig tillbaka. Fredrikshall eröfrades, men uppbrändes af Norrmännen sjelfva, hvar efter Svenskarnes i slutet af Juni återvände till Sverige.

194.

Åts. CAROLUS XII. REX SUECLÆ MDCCXVI. Bröstbilden, h. s., med en del af ryggen synlig, i harnesk med lejonhufvud öfver armen samt veck af hermelins-

manteln öfver ryggen och axlarne. — Under axelkanten: P. H. M.

Fråns. PARTES DABVNT TOTVM. Ett upprest lejon som ser rätt fram, med svansen enkel, nedliggande på marken mellan benen, håller i framtassarne båda hälfterna af en sönderskuren oval, ornerad sköld innehållande Norges vapen, lejonet med yxan. — Nedanför: INV. EG. NAUNDORFF. MAG. POST. IN CAMPO.

Oval, 11 lin. hög (8:e storl.). Grav. af Ph. Henr. Müller i Nürnberg. — Fältpostmästaren Egidius Naundorff, som uppgifvit förslaget till denna minnespenning, tycks hafva föreställt sig att Konungen redan inkräktat en del af Norge och ernade vidare fortsätta eröfringen. — Berch 238: 169. — **RR.** — Christiania Univers., Rikskab. i Köpenhamn i silfver. Rikskab. i München i tenn. K. Mk., Hr Oldenburgs saml. i brons, gjutten. Leipzigs Univers. afgjutning i tenn.

194. a.

Åts. Lik n. 191, men af omgjord stamp, föga skiljaktig; utan gravörens namnbokstäfver.

Fråns. Inskrift och bild som på n. 194; men lejonet bär konglig krona och vänder hufvudet åt höger; svansen klufven, vänd uppåt; på marken vexa örter; bokstäfverna äro mindre.

Oval, 11 lin. hög (8:e storl.). — **RRR.** — Christiania Univers. i silfver.

**Glissningar angående Konung Carls benägenhet
för fred eller krig år 1717.**

Sveriges fiender syntes vara benägna att sluta fred och underhandlingar öppnades; men man kunde ej blifva ense om vilkoren.

195.

Åts. **WAS HAT MAN NEUES? WIRDS BALD FRIEDE?
IST MAN DES KRIEGES NOCH NICHT MÜDE?** i 8 rader.

Fråns. WER UND WAS IST DOCH SCHULD DARAN, DASS MAN DAZU NICHT KOMMEN KAN? i 7 rader. I afskärn.: 1717.

Diam. 7—7 $\frac{1}{2}$ lin. (4—4 $\frac{1}{2}$ storl.). Grav. förmodligen i Chr. Wernuths fabrik i Gotha. — Sst. n. 170: a. — K. Mk., De Geers saml. i silfver. B-n, Hr Oldenburgs saml. i brons.

196.

Åts. Densamma som till n. 180.

Fråns. GENEIGT. ZU BEYDEN. Ett upprest lejon, gående under en baldakin, med en värja i högra och en palmqvist i venstra tassen. I afskärn.: 1717.

Diam. 7—7 $\frac{1}{2}$ lin. (4—4 $\frac{1}{2}$ storl.). Utländskt flackt arbete, troligtvis från Stettin. — Berch 238: 170. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Konungens död under belägringen af Fredriksstens fästning vid Fredrikshall i Norge den 30 November (11 December) 1718 och begrafning i Riddarholmskyrkan i Stockholm den 26 Februari 1719.

På det höga berget ofvan för Fredrikshall ligga tre skilda fästen bildande en triangel, Gyldenlöwe, som Svenskarne redan hade intagit, Fredrikssten och Overbjerg. Konungen låg på knä på ett uppkastadt bröstvärn, med hufvudet och armarne öfver dess kant, betraktande sina arbetare i löpgrafvarne framför Fredrikssten, då han träffades af en kastkropp, som gick tvärt genom hufvudet, afskjuten från Fredrikssten eller Overbjerg. Den undersökning som d. 31 Aug. 1859 anställdes på Konungens lik, ådagalade uppenbart att han träffats af en mattad projektil, som bräckt en stor öppning i hufvudets båda sidor, och således icke kunnat vara afskjuten af någon person bland Konungens omgifning. Den ofta upprepade sägnen, att Konungen fallit genom lönnmord, saknar således all grund. Två hundra

man af Lifgardet kommenderades att bära liket till Uddevalla, der det balsamerades. Härifrån uppbröt sorgetåget d. 7 Jan. 1719 och ankom den 27 till Carlberg. Den 26 Febr. förrättades jordfästningen i Riddarholmskyrkan af Årkebiskop Mathias Steuchius.

197.

Åts. CAROL. XII. D. G. R. SVEC. OCCVB. D. 30 NOV. A. 1718. Brösbilden, h. s., i rock med pelsfodradt uppslag vid bröstet och veck af konungamanteln från venstra axeln. — Under armen: *Hedl.*

Fråns. INDOCILIS PATI. Ett upprest lejon sönderliter med tänderna och tassarne ett tåg, hvarmed det varit fängsladt. I afskärn.: IN PERPET. MEMOR. MAGNANIMI.

Diam. 17½ lin. (16:e storl.). Grav. af J. C. Hedlinger (det första bland hans många vackra medaljarbeten i Stockholm). St. på K. Myntet. Frånsidans stamp har blifvit omgraverad, med obetydlig skiljaktighet, som bäst synes på lejonets tassar, tågets ändar och den hoprullade delen på marken. — Berch 239: 171. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n (2 ex.) i silfver.

198.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECLÆ. Brösbilden, h. s., bar.

Fråns. NATVS. EST. D. XVII. IVN. A. MDCLXXXII. OCCVB. D. XXX. NOV. A. MDCCXVIII. i 5 rader.

Diam. 10½ lin. (7½ storl.). Grav. af Zach. Hartwig Arensburg. St. i Banken. Frånsidans stamp har blifvit omgjord. Var kastpenning vid Konungens begrafning. — Berch 239: 172. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

199.

Åts. CAROLUS XII. D. G. REX SVECLÆ. Brösbilden, h. s., i prydligt harnessk och pelsfodrade mantelveck omknutna öfver axeln. — Under armen: *HEDL. F.*

Fråns. NATUS EST D. XVII IUN. A. MDCLXXXII OCCVB. D. XXX NOV. A. MDCCXVIII. inom en krans bildad af en palm- och en lagerqvist.

Kring kanten på båda sidor en perlring.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. af J. C. Hedlinger, för att utbytas mot Arensburgs mindre prydliga arbete. St. på K. Myntet. — Berch 239: 173. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

200.

Åts. C. XII. REX. SVEC. Konungens bröstbild, h. s., med veck kring halskanten uppfästade genom en knapp på axeln. Kring kanten en perling.

Fråns. NAT. 1682 D: 17: IVN. VNCT. 1697: D. 14: DEC. ICT 1718. D 30 NOV. i 6 rader. Kring kanten en fin krans.

Oval, 5—5½ lin. hög (1½—2:a storl.). Grav. af C. G. Hartman; dåligt arbete. — Båda stamparne hafva blifvit omgjorda. Frånsidans st. på K. Myntet. — Jfr Berch 239: 176. — K. Mk. en i silfver, en i brons. B-n, Frih. Bondes saml. i silfver.

201.

Åts. Densamma som till n. 199.

Fråns. VIRTVTI. CLARAE. AETERNAEQ. AVG. Herkules's klubba inom en krets af tolf strålande stjernor betecknande Konungens hjeltebedrifter. Nederst: ANNO. 1718. EXEVNTE.

Kring kanten på båda sidor en perling.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. år 1723 af J. C. Hedlinger. St. på K. Myntet. — Berch 239: 174. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

202.

Åts. CAROLVS. XII D. G. REX. SVECIAE. Bröstbild, h. s., med en del af ryggen framvänd, i harnesk med lejonhufvud öfver den framskjutna armen och mantelveck öfver ryggen och axlarne.

Fråns. LABOR. ENVMERARE. LABORES. En pyramid, på hvars ena sida ses Konungens namnchiffer i en krönt rund sköld mellan två palmqvistar, på den andra sidan Sveriges tre kronor i en oval sköld. I afskärn.: OCCVBVIT. D. 30. NOV Aº 1718.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Grav. af C. G. Hartman. St. på K. Myntet, söndriga. — Berch 239: 175. — K. Mk. en i silfver, en i förgylt koppar. B-n i silfver.

203.

Åts. CAROLUS XII. D. G. REX SVEC: Bröstkilden, h. s., i harnesk och mantelveck uppfästade öfver axeln genom ett smycke i form af ett lejonhufvud. På fältet, vid sidorna af halsen: *Natus 17 Jun. 1682.*

Fråns. OCCIDIT. En åttauddig stjerna. Vid nedra kanten: MDCCXIII. XI. DEC.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Utländskt arbete, lika som de följande n. 204—221. På alla dessa angifves dödsdagen efter nya stilen. — Frånsidan har blifvit begagnad till en minnespenning öfver Drottning Ulrika Eleonoras kröning. — Berch 239: 177. — R. — K. Mk., B-n, Frih. Bondes saml. i silfver.

204.

Åts. Densamma som till n. 107.

Fråns. AUS DER ZEIT ZUR EWIGKEIT. Ett bevingadt hjerta under en öppen krona. I afskärn.: GEB. 1682. 17. IUN. GEST. 1718. 11 DEC.

Diam. 6 lin. (3:e storl.). Slagen i Stettin. — Berch 241: 187. — K. Mk., B-n, Frih. Bondes, Hr Oldenburgs saml. i silfver. Hrr Hjertbergs saml. i koppar.

205.

Åts. CAROLVS XII. D. G. REX SVEC. Bröstkilden, h. s., i harnesk under rocken, som har pelsfodradt uppslag vid bröstet, släta mantelveck från venstra axeln, omlindad halsduk.

Fråns. NATVS HOLMIAE MDCLXXXII. IVNI XVII. PATRE CAROLO XI. MATRE VLRICA ELEONORA FRIDERICI III. DAN. REG. FILIA REGNARE COEPIT MDCXCVII. QVO VENIT. QVOSQ. VIDIT. VICIT. RVSSOS. DANOS. SARMATAS. SAXONES TANDEM VT CREDERETVR POSSE VINCI PVLTAVA MDCCIX. POSSE MORI POST CONTEMPTA OMNIA VITAE PERICVLA FRI-

DERICHSALL MDCCXXIX DEC. XI. OSTENDERVNT. — Nederst: c. w.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. — Berch 242: 193. — **RR.** — Hertigl. kab. i Gotha i silfver.

205. a.

Dylik; men med åtsidan af n. 176.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). — **RR.** — Upsala Univers.. Rikskab. i Köpenhamn i silfver.

206.

Åts. Densamma som till n. 126.

Fråns. * * * ARA. DEVS. VIRTVS. PAX. SPES. MIRACVLA. STRAGES. TERRARVM. TERROR. GLORIA. VITA (A XVII. IVN.) FVIT. PVLTAVA ME QVASSIT. FATO ARRIDENTE RESVRGENS INDIGNO HEV! CASV NVNC MISERE PEREO. (XI. DEC.) FRIDERICHS--HALLAE. * i 13 rader.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. — De högre bokstäfverna i början af frånsidans inskrift gifva talet 1682 (Konungens födelseår), i slutet 1718 (dödsåret). — Berch 240: 183. — K. Mk., B-n, Upsala Univers., De Geers saml. i silfver.

207.

Åts. Densamma som till n. 149.

Fråns. CVR CECIDIT TANDEM SI QVAERIS MAXIMVS ATLAS FATALIS CAROLO MONS SVPERANDVS ERAT. XI. DEC. 1718. i 12 rader. Efter nedra kanten: FRIDERICHS HALLAE. — Öfver denna rad. w.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. — Berch 240: 182. — K. Mk. en i silfver, en i tenn. B-n i tenn. Hr Oldenburgs saml., Hertigl. kab. i Gotha, Leipzigs Univers. i silfver.

208.

Åts. Densamma som till n. 188.

Fråns. QVIS TOT SVSTINVIT, QVIS TANTA NEGOTIA SOLVVS. En sörjande qvinna (Sverige) sitter på ett ru-

tadt, upphöjdt plan, med armen hvilande på den trekrönta skölden, nedanför ett med två lejon prydt castrum doloris, på hvilket står Konungens likkista med inskrift: CAROL: XII. samt med regalierna och palmqvistar på locket. Vid sidorna stå två spetsiga obelisker fullsatta med ljusarmar och i dem tända ljus. I afskärn.: AD FRIDRICHSHALEM MDCCXII. D. XI. DEC: — På kanten af det upphöjda planet: v.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af G. W. Vestner i Nürnberg. — Berch 240: 178. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

209.

Åts. CAROL. XII D. G. REX. SVEC. Brösbilden, h. s., i rock med pelsfodradt uppslag vid bröstet samt breda, släta mantelveck från venstra axeln. — Under armen: v. *Hachten*.

Fråns. PREMOR ET EXTOLLOR. En qvinna (Sverige) i dok, med en näsduk öfver sina sammanknäppta händer, står sörjande vid fotändan af Konungens likkista. Bak om kistan ett altare, der kongliga kronan och spiran ligga på ett hyende. Framför kistan ligger Svenska lejonet med hufvudet tryckt mot marken. I afskärn.: FRIDRICHSHAL. DEC. XI. MDCCXVIII.

Randskrift: BELLICA MENS PERSTAT PROSTRATO IN CORPORE VICTRIX.

Diam. 13½ lin. (11:e storl.). Grav. af D. G. von Hachten i Hamburg. — Jfr Berch 243: 194. — R. — K. Mk., De Geers, Frih. Bondes, Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Wien i silfver.

210.

Åts. CAROL. XII. SVEC. GOTH. VAND. REX. NAT. 1682. Brösbilden, h. s., i harnesk under rocken, med släta mantelveck från venstra axeln.

Fråns. DER GROSSE NORDEN HELD DVRCH EINE KVGEL FÄLLT. i 2 rader. Ett dödadt lejon ligger på marken och vid dess sida ett svärd. På fästet skyar. I afskärn.: FRIEDRICHSHALL. IN NORVVEG. D. 11. DEC.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Utländskt flackt arbete. — K. Mk., Frih. Bondes saml. i guld. Hr Oldenburgs saml., Hertigl. kab. i Gotha, Leipzigs Univers. i silfver.

210. a.

Åts. CAROLVS. XII. REX SVEC. NAT. 1682. D. 17. IVN. MORT. A. 1718. Bröstdilden som på n. 210; men något bättre gjord.

Fråns. Densamma som till n. 210.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). — Berch 241: 184. — K. Mk. o. B-n i silfver. Frih. Bondes saml., Hertigl. kab. i Gotha i guld. De Geers saml. i tenn.

211.

Åts. DER GROSE NORDEN HELD DURCH EINE KUGEL FÄLLT. Konung Carls byst, dåligt gjord, på en fot omgifven af vapen och fanor. I afskärn.: WAS TRAURET IHR DOCH BIN ICH GLEICH TODT LEBT DOCH GODT NOCH.

Fråns. + ACH EIN SCHVS AVS FRIEDRICHSHALL. IST DES THEVREN CAROLLS FALL. Fästningen (Fredrikssten), som bombarderas. På förgrunden ses krigare i löpgrafvar samt fasciner och tält.

Diam. $7\frac{1}{2}$ lin. ($4\frac{1}{2}$ storl.). — De höga bokstäfverna gifva årtalet 1719. — Berch 241: 185. — K. Mk., Lunds Univers., Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Berlin i silfver.

212.

Åts. CAROLVS. XII. D. G. REX SVECIAE. Bröstdilden, h. s., lagerkransad, med veck kring bröstkonten. Vid nedra brädden: NAT. A. 1682. D. 17. IVNII.

Fråns. WAS TRAURET IHR DOCH! BIN ICH GLEICH TOD, SO LEBT GOTT NOCH i 7 rader. I afskärn.: 1718. D 11. DECEMBR.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). Präglad sannolikt i Stettin. Båda stamparne hafva blifvit bräckta. — Jfr Berch 240: 180. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver. Hertigl. kab. i Gotha i guld.

212. a.

Åts. Densamma som till n. 180.

Fråns. WAS TRAURET IHR DOCH? BIN ICH GLEICH
TOD, SO LEBT GOTT NOCH. i 7 rader. I afskärn.: 1718.
d. 11. DECEMBER.

Diam. $7\frac{1}{2}$ lin. ($4\frac{1}{2}$ storl.). Är sämre arbetad än den föregående (n. 212). — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

213.

Åts. CAROL⁹ XII. D. G. REX SVEC. Bröstbilden, h. s.,
lagerkransad, i pelsfodrad rock, med mantelveck från
venstra axeln; — allt inom en krans af ek och lager.
— Under axeln: c. w.

Fråns. SI BONA SVSCEPIMVS DE MANV DEI, MALA
QVARE NON SVSTINEAMVS! HIOB. 11. 10. Allt inom en
sådan krans som på åtsidan.

Diam. 16 lin. (14:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha.
Stamparne hafva måhända aldrig blifvit härdade. — **RRR.** —
Afpräglad i två halfvor på silfverbelagdt papper i Rikskab. i
Dresden.

214.

Åts. Densamma som till n. 188.

Fråns. NON ANIMO VICTVS SED FATO FRACTVS
OBIBAT. Ett krönt lejon ligger på marken, med upp-
rest hufvud, hållande i högra tassen ett svärd. Der
ofvan en ur skyn framsträckt hand, som håller en
oval Svensk rikssköld med Pfalziska slägtvapnet i mid-
ten. I afskärn.: XI. DEC. IN OBSID: FRIDRICHSHALL. — Ne-
derst: c. e. m.

Diam. $14\frac{1}{2}$ —15 lin. (12—13:e storl.). Grav., åtsidan af G.
W. Vestner, frånsidan af Chr. Ernst Müller i Nürnberg. —
De höga bokstäfverna gifva årtalet 1718. — Berch 242: 189.
— K. Mk. (2 ex.), B-n, De Geers saml. i silfver.

215.

Åts. * ET SIMILIS EFFECTUS LEONI IN OPERIBUS
SUIS ET TANQUAM IUVENIS LEO RUGIENS IN VENATIONEM.

Ao: 1718. D. 11 DEC: Konungens byst, v. s., i harnesk och veck af hermelinsmanteln, på en fotställning, på hvilken äfven ligga kongliga kronan och spiran. På fotställningens framsida ses Konungens namnchiffer och på dess fot: FRIEDRICH HALL. Bak om ligger ett rytande lejon. I bakgrunden ser man Fredrikshall och fästningen Fredrikssten. — På marken: w.

Fråns. STAT MORIENS TERRETQUE INTERRITUS HOSTES. Ett lejon, mot hvilket pilar flyga från alla håll, står upprest på marken, med en bruten värja i högra och en bugtad sköld i venstra tassen.

Diam. 15 lin. (13:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. — Åtsidans omskrift är tagen ur 1 Maccab. Bok, kap. 3, v. 4. — Berch 241: 186. — K. Mk. (2 ex.), B-n, De Geers saml. i silfver.

216.

Åts. CAROLVS XII. D. G. SVEC. GOTH. V. REX. Konung Carl, i harnesk under rocken, med värja vid sidan, står stödjande kommandostafven mot ett altare, på hvilket ligger den kongliga kronan. I bakgrunden ses löpgrafvar, artilleripjeser mellan skanskorgar och den bombarderade fästningen. I afskärn.: NAT. 1682. D. 17. IUNY (bladsirat) OB. 1718. D. 11. DEC. AD FRIEDRICHSHALL. — På altarfoten: P P W.

Fråns. GVST. ADOLPH. D. G. SVEC. GOTH. VAND. REX. MAG. PR. F. D. E. C. D. I. och i en inre omgång: CUM DEO ET VICTRICIBUS ARMIS. Konung Gustaf II Adolf stående, med svärd i högra och spira i venstra handen, hvilken han hvilar på en kolonn, som står på en ur hafvet uppskjutande klippa, och på hvars topp lågar en eld med skrift inom lågorna: VERBUM DEI. Vid sidan står Konungens hjälm på en låg fot. I fonden ses krigare och på hafvet skepp. I afskärn.: NAT. 1594. D. 9. DEC. MORT. 1632. D. 6. NGU. AD LVZAM. — Nederst: n.

Oval, 13 lin. hög (10:e storl.). Åtsidan grav. af Pet. Paul Werner i Nürnberg. Frånsidan, af Georg Fr. Nürnberger, är kopierad efter Gustaf II Adolfs vackra medalj, n. 53. — Berch 240: 181. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

217.

Åts. CAROLUS. XII. D. G. SU. G. V. REX. Bröstdilden, h. s., med en del af ryggen framvänd, i harnesk med lejonhufvud öfver den framskjutna armen och hermelinfodrade mantelveck. Vid nedra kanten: OB. 11. DEC: 1718: — Under armen: v.

Fråns. FORTITVDO ET IMMORTALITAS. Två qvinnor i antik dräkt, Tapperheten i kask, med handen hvilande på en afbruten kolonn, och Odödligheten, med vingar och strålsken öfver hjessan, stå i samtal på marken.

Oval, 10 $\frac{1}{2}$ lin. hög (7 $\frac{1}{2}$ storl.). Grav. af G. W. Vestner i Nürnberg. Frånsidans stamp har blifvit bräckt. — Berch 242: 191. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver. Frih. Bondes saml. i guld.

218.

Åts. CAROLVS. XII. D G. SVECORVM. GOTHOR. VANDALOR. REX. och i en inre krets: IN TERRIS BELLATOR. Konungens bröstbild, h. s., bar. Vid nedra kanten: * NAT. 1682. D. 17 IVN *

Fråns. IN COELIS TRIVMPHATOR. Konungen, klädd i harnesk, ligger död på en bädd under öppningen af ett tält, på hvars duk ses tre kronor. Vid högra sidan ligga kongliga kronan och spiran, vid den venstra Konungens värja och kask. Öfvan skyn sväfvar odödlighetens stjernkrona öfver två palmqvistar. I afskärn.: GLOBVLO CADENS. AD. FRIDRICHSHALL. AN: 1718 D. 11. DEC.

Diam. 13 $\frac{1}{2}$ —14 lin. (11:e storl.). — Berch 242: 192. — K. Mk., B-n, De Geers saml. i silfver. Hr Oldenburgs saml. i tenn.

219.

Åts. Densamma som till n. 169.

Fråns. HANC DABO SVNT REBVS ILLA MINORA TVIS. En hand ur skyn håller odödlighetens stjernkrona öfver ett höljdt bord, på hvars hörn ligga fyra antika segerkronor (corona castrensis, muralis, obsidionalis och laurea) samt i midten på ett hyende den kong-

liga kronan, spiran och en palmqvist. Bordet står på ett rutadt golf med två pelare i fonden. I afskärn.: AD FRIDRICHS-HALEM. MDCCXIII XI. DEC.

Diam. 12 lin. (9:e storl.). Grav. af Mart. Brunner i Nürnberg. — Berch 240: 179. — K. Mk. en i silfver, en i tenn. B-n, De Geers saml. i silfver. Hr Oldenburgs saml., Leipzigs Univers. i tenn.

220.

Åts. CAROLVS XII. D. G. SVEC. GOTH. VAND. REX. Konungen, i vanlig drägt med värja, står på ett rutadt golf, stödjande kommandostafven mot ett betäckt bord, der den kongliga kronan ligger på ett hyende. I afskärn.: OB. XI. DEC. MDCCXIII.

Fråns. DIS WAR DER GROSSE HELD ZUM KRIEG UND STREIT GEBOHREN, SEIN LEBEN GIENG IM FELD DOCH NICHT SEIN RUHM VERLOHREN i 10 rader. Öfverst ett ornament; nederst en stjerna.

Diam. 7 lin. (4:e storl.). — Berch 242: 190. — K. Mk. (2 ex.) i guld. B-n, De Geers saml. i silfver.

221.

Åts. CAROL. XII. D. G. REX. SVEC. - Bröstmilden, h. s., i harnesk med lejonhufvud på bröstet under den uppknäppta rocken och mantelveck från venstra axeln. Vid nedra kanten: NAT. 24. IUN. 1682. OB. 11. DEC. 1718: — Under armen: w.

Fråns. SO LANG DIE WELT BESTEHT SEIN NAHME NICHT VERGEHT * inom en lagerkrans.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. af Chr. Wermuth i Gotha. De höga bokstäfverna i frånsidans inskrift gifva årtalet 1718. Icke destomindre har denna frånsida blifvit använd till en minnespenning öfver Konung Gustaf II Adolf (n. 242). Födelsedagen är oriktigt angifven. — Berch 241: 188. — K. Mk. (2 ex.) o. B-n i silfver.

Konung Carls minne.

222.

Åts. HERCVLES. SVEONVM. FORTISSIMVS. Konung Carls bröstbild, h. s., i fjällpansar med ett bevingadt hufvud på bröstet och rika veck af en lejonhud; kronor på axelbetäckningen; halsen bar. — Under armen: I C H. 1769.*

Fråns. GLORIAE AETERNAE AVGVSTI. En krönt kvinna (Sverige) sitter, lutad mot sin sköld, sörjande vid foten af en hög obelisk, hvars öfra del omgifves af en stjernkrans och på hvars topp står en vas. Ett lejon reser sig upp mot obeliskan. Bak om ses en halfrund arkad, öfver hvilken toppar af cypressträd uppskjuta. I afskärn.: A. M DCC XVIII. EXEVNTE.

Diam. 20½ lin. (20½ storl.). Grav. af J. C. Hedlinger, som började detta arbete år 1765, således långt efter hans återflyttning från Sverige till Schweiz. Arbetet blef dock icke fulländadt efter den bestämda ritningen, som är intagen i Mechels Oeuvres du Chev. Hedlinger, tab. VII. — Jfr Sst. n. 195. — **RRR.** — K. Mk. i tenn, båda sidorna särskildt afpräglade och hoplödda.

223.

Åts. Utan inskrift. Konung Carls bröstbild, h. s., i harnesk med lejonhufvud öfver armen, halsduk och mantelveck uppfästade genom en knapp öfver axeln.

Fråns. Konungens namnchiffer, ett dubbelt C, under tre kronor satta 1 och 2. Under namnchiffern: XII.

Oval, 6½ lin. hög (3:e storl.). Gjuten, med prickad botten. Utländskt arbete. Övisst när eller af hvilken anledning denna minnespenning blifvit gjord. — **RRR.** — Hr Oldenburgs saml. i förgylt silfver med ögla i öfra och nedra kanten, i den förra en ring.

* I K. Mk. förvaras ett afslag i tenn af åtsidan, som i någon mån skiljer sig från ofvanstående beskrifning, förnämligast derigenom att i stället för lejonhuden äro släta, föga utarbetade veck, axelbetäckningen slät och afrundad, utan inskrift under armen. Är förmodligen ett tidigare taget aftryck af den ofulländade stampen.

224.

Åts. CAROLUS XII. D. G. REX SVEC. Bröstmilden, h. s., i harnesk under en vanlig rock, med någon del af en pelsverksremsa synlig öfver ryggen. — Under armen: z.

Fråns. NATUS MDCLXXXII DENATUS MDCCXVIII inom en krans af palmqvistar.

Kring kanten på båda sidor en perling.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Grav. af C. Enhörning år 1787 för hans regentlängd. St. hos Hr. Oldenburg. — Sst. n. 10. — K. Mk. (2 ex.) i silfver.

224. a.

Åts. CAROLUS XII D. G. REX SVECIAE * Bröstmilden, h. s., ungefär som på n. 224, med pelsveck fram öfver axlarne; hufvudet illa arbetadt. — Under axelkanten: z. Kring kanten en perling.

Fråns. Densamma som till n. 224.

Diam. 8 lin. (5:e storl.). Denna åtsida, graverad af samma Enhörning, har förmodligen blifvit förkastad och därför omarbetad — R. — K. Mk. o. B-n i silfver.

225.

Åts. CAROLUS XII REX SUECLÆ. Bröstmilden, h. s., i vanlig rock, med halsduk och nedvikt krage. — Under armen: ROGAT. F.

Fråns. NATUS HOLMIÅ AN. M.DC.LXXXII. OBIIT IN CASTELLO FREDERICHSALL AN. M.DCC.XVIII. — Der under: SERIES NUMISMATICA UNIVERSALIS VIRORUM ILLUSTRUM. — M.D.CCC.XLIV. — DURAND EDIDIT.

Diam. 14½ lin. (12:e storl.). Grav. 1844 af Rogat för Durands i Paris utgifna serie af minnespenningar öfver ryktbara personer inom alla nationer. — R. — Hr Oldenburgs saml., Rikskab. i Paris i brons.

Ensidiga minnespenningar med Konung Carls bild.

Åtskilliga bland dessa äro brakteat-afpräglingar i guld, mähända bestämda att infattas i ringar eller andra smycken.

226. *

CAROLVS XII. DEI GRATIA. REX SVECIAE. Bröståbilden, h. s., lagerkransad, i peruk, pryddigt harnesk och mantelveck med hermelinsbräm. — Under armen: MB .

Diam. 18 lin. ($16\frac{1}{2}$ storl.); men om man afräknar den breda släta kanten, icke mera än 15 lin. (13:e storl.). Grav. af Mart. Brunner i Nürnberg. — **R.** — Hr Oldenburgs saml. i tenn. K. Mk. i brons, gjuten efter ett prägladt original.

227.

Ingraverad skrift: .CAROL. XII. D G. R. SVEC. och OCCVB. D. 30. NOV. A. 1718. på två släta band, det ena bak om, det andra fram för hufvudet. Konungens bröstbild, h. s., i rock med slätt uppslag vid bröstet och mantelveck från venstra axeln; omlindad halsduk. — Under armen ingraveradt: *E. T.* Kring kanten en fin spiralstrierad rand.

Diam. $17\frac{1}{2}$ lin. (16:e storl.). Gjuten och cicelerad. Figuren och inskriftsbanden släta och blanka; botten matt. — **RRR.** — Hr Oldenburgs saml. i silfver.

228.

Utan inskrift. Konungens bröstbild endast efter bildens konturer, framvänd, med uppstruket hår, under rocken harnesk med lejonhufvud på bröstet samt omlindad halsduk.

Höjd 14 lin. (11:e storl.). Gjuten. — **RRR.** — Hr Oldenburgs saml. i tenn. På baksidan äro svagt inristade ett dubbelt

* I Rikskab. i München förvaras en ofulländad bröstbild af Konung Carl, v. s., med en del af ryggen framvänd, i harnesk och mantelveck, på en oval platta af tenn, 16 lin. hög.

C under en öppen krona och en dylik krona vid hvardera sidan; der nedanför ett rest lejon hållande ett svärd i högra tassen, hvilande den venstra på en ornerad oval sköld; i öfra kanten en ögla.

229.

CAROL XII. DG. REX SUEC. Bröstbilden, h. s., i harnesk med nagelsirater. Bak om bilden framsticka på båda sidor vapen (kanoner, spjut m. m.) och fanor. — Under axeln: g. v. s.

Diam. 13 lin. (10:e storl.). Grav. af G. W. Vestner i Nürnberg. — **RR.** — Hr Oldenburgs saml. afgjuten i bronseradt tenn, utan tvifvel efter ett prägladt original.

230.

CAROLUS XII D. G. REX SVECIAE. Bröstbilden, h. s., i harnesk under en vanlig rock och der öfver kastade veck af kappan. — Nederst: s. p. b.

Diam. nära 12 lin. (9:e storl.). Troligtvis nyare arbete. Bilden tycks vara kopierad efter n. 197. — **RR.** — Göteborgs Museum i tenn.

231.

CAROLUS. XII. D. G. REX. SVECIAE. Bröstbilden, h. s., i rock med pelsfodradt uppslag och veck af konungamanteln från venstra axeln. — Under armen: l. l.

Diam. 11½ lin. (8:e storl.). Nyare arbete. — **RR.** — Göteborgs Museum i tenn.

232.

CAROLVS. XII. D. G. REX. SVECIAE. * Bröstbilden, h. s., i harnesk med naglar och smala veck af konungamanteln öfver bröst och axlar. Kring kanten en fin perlränd.

Oval, 8 lin. hög (5:e storl.). — K. Mk., De Geers, Frih. Bondes saml. brakteat-afprägling i guld.

233.

Utan omskrift. Konungens bröstbild, h. s., bar. Utklippt efter bildens konturer.

Höjd 8 lin. (5:e storl.). — **RRR.** — De Geers saml. i silfver, lagd på blå botten och infattad i en kapsel af förgylt silfver, på hvars baksida är inristad Konungens namnchiffer under konglig krona.

234.

CAROL. XII. REX SVEC. Bröstkilden framvänd, i harnesk och rock med utvikta, pelsfodrade uppslag. Kring kanten en rand.

Oval, 6 lin. hög (3:e storl.). — **RRR.** — Upsala Univers. brakteat-afprägling i silfver.

235.

CAROL. XII. REX. SVEC. Bröstkilden, h. s., med ryggen framvänd och armen framskjuten, i harnesk, med konungamanteln nedhängande öfver ryggen.

Oval, 5½ lin. (2:a storl.). — K. Mk., De Geers saml., Storhertigl. Museet i Schwerin brakteat-afprägling i guld. Upsala Univers., Hr Oldenburgs saml. dylik i silfver.

236.

Utan omskrift. Konungens bröstbild, h. s., med veck kring bröstkanten; halsen bar.

Oval, 4½—5 lin. (1—1½ storl.). — K. Mk. brakteat-afprägling i guld under glas i en ram med baksida af messing, på hvilken äro graverade bladsirater, med ögla i öfra och nedra kanten. B-n i guld, utklippt efter bildens konturer, lagd på blå grund under glas, infattad i en ram med botten af förgylt silfver, på hvars släta baksida är ingraverad Konungens namnchiffer under en krona, med ögla i öfra kanten. De Geers saml. en dylik utklippt bild i guld, utan underlag. Storhertigl. Museum i Schwerin och Hertigl. kab. i Gotha dylik afprägling i guld. Hrr Hjertbergs saml. afgjutning i silfver med inristadt C R (monogram) och der under XII på den släta baksidan, omsluten af en strierad rand med ögla och ring. •

237.

Utan omskrift. Konungens bröstbild, h. s., i rock, omlindad halsduk, veck af kongliga manteln från venstra axeln. Kring kanten en strierad rand.

Oval, $4\frac{1}{2}$ lin. hög (1:a storl.). — **RRR.** — De Geers saml. brakteat-afprägling i guld.

238.

Utan omskrift. Konungens bröstbild, h. s., med någon del af ryggen framvänd, i harnesk och smala mantelveck. Kring kanten en perling. — Under armen: *Hed.*

Oval, 4 lin. hög. Grav. af J. C. Hedlinger. — K. Mk. i silfver. Hr Oldenburgs saml. afpräglad vid sidan af systemens Drottning Ulrika Eleonoras bild af samma storlek på en aflång platta af tenn.

239.

CAROLVS XII. D. G. REX SV. Bröstbilden, h. s., i harnesk med axelband och lejonhufvud på bröstet.

Oval, 4 lin. hög. — **RRR.** — Hr Oldenburgs saml. brakteat-afprägling i guld.

240.

Utan omskrift. Konungens bröstbild, h. s., lagerkransad, i harnesk med ett vanskapligt lejonhufvud öfver axeln, omlindad halsduk, mantelveck hopfastade genom en liten knapp på axeln. Kring kanten en perling.

Oval, 4 lin. hög. — **RRR.** — De Geers saml. brakteat-afprägling i guld.

241.

Utan omskrift. Konungens bröstbild, h. s., i harnesk och mantelveck öfver bröstet; halsduk med omlagd ända.

Diam. 4 lin. — **RRR.** — Frih. Bondes saml. i silfver.

242.

Utan omskrift. Konungens bröstbild, h. s., med ryggen synlig, i slätt harnesk och mantelveck öfver ryggen omlagda öfver högra axeln; halsduken slätt omlindad. Kring kanten en perling.

Diam. 4 lin. — **RR.** — Hr Oldenburgs saml. brakteat-afprägling på en åttasidig silfverplatta.

243.

CAROL. XII. D. G. REX. SVEC. Bröstbilden, v. s., med hufvudet framvändt, i harnesk under en uppslagen rock, med omlindad halsduk.

Oval, 4 lin. hög. — **RR.** — Hr Oldenburgs saml. brakteat-afprägling i guld.

244.

CAROL. XII REX. SVEC. Bröstbilden och hufvudet framvända; harnesk under den uppslagna rocken samt omlindad halsduk.

Oval, $3\frac{1}{2}$ lin hög. — **RR.** — K. Mk. brakteat-afprägling i guld.

245.

CAR. XII. D. G. REX SVE. Bröstbilden, h. s., i harnesk och mantelveck; halsen bar. Kring kanten en perling.

Oval, $3\frac{1}{2}$ lin. hög. — **RRR.** — De Geers saml. brakteat-afprägling i guld.

**Konung Carl XII och hans syster Ulrika
Eleonora.**

Den första af dessa minnespenningar präglades måhända vid Ulrika Eleonoras kröning, till minne af thronskiftet. De båda öfriga hafva tillkommit efter hennes död.

246.

Åts. Konung Carls bild och namn. (Densamma som till n. 199).

Fråns. VLRICA ELEONORA D. G. REGINA SVECLÆ. Drottningens bröstbild, h. s., med diadem, perlsnören i håret, hermelinfodrade mantelveck kring bröstkanten uppfästade genom ett ovalt smycke på axeln och fasthållna af en fin kedja från venstra axeln.

Diam. 11 lin. (8:e storl.). Grav. af J. C. Hedlinger. Från sidan liknar mycket nära Ulrika Eleonoras kröningsjetton af Hedlinger; men med någon skilnad på håret och utan gravörens namn. — Jfr Berch (Ulrika Eleonora) 270: 3. — K. Mk. 2 ex. i brons. B-n i silfver.

247.

Åts. Densamma som till n. 199.

Fråns. VLRICA ELEONORA D. G. REGINA SVECIAE. Drottningens bröstbild, h. s., med perlor i nackhåret, kongliga manteln på skullrorna fasthållen af ett dubbelt perlsnöre fästadt i ett smycke på bröstet. (Densamma som åtsidan till kastpenningen vid Ulrika Eleonoras begrafning).

Diam. 11 lin. (8:e storl.). — K. Mk. i silfver.

248.

Åts. CAROL XII D. G. R SVEC OCCVB D. 30. NOV. A^o 1718. Konungens bröstbild, h. s., i harnesk, med

konungamanteln kastad från venstra axeln öfver bröstet. Kanten omgifves af en $2\frac{1}{2}$ lin. bred ram, på hvilken äro anbragta Sveriges tre kronor och inskrift: *NEC SPERENT ULLA VIDERE PAREM SECVLA.*

Fråns. *VLRICÁ. ELEONORA. D G REGINA SVECIAE.* Drottningens bröstbild, h. s., med nedhängande barnd eller lock i nacken, veck af manteln öfver skullran och axeln. Kanten omgifves af en $2\frac{1}{2}$ lin. bred ram. På ramens öfra kant sitter en stor konglig krona; på dess nedra kant är ett orneradt tomrum. Omskrift på ramen: *AMABILIS IN VITA AMABILIOR POST FATA.*

Diam. 21 lin. ($20\frac{1}{2}$ storl.); men diametern inom ramen är endast 15 linier. Gjuten och cicelerad med åtskilliga variationer i interpunktering m. m. uppkomna genom vårdslös cicelering. Åtsidan är imiterad efter Carl XII:s n. 197; frånsidan efter Ulrika Eleonoras medalj i anledning af hennes riksstyrelse år 1731. Är ett guldsmedsarbete. — **RR.** — Hr Carl Gripenstedts saml. i förgylt silfver. I Statens Historiska Museum förvaras en snusdosa af silfver med åtsidan på locket. I Göteborgs Museum en dylik åtsida, utskuren ur locket på en kann.

FURSTLIGA PERSONER AF PFALZ-ZWEIBRÜCKISKA
ÄTTEN.

MARIA EUPHROSINA OCH ADOLF JOHAN.

KONUNG CARL GUSTAFS SYSKON.

ADOLF JOHAN OCH GUSTAF SAMUEL
LEOPOLD.

KONUNG CARL GUSTAFS BRORSÖNER.

MARIA EUPHROSINA.

Född på Höjentorp i Vestergötland d. 4 Febr. 1625. Dotter af Pfalzgreffen Johan Casimir och Katarina, Konung Carl IX:s dotter. Förmäld d. 7 Mars 1647 med Riksrådet, sedan Riksdrotset Grefve Magnus Gabriel De la Gardie. Enka d. 26 April 1686. Död på Höjentorp d. 24 Oct. 1687. Begrafven i Riddarholmskyrkan d. 19 Febr. 1688, men sedan flyttad till Varnhems kyrka i Vestergötland.

ADOLF JOHAN d. äldre.

Född på Stegeborg i Östergötland d. 11 Oct. 1629. Son af Pfalzgreffen Johan Casimir och Katarina, Konung Carl IX:s dotter. Öfverste Kammarherre hos Drottning Christina 1649. Generalguvernör i Vestergötland, Halland, Dalsland och Vermland 1651—1654. Riksmarskalk 1653. Hertig till Stegeborg 1654. Deltog i Carl Gustafs krig i Polen och utnämndes till Generallissimus öfver Svenska armeen i Polen och Preussen d. 3 Jan. 1656. Genom Carl Gustafs testamente af d. 12 Febr. 1660 utsedd till Riksmarsk och ordförande i förmyndare-regeringen, hvilket förordnande dock af Rikets Ständer upphäfdes. Död på Stegeborg d. 14 Oct. 1689. Begrafven i Riddarholmskyrkan, men sedan flyttad till Strengnäs domkyrka. — Förmäld 1:o d. 19 Juni 1649 med Elsa Beata Brahe (f. d. 31 Aug. 1629, † d. 7 Sept. 1653), dotter af Riksdrotset Grefve Per Brahe och Christina Katarina Stenbock; — 2:o d. 8 Febr. 1661 med Elsa Elisabeth Brahe (f. d. 29 Jan. 1632, † d. 20 Febr. 1689), dotter af Riksrådet Grefve Nils Brahe och Anna Margareta Bielke, samt enka efter Riksrådet Grefve Erik Ozenstierna.

ADOLF JOHAN d. yngre.

Född d. 13 Aug. 1666. Son af Pfalzgrafven Adolf Johan den äldre och Elsa Elisabet Brahe. Öfverste i kejsrerlig tjenst. Hemkom år 1700 och följde Konung Carl i kriget. Död ogift i Lais i Lifland d. 25 Febr. 1701. Begrafven i Strengnäs.

GUSTAF SAMUEL LEOPOLD.

Född d. 2 April 1670. Son af Pfalzgrafven Adolf Johan d. äldre och Elsa Elisabet Brahe. Tjente i kejsrerliga armeen. Blef regerande Pfalzgrafve i Zweibrücken efter Konung Carl XII:s död d. 30 Nov. 1718. Död d. 17 Sept. 1731 och slöt den Zweibrückiska grenen af Pfalziska huset på svärdssidan.

MARIA EUPHROSINA.

KONUNG CARL GUSTAFS SYSTER.

Prinsessans förmålning med Grefve Magnus Gabriel De la Gardie.

1.

Åts. Utan inskrift. De la Gardieska släktens vapen i fyra fält kring hjertskölden, under friherrlig krona, omgifvet af två palmqvistar.

Fråns. * NOS. IVNGIT. AMOR. Der inom MM sammanbundna genom ett hjerta, med ett S ofvanför och ett S nedanför.

Diam. 9½ lin. (6½ storl.). Spelpenning, ursprungligen pressad i sköldpadd, derefter gjuten, vanligen i silfver. Bokstäfverna i frånsidans midt betyda »Magnus sponsus, Maria sponsa». Förmodligen gjord under förlofnings tiden (1645—1647) eller till bröllopet. — Berch 339: 21. Hildebrand, Minnesp. öfver enskilda Sv. män o. qv. pag. 53, n. 1. — R. — K. Mk. o. B-n afgjutning i silfver. Upsala Univers. originalprägling i sköldpadd.*

Minnespenning med Prinsessans valspråk: "Gott ist mihr alles."

Valspråket synes hafva tillhört släkten, ty samma ord, men på Latin: "Christus mihi omnia", förekomma på en minnespenning öfver Furstinnans frände Kurfursten Christian August af Pfaltz.

* I De Geers saml. förvaras ett aftryck i sköldpadd af åtsidan sammanpräglad med en qvinlig bröstbild, som liknar Drottning Christina.

2.

Åts. MARIA. EUPHROSINA. PRINC: PALATINA. Bröstbilden, v. s., i mantelveck uppfästade genom små runda smycken på bröstet och axeln. På hufvudet s. k. smäck prydd med stenar och perlor samt nedfallande lockar. — Nedanför: *Breuer* (baklänges).

Fråns. Gott ist mir alles. Der öfver ett strålande יהוה.

Diam. $14\frac{1}{2}$ —15 lin. (12—13:e storl.). Grav. af J. G. Breuer. Åtsidans st. i Banken. — Berch, pag. 161. Hildebrand, Minnesp. öfver ensk. Sv. män o. qv. pag. 56, n. 2. — K. Mk., B-n, Upsala Univers. i silfver. K. Mk., De Geers saml. med slät fransida i silfver.

ADOLF JOHAN.

PFALZGREFVE VID RHEN, HERTIG AF STEGEBORG.
KONUNG CARL GUSTAFS BRODER.

Ensidig minnespenning.

1.

ADOL. IOAN. D. G. COM. PAL. RH. Bröståbilden framvånd, med långt hår och mustacher, harnesk och mantelveck.

Diam. 18 lin. (16½ storl.). — Beskrifven efter C. G. Heræus, Bildnisse der Regierenden Fürsten und berühmter Männer, pl. 36, n. VIII. c. och pl. 45, n. XXVII; text, pag. 44 och 65 (Wien 1828), der det bestämdt uppgifves att denna minnespenning tillhör Pfalzgreffen Adolf Johan den äldre. Ovisst är dock, om icke bilden tillhör sonen med samma namn. Frånsidan är icke afbildad eller i texten omnämnd. Förmodligen har det således varit en ensidig, gjuten medaljong.

ADOLF JOHAN OCH GUSTAF SAMUEL LEOPOLD.

PFALZGREFVAR VID RHEN.

KONUNG CARL GUSTAFS BRORSÖNER.

**Minnespenningar från Furstarnes studiitid
i Altdorf.**

1.

Åts. **ADOLPHUS IOHANNES ET GUSTAVUS SAMUEL.**
DEI GRATIA: Båda furstarnes bröstbilder, v. s., förenade, med bar hals, i harnesk och mantelveck uppdragna öfver axlarna. Den äldre brodern bär stor, lockig peruk; den yngre eget, långt utslaget hår.

Fråns. **COMITES. PALAT: RHENI. BAV: IVL. CLIV: ET MONT: DUCES** (en sirat). En tätbladig lagerkrans och inom denna: **NOS PATER ÆNĒAS ET AVVNCVLVS EXCITAT HECTOR.**

Diam. 19 lin. (18:e storl.). Lär vara gjord af en guldsmed i Nürnberg och utdelad till Professorerne i den Nürnbergska Akademien i Altdorf, der de unga furstesönerne vistades två år från d. 2 Dec. 1676 i Professoren Dr Joh. Kristofer Wagenseils hus. — Berch, pag. 161. — **RR.** — Leipzigs Univers. i tenn, gjuten.

2.

Åts. **ADOLPH^o IOHANNES ET GUSTAV^o SAMUEL.** Båda bröstbilderna, h. s., förenade, i tidens drägt, med halsduksrosetter, den äldre broderns med stor peruk.

Fråns. **D. G. COM: PALAT: RHEN: BAV: IUL: CLEV: ET MONT: DUC.** En lagerkrans och inom denna: **NOS PATER ÆNEAS ET AVUNCULUS EXCITAT HECTOR.**

Diam. 14 lin. (11:e storl.). Af samma fabrik som n. 1 och till samma ändamål använd. — Berch pag. 161. — **RR.** — Leipzigs Univers. i tenn, gjuten.

**Minnespenning med Pfalzgreffen Adolf Johans
valspråk: "Oblector in alto."**

3.

Åts. ADOLPHUS. IOH: COM: PALATIN⁹. RHE: Brösbilden, h. s., i prydligt harnesk och mantelveck omvridna öfver axeln. — Under armen: c.

Fråns. Inslagen skrift: OBLECTOR IN ALTO. På den släta ytan är ingraverad en uppåt flygande örn.

Diam. 31 lin. Gjuten genom Assessor N. Keders försorg efter en af Fransmannen Cavailler på 1690-talet i elfenben skuren medaljong. — Berch pag. 162. — **R.** — B-n i silfver. Upsala Univers. i messing.

TILLÄGG.

Minnespenningar öfver Konung Gustaf II Adolf.

Sedan beskrifningen af Gustaf II Adolfs minnespenningar redan var tryckt, har Hr Grosshandlaren John Arfwedson inköpt en af Hr Schultze i Tyskland bildad värderik samling af nämnda Konungs medaljer och mynt, hvaribland många sällsynta och några af mig icke förut sedda. Dessa sednare intagas här, de tre första, hvilka endast äro variationer, under sina n:r i beskrifningen; de öfriga i fortsatt nummerföljd, med hänvisning till behörig plats i densamma. Alla förvaras nu i Hr Arfwedsons samling.

21. a.

Lik n. 21; men bröstbilden är nästan framvänd och med en bladsirat efter inskriften.

Oval, 12 lin. hög (9:e storl.). Gjuten, i brons med ögla i kanten.

27. a.

Lik n. 27; men bland vapnen, som omgifva bildens ram på åtsidan, ses äfven två kanoner på sina lavetter, en på hvardera sidan.

Diam. $19\frac{1}{2}$ lin. (19:e storl. I silfver.

278. a.

Ensidig. Densamma som n. 278; men på den något konkava frånsidan är ingraveradt: G A (monogram) under konglig krona och vid sidorna: R S. Botten på båda sidorna fylld med svart emalj.

Oval, 3 lin. hög. I guld med ögla i öfra och nedra kanten. Jfr äfven n. 139.

318.

Åts. Inslagen skrift: GVSTAVVS ADOLPHVS. Brösbilden nästan framvänd, i kyller.

Fråns. Inslagen skrift: AVF DIESER WELT. SVCH ICH NICHTS MEHR ALS ZV FORDERN GOTTS WORT VND EHR på 9 rader.

Oval, 8 lin. hög (5:e storl.). Gjuten, i silfver med genombruten, ornerad omfattning samt ögla i öfra och nedra kanten. Jfr n. 24 och 25.

319.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild nästan framvänd, i kyller. Under axeln: 1632.

Fråns. × DER × SIEG × KVMBT × VON GOTT. Der inom: G A (monogram) under en öppen krona. Vid hvardera sidan ett bladornament. Botten omkring monogrammet, kronan och bokstäfverna i omskriften fylld med svartblå emalj.

Oval, 8½ lin. hög (5½ storl.). Gjuten, i guld med borradt hål i öfra kanten och i detta en ring. — Jfr n. 33—36.

320.

Åts. GVSTAVVS. ADOLP: D: G: SVEC: GO: W. R. Brösbilden nästan framvänd, i harnesk, med fältbindel. — Under armen: F. G.

Fråns. CVM. DEO. ET. VICTRICIBVS. ARMIS. Ett upprest gående, krönt lejon håller i högra tassen ett höguret svärd, i den venstra en oval, kullrig sköld utan inskrift. Mellan lejonets fötter framsticker ändan af en kanon.

Oval, 8 lin. hög (5:e storl.). I tenn. — Jfr n. 92 och 93. *

* I Hr Arfwedsons samling förvaras äfven en rund bricka af trä, 14½ lin. i diam., pressad, som det tycks, medelst graverade stampar, af vackert arbete. På åtsidan: GUST. ADOLPH. D. G. SUE. GOT. UAN. R. M. P. F. DUX ETH. ET C. I. DO. Brösbilden, h. s., lagerkransad, i harnesk och uppdragna mantelveck. — Fråns: DEO ET VICTRICIBUS ARMIS. Ett upprest lejon, med höguret svärd i högra och rund sköld med knopp på midten i

321.

Åts. Utan inskrift. Konungens bröstbild, h. s., i harnesk, med uppdragen fältbindel.

Fråns. GARS (monogram) under en konglig krona. Vid nedra kanten en fyrbladig rosett.

Oval, 15½ lin. hög (13:e storl.). Gjuten, i silfver, förgylld med ögla i kanten. — Jfr n. 137.

322.

Åts. Densamma som till n. 62.

Fråns. Utan inskrift. Konungens bröstbild, lagerkransad, i harnesk med lejonhufvud öfver axeln och fältbindeln upplagd öfver lejonhufvudet.

Diam. 9 lin. (6:e storl.). Gjuten, i silfver, förgylld, från sidan simpelt cicelerad; omsluten af en trinnrand med ögla. — Är att upptaga under rubriken Gustaf Adolfs minne.

323.

Åts. GVSTAV ADOLPH KÖNIG VON SCHWEDEN. Bröstbilden, v. s., lagerkransad, i pryddigt harnesk, med fältbindeln uppfästad under venstra armen.

Fråns. STARB FÜR GEISTESFREIHEIT AM 6 NOVEMBER 1632. Minnesstenen (der Schwedenstein) med inskrift: G A, omgifven af en rund bänk och sex poplar.

Diam. 18 lin. (16½ storl.). Gjuten, i tenn, dåligt arbete. Jfr n. 245.

324.

Åts. Der Schweden Stein älteres Denkmal bei Lützen. Minnesstenen, med inskrift: G. A. 1632, omgifven af fem poplar, mellan hvilka är upprest en hög stång med en lykta (?) på toppen. Kring stenen en bänk. I afskärn.: 1. Samuel 25. 28.

venstra tassen, går på en rik grupp af vapen (standar, spjut, korsgeväär, pukor, trumma, kulor, kanon, harnesk, kask, spjut, fana m. m.). — Möjligen torde finnas någon medalj slagen med samma stampar.

Fråns. Gustav Adolfs neues Denkmal bei Lützen Eingeweiht d. 6. Novbr. 1837. Jernmonumentet öfver minnestenen med dess gamla inskrift: G A 1632. På en list å jernmonumentet: *Sier fiel G A d. 6 Nov. 1632.*

Diam. $14\frac{1}{2}$ lin. (12:e storl.). Gjuten, i tenn. — De ord, som ur det citerade bibelspråket här åsyftas, äro följande: »Du führest des Herrn Kriege». — Jfr n. 249.

325.

Åts. GUSTAV ADOLPH. Konungen, i harnesk, med fältbindel, stående framvänd, håller högra handen i sidan, venstra handen stödd på kommandostafven. Vid högra sidan en kanon och ett lavethjul; på venstra sidan står Konungens hjälm. — På marken: z.

Fråns. DENKMAL BEI LUETZEN ERRICHTET D: 6 NOV. 1837. Jernmonumentet öfver »der Schwedenstein».

Diam. $11\frac{1}{2}$ lin. (8:e storl.). Gjuten, dåligt arbete. I tenn med ögla i öfra kanten. — Jfr n. 249.

326.

Ensidig. Utan omskrift. Konung Gustaf Adolfs bröstbild nästan framvänd, i kyller och spetskrage.

Oval, $5\frac{1}{2}$ lin. hög (2:a storl.). Gjuten, i tenn och infattad i en oval öppning på ett monument af samma metall med två höga torn. På en list mellan tornen på fasaden: *Hier stel Gustav Adolf d 6 Nov 1632.* Monumentets fasad är 13 lin. hög; tornen $17\frac{1}{2}$ lin. höga.

327.

Lik n. 283 (Konungens bild på ena och Drottning Maria Eleonoras på andra sidan); men kanten omslutes af en lagerkrans.

Oval, med kransen 5 lin. hög (1:a storl.). Gjuten, i silfver, förgyld med ögla i öfra och nedra kanten, i den förra en ring.

Rättelser och tillägg.

Sid. 33 sista raden står: n. 9 läs: n. 10

» 78 rad. 15 | » יְהוָה יְהוָה
» 79 » 2 |.

» 133 n. 60. I Hr Arfwedsons samling har nyligen inkommit ett exemplar, som synes vara prägladt.

» 181 n. 166. Bokstäfverna M L förekomma stundom äfven på åtsidan å bildens harnesk.

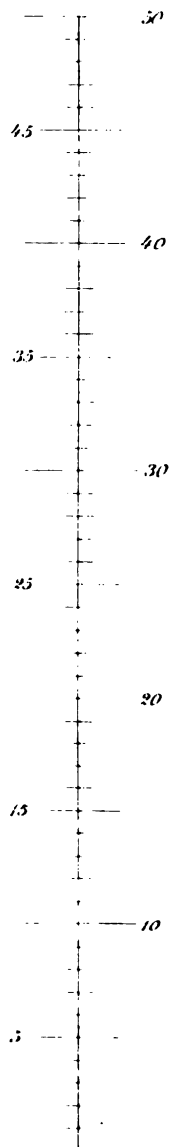
» 379 rad. 3 står: 29 läs: 20

» 557 » 11 » predikningar » predikningar

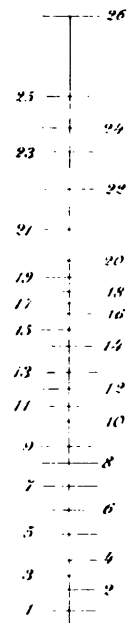
I Riksbanken förvaras en sliten stamp till frånsidan af en penning, 15 lin. i diameter, liknande n. 164; men årtalet står öfver kronan m. fl. små variationer. På samma ställe förvaras äfven stamparne till Drottning Christinas minnepenningar, n. 16, n. 19, n. 20 och n. 79.

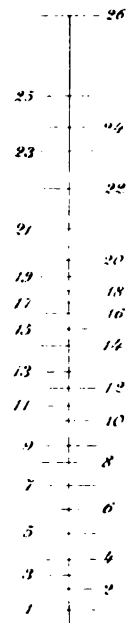
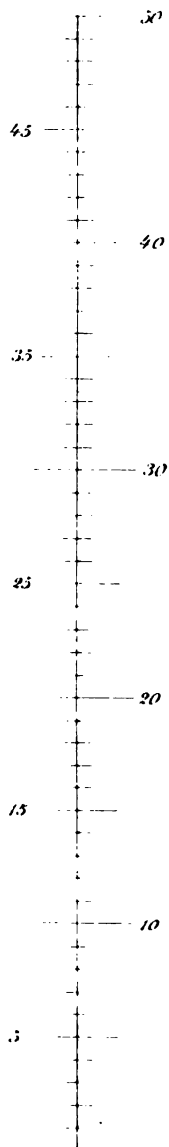

Svenska linier.

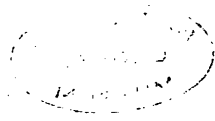
Berchs skala

Svenska linier.

Berchs skala

Vertical line of text or a page marker on the left side of the page.

